

TOIMITTANUT JOUKO NIEMINEN

JÄÄKENTTIEN KIITÄJÄT

SUOMEN LUISTELULIITTO
1908–2010

JÄÄKENTTIEN KIITÄJÄT

**VÄLÄHDYKSIÄ SUOMEN LUISTELULIITON
100-VUOTISTAIPALEELTA**

SUOMEN LUISTELULIITTO

1908–2010

ISBN 978-952-93-0186-7 (sid.)
ISBN 978-952-93-0187-4 (PDF)

Copyright: Jouko Nieminen ja Suomen Luisteluliitto
Ulkoasu ja taitto: Jouko Nieminen ja Anu Koskela

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO	6
LUISTELUN VARHAISHISTORIA SUOMESSA JA MUUALLA (1855–1908)	7
Maailmanmaineeseen nousseita suomalaisia luistelijoita 1908–1920	14
SUOMEN LUISTELULIITON PERUSTAMINEN JA KEHITTÄMINEN (1908–1940)	20
Suomen luistelun jälleenrakentaminen 1918–1939	25
Seura- ja muu luistelutoiminta 1930–1940 luvulla	27
KOLME VUOSIKYMMENTÄ HUIPULLA (1920–1940)	31
Olympiatalvi 1936 Garmisch–Partenkirchen	38
Verné Lesche, moninkertainen maailmanmestari	54
Luistelutoimintaa Rovaniemellä 50-luvulla	64
MENESTYKSEN VUODET (1950–1969)	67
Toivo Saloselle olympiapronssia Cortinan talviolympialaisissa	72
Juhani Järvinen – yleisluistelun maailmanmestari	76
Eevi Huttusen aikakausi	79
PIKALUISTELU 60-LUVULLA	83
Kaija mustonen olympiakisojen tähti Innsbruckissa 1964	86
Jouko Launonen yllätti kaikki	94
Järjestötoimintaa ja hallinnollisia päätöksiä 50- ja 60-luvuilla	118
Suomen Luisteluliitto 60 vuotta	130
PIKALUISTELU 70-LUVULLA	133
Leo Linkovesi ensimmäinen sprinttereiden maailmanmestari	135
Kansainvälistä kilpailutoimintaa 70-luvulla	146
Kotimaan luistelutapahtumia ja saavutuksia 70-luvulla	154
70-luvun järjestö- ja seura-toimintaa	158

VAUHDISSA EDELLEEN ONGELMISTA HUOLIMATTA (1980–1989)	173
Olympialaiset 80-luvulla	188
KOHTI HUIPPULUISTELUN KÄRKEÄ (1990–2010)	211
Klapsit mullistivat pikaluistelun	225
Olympialaiset 90-luvulla	227
Järjestöllinen yhdistyminen 90-luvulla	232
Nuori Suomi	236
90-luvun edunvalvontaa	238
Kansainvälinen toiminta	243
90-luvun koulutus ja valmennus	244
2000-LUKU	251
Koskela luisteli 1000 m:n maailman-ennätyksen 1.07,00 Salt Lake Cityssä	265
Matka jatkuu kohti huippuluistelun kärkeä	276
MARATONLUISTELU	283
SENIORINA JA LOPULTA MASTERINA LUISTELEMINEN	293
MATKA- JA KUNTOLUISTELU	301
Retkiluistelu	306
SHORT TRACK -LUISTELU SUOMESSA	307
HOKKARIKISAT	312
PIKARULLALUISTELU	315
Pikarullaluistelu	317
Maratonrullaluistelu	322
LIITTEET JA TILASTOT (1908 – 2011)	329

JOHDANTO

Suomen Luisteluliitto juhlistaa 100-vuotistoimintaansa julkaisemalla välähdyksiä 100-vuotistaipaleestaan. Yksi näiden välähdyksien kokoamisen alullepanijoista on Pentti Pekkala. Suomen Luisteluliiton historiaa on pyritty valaisemaan menestyneiden luistelijoiden, seurojen ja tukiryhmien kautta. Luisteluliiton vuosikirjat, Luistelija-lehti ja urheilumuseon arkistot ovat tarjonneet pääasiallisen pohjan tälle työlle. Pöytäkirjat, yksityiset leikekirjat ja muu arkistomateriaali luovat historiikin perustan. Lähteinä on käytetty myös sanomalehtien urheilu- ja tulosuutisia.

Tämän julkaisun valmistumisessa ovat allekirjoittanutta autaneet useat henkilöt, mutta erityisesti Pentti Peltoperä, Leo Liusvaara, Matti Hamberg, Pentti Pitkänen, Taina Saari, Heli-nä Löfroos, Eero Aarnio, Antti Numminen, Sauli Pollari, Timo Oinonen, Virpi Nieminen, Matti Kilpeläinen, Jouko Launonen, Pauli Vuolle, Seppo Hänninen, Ilkka Rahnasto, Suvi Vuorinen, Paavo Eloniemi, Kati Ojanen sekä Anu Koskela ja Monnapa Khakhai, Heltech Käpylän koulutusyksikkö.

LUISTELUN VARHAISHISTORIA SUOMESSA JA MUUALLA

(1855–1908)

PIKALUISTELU SUOMESSA

Kerrotaan, että Ruotsissa pidettiin pikaluistelukilpailut jo 1500-luvulla; seuraavan kerran niitä mainitaan pidetyn Alankomaissa ja Etelä-Englannissa 1800-luvun alussa. Vuodesta 1885 tuli kuitenkin pikaluistelukilpailun varsinainen syntymävuosi. Mainittuna vuonna järjestettiin 3 mailin matkalla norjalaisen Axel Paulsenin ja alankomaalaisen van der Leenin kesken kansainvälinen ottelu, jonka norjalainen kansan suureksi riemuksi voitti. *(Pikaluistelun opas; Leo Liusvaara 1960.)*

Luistelulla on myös Suomessa vanhat juuret kulkuvälineenä. Käytössä olivat alkuun luuluistimet, metalliin siirryttiin 1600-luvun alussa. Perinnetiedon mukaan, mitä maan eri puolilla tehdyt löydöt tukevat, kertovat, että jo varhain varsinkin rannikkoseuduilla Pohjanmaan jokien varsilla liikuttiiin luistimin. Kalastajat kulkivat pyynti- ja myyntimatkoillaan aluksi luu-, myöhemmin rautajalaksin varustetuin puu- ja jopa kokonaan metalliluistimin. Luistimilla liikkuneilla oli apunaan usein teräskärkinen sauva, jolla työnnellen vauhtia lisättiin. Luistelu ei kuitenkaan päässyt muodostumaan sellaiseksi kansan käyttämäksi kulkukeinoksi kuin hiihto, mutta urheiluna luistelu kuitenkin kehittyi Suomen urheilumuodoista ulospäin näkyvimpiin lajeihin.

Urheiluluistelu on Suomessa näet ollut viime vuosisadan seitsemänneltäkymmeneltäluvulta lähtien kansainvälisestikin arvioiden huomattavan korkealla tasolla, ajoittain jopa maailman ensimmäisenä. Urheiluluistelu on myös luettava maamme vanhimpiin

Suomen Urheilumuseo

järjestettyihin urheiluihin, ellei suorastaan vanhimmaksikin, sillä jo vuosikausia aikaisemmin kuin urheilu- ja hiihtoseurat aloittivat toimintansa, Suomessa oli joukko seuroja, joiden jäsenistö määrätietoisesti harrasti luistelemista ja jotka vuosittain toimeenpanivat huomattavia kilpailujakin, puhumattakaan näytöksistä ja muista yhteisistä esiintymisistä. *(Suomen Luisteluliiton Vuosikirja 1948.)*

Helsinki pikaluistelutoiminnan keskuksena

Suomessa on pikaluisteltu paljon kauemmin kuin mitä 100-vuotias Suomen Luisteluliitto on ollut olemassa. Helsingin Luistinklubi (Helsingfors Skridskoklubb HSK) on Suomen ensimmäinen ja vanhin luisteluseura ja varmana voitaneen pitää, että seura syntyi keväällä 1875, jolloin Jackson Haynes Euroopan kiertueellaan kävi Helsingissä ja herätti oival-

Suomen Urheilumuseo

lisilla esityksillään luistelu-harrastusta. Ennen Helsingin Luistinklubin perustamista Helsingissä kuitenkin oli jo täysin järjestettyä luistelutoimintaa. Pohjoissatamassa toimi näet noihin aikoihin, todennäköisesti talvesta 1873 lähtien muutamien ylioppilaiden perustama ja kunnostama luistinerata. Sen uurastajista mainittakoon Edvard Juslin ja Gösta Sundman, joita eräät tiedot väittävät myös radan perustajiksi. Toisten tietojen mukaan radan synnyn aikaansai Lars Krogus, joka uskoi radan hoitamisen Nordberg-nimi-selle satamavahdille, jolta rata vuonna 1875 siirtyi silloin perustetun Helsingin Luistinklubin haltuun. *(Suomen Luisteluliiton Vuosikirja 1948.)*

Sporten-lehti kirjoitti seuran toiminnasta maaliskuussa 1881: *”Luistelemista, tuota varsinaista pohjalaista urheilumuotoa, harrastetaan nykyisin – kuten paikallaan onkin – meillä mitä innokkaimmin, ja se onkin muodostunut oikeaksi lempihuvitukseksi. Tämä onkin luonnollista maassa, missä muukalaisten väittämän mukaan talvi kestää 8 kuukautta”.*

Helsingin Luistinklubin jäsenmäärä nousi jo tuhanteen ja edusti eri säätyjä, ikäluokkia ja aloja. Tämän klubin perustaminen antoi kimmokkeen uusien samanlaisten seurojen syntymiseen – mainittakoon vain Porin, Porvoon, Tampereen, Vaasan, Viipurin ja Turun luisteluseurat”.

Pikaluistelua seurattiin aikoinaan runsain joukoin; joskus jää oli murtumisen rajoilla väenpaljouden vuoksi. Kuvassa meneillään Nordiska Mästerskapet 15.2.1920 Pohjoissataman jäällä.

Kansainvälinen, luistelukilpailuja järjestävä toimikunta määräsi vuoden 1906 maailmanmestaruuskilpailut pidettäväksi Helsingissä. Suomelle ja etenkin Helsingin Luistinklubille suotiin järjestämisen kunnia. Maailmanmestaria ei kuitenkaan tällä kertaa tehty.

Paras mies 500 metrin matkalla oli tällä kertaa J. Wikander, 5000 metrin matkalla venäläinen N. Sedof, 1500 metrin matkalla norjalainen R. Gundersen ja 10 000 metrin matkalla Sedoff.

Kilpailupäivänä vallitsi mitä kurjin ilma. Myrskyinen tuuli toi suuria lumipilviä mukanaan ja siksi rata oli alituisesti haastava. Muuten oli nyt, kuten ennenkin, kilpailu järjestetty kaikin puolin hyvin. Alettiin täsmälleen ja ohjelma sujui kiitettävästi. Siitä kunnia yksinomaan Luistinklubin tarmokkaalle ja kyvykkäälle toimitusjohtajalle Gösta Waseniukselle.

Pisteitä laskettaessa sai kansainvälisessä kilpailussa parhaimman tuloksen N. Sedoff. Häntä lähinnä oli G. Srömsten, joka varsinkin pitkillä matkoilla oli hyvin kestävä. Yleensä Stömsten oli Suomen luotettavimpia luistelijoina, joka piti puolensa kuuluisaksi tullessa kvartetissa: Wathen, Wikander, Ylander ja Srömsten. Mutta Srömsten osoittautui erinomaisen eteväksi luistelijaksi myös lyhemmillä matkoilla. Niinpä hän saavutti 1500 metrin matkalla uuden suomalaisen ennätyksen 2.30,8. (*Suomen urheilulehti* 1906.)

Luistelutoiminta ei keskittynyt yksinomaan Helsinkiin

Maahan syntyi muitakin luistelukeskuksia Helsingin Luistinklubin innoittamana. Aluksi toiminta oli järjestäytymätöntä, mutta se muuttui vähitellen järjestäytyneeksi seuratoiminnaksi. Seurat ottivat luistelun ohjelmaansa. Harrastus oli aluksi täysin paikallista, ja vasta kun Suomen luistelu-seuroille saatiin aikaan yhteinen keskusjärjestö, alkoi seurojen välinen kanssakäyminen.

Viipurin luistelutoiminta sai alkunsa varhain, sinne perustettiin luistinrata jo 1874. Viisi vuotta myöhemmin sitä varten perustettu osakeyhtiö otti radan haltuunsa. Näin syntyi Viipurin Luistinklubi. Seuran säännöt vahvistettiin vuonna 1890, jota on siis pidettävä seuran syntymävuotena. Vuosisadan alkupuolella seuran jäsenmäärä kiipesi jo yli 1000:n. Seuran toimihenkilöinä toimivat silloin innokkaimmat O.Wächter, E. Mielck, veljekset W., F. Ja L. Hackmann, joista ensiksi mainittu tuki luistelutoimintaa myös arvokain lahjoituksin.

Seura järjesti vuonna 1907 ensimmäisen kerran Suomen pikaluistelumestaruuskilpailut, jotka onnistuivat erinomaisesti ja osoittivat, että Helsingin ulkopuolellakin osattiin luistella ja järjestää onnistuneita jääjuhlia. Lisäloistoa näille kilpailuille antoivat niiden yhteydessä pidetyt kansainväliset kilpailut, joihin otti osaa useita venäläisiäkin pika- ja kaunoluistelijoina.

Kun sitten ryhdyttiin perustamaan Suomen Luisteluliittoa, oli Viipurin Luistin-

klubi puuhassa mukana ja toimi senkin jälkeen yhtenä liiton voimakkaimpana tukena.

Tampereella oli luistelutoiminta kasvanut sellaiseen voimaan, että siellä avattiin tammikuussa 1884 yleisön käyttöön luistinrata, joka sijaitsi Näsijärven jäällä. Rata oli Tampereen Sporttiklubin hoidossa, ja jo maaliskuun lopulla pidettiin pikaluistelukilpailut. Samaan aikaan syntyi Tampereelle toinenkin luistinrata, jota puuvillatehdas ylläpiti työväestöään varten. Ensimmäiset kisat tällä radalla olivat tammikuussa 1886, ja maaliskuussa kilpailtiin jo kaunoluistelussakin. Vuonna 1885 perustettiin Tampereelle vielä ruotsinkielinen Tampereen Luistinklubi, jonka haltuun Tampereen virallinen luistelutoiminta siirtyi. Se oli myös ensimmäisiä Suomen Luisteluliiton jäseniä. Tampereen Pyrintö otti luistelun ohjelmaansa 1903, ja kun sen riveistä alkoi kehittyä pystyviä pikaluistelijoina, ryhtyi Pyrintö ensimmäisenä taisteluun Suomen Luisteluliiton ahtaita sääntöjä vastaan. Tämän toiminnan tuloksena olikin ensiksi SVUL:n luistelujaoston syntyminen ja myöhemmin sen liittyminen Luisteluliittoon, josta sitten muodostui kaikkien Suomen luistelu-seurojen yhdysside.

Pyrintön riveistä nousseista pikaluistelijoina voidaan mainita ensisijassa J. Wikander, joka kuitenkin luistelijana esiintyi Helsingin Luistinklubin jäsenenä, koska hänelle avautui mahdollisuus osallistua kansainvälisiin kilpailuihin. Tampereen luistelutoiminta oli esimerkillisen voimakasta. Niinpä vuodesta 1904 lähtien kilpailtiin seurojen välisestä kiertopalkinnosta 4-miehisin joukkuein. Ensimmäisenä vuonna sen voitti Tampereen Voimisteluseura, 1905 Tampereen Pyrintö,

1906 SLU ja sen jälkeen säännöllisesti Pyrintö, jonka riveistä nousivat sellaiset tunnetut tekijänimet kuin H. Laine, H. Talvio, N. Salminen, A. Tuomi, M. Weneskoski, M. Laakkonen, P. Tirkkonen.

Kauden ensimmäiset pikaluistelukilpailut pidettiin Tampereella 26.1.1908. Oli kilpailtava 500 ja 1500 metrin matkoilla. Parhaimmiksi tamperelaisiksi luistelijoina osoittautuivat yhteiskoululaiset M. Weneskoski ja R. Wolanen sekä yrityksen jäsen H. Laakkonen. Kilpailijoita oli 500 metrillä 11 ja 1500 m:n matkalla 10. (*Suomen Urheilulehti* 1908.)

Turussa luistelu-harrastus kiteytyi näkyvään muotoon jo 1870-luvulla, jolloin yksityinen rakensi radan Aurajoen jäälle Tuomiokirkon kohdalle. Sitä kutsuttiin hoitajan mukaan ”Pekan paanaksi”, mikä nimi pysyi Aurajoen jäällä olevalla luistinradalla aina 1930-luvulle saakka. Turun ensimmäinen maarata syntyi 1889, kun Turun Pataljoona rakensi sellaisen kasarmin pihalle. Turun Urheilupuistoon rakennettiin rata talveksi

Jääntekoa lämpöisen veden ja vesitynnyrin avulla.

Suomen Urheilumuseo

1898, ja vuonna 1902 sen yhteyteen tehtiin ensi kerran pikarata.

Kaunoluistelu oli Turussa alkuvuosien pääharrastus. Pikaluistelusta huolehti alkuaikoina yksinomaan Turun Pataljoona, joka järjesti kilpailuja mm. Ison Pukin saaren ympäri. Lehtori August Blombergin ansiosta Turun Urheilunystävät liittyivät 1908 juuri perustettuun Suomen Luistinliittoon.

Hämeenlinnassa luistelu harrastus suuntautui heti alun perin pääasiallisesti pikaluisteluun, jota varsinkin 7. Tarkka-ampujapataljoonan keskuudessa harrastettiin innokkaasti. Hämeenlinnan Luistinseura piti yllä pikaluistelu harrastusta mm. järjestämällä jokavuotisia poikien ja väliin yleisiäkin kilpailuja.

Hämeenlinnan Tarmon jäsenistä mm. Arne Schrey osoittautui todella lahjakkaaksi luistelijaksi. Hän edusti kuitenkin kaikissa suurkilpailuissa Helsingin Luistinklubia, koska hän noina aikoina opintojensa vuoksi asui Helsingissä. Vuodesta 1906 lähtien luistelu kuului Hämeenlinnan Tarmon ohjelmaan. Kahtena ensimmäisenä vuonna sen jäsenistä oli paras Lauri Dahlberg, sitten hänen tilalleen tuli Hugo Elo, mutta jo talvella 1908 todettiin, että nuoresta Lauri Helanderista (sittemmin Helanterä) oli kehittymässä Tarmoon hyvä luistelijä. Hän jatkoikin katkeamatta luistelutoimintaansa, aktiivisen uransa lopetettuaan seurassaan ja Suomen Luisteluliitossa.

Oulussa meren jää oli pitkään ennen lumen tuloa kirkkaana ja tasaisena luisteluun houkuttelemassa. Kaupunkiin perustettiin 1880 Luistinklubi, joka rakensi radan ja rupesi järjestämään luistelutilaisuuksia. Ou-

lun Luistinklubin toiminta kuitenkin loppui 1895. Oulun tarkka-ampujapataljoonalla oli kuitenkin oma luistelurata kasarmin läheisyydessä. Siellä varsinkin aliupseerit ja miehistö usein kilpailivat nimenomaan pikaluistelussa. Tämä rata kuitenkin lopetettiin 1902. Oulun Luistinseura perustettiin 1908, ja se liittyi seuraavana vuonna Suomen Luistinliiton jäseneksi.

Myös muilla paikkakunnilla harrastettiin pikaluistelua. Porvooseen perustettiin 1878 luistinseura, joka ylläpiti luistintrataa. Vaasassa oli säännöllisesti luistintrata toiminnassa, ja aivan alkuaikoina siellä kehittyi eteviä luistelijaita, mm. F. Hedberg ja V. Hellman. Porissa luisteltiin samoin ahkerasti, ja A. Nordlund-Kyykoski herätti luistelijana huomiota kotikaupunkinsa ulkopuolella. Joensuuun perustettiin luistintrata 1899, Sortavalaan 1901 ja Jyväskylään 1904. Mikkelissä palokunnan urheiluosasto järjesti joka talvi kilpailuja. Muuallakin Suomessa teollisuuslaitosten ympärille syntyneissä yhteiskunnissa luistelu oli erittäin suosittua.

Kilpailuja ja muuta luistelutoimintaa

Ensimmäiset pikaluistelukilpailut luisteltiin jo vuonna 1883. Ne järjesti vuonna 1875 perustettu Helsingfors Skridskoklubb (HSK). Suomen mestaruuksista kisailtiin ensimmäistä kertaa vuonna 1897. Tällöin mestariksi kruunattiin pietarilainen Nikolai Krjukoff, joka nousi kaksi lyhintä matkaa voittaneen Gustaf Estlanderin edelle. Estlander osallistui EM-kisoihin ensimmäisen kerran 1897

Amsterdamissa, johon matkusti omalla kustannuksellaan. 176-senttinen ja 82-kiloinen suomalainen oli kaikilla matkoilla toisena. Mestari oli edellisen vuoden tapaan kaikki matkat voittanut Saksan Julius Seyler.

Poikien pikaluistelukilpailut pidettiin 1885, joissa voittajaksi selvisi Gösta Wasenius, joka myöhemmin näytteli ratkaisevaa osaa koko Suomen luistelun kehityksessä. Gösta Wasenius valittiin Helsingin Luistinklubin johtoon vuonna 1890, seuran suuren taloudellisen ahdingon aikana. Hänen johdolla Helsingin Luistinklubi kuitenkin pysyi jatkuvasti vankkana ja alansa ylivoimaisesti voimakkaimpana seurana, jonka toimenpiteet sellaisenaan koituivat koko Suomen luistelun hyväksi. Hänen ansiotaan oli se, että Helsingin Luisteluklubi liittyi Hollannissa 1892 perustettuun Kansainvälisen luisteluliiton jäseneksi ja otti vuodesta 1895 lähtien säännöllisesti osaa tämän liiton kongresseihin.

Waseniuksen synnyttämä oli myös ajatus Suomen luistelun keskusliiton perustamisesta, jota hän usean vuoden kehittäi ja jolle hän hankki kannattajia, kunnes ajatus kypsyi niin, että se vuonna 1908 toteutui. Silloin perustettiin Suomen Luistinliitto. (*Urheilumme kasvot, talviurheilu; Luisteliija 3/1998; Suomen Luisteluliiton Vuosikirja 1948.*)

Kaunoluistelu Suomessa

Kaunoluistelussa Suomi oli 1880-1890-luvulla suorastaan Euroopan huipulla ja helsinkiläinen Nadja Franck oli sen ajan suurimpia tähtiä naisten kaunoluistelussa. Näitä pe-

rinteitä ylläpitivät Valter ja Ludovika Jakobson aina 1920-luvulle, jolloin Antwerpenin olympiakisoissa 1920 voittivat kultamitalin pariluistelussa. Ensimmäisen maailmanmestaruuden he voittivat 1911 ja viimeisen 1923. Erittäin suuriarvoisen työn he tekivät toimimalla asiantuntevina neuvojina ja kouluttajina Helsingin piirin alueella vuodesta vuoteen. Sotien jälkeen 1946 kaunoluistelu harrastus tyttöjen keskuudessa sai valtavasti jalansijaa, mutta kouluttajista oli puute. Vuodesta 1950 kaunoluistelu kuului Helsingin piirin mestaruuskilpailujen ohjelmaan, ja varsinkin tyttöjen sarjassa oli osanottajia runsaasti.

Pahana esteenä kaunoluistelun edistymiselle oli keinojääratojen puute. Talvi oli liian lyhyt Suomessa vaatimaan harjoitteluun.

Suomen Urheilumuseo

Ludowika ja Walter Jacobsson luistelivat voittoon Antwerpenin olympialaisissa vuonna 1920.

MAAILMANMAINEESEEN NOUSSEITA SUOMALAISIA LUISTELIJOITA 1908–1920

Suomen Urheilumuseo

Gustaf Estlander osallistui ensimmäisen kerran EM-kisoihin 1897 Amsterdamissa, jonne hän matkusti omalla kustannuksellaan.

Kansainvälisen Luisteluliiton perustamisvuoden 1892 jälkeen alkoivat vuosittaiset Euroopan- ja maailmamestaruuskilpailut. Kilpailumatkat olivat 500, 1500, 5000 ja 10 000 metriä. Mestaruus ratkaistiin kaikkien matkojen perusteella. Aluksi maailmanmestarin tittelin sai se luistelija, joka voitti kolme matkaa neljästä, kun Euroopan mestaruuteen riitti voitto kahdella matkalla. Tasatilanteessa yhteenlaskettu aika ratkaisi. HSK:n liityttyä Kansainväliseen Luisteluliittoon 1895 suomalaisten oli mahdollista osallistua kansainvälisiin kilpailuihin vain kyseisen seuran jäsenenä aina Suomen Luisteluliiton perustamiseen asti eli vuoteen 1908. (*Suomen Luisteluliiton Vuosikirja 1937–1938.*)

Ennen Luisteluliiton syntyä tapahtuneesta kansainvälisestä kilpailutoiminnasta voidaan erikseen mainita ottelut norjalaisia vastaan. Vuonna 1901 syntyi ajatus seuraottelusta Helsingin Luistinklubin ja Kristianian Sköiteklubin kesken. Ajatus toteutui, ja myöhemmin liittyi myös Tukholman Yleinen Luistinklubi samaan joukkoon. Ensikerran ”norjalais-suomalaisesta” pokaalista kilpailtiin vuonna 1902 Helsingissä, missä norjalaiset sen voittivat. Seuraavana vuonna Osllossa vuorostaan suomalaiset voittivat, samoin vuonna 1904 Tukholmassa. Ratkaiseva kilpailu tapahtui 1905 Helsingissä, ja palkinto jäi lopullisesti suomalaisten haltuun. Voittonsa ansiosta suomalaiset astuivat ratkaisevasti siihen saakka maailman johtavana luistelumaana olleen Norjan rinnalle. Ottelut

norjalaisia vastaan jatkuivat: Suomi lahjoitti uuden kiertopalkinnon, josta kilpailtiin vuorovuosina Helsingissä ja Osllossa. Nämä kamppailut olivat jo täysiä maaotteluja, jollaisia sitten kaksikymmentävuotta myöhemmin ruvettiin järjestämään. (*Suomen Luisteluliiton Vuosikirja 1948.*)

Estlander, ensimmäinen euroopanmestarimme

Ensimmäisen arvokisamitalin pikaluistelussa toi Suomeen arkkitehti Gustaf Estlander vuonna 1898. Tuolloin 21-vuotias luistelija aloitti luistelu-uransa seitsemän vuotta aikaisemmin. Estlander haki arvokisakokemusta tätä ennen vuoden 1896 Pietarissa järjestetyistä maailmanmestaruuskilpailuista, vuoden 1897 Amsterdamissa mitellyistä euroopanmestaruuskilpailuista sekä mestaruustalvensa Davosin maailmanmestaruuskilpailuista. Davosin liukkailla jäillä syntyivät suomalaisittain siihen mennessä parhaat ajat: 47,6, 2.29,8, 9.15,0 ja 18.55,8. (*Urheilumme kasvot; Luistellen kultaan ja kunniaan; Sulo Kolkka; Luistelija.*)

Vuoden 1898 euroopanmestaruuskilpailut käytiin Helsingin Pohjoissataman jäällä. Estlander oli kotikisoissaan kovassa kunnossa ja rikkoi haasteellisesta kelistä ja huonosta jäädästä huolimatta kaikki kotimaan Suomen ennätykset. Suoritukset takasivat myös kärkipaikan joka matkalla. Mestaruutta oli ratkomassa Estlanderin lisäksi viisi suoma-

laista, kaksi venäläistä ja yksi norjalainen. Maailmanmestaruuskilpailuissa Estlanderin päihittäneet Norjan Peder Östlund ja Saksan Julius Seyler eivät olleet mukana taistossa. Sen sijaan Venäjän valtti Nikolai Krjukov oli mukana, mutta menetti mahdollisuutensa kaatuessaan ensimmäisellä matkalla. (*Urheilumme kasvot; Luistellen kultaan ja kunniaan; Simeon Kolkka; Luistelija.*)

Estlander lopetti luistelu-uransa jo seuraavana vuonna. Hän kilpaili vielä kerran euroopanmestaruuskilpailuissa, jotka pidettiin Davosissa, mutta toista mestaruutta ei liennyt, eikä kilpailuissa jaettu muita mitaleja. Kaksi toista sijaa ja kaksi kolmatta sijaa eivät siis tuoneet palkintoa. Estlanderin urheiluura jatkui tämän jälkeen purjehduksen parissa. (*Urheilumme kasvot; Luistellen kultaan ja kunniaan; Sulo Kolkka; Luistelija.*)

Fredrik Wathen, ensimmäinen maailmanmestarimme

Gustaf Estlanderin manttelinperijäksi tuli vuotta nuorempi helsinkiläinen Fredrik Wathen. Wathen voitti Estlanderin ensimmäisen kerran jo tämän mestaruusvuonna suomenmestaruuskilpailujen 500 metrillä luistellen Suomen ennätyksen 48,4. Ensimmäisen suomenmestaruutensa hän saavutti vuotta myöhemmin Estlanderin viimeisenä kilpailukautena. Wathen hallitsi suomenmestaruuskilpailuja seuraavat kuusi vuotta voittamalla suomenmestaruudet vuosina 1899, 1900, 1901, 1902, 1903 ja 1904. (*Luistellen kultaan ja kunniaan; Sulo Kolkka; Luistelija.*)

Wathenin sai kosketuksen arvokilpailuihin ensimmäisen kerran vuonna 1900 Davosissa osallistuessaan euroopanmestaruuskilpailuihin. Hän sijoittui 500 ja 1500 metrillä toiseksi sekä 1000, 5000 ja 10 000 metrillä kolmanneksi.

Seuraavana vuonna 1901 pidettiin Tukholmassa maailmanmestaruuskilpailut. Kolmen matkavoiton ansiosta hänestä tuli maailmanmestari, ensimmäinen maailmanmestaruuden voittanut suomalainen. Nämä olivat ensimmäisiä suomalaisten saavuttamia tämän tason voittoja kaikki urheilumuodot huomioiden. Vuonna 1903 Wathen rikkoi ensimmäisenä suomalaisena 9 minuutin rajan 5000 metrillä luistellen ajan 8.58,0. (*Suomen Luisteluliiton vuosikirja 1948.*)

Tukholman kisoissa yllätysmestari voitti norjalaiset ennakkosuosikit, kuten Euroopan mestari Rudolf Gundersenin. Tukholmassa luistelluissa kilpailussa mestaruudesta taisteli seitsemän ruotsalaista, kaksi norjalaista ja suomalaista ja yksi hollantilainen. Pyryisessä säässä kilpailun tulokset jäivät vaatimattomiksi. Vaativat sääolot edellyttivät kilpailijoilta sisua ja sitä 23-vuotiaalla mestariksi seppelöidyllä Wathenilla oli. Hän voitti jopa heikoimpana matkanaan pidetyn 10 000 metriä. (*Urheilumme kasvot; Luistellen kultaan ja kunniaan; Simeon Kolkka; Luistelija.*)

Pikaluistelun lisäksi Wathen harrasti aikalaistensa tapaan monia muitakin urheilulajeja. Pyöräilijänä hän oli kansainvälinen tekijä kilpaillen usein ulkomailla, ja painissa hän sai useita palkintoja. Myös jalkapalloilu kuului hänen harrastuspiiriinsä. Hän oli mm. HJK:n perustava jäsen, puheenjohtaja ja edustusjoukkueen kapteeni.

Suomen Urheilumuseo

Fredrik Wathen, Gustaf Estlanderin manttelinperijä ja ensimmäinen suomalainen maailmanmestari. Hallitsi suomenmestaruuskilpailuja kuusi vuotta.

Suomen Urheilumuseo

Johan Wikanderista tuli Suomen ensimmäinen maailmanennätyksen haltija 1908 vajaan kaksiviikkoja Suomen Luistinliiton perustamisen jälkeen. Ennätys syntyi 500 metrillä ja oli 44,8.

Wathenin maailmanmestaruuden ansioita oli, että Suomeen saatiin järjestettäväksi vuoden 1902 maailmanmestaruuskilpailut. HSK:n isännöimissä kilpailuissa mestaruutta ei jaettu ollenkaan, koska kukaan ei voittanut kolmea matkaa neljästä. Voitot menivät tasan norjalaisen Gundersenin ja vasta 17-vuotiaan suomalaisen, Jussi Viinikaisen kesken. *(Luistellen kultaan ja kunniaan; Simeon Kolkka.)*

Viinikainen vei nimiinsä kaksi pisintä matkaa päihittäen muiden muassa norjalaisen kestävyysluistelun erikoismiehen Johan Schwartzin. Viinikainen oli vuotta aikaisemmin noussut Suomen luistelukansan tietoisuuteen voittamalla Wathenin suomen mestaruuskilpailuissa 5000 metrillä luistellen samalla Suomen ennätyksen. Viinikaisen luistelu-ura jäi kuitenkin erittäin lyhyeksi. *(Luistellen kultaan ja kunniaan; Sulo Kolkka; Urheilumme kasvot.)*

Wathen, ”Vati”, jatkoi uraansa vuoteen 1910 asti, muttei pystynyt uusimaan maailmanmestaruuttaan. Hän saavutti kyllä matkavoittoja sekä maailmanmestaruus- että euroopanmestaruuskilpailuissa, mutta yksittäiset voitot eivät riittäneet mestaruuteen. Wathen oli kansan suosikki ja houkutteli pikaluistelukilpailuiden katsomoon runsaasti väkeä. Luistelukilpailut olivatkin suuria kansanjuhlia, kun joukkuelajit eivät vielä vieneet suuren yleisön huomiota. Wathen kuoli jo vuonna 1914 äkilliseen sairauteen vain 36-vuotiaana. *(Luistellen kultaan ja kunniaan; Simeon Kolkka.)*

Nuori Euroopan mestari ja maailmanennätysmies Wikander

Wathenin ja Viinikaisen seuraan luistelumaa-ilman huipulle ilmestyi tamperelainen Johan Wikander. Jo 17-vuotiaana Wikanderin nopeuteen kiinnitettiin huomiota. Kaksi vuotta myöhemmin hän juhli sekä Suomen että Euroopan mestaruuksia. Suomen mestaruuden hän vei kuusi vuotta kilpailuja hallinneelta Wathenilta. *(Luistellen kultaan ja kunniaan; Sulo Kolkka; Urheilumme kasvot.)*

Wikanderille menestyksekkäs mestaruuskilpailu käytiin vuonna 1905 Tukholmassa käytännössä Suomi-Ruotsi -maaotteluna, koska norjalaiset boikotoivat kilpailuja. Vasta 19-vuotias Wikander voitti 500 ja 1500 metrin matkat, Wathen 5000 metriä ja Suomen Walter Ylander 10 000 metrin matkan. *(Luistellen kultaan ja kunniaan; Sulo Kolkka; Luistelija.)*

Wikanderista tuli myös Suomen ensimmäinen maailmanennätyksen haltija. Tämä tapahtui Davosin maailmanmestaruuskilpailuissa vuonna 1908 vajaan kaksiviikkoja Suomen Luisteluliiton (silloinen Suomen Luistinliitto) perustamisen jälkeen. Maailmanennätys syntyi 500 metrillä ja kirjattiin 44,8. Wikander paranteli ennätystään vielä samana talvena neljä kymmenystä. Davosissa Wikander ehti pitää hetken hallussaan myös 1500 metrin maailmanennätystä ajalla 2.23,4 ennen kuin norjalainen Oscar Mathisen pisti 2,6 sekunnilla paremmaksi. *(Luistelleen kultaan ja kunniaan; Sulo Kolkka; Luistelija.)*

Wikander ehti urallaan voittaa yhteensä kolme Suomen mestaruutta vuosina 1905,

1906 ja 1910. Lisäksi hän edusti Suomea yhdeksän kertaa norjalais-ruotsalais-suomalaisessa seuraottelussa, silloisessa maaottelussa. Wikanderin meriitteihin kuuluu myös se, että hän alitti ensimmäisenä suomalaisena 1500 metrillä kotimaassa kaksi ja puoli minuuttia. Tämä tapahtui vuonna 1909 ajalla 2.29,6. *(Luistellen kultaan ja kunniaan; Sulo Kolkka; Luistelija; Urheilumme kasvot.)*

Sääntöjen vuoksi varjoon jääneitä luistelijoita

Vuoteen 1907 asti maailmanmestarilta vaadittiin kolme matkavoittoa. Mestaruus jäi näillä säännöillä jakamatta viisi kertaa. Tämän jälkeen yksikin matkavoitto riitti ja mestaruus ratkaistiin yhteenlaskettujen sijalukupisteiden perusteella. Vasta vuonna 1928 otettiin käyttöön aikoihin perustuva pistelasku. *(Suomen Luisteluliiton Vuosikirjat 1948; 1937–1938; 1935.)*

Vuonna 1907 säännöt koituivat Suomen Gunnar Strömstenin kohtaloksi. Hän voitti Trondheimissa Norjassa käydyissä kilpailuissa 5000 ja 10 000 metrin matkat. 500 metrin ensimmäisen sijan hän jakoi saman ajan luistelleen Norjan Olof Steenin kanssa. Steen ja Strömsten uusivat 500 metrin luistelun, jolloin Steen oli kolme kymmenystä nopeampi. Näin jäi mestaruus jakamatta. Mikäli käytössä olisi ollut sijalukuihin perustuva pistelasku, mestaruuden olisivat jakaneet Strömsten ja Suomen Antti Wiklund. Kolmannen sijan olisi napannut Eino Vanhala. Aikapistelaskun perusteella mestaruus olisi puolestaan

ollut Wiklundin, hopea Strömstenin ja pronssi Vanhalan. *(Suomen Luistinliiton vuosikirja 1937 – 1938.)*

Strömsten menestyi maailmanmestaruuskilpailuissa hyvin vielä kahtena vuotena. Vuonna 1908 hän oli neljäs ja vuonna 1912 toinen. Strömstenistä tuli myös Euroopan mestaruushopeamitalisti vuonna 1912. Suomen mestarin arvon hän voitti vuosina 1907 ja 1913. Wiklund nappasi Suomen mestaruuden vuonna 1908. Wiklundin nimi oli ennen vuotta 1906 Kursanoff. *(Suomen Luisteluliiton www-sivut 2008.)*

Sääntöjen vuoksi jäi myös Suomen mestaruus jakamatta vuonna 1909. Tällöin hämeenlinnalainen Arne Schrey oli paras pistemies, mutta ei saanut mestarin arvoa, koska ei voittanut kahta matkaa kolmesta luistellusta. Tämän jälkeen myös sääntöjä Suomen mestaruuden jakamisen suhteen muutettiin siten, että voittaja ei jäänyt enää ilman mestaruusmitalia. *(SVUL H:gin piiri 50 vuotta.)*

Maailmanmestaruuskilpailut Davosissa 8.–9.2.1908

Davosiin kokoontui helmikuun alussa tavallista määrää suurempi joukko harvinaisen eteväitä luistelijoita miltei kaikista niistä maista, joissa talviurheilua harrastetaan. Harva oli lähettänyt useampia edustajia kuin kaksi. Suomesta osallistui kisoihin Schrey, Stömsten, Wathén, Wikander ja Wiklund.

Kilpailujen alku ennusti suomalaisille hyvää. Wikander luisteli 500 metriä nopeimmin kuin kukaan muu hänen kilpailijansa.

Saavuttamansa ajan 44,8 sekuntia hän myöhemmässä rekordikilpailussa alensi 44,4 sekuntiin, joka julistettiin uudeksi maailmanennätykseksi.

Muilla matkoilla ei onni ottanut ollakseen Suomen pojille oikein suotuisa. Nuori norjalainen Oskar Mathiesen oli mies, joka näkyi kestävyysluistelussa kykenevän kulkistamaan suomalaisten parhaatkin miehet. Mutta lähelle pääsi kuitenkin Wikander, joka oli toinen 1500 metrin matkalla, Wiklund oli 5000 metrin matkalla toinen ja Strömsten toinen 10 000 metrin matkalla. Oskar Mathiesenin 1500 metrin ennätys 2.20,8 sekuntia oli uusi maailmanennätys.

Suomalaiset luistelijat kuitenkin kunnostautuivat Davosin kilpailuissa, vaikka pistemäärän mukaan ensimmäiseksi mieheksi tuli Mathiesen, toiseksi norjalainen Saetherhang, kolmanneksi ruotsalainen Öholm ja vasta neljänneksi Wiklund ja Strömsten samalla pistemäärällä. Wathén ja Wikander keskeyttivät molemmat kilpailunsa 10 000 metrin matkalla, joten heitä ei voi pistemäärään nähden verrata muihin. Molemmat sanoivat saaneensa pistosta. *(Suomen Urheilulehti 1908.)*

Viipurilainen A. Wiklund Suomen mestari pikaluistelussa 1908

Kahden vuoden väliajan kuluttua pidettiin suomenmestaruuskilpailut pikaluistelussa taaskin Helsingissä. Edellisinä vuosina niitä panivat toimeen Tampereen ja Viipurin luistelseurat. Kilpailut tänä talvena pidettiin

tammikuun 25. ja 26. päivinä, siis tavallista aikaisemmin, johon oli syynä Davosissa ja Klagenfurtissa vähäsen myöhemmin toimeenpantavat maailman- ja euroopan mestaruuskilpailut. Osanottajia oli mestaruuskilpailuissa niin paljon, että heräsi ajatus huonojen ja keskinkertaisten luistelijoiden määrän vähentämisestä seuraavista mestaruuskilpailuista. Kilpailuihin oli ilmoittautunut kaikki Suomen parhaimmat luistelijat, paitsi herrat Schrey ja Wikander, jotka jo aikaisemmin olivat lähteneet Davosiin harjoittelemaan. Ilma ja jää olivat ensimmäisenä päivänä ihanteelliset, mutta toisena kisapäivänä olivat ilmastosuhteet kaikin puolin kurjat. Wathén voitti 500 m luistelun, Wiklund 1500 m ja 5000 m luistelut. Wiklund joutui ensisijalle pisteitä laskettaessa. Sitten tulivat järjestyksessä G. Strömsten ja E. Wanhala.

Yleisesti myönsivät sekä kilpailijat että palkintoruomarit, että Wiklund oli hyvästi ja rehellisesti ansainnut kunnianarvonsa. Itse urheiluaatteellekin on vain eduksi, että mestaruusarvo siirtyy henkilöltä toiselle ja paikkakunnalta toiseen paikkakuntaan. Näin olen innostus ja jännitys pysyvät vireämpinä. Näin kirjoitettiin Suomen Urheilulehdessä. *(Suomen Urheilulehti 1908.)*

Maailmanmestaruuskilpailut Oslossa 1909

Oslon maailmanmestaruuskilpailuihin otti osaa suomalaisista W. Wickström, joka sijoittui 500 metrin luistelussa viidenneksi, mutta muilla matkoilla hänen sijoituksensa oli heikompi. Helsinki sai maailmanmes-

taruuskilpailut järjestääkseen kolmannen kerran 1910. Suomalaisilla ei ollut kotoisesta kilpailupaikasta huolimatta paljonkaan sanomista. Oscar Mathisenin ja venäläisen Nic Strunnikoffin välillä oli ankara kilpailu, jonka venäläinen voitti. Wickström oli ainoa suomalaisten palkintomies sijoittuen 10000 metrillä kolmanneksi ja pisteissä viidenneksi.

Kansainvälinen Luistinliitto ISU perustettiin vuonna 1892

Eri maiden keskeinen luistelun yhteistoiminta loi tarpeen yhteisen kansainvälisen luistelujärjestön perustamiseen. Eri maiden luistelijoina kokoava ja yhteisiä luistelusääntöjä vahvistava järjestö Kansainvälinen Luistinliitto ISU (International Skating Union, alkujaan Internationale Eislaufvereinigung) perustettiin heinäkuussa 1892 Scheveningenissä Hol-

lannissa. Hollannissa olivat koolla edustajat Hollannin, Iso-Britannian ja Saksa-Itävallan luisteluliitoista sekä kahdesta seurasta, Stockholm/Göteborgs Idrottsklubbenista Ruotsista ja Korcsoly zc Egyletistä Unkarista. Kiinnostuksensa ja alustavan ilmoittautumisensa olivat kirjeitse ilmoittaneet Hamar Idraetsforening Norjasta, Eisclub St. Petersburg Venäjältä ja Yhdysvaltain amatööriluisteluliitto (NASA). Tällöin ei ollut vielä koko maata käsittäviä liittoja ja siksi Kansainvälisen Luistinliiton jäseniksi liittyi myös paikallisia seuroja. Norjalaiset tulivat virallisesti mukaan jo samana vuonna, venäläiset ja Tanskan Köbenhavns Issportforening vuotta sekä Kanadan luisteluliitto ja Helsingfors Skridskoklubb (HSK) Suomesta kahta vuotta myöhemmin.

Eri maissa perustettiin vähitellen koko maata käsittäviä liittoja, jotka sitten liittyivät yhteiseen kansainväliseen järjestöön. Suomessakin heräsi seurojen kesken ajatus kansallisen liiton perustamisesta. *(Suomen Luisteluliitto 90 vuotta.)*

Tietokulma

Suomalaisista ovat maailmanmestareiksi luistelleet Fredrik Wathén 1901, Clas Thunberg viidesti 1923, 1925, 1928, 1929 ja 1931, Birger Wasenius 1939, Verné Lesche 1939 ja 1947, Lassi Parkkinen 1947, Eevi Huttunen 1951 ja Juhani Järvinen 1959.

SUOMEN LUISTELULIITON PERUSTAMINEN JA KEHITTÄMINEN

Kuvassa Gösta Wasenius

(1908–1940)

SUOMEN LUISTINLIITON PERUSTAMINEN 1908

Urheilujärjestöjen syntymisen alkuvaiheita

Voimistelu- ja urheiluseuroja oli Suomessa 1900-luvun vaihteessa pitkälti toistasataa Ivar Wilskmanin laatiman tilaston mukaan, joka julkaistiin Suomen Urheilulehdessä 1900. Jäseniä oli seuroissa 3296. Wilskman tilastoi ainoastaan yleisurheilun.

Luonnollista oli, että kysymys seuroja yhdistävän liiton tai keskusjärjestön perustamisesta alkoi herätä.

Vuonna 1900 päästiin jo niin pitkälle, että perustettiin Suomalainen Voimistelu- ja Urheiluliitto, mutta samaan aikaan olivat kuitenkin venäläistämistoimenpiteet päässeet valtaan ja kaikenlaiset liittoutumat herättivät epäluuloja. Niinpä perustetun keskusliiton sääntöjen vahvistaminen viipyi senaatissa ja 1903 saatiin tietää, että niitä ei ollut hyväksytty.

Kun sortokauden paine pari vuotta myöhemmin alkoi helpottaa, tehtiin uusi yritys. Valmistava kokous pidettiin 15.1. ja 9.7.2005, jolloin perustettiin sääntötoimikunta. Senaatti vahvisti ja rekisteröi uuden järjestön säännöt maaliskuun 21. päivänä 1906.

Näin syntyneen keskusjärjestön toimintapiirin ulkopuolelle jäi useita urheilumuotoja, mm. 1908 perustettu Suomen Luistinliitto. Luistinliiton ja muiden erikoisliittojen edustamat urheilumuodot eivät sisällyneet SVUL:n toimintapiiriin, eikä se niitä halunnutkaan jäsenikseen, koska se katsoi omissa

lajeissaan – painissa, yleisurheilussa ja voimistelussa – olevan riittävästi työtä.

Kun Suomen Syklistiliitto ei pian perustamisensa jälkeen pystynyt toimimaan eikä pystynyt järjestämään mm. mestaruuskilpailuja, ryhtyi SVUL vuodesta 1908 alkaen järjestämään pyöräilyn mestaruuskilpailuja.

Myös luistelun ja hiihdon SVUL joutui aivan kuin olosuhteiden pakosta ottamaan ohjelmaansa.

Luistelun kohdalla tilanne oli kummallinen. Suomen Luistinliiton sääntöjen mukaan jokaiselta paikkakunnalta saattoi kuulua liiton jäsenyyteen vain yksi seura. Lisäksi seuralla piti olla oma luistinerata. Kun Helsingissä ruotsalainen seura Helsingfors Skridsko-klubb oli vanhin liiton jäsen, ei Helsingin Suomalainen Luistinseura voinut päästä liiton jäseneksi, jolloin se liittyi SVUL:iin ja Helsingin piiriin. Ja näin myös luistelussa SVUL ryhtyi järjestämään omat mestaruuskilpailunsa, koska monissa sen seuroissa, jotka edellä mainituista syistä eivät voineet päästä Luistinliiton jäseniksi, järjestettiin tätä urheilua. SVUL:n pikaluistelumestaruuskilpailut järjestettiin SM-kilpailujen ohella vv. 1914–1917. Vasta 1917 SVUL sai aikaan sopimuksen Suomen Luistinliiton kanssa, jolloin sen epäonnistuneet säännöt muutettiin ja SVUL luovutti luistelu-urheilun kokonaisuudessaan Suomen Luistinliiton huostaan. (SVUL Helsingin piiri 1906–1956 50 vuotta; Pauli Sirmeikkö.)

Birger ja Gösta Wasenius 1939. Birger voitti pika-luistelun maailmanmestaruuden 1939 ja Gösta oli perustamassa Suomen Luistinliittoa 1908.

Suomen Urheilumuseo

Suomen Luistinliiton perustaminen 26.1.1908

Palopäällikkö Gösta Wasenius oli Suomen luistelun keskusliiton perustamisajatuksen takana. Hän kehittäi useat vuodet ajatusta keskusliitosta ja hankki ajatukselle kannattajia, kunne ajatus kypsyi niin, että se toteutettiin hänen koolle kutsumassaan kokouksessa tammikuun 26. pnä 1908 Helsingissä pidetyssä kokouksessa, jossa Suomen Luistinliitto sitten virallisesti perustettiin. Perustavaan kokoukseen ottivat osaa Helsingin, Tampereen ja Viipurin Luistinklubit, joiden lisäksi ensimmäisenä toimintavuonna sen jäseniksi liittyivät vielä Turun Urheilun ystävät, Vaa-

san Idrottsällskap, Hangon Idrottsklubb ja Oulun Luistinseura. Liiton ensimmäisenä puheenjohtajana toimi vapaaherra R. F. von Willebrand aina vuoteen 1918 saakka. Suomen Luistinliiton tavoitteeksi asetettiin luisturheilun johtaminen, harrastuksen herättäminen urheiluun, sekä toimiminen luistinurheilua harrastavien seurojen yhdyssiteenä.

Luistinliiton puheenjohtaja E. Linna arvioi myöhemmin: ”Liitto on tehtävissään onnistunut, mutta on useita puolia sen tehtävistä, jotka kaipaavat toteuttamistaan. Sen on onnistunut viedä luistelutaitoa maassa eteenpäin, koota yhä useampia seuroja ympärilleen, mutta ei vielä ole saanut luistelu-urheilua niin yleiseksi kuin olisi syytä odottaa sellaisessa talviurheilumaassa kuin

Suomi on. Luistinliiton lähimpiä tehtäviä onkin myötävaikuttaa, että luistelua harrastava seura saataisiin perustetuksi mahdollisimman usealle paikkakunnalle ja samalla luisteluratoja rakennetuksi ja seurat samalla liiton jäseniksi”.

Suomen Luistinliiton toiminta sen perustamista seuraavina vuosina oli melko vaatimatonta. Liiton ylin elin, liittohallinto, piti kokouksia kerran vuodessa, korkeintaan kaksi vuodessa, ja vain kerran vuodessa seurojen edustajat tapasivat liiton vuosikokouksessa. Kun liiton ulkopuolella toimineet luisteluseurat alkoivat liittyä yhteen, elpyi Luistinliitonkin toiminta. Liiton toimesta pidettiin vuosittain mestaruuskilpailut pika- ja kaunoluistelussa. Jäsenseurat järjestivät sekä kansallisia että kansainvälisiä kilpailuja.

Suomen Luistinliitto, nykyinen Luistelu-liitto, on kansallisesti talviurheilun vanhin, tosin Hiihtoliitto ei ole sitä kuin kuukauden nuorempi. Jääkiekkoliitto syntyi vasta 1929. Senkin synnyssä oli Luisteluliitto mukana, sillä se otti lajin ensimmäisenä ohjelmaansa 1927. Suomen Palloliitto järjesti kuitenkin vuotta myöhemmin jääkiekon ensimmäiset SM-kilpailut, ja vasta sitten oli erikoisliiton vuoro lähteä asialle. Taitoluisteluliitto irtaantui Suomen Luisteluliitosta omaksi liitoksi vuonna 1961.

Luistinliiton säännöt ja niiden aiheuttama sisäinen hajaannus

Suomen Luistinliitto oli Kansainvälisen Luistinliiton jäsen vuodesta 1909 ja siksi perustetun liiton säännöt seurasivat tarkoin Kansainvälisen Luistinliiton sääntöjä ja liiton ensimmäiset säännöt sallivatkin sen jäseniksi vain yhden seuran kultakin paikkakunnalta. Luistelutoiminta muodostui kokonaisuudessaan huomattavasti liiton toimintaa vilkkaammaksi, josta oli seurauksena myös Luistinliiton entistä tiivistyneempi pyrkimys pitää maan luisteluelämä järjestyksessä. Seurojen jäsenet saivat kilpailla keskenään eikä kilpailujen järjestäjistäkään pidetty erityisen tarkkaa lukua. Säännöistä välittämättä oli annettu eri tahoille syntyneiden seurojen jäsenten siihen saakka kilpailla myös liiton seurojen kilpailuissa – ja liiton jäsenten ottaa osaa ”villien” seurojen järjestämiin tilaisuuksiin. Vuosien mittaan välit kuitenkin kiristyivät. Tilanteesta johtuen alettiin nyt pitää säännöistä entistä tiukemmin kiinni. Luistinliitto päätti Kansainvälisen Luistinliiton sääntöjen nojalla, että sen alaisten seurojen jäsenet eivät saa kilpailla ”villien” seurojen kilpailuissa.

Tämän seurauksena liittoon kuulumattomien seurat liittyivät yhteen ja tekivät Tampereen Pyrinnön aloitteesta SVUL:lle ehdotuksen myös luistelun ottamisesta tämän keskusliiton ohjelmaan. Luistelu-urheilu ei alun alkaenkaan kuulunut SVUL:n ohjelmaan. Niin sitten tapahtuikin, ja vuonna 1914 kilpailtiin Suomessa ensimmäisen ker-

ran erikseen sekä Luistinliiton että SVUL:n mestaruudesta. Vasta sitten kun SVUL ryhtyi järjestämään omat mestaruuskilpailut suomenmestaruuskilpailujen ohella, Suomen Luistinliiton ruotsinkielinen johto havahtui huomaamaan liiton sääntöjen mahdottomuuden.

Koko kahtiajaon ajan haettiin ratkaisua yhteiselle pohjalle. Ratkaisu löytyikin, ja joulukuun 16. p:nä 1917 saatiin aikaan ratkaisu. Tuona päivänä pidettiin neuvottelukokous, jonka tuloksena SVUL:n luistelujaosto lopetti toimintansa ja kehotti jäsenseurojansa liittymään Suomen Luistinliittoon. Sopimuksen mukaan luistelu-urheilu kansainvälisine, SM- ja kansallisine kilpailuineen jäi Suomen Luistinliiton hoiviin, mutta SVUL pidätti itselleen oikeuden piirikunnallisten kilpailujen järjestämiseen. HKV:n huoleksi jäi luistelu-urheilun vaaliminen pääkaupungin suomenkielisten keskuudessa 1910-luvulla, sillä Helsingin Suomalainen Luistinseura ei jaksanut toimia. HSK:ssa vallinneiden riitaisuuksien takia Sparta-seura, jonka riveihin mm. Clas Thunberg siirtyi, liittyi SVUL:n Helsingin piirin jäseneksi, mutta sen toiminta kesti vain muutaman vuoden.

Luistinliitto puolestaan muutti sääntönsä sellaisiksi, että kaikki luistelua harrastavat seurat olivat oikeutettuja pääsemään sen jäseniksi. Vanhoille jäsenilleen se kuitenkin varasi määräseman liitossa, sillä uusiin sääntöihin sisältyi määräys, jonka mukaan liitossa oli äänioikeus vain luistinradan omaavalla seuralla, kun sen sijaan radattomat seurat olivat äänioikeudettomia jäseniä. Kantaansa liitto perusteli sillä, että radan omistavat seurat kantoivat taloudellisen vastuun radan

rakentamisesta ja ylläpitämisestä.

Tämän sopimuksen määräyksiä noudatettiin käytännössä jo talvella 1917, mutta virallisesti Suomen Luistinliitto vahvisti sen vasta lokakuun 13. p:nä 1918, jonka jälkeen liiton jäsenyyteen siirtyi SVUL:n luistelujaostosta 10 seuraa, mm. sellaiset luisteluelämän suuret vaikuttajaseurat kuten Tampereen Pyrintö, Hämeenlinnan Tarmo, Kuopion Luistinseura ja Helsingin Luistelijat. Vuonna 1918 kilpailtiin jälleen yhteisestä suomenmestaruudesta.

Suomessa näin saavutettu yhtenäisyys ei kuitenkaan kestänyt kuin hetken. Veljessodan jälkeen syntynyt Työväen Urheiluliitto näet otti ohjelmaansa myös luistelun, ja kun sen jäsenistöllä ei ollut mahdollisuuksia kilpailla yhteisistä Suomen mestaruuksista eikä muissakaan yhteisissä kilpailuissa, jatkui Suomen luistelun kahtiajako edelleen.

(Suomen Luisteluliiton Vuosikirjat 1948; 1937 1938; 1935

Suomen Luisteluliiton www-sivut 2008

SVUL H:gin piiri 50 vuotta;

Suomen Luisteluliiton Vuosikirja 1948.)

SUOMEN LUISTELUN JÄLLEENRAKENTAMINEN 1918–1939

Vuoden 1918 surulliset kevättalven kuukaudet iskivät urheiluumme jälleen syvän vaon, joka jakoi urheiluelämän kahteen, toisistaan jyrkästi erilliseen osaan. Vapaussodan jälkeen kuitenkin alkoi kaikkialla urheilun aloilla vilkas, hedelmällinen rakennustyö. Veljessotaa seurannut, isänmaan itsenäisyyden synnyttämä yleinen pyrkimys määrätietoiseen ja nopeaan kehitykseen kaikilla aloilla ulottui myös urheiluun. Suomen luistelun jälleenrakentaminen oli nopeaa ja tuloksellista, ja Luistinliitto oli perustamassa Pohjoismaista Luistinliittoa talvella 1919 sekä sen jälkeen 1921 herättämässä Kansainvälistä Luistinliittoa jälleen toimimaan. Vuonna 1924 Luistinliitto pääsi ensi kerran osalliseksi valtion raha-avustuksesta saaden siten taloudellisia mahdollisuuksia toimintansa laajentamiseen mm. luistelukirjallisuuden painamiseen tämän urheilumuodon harrastuksen levittämiseksi.

Luistinliiton säännöt määräisivät liiton kotipaikaksi sen paikkakunnan, missä puheenjohtaja asui. Tämän vuoksi liitto muutti vuonna 1926 Tampereelle, sillä liiton puheenjohtajaksi valittiin tamperelainen insinööri Yrjö Salmi. Neljä vuotta, mm. Suomelle niin loistavien St. Morizin talviolympialaisten ajan, liiton kotipaikka oli Tampere. Sen jälkeen liiton toiminta keskittyi jälleen Helsinkiin, kun tarkastaja Arvo Vartia vuonna 1929 valittiin liiton puheenjohtajaksi.

Vuodesta 1926 lähtien Luistinliiton työvaliokunta toimi kolmen vuoden ajan Tampereella, mutta palasi sitten jälleen puheenjohtajan vaihtuessa Helsinkiin. Noina

aikoina olivat luistelijoittemme ulkomaiset kilpailut, suurvoitot ja olympialaissaavutukset ulospäin näkyvimpänä merkinä. Suurmerkityksellinen on ollut myös sisäisessä toiminnassa viime vuosina varsin voimakkaaksi kohonnut kasvatustyö, josta näkyvimpänä merkinä on niin nuoren pika- kuin kaunoluistelijajoukonkin lisääntyminen, uusien paikkakuntain valtaaminen luistelun piiriin, entistä läheisempi yhteistyö muitten pohjoismaitten kanssa, joka ilmenee mm. pohjoismaiden juniorien kaunoluistelukilpailujen säännöllisenä järjestämisenä, Suomen ja Ruotsin juniorien pikaluistelumaatottelun aikaansaamisena. Nämä seikat osoittavat Luistinliiton työn monipuolistuneen ja tiivistyneen tuntuvasti, mutta tämän toiminnan hedelmät kypsyvät suurelle yleisölle näkyväksi vasta vuosien kuluttua. Tässä yhteydessä on erityisesti mainittava Luistinliiton valmennusjaoston työskentely luistinharrastuksen ja –tason kohottamiseksi maan eri puolilla.

Kalevan Malja seurojen luistelutoiminnan kannustimena

Seurojen kesken kilpailtiin myös Suomen Luistinliiton Kalevan Malja- pikaluistelun kiertopalkinnosta. Kiertopalkinnon lahjoitti Vakuutusyhtiö Kaleva, kilpailtavaksi ikuisesti. Maljasta kilpailtiin ensimmäisen kerran 1934. Kalevan Malja- kiertopalkinnon tarkoituksena oli herättää jatkuvaa harras-

SLL kuva-arkisto

tusta pikaluisteluun Suomen Luisteluliiton jäsenseurojen keskuudessa. Kiertopalkinnosta kilpailtiin vuosittain pikaluistelumes-taruuskilpailujen yhteydessä sekä yleisessä että nuorten sarjassa. Seurat saivat pisteitä saavutetuista tuloksista seuraavasti:

Seniorimestaruudesta	5pistettä
2:sta sijasta yhteispisteet	3 ”
3:sta sijasta yhteispisteet	1 ”

Erikoismestaruudesta	3pistettä
2:sta tilasta kullakin matkalla	2 ”
3:sta tilasta kullakin matkalla	1 ”

Juniorimestaruudesta	3pistettä
2:sta tilasta	2 ”
3:sta tilasta	1 ”

Ikämiesmestaruuskilpailuista jaettiin pisteitä saman periaatteen mukaan

Voittajista 30-luvulla voidaan mainita:

1934 Helsingin Luistinklubi
1935 Helsingin Luistinklubi
1936 Helsingin Luistinkiitäjät

Suomen Luistinliiton pikaluistelumerkit Luistinliiton tavoitteena oli ylläpitää har-rastusta pikaluisteluun sekä jäsenistössään että ulkopuolisissakin piireissä. Tavoitteen saavuttamiseksi Suomen Luistinliitto jakoi mm. pikaluistelumerkkejä niille jäsenilleen, jotka täyttivät säädetyt merkkivaatimukset. Mestari- ja luokkamerkkejä jaettiin vain Suo-men Luistinliittoon kuuluvien seurojen jäse-nille ja ne jaettiin maksutta. Poikien merkeis-tä perittiin liittohallinnon määräämä maksu.

Merkkejä oli useampia:

- Ansiomerkki
- Ennätysmitali
- Mestaruusmitali pikaluistelussa
- Mestaruusmitali kaunoluistelussa
- Piirin mestaruusmitali
- Mestarimerkki pikaluistelussa
- Yleinen pikaluistelumerkki
- Poikain luistelumerkki
- Ikämiesharrastusmerkki (*Suomen luis-tinliiton vuosikirja 1938*).

Merkeistä on sitten myöhemmin luovuttu ja tilalle on tullut muita kannustimia.

Muut mainittavat kiertopalkinnot

Valter Tverinin, Gösta Waseniuksen, Birger Waseniuksen ja Alfred Jokisen lahjoittamat kiertopalkinnot.

Vänrikki Simo Jokisen kiertopalkinnon lahjoitti tarkastaja Alfred Jokinen sodassa kaatuneen poikansa muistoksi. Palkinto oli tarkoitettu edistämään pikaluistelun harras-tusta alle 18-vuotiaiden keskuudessa. Kier-topalkinto oli tarkoitettu kiertämään alle 18-vuotiaiden sarjassa kymmenen vuotta. Kiertopalkinnon sai vuodeksi haltuunsa se pikaluistelija, joka voitti 18-vuotiaiden Suo-men pikaluistelumestaruuden.

Valter Tverinin muistopalkinnon lah-joittivat edesmenneen luistelijaveteraanin luistelutoverit kautta koko maan. Palkin-to oli henkilökohtainen ja siitä kilpailtiin vuosittain Suomen pikaluistelumestaruus-kilpailujen yhteydessä. Ensimmäinen kerta

muistopalkinnosta kilpailtiin Tampereella 10.-11.1.1948. Palkinnon sai omakseen luis-telija, joka voitti sen neljä kertaa peräkkäin tai viisi kertaa järjestyksestä riippumatta. Palkinto luovutettiin kiinnityksen saaneelle vuodeksi kerrallaan.

Birger Waseniuksen muistopalkinnon lahjoitti Suomen Luisteluliitolle rouva Eva Wasenius talvisodassa kaatuneen miehensä, maailmanmestari Birger Waseniuksen muis-toksi. Kiertopalkinnosta kilpailtiin Suomen Luisteluliiton nuorten alle 18-vuotiaiden poi-kien pikaluistelumestaruuskilpailuissa. Pal-kinnon sai omakseen kilpailija, joka voitti sen kaksi kertaa peräkkäin.

Gösta Waseniuksen muistopalkinto luo-vutettiin Suomen Luisteluliitolle Helsing-fors Skridskoklub- seuran 70-vuotisjuhlassa 4.3.1946 ja se määrättiin ainaisesti kiertäväk-si kiertopalkinnoksi ja sen tarkoituksena oli edistää pikaluisteluharrastusta. Palkinnosta kilpailtiin vuosittain pikaluistelun yleisen sarjan mestaruuskilpailujen yhteydessä.

Suomen junioriluistelijain kiertopalkin-not – toinen pojille ja toinen tytöille - lahjoitti Kalle Kuusinen, ja palkinnon tarkoituksena oli herättää nuorissa luistelijoiissa kasvavaa harrastusta pikaluisteluun. Palkinnosta kil-pailtiin vuosittain liiton juniorimestaruuskil-pailuissa. Palkinnon sai vuodeksi haltuunsa kilpailija, joka voitti liiton mestaruuden poi-kien ja tyttöjen sarjassa. Lopullisesti palkin-non sai haltuunsa luistelija, joka voittojärjes-tyksestä huolimatta voitti sen kaksi kertaa. (*Suomen Luisteluliiton vuosikirja 1954; Eino Reponen.*)

SEURA- JA MUU LUISTELUTOIMINTA 1930–1940 LUVULLA

Jo 1930-luvulla alkoivat pikaluistelun har-rastajien rivit vähentyä pääkaupungissa. Luistinradat siirtyivät mereltä maalle ja niitä rakennettaessa pidettiin pääasiassa silmällä jääpalloilua eikä pikaratoja haluttu rakentaa, mutta uusiakin seuroja pikaluistelun jatku-misen varmistamiseksi perustettiin.

Suomen pikaluistelu oli vuosi vuodelta la-maantunut ja koko Suomen pikaluistelu oli joutumaisillaan sellaiseen pisteeseen, että el-lei sellaisia vanhoja luisteluveteraaneja kuin Thunberg ja Blomqvist vielä olisi ollut pitä-mässä yllä Suomen mainetta kansainvälisillä radoilla, niin koko pikaluistelu-urheilu olisi vähitellen vaipunut samanlaiseen asemaan kuin Ruotsissa. Ratoja ylläpitävät seurat oli-vat pakotettuja muuttamaan toimintaohjel-maansa yleisön maun mukaan kyetäkseen hoitamaan ratansa. Yleisö tuli radalle vain saadakseen tanssia. Toisaalta jääpallourhei-lu tunkeutui etualalle kilpailuineen läheisten naapurimaittemme kanssa.

Uusi pikaluisteluseura Helsingin Luistinkiitäjät perustetaan

Ne harvat pikaluistelijat, Thunberg etune-nässä, jotka katselivat pelolla Suomen pi-kaluistelun taantumaa huomasivat, että jos parannusta ei saada aikaan, on Suomen pika-luistelu vaarassa. He lähettivät viestin kier-

tämään ja saivat ympärilleen entisiä ja sen aikaisia aktiiviluistelijoita sekä harrastajia. Nämä henkilöt kokoontuivat useaan kertaan ja kypsyttivät ajatusta pääkaupunkiseudulle perustettavasta uudesta luisteluseurasta, joka liittäisi ohjelmaansa ainoastaan pikaluistelun.

Syyskuun 16. päivänä 1932 perustettiin sitten Helsingin Luistinkiitäjät - Helsingfors Kappskrinarklub r.y. Tälle päivälle päivätyn perustamispöytäkirjan 2 §:ssä kirjoitettiin: ”Keskustelun johdosta päätettiin yksimielisesti perustaa pikaluisteluseura, tarkoituksella helpottaa pikaluistelijoiden harjoittelumahdollisuuksia ja yhdistää heitä edistämään pikaluistelu–urheilua Helsingissä”.

Seuran säännöt hyväksyttiin Valtioneuvostossa lokakuun 21. p:nä 1932. Seuran sääntöjen mukaan seuran perustajajäsenet olivat myös seuran hallintoneuvoston jäseniä. Silloiseen hallintoneuvostoon kuuluivat mm. luistelijat C. Thunberg, E. Pikkarainen ja O. Blomqvist. Seura hakeutui nopeasti Suomen Luistinliittoon, hankki kilpailulupia ja ilmoitti muille seuroille perustamisestaan. Uuden seuran syntyminen sai vastaanottaa sekä kylmää että myönteistä kohtelua. Suomessa katsottiin seuraa aluksi ehkä ensin jotenkin vallankumoukselliseksi, mutta kun nähtiin sen rehti homma ja seuran ohjelma, näkemykset muuttuivat myönteiseksi. Norjalainen johtava luisteluseura Oslo Skøiteklub lähetti onnittelukirjeen, jossa iloitsi siitä, että erityisesti pikaluistelua aiottiin viedä seurassa eteenpäin.

Helsingin Luistinkiitäjien kansainvälistä ja kotimaista kilpailutoimintaa

Helsingin Luistinkiitäjät sai Suomen Luistinliitolta luvan järjestää kansainväliset kilpailut 11.–12.2.1933, mutta ne muuttuivat kansalliseksi kilpailuiksi, koska Norja oli kutsunut amerikkalaisia luistelijoita samaan aikaan omiin kilpailuihinsa, eikä siten olisi päässyt mukaan Suomessa pidettäviin kilpailuihin. Suomen Luistinliitto myönsi kuitenkin ohjelman muutoksen ja 25.–26.2.1933 pidettiin kansainväliset ns. amerikkalaiskilpailut, joihin osallistuivat amerikkalaiset E. Schröder, H. Taylor, E. Wedge ja Miss Helen Bina, sekä hollantilaiset S. Heyden ja A. Kroops. Kotimaisista kilpailijoista otivat osaa mm. C. Thunberg, O. Blomqvist, J. Sunden, G. Hennum, L. Lindell, B. Wasenius, K. Paananen, L. Helander, Å. Ekman, A. Ojala ja naisista Verné Leche, Liisa Salmi, Aino Talsi ja Laura Tamminen.

Talven merkkitapaukseksi muodostui kuitenkin maaottelu 4.–5. maaliskuuta seuran järjestämä maaottelu Norjan kanssa. Norjan maa-joukkueessa luistelivat A. Carlsen, B. Evensen, C. Mathissen, M. Mjelde, H. Pedersen, ja M. Staksrud. Suomen maa-joukkueessa luistelivat C. Thunberg, O. Blomqvist, L. Lindell, K. Paananen, B. Wasenius ja J. Ruissalo.

Ensimmäisenä toimintavuotenaan Luistinkiitäjät järjesti kuusi poikakilpailua, joissa oli kaikkien suurin kilpailijamäärä; osallistujia oli kaikkiaan 50 poikaa. Kilpailuissa palkittiin kolme parasta mitaleilla.

Helsingin Luistinkiitäjät organisoituu

Luistinkiitäjien hallintoneuvoston lisäksi organisaatioon kuului johtokunta, joka ja kaantui jaostoihin. Tohtori Stenberg sai tehtäväkseen järjestää kilpailujaoston, jonka jäseniksi tulivat E. Hemming, W. Wickström, W. Tverin. Jaostolla oli myös oikeus itse täydentää itseään. Jaoston tehtävänä oli järjestää ratakysymykset yhdessä Clas Thunbergin kanssa sekä sopia luistinradasta Oy Pallokentän kanssa. Lisäksi jaoston tehtävänä oli sopia yhdessä Thunbergin kanssa ulkomaisista ja kotimaisista kilpailuista. Oy Pallokentän kanssa sovittiin ensimmäisestä kansainvälisen maaradan tekemisestä Suomeen. Pitkien ja vaikeiden neuvottelujen jälkeen, Thunbergin myötävaikutuksella, jaosto sai toimekseen järjestää edellä mainittujen kilpailujen lisäksi Sonja Henie -näytännöt.

Ensimmäisen kauden 1932–1933 talous oli vaikeuksissa. Seuran perustaminen tapahtui niin kireällä aikataululla, että taloudellinen puoli kärsi. Seuraa rasittivat kovasti tehdyt sopimukset, jotka eivät olleet seuralle edullisia. Luistelijoiden tekemät kilpailumatkat rasittivat taloutta, koska seura maksoi kilpailijoittensa kulut. Ulkomailla esiintyvät ja kilpailivat Thunberg ja Blomqvist, Thunberg Davosissa ja molemmat yhdessä Oslossa, Seinäjoella, Tampereella, Turussa, Hämeenlinnassa, Viipurissa, Kotkassa, Kuopiossa, Kajaanissa, Lappeenrannassa ja Ensossa.

Yleisömenestys oli seuran järjestämissä kilpailuissa ja näytöksissä olosuhteisiin nähden odottamattoman suuri. Tulot ja menot

olivat myös suuret, mutta menot ja taloudelliset uhraukset olivat järjestelyistä, joissa koti- ja ulkomaisia kykyjä oli vieraana, myös suuret. Nettotulot kilpailuista olivat 131 129 mk ja menot 98 652 mk, joten voittoa jäi 32 477 mk. Menot muodostuivat etupäässä amerikkalaisten ja muiden ulkomaisten matka- ja yöspitokustannuksista, hieronnasta, omien jäsenten ulko- ja kotimaan matkoista, palkintojen hankkimisesta, mainonnasta ja kalustohankinnoista.

Kauden lopussa oli Helsingin Luistinkiitäjien jäsenmäärä heinäkuun luettelon mukaan yhteensä 53 maksavaa jäsentä.

Helsingin Luistinkiitäjille uskottiin pikaluistelun maailmanmestaruuskilpailujen pitäminen 17.–18.2.1934. (*SLL Vk. 1937-1938.*)

Suomen Luistinliiton jäsenseuroja

Jäsenseuroja oli luikuisia ja niissä oli erita-soista luistelutoimintaa. Piireittäin voidaan mainita muutamia vuosilta 1937–1938: Etelä-Suomen piiristä Helsingin Luistelijat, Helsingin Luistinkiitäjät, Helsingfors Skridskoklubb–Helsingin Luistinklubi ja Rajamäen rykmentti, Länsi-Suomen piiristä Turun Riento, Turun urheiluliitto ja Turun Pyöräilijät, Itä-suomen piiristä Enson Kisailijat, Joensuun Kataja ja Viipurin Luistinseura, Keski-Suomen piiristä Hämeenlinnan Tarmo, Jyväskylän Kisatoverit, Tampereen Pyrintö ja Lahden Luistelijat, Pohjois-Suomen piiristä Kajaanin Luistinseura, Kuopion Luistinseura, Oulun Luistinseura, Oulun Pyrintö, Rovaniemen Urheilijat ja Kemin Luistelijat.

Gösta Wasenius

Suomen Luisteluliiton presidentti, palopäällikkö Gösta Wasenius kuoli Helsingissä 18.6.1939. Hän oli kunnoitettu johtomies, joka yli puolen vuosisataa toimi luistelun, Suomen Luisteluliiton sekä sen ajamien päämäärien hyväksi.

Hän syntyi Helsingissä 10.3.1863. Ylioppi-laaksi tultuaan hän suoritti voimistelunopettajan tutkinnon 1863. Kun palomestarin toimi Helsingissä 1886 tuli avoimeksi, valittiin hänet tähän tärkeään toimeen, jossa hän toimi noin 45 vuotta. Varsinaisen virkatoimensa ohella palopäällikkö Wasenius hoiti voimistelunopettajan tehtäviä useissa kouluissa pääkaupungissa, kuten ruotsalaisessa Normaalityössä vuosina 1894–1920. Hän toimi myös suuren palovakuutusyhtiön johtajana.

Voimistelunopettajana Gösta Wasenius osallistui innokkaasti myös liikuntakasvatustoimintaan. Hän oli pitkät ajat maamme

urheilu- ja voimisteluelämän edustavimpia ja toimeliaimpia johtomiehiä ollen mm. SVUL:n toimitusvaliokunnassa 1906. Vaseniuksen ansiot liikuntakasvatuksen hyväksi olivat erittäin suuret. Erityisesti kuitenkin on muistettava hänen työnsä Suomen luisteluelämän kehittämiseksi. Paitsi että Wasenius oli Suomen Luisteluliiton presidenttinä, toimi hän monella muullakin tavalla Suomen luistelun hyväksi. Hän oli aikanaan maamme parhaita voimistelijointa ja sen lisäksi maamme parhaita pikaluistelijointa, ja silloin aloitettu luistelu-harrastus jatkui läpi hänen koko elämänsä.

Helsingfors Skridskoklubin toimitusjohtajana Gösta Wasenius oli vuosina 1890–1916.

Pääkaupungin Pohjoissatamassa sijaitseva Helsingfors Skridskoklubin luistelurata oli Gösta Waseniuksen johtamana mallirata järjestelyjensä ja siellä pidettyjen kilpailujen ja jääjuhlien vuoksi. Erinomaiset järjestelyt vetivät radalle runsaasti yleisöä. Ensimmäiset euroopanmestaruuskilpailut pikaluistelussa pidettiin HSK:n radalla 1898 ja ensimmäiset maailmanmestaruuskilpailut 1902.

Kilpailut Pohjoissataman radalla olivat luisteluelämän suurtahtumia. Suomalaisilla luisteleijoilla oli tilaisuus esittää pikaluistelun nousevaa tasoansa. Tällöin suomalaisten pikaluistelijain maine alkoi selvitä myös muulle maailmalle kuten Norjaan, Ruotsiin ja Sveitsiin, missä jo silloin käytiin teke-mässä tuloksia.

Waseniuksen johtoaikana Helsingfors Skridskoklub omisti myös suurta huomiota kaunoluisteleulle. (*Suomen Luisteluliiton vuosikirja 1939–1940; s 11–13.*)

SVUL:n ensimmäinen toimitusvaliokunta 1906. Kuvassa vasemmalta J. Tamminen, Ivar Wilschman, Arvo Vartia, Gösta Wasenius, Aksel Ek ja K.H. Majantie.

Suomen Urheilumuseo

KOLME VUOSIKYMMENTÄ HUIPULLA

(1920–1940)

PIKALUISTELUN HISTORIAA EM-, MM- JA OLYMPIATASOLLA

Suomen Urheilumuseo

Yhteislähtökilpailu Chamonix-Olympialaisissa 1924. Edessä Thunberg, Skutnabb ja Tverin.

Kolme vuosikymmentä huipulla

Merkittäviä luistelijoita 1920-luvulla olivat mm. Thunberg, Wallenius, Skutnabb, Wasenius, Blomqvist, Ojala sekä naisluistelijoista Leche.

1920-luvun alussa ilmestyi yllättäen nuoren tasavallan pikaluistelurintamaan kaksi nuorta luistelijaa: Julius Skutnabb ja Clas

Thunberg. Nämä kaksi miestä keräsivät sitten maallemme enemmän kultaa ja kunniaa kuin ketkään muut luistelijat meidän päiviimme saakka. Tässä yhteydessä mainittakoon myös tamperelainen Arvo Tuomainen, joka kilpaili vuosikymmenen alussa tasapäisesti mm. Skutnabbin kanssa. *(Suomen Luisteliitto 75 vuotta, vuosikirja 1983.)*

Luistelun kulta-aikaa oli 1920-luku ja erinomaiset saavutukset vielä 1930-luvulla,

joista vastasivat pääasiallisesti helsinkiläiset luistelijat kuten Clas Thunberg, Julius Skutnabb, Birger Wasenius, Walter ja Ludowika Jacobsson. *(SVUL H:gin piiri 50 vuotta; Paul Sirmeikö.)*

Julius Skutnabbin nousu kansainväliseen luokkaan

Skutnabbin nousu kansainväliselle huipulle tapahtui yllättäen ja nopeasti. Vuonna 1913 hän oli vielä aloittelijan asteella, vuonna 1914 hän jo saavutti suomenmestaruuden ja luisteli silloisen 10 000 metrin ennätyksen 18.25,3. Oslossa pidetyissä MM-kilpailuissa hänen menestyksensä oli vaatimaton, mutta kokemusta hän sai, ja jo samana talvena Helsingissä hän voitti itsensä Oscar Mathiesenin 5000 ja 10 000 metrillä saavuttaen edellisellä matkalla Suomen ennätyksen 8.46,0, joka säilyi neljätoista vuotta särkymättömänä.

Ensimmäisen maailmansodan vuodet Skutnabb kilpaili tiukasti Arvo Tuomaisen kanssa Suomen parhaan luistelijan paikasta ja voitti mestaruuden 1916 ja 1917. Jälkimmäisenä talvena hän saavutti 1500 ja 10 000 metrin Suomen ennätykset 2.25,7 ja 18.06,8. Seuraavat talvet hän oli aluksi Tuomaisen ja sitten Thunbergin varjona ja jatkuvasti maailman parhaita.

Talviolympialaisissa Chamonixissa 1924 Skutnabb saavutti ensin 5000 metrillä hopeamitalin ja saavutti sitten vielä Thunbergin kanssa Suomelle kaksoisvoiton. Osat vaihtuivat 10 000 metrillä, jossa Skutnabb saavutti kultamitalin ajalla 18.04,8. Vuonna

1926 hän voitti Euroopan pikaluistelumestaruuden ja St. Moritzin talviolympialaisissa 5000 metrin hopeamitalin. Tähän hän sitten lopettikin varsinaisen aktiiviuransa, mutta harjoitteli silti vielä ja voitti Suomen ikämiesmestaruuden 1934. *(Suomen Luisteliiton Vuosikirja 1948.)*

Clas Thunberg on Suomen ja maailman menestynein luistelij

Thunberg kilpaili luistelussa ensimmäisen kerran 19-vuotiaana vuonna 1912 VPK:n järjestämässä 1500 metrin luisteluottelussa. Seuraavana talvena hänet nähtiin HSK:n alokaskilpailun 500 ja 1500 metrin voitajakorokkeella ja vuonna 1914 hän voitti Svenska Finlandin mestaruuden vaatimattomin tuloksin. Svenska Finlandin mestaruuskilpailuista loistivat poissaolollaan sen ajan parhaat luistelijat Skutnabb, Wickström ja Strömsten. Skutnabbin, Thunbergin seuratoverin, nopea kehitys antoi uskoa ja toivoa innostuneelle ja sisukkaalle Thunbergille. *(Luistellen kultaan ja kunniaan; Sulo Kolkka.)*

Seuraavana vuonna Thunbergin innokas harjoittelu alkoi näkyä tuloksissa. Hän jopa päihitti silloisen ennätysmiehen Skutnabbin ja Bergströmin 5000 metrillä. Samana vuonna Thunberg esiintyi ensimmäistä kertaa kansainvälisillä luistelukentillä osallistuen Tukholmassa järjestettyjen norjalais-ruotsalais-suomalaisen ottelun yhteydessä pidettyihin kansainvälisiin alokaskilpailuihin. Sää oli huono, joten tulokset jäivät heikoiksi,

Suomen Urheilumuseo

Julius Skutnabb saavutti Suomen mestaruuden 1914 ja luisteli 5000 m:n luistelussa Suomen ennätyksen 8.46,0, joka säilyi neljätoista vuotta särkymättömänä. Kuvasa Julius Skutnabb on Pohjoissataman jäällä. Hän voitti Suomen mestaruudet myös vuosina 1916 ja 1917.

Suomalaisten ohimarssi St.Moritz:n Olympialaisissa 1928. Suomea edustivat Clas Thunberg, Jaakko Friman, Toivo Ovaska, Bertel Backman ja Ossi Blomqvist.

mutta voitto tuli silti. Suomen mestaruuskilpailuissa Thunberg sijoittui neljänneksi, mutta 500 metrillä tuli jo matkavoitto. (*Luitellen kultaan ja kunniaan; Sulo Kolkka.*)

Vuotta 1920 voidaan pitää Clas Thunbergin läpilyöntivuotena, sillä silloin hän voitti ensimmäisen suomenmestaruutensa. Seuraavana vuonna hänellä oli mahdollisuus matkustaa Norjaan ja perehtyä norjalaisten luistelijoiden harjoitteluun ja harjoitusme-

netelmiin. Tulosta olikin pian nähtävissä, sillä sotien jälkeisissä ensimmäisissä euroopanmestaruuskilpailuissa Thunberg voitti Helsingissä mestaruuden kansan suureksi riemuksi. Maailmanmestaruuskilpailut järjestettiin sitten Oslossa ja näissä kilpailuissa Thunberg jäi kolmanneksi. Vuonna 1923 Thunberg ylsi sitten ensimmäistä kertaa maailmanmestaruuteen. Hän oli tuolloin 30-vuotias, ja takanaan hänellä oli silloin run-

saat kymmenen harjoitusvuotta. Seuraavana vuonna eli 1924 pidettiin talviolympialaiset Ranskan Chamonixissa. Nyt kilpailtiin myös mitaleista erikoismatkoilla. Suomen Olympiakomitea lähetti kisoihin kolme luistelijaa Clas Thunbergin, Julius Skutnabbin ja As-ser Valleniuksen. Menestys oli loistava, sillä Thunberg sai kaksi kultaa, yhden hopean ja pronssin, Skutnabb yhden kullan ja hopeaa. Näissä kisoissa annettiin myös mitalit yhteis-

pisteissä, ainoan kerran luistelun historiassa. Kultaa sai silloin yhteispisteissä Thunberg ja pronssia Skutnabb.

Jatko ei sitten sujunutkaan Thunbergilta yhtä hyvin, sillä hän jäi euroopanmestaruuskilpailuissa pronssille. Helsingissä hän jopa keskeytti maailmanmestaruuskilpailuissa, yleisön suureksi harmiksi, havaittuaan mestaruuden lipuneen käsistään.

Vuosi 1925 oli Suomessa lähes lumeton

Suomalaiset juhlivat Davosissa 1928 Clas Thunbergin saavuttamaa maailmanmestaruutta ja norjalaiset maailmanenätysmies Carlsenia.

ja jäätön. Siitä huolimatta tuli Oslon maailmanmestaruuskilpailuissa suomalaisille täysosuma. Thunbergista tuli ylivoimainen maailmanmestari ja Uuno Pietilä valtasi hopeamitalin. Clas Thunberg oli vuonna 1928 kuntonsa huipulla. Huolellinen valmistautuminen talven kilpailuihin, jopa Paa-vo Nurmelta saamiensa ohjeiden mukaan, tekivät hänestä sekä nopean että kestävän. Ensin Thunberg saavutti Oslossa euroopan mestaruuden ja lopuksi St. Moritzin talviolympialaisissa hän voitti kaksi kultamitalia. Kotimatallaan Thunberg voitti vielä Oslon kansainväliset kilpailut. Kotona Helsingin Töölönlahdella voitto oli vielä ylivoimaisempi. Viimeksi mainittuihin kilpailuihin tuli niin paljon yleisöä, että poliisien oli lopulta estettävä kaikkien halukkaiden pääsy jälle. Jään pelättiin pettävän niin suuren yleisömäärän alla.

Vuonna 1929 Thunberg voitti jälleen maailmanmestaruuden, tällä kertaa Oslossa. Norjalaisten suosikin Ballangrudin oli jäätävä. Voittonsa ansiosta Thunberg kutsuttiin kuninkaanlinnaan, mitä voidaan pitää ainutlaatuisena huomionosoituksena suomalaiselle luistelukuninkaalle. Myös talvesta 1931 tuli suurmenestys. Vaikka mestarimme oli jo lähes 38-vuotias, hän voitti viidennen maailmanmestaruutensa ja ylsi samana vuonna myös euroopan mestaruuteen, tällä kertaa Tukholmassa.

Talvella 1932 pidettiin kolmannet talviolympialaiset Lake Placidissa. Pikaluistelukilpailuista nousi valtava kohu, sillä Kansainvälinen Olympiakomitea oli antanut järjestäjille luvan panna toimeen kilpailut amerikkalaiseen tapaan yhteislähtökilpailu-

na. Tästä syystä mm. Clas Thunberg jäi pois kilpailusta, koska hän arveli pohjoismaalaisten luistelijoiden mahdollisuudet varsin vähäisiksi tällaista lähetystapaa käytettäessä. Tässä asiassa hän oli myös oikeassa. Ainoa mukana ollut suomalainen putosi jo alkuerissä, ja esim. norjalaiset menestyivät paljon huonommin kuin heidän kuntonsa ja taitonsa olisi edellyttänyt.

Thunbergin luistelu-ura päättyi vuonna 1935 yli 40-vuotiaana. Jäähyväiskilpailuiksi muodostuivat Oslon maailmanmestaruuskilpailut. Täpötäysi katsomo osoitti hänelle tuolloin yhtä paljon suosiota kuin omalle maailmanmestarilleen. *(Suomen Luisteluliitto 75 vuotta, vuosikirja 1983.)*

Clas Thunbergin luistelu-uran huippuaika kutsutaan Thunbergiadiksi voitokkaan luistelijamme kunniaksi. Thunbergin luistelu-ura kesti yli 20 vuotta. Tänä aikana hän voitti viisi kultamitalia, yhden hopeisen ja yhden pronssisen olympialaisissa, viisi maailmanmestaruutta, neljä euroopanmestaruutta ja saavutti maailmanennätyksiä. *(Luistellen kultaan ja kunniaan; Sulo Kolkka; Luistelija.)*

Birger Wasenius maailmanmestari ja kolmen olympiamitalin voittaja

Thunbergin paikan valtasi itselleen Birger Wasenius, Clas Thunbergin tähden sammuessa luonnonlakien mukaisesti. Wasenius voitti ensimmäisen Suomen mestaruutensa 21-vuotiaana vuonna 1933. Kehitys kansainväliseen luokkaan kävi nyt nopeasti. Jo seuraavana vuonna 1934 hän oli vähällä voittaa maailmanmestaruuden kotikaupungissaan Helsingissä. Hän johti pistekilpailua ensimmäisen päivän jälkeen, kun oli hyötynyt keveyestä rakenteestaan vetisessä säässä. Hän voitti ensimmäisenä päivänä 5000 metriä ja 500 metrillä tuli kolmas sija. Toisena kilpailupäivänä sääolot muuttuivat: jää parani sään kylmettyä ja puhurituuli häiritsi 1500 metrin luistelua. Mestaruuden vei Waseniuksen edestä norjalainen Bernt Evensen. Sijoituttuaan ensin vuosina 1934, 1936 ja 1937 maailmanmestaruuskilpailuissa hopealle, hän voitti sitten maailmanmestaruustittelin vuonna 1939 kotiradallaan Helsingissä. Talviolympialaisissa 1936 Garmish Partenkirchenissä hän sai kaksi hopeaa ja yhden pronssimitalin. Euroopanmestaruuskilpailuista Wasenius sai pronssia vuosina 1935 ja 1936 ja hopeaa 1933. Olympiahopeaa hän sai 5000:lla ja 10 000 metrillä. Olympiapronssia tuli 1500 metrin luistelusta. *(Luistellen kultaan ja kunniaan; Sulo Kolkka.)*

Kuvassa Birger Wasenius voitettuaan maailmanmestaruuden Helsingissä 1939.

Waseniuksen kolme olympiamitalia

Olympiavuonna 1936 Waseniuksen menestys sai jatkoa. Ennen Garmisch-Partenkirchenissä käytyjä olympialaisia luisteltiin maailmanmestaruuskilpailut Sveitsin Davosissa. Siellä Wasenius valloitti jälleen palkintopallin toisen paikan norjalaisen Ivar Ballangrudin jälkeen. Wasenius oli 1500 metrillä ja 5000 metrillä kolmas ja päätösmatkan 10 000 metriä hän voitti. Viikon päästä hän kiisi Riesersee-järven jäällä saavuttaen kolme olympiamitalia: kaksi hopeista ja yhden pronssisen. Toisena kilpailupäivänä Wasenius saavutti 5000 metrillä hopean samalla, kun Antero Ojala luisteli pronssille. Kolmantena päivänä Wasenius nappasi 1500 metrin pronssin ja viimeisenä päivänä pisimmän matkan eli 10 000 metrin hopean. Wasenius ratkaisi kirkkaimpien mitalien kohtalon parinaan luistelleen Ballangrudin kanssa. Ballangrud johti välillä jo seitsemällä sekunnilla, mutta ero miesten välillä kutistui maaliin mennessä vajaaseen neljään sekuntiin. Wasenius paransi ennätystään 23 sekuntia aikaan 17.28,2. *(Luistellen kultaan ja kunniaan; Sulo Kolkka.)*

Vihdoin maailmanmestaruus

Vuonna 1937 Wasenius oli jälleen maailmanmestaruushopealla Oslossa pidetyissä kilpailuissa. Varsinainen toiveiden täyttymys tapahtui vuonna 1939, kun maailmanmesta-

ruuksista luisteltiin jälleen Helsingin pallokentällä. Kamppailu oli kovaa ensimmäisenä päivänä latvialaisen Euroopan mestarin Alfons Berzinsin ja Waseniuksen välillä. Toisena kilpailupäivänä Wasenius kuitenkin otti selvän voiton 1500 metrillä, mikä takasi sen, että viimeisellä matkalla ei täytynyt yrittää enää edes parastaan. Maailmanmestari Wasenius ilmoitti lopettavansa luistelu-uransa seuraavana vuonna. Näin kävikin, mutta odottamattomalla tavalla: hän kaatui talvisodassa Laatokanjärven jäälle tammikuussa 1940. Kuollessaan hän oli 28-vuotias. *(Luistellen kultaan ja kunniaan; Urheilumme kasvot.)*

OLYMPIATALVI 1936 GARMISCH-PARTENKIRCHEN

Garmisch-Partenkirchenin talviolympialaisten luistelumenestykseen ei Suomen Luistinliitto suhtautunut kovinkaan toiveikkaasti. Kuitenkin liitto päätti hyvissä ajoin valmistautua näihin kaikkia suomalaisia suuresti kiinnostaviin kilpailuihin. Valmistelut tehtiin hiljaisuudessa, mutta selvin ohjelmin. Valmistautuminen olympialaisten pikaluistelukilpailuihin tapahtui Suomen Luistinliitossa yhtenäisesti ja suunnitelmallisesti. Tuskin koskaan aikaisemmin ei ollut Luistinliitossa valmistauduttu näin selvin ohjelmin olympialaisten pikaluistelukilpailuihin. Pikaluistelijoilla oli nyt myös ensi kertaa oma valmentaja ja olympialaisten luistelijavainnat tehtiin hyvissä ajoin testikilpailujen perusteella.

Pikaluistelijoille ensi kertaa oma valmentaja

Suomen Luistinliiton johtokunta piti Helsingissä 12.11.1934 kokouksen, jossa suomalaisille pikaluistelijoille nimettiin ensi kertaa oma valmentaja. Valmennustyö muodostui uranuurtajan tehtäväksi. Valintakomitean ja Luistinliiton johtokunnan mielestä L.E. Helander Hämeenlinnasta oli sopiva henkilö toimimaan luistelijoiden omana valmentajana, ja hänet valittiin tehtävään johtokunnan kokouksessa 12.11.34. Valmennuskomitean ja Luistinliiton mielestä Helander täytti hyvin heidän valmentajalle asettamat vaatimukset:

- valmentajan pitää olla hyvin perehtynyt valmennuskysymyksiin ja pikaluistelijoiden valmennukseen
- hänen pitää nauttia aktiiviluistelijoiden luottamusta ja suosiota
- hänen pitää olla suullisesti ja kirjallisesti esitystaitoinen
- hän voi muun toimensa ohella käyttää aikaansa niin kirjeenvaihtoon kuin muuhunkin valmennustyöhön
- hänen pitää voida tehdä kaikki puhtaasti harrastetyönä – lukuunottamatta tietysti tilityksien mukaisia korvauksia posti- ja matkakuluista
- hänen on voitava tarvittaessa olla leirien johtajana ja valmentajana sekä lopuksi – seurata edustusjoukkuetta kilpailumatkoilla.

Hämeen Sanomissa 14.11.1934 hän kertoi valmennussuunnitelmistaan: ”Ensimmäi-

senä on suunnitelmissa luentotilaisuus, joka on Helsingissä. Valmennustyö tulee olemaan etupäässä joukkotyötä, sillä tarkoitus on muokata hyvin laajaa pohjaa, ja lopullisena päämääränä ovat tietysti seuraavat olympialaiset Garmisch-Partenkirchenissä. Niin paljon tehdään ”kärkien” kanssakin työtä, että alkavana talviurheilukautena valitaan lopulliset olympiaehdokkaat, joille sitten järjestetään erikoisvalmennus aivan ensi kesästä saakka. Kuten sanoin, koetetaan työlle saada alkavana talvena mahdollisimman laaja pohja”. Meidän nykyinen luistelijai-aineksemme on hyvää, nuorta joukkoa, joilla on valoisat tulevaisuuden mahdollisuudet. Luistelutasomme viimeisten vuosien kehityksestä on sanottava, että rintama on laventunut huomattavasti, vaikka asian hyväksi onkin puutteellisesti tehty työtä. Jos katsomme esimerkiksi luistelijoittemme kärkijoukkoa, emme ole yhden emmekä kahden miehen varassa, vaan 5–6 miestä taistelee etusijoista. Valmennustyöstä meillä ei ole lainkaan aikaisempaa kokemusta, ja siinä juuri onkin muuan valmennustyötä haittaava tekijä. Ei ole edes kirjallisuutta, vaan kaikki on tehtävä ja suunniteltava alusta alkaen. Esimerkiksi kesäurheilun alalla on ollut kaikenlaisia kursseja, luentoja, sanomalehtikirjoituksia on paljon julkaistu, mutta pikaluistelusta ei ole edes lehtikirjoituksia. Ainoat teokset, jotka ovat olemassa, koskevat kaunoluistelua ja sitten minun julkaisemani poikien pikaluisteluopas. Siinä ovat kaikki käytettävissä olevat apuneuvot. Mutta ainahan on siten, että kun on puuhun kiivettävä, on tyvestä noustava, ja niin myös tässä. (*Hämeen Sanomat* 14.11.34.)

Valmistautuminen Garmisch-Partenkirchenin-talviolympialaisiin

Helanderin mukaan Suomen aikaisemmat olympiavoitot vaativat nyt nimenomaan juuri pikaluistelussa kaikkien voimien keskittämistä voittojen saavuttamiseen, siksi valmistautumisen oli oltava perinpohjaisempaa ja tiukempaa kuin aikaisemmin. Suomen huippuluistelijoiden valmennus asetettiin etusijalle. Huippuluistelijat saivat käyttää valmennusrahat oman harkintansa mukaan. Voitiin kuitenkin todeta, että nämä

muutamat valitut hoitivat edustustehtäväänsä kiitettävästi.

Valmennukseen haluttiin saada suurempi luistelijoiden kärkijoukko, eivätkä määrärahat olisi riittäneet suoraan henkilötukeen niin kuin aikaisemmin. Helanderin mielestä ei ollut oikeata varojen käyttöä keskittää varoja vain muutaman luistelijan valmennukseen.

Uusien suuntaviivojen vuoksi Liitto valitsi valmennuskomitean, jonka tehtävänä oli valmennussuunnitelman laatiminen yhdessä Helanderin kanssa.

Työsuunnitelma

L. Helander laati työsuunnitelman olympialaisia edeltäville kahdelle valmennusvuodelle. Valmennustoimikunta hyväksyi Helanderin laatiman valmennussuunnitelman, jonka se esitti Luistinliiton johtokunnalle, joka sen sitten kokouksessaan 12.11.1934 hyväksyi. Kokouksessa keskusteltiin myös valmennuskurssien toimeenpanosta syksyllä 1934 Vierumäellä. Kokouksessa sovittiin, että kurssit järjestetään Vierumäellä heti, kun jääolosuhteet sen sallivat. Liiton tarkoituksena oli myös varata haettavaksi apurahoja – esimerkiksi puolet kurssimaksusta. Loput kustannuksista kurssilaisten piti kuitenkin suorittaa itse. Kurssin pituudeksi sovittiin 7–10 päivää. Alkaneen talven luistelukilpailujen perusteella sovittiin keväällä nimettäväksi ehdokasjoukkue, joka sitten syksyllä kutsutaan uudelleen noin 3 viikkoa kestäväälle valmennusleirille, ja vasta tämän jälkeen valitaan olympiaedustajat lopullisesti. Tulevana talvena suoritettavaa valmennusta

varten myönnettiin valmennuskomitealle 6 000 mk:n määräraha.

Valmennus syksyllä 1934

Valmennustyö aloitettiin heti syksyllä 1934. Työ oli aluksi vain pohjustavaa, koko aktiivisen luistelujoukon käsittävää. Helsingissä pidettiin Suomen Luistinliiton suunnitteleman luentosarjan ensimmäiset luennot. Läs-
nä oli kolmisenkymmentä pikaluistelijaa, etupäässä helsinkiläisiä, mutta oli joukossa myös Luistinliiton kutsumia aktiivimiehiä Hämeenlinnasta, Viipurista, Tampereelta, Ensosta ja Joensuusta. Luistinliitto kustansi paikalle 6–10 maaseutuluistelijaa tai ainakin korvasi osan matkakuluista.

Luistinliiton puheenjohtajan E. Linnan lausuttua osanottajat tervetulleiksi, pitivät ensimmäiset luennot entinen mestariluistelijä Julius Skutnabb ja Luistinliiton valmentajaksi valittu, myöskin pikaluistelijana hyvin tunnettu Lauri Helander.

Tilaisuudessa Helander ja Skutnabb luennoivat valmennuksesta, valmennusmenetelmistä ja luistelutyyleistä. Skutnabb käsitteli luennossaan pikaluistelijain alkuvalmennusta ennen jään tuloa ja samaten alkuharjoittelua jäällä. Helander selosti pikaluistelijalle sopivan kotivoimisteluohjelman muodostamista. Tilaisuudessa kerrottiin myös olympiasuunnitelmasta.

Skutnabb kertoi, että hänen alokaspäivinä he eivät saaneet mistään kaipaamiaan tietoja luistelun harjoittamisesta. Luistelun valmentautuminen perustui omakohtaisiin kokemuksiin. Hänen mukaansa järjestetynlaiset luentotilaisuudet ovat erittäin terveel-

lisiä luistelijoille. Tiedon jakamisessahan luentotilaisuuksissa pyrittiin siihen, että kokemuksen avulla hankittuja tietoja annetaan nuoremmille, niin ettei heidän tarvitse välttämättä käydä lävitse samaa ”kokemuksen koulua”, jonka vanhemmat luistelijat ovat saaneet kestää.

Luistinliitto jatkoi luentojaan edelleen Helsingissä ja niihin kutsutaan kaikki aktiiviset nuoremman polven luistelijat maan eri puolilta. (*Uusi Suomi* 19.11.34.)

Olympiavalmennus jatkui 1935

Talven 1935 tulosten perusteella valmennuskomitea valitsi kymmenen olympiaehdokasta, joille saman vuoden syksyllä järjestettiin erikoisvalmennus.

Jo keväällä valmentaja laati yhdessä valittujen luistelijoiden kanssa kullekin sopivan valmennusohjelman ja se tarkastutettiin valmennuskomitealla. Hyväksytyjen ohjeiden mukaan valitut luistelijat aloittivat ajoissa omakohtaisen valmentautumisen yhteistyössä valmentajan kanssa. Syys- ja loka-kuussa yhteisissä neuvottelutilaisuuksissa keskusteltiin valmennuksen kulusta. Myös hierontaa järjestettiin ehdokkaille ensin kerran ja myöhemmin kahdesti viikossa.

Jälle piti päästä viimeistään marraskuun puolivälissä. Jos talvi oli myöhässä järjestettiin jääleiri sinne mistä jäätä löytyi, esimerkiksi sopivan suojaisan järven rannalla olevaan maataloon. Leirejä oli usein Vierumäellä säiden salliessa. Leiriajan päätyttyä ehdokkaat viimeistelivät kuntonsa kotiradoillaan, ollen kuitenkin edelleen kiinteästi yhteydessä valmentajaansa.

Tarkistuskilpailuja pidettiin kerran tai kahdesti, ja niiden perusteella Valmennuskomitea valitsi sitten lopullisen joukkueen.

Huomattavaa oli, että tällä valmennustavalla ja siihen sijoitetuilla varoilla valmentettiin 10–15 luistelijaa. (*L. E. Helander, 1934.*)

Olympiaehdokkaiden valinnat

Kun Clas Thunberg siirtyi kilparadalta sen reunamille, sammui saman tien monelta asiantuntijaltakin usko luistelijoiden kilpalukykyyn kansainvälisillä kilpakentillä. Ei uskottu nuoren luistelijajoukon pystyvän puolustamaan niitä perinteitä, joita Thunberg varsinkin varhaisimmilta olympiavuosilta oli puolustettavaksi jättänyt. Ei siitäkään huolimatta, että Birger Wasenius jo joinakin talvina pystyi tarjoamaan hyvinkin purevaa vastustusta ulkomaalaisille luistelijoille. Tämä ”matalapaineinen” mieliala oli vallannut suuren yleisön lisäksi myös monet luisteluväestä.

Löytyi toki sellaisiakin, jotka uskoivat nuoreen polveen enemmän ja luottivat heidän kehitysmahdollisuuksiinsa. Nämä optimistit tulivat valituiksi Luistinliiton valmennusjaoostoon, joka ryhtyi työhön jo marraskuulla 1934. Luistelukausi 1935 käytettiin jo suunnitelmalliseen neuvontatyöhön. Luentojen ja keskustelutilaisuuksien avulla selvitettiin mahdollisimman laajoille luistelijajoukoille valmennuksessa tärkeitä asioita, koottiin kokemuksia ja levitettiin innostusta luistelijoiden keskuuteen. Järjestettiin myös liiton ensimmäinen valmennusleirikin Vierumäellä.

Talven 1934 kuluessa tehtyjen havaintojen perusteella valittiin sitten 15 luistelijaa olympiaehdokkaiksi, joille jo kevästä 1935 alkaen järjestettiin erikoisvalmennus. Suunnitelmia seurattiin johdonmukaisesti loppuun asti. Ainoastaan poikkeuksellisen huono alkutalvi tahtoi häiritä työtä. Olympialeiri päästiin alkamaan joitakin viikkoja myöhästyneenä vasta 1.12.1935, minkä vuoksi oli jo ehditty harkita leirin siirtoajatuksia aina Kajaaniin ja Nurmekseen asti. Pienet pakkaset ehtivät sentään onneksi jäädyttää Vierumäen järville viisisenttisen jääpeitteen, joten välttyttiin liian pitkältä leirimatkalta. Leiri kesti kaksi viikkoa, ja leirille osallistuivat kaikki muut luistelijat paitsi Wasenius, Blomqvist ja Ekman, jotka työesteiden takia jäivät pois.

Leirin ensimmäinen viikko oli raskas, jopa työläskin ainaisen lumirännän takia. Ohut jää yritti pettää, joten ratoja piti aina välillä siirtää uusille paikoille kylmien kylpyjen välttämiseksi. Vain valmentaja – kai tehtävänsä vaatimana – joutui tutkimaan jään laatua altapäin, mutta vedettiin nopeasti kuiville. Toinen leiriviikko sen sijaan oli ilmojen puolesta ihanteellinen, joten leiriohjelmaa päästiin täysin noudattamaan.

Loppiaisena Helsinkiin suunniteltu katsastuskilpailu täytyi jään puutteessa siirtää Hämeenlinnaan, missä se pidettiin Aulangon puiston metsäjärvellä. Luistelijoiden tulostunto osoitti ilahduttavaa nousua, mikä lupasi talven varalle hyvää. Niinpä Ojala luisteli jo 5000 m ajassa 8.55,8.

Varsinaiset karsinnat oli määrätty pidettäväksi mestaruuskilpailujen yhteydessä tammi-kuun 25–26 päivä, tarkoituksella samoina päivinä kuin euroopanmestaruuskilpailut

Oslossa. Luistelijoita tahdottiin säästää liian ankarilta ja aikaisilta kilpailuilta. Kaisanien luistinrata oli kuitenkin jälleen kuravelinä. Eikä muuta neuvoksi kuin jälleen siirtää kilpailuja. Lauantaina kuitenkin pakasti sen verran, että jonkinlaiset kilpailut voitiin sunnuntaina ja maanantaina järjestää. Näissä kilpailuissa iltapimeällä Wasenius sitten luisteli 3000 m:n uuden Suomen ennätyksen 5.03,8.

Talven tulosten perusteella sai olympialaisiin lähtevä joukkue seuraavan kokoonpanon: B. Wasenius, A. Ojala, O. Blomqvist, J. Ruissalo ja A. Ekman. Tämä joukkue yhdessä valmentajansa Helanterän (ent. Helander) kanssa lähti alkuperäisen suunnitelman mukaan ensin maailmanmestaruuskilpailuihin Davosiin ja sieltä olympiapaikalle Garmisch-Partenkircheniin. (*Suomen Luistinliiton vuosikirja 1936; Lauri Helanterä, ss. 7–12.*)

Kuvassa vasemmalta Ake Ekman, Birger Wasenius, Ossi Blomqvist, Jorma Ruissalo ja oikeassa laidassa Antero Ojala.

Helanderin matkakertomuksia olympiavuonna 1936

Niin niukasta tunnustusta kuin luistelijat olivat viime vuosina ponnistuksistaan saaneetkin ja niin toivottomiksi kuin heidän olympiamahdollisuutensa yleisesti leimattiin, ei luistelupiireissä säilytty, vaan tartuttiin käsiksi olympiavalmennukseen kuin leipään. Tehtiin työsuunnitelma, jota johdonmukai-

sesti noudatettiin – sen kuin sääsuhteitten sallimana voitiin. Olympialaissyksy pakkasi kuitenkin tekemään valmennustyölle voittamattomia vaikeuksia: se esti jatkuvasti säännöllisen harjoituksen, pakkasi ainaisilla vesisateilla ja vastuksilla ylijännittämään poikien hermoja – sitäkin enemmän, kun

samanaikaisesti muualta maailmalta alkoi kuulua tietoja ihanteellisissa olosuhteissa saavutetuista loistoajoista. Niin ”heikkopäisinä” kuin luistelijoidemme touhuja pidettiinkin, iskeydyttiin työhön kuitenkin entistä tiukemmin. Vaatimattomat tulostarkistukset alkoivat piankin asiantuntijoille antaa uskoa ja luottamusta tuottavia tuloksia. Tarkistus tarkistukselta nämä tulokset paranivat, jopa niin, että lopullisen matkalle lähdön edellisenä päivänä noteerattiin kirjoihin uusi Suomen ennätyskin. Tämä oli ”matkapassi” valituille olympialuistelijoilta, jotka astuivat junaan olympialaisjoukkueen jättäessä Helsingin 28.1.1936.

Ensimmäinen kiirastuli

Ensimmäinen kiirastuli, johon luistelijat heitettiin, oli maailmanmestaruuskilpailut Davosissa 1.-2.2.1936. Se oli luistelijoidemme ensimmäinen tosi kilpailu olympialaisvuotena, sillä sääolosuhteiden vuoksi oli peruttu omat mestaruuskilpailutkin, joiden piti olla täyspainoiset olympiaharjoitukset. Davosin kilpailujen tulokset olivat vielä tuoreessa muistissa. Suurelle yleisölle ne tulivat suurena yllätyksenä, mutta asiantuntijoille ne antoivat vakuutuksen siitä, että laskelmat olivat sittenkin osuneet oikeaan.

Olosuhteet Davosin kilpailuissa eivät olleet läheskään parhaat mahdolliset. Niinpä esimerkiksi 1500 m luisteltiin sellaisessa lumipyryssä, että luistelu ei olisi ollut mahdollista ilman silmiä suojaavaa selluloidilippua. Kun siitä huolimatta kilpailussa sivuttiin Oscar Mathiesenin monet hyökkäykset

kestänyttä maailmanennätystä, osoitti se, että kilpailut todella olivat kireät ja miehet korkeinta kansainvälistä luokkaa. Waseniuksen sijoittuminen toiseksi tässä seurassa mitä parhaimmilla tuloksilla osoitti, että hänellä oli olympialaisiinkin asiaa. Ojalan hyvä kunto ei oikein päässyt oikeuksiinsa. Häntä vaivasi vuoristokuume, mutta uskottiin sen olympialaisissa tuhatta metriä alempana jälleen olevan poissa ja pojan parhaissa voimissa. Blomqvist raskaana ja voimakaspotkuisena kärsi pehmeästä jäädä, mutta muuten huomasi hänen menostaan, että kunto todella oli nousemassa. Näihin kolmeen kohdistuivatkin toiveemme olympialaisia ajatellen. Eikä siinä petyttykään.

Garmisch-Partenkirchen – olympianäyttämö

Rieserseen ”suomalaisjäällä” kuten norjalaiset sanoivat, tekivät luistelijamme mitä toivottiinkin. Wasenius oli edelleen sama kuin Davosissakin. Ojala oli parantunut vuoristokuumeesta, täynnä kirpeää taistelumieltä ja Blomqvist edelleen yhäkin nousemassa. Blomqvistin 5000 metriä osoitti jo selvääkin selvemmin todeksi sen, minkä alun perin oli huomioonotettu, että hän olisi tarvinnut enemmän kovaa luisteluharjoitusta ennen matkalle lähtöä. Surkeat jääolot ja huonot harjoittelumahdollisuudet Rajamäellä, vaikea loman saanti muualla harjoittelua varten mm. rikkoivat suunnitelman ja niin kävi, että hän ei ehtinyt valmiiksi olympialaisviikoksi. – harmiksi itselleen ja vahingoksi maaillemme. *(Lauri Helanterän muistelmia Olympialaisista.)*

Suomalaiset luistelivat hyvin

Viisisataa metriä ei mennyt aivan odotuksiensa mukaisesti, sillä paras suomalainen Wasenius oli yhdessä Ojalan kanssa vasta kahdeksannella sijalla ajalla 44,9. Matkan voitti norjan Ballangrud ajalla 43,4. Blomqvist oli sijalla 19. Viidentuhannen luistelu sujui suomalaisittain jo paljon paremmin, sillä Birger Wasenius oli ajalla 8.23,3 toinen ja Ojala ajalla 8.30,1 kolmas. Blomqvist ylsi hyvään sijoitukseen ollen ajalla 8.36,6 kuudes. Matkan voitti kuitenkin jälleen Ballangrud ajalla 8.19,6. Ekman oli sijalla 22. Waseniuksen loppuvauhti oli hurja. Hänen parinaan oli hollannin Langedijk, joka teki matkaa pitkin,

voimakkain potkuin. Waseniuksen potkut olivat lyhyemmät, mutta kiireisemmät potkut. Muutaman kierroksen jälkeen Wasenius jättäti parinsa ollen samoissa kierrosajoissa Ojalan kanssa, mutta Ballangrudin väliajat olivat hänelle liian kovia. Viimeisen kierroksen hän sitten luisteli erinomaisesti ja meni selvästi Ojalan aikojen edelle. Waseniuksen aika 8.23,3 oli paras suomalaisen luistelijan milloinkaan saavuttama tulos, ja se nosti Waseniuksen maailman valioluokkaan. He-

lanterä oli Ojalalle laatinut 8.40 kierrostaulukon, mutta tämä oli useita kierroksia painellut 8.30 kierrosaikoja, joten Helanterä alkoi antaa tämän taulukon mukaisia väliaikoja ja Ojala luistelikin täsmälleen tämän mukaisen loppuajan, päihittäen hollantilaisen parinsa puolella kierroksella. *(Suomen Urheilulehdelle kirjoitti Hammas.)*

Ajanottajat ratkaisivat kultamitalin kohtalon

Olympialaiset eivät yleensä näytä menevän ilman skandaaleja. Tälläkin kertaa niitä sattui saksalaisten yrityksistä huolimatta.

Näissä talvikisoissa ratkaistiin 500 m:n kultamitali vuorostaan ajanottajien ja lähettäjän suosiollisella avustuksella. Ilman mainittujen herrojen omalaatuista toimintaa ei Ballangrud, joka tähän asti oli aina hävinnyt norjalaisille sprintteritovereilleen, olisi tätä kilpailua voittanut. Hänen ajakseen saatiin pöytäkirjojen mukaan 43,4. Nyt sattui kuitenkin niin, että kaikkien sivullisten ajanottajien kellot osoittivat 44,4. Mm. Pihkalan, jonka kello kaikissa muissa pareissa näytti yhtä virallisten ajanottajien kanssa, osoitti Ballangrudille 44,4 sekunnin aikaa, samoin muiden sivullisten. Norjalaiset ihmettelivät aluksi asiaa, mutta kun saivat kuulla, että pöytäkirjoissa todella oli 43,4 he koettivat selittää katselleensa väärin kellojaan.

Lähettiläjä diktaattorina

Lähettiläjä Oscar Olsen ansaitsee myös lukunsa. Ennen kilpailuja oli lähtöpaikalla häärimässä davosilainen Valär, jonka piti olla vi-

rallisena lähettäjänä. Kun ensimmäinen pari ilmestyi radalle tuli sinne myös Olsen, jolloin Valär naurahtaen sanoi, että minun täytyy kai siirtyä katsojaksi. Olsen esiintyikin sitten diktaattorin ominaisuuksin, jopa yli sääntöjen määräysten. Ilman mitään arvontaa pani hän aina norjalaisen sisäradalle. Näin saivat mm. Krogh ja Ballangrud luistella pariaan edullisemmissa olosuhteissa, sillä tällä kertaa oli sisärata aivan ratkaisevasti parempi. Myös muilla suomalaisilla paitsi Ojalalla oli ulkorata. Tämän takia täytyy suomalaisten sijoittumista pitää erikoisen hyvänä.

Helanterä tarttuu arvontaan

Suomalaisten valmentaja Lauri Helanterä, joka ihan kiehui kiukusta Olsenin menettelyn aikana, tarttui asiaan ja vaati kiven kovaa, että sääntöjä on noudatettava ja radat

Näkymä Garmisch Partenkirchenin kilpailupaikoille.

arvottava. Tähän vaatimukseen olikin Olse-
nin lopuksi mukauduttava. Kävikin niin, että
sekä Haraldsen että Engnestangen saivat ul-
koradan. Tämä taisi vaikuttaa hermostutta-
vasti heihin, kun suunnitelmat menivät näin
myttyyn, sillä muuten tuskin voi selittää sitä,
että nämä molemmat tottuneet pikamenijät
kaatuivat. (Suomen Urheilulehti, Hammas.)

Tapahtumia kilpailujen välissä

Saksalaista reklaamirumpua

*Juhlittiinpa tänäänkin! Kerroin jo aikaisemmin
Ovomaltine-tehtaan reklaamin teosta. Nyt tulee
lisää. ”Kun vuori ei tullut Muhamedin luokse,
meni Muhamed vuoren luokse”. Kun me suo-
malaiset emme menneet Ovomaltineen valoku-
vattavaksi ja purkkeja saamaan, tuli Ovomaltin
meidän luoksemme – ja oikein autolla. Toi sata-
kunta purkkia pulveria käytettäväiksemme, mutta
jätti samalla koreat plakaatit, joihin määrättyihin
sarakkeisiin pitäisi kirjoittaa tarvittavat henki-
lötiedot urheilijoistamme! Näillä tiedoilla alkaa
sitten tietysti reklaamirumpu päristä maailmal-
la. Ovomaltinen avulla ne suomalaisetkin vain
 pärjäävät!*

Suomalaisten pikaluistelijoiden nimet poliisin kirjoihin

*Suomalaiset olivat menossa taksilla kilpailupai-
kalle, kun kahden hengen pieni auto suhahti ohit-
se. Sen vasemmat pyörät painuivat hankeen, auto
menetti ohjauskykynsä, kolahti puhelinpylvää-*

*seen ja oli samassa poikittain edessämme. Puk-
kasimme sitä tietysti ystävällisesti peräpuoleen,
sillä tilaa ei ollut väistämiseenkään. Autosta astui
ulos armeijan upseeri ja – sopivasti päissään, al-
kaen syyttää tapahtumaa taksin kuljettajan kon-
tolle. Tähän kokoukseen tuli pian konstaapelikin!
Me asetuiimme kuljettajaamme puolustamaan ja
selitimme asian niin kuin se oli, huomauttaen
myöskin upseerin humalanhurmasta. Ja niin
joutuivat olympialuistelijaimme nimet poliisin
kirjoihin. (Helanterän päiväkirjoista.)*

Olympialaisten jälkipuintia

Vuosien mittaan Suomen pikaluistelijat ovat
saavuttaneet arvokkaita voittoja useimmissa
niistä Euroopan maista, missä pikaluistelu-
kilpailuja pidetään. Garmisch-Partenkir-
chenissä pidettyjen olympialaiskilpailujen
voitot liittyvät nyt suuriarvoisina moniin
aikaisempiin kansainvälisissä kilpailuissa
saavutettuihin suomalaisvoittoihin. Vuoris-
tokuumettakin poteneet pääsivät entiselleen
ja suomalaiset luistelijat edustivat maataan
neljä päivää kestävässä kilpailuissa taiste-
lutahtoisina ja iskuvalmiina, kuten saattoi
odottaa sen huolellisesti tehdyn valmen-
nuksen nojalla, jota valmennuskomitean ja
uuden valmentajan johdolla oli suoritettu.
Kuukausia kestäneen rauhassa ja maltilla
suoritetun valmennustyön tulokset saatiin
vastaanottaa arvokkaissa olympiavoitoissa.

Birger Wasenius voitti hopeamitalin 5000
ja 10 000 metrin matkoilla ajoilla 8.23,3 ja
17.28,2 ja HL:n jäsen Antero Ojala pronssi-
talin 5000 metrin matkalla ajalla 8.30,1. An-

tero Ojalan pronssimitalin voitto oli hänen
ikäiselleen nuorelle miehelle loistosaavutus,
josta tieto kaikkialla Suomessa otettiin tyy-
dytyksellä vastaan. Tämän lisäksi on mai-
nittava HLK:n Ossi Blomqvistin hyvä sijoit-
tuminen pitkillä matkoilla. Suomen osuus
olympialaiskisojen pikaluistelukilpailuissa
oli odotuksia parempi ja lyötiin sielläkin rik-
ki pelätty norjalaisrintama. (Suomen Luistin-
liiton vuosikirja 1936, s. 29.)

Pikaluistelijoiden olympiavoittojen rinnal-
la on suuriarvoisena pidettävä sitä, että luot-
tamus pikaluistelijoiden kykyyn ja voimiin,
joka viimevuosina mahdollisesti oli hieman
laskenut, nousi olympiavoittojen johdosta
jälleen huomattavasti. Olympiavoitot palaut-
tivat ennalleen sen hyvän ja myönteisen kä-
sityksen, joka maassamme aina on ollut val-
lalla pikaluistelihoistamme, jotka vuosisadan
vaihteesta lähtien lukemattomat kerrat ovat
vakuuttavasti maataan edustaneet.
(Suomen Luistinliiton vuosikirja 1936; E. Linna,
s. 3–6.)

Marcus Nikkanen

Garmisch-Partenkirchenissä pidettiin myös
kaunoluistelukilpailut, joihin Suomesta osal-
listui ainoana kilpailijana Marcus Nikkanen.
Hän sijoittui seitsemänneksi. Kun kilpailijoi-
ta oli noin 20, voidaan hänen sijoittumistaan
pitää tyydyttävänä. On muistettava, että
Marcus Nikkasella ei ollut samanlaisia har-
joittelumahdollisuuksia kuin hänen kilpai-
lijoillaan, eikä tilaisuutta lukuisissa näytök-
sissä varmistaa kuntoaan. Marcus Nikkanen
oli kuitenkin jo useamman vuoden ottanut

osaa suuriin kansainvälisiin kaunoluistelu-
kilpailuihin ja vaikka hän siellä ei vielä pääs-
sytkään parhaaksi voittajaksi, hän hankki
hyvällä luistelullaan itselleen tunnustetun
aseman kansainvälisenä kaunoluistelijana ja
samalla arvokkaasti edusti suomalaista kau-
noluistelua. Nikkanen edusti Helsingfors
Skridskoklubbia. Hän voitti urallaan yhteen-
sä kymmenen Suomen mestaruutta. (Suomen
Luistinliiton vuosikirja 1936; s. 30.)

Suomen Urheilumuseo

Marcus Nikkanen osal-
listui vuonna 1932 Lake
Placidin talviolympialaisiin
ja oli siellä neljäs. Lace
Placidin olympiajoukkueeseen Nikkanen valittiin
sillä ehdolla, että hän
maksoi itse matkansa.
Hän oli vuonna 1936
Garmisch-Partenkirchenin
olympialaisissa
seitsemäs.

Kuvassa vanhat kilpaveikot vasemmalla Kornel Pajor keskellä Lassi Parkkinen ja oikealla Kauko Salomaa.

Pohjoismaiden Luisteluliitto uudelleen henkiin

Vuonna 1949 Tukholmassa päätettiin herättää Pohjoismainen Luisteluliitto uudelleen henkiin. Päätöksen perusteella järjestettiin pitkän tauon jälkeen 1951 PM-kilpailut Ruotsin Östersundissa. Suomella oli mukana kuusimiehinen joukkue. Paras suomalainen oli neljänneksi sijoittunut Matti Tuomi. Kauko Salomaa oli kahdeksas, Antero Ojala yh-

deksäs ja Lassi Parkkinen kymmenes. Mauri Suomalainen voitti 500 m:n luistelun, mutta ei päässyt viimeiselle matkalle. Pohjoismaiden mestaruuskilpailut järjestettiin myös vuonna 1955 Helsingin Eläintarhan kentällä. Mestaruuden voitti Kauko Salomaa, hän voitti 1500 m:n ja 3000 m:n matkat, sekä oli kolmas 500 metrillä ja neljäs 5000 metrillä.

Lassi Parkkinen perinteiden jatkaja

Lassi Parkkinen syntyi Varkaudessa, mutta joutui vanhempiansa mukana aivan nuorena Ensoon. Hän aloitti poikasena sahante-räisillä luistimilla ja sai 17-vuotiaana oikeat pikasimet ja sijoittui piirin nuorten mestaruuskilpailuissa toiseksi. Lassi Parkkisen ura luistelijana alkoi vuonna 1934, jolloin hän oli vielä koulupoika. Kolme vuotta myöhemmin 17-vuotiaana hän sijoittui junioreiden suomenmestaruuskilpailuissa neljänneksi. Vuonna 1937 silloin 19-vuotias Parkkinen oli voittamaton Suomen ja Ruotsin välisessä nuorten maaottelussa. Seuraavana vuonna hän pääsi opintomatkalle Davosissa käytyihin maailmanmestaruuskilpailuihin, joissa syntyivät hänen uudet ennätyksensä. Paras sijoitus tuli 5000 metrillä, jolla hän oli kuudes. Samana vuonna Parkkinen päihitti 15 sekunnilla uransa huipulla olleen Birger Waseniuksen 5000 metrin matkalla. Kilpailu käytiin 300 metrin radalla eikä Parkkisen aikaa voitu hyväksyä Suomen ennätykseksi, vaikka aika alitti silloisen ennätyksen kuudella sekunnilla. Seuraavana talvena käytiin talvisota, joka katkaisi Parkkisen kilpailu-uran hetkeksi. *(Luistellen kultaan ja kunniaan; Urheilumme kasvot.)*

Talvisodan jälkeen ratkottiin jälleen Suomen mestaruus vuonna 1941. Tällöin Parkkinen vei voiton kotiin. Sitten syttyi jatkosota ja Parkkisen kilpailu-ura keskeytyi jälleen. Tykistöluutnanttina taistellut Parkkinen ei kuitenkaan unohtanut luistimiaan sodan-kaan aikana, vaan asemasodan salliessa

Lassi Parkkinen oli parhaimmillaan 5000 m ja 10 000 m matkoilla. Lassi on viimeinen yleisluistelijoiden maailmanmestari.

harjoitteli pienen joen jälle raivaamallaan radalla. Vuosina 1943 ja 1944 hän voitti Suomen sotamestaruudet. Sodan päätyttyä hän aloitti opinnot Teknillisessä korkeakoulussa, mutta ei jättänyt luistelua. Vuonna 1946 hän oli maailmantilastoissa 5000 ja 10 000 metrillä toinen ajoilla 17.25,7 ja 8.30,5. *(Luistellen kultaan ja kunniaan.)*

Vuosi 1947 oli Parkkiselle mestykseskäs

Vuosi 1947 oli Parkkiselle menestykseskäs. Hän voitti Davosissa tammikuussa ylioppilaiden maailmanmestaruuden. Davosista hän matkusti Tukholmaan euroopanmestaruuskilpailuihin, joissa hän ei kuitenkaan saanut itsestään kaikkea irti ja oli lopulta vasta kahdeksas. Parhaimmillaan hän oli 5000 metrillä neljäs. *(Luistellen kultaan ja kunniaan.)*

Viikko EM-kilpailuiden jälkeen kilpailtiin maailmanmestaruuksista Oslossa. Parkkinen nousi mestaruustaistoon Norjan ja Ruotsin ennakkosuosikkien takaa. Ensimmäisen päivän jälkeen Norjan Sverre Farstad oli kärjessä ja Parkkinen piti hallussaan toista tilaa. Ennen viimeistä matkaa tilanne oli se, että sprintterinä tunnettu Farstad sai hävitä Parkkiselle enintään 21 sekuntia. Miehet luistelivat viimeisen matkan parina. Parkkisen tavoitteena oli läkähdyttää Farstad jo alkumatkasta, mutta vielä 6000 metrin kohdalla miesten välillä oli eroa vain 10 sekuntia. Ero kasvoi kuitenkin viimeisten kierrosten aikana reiluun puoleen minuuttiin ja mestaruus ratkesi Parkkisen hyväksi. *(Luistellen kultaan ja kunniaan.)*

Talvella 1948 olympialaiset käytiin St. Moritzissa. Parkkisella ei ollut samanlaista onnea kuin vuotta aiemmin Oslossa. Hänellä oli selkäongelmia, jotka estivät huippukunnon viimeistelyn. Siitä huolimatta Parkkinen toi kisoista kotiin hopeamitalin 10 000 metrin matkalta. Lisäksi hän sijoittui neljänneksi 1500 metrin matkalla omalla ennätysajallaan 2.19,6. Maailmanmestaruuskilpailut käytiin Helsingissä, mutta niissä Parkkinen

ei kyennyt uusimaan mestaruuttaan. Uusien sääntöjen mukaan vain 5000 metrin 12 parasta pääsi viimeiselle 10 000 metrin matkalle. Parkkinen oli matkalla yhdestoista, joten sai luistella kaikki matkat. Myös Pentti Lammio ja Kalevi Laitinen lunastivat paikkansa pisimmällä matkalla. Sen sijaan 500 metrillä kolmanneksi tullut Mauri Suomalainen ei viimeiselle matkalle päässyt. *(Luistellen kultaan ja kunniaan; Urheilumme kasvot.)*

Vuoden 1952 olympialaiset käytiin Oslossa. Parkkisen luistelu-ura oli jo ehtoopuolella, mutta hän onnistui ennen olympialaisia voittamaan Östersundin EM-kilpailuissa 500 metriä. Pisteissä tuli neljäs sija. Olympialaisissa Parkkinen oli parhaimmillaan 1500 metrillä kuudes. Olympialaisten jälkeen maailmanmestaruuskilpailuissa Trondheimissa Parkkinen oli jo paremmassa vedossa ollen toinen sekä pisteissä että 5000 metrillä ja kolmas 10 000 metrillä. *(Urheilumme kasvot.)*

Vuoden 1953 maailmanmestaruuskilpailut jäivät Parkkisen jäähyväiskilpailuiksi. Hän selviytyi ainoana suomalaisena 10 000 metrin matkalle. Pisteissä hän oli kuitenkin vaatimattomasti kahdestoista. *(Urheilumme kasvot.)*

Clas Thunbergin arvio Parkkisen, Laitisen ja Suomalaisen mahdollisuuksista luistelijoina

Helsingin Luistinkiittäjien kevätojulkaisussa 1949 Thunberg arvioi kyseisten luistelijoiden mahdollisuuksia luistelijoina: ”Maailmanmestaruuskilpailuissa Oslossa,

nähdessäni kauniisti luistelevan Lasse Parkkisen olevan vain varjo siitä, mitä hänen pitäisi olla, pälkähti seuraava kysymys mieleeni. Voimmeko saada hänestä vielä maailman mestarin? Olin melko varma hänen epäonnistumisestaan ensimmäisen maailmanmestaruuden jälkeen seuraavista syistä: Hän ei osannut kantaa vastuuta, joko hän innostui liikaa ja harjoittelisi koko kesän tai harjoittelisi liian vähän luullen uudelleen onnistuvansa. Parkkinen valitsi ensimmäisen virheen ja epäonnistui. Saman virheen hän toisti viime talvena, ja tulos oli vielä heikompi.

Sillä hyvällä tyylillä, mikä Parkkisella on, on hänellä jos kellään parhaimmat mahdollisuudet selviytyä seuraavasta talvesta. Nyt voitti Pajor, mutta se oli puhdasta onnea. Pajor oli kovin hidas 500 metrillä, ja 500 metriä olisi Parkkisen nyt ajateltava. Viisisataa metriä on voimamatka, jota me kaikki pelkäämme. Kukaan ei sitä harjoittele. Parkkinen tulee saamaan takaisin voimansa ja henkilökohtaisen luottamuksensa tällä matkalla, 1500 metrillä hän on sangen hyvä, 5000 metrillä ja 10 000 metrillä ei ole montaa, jotka häntä ahdistelevat. Lasse Parkkisen pitäisi hankkia itselleen hyvä neuvonantaja, luottaa sokeasti hänen neuvoihinsa ja viitata kintaalla muiden neuvoille.

Sitten on meillä Mauri Suomalainen. Siinä on luistelija, jolla on suuret edellytykset, mutta häntä on harjoitettu aivan väärin. Seuraavassa haluan kertoa katsantokantani asiasta. Maailmansodan jälkeen oli koko luistelu-urheilu lamassa. Etenkin olivat norjalaiset kokonaan poissa. Mutta kuntoharjoittelua metsissä ja murtomaalla olivat norjalaiset kuitenkin harjoittaneet. Sitten olivat

epäviralliset MM-kilpailut Oslossa 1946 ja 26 osanottajasta viisi kaatui ja kuusi kompastui. Tämä osoittaa, ettei kellään ollut tarpeeksi aikaa tai ymmärrystä, mitä 500 metrin kova harjoittelu vaatii. Viidensadan metrin luistelu ei ole, niin kuin useimmat luulevat, spritterimatka, jossa nyitään 100 tai 200 m:n juoksuja. Viidensadan metrin luistelu on voimatyö yhdistettynä tarkkuuteen, jota täytyy harjoitella radalla. Ja saman aion opettaa Suomalaiselle, ja hänestä saadaan sen suuren luistelijan, jota tarvitsemme.

Minun unelmani on ollut kasvattaa hyvä 1500 metrin luistelija Suomelle ja luulen, että Laitisesta saamme hänet. Laitisella on kaksi epäkohtaa: Ensimmäinen on se, että hän on liian hento, mutta siitä hän yrittää päästä. Toiseksi hän on invalidi ja se on suuri kysymysmerkki. On tosiaankin ikävää, että hänen tekosilmänsä haittaa kovasti, mutta voi olla, että hän tottuu siihen tänä vuonna, kun leikkauksesta on kulunut aikaa. Etenkin ulkomaisilla radoilla toivon hänen lyövän itsensä lävitse, ja olen vuorenvarma, että hän sen tekee”. *(Helsingin Luistinkiittäjät; Kiittäjä kevätjulkaisu 1949.)*

VERNÉ LESCHE, MONINKERTAINEN MAAILMANMESTARI

Naisten pikaluistelukilpailut alkoivat 1930-luvulla. Pohjoismaissa Norja näytti esimerkkiä järjestämällä naisilleen mestaruuskilpailun. Tätä seurasi Suomessa Helsingin Luistelijat, jotka järjestivät naisille mestaruuskilpailun 500 metrin matkalla. Vuonna 1932 luisteltiin ensimmäisen kerran naisten Suomen mestaruudesta. Voiton vei Aino Talsi. Kolmannelta sijalta löytyi tuolloin 14-vuotias tulevaisuuden tähti Verné

Suomen Urheilumuseo

Lesche hokkarit jalassaan. Kun Lesche hie-
man myöhemmin sai jalkaansa pikaluistimet
ja ohjausta Helsingin Luistelijoiden luisteli-
joilta, hän kehittyi nopeasti. Vuonna 1933 hän
voitti Suomen naisten mestaruuden ensim-
mäisen kerran ja luisteli Helsingin palloken-
tällä 1500 metrillä ajan 2.49,0, jolla oli naisten
maailmanennätyksen arvo. Tästä alkoi Verné
Leschen maineikas kilpailu-ura. (*Urheilumme
kasvot, Luistellen kultaan ja kunniaan; Suomen
Luistinliiton vuosikirja 1938.*)

Ensimmäiset naisten maailmanmesta-
ruuskilpailut käytiin Tukholmassa 1936.
Siellä 18-vuotias Lesche voitti 1000 metrin ja
5000 metrin luistelut ja oli pisteissä hopealla.
Verné oli alusta pitäen erinomaisen kestävä
luistelija. Seuraavien vuosien MM-taistoissa

Sotkamon leirillä 1948
Keijo Lehdikkö ja Kurt
Skuttnabb ohjaavat Ver-
né Leschiä pikaluistelun
lähdön tekniikkaan.

Suomen Urheilumuseo

Kuvassa Verné Lesche

SLL:n kuva-arkisto

Naisten maailmanmestaruuskilpailujen osanottajat Tampereella 26.2.1939. Luistelijat vasemmalta Toini Nieminen, Kaarina Willberg, Anna-Liisa Tuominen, Sofia Nehringova, Liisa Salmi, Laura Tamminen, Verné Lesche ja Glou Donker.

Lesche oli Davosissa kolmas 1937 ja Oslossa
toinen 1938. Ensimmäisen maailmanmesta-
ruutensa Lesche voitti Tampereella 1939. Kil-
pailut olivat neljännet naisten maailmanmes-
taruuskilpailut ja ne pidettiin Tampereella
Pyrinnön järjestäminä. Ensimmäisissä kilpai-
luissa Tukholmassa 1936 kilpailijoita oli 15.
Vuonna 1937 oli kilpailijoita vain 6 edustaen
sentään viittä maata, mutta tähänastisista oli-

vat Tampereella pidetyt vaatimattomimmat,
sillä ne olivat melkein kuuden suomalaisen
”jäsentenväliset”. Hollannin Glou Doncker,
joka voitti 500 m, mutta keskeytti 5000 met-
rillä ja Puolan alovakasteella ollut Sofia Neh-
ringova, olivat ainoat ulkomaiset osallistujat.
Suomeen jäivät kaikki mitalit. Mestaruuden
voitti Verné Lesche, toinen oli Liisa Salmi ja
kolmas Laura Tamminen.

Vuonna 1947 kilpailtiin maailmanmestaruuksista Oslossa. Parkkinen nousi mestaruustaistoon Norjan ja Ruotsin ennakkosuosikkien takaa ja voitti maailmanmestaruuden. Hänen suoritustaan täydensi Verné Lesche voittamalla naisten toisen maailmanmestaruutensa Drammenissa.

Naisten arvokilpailujen sarja katkeaa

Maailmansota katkaisi arvokilpailuiden sarjan kahdeksaksi vuodeksi. Seuraavat mestaruuskilpailut käytiin 1948 Drammenissa. Siellä Lesche luisteli jälleen mestariksi. Tällä kertaa kilpakumppaneita oli vain Norjasta. Seuraavana vuonna maailmamestaruudesta miteltiin Turussa. Tästä alkoi Neuvostoliiton luistelijoiden voittokulku. Turussa he valloittivat kaikki palkintosijat. Lesche ja Eevi Hutunen olivat kuitenkin kaksi nopeinta 5000 metrin matkalla. 3000 metrilläkin he sijoituivat toiseksi ja kolmanneksi. Lesche olisi todennäköisesti ollut hopealla pistekilpailussa, ellei olisi kaatunut 1000 metrillä. Kaatuminen pudotti hänet pisteissä kuudenneksi. Ilman tätä kaatumista hän olisi sijoittunut pisteissä toiseksi. Lesche oli mukana vielä vuoden 1949 maailmanmestaruuskilpailuissa Kongsbergissa. Näissä kilpailuissa hän luisteli 5000 metriä maailmanennätysaikaan 9.26,8. Pisteissä hän jäi kuitenkin viidenneksi. Hän solmi avioliiton norjalaisen sanomalehtimiehen kanssa. Tähän päättyi Leschen huikea ura luistelijana. Maailmanmestaruusmitalien lisäksi hän ehti voittaa Suomen mestaruuden 11 kertaa. (*Urheilumme kasvot; Pikaluisteliija 4/1970.*)

Olympiamitalisti Pentti Lammio

Tampereelta nousi maailmanluokan luistelijaksi sorvaaja Pentti Lammio. Hän luisteli St. Moritzin olympialaisissa pronssille 10 000 metrillä vuonna 1948 ja täydensi näin Suomen menestystä, kun Lassi Parkkinen oli samalla matkalla hopealla. Olympiamitalisti hänestä tuli 28-vuotiaana, mutta luistelu-ura alkoi jo paljon ennen tätä. Lammio voitti vuonna 1937 junioreiden Suomen mestaruuden. Vuonna 1939 hän oli jo mukana euroopanmestaruuskilpailuissa Riassa, jossa hän sijoittui 1500 metrillä toiseksi. (*Luistellen kultaan ja kunniaan; Sulo Kolkka*)

Talvisodan jälkeen vaikutti siltä, että Lammio olisi luopunut luistelusta, mutta innostui jatkosodan aikana uudelleen, että pääsi kotilomille kilpailemaan. Pitkien matkojen luistelu sujui Lammiolta aina hyvin, ja kun hän ensimmäisen kerran eläessään kesällä 1947 päätti ryhtyä oikein säännöllisesti ennakkovalmennukseen, hän saavutti talven alkaessa olympialaisiin oikeuttavan huippukunnon. Määrätietoisien valmentautumisen ansiosta hän oli ennen St. Moritzia mitalisuossikkikunnossa.

Valitettavasti 5000 metrin matkalla sää ei suosinut suomalaisluistelijaita, vaan Lammio joutui luistelemaan matkan sankassa lumipyryssä. Mitalit menivät ennen pyryä luistelleille. Lammio sai kaikkensa ponnisteltuaan tyytyä seitsemänteen tilaan ajalla 8.40,7. Pisimmällä 10 000 metrin matkalla ohut vuoristoilma oli vaatia veronsa, mutta sisukas suomalainen pinnisteli maaliin ja sai palkinnoksi pronssimitalin, vaikkei ollut

SLL:n kuva-arkisto

Kalevi Laitinen oli erittäin sisukas luistelija, joka tiukan parin saatuaan ei koskaan antanut periksi sovinnolla, vaan taisteli maaliviivalle saakka.

enää yhtä hyvissä voimin kuin 5000 metrillä. Kun Lammio ensimmäisen olympiamitalinsa voitettuaan oli vasta 28-vuotias, oli hänellä vielä havitella kultaakin, vaikka 1952 Oslon olympialaisissa. *(Luistellen kultaan ja kunniaan.)*

Ennen Oslon olympiakilpailuja 1952 Lammio luisteli ennätyksekseen 5000 metrillä 8.17,3 ja 10 000 metrillä 17.01,1 ja oli jälleen kerran mitalisuosikki. Toisin kuitenkin kävi. Lammion paras sijoitus Oslon olympialaisissa oli 10 000 metrin neljäs sija. *(Urheilumme kasvot.)*

Kalevi Laitinen, kolmesti perättäin Suomen mestariksi

Helsingin Luistelijain kasvattina hän pyrähti luistelupiirien tietoisuuteen. Talvella 1938 hän voitti mestaruuden poikien mestaruuskilpailuissa Hämeenlinnassa. Hän voitti mestaruuden ylivoimaisesti oltuaan ensimmäinen kaikilla matkoilla tuloksien 47,3 – 2.33,3 – 5.16,3 ja 9.08,8. 3000 metrin aika oli Suomen juni oriennätys. Edellisen vuoden mestarin oli tyytyminen toiseen sijaan. Hämeenlinnan kilpailu avasi hänelle myös tien nuorten maaotteluun Ruotsia vastaan Eskilstunassa.

Laitisen luisteluinnostus ei sammunut, vaikka sodassa saatu vamma oli keskeyttää kilpauran. Vuonna 1939 hän luisteli Helsingissä kauniit ennätykset 500 m:llä ja 5000 m:llä. Hänen erikoismatkansa oli 1500 m:n luistelu, jolla hän voitti Parkkisenkin useita kertoja. Jatkosodan aikana hän menetti toi-

sen silmänsä. Vaati aikaa ja tarmoa ennen kuin vauhtiluistelu saattoi jatkua entiseen tapaan puolta pienemmällä näkö tarkkuudella. Vuonna 1945 Laitinen jo kuitenkin voitti 500 metrin erikoismatkan Suomen mestaruuskilpailuissa ja paransi 1500 metrin ennätystään kahdella sekunnilla. Vuonna 1946 Laitinen nousi kansainvälisten kykyjen seuraan. Tämä tapahtui Trondheimissa Norjassa, missä Laitinen voitti tunnettuja norjalaisia ja neuvostoliittolaisia luistelijoita häviten pisteissä vain Ruotsin Hedlundille ja Norjan silloiselle mestarille Aage Johansenille.

Vuonna 1947 hän voitti Suomen yleismestaruuden ja kolme matkamestaruutta Parkkisen ollessa ulkomailla. Maailmanmestaruuskilpailuissa Oslossa hän oli viides 5000 m:llä ja myöhemmin hän ahdisteli Parkkista Hämeenlinnassa 10 000 metrin matkalla saavuttaen oman ennätyksensä 17.57,4.

Laitinen oli varmimpia olympiaehdokkaita St.Moritziin luistelijoita valittaessa. Karsintakilpailuissa, joissa samalla ratkaistiin Suomen v. 1948 mestaruudet, Laitinen voitti jälleen yleismestaruuden ja kaksi matkamestaruutta, 500 ja 1500 metriä. St. Moriz-za hän ei enää ollut parhaassa kunnossaan, mutta sijoittui seitsemänneksi ajalla 2.20,3. Maailmanmestaruuskilpailuissa hän oli pisteissä yhdeksäs.

Kolmannen perättäisen Suomen mestaruuden Laitinen voitti 1948 kilpaillen sitkeästi mm. kymptä Parkkista vastaan ja voittaen kolme erikoismatkaa näissä Joensuun kilpailuissa. *(Luistellen Kultaan ja Kunniaan; Simeoni.)*

Olympialaiset St. Moritz – luistelijan ja turistin silmillä nähtynä

Lauri Helanterä laati valmennuksesta, matkoista ja kilpailuista leikekirjan. Näin hän menetteli myös olympiatalvea edeltävänä ja olympiavuonna 1948. Hän keräsi materiaalia pikaluistelijoiden valmentautumisesta ja valinnoista olympialaisiin ja kuvasi itse olympiamatkaa ja olympialaisten tapahtumaa.

Olympiaehdokkaiksi valittiin vuoden 1947 tulosten perusteella kahdeksantoista luistelijaa:

1.	Parkkinen Lassi	HLK
2.	Laitinen Kalevi	HLK
3.	Suomi Matti	HLT
4.	Helanterä Aarne	HLT
5.	Salomaa Martti	VSL
6.	Salomaa Kauko	VSL
7.	Lammio Pentti	TP
8.	Lehdikkö Keijo	TP
9.	Ojala Antero	HL
10.	Vuorinen Einari	TUL
11.	Leche Verné	HSK
12.	Leskinen Raimo	KLS
13.	Huttunen Eevi	KLS
14.	Suomalainen Mauri	Työv.U.L.
15.	Evävaara Reino	Työv.U.L.
16.	Mäkelä Arvi	Työv.U.L.
17.	Ruusunen Helga	Työv.U.L.
18.	Laakso Maggie	Työv.U.L.

Ensimmäinen yhteinen tilaisuus oli Helsingissä jo 27.4.1947. Tällöin kaikille ehdokkaille jaettiin kaaviokuva valmennus ja kuntokäyriä osoittavine teoreettisine vaihte-

luineen sekä kirjallisia ohjeita. Valmennuksen yleiskulku suunniteltiin sellaiseksi, että heti luistelukauden loputtua oli harjoituksia säännöllisesti jatkettava pyöräilyllä, maastojuoksenteluilla voimisteluineen ym. Vain heinäkuun aika olisi tarpeellisen hermolevon takia lepäiltävä. Elokuun alusta alkaa sitten varsinainen, asteittain koveneva valmennuskausi samantapaisesti kuin keväälläkin. Iltojen pimetessä ja kylmetessä vaihdetaan pyöräily ns. kuivaluisteluksi, jonka avulla lihaksisto totutetaan luistelun vaatimaan lihastyöhön ja jonka avulla ns. ylimenokausi maastoharjoittelusta varsinaiseen luisteluharjoitukseen jäällä pyritään saamaan saumattomaksi ja joustavaksi.

Yhteys valmennettavien ja valmentajan välillä jatkuu kautta kesän kirjeenvaihdon avulla. Niin tapahtuikin sekä puolin että toisin. Ohjekirjeiden määrä nousi toiselle sadalle.

Lokakuun alussa luistelijat kokoontuivat Helsinkiin, missä stadionilla pidettiin luento- ja keskustelutilaisuus, jonka jälkeen painuttiin maastoon ottamaan käytännöllinen harjoitus. Tilaisuudessa olivat läsnä vain pääkaupunkiseudun luistelijat. Marraskuun 16. päivänä kokoonnuttiin valmennusleirille Sotkamon kirkonkylään, jossa lopullinen luisteluharjoitus pääsi alkamaan.

SLL:n kuva-arkisto

Kuvassa Mauri Suomalainen. Pikaluistelun MM-kisat järjestettiin toista kertaa Helsingin Olympiastadionilla 28.–29.2.1948. Suomen luistelijat olivat Kalevi Laitinen, Lassi Parkkinen, Pentti Lammio ja Mauri Suomalainen. Yhteispisteissä Laitinen oli 9, Parkkinen 10, Lammio 12. ja Suomalainen 17. Mauri Suomalainen sijoitui parhaiten yksittäisillä matkoilla ja luisteli 500 metrillä kolmanneksi, mutta hän ei päässyt ainoana suomalaisista viimeiselle 10 000 metrin matkalle. Kokonaiskilpailun voitti Norjan Odd Lundberg.

Olympiakatsastukset Helsingin Kaisaniemessä 27.–28.1947

Ensimmäisen katsastuksen 500 m voitti Antero Ojala ajalla 45,8; toinen oli Kalevi Laitinen ja kolmas Mauri Suomalainen. Pentti Lammio voitti 5000 m luistelun ajalla 8.47,2; toinen oli Kalevi Laitinen ja kolmas Kauko Salomaa. Lasse Parkkinen oli neljäs. Kalevi Laitinen voitti 1500 m luistelun ajalla 2.24,8; toinen oli Pentti Lammio ja kolmas A. Ojala. Viimeisen karsintamatkan 3000 metriä voitti Pentti Lammio ajalla 5.07,0; toinen oli K. Laitinen ja kolmas K. Salomaa.

Vielä pidettiin toiset katsastukset Helsingin stadionilla 3.–4.1.1948

Viisisataa voitti Keijo Lehdikkö ajalla 45,5; toinen oli Mauri Suomalainen ja kolmas Aarne Helanterä. Viisituhatta metriä voitti Laitinen ajalla 8.48,9; Lammio oli toinen ja M. Salomaa kolmas. Laitinen voitti 1500 metrin luistelun ajalla 2,28,0; toinen oli Ojala ja kolmas Helanterä. Pisimmän matkan 10 000 meriä voitti Lammio 18.15,4 ajallaan; toiseksi tuli M. Salomaa ja kolmanneksi Skutnabb.

”Järjenpilkahduskin katsastusvillityksiin” – otsikoi lehdistö. Olisipa aika jo saada selville luistelijatkin. Niitä hermovoimia ja kunnon terääkin tarvitaan St. Moritzissa. Huolestuttaa, kuinka niitä ehditään varastoi- maan jatkuvilla ja yhä tiukentuvilla katsastuksilla. Toivotaan parasta, vaikka oma listani onkin valmis. Se kuuluu: Pentti Lammio,

Martti Salomaa ja Antero Ojala. Keijo Lehdikkö putosi papereistani jäädessään selvästi Ojalasta 1500 m:llä. Tampereella hän kuitenkin kotoisella jäällä voi saada Ratinan tienoot räjähtelemään. Aarre Helanterällä on myöskin silloin viimeinen tilaisuutensa. Nähdäkseni ainoastaan näistä kahdesta on enää kysymys.

Viisi valittua – kolmen katsastuksen kiirastulessa kärvennetyt luistelijat

Ensimmäisissä kahdessa katsastuksessa luistelijat osoittautuivat niin tasaväkisiksi, että valintaa ei voitu niiden perusteella vielä tehdä. Tilannetta vaikeutti vielä se, että Lassi Parkkinen, joka ensimmäisissä katsastuksissa luisteli kohtuullisesti, oli ollut sairaana. Lopullinen karsinta tapahtui SM-kilpiluissa.

Suomen luisteluvaliokunta käsitteli tilannetta perusteellisesti. Päätettiin ilmoittaa kisoihin kaikki kysymykseen mahdollisesti tulevat luistelijat. St. Moritzin talviolympia- laisten järjestelykomitealle ilmoitettiin 8 pikaluistelijaa. Viiden varsinaisen lähtijän nimet selviävät kuitenkin vasta SM-luisteluissa Tampereella. Valituiksi tulivat Pentti Lammio, Lassi Parkkinen, Kalevi Laitinen, Keijo Lehdikkö ja Antero Ojala sekä Eevi Huttunen ja Vernè Lesche.

Suomen Urheilumuseo

Viisi valittua – kolmen katsastuksen kiirastulessa kärvennetyt luistelijat. Valituiksi tulivat Pentti Lammio, Lassi Parkkinen, Kalevi Laitinen, Keijo Lehdikkö ja Antero Ojala.

Lauri Helanterän St. Moritzin pikkupaloja ja huomioita

Alppikuumeesta on urheiluväen keskuudessa keskusteltu. Sen seurausten voittamiseksi ovat eri maiden joukkueet tulleet paikalle jo useita viikkoja ennen kisoja. Luistelijatkin ovat ottaneet harjoitukset kevyesti. Moni on potenut lievää kurkkukipua ja raukeutta. On todettu myös, että suorituskunto vaihtelee: toisena päivänä tuntuu kaikki menevän erinomaisesti, mutta jo seuraavana päivänä

saattaa tuntua väsymystä ja voimattomuutta. Helpommin tasopainoon ovat päässeet Parkkinen ja Lammio, eikä Ojasenkaan suhteen ole valittamisen syytä.

Pikaluistelijat kokeilivat kuntoaan

Ojala luisteli 1500 m ajassa 2.24,4, Lammio ja Parkkinen 3000 m 5.01,4 ja 5.10,6. Tuloksia on pidettävä hyvinä ilman kilpailua luisteltuna 50 luistelijan täyttämällä radalla.

Joukkueen viihdyttämisestäkin pidettiin huolta.

Luistelijat olivat Chasta Veglia -ravintolassa pyörittämässä sveitsittäriä ja olivat iltaansa tyytyväisiä.

Hotelli Neues Stahlbad tuntuu olevan jonkinlaisen itäisen varjostuksen alaisena. Tois- taiseksi hotelliin on sijoitettu suomalaisten lisäksi Puolan, Romanian ja Tshekkoslovakian joukkueet.

Hotelli Du Lac’ista on muodostumassa muurahaispesä. Sinne sijoittuu kisojen ajaksi 250 sanomalehtimiestä, 50 sanomalehtivalokuvaajaa ja satakunta samoilla asioilla liikku-uvaa filmaajaa. Nyt heitä surisee kaikkialla kuin kesällä kärpäsiä – edustusjoukkueet eivät saa rauhaa edes pöydässäkään. Johtaja Himberg huomauttikin, että alkää pojat puhuko puoliakaan siitä mitä ajattelette – kaikkein vähiten asioista jotka ovat ulkopuolella urheilun.

Lasse Parkkisella oli selkäongelmia, jotka estivät huippukunnon viimeistelyn ennen St. Moritzin olympialaisia.

Ranskalaiset elokuvaajat tahtoivat välttämättä kuvata suomalaiset syömässä palvattua kinkkua ja mustaa leipää.

Ovomaltinen valokuvaajat taas halusivat kuvat suomalaisista latkimassa heidän edustamaansa ihmejuomaa, jota nauttimalla mitalit voitetaan ilman muuta.

Tähän tyyliin kuluivat päivät kilpailujen alkua odoteltaessa.

Pikaluistelukilpailut saatiin epävakaisesta säästä huolimatta suoritetuksi

Pikaluistelijoiden harjoituksille teki jatkuva lumentulo pahasti haittaa. Päivä toisensa jälkeen meni piloille ja luisteluharjoitukset piti korvata kävely- ja juoksulenkeillä. Lumentulo asetti ratojen puhdistukselle ylivoimaisia vaikeuksia. Olympialaisten järjestelytoimikunta tilasi Davosista ratamestarin ja 10 miestä sekä traktorin auroineen, höylineen ja välineineen. Nämä järjestelyt turvasivat luistelumahdollisuudet.

St. Moritzin Olympialaisissa 30.01.–08.02.1948 pikaluistelijoiden menestys oli hyvä

Suomalaisten pikaluistelijoiden menestys oli hyvä, sillä tuomisina St. Moritzista oli yksi hopeinen ja yksi pronssinen olympiamitali.

Parkkisella ei ollut samanlaista onnea kuin vuotta aiemmin Oslossa. Hänellä oli selkäongelmia, jotka estivät huippukunnon viimeis-

telyn. Siitä huolimatta Parkkinen toi kisoista kotiin hopeamitalin 10 000 metrin matkalta luistelemalla ajan 17.36,0. Lisäksi hän sijoitui neljänneksi 1500 metrin matkalla omalla ennätysajallaan 2.19,6.

Pentti Lammio luisteli St. Moritzin olympialaisissa pronssille 10 000 metrillä saavuttaen ajan 17.42,7 ja täydensi näin Suomen menestystä. Näin hän täydensi olympiamitalin saajana sitä "seitsemän veljeksien" sarjaa johon jo kuuluivat Thunberg, Skutnabb, Friman, Wasenius, Ojala ja Parkkinen. Pisimmällä 10 000 metrin matkalla ohut vuoristoilma oli vaatia veronsa, mutta sisukas suomalainen pinnisteli maaliin ja sai palkinnoksi pronssimitalin. Olympiamitalisti Lammiosta tuli 28-vuotiaana. (Luistellen kultaan ja kunniaan; Simeoni.)

Valitettavasti 5000 metrin matkalla sää ei suosinut suomalaisluistelijoita, vaan Lammio joutui luistelemaan matkan sankassa lumipyryssä. Mitalit menivät ennen pyryä luistelleille. (Luistellen kultaan ja kunniaan; Simeoni.)

Norjalainen Finn Helgesen voitti 500 m:n luistelun ajalla 43,10. Suomalaiset luistelijat eivät sijoittuneet kärkeen. Keijo Lehdikö oli parhaana suomalaisena 500 m:llä 13. ajalla 44,8. Antero Ojala, Lasse Parkkinen ja Kalevi Laitinen miehittivät sija 14, 16 ja 17. Tällä matkalla kaikki suomalaiset tekivät henkilökohtaiset matkaennätyksensä.

1500 metrin matkan voitti Norjan Sverre Farstad luistelemalla ajan 2.17,60. Kalevi Laitinen oli 7., Antero Ojala 12. ja Pentti Lammio oli 21. Tälläkin matkalla kaikki suomalaiset luistelivat henkilökohtaiset ennätyksensä.

Luistelijoiden hyvät suoritukset jatkuivat myös 5000 metrin luistelussa. Pentti Lammio

oli heistä paras sijoittuessaan kahdeksanneksi ja Lasse Parkkinen oli heti seuraavana yhdeksäntenä. Laitinen oli 15. ja Ojala 16. Kaikki luistelivat omat ennätyksensä myös tällä matkalla.

10 000 metrin matka oli sitten suomalaisten pikaluistelijoiden menestysmatka, josta tuli hopea- ja pronssimitali. Lasse Parkkinen ja Pentti Lammio luistelivat omat matkaennätyksensä.

Voidaankin sanoa, että pikaluistelijoiden valmistautuminen ja kunnon ajoitus Olympialasiin onnistui hyvin. (<http://www.speedskatingnews.info>.)

Välinepula harrastuksen laajenemisen esteenä

Huonojen rataolojen lisäksi oli pikaluistimien puute sotien jälkeen pahana esteenä harrastuksen laajenemiselle. Juuri tämän takia eivät HSK:n jäsenten Lasse Parkkisen ja Verné Lechen 1947 voittamat pikaluistelun maailmanmestaruudet eikä Parkkisen ja Pentti Lammion olympiamenestys lisänneet pikaluistelun harrastusta pääkaupungissa eikä muuallakaan maassa. Sotien jälkeen pääkaupungin luistelumaineen ylläpitäminen oli pääasiassa Viipurista ja muualta Karjalasta siirtyneiden luistelijoiden varassa.

Nuorison joukosta kyllä löytyi harrastajia, mistä olivat todisteena vuotuisten kansakoululaisten pikaluistelukilpailujen tuhatlukuiset osanottajamäärät, ja samaan viittasi vuosittain järjestetyt poikien ja tyttöjen kilpailut, joissa luisteltiin hokkareilla. (SVUL H:gin piiri 50-vuotta; Paul Sirmeikkö.)

LUISTELUTOIMINTAA ROVANIEMELLÄ 50-LUVULLA

P. Peltoperän kuva-arkisto

Tässä Lapin Poikain pikaluistelijoina keskuskentällä 1950-luvulla. Alarivistä oikealta Pertti Sinkkonen, Kalla Knuuti, Jorma Jokinen, Heikki Helenius sekä pari junioria. Keskellä Maija Pihlamo, Kaisa Nopanen, Arja Lepistö ja Anja Eskelinen. Takarivissä Peltoperän veljekset Pekka ja Pentti, Kallevi Hetemaa, Olli Urponen, Antti Helenius, Timo Urponen, Juhani Helenius ja Jouko Jokinen. Koko joukko siirtyi 1953 perustettuun Lapin Lukkoon, jonka riveissä pikaluistelijat kiersivät Suomen edustajina EM-, MM-, ja olympiajäillä.

Lapin pojat

Pentti Peltoperän mukaan luistelua voitiin harrastaa Rovaniemen urheilukentällä jo ennen sotia. Lapin Pojilla oli pikaluistelu ohjelmassaan. Kentän vahtimestari Loppukaari näytti minulle ensimmäiset näkemäni pikaluistimet. Ne olivat saksalaista tekoa ja runko niissä oli alumiinia. Koska asuin keskuskentän vieressä Koulukadulla, niin oleilin paljon kentällä. Sota-ajan keskuskenttä oli suljettu. Luistinrataa pidettiin Ruokasen puistossa.

Kun sota oli ohi ja Rovaniemi oli hävitetty, niin harrastuksista oli puutetta. Harrastustoiminta kuitenkin elpyi nopeasti. Urheilun parissa olivat kaikki kynnelle kykenevät, ja toiminta sujui kitkattomasti. Lajeina oli yleisurheilua, jalkapalloa ja pesäpalloa ja talvella luonnollisesti hiihdettiin, hypättiin mäkeä sekä pelattiin jääpalloa. Pikaluistelu otti näinä aikoina ensiaskeleita – pikaluistimista oli pula – keräyksellä saatiin kokoon joitakin pareja.

Rovaniemen urheiluväellä oli satumainen onni, kun paikkakunnalle heti Rovaniemen elpymisen aikoihin saapui kaksi etelän miestä. He olivat kauppiaita ja perustivat vierekkäiset liikkeet. Erkki Virtanen tuli Tampereelta ja Väinö Hirvonsalo Uudesta-kaupungista. Erkki Virtasella oli taloustarvikeliike ja Väinö Hirvonsalolla vaatetusliike. Tämä oli nuorisotoiminnalle piristävä ruiske. Sarjakilpailuihin ja muihin tilaisuuksiin tuli sadoittain nuoria sitä mukaa kun he asettuivat paikkakunnalle. Erkki Virtanen oli yleisurheilumies ja Väinö Hirvonsalo luistelumiehiä. He saivat myös Rovaniemen urheilupomot joukolla mukaan.

Todellinen pikaluistelu pääsi alkuun talvoimin, keskuskentälle raivattiin oikea pikaluistelurata. Ankaraa taistelua käytiin siitä, vahingoittuuko ruohokenttä jääpeitteen alla vaiko ei. Mielenpisteet kuitenkin kypsyivät sille ajatukselle, että ruoho ei suinkaan mene huonommakai, vaikka sen jääpinnalla luisteltaisiinkin. Rata sitten jäädytettiin talkootyönä. Talkoissa olivat kaikki kynnelle

kykenevät: Virtasen Erkki, Heimonsalon Väinö, E. Urponen perheineen, Aaro Peltoperä joukkoineen, Heleniuksen perhe, Ylijurvan veljekset ja monet muut. Lumi ajettiin osittain pois hevospeleillä ja pikaluistelurata jäädytettiin. Ville Mäkinen oli ensimmäinen keskuskentän luistinradan ratamestari.

Näihin aikoihin alkoivat sitten Rovaniemeläisten järjestämät joka keväiset ennätyskokeet. Ne pidettiin aina maaliskuussa viikkoa ennen Ounasvaaran talvikisoja. Alkuun niihin osallistuivat vain kotimaan parhaat luistelijat, ja pian kisoista tuli myös kansainväliset. Luistelijoina tuli Ruotsista, Norjasta, Koreasta, Saksasta, Hollannista ja Japanista saakka. Universaalit olivat suuri luistelupahtuma, joissa kansainvälinen osanotto oli suurta luokkaa.

Rovaniemen nuoret pikaluistelijat näkivät joka syksy maamme parhaimmiston harjoituksissa, koska mm. Lasse Parkkinen, Salomaan veljekset, Pentti Lammio, Ville Raami ja Mauri Suomalainen harjoittelivat Rovaniemellä. Harjoittelupaikka oli Jyrhämän rannan Harjulampi. Nuoret luistelijat kehittyivät nopeasti, koska edustusluistelijat jakoivat auliisti tekniikka ja valmennusoppejaan heille. Rovaniemeläisiä pikaluistelijoina kävi valmentamassa edellä mainittujen lisäksi Jussi Björk, Toivo Ovaska ja Yrjö Päivinen.

Lapin Pojat ottivat pikaluistelun ohjelmaan ja järjesti tiistaisin sarjakilpailuja nuorille. Osallistujia oli aina runsaasti. Nuorten luistelijoiden tekninen suoritus kehittyi nopeasti, ja ensimmäisen kerran Lapin Poikien luistelujoukkue osallistui pikaluistelun SM-kilpailuihin Hyvinkäällä vuonna 1948. Rata oli jäädytetty juoksuradan mukaiseen

muotoon, jolloin kaarteet olivat melko tiukat. Mukana olivat Reijo Lauste, Timo Urponen ja Pentti Peltoperä.

Lapin Poikien pikaluistelijoina 1950-luvulla olivat: Pertti Sinkkonen, Kalla Knuuti, Jorma Jokinen, Heikki Helenius, Pentti ja Pekka Peltoperä, Kalevi Hetemaa, Olli Urponen, Antti Helenius, Timo Urponen, Juhani Helenius ja Jouko Jokinen. Naisluistelijoina oli mukana Maija Pihlamo, Kaisa Nopanen, Arja Lepistö ja Anja Eskelinen. Koko joukko siirtyi 1953 perustettuun Lapin Lukkoon, jonka riveissä pikaluistelijat kiersivät Suomen edustajina EM-, MM-, ja olympiajäillä. *(Pentti Peltoperä, haastattelu 2008.)*

Lapin Lukko syntyi teräskengät jalassa

Lapin Lukko perustettiin talvikaamoksessa. Ja jäältähan Lukon taival sitten alkoikin. Olihan lasten jäätivoli ensimmäinen sellainen toimintamuoto, jonka yhteydessä tavallinen kansakin vähitellen tutustui sellaiseenseuraan kuin Lapin Lukko. Lapin Lukon toimintakaudet eivät aina lähteneet alkuun toivotulla tavalla. Huonot sääolot ja monet muut seikat sotkivat monet kerrat suunnitelmat.

Lapin Poikien nousevasta luisteluvoimasta sai Lukko valtavan lähtölahjan ajateltaessa sitä suurta tulevaisuutta, joka sittemmin avautui Lapin Lukon luistelijaoston eteen. Edustukset maan olympia- ja MM-joukkueissa sekä Kalevan Maljan kymmenkertainen voitto kahden vuosikymmenen toiminnan aikana olivat jotakin sellaista mistä ensimmä-

Lapin Lukon Kalottimaa-ottelun joukkue vasemmalta Jorma Jokinen, K.Ylisenperä, Jorma Sinkkonen, Jouko Jokinen, Juhani Helenius ja Timo Urponen.

P. Peltoperän kuva-arkisto

mäinen luistelujaosto jaksoi edes uneksia.

Lapin Poikien perintö lappalaisittain katsellen oli komea. SVUL:n Lapin piirin vuosikertomus vuodelta 1952 näytti, että Lapin Pojilla olivat kaikki sen vuoden piirimestaruudet. Samoin näyttää sama vuosikertomus sen, että kaikki Lapin piirin piiriennätykset eri sarjoissa olivat Lapin Poikien luisteliijoilla. Näissä tilastoissa vaihtelivat sellaiset nimet kuin Urposet, Sinkkoset, Jokiset, Heleniukset, Maisonvaarat ja Hetemaat. Naisten ja tyttöjen luisteluvalttikka oli kahden Anjan – nimittäin Eskelisen ja Lepistön – käsissä.

Lapin Lukon luisteliijoista useimmat pysyivät tekemään kaudella 53–54 omat henkilökohtaisen ennätyksensä. Lukon luistelijat nousivat Suomen Luisteluliiton tulosluietteleissa kärkisijoille. Jouko Jokinen toi seuralle

nuorten yleisen sarjan Suomen mestaruuden. Jorma Jokinen voitti SLL:n B-mestaruuden.

Väinö Hirvonsalo veti Lukon luistelujaostoa ensimmäisen vuoden eli vuoden 1953. Samalla hän oli edustamassa Lappia Suomen Luisteluliiton liittohallituksessa. Seuraavana vuonna astui ”Hirvonsalon saappaisiin” nuori ja tuorevoimainen mies Olavi Poikela, ja hänen käsissään Lukon luisteluohjat olivat kokonaisen vuosikymmenen eli vuoteen 1965 saakka, jolloin jaoston viimeinen puheenjohtaja Jouko Jokinen otti jaoston keulapaikan.

Olavi Poikelan aikana Lapin Lukko nousi kiistattomasti yhdeksi maan parhaaksi luistelseuraksi ja Jouko Jokisen perämiesaikana jatkui sama suunta. (*Suomen Luisteluliiton vuosikirja 1951–1959.*)

MENESTYKSEN VUODET (1950–1969)

Kuvassa Toivo Salonen ja
Juhani Järvinen
Kuva Suomen Urheilumuseo

Suomen Urheilumuseo

Lasse Parkkinen voitti olympiahopeaa 1948 St. Moritzissa 10 000 metrillä, neljäs 1500 metrillä, yhdeksäs 5000 metrillä ja 500 metrillä 16. Oslon talviolympialaisissa 1952 kuudes 1 500 metrillä ja 10 000 metrillä kahdeksas. Yleisluistelun MM-kultaa Oslolla 1947 ja hopeaa Hamarissa 1952. Suomen mestari vuosina 1941, 1943, 1944, 1946 ja 1952. EM-kisoissa 1952 neljäs ja 1950 viides. Vuoden urheilija Suomessa vuonna 1947.

MUISTELOJA VUOSILTA 1950–1969

Pikaluistelu laajemmalle pohjalle

Vuonna 1948 aloitettiin silloisen SLL:n puheenjohtajan, kauppaneuvos Kalle Kuusisen aloitteesta koko maata käsittävä kansakoululaisten luistelukilpailut, joihin osallistui lähes 6000 luistelijaa.

Puheenjohtaja Kalle Kuusinen totesi vuonna 1951 Suomen Luisteluliiton (SLL) vuosikokouksen avauspuheessaan, että nuorten luistelijain jälkikasvu on pysähtynyt kokonaan. Edustusluistelijoiden joukossa ei ollut 20 - 24 vuoden ikäisiä luistelijoita lainkaan. Näin ollen oli aloitettava alusta vanhojen luistelijoiden turvin. Liitto pyrki laajentamaan luistelua harrastavien joukkoa monin keinoin. Tässä vaiheessa voidaan todeta, että entisen puheenjohtajan Kalle Kuusisen aloite kansakoululaiskilpailujen järjestämisestä oli tuottanut hedelmää. Vuoden 1948 alusta neljän talven aikana on järjestetty kansakoululaisten mestaruuskilpailut, ja tänä talvena kisoihin osallistui noin 17 500 luistelijaa. Tämä oli lähtölaukaus uudelle tulemiselle. Lähtötaso oli kuitenkin vaatimaton. Yleisessä ja nuorten sarjoissa kilpaili noin 40 luistelijaa, ja naisia oli vain kourallinen. Yleisen sarjan osanottajista lähes puolet oli ”yli-ikäisiä”, jotka lopettivat 1950-luvun alkupuolella.

Suomalaiset pikaluistelijat menestyivät silti hyvin. Eevi Huttunen voitti naisten maailmanmestaruuden v. 1951. Lassi Parkkinen oli v. 1952 MM-kilpailuissa yhteis-

pisteissä toinen, ja vuonna 1953 hän luisteli Helsingissä SE:n yhteispisteissä tuloksella 199.723. Samana vuonna alkoi nuorten tuleminen. Toivo Salonen luisteli 500 m:n voittoon EM- ja MM-kilpailuissa. Juhani Järvinen voitti nuorten Suomen mestaruuden, ja seuraavana vuonna hän saavutti 5. sijan yhteispisteillä 19.360 Davosin EM-kisoissa.

1950-luvulla oli miehissä sukupolven vaihdos

Reino Evävaaran TUL:n luistelukoulusta nousi ensimmäisenä esiin Pälkäneen Toivo Salonen. 1952 hän pääsi jo Oslon talvikisoihin. MM-luisteluissa Helsingissä -53 hän otti pikamatkan yllätysvoiton luisteltuaan 43,1 ja lyötyään Thunbergin SE:n. Hän juhli EM- ja MM-kilpailujen pikamatkoilla 1953–1961. Hän otti haltuunsa 1953–1956 500 metrin, 10 00 metrin ja 1500 metrin Suomen ennätykset Suomen kaikkien aikojen parhaalta luistelijalta Clas Thunbergilta. Topi edusti Suomea myös neljissä olympiakisoissa, yksissätoista MM-kisoissa ja kymmenessä EM-kisassa. Hän saavutti MM-hopemitallin Oslolla 1959 ja EM-pronssimitallin Göteborgissa, Suomen mestariksi hän luisteli kuusi kertaa ottaen siinä ohessa runsaat 20 SM-matkamestaruutta. Pälkäneellä syntynyt Toivo Salonen edusti aktiiviurallaan Pälkäneen Pyryä ja Lukkoa, Valkeakosken Hakaa sekä Oulun Luistinkerroha. *(Luisteli 3 /1998.)*

Helsingin EM-kilpailut 1956

Helsingin EM-kisoissa 25.–26.1.1956 Cortinan olympiaedustajat menestyivät myös tyydyttävän hyvin. Toivo Salonen oli paras sijoittuen 500 m:llä kolmanneksi, samoin 1500 m:n luistelussa. Samaan aikaan Iris Sihvonen voitti ensimmäisen Suomen mestaruutensa Pieksämäellä.

Suomalaisten pikaluistelijoiden tulostaso vakiintuu

Kaudella 1957–1958 suomalaisten luistelijoiden tulostaso vakiintui myös pitkällä matkoilla. T. Salonen ja J. Järvinen sijoittuivat EM-kilpailuissa yhteispisteissä sijoille 6 ja 10, ja Helsingin MM-kisoissa sijoille 10 ja 8. Oleg Gontsharenko voitti toistamiseen maailmanmestaruuden Helsingissä. Nuorten maaottelussa hävittiin Norjalle vain 3,5 pistettä. Jorma Sinkkonen oli maaottelun paras luisteliija. Mestari-A- ja B-luokan luistelijoiden määrä ylitti 100 rajan, joten mestaruuskilpailuihin jouduttiin asettamaan tulosrajat v. 1959.

Kansallista kilpailutoimintaa 1956–1959

Kansallinen kilpailutoiminta oli vilkasta ja sitä värittivät lukuisat seuraottelut, kuten Pälkäneen Lukko – Helsingin Luistinkiittäjät. Helmenä oli Lapin Lukon vuosittain jär-

Suomen Urheilumuseo

jestämät maaliskuun ennätyskokeet. Kesän aikana pidettiin kuntoleirit Vierumäellä ja jääleirit pohjoisessa. Ruotsalaiset sen sijaan harjoittelivat jo Ullevin tekojäädalla. Suomestakin tehtiin tiedusteluja, mutta siitä luovuttiin vähäisen jääharjoitteluajan vuoksi. Suomalaisilla oli edelleen heikoimmat jääharjoittelumahdollisuudet.

Juhani Järvinen teki kausilla 56–59 viisi uutta Suomen ennätystä (1000 m, 1500 m, 3000 m, 5000 m ja 10 000 m) ja Salonen kaksi, yhden 500 m:llä ja toisen yhteispisteissä.

Nuorten kaikki uudet Suomen ennätykset teki Jorma Sinkkonen. Hän rikkoi kaikki muut Suomen ennätykset paitsi Pentti Lamion vuonna 1938 luisteleman 1000 metrin ennätyksen.

Naisten kaikki Suomen ennätykset olivat Eevi Huttusen nimissä.

Östersundissa Ruotsissa 16.–17.2.1957 pidettyjen kisojen 500 m:n voittajat vasemmalta kolmanneksi sijoittunut Toivo Salonen, keskellä voittaja Eugeni Grishin ja oikealla toiseksi sijoittunut Gennadi Voroninin. Juhani Järvinen oli 5:s. Yhteispisteissä Juhani Järvinen oli paras suomalainen sijoittuen sijalle 11.

Kohti Cortinan talviolympialaisia 1956

Olympiaehdokkaat leireilivät ja osallistuivat moniin katsastuskilpailuihin ennen lopullisen edustusjoukkueen valintaa. Lisäksi tehtiin kuntotestejä Työterveyslaitoksella. Rasituskokeet suoritettiin polkupyöräergometrillä. Alipainekammiossa simuloitiin Misurina-järven korkeusolosuhteita.

Rovaniemen leiri ei alkanut lupaavissa olosuhteissa, sillä Helsingistä lähtivät saateen saattelmana junalla kohti Rovaniemeä joukkueen olympiavalmentajat Kurt Skutnabb ja Reino Evävaara mukanaan viisi helsinkiläistä luistelijaa Mayer, Virta, Järvinen, Toivakainen ja Hamberg. Matkan varrelta liittyi joukkoon vielä Tynkkynen ja Mäkelä. Tampereelta tulivat Salonen ja Niemi. Tuomi ja Lempinen olivat jo menneet edeltäkäsien. Joukko täydentyi vielä myöhemmin, kun Salomaa ja Suomalainen pääsivät paikalle.

Jatkuvien pakkasten ansiosta Rovaniemellä oli saatu Lapin Lukon toimesta 400 metrin pikaluistelurata hyvään kuntoon. Leirillä oli neljän rovaniemeläisen lisäksi kaikkiaan 15 valmennettavaa. Leirillä oli mukana myös kaunoluistelun ainoa olympiaehdokas Kalle Tuulos, jonka valmentajana toimi Marcus Nikkanen.

Olympiaehdokkaat Rovaniemen leirillä. Kuvassa edessä vasemmalta M. Suomalainen, K. Salomaa, oikealla istumassa K. Skutnabb ja R. Evävaara. Takana vasemmalla O. Toivakainen, T. Salonen, M. Hamberg, Y. Uimonen, L. Mayer, M. Tuomi ja V-M Virta.

Leiriläiset saivat leirin aikana myös influenssarokotuksen, joka annettiin heille vähän kerrallaan infektioiden välttämiseksi.

Leiriläisten viihtyvyydestä pyrittiin myös pitämään huolta. Tavoitteena oli saada jokaisen luistelijan kahden hengen huoneeseen matkaradio. Leirin alkaessa oli jo saatu kaksi radiota.

Ensimmäinen kokeiluluonteinen testikilpailu pidettiin epävirallisilla matkoilla. Lyhyempi matka oli vain noin 420 metriä ja pidempi matka hiukan yli 3000 metriä. Parhaimmat olivat Matti Hamberg ja Toivo Salonen, jotka olivat nopeimpia kummallakin matkalla. Hamberg voitti yhdessä Salosen kanssa samalla ajalla lyhyemmän ja Salonen pidemmän matkan, jolla Hamberg sijoittui toiseksi.

Viimeiset olympiakatsastukset

Luistelun teknillinen toimikunta ja kokonaisuudessaan Suomen Olympiayhdistyksen edustajana agronomi Reino Piirto olivat saapuneet seuraamaan Tampereelle toisen

Kuva Matti Hambergin leikekirja

päivän olympiakatsastuksia. Olosuhteet eivät suosineet kilpailuja, sillä lämpötila oli +3 astetta, mutta vaikka ilma oli usvainen oli rata silti kohtalaisen liukas.

Luisteltavat matkat olivat 1500 ja 10 000 metriä. Salonen hätyytteli 1500 m:n luistelussa omaa SE-ennätystään, mutta jäi siitä 0,6 sekunttia. Tämän matkan voiton vei Salonen, toinen oli Juhani Järvinen ja kolmas Matti Hamberg.

Salomaa oli tasainen kymppillä. Rata oli jo tässä vaiheessa pehmeä. Matkalle lähtikin vain kaksi paria. Salomaa voitti 10 000 m:n luistelun ja Niemi oli toinen. Seuraavilla sijoilla olivat kolmantena Mayer ja Ojala neljäntenä. (Matti Hambergin leikekirja.)

Ei yllätyksiä Cortinan pikaluistelujoukkueen valinnoissa

Viimeisten olympialuistelukatsastuksien jälkeen Luistelun teknillinen toimikunta koontui välittömästi valitsemaan Cortinan pikaluistelujoukkuetta. Päätös oli yksimielinen lähettää 6 luistelijaa. Valitut luistelijat olivat: Toivo Salonen Pälkäneen Pyry, Yrjö Uimonen Kuopion Luistinseura, Juhani Järvinen Helsingin Työväen luistelijat, Matti Hamberg Helsingin Luistinkiitäjät, Leo Tynkkynen Lauritsalan Teräs ja Kauko Salomaa Helsingin Luistinkiitäjät.

Eri matkoille valittiin seuraavat luistelijat: 500 metrille Salonen, Uimonen, Järvinen, Tynkkynen ja Hamberg. 1500 metrille Salonen, Järvinen, Tynkkynen, Hamberg ja Salomaa. 5000 metrille Järvinen, Tynkky-

Kuva Matti Hambergin leikekirja

Ei murhamiehiä eikä ryöväreitä, vaan olympiehdokkaiden Rovaniemen jääleiriläisiä. Luistelua haittasi ankara pakkasen, -34 asetetta kovimmillaan. Kasvot oli pakko suojata viimalta. Oikealla Toivo Salonen, keskellä puoliryöväri Matti Hamberg ja hänen molemmilla puolillaan Tynkkynen ja Uimonen. Juhani Järvinen on vasemmassa laidassa. Jalat suojattiin pakkaselta pohjasta halkaistulla syylingillä.

nen, Hamberg ja Salomaa. 10 000 metrille Salomaa, Järvinen, Salonen ja Tynkkynen. Kaunoluistelijana mukaan lähti Kalle Tuulos.

Joukkueen johtajaksi valittiin Lasse Parkkinen ja valmentajiksi Reino Evävaara ja Kurt Skutnabb.

Lopullisen päätöksen joukkueesta teki kuitenkin Suomen Olympiayhdistys, joka kokouksessaan hyväksyi valinnat.

TOIVO SALOSELLE OLYMPIAPRONSSIA CORTINAN TALVIOLYMPIALAISISSA

Cortina 1956

Suomen luistelu-urheilun kohokohdaksi muodostuivat Cortinan olympialaisten talvikisat 28.–31.1.56 Cortinan Misurinassa. Kolmella lyhyemmällä matkalla tulokset kotimaan radoilla olivat maailman valioluokkaa. Tiivis olympiavalmennus, joka aloitettiin jo edellisenä vuonna syyskuussa Rovaniemen leirillä antoivat jo viitteitä menestyksestä. Edustusjoukkue lähti matkaan toivorikkaana. Luistelijat olivat katsastuskilpailuissa saavuttaneet tyydyttävissä olosuhteissa erittäin hyviä aikoja, vaikka harjoitusleirit Rovaniemellä jouduttiin pitämään kovilla pakkasilla. Pakkasesta huolimatta ratamestari Mäkelä piti radan loistavassa kunnossa.

Suomen joukkueen johtajina olivat Lassi Parkkinen, Reino Evävaara ja Kurt Skutnabb. Luistelijoina osallistuivat Toivo Salonen, Juhani Järvinen, Matti Hamberg, Leo Tynkkynen, Kauko Salomaa, Yrjö Uimonen ja kaunoluistelijä Kalle Tuulos. Kultaa ei voitettu, mutta Toivo Salonen voitti 1500 m:n matkalla pronssimitalin ajalla 2.09,4, Juhani Järvinen oli neljäs ja Matti Hamberg 18. Kilpailuissa oli menestys lyhyillä matkoilla myös loistava, sillä viidelläsadalla neljä luisteli 13 parhaan jouk-

koon. Toivo Salonen luisteli ajan 41,7 ja oli viides, kun voittaja Evgeni Grishin luisteli 40,2. Matti Hamberg ja Juhani Järvinen luistelivat saman ajan, jolla sijoittuivat yhdeksänneksi. Yrjö Uimonen oli viidelläsataa 13. Kymmenelätuhannella metrillä Järvinen oli 12.

Toivo Salosen jälkeen suomalaiset luistelijat eivät ole onnistuneet pikaluistelun olympiamitaleja voittamaan. (*SLL vuosikirja 1956.*)

Toivo Kostia Salonen (s. 21. toukokuuta 1933) on suomalainen entinen pikaluistelija ja olympiamitalisti. Salonen voitti mitaleita sekä olympia-, MM- että EM-tasolla.

Salosen ensimmäiset arvokisat olivat Oslon talviolympialaiset 1952. Siellä parhaaksi saavutukseksi jäi 500 metrin kahdeksas sija. Vuoden 1955 yleisluistelun EM-kisoissa hän oli 500 metrillä toinen, mutta ei osallistunut lopulle matkoille. Cortina d'Ampezzossa 1956 Salonen voitti olympiapronssia 1500 metrillä ja oli 500 metrillä viides. Salosen pronssi oli Suomen pikaluistelijoiden ensimmäinen olympiamitali vuoden 1948 talvikisojen jälkeen. Se jäi myös Suomen miesluistelijoiden toistaiseksi viimeiseksi olympiamitaliksi.

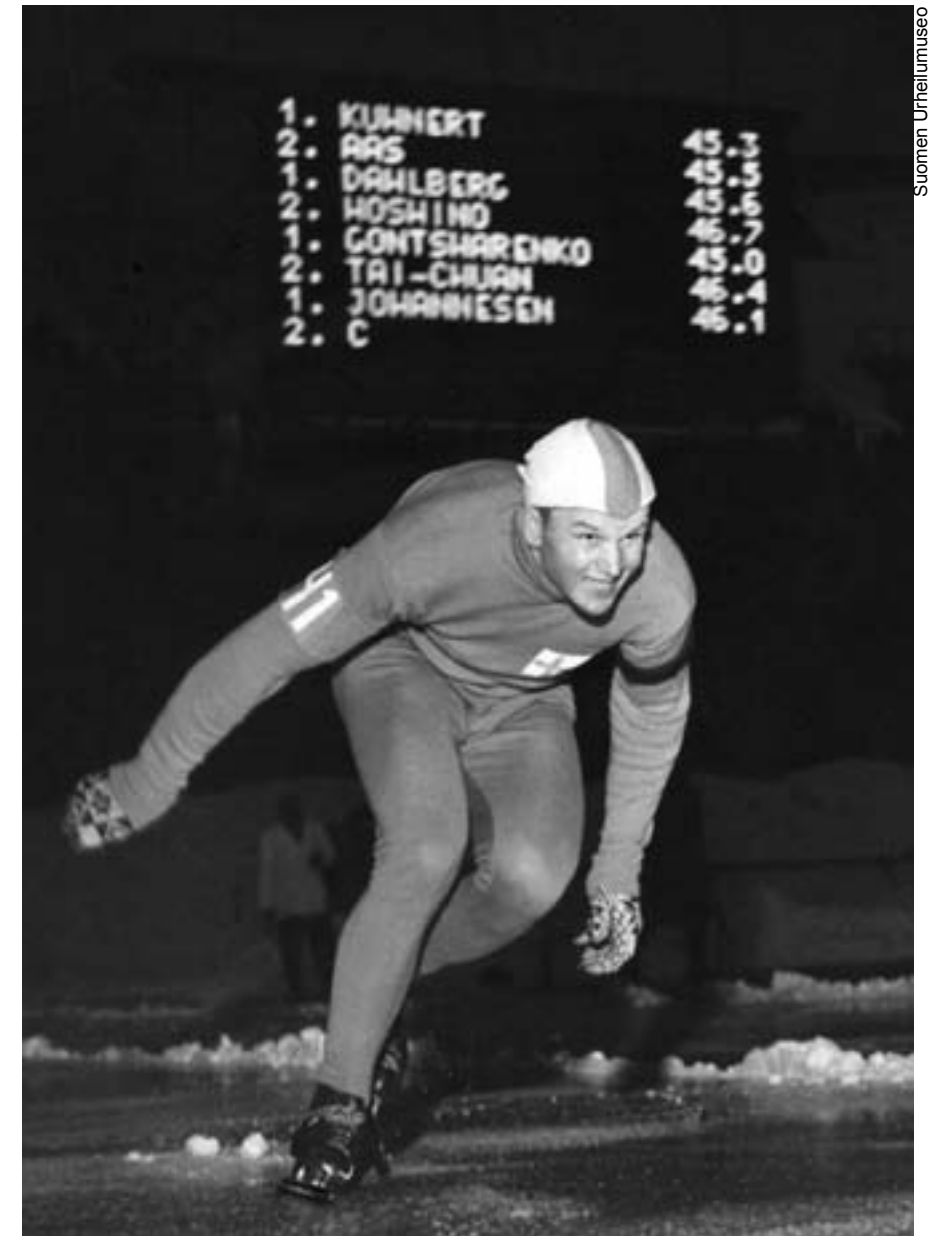
Seuraava arvokisamitali tuli Göteborgin EM-kisoista 1959, jolloin hän luisteli pronssia. Vain kaksi viikkoa myöhemmin Salonen otti hopeaa MM-kisoissa Oslossa.

Salonen osallistui vielä kaksiin olympialaisiin: Squaw Valleyssa 1960 hän oli kahdella matkalla seitsemäs (500 metriä ja 1500 metriä) ja ”jäähdytteli” vielä Innsbruckissa 1964 (500 m 23. ja 5000 m 21.).

SM-kisoissa Salonen voitti 1954, 1956, 1957, 1958, 1959, 1961, oli toinen 1953, 1955, 1962 sekä kolmas 1963, 1964.

MM-kilpailut Helsingissä 1958

Helsingissä pidettiin pikaluistelun MM-kilpailut 15.–16.2.1958. Kilpailujen suojelijana toimi Tasavallan presidentti Urho K. Kekkonen. Kilpailuja seurasi lähes 30 000 katsojaa, jotka näkivät kireitä välienselvittelyjä molempina päivinä. Suomalaisluisteliijoilla oli mainiot suoritukset pikamatkoilla. Maailmanmestaruudesta kuitenkin taistelivat keskenään yksikätinen Vladimir Shilikovski ja Oleg Gontsharenko. Kilpailut herättivät suurta huomiota koko maailmassa, josta oli merkinä Kansainvälisen Luisteluliiton johtohenkilöiden läsnäolo. Dr. J. Koch kävi ensi kerran Suomessa näiden kisojen aikana. ISU:n pikaluistelun teknillinen komitea, johon kuuluvat pj. H. Halvorsen Norjasta, H. Roos Hollannista, I. Anikanov Neuvostoliitosta ja J. Vevoda Tsekkoslovakiasta, piti kokouksen Helsingissä ennen kilpailuja ja rajoitti samalla osanottajien lukumäärän 40:een. Olympiakisojen järjestelytoimikunnan presidentti Prentice J. Hale Jr., toimitusjohtaja Alan Bartolomey ja pikaluistelujaoston pj. Lamar Ottesen. ISU:n varapresidentti oli saapunut vaimoineen. Suomea edusti Olavi Poikela johtajana, Reino Evävaara valmentajana, kilpailijoina Toivo Salonen, Juhani Järvinen, Jorma Sinkkonen ja Jaakko Niemi. Kilpailujen ylituomarina toimi Lasse Parkkinen ja kilpailujen johtajana Toivo Ovaska.

Pikaluistelun MM-kilpailut Helsingissä Olympiastadionilla 1958. Kuvassa luisteleva Toivo Salonen oli 500 m:n luistelussa toinen ja Juhani Järvinen neljäs. Järvinen oli 1500 metrin luistelussa toinen ja Salonen viides.

Muistiin merkittävää

Kansainvälisen Luisteluliiton säännöt määrittävät, että kellojen, joita käytetään MM-, EM- tai olympiakilpailuissa sekä mahdollisesti maailmanennätysluistelussa, on oltava Kansainvälisen Luisteluliiton hyväksymän sekä jäsenmaan suositteleman kellosepän tarkastamat. Kullakin jäsenmaalla voi olla ainoastaan yksi tällainen kelloseppä. Suomessa tällaisen kellojen tarkastuksen suoritti Kansainvälisen Luisteluliiton valtuuksin toimitusjohtaja Tapio Perkko. Hänen antamansa todistus oli voimassa kolme kuukautta. Todetakaan lisäksi, että kellojen halkaisijan piti olla vähintään 50 mm. (SLL:n vuosikirja 1959.)

SLL:n kuva-arkisto

Kuvassa luisteleva norjalainen Knut Johannesen oli Helsingin EM-kilpailuissa yhteispisteissä toinen.

Helsingin EM-kisat 25.–26.2.1956

Olympiajoukkueen luistelijat menestyivät tyydyttävän hyvin. Toivo Salonen oli paras sijoittuen 500:llä kolmanneksi, samoin 1500:n luistelussa. Yhteispisteissä voittaja oli Eugene Grishin NL, toinen Knut Johannesen N ja kolmas oli Sigge Ericsson. Juhani Järvinen oli yhteispisteissä kuudes ja Salonen kahdeksas.

EM-kilpailut Eskilstunassa 1.–2.2.1958

Joukkueessa luistelivat Toivo Salonen, Juhani Järvinen, Jaakko Niemi ja Leo Tynkkynen. Salonen oli 1500 m:llä toinen ja Järvinen kolmas. Nämä jäivät suomalaisten parhaiksi sijoituksiksi. Yhteispisteissä Salonen oli kuudes ja Järvinen kymmenes.

EM-kilpailuissa Göteborgissa 1.2.1959

”Kupper” Johannesen voitti, mutta Juhani Järvinen sai hopeaa ja Toivo Salonen pronssia. Suomalaisten luistelutaso nähtiin euroopanmestaruusluistelussa Göteborgissa. Täällä Toivo Salonen voitti 500 m:n luistelun ja Juhani Järvinen 1500:n luistelun. Kolmen matkan jälkeen Jussi johti pisteissä Norjan Knut Johannesenia, ja ”Kuppern” tarvitsi huippu hyvän 10 000 m:n luistelun voittaakseen euroopanmestaruuden. Kuitenkin hopea ja pronssi olivat paljon enemmän kuin mitä suomalaiset olivat euroopanmestaruuskilpailuissa saavuttaneet toisen maailmansodan jälkeen

Maaotteluvoitto Norjasta

Suomi voitti kahdenkeskisen maaottelun Norjaa vastaan 86–56. Kilpailut olivat Oslon Bisletillä 24.–25.1.58. Norja jakoi luistelijansa kahteen joukkueeseen, toisen kilpailemaan Suomea vastaan ja toisen hollantilaisia vastaan. Järvinen oli paras yhteispisteissä ja Salonen kolmas. Ja vaikka suomenmestaruuskilpailujen kolmas Jorma Sinkkonen ei voinut kilpailla toisena päivänä, silti Suomi voitti maaottelun. Tämä oli ensimmäinen maaotteluvoitto Norjasta säännöllisissä maaotteluissa. Norjalaiset eivät myöntäneet suomalaisten parantaneen luistelutasoansa, vaan he selittivät valinneensa parhaat luistelijansa hollantilaisia vastaan.

KLL:n valtakunnalliset koululaisten mestaruuskilpailut 1958

Vuonna 1958 pidettyihin kilpailuihin osallistui jo yli 40.000 oppilasta. Kilpailut suoritettiin lääneittäin, mutta myöhemmin talvena ne suoritettiin opettajapiireittäin, koska suurten osallistujamäärien hallitseminen oli muodostumassa ylivoimaisen vaikeaksi. Tätä parannusta tervehdittiin suurella ilolla, koska nimenomaan koululaiskilpailut loivat luistelu-urheilulle taktillisen reservin. Innostuksen pikaluisteluun saivat kansakoulukilpailuista mm. Juhani Järvinen, Toivo Salonen

sekä Iiris Sihvonen ja moni muu myöhemmin huippuluistelijaksi kehittynyt nuori. Mutta vaikeuksiakin löytyi, sillä ratatilanne oli koko maassa hyvin huono. Varsinkin opettajapiireissä tätä puutetta tuotiin esille monena vuonna. Tämä puute koski erityisesti kansakoululaisia ensimmäisenä, koska heidän jäälläolonsa oli melkein yksinomaan luistelua, ei siis pelattu jääpalloa eikä -kiekkoa, koska useissa perheissä taloudelliset vaikeudet olivat niin suuret, ettei pelivälineitä kyetty hankkimaan. Luistimet saatiin hankituksi nipin napin, mutta kun ei ollut ratoja, niin ei voitu järjestää kilpailuja. Helsingistäkään ei löytynyt kuin yksi pikaluistelurata, vaikka asukkaita oli yli 400.000.

Taitoluistelutoimintaa 1950-luvulla

Taitoluisteluliitto perustettiin 15.6.1960, ja läsnä olivat HSK:sta Martti Gylden, Aarno Ellilä, Ludowika Jakobs-son, Aune Lähtenmäki ja Torsten Melander. HL:stä olivat läsnä Toivo Ovaska, Inkeri Soininen, Maire Welling ja Arto Avellan.

Taitoluistelu oli koko 1950-luvun ajan yhden miehen taistelua. Tosin Helsingissä oli kaksi voimakasta seuraa, UL ja HSK, jotka mustasukkaisesti vahtivat omia revierejään. Tämä yksinäinen ”soturi”, joka vaivojaan säästämättä kiersi nuorten tyttöjen ja poikien luona ympäri Suomea oli Bertil Nikkanen, maanviljelijä Jokelasta. Hän suoritti herätystyötä, opetustyötä, hän otti yhteyttä kuntien johtohenkilöihin saadakseen harjoitustiloja ja rahoja nuorille. Hänelle kertyi yli sata matkapäivää vuodessa. Hän kävi Turussa, Tampereella, Kuusankoskella, Imatralla, Outokummussa, Kuopiossa, Joensuussa, Vaasassa, Lahdessa, Kokkolassa, Rovaniemellä, Oulussa jne. jopa kaksi kertaa vuodessa. Kukaan ei osannut riittävästi arvostaa hänen työtään. Hän peri matkoiltaan vain matkakulut liitolta, seurat maksoivat yöpymiskustannukset ja itse hän maksoi ruokailunsa. Kansallinen kilpailutaso oli tyydyttävä Suomessa, ja kansainvälistä menestystä saatiin Pohjoismaisissa mestaruuskilpailuissa. Vuosikymmenen aikana olympiakisoihin osallistui kaksi luistelijaa; Leena Pietilä oli Oslossa 20. ja Kalle Tuulos 13. sekä Cortinassa kymmenes. Taitoluistelussa luisteltiin 1950 pakolliset kuviot, jotka vastasivat lopputuloksesta n. 60 %. *(Koonnut Leo Liusvaara ja Pentti Peltoperä.)*

JUHANI JÄRVINEN – YLEISLUISTELUN MAAILMANMESTARI

Bislet 1959

Oslo, Norjan pääkaupunki ja pikaluistelun kuuluisa kehto Bislet, oli jälleen valittu maailmanmestaruusluisteluiden pitopaikaksi 14.–15.2.1959.

Suomen joukkueeseen kuuluivat johtajana Lasse Parkkinen, valmentajana Reino Evävaara, luistelijat Toivo Salonen, Juhani Järvinen, Keijo Tapiovaara, Jaakko Niemi ja Jouko Jokinen, sekä Leo Liusvaara huoltajana.

Kilpailupäivä perjantai 13. ei ollut enteellisen hyvä. Lehdistö ei pitänyt mitallisuosikkeina Salosta eikä Järvistä, vaan piti suosikkeinaan Johannessenia, Gonstharenkoa, Merukulovia, Shilikovskia, Seierstenia ja Aasia. Vain muutamat kadunmiehet veikkasivat suomalaisille kultaa.

Parijärjestysarvonta herätti vilkasta mielipiteiden vaihtoa ja jopa huolestumista suomalaisleirissä. Arpa määräsi 5000 m:n ensimmäiseksi lähtijäksi hollantilaisen Jan Pesmanin ja Knut Johannessenin päättämään. Heidän välissään luistelivat kaikki muut mestariehdokkaat. Arpa oli ”Kuppernille” suosiollinen – oliko hänellä todella myös onnea.

500 m:n luistelu sujui suomalaisilta luistelijoilta odotusten mukaisesti, mutta 5000 m toi tullessaan hiukan huolestumista. Sää alkoi muuttua ratkaisevasti ja maasta hohtava kylmyys nosti sumua, muuttaen jään luiston huonoksi. Juhani Järvinen kärsi jo 3. parissa hieman sään muutoksesta, mutta sen korvasi hänen taktillisesti suoritettu luistelunsa. Hän

aloitti hitaasti kiiruhtaen 8.20 taulua noudattaen aina 3000 m:iin saakka ja kiristi luisteluun loppua kohden saaden loistavan ajan 8.13,6. Toivo Salonen lähti vieläkin huonommissa olosuhteissa 5. parissa, mutta samalla ennakolta tuomitun taktiikan mukaan. Hän aloitti jään luistoon nähden liian kovaa alle 8.10 taululla ensimmäiset kierrokset, mistä oli seuraamuksena väsymys ja vain tyydyttävä loppuaika 8.25,3. Keijo Tapiovaara luisteli hyvin omaan ennätykseen Shilikovskin jäädessä hänen parinaan noin 40 m, kun taas Jokinen joutui kamppailemaan lumipyryssä, joten hänen sijoituksensa ei ollut odotetun kaltainen. Ensimmäisen kilpailupäivän jälkeen suomalaiset kumminkin johtivat ja Järvistä pidettiin vahvimpana MM-ehdokkaana Salosen ohella.

Seuraavan päivän luistelijoiden suuri venymiskyky ja loistava keskittyminen 1500 m:lle toi tullessaan tarvittavat lisäpisteet. Salonen voitti matkan ajalla 2.15,8 lyöden pelätyn Johannessenin ja Merkuloivin. Järvinen varmisti matkavoiton hopeatilallaan. Myös Keijo Tapiovaara luisteli erinomaisesti saaden ajan 2.31,6. 10 000 m:n luistelun alkaessa voitiin Juhani Järvistä pitää varmana maailmanmestarina, sillä Johannessenin oli lyötävä hänet yli minuutilla ja siihen hänellä ei ollut mahdollisuuksia. Toivo Salosen hopeatila ei ollut näin selvä. Robert Merkulovilla oli kaikki mahdollisuudet ohittaa Topi yhteispisteissä luistelemalla 4 sekuntia kovempaa 10 000 m, mutta väsähti selvästi 5 kierrosta ennen loppua ja hävisi.

Juhani Järvinen voitti MM-mestaruuden, vastaanotti seppelleen ja norjalaisyleisön rai-vokkaat suosionosoitukset. Suomalaiset saa-

vuttivat yhteispisteissä kaksoisvoiton. (LL)

Ensimmäiset kansakoululaiskisat pidettiin jo vuonna 1948. Tässä yhteydessä voidaan todeta, että Juhani Järvinen oli kansakoulukisojen kautta tullut ensimmäinen maailmanmestari. Kansakoulukisojen myötä nuorten poikien ja tyttöjen sarjoissa osanottajamäärät jatkoivat nousuaan. Liiton henkilöjäsenmäärä ylitti 20 000 rajan, ja luokiteltuja luistelijoi-ta oli n. 550. Nuorten luistelijoiden määrän kasvu käynnisti seuravalmentajien koulutuksen. Liittojohtoiseen valmennukseen kutsuttiin 40 luistelijaa. Valmentajien seurakäyntejä oli 26 ja osanottajia yli 750. Valmentajina toimivat Vilho Raami, Pentti Lammio, Erkki Eriksson ja Leo Liusvaara.

Juhani Järvinen

Maamme viimeisimmästä miesten yleisluistelun maailmanmestarista ja 1500 metrin ME-miehestä Juhani Järvisestä, tuloksista ja luistelusavutuksista on puhuttu paljon, mutta harvoin siitä, että hän on osallistunut paljon myös pikaluistelun tukitoimintaan. Järvinen siirtyi jo aktiivikautenaan järjestötehtäviin. Seuransa HTL:n johtokunnassa, puheenjohtajana ja sihteerinä, liitto- ja seuravalmentajana, TUL:n luistelujoukoston ja liittojohtokunnan, lajinsa yhteistyöelinten ja Suomen Olympikomitean jäsenenä hän toimi aktiivisesti luistelun hyväksi. Hän antoi maailmanmestaruutensa kautta tunnustusta liitolleen, valmentajalleen Reino Evävaaralle ja Oddvar Holtenille.

Reino Evävaara oli Juhani Järvisen selustatuki ja valmentaja, kun hän valmensi ”Jussin” maailman luistelun huipulle.

Reino Evävaara nuorten valmentajana

Viiskymmentäluku oli nuorten nousukausi ja Reino Evävaara ei itse enää kilpaillut, vaan otti suojiinsa nuoret luistelijat. Viisikymmentäluvun alkuvuosina HTL:stä edustustehtäviin nousivat Ilmari Koorti, Leo Lamberg, Matti Hamberg, Oskar Toivakainen, Raimo Alppi ja Juhani Järvinen. Nuorten maaottelussa 1950 oli kolme HTL:stä, Mehto, Kousa ja Järvinen. Tästä alkoi Jussin voittokulku. Margit Laakso nousi naisten luistelussa MM-kilpailutasolle asti.

Reino Evävaara oli olympia-asussa jo Osllossa 1952 valmentajana, Juhani Järvinen Cortinassa 1956 Olympiaradalla. (*Helsingin työväen Luistelijat – Seitsemän vuosikymmentä 1928–1998.*)

Evävaara oli selustatuki Järviselle

Järvisen saavutettua MM-mestaruuden Osllossa lehdistö huomioi myös Salosen ja Järvisen valmentajan, TUL:n luisteluvalmentajan Reino Evävaaran, joka piti päänsä kylmänä niinäkin vuosina, jolloin hänen valmennusmenetelmänsä leimattiin vääräoppisiksi. Johdon mukaisesti valmennuslinjallaan pitäytyen hän valmensi Juhani Järvisen ja Toivo Salosen maailman luisteluhiipulle. Järvisen menestyksen takana oli myös norjalainen Oddar Hollten, jonka voimaharjoitteluohjelmaa Evävaara täydensi tekniikkaosaamisellaan. (*TUL lehti N:o 14 helmikuun 20 p:nä 1959.*)

EEVI HUTTUSEN AIKAKAUSI

Luistelu-uran alku

Eevi Huttunen oli kotoisin Tervosta, Kuopion lähistöltä, jossa hänen vanhemmillaan oli maatila. Eevi lähti aikanaan Kuopioon opiskelemaan, ja hän suoritti keskikoulun ja kauppaopiston ja jäi sen jälkeen Kuopioon töihin ja asumaan. Kuopion Luisteluseura houkutteli hänet aikanaan luistelun pariin, ja siellä hän ensimmäistä kertaa laittoi pikaluistimet jalkaansa. Kesäisin hän harrasti suunnistusta, mutta samalla hän koetti myös hankkia nopeutta, jotta olisi saanut paremman ajan 500 metrillä.

Luisteluliiton valmentajan Jussi Björkin neuvoja Eevi piti suuressa arvossa uskoen niiden suuresti auttaneen häntä hyvän kunnon rakentamisessa. Verné Leschen mantteli oli joutunut hyville hartioille. (*Suomen Luisteluliiton vuosikirja 51-59.*)

Eevi Huttusen mittava ja huikaiseva luistelu-ura alkoi 16-vuotiaana nuorten sarjoissa 1939 ja kesti huipulla seuraavat 21 vuotta. Sotavuodet hättäsivät hänen uraansa ja siirsivät menestysmahdollisuuksia myöhemmäksi. Eevin alkuvuosina moninkertainen maailmanmestari Verné Lesche oli voittojen esteenä. Ensimmäisen naisten suomenmestaruuden hän saavutti 1946, tosin epävirallisen, seuraavana vuonna Eevi sitten jo voittikin ja hän oli jatkossa kiistaton ykkönen Suomessa. Eevi menestyi ensimmäisen kerran MM-kilpailuissa jo 1948 Turussa, jossa hän luisteli 5000 metrillä toiseksi ja sijoittui yhteispisteissä viidenneksi.

Kuvassa Eevi Huttunen ja liris Sihvonen kamppailevat keskenään naisten MM-kilpailuissa Kuopiossa 1955. Huttunen oli 3000 ja 5000 metrin matkoilla molemmilla toinen. liris Sihvonen oli yhteispisteissä kahdeksas.

Hän voitti yhteispisteiden maailmanmestaruuden 1951 Eskilstunassa. Lillehammerin MM-kisoissa 1953 hän luisteli 5000 metrillä maailmanennätyksen 9.06,1. Suomenmestaruuksia Eeville kertyi yhteispisteissä 11, ja matkavoittoja 39 ja suomenennätyksiä yhteensä 23. Vuonna 1960 hänet valittiin Suomen parhaaksi urheilijaksi. Mainittakoon, että naisten pikaluistelu tuli olympiaohjelmaan vasta 1960, ja siten Eevin tuloksellisesti parhaat vuodet jäivät hyödyntämättä mitalien tavoittelussa. Eevi voitti 37-vuotiaana 1960 Squaw Valleyn Olympialaisissa pronssimitalin 3000 metrin matkalla ajalla 5.21,0. *(Lyhyt historia Kuopion Luisteluseuran toiminnasta.)*

Naisten pikaluistelun MM-kilpailut Kuopion Väinölänniemessä 1955

Luisteluliitto oli tiedustellut 1954 Kuopion Luisteluseuran mahdollisuuksia järjestää pikaluistelun naisten maailmanmestaruuskisat. Neuvottelut Väinölänniemen kentän käytöstä kilpailujen järjestämiseen johtivat tulokseen ja valmistelut alkoivat Kuopion Kisa-Veikkojen kanssa. Kisat sitten pidettiinkin 12.–13.2.1955 Väinölänniemellä. Pääsylippuja myytiin 20.000 kpl, katsomotiloja piti hakea jopa puiden oksilta ja rakennusten katoilta. Maailmanmestariksi seppelöitiin Neuvostoliiton Rimma Shukova. Eevi Huttunen oli yhteispisteissä neljäs, mutta 3000 ja 5000 metrin matkoilla kummallakin toinen. Ilon aiheena oli myös nuoren Iiris Sihvosen sijoittuminen yhteispisteissä kahdeksannek-

si. Kilpailun johtajina toimivat Veli Hahl, Kauko Laitala ja Uolevi Karppinen, ja järjestyksessä oli mukana näkyvästi myös Kuopion kaupunki. Vaikka Kuopio sai valtavasti erinomaista mainosta, se laskutti rankasti seurayhtymää radan teosta sekä jäädytysvesimaksuista, ja näin kisojen talous oli vaikeuksissa.

Kuopion Luisteluseuran 60-vuotisjuhluvuonna Eevi Huttunen voitti pikaluistelun ja Kaarina Kukkonen kaunoluistelun Suomen mestaruuden.

Eevi Huttunen naisten Suomenmestariksi Kuopiossa

Iiris Sihvonen ahdisti - Helga Kuronen yllätti, naisten ja tyttöjen pikaluistelumestaruuskilpailujen toisena päivänä Kuopissa tuisuisessa säässä ja kovan tuulen vallitessa. Molemmat Kuopion tyttäret Eevi Huttunen naisten sarjassa ja Helga Kuronen tyttöjen sarjassa toivat mestaruuden Kuopioon. 1000 metrillä Sihvonen ja Huttunen luistelivat tasapäisesti aina viimeiseen kaarteeseen, missä Sihvonen veti sen verran lujemmin, että voitti 0,6 sekunnilla. Eevi Huttunen johti 3000 metrillä alusta alkaen ja teki lopussa rakoa Sihvoseen lähes satakunta metriä. Tuloksista ei muodostunut loistavia, koska tuiskulumi teki luiston heikoksi.

Tyttöjen sarjassa kiintyi huomio lähinnä Tampereen Pirkko Tanskasen ja Kuopion Helga Kurosen yhteenottoon. Parina lähteneet tytöt luistelivat tasaisesti aina viimeisen kierroksen takasuoralle, missä Kuronen aloitti voimakkaan kirin ja veti vastustamatomasti itsensä johtoon varmistaen samalla

mestaruutensa. Toisena päivänä luisteltiin pitkät matkat ja saatiin lopulliset tulokset sekä sijoitukset selville.

Tyttöjen luistelumestaruus olisi kuulunut Pirkko Tanskaselle

Suomen naisten ja tyttöjen pikaluistelumestaruuskilpailuissa annettiin tyttöjen mestaruus 17-vuotiaalle KLS:n Helga Kuroselle, vaikka SLL:n säätämä ikäraja tytöille on 16 vuotta. Kuopion LS, joka kilpailut järjesti, toimi siinä uskossa, että rajana on 18 vuotta. Tämä oli hämmästyttävää, sillä kilpailujen ylituomarina toimi järjestävän seuran ja SLL:n liittohallituksen jäsen, joka itse oli ollut ikärajoja aikanaan säätämässä.

Suomen tyttöjen mestaruus olisi kuulunut Kuopiossa toiseksi sijoittuneelle, 15-vuotiaalle TKV:n Pirkko Tanskaselle. *(Irja Vilmin leikekirjasta.)*

Eevi ja Iiris naisten MM-kilpailuissa Sverdlovskissa

Kilpailut pidettiin Sverdlovskissa Neuvostoliitossa 24.2.1959. Suomea edustivat kilpailijoina Eevi Huttunen ja Iiris Sihvonen. Matkan johtajana oli Kurt Skutnabb ja SLL:n edustajana Toivo Ovaska. Arvonnassa oli luistelijoilla melko hyvä onni, ja kun ryhmyksetkin vielä onnistuivat, näytti kaikki lupaavalta. Itse kilpailujen päämääränä oli saavuttaa Iirikselle hyvä sijoitus lyhyillä matkoilla sekä Eeville voitto 3000 m:llä.

Kilpailut sujuivat suomalaisten kohdalta hyvin. Iiris sijoittui 500 metrillä kolmanneksi yhdessä ruotsalaisen Elsa Einarssonin kans-

sa. Myös 1000 ja 1500 metriä menivät odotusten mukaisesti. Kun joukkue oli tietoinen siitä, että kaupungin suurin sanomalehti oli lahjoittanut komean palkinnon parhaalle ulkomaiselle luistelijalle, joukkue päätti, että se tuodaan kotiin. Pahin vastustaja oli Itä-Saksan Helga Haase. Heti kun hän oli luistellut 3000 metriä, laati Kurt Iirikselle taulukon, minkä mukaan hänen oli luisteltava ohittaakseen Haasen pisteissä. Iiris luisteli tehdyn taulukon mukaisesti ja voitti Haasen.

Sitten oli Eevin vuoro lähteä matkaan Rylovan kanssa. Jääolot huomioiden Eeville laadittiin taulukko 5.30, minkä mukaan Eevi luistelikin ja jätti Rylovan kauaksi taaksensa. Kilpailu ei ollut kuitenkaan vielä loppu, sillä viimeisessä parissa lähtenyt pysyi Eevin väliajoissa yleisön innostaessa häntä, mutta hän ei jaksanut pitää vauhtiaan loppuun asti. Niinpä Eevi taas nousi voittajan korokkeelle ja Maammelaulu kajahti.

Erikoista näissä kilpailuissa oli, että naiset hoitivat koko kilpailukoneiston ja hyvin sen tekivätkin. *(SLL:n vuosikirja 1959; Kurt Skutnabb.)*

IIRIS SIHVONEN – SUURMESTARI

Harva huippu-urheilija on 14-vuotiaana edustanut maataan MM-kilpailuissa, ja vielä harvempi on niiden määrä, jotka tuon ikäisenä MM-kilpailuissa ovat saavuttaneet suurmestariluokan tuloksen. Tähän pystyi Valkeakosken Hakan pikaluistelijalahjakkuus Iris Sihvonen vuoden 1955 MM-kilpailuissa Kuopiossa, jolloin hän kertaheitolla kohosi yllättäen maailman parhaiten naisluistelijoiden joukkoon.

Iris Sihvonen aloitti luistelu-uransa jo koulutyttönä n. 10-vuotiaana, lyhyillä luistimilla joista terät oli ”smirklattu” suoriksi. Hän voitti KLL:n valtakunnallisen koululaisten mestaruuden viitenä vuonna. KLL:n mestaruudet hän voitti seuraavilla paikkakunnilla: Pieksämäellä vuonna 1951, Valkeakoskella 1952, Tampereella 1953, Helsingissä 1954 ja viimeksi 15-vuotiaana Oulussa 1955.

Ensimmäiset kansalliset kilpailut hän luisteli 1953 Karkkilassa, jonne hän matkusti opettajansa kanssa vuokra-autolla. Voittajasuosikki oli TUL:n Armi Mäkinen.

Eevi Huttusen valtakauden jälkeen kuvaan tuli uusia nuoria naisluistelijoina naisten pikaluistelun valtikkaa tavoittelemaan. Iris Sihvonen ahdisteli Huttusta jo vuonna 1955 sijoittumalla SM-kisoissa toiseksi. Kuten aikanaan Eevi Huttunen rikkoi Verné Leschen yksitoista vuotta kestäneen suomenmestaruusputken, vei Iris ensimmäisen kerran 16-vuotiaana mestaruuden Huttuselta vuonna 1956 ja seuraavan kerran 1961. Myös Helga Kuronen otti kerran mestaruuden Eeviltä.

Sihvonen sijoittui SM-kisoissa ennen vuoden 1961 mestaruutta hopealle kolme kertaa. Seuratasolla Iris Sihvonen edusti Valkeakosken Hakaa ja Valkeakosken Koskenpoikia. Iris edusti Suomea Squaw Valleyyn 1960 talviolympialaisissa, jossa hän sijoittui 1500 metrillä kuudenneksi suomenennätysajalla 2.29,7. Muut sijoitukset olivat kymmenenneksi 1000 metrillä ja 11:nneksi 500 metrillä. Hän luisteli myös MM-kilpailuissa sijoittuen yhteispisteissä kuudenneksi vuosina 1956 ja 1957, seitsemänneksi vuosina 1959 ja 1960. Vuonna 1955 MM-kilpailuissa Iris oli toiseksi nopein 1000 metrillä. MM-edustuksia kertyi seitsemältä vuodelta. Suomenennätyksiä Iris Sihvonen luisteli kansainvälisillä radoilla kuusi kertaa ja kotimaisilla radoilla viidesti. Hänen valmentajanaan toimi Reino Evävaara. (Luistelija 2/1987.)

Iris Sihvosen isä Jukka Sihvonen huolehti Iiriksen maastolenkeistä ja kuiva-harjoittelusta ja opettaja Jukka Lampiniva opasti jääharjoittelua talven liikuntatunneilla sekä Hakan nuoris-osaston luisteluiltojen yhteydessä.

Suomen Urheilumuseo

PIKALUISTELU 60-LUVULLA

Kuvassa vasemmalta Kimmo Koskinen, Jouko Launonen, Kaija Mustonen, Kalervo Hietala ja Olli Hjellman

PIKALUISTELUA 60-LUVULLA

Kausi 1959–1960 alkoi puheenjohtajan vaihdolla. Uudeksi puheenjohtajaksi valittiin Lars Hugo Salonen. Alkanut kausi oli täynnä toiveita. Odotukset eivät aivan täyttyneet. Kuusikymmentäluvun pikaluistelusaavutukset olivat naisten varassa: Eevi Huttusen pronssimitali Squaw Valleyn Olympiakisoissa 1960 ja Kaija Mustosen hopea- ja pronssimitali Innsbruckissa sekä 1964 kulta- ja pronssimitalit Grenoblessa 1968.

Olympialaiset 1960 Squaw Valleyssa olivat suuri pettymys vuoden 1959 kansainvälisen luistelumenestyksen jälkeen: Järvisen ja Salosen kaksoisvoitto Bisletin MM-pikaluisteluissa ja Järvisen häikäisevä 1500 m:n maailmanennätys 2.06,3 Squaw Valleyn esikisoissa. Kaksikko oli jo EM-kilpailuissa toisella ja kolmannella sijalla. Näiden suoritusten perusteella suomalaisten odotukset olympialuisteluissa olivat korkealla, mutta kumpikaan luistelijä ei päässyt mitalisijoille.

Olympiakisoissa Eevi Huttunen sai pronssimitalin 3000 metrillä ja Iris Sihvonen oli 1500 metrillä kuudes. Miehistä paras oli Jouko Jokinen. Hän oli 1500 metrillä neljäs. Juhani Järvinen oli viides ja T. Salonen seitsemäs samalla matkalla. Keijo Tapiovaara oli 10 000 metrillä seitsemäs. Näin jälkeinpäin tarkastellen kokonaissaavutus oli kuitenkin hyvä.

Kuusikymmentäluvun menestyksekkäimmät luistelijat olivat Kaija Mustonen ja Jouko Launonen. Jouko Launonen voitti ensin useita suomenmestaruuksia, ja luisteltuaan nimiinsä kaikki miesten Suomen ennätykset hän sijoittui olympialaisissa 1500 m:n luistelussa neljänneksi ja vuoden 1965

maailmanmestaruuskilpailuissa yhteispisteissä hopealle. Kaija Mustonen saavutti 1964 Innsbruckin talviolympialaisissa sekä hopeaa että pronssia. Kuntonsa huipulle Kaija ylsi vuonna 1968, jolloin hän luisteli 1500 metrillä olympiakultaa. Lisäksi hän oli toinen 3000 metrillä ja sijoittui kahdella muullakin matkalla pisteille. Myöskin Kaija-Liisa Keskivitikka pystyi ylittämään monin verroin odotukset Innsbuckissa sijoittumalla 1000 m:n ja 1500 m:n molemmilla matkoilla kahdeksanneksi. Naisluistelijat menestyivät hyvin vielä 1960-luvun lopulla. (*Suomen Luisteluliitto 75 vuotta.*)

Suomalaisten menestys arvokilpailuissa ennen olympiakisoja oli vaihteleva. MM-kisoissa epäonnistuivat kaikki, EM-kisoissa Keijo Tapiovaara oli toinen 5000 m:llä ja Toivo Salonen viides yhteispisteissä. Naisten MM-kisoissa Eevi Huttunen oli jälleen kolmas 3000 m:llä.

Keijo Tapiovaara voitti Suomen yleismestaruuden ja luisteli uuden SE:n 10 000 metrillä 17.10.5. Yleismestaruus oli Tapiovaaran ensimmäinen. Juhani Järvinen oli toinen ja Leo Tynkknen kolmas.

Naisten yleismestaruuden vei Eevi Huttunen ja seuraavilla sijoilla olivat Kaija Mustonen sekä Iris Sihvonen. Suomen Luisteluliiton mestaruuskilpailuissa oli lähes 80 osanottajaa.

Muusta kilpailutoiminnasta voidaan todeta, että poikien luistelupäivillä Jyväskylässä oli 49 osanottajaa ja tyttöjen SM-kilpailussa 16. Merkittävää oli se, ettei yksikään nuorten SM-kilpailujen 18:sta parhaasta jatkanut luistelu-uraansa aikuisiässä, eikä poikien luiste-

lupäivien 49:stä parhaasta osanottajasta kuin yksi luistelijä. Tämä todettiin jo aikaisempien vuosien perusteella, ja sen vuoksi lisättiin kansallista kilpailutoimintaa motivaation lisäämiseksi. SOLL:n mestaruuskilpailuissa oli lähes 80 osanottajaa.

MM-kilpailut Helsingin Olympiastadionilla 22.–23.1964

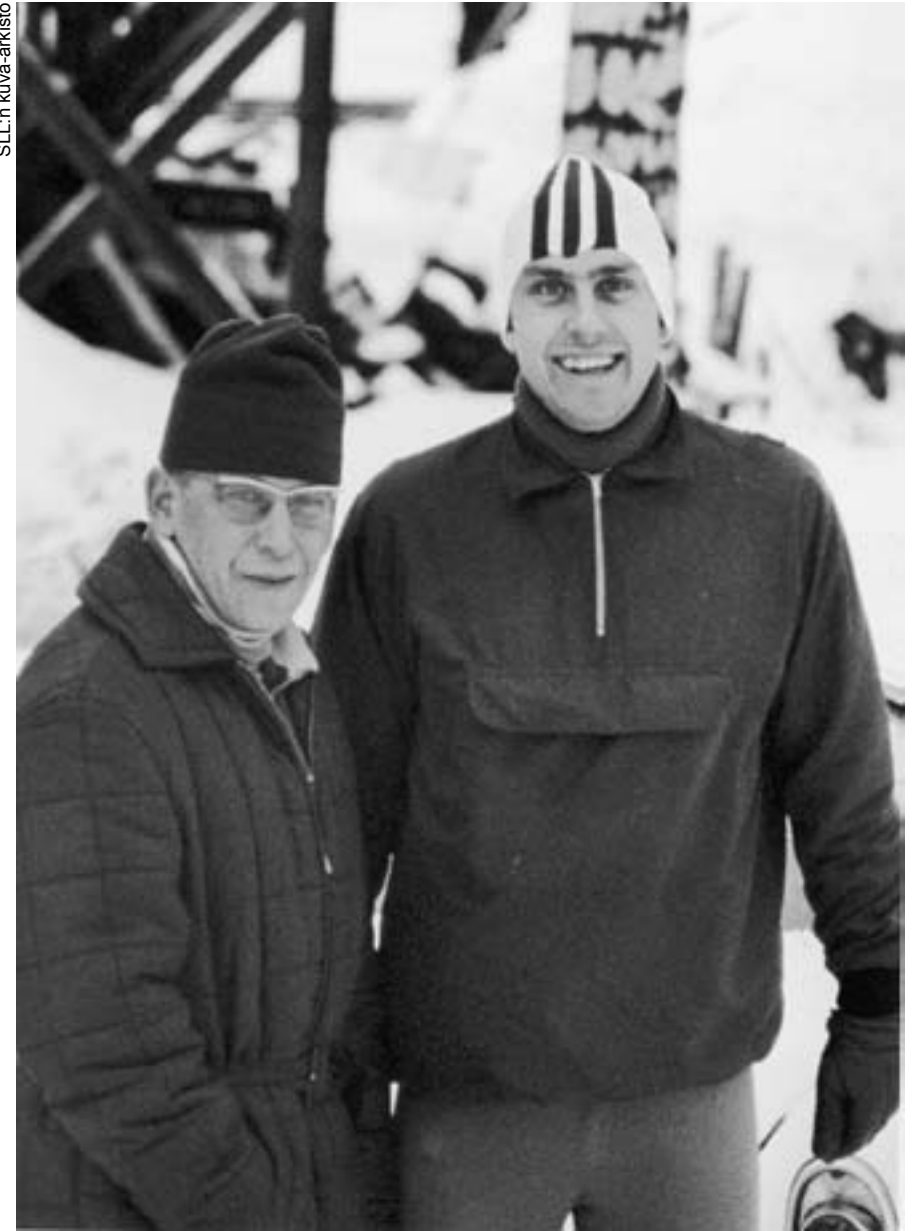
Maailmanmestaruuspikaluistelut Helsingin Olympiastadionilla helmikuun 22.–23. pnä olivat kauden päätapahtuma. MM-kilpailujen kilpailutoimikuntaan kuuluivat puheenjohtajana Erkki Ikonen, sekä jäsenenä Kurt Skutnabb, Yrjö Kaukonen, Olavi Halonen, Leo Liusvaara ja Pentti Pekkala.

Suomea edustivat Juhani Järvinen ja Jouko Launonen. Juhani Järvinen oli yhteispisteissä 9. ja Jouko Launonen 17. Parhaat sijoituksensa kumpikin saavuttivat 500 m:n luistelussa, jossa Juhani Järvinen oli 4. ja Jouko 6. Juhani luisteli myös 1500 metriä hyvin ja oli tällä matkalla 6. ja pääsi luistelemaan myös 10 000 metriä, jolla sijoittui 16:sta.

Norjalainen Knut Johannesen voitti maailmanmestaruuden. Hän luisteli kaksi ykkössijaa pitkillä matkoilla 5000 ja 10 000 metrillä sekä sijoittui 1500 metrillä kuudenneksi. Näillä suorituksilla tuli maailmanmestaruus.

Vaikka sää suosi kilpailuja, jäi taloudellinen tulos heikoksi johtuen lähellä olleista olympialaisista. Tilanne ei kuitenkaan muodostunut mitenkään kriitiseksi, sillä kuitenkin MM-kilpailuista saaduilla tuloilla saatiin liiton talous melkein tasapainoon.

SLL:n kuva-arkisto

Keijo Tapiovaara voitti mm. Suomen yleismestaruuden ja luisteli uuden SE:n 10 000 metrillä 17.10.5. Kuvassa vasemmalla liiton päävalmentaja Pentti Pelto-perä ja vieressä Keijo Tapiovaara.

KAIJA MUSTONEN OLYMPIAKISOJEN TÄHTI INNSBRUCKISSA 1964

SLL:n kuva-arkisto

Suomen kaikkien aikojen paras naispikaluistelija Kaija Mustonen saavutti ensimmäiset olympiamitalinsa, hopean ja pronssin Innsbruckissa 1964.

Innsbruck 1964

Innsbruckin olympialaisista 29.1.–9.2.1964 ei luistelijoilta paljonkaan odoteltu, ainoat toiveet eläteltiin omassa piirissä. Toisin kuitenkin kävi. Suomalainen pikaluistelu koki läpimurron. Kaija Mustonen teki ihmeitä hajoittaen venäläisten rintaman ja jättäen pelätyt ruotsalaiset kauas taakse. Kaija Mustonen oli olympiakisojen tähtemme. Hän saavutti hopeatilan 1500 metrillä ja pronssia 1000 metrillä. Myöskin Kaija-Liisa Keskivitikka pystyi ylittämään monin verroin odotukset ja suoriutui menestyksellisesti hänelle annetusta edustustehtävästä. Hän oli molemmilla matkoilla kahdeksas ja luisteli itsensä maailman luisteluvalioiden joukkoon.

Miehistä paras oli Jouko Launonen 1500 metrin neljännellä sijalla. Miesten MM-kisoissa Juhani Järvinen oli yhdeksäs ja Kaija Mustonen naisten puolella neljäs yhteispisteissä.

Suomea edusti Innsbruckissa 10 aktiivia, nimittäin Jouko Launonen, Juhani Järvinen, Simo Rinne, Kalervo Hietala, Pekka Lattunen, Seppo Hänninen, Jouko Jokinen, Toivo Salonen, Kaija Mustonen ja Kaija-Liisa Keskivitikka. Joukkueen johtajana toimi Aarno Pajunen, huoltajina Helinä Löfroos ja Erkki Ikonen sekä valmentajana Pentti Peltoperä. (SLL vuosikirja 1964; Leo Liusvaara; Pentti Peltoperä.)

KAIJA MUSTOSELLE GRENOBLESTA KULTAA 1968

Grenoble 1968

Naisten 500 metrin arvonnassa Kaija sai parikseen ME-naisen Sidorovan. Kaija onnistui lähdössä ja luisteli ensimmäisen 100 m 12,2. Sidorova jäi jo alkumatkalla kaikkien yllätykseksi ja Kaija säilytti etumatkansa loppuun asti. Aika 46,7 oli hänen oma ennätöksensä. Myös Arja Kantola luisteli oman ennätöksensä 47,4. Kaija-Liisa Keskivitikka ei päässyt yhtä hyvään vauhtiin.

1500 m:n luistelun aloitti neljännessä parissa Kaija-Liisa mukavasti luistellen oman ennätöksensä – 2.25,4. Kuudennessa parissa luisteli Kaija – Hollum. Vasta kolmas lähtö onnistui, kun USA:n Hollum hermoili. Kaijan meno oli rytmikästä ja enteili uutta olympiaennätystä, joka syntyikin. Loppuaika oli 2.22,4 – Kaija ja Suomi olivat saaneet kultamitalin. Myös Keskivitikka luisteli loistavasti sijoittuen kuudenneksi. Kilpailun jälkeen Radio-Vode ja lehdistö odottivat, BBC:kin haastatteli voittajaa.

1000 m:n luistelussa Kaija oli uudella Suomenennätysajalla 1.33,6 neljäs. Myös Kaija-Liisa luisteli oman ennätöksensä 1.32,7 ja sijoittui sillä seitsemänneksi.

3000 metrin ensimmäisessä parissa Hollannin Burgmeyer luisteli olympiaennätyksen, mutta kolmannessa parissa Kaija-Liisa riisti sen häneltä. Sitten Kaija Mustonen luisteli oman ennätöksensä 5.01,0 ja voitti sillä hopeamitalin.

Kaija Mustonen ottaa vastaan kultamitalin Grenoblen 1500 metrin voittajana. Takana hopeatilalle luistellut Hollannin Carolina Greysen. Kaija pelasti Grenoblen olympiakisat 1968 voittamalla suomalaisten talvikisajoukkueen ainoan kultamitalin 1500 metrillä ja ottamalla vielä 3000 metrilläkin hopeaa.

Suomen Urheilumuseo

Suomen joukkue Grenoblessa 1968

Joukkueessa olivat luistelijat Seppo Hänninen, Kimmo Koskinen, Jouko Launonen, Olavi Hjellman, Raimo Hietala, Kaija Mustonen, Kaija-Liisa Keskivitikka ja Arja Kantola.

Valmentajana mukana oli Pentti Peltoperä ja huoltajana Helinä Löfroos. Suomen Luisteliiton johtoa edusti Aarno Pajunen.

SLL:n kuva-arkisto

Olympiajoukkue palaamassa Grenoblen Olympialaisista. Kuvassa vasemmalta valmentaja Pentti Peltoperä, pikaluistelija Kaija-Liisa Keskivitikka, huoltaja Helinä Löfroos ja pikaluistelija Arja Kantola.

Miesluistelijat Grenoblessa

Keskiviikkona 14.2. alkoivat miesten kilpailut. Kilpailut aloitettiin 500 m:n luistelulla. Kilpailun alussa oli lämpöä +10 °C ja lopussa lämpöä oli +16 °C.

Kimmo Koskinen oli suomalaisista luisteliijoista ensimmäisenä radalla. Hän hävisi Ruotsin Börjesille ajallaan 41,7 ja oli 23. Seppo Hänninen luisteli hyvin Grishinin kanssa ja hävisi hänelle vain muutaman metrin. Seppo luisteli uudeksi suomenennätykseksi 40,8 ja oli kahdeksas. Jouko Launonen vatsavaivaisena oli vasta 33. ja Olavi Hjellman sijoittui vasta neljänneksikymmenenneksi. Seppo ja Kimmo luistelivat molemmat henkilökohtaiset ennätyksensä.

Seuraavana oli 5000 metrin luistelu. Radan jäädytys suoritettiin joka kolmannen parin jälkeen. Kimmo paransi omaa ennätystään 11 sekunnilla ja hänellä oli hetken nimissään matkan olympiaennätys 7.35,9. Kovassa kilpailussa aika riitti lopulta vasta yhdeksänteen tilaan. Launonen oli 15. ja Hietala 17. Sijoituksista huolimatta jokainen luisteli henkilökohtaisen parhaansa.

Taistelu 1500 m:n luistelussa oli kova, Verkerk oli kuitenkin vakuuttava. Jouko lähti hyvin matkaan, mutta ei jaksanut loppuun saakka ja oli 14. Kimmo luisteli oman ennätyksensä 2.07,5, samoin Olavi 2.10,1. Vaikka ennätyksiä syntyi, olivat miesten sijoitukset odotettua heikommat: 14–18–21–24.

10 000 hienossa yllätyksellisessä kilpailussa oli suomalaisilla vähän sanomista. Jouko oli paras 16.02,1, mikä riitti kahdenteentoista sijaan. Kimmo väsyi kesken.

SLL:n kuva-arkisto

Grenoblen kisoihin valmentautuminen aloitettiin jo hyvissä ajoin. Lukuisia leirejä pidettiin Vierumäellä. Kuvassa vasemmalta Kari Koskinen, Timo Luostarinen, Kimmo Koskinen, Pekka Halinen, Seppo Hänninen ja edessä Pentti Peltoperä.

SLL:n kuva-arkisto

Grenoblen esikisajoukkue. Kuvassa vasemmalta Arja Kantola, Pekka Halinen, Kaija Mustonen Jouko Launonen, Kaija-Liisa Keskivitikka ja Rauli Helen. Takana ylhäällä on Kimmo Koskinen.

Skandaali Grenoblen naisten MM-kilpailuissa 1969

1500 metrin luistelussa tapahtui heti alkuun pieni skandaalinpoikanen. Tarja Rinteen pari Sundby ei saapunut ilmoitettuun aikaan lähtöpaikalle. Suomalaiset vaativat starttia tapahtuvaksi ajallaan, mutta lähettäjä ei siihen suostunut, vaan odotteli kymmenen minuuttia norjalaisen saapumista.

Kaija Liisa Keskivitikka luisteli hyvin oman 1500 m:n kilpailunsa, mutta aika ei kuitenkaan ilmestynyt valotaululle. Tuli jo seuraavienkin parien tuloksia. Lopulta Kaija-Liisallekin tuli hätäisesti aika 2.25,9, mutta se muuttui sitten tulosluskalla 2.27,2:ksi. Tehtiin protesti ja jyry kokoontui. Väittelyn jälkeen Kaija-Liisan ajaksi hyväksyttiin 2.26,0 kompromissina. Tällaista voi MM-kisoissa tapahtua.

Naisluistelijat menestyivät vielä 1960-luvun lopulla Kaija Mustosen johdolla

Vuonna 1967 olympiavalmennukseen keskitettiin kaikki voimavarat. Vierumäellä pidettiin kolme kuntoleiriä. Ensimmäinen jääleiri oli Inzellissä 20.10.–8.11., toinen Osllossa 10.11.–2.12., kolmas leiri Rovaniemellä 10.–20.12. ja neljäs Vierumäellä 27.–31.12. Valmentajana toimi Pentti Peltoperä. Valitettavasti Kaija-Liisa Keskivitikka ei päässyt mukaan liittovaihdon vuoksi. Tämä hajotti hieman naisten valmentautumista. Valmennusolosuhteet olivat hyvät, joten voitiin

odottaa suomalaisten menestystä. Ja tulihan sitä kultaa ja kunniaa.

Kuntonsa huipulle Kaija Mustonen ylsi vuonna 1968; tällöin hän luisteli 1500 metrillä olympiakultaa. Se oli näiden kisojen ainoa kultamitali. Lisäksi hän oli toinen 3000 metrillä ja sijoittui kahdella muullakin matkalla pistesijoille. Kaija voitti Grenoblen kisojen naisten 1500 metrillä kultamitalin ajalla 22.22,4 ja hopeaa 3000 metrillä ajalla 5.01,0. Kaija-Liisa Keskivitikka luisteli myös hyvin. Hän oli 1500 metrillä kuudes ja 3000 metrillä neljäs ajalla 5.03,9. Kansainvälisissä naisten ennätyskokeissa Inzellissä 2.–3.3. ja 9.–10.3. Kaija Mustonen ja Tuula Vilkas menestyivät loistavasti. Kaija luisteli 1500 metriä aikaan 2.20,1 ja Tuula 2.26,2.

Kaija Mustosen valmentajina toimivat Erkki Erikson vuosina 1954–1958, Mauri Suomalainen vuosina 1959–1962 ja Pentti Peltoperä vuosina 1963–1968.

Kuriositeettina voidaan mainita, että Toivo Salonen voitti Altan pakkaskisassa 5.–6.1. ja Kalottiottelussa 2.–3.3. Oulussa samana vuonna. Edelleen mainittakoon, että Jorma Veistola oli SOU:n Seinäjoen kisoissa hopealla, samoin v. 1968, ja Anneli Repola voitti piiricupin tyttöjen alle 16 v:n sarjassa 500 metrillä ajalla 50,9 ja 1000 metriä 1.46,8, lahjakas kun oli.

Miesten menestys 60-luvulla oli keskinkertainen, vaikka heidän luistelemiaan aikoja voidaan pitää hyvinä. Koskinen luisteli 5000 metriä 7.35,9, Launonen 1500 metriä 2.07,5 ja Hjellman 2.10,1.

Valmennusolosuhteet puhuttivat

Kaikesta huolimatta vaikeuksia kasaantui, mutta uhkakuvat tulivat ulkoapäin. Ulko- mailla tehtiin tuloksia hyvissä olosuhteissa, mutta sinne ei saatu heti suomalaisia. Vasta jälkeenpäin ymmärsimme, mistä oli kysymys, vaikka lähes kymmenen vuotta oli kulunut siitä, kun Juhani Järvinen teki uuden maailmanennätyksen 2.06,3. Vain hyvällä jäällä oppii luistelemaan ja saavuttaa maailman kärkiaikoja. Ulkomaiset luistelijat pääsivät harjoittelemaan Madonna di Campigliossa, Davosissa, Inzellissä, Hamarissa, USA:n, Japanin, Hollannin ym. radoilla, mutta meillä ei ollut rataa eikä rahaa. Ihmetellä pitää vain, miten suomalaisluistelijat saattoivat menestyä. Näin jälkeenpäin voidaan todeta, että SLL:n johto ei ollut tarpeeksi aloitteellinen asiassa.

Edustusluistelijoiden ryhmään nousee uusia luistelijaita

Usko luistelun tulevaisuuteen oli luja. Seuraneuvojien ja piirikouluttajien koulutustyö jatkui. Panostus nuorten koulutus- ja valmennustyöhön oli nostanut nuorten tasoa. Miesten ja naisten edustusluistelijoiden ryhmään nousi uusia luistelijaita. Siihen kuuluivat nyt Jouko Launonen, Kimmo Koskinen, Pekka Halinen, Seppo Hänninen, Timo Luostarinen ja Raimo Hietala sekä naisista Kaija Mustonen, Kaija-Liisa Keskivitikka, Arja Kantola, Paula Halonen ja Tuula Vilkas.

Kuvassa Taalintehtaan Jäntevän Olavi Hjellman.

Olavi Hjellman

Hjellman edusti Suomea Grenoblen 1968 talviolympialaisissa, joissa hän luisteli 1500 ja 500 metriä. Hän osallistui MM-kilpailuihin ja EM-kilpailuihin vuosina 1965 ja 1969.

Hjellman edusti seuratasolla Taalintehtaan Jäntevää. Hän voitti sekä yleisluistelijoiden että sprinttereiden suomenmestaruuden vuonna 1975. Hän voitti TUL:n mestaruuden seitsemän kertaa vuosina 1966–1976. Hjellmanin valmentajana toimi Juhani Järvinen. Henkilökohtaiset ennätykset:

500 – 40,67 (1975)
1000 – 1.24,12 (1975)
1500 – 2.07,3 (1969)
5000 – 7.47,1 (1970)
10000 – 16.25,7 (1972).

Suomenmestaruuskilpailuissa hän sijoittui vuosina 1965 ja 1968 yleisluistelijoiden yhteispisteissä pronssille.

Naisten MM-pikaluistelut Oulussa 1965

Suomi järjesti naisten pikaluistelun MM-kilpailut Oulussa 6.–7.2.1965. Tämä oli kauden päätaphtuma kotimaisessa kilpailutoiminnassa. Kilpailut olivat pohjoisimmat maailmanmestaruuskilpailut, mitä koskaan on järjestetty. Kisojen järjestämisestä vastasi Oulun Luistinkerho. Osanottajia oli 12 maasta yhteensä 30 luistelijaa. Maailmanmestaruuden voitti jo kolmannen kerran Suomessa Neuvostoliiton Inga Voronina, toiseksi tuli Valentina Stenina ja kolmanneksi yllättäen Hollannin Stien Kaiser. Suomea edustivat Kaija Mustonen, Kaija-Liisa Keskivitikka ja Arja Kantola. Suomalaisia kohtasi kuitenkin epäonni, sillä kahden matkan jälkeen

lupaavasti luistellut Kaija-Liisa Keskivitikka kaatui ja menetti mahdollisuutensa hyvään sijoitukseen. Kaija Mustonen, huolimatta kuumesairaudestaan pystyi venymään ja sijoittui yhteispisteissä kymmenenneksi, mikä varmisti seuraaviin kisoihin Suomelle kolmannen luistelijan mukana pääsyn. Kaijan paras matka oli 3000 m:n luistelu, jolla hän oli 7. sijalla. Kaija-Liisa Keskivitikka oli 16. yhteispisteissä ja 1500 m:n luistelussa tuli 6. sija. Arja Kantola oli 24. yhteispisteissä. Joukkueen johtajana oli Erkki Ikonen, huoltajana Helinä Löfroos ja valmentajana Pentti Peltoperä.

Kuvassa valmentaja Pentti Peltoperä näyttää luisteliijoille luistimien teroitusta Oulun MM-kilpailuissa. Vasemmalta Kaija-Liisa Keskivitikka, Arja Kantola, Pentti Peltoperä ja Kaija Mustonen. Takana Aarno Pajunen ja Helinä Löfroos.

SLL:n kuva-arkisto

SLL:n kuva-arkisto

Naisjoukkue Norjan Arendaliin 14.2.1969. Joukkue kuvassa vasemmalta Maarit Sarkko, huoltaja Helinä Löfroos, Tuula Vilkas, Arja Kantola ja Paula-Irmeli Halonen. Edessä Anneli Repola.

Naisten kolmimaaottelu Norja – Suomi – Ruotsi

Arendalissa 15.-16.2.1969 oli kolmimaaottelu, jonne Suomi lähetti luistelemaan viiden naisen joukkueen. Joukkueessa luistelivat Tuula Vilkas, Arja Kantola, Kaija-Liisa Keskivitikka, Anneli Repola ja Paula Halonen. Joukkueenjohtajana oli Helinä Löfroos Pälkäneeltä. Norja voitti maaottelun ylivoimaisesti 225 pisteellä, Suomi oli toinen 133,5 pisteellä ja Ruotsi kolmas 121,5 pistettä. Norjalaiset luistelivat kolmoisvoiton 500 m:n luistelussa. Voittajan Kirsti Biermannin aika oli 45,8. Paras suomalainen oli kuudenneksi luistellut Tuula Vilkas, joka kellotti ajan 48,6. Myös 1500 m:n kolme ensimmäistä sijaa menivät

norjalaisille. Voittaja oli jälleen Biermann, joka luisteli ajan 2.29,4. Kaija-Liisa Keskivitikka oli 5 luisteltuaan ajan 2.32,3. Tuhannella metrillä norjalaiset saavuttivat vielä kolmoisvoiton, mutta 3000 metrillä Kaija-Liisa kiilasi toiseksi norjalaisten väliin luistelemalla ajan 5.22,2. Voittaja Bergin aika oli 5.17,7.

Helmikuussa 1969 käytiin myös nuorten maaottelu Norja – Ruotsi – Suomi. Myös tämän maaottelun voitti ylivoimaisesti Norja pisteillä 214,5, toinen oli Ruotsi 188,5 pistettä ja kolmas Suomi 77 pistettä.

JOUKO LAUNONEN YLLÄTTI KAIKKI

Jouko Launonen Oslon Bisletillä MM-pikaluistelu- kilpailujen 10 000 m:llä.

Talven luistelukomeetta, 1960-luvun menestyksekkäin suomalaisluistelija oli Jouko Launonen. Voitettuaan ensin useita suomenmestaruuksia ja luisteltuaan nimiinsä kaikki miesten Suomen ennätykset hän sijoittui

vuoden 1965 maailmanmestaruuskilpailuissa yhteispisteissä hopealle.

Pikaluistelun EM-kilpailut pidettiin Göteborgissa tammikuun viimeisenä päivänä 1965. Suomalaisia ei ollut palkintosijoilla.

HBL kuva-arkisto

Jouko Launonen kaatui 500 m:llä ja oli 1500 m:llä vasta 18:s. Kaksi viikkoa myöhemmin Oslon MM-kilpailuissa yhteispisteiden palkintoluettelo oli seuraava: 1. Per-Ivar Moe, Norja, 2. Jouko Launonen, Suomi, 3. Ard Schenk, Hollanti, 4. Johny Nilsson, Ruotsi. Euroopanmestari Matushevitch oli vasta 16. Mikä oli Joukon menestyksen salaisuus? ”Minulla oli uudet luistimet. Sitä paitsi olen saanut harjoitella ensimmäisen kerran kotona Jyväskylässä kunnon jäällä. En minä oikeastaan sijoituksestani yllättynyt.”

Moe osoittautui voimakkaammaksi, kun tosi oli kysymyksessä, mutta kyllä Joukokin todella kamppaili MM-mitalista norjalaisen kanssa 10 000 m:llä. Bislet oli kuin kiehuvakattila. Näin näkyvänä ei Suomi ollut kuvasa esiintynyt vuosiin, ei sen jälkeen kun Juhani Järvinen voitti MM-kullan kevättalvella 1959 samalla Bisletin pikaluisteluradalla, Lasse Parkkisen häikäistessä tätä ennen.

Yleisluistelijana maailman huipulle

Vuosien uurastuksen ja lujaan harjoitteluun rakentuneen kuntoisuusharjoittelun avulla mestari Jouko Launonen nousi Oslon MM-pikaluistelukilpailuissa maailman huipulle yleisluistelijana, ollen yhteispisteissä hopealla. 1500 m:n taitajana hän oli jo huipulla 1963, vaikka ennätykset eivät häikäiseviä olleetkaan. Sijoittuihan Jouko Innsbruckissa talviolympialaisten 1500 m:llä neljänneksi. Launonen ei ollut koskaan elämässään vielä alittanut kahdeksan minuutin rajaa 5000 m:llä ollessaan lähtöviivalla vuoden 1965

HBL kuva-arkisto

maailmanmestaruuskilpailuissa Oslissa. Jää oli luistava ja hollantilainen Kees Verkerk oli juuri saavuttanut hämmästyttävän ajan – 7.37,2. Jouko tunsu voimansa eikä sitoutunut edeltäkäsien laadittuihin aikatauluihin hän luisteli kuin olisi ollut vain 1500 m:n matka kyseessä: ensimmäinen kilometri 1,3, 1500 mn. 2,14 ja 3000 m 4,31 – maailmanennätysmenoa! Kolmen viimeisen kierroksen aikana tuo hurja rynnistys vaati veronsa. Verkerkin lyömiseen 7.41,7 ei riittänyt, mutta kahdeksan minuutin muuri oli murtunut ja oma en-

Jouko Launonen on nostettu loistavan luistelunsa jälkeen kultatuoliin. Nostamassa vasemmalta Aarne Pajunen, Juhani Järvinen ja Pentti Peltoperä.

nätys parani yhdellä iskulla kaksikymmentä sekuntia eli juuri sen verran, minkä Suomen parhaat kestävyysluistelijat olivat viime vuosina olleet jäljessä Norjan, Ruotsin, Hollannin ja Neuvostoliiton mestareita. Jouko luisteli 10 000 metriä kullankimallus mielessään. Hän sai loppuajaksi 16.09,9. Se oli paras aika, minkä kukaan suomalainen koskaan tällä matkalla oli saavuttanut rataa katsomatta. Loppupisteet 179.165 – suomenennätys toi yhteispisteiden hopeasijan.

Valmennuksen uudet tuulet 60-luvulla

Jouko Launosen nousu maailman huipulle yleisluistelijana ei ollut suinkaan sattumaa, vaan hän noudatti tarkoin suunniteltua valmennusohjelmaa, jonka Pauli Vuolle oli hänelle suunnitellut.

Pauli Vuolteen artikkeli Jouko Launosen valmennuksesta, taustavoimina Jouko Launonen ja Pekka Halinen: Artikkelissa arvioidaan pikaluistelumme valmennuksellista tilaa lähinnä 60-luvun ensimmäisellä puoliskolla ajankohtana, jolloin Jouko Launonen oli miesten puolella kansallisesti ja kansainvälisesti menestynein luistelijatähtemme. Joukon pitkän ja menestyksekkään luistelu-uran huippuvuosi oli 1965, jolloin hän saavutti hopeasijan Oslon MM- kisoissa ja valittiin samana vuonna vuoden urheilijaksi. Päävalmentajana oli tuolloin mm. Saksassa oppia ja kokemusta saanut Pentti Peltoperä.

Artikkelin kirjoittajana, taustavoimanani ”Jokke” ja Pekka Halinen, ”Nakke”, aloin kiinnostua luisteluvalmennuksesta toimiessani tuol-

loin assistenttina Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisessä tiedekunnassa. Jouko oli tuohon mennessä harrastanut lajia jo useita vuosia ja oli parinkymppinen meidän aloittaessamme yhteistyömme. Kuten nuorten elämässä usein tapahtuu, urheilukipinän syntyyn vaikuttaa monien kohdalla koti ja vanhemmat. Jouko itse kertoi, että alle 12-vuotiaana hän salaa lainasi isänsä pikaluistimia, vaikka Vaajakosken Pallossa aktiivisena jääpalloilijana tunnettu Yrjö-isä ei olisi siihen suostunut. Myöhemmin isän innostus ja kiinnostus musiikillisestikin lahjakkaan poikansa harrastusta kohtaan yhdessä Saara-äidin taustahuolenpidon kanssa toimi vahvana kannustimena koko luistelu-uran ajan. Samanlaista perheen sitoutumista luistelu-harrastuksen tukemiseen löytyi myös Halisen, kuten muidenkin valmennusrenkaamme vanhempien taholta.

Liikuntatieteellisten opintojeni ohella keskeinen motiivini paneutua juuri luisteluvalmennukseen oli läheinen ystävyys Joukoon ja Pekkaan, joista viimeksimainittu myöhemmin työskentelikin useita vuosia tutkimusavustajanani yliopistolla. Koska en ollut itse harrastanut pikaluistelua – telinevoimistelu ja paini olivat tuolloin minun harrasteitani – minulla ei ollut kummoistakaan lajituntemusta ryhtyessäni aluksi valmentamaan vain Joukoa. Myöhemmin pääsin näihinkin asioihin kohtalaisen hyvin sisään, varsinkin siinä vaiheessa, kun aloimme analysoida suorituksia mm. kaitafilmiltä. Toisaalta Pentti Peltoperä liiton leireillä kehitti laajalla asiantuntemuksellaan tätä puolta.

Lajitiedollisista puutteistani huolimatta - tai ehkäpä juuri se vuoksi – ryhdyin aluksi pohtimaan ja analysoimaan valmennustapahtumaa kokonaisuutena. Tässä minua helpotti myös se, että olin vastannut JYP:n jalkapalloilijoiden pe-

ruskuntoharjoittelusta ja testauksesta tiimissä, jossa Pekka Luhtanen – myöhemmin kansainvälisesti tunnettu jalkapallon pelianalyysin kehittäjä - ja Rauno Mäkinen – painin kultamitalimies vuodelta 1956 - huolehtivat varsinaisesta lajivalmennuksesta. Syvällisempi perehtyminen itse valmennustapahtumaan sekä silloiset pedagogiset, psykologiset ja fysiologiset opintoni johtivat siihen, että aloin tarkastella kriittisesti koko luistelun valmennusjärjestelmää. Pidin sitä liian päävalmentajakeskeisenä, traditionaalisena, lyhytjänteisenä ja muuhun kuin vahvaan tietopohjaan perustuvana.

Valmennussysteemiämme kritisoidessani tulin siihen tulokseen, että meidän tulisi rakentaa alueellisista, itsenäisistä valmennusrenkaista koostuva järjestelmä, jossa nykytermiä käyttäen verkostouduttaisiin yhdessä päävalmentajan strategisessa ohjauksessa olevaan valtakunnalliseen valmennusjärjestelmään. Aamulehden haastattelussa 16.4.68 konkretisoin ehdotukseni seravasti: ”Tämän hetken valmennusta ja erityisesti huippuvalmennusta ajatellen tuntuisi järkevältä valmennusrenkaiden suosiminen eräiden muiden liittojen tapaan. Tällaisen renkaan, jota on pidettävä eräänlaisena oppositiona nykyiselle luisteluvalmennukselle, ”laillistaminen” voisi tapahtua liiton elimissä. Laillistamisen perustana olisi renkaan valmennussuunnitelman esittäminen ja hyväksyminen kokonaisuutena, myös kilpailut. Tällaisesta pienryhmätyöskentelystä on saatu erinomaisia kokemuksia yleisurheilun puolelta. Kiinteä kosketus valmentajan ja valmennettavien välillä mahdollistaisi valmennusohjelman jatkuvan seuraamisen. Edellisen kaltaisesta valmennuksen tehokkuudesta on jo todisteena Pentti Peltoperän ja Kaija Mustosen olympialaisten kultamitaliin johtanut läheinen yhteistyö...”

Käsitykseni alueellisen valmennusrenkaan toimivuudesta perustui vahvaan näyttöön. Tältä pohjaltahan olimme jo vuosia aikaisemmin organisoineet oman toimintamme. Jyväskylän Kisatovereita (JKT) edustavan Joukon kanssa saamiemme kokemusten kartuttamana olimme muodostaneet valmennusrenkaan, johon ydinryhmänä kuuluivat Vaajakosken Terän luistelijat Pekka Halinen ja Pertti Lappalainen sekä JKT:n Matti Syvänen. Myöhemmin mukaan liittyi Karstulan Kivan luistelijaita, mm. Tuula Vilkas ja luisteluliiton päävalmentajanakin myöhemmin toiminut Jorma Veistola. Yhteisissä tapaamisissa ajoimme sisään ”Joken” ja minun kehittämän uuden valmennusohjelman siihen liittyvine fyysisten ominaisuuksien testauksineen. ”Eräänä suurimpana rasitteena koko suomalaisessa valmennustoiminnassa – ei yksinomaan pikaluistelussa – oli pidättäytyminen traditionaalisuudessa. Valitettavasti valmennusrenkaiden idea ei meidän aikanamme saanut jostain syystä riittävästi tuulta purjeisiinsa.

Mitkä sitten olivat ne peruskysymykset ja tieteelliset argumentit, joiden pohjalta alettiin rakentaa Joukolle henkilökohtaista valmennusohjelmaa? Aluksi oli määriteltävä ja sovittava päämääristä ja tavoitteista. Joukon kohdalla päädyimme siihen, että hänellä oli edellytykset kehittyä hyväksi yleisluistelijaksi. Vaikka miehellä ei mittaa kovin paljon ollutkaan, 167 cm, lihas- ja luustorakenteensa, perusmotoriikkansa ja sen hallintaan liittyvän erinomaisen koordinaatiokykynsä ja rytmitajunsa ansiosta sekä luontaisesta ketteryydestään johtuen hänellä oli ne ominaisuudet, joiden pohjalta oli hyvä ryhtyä rakentamaan yleisluistelijan profilia. Joukon luistelu oli kaunista katseltavaa, baletinomaista rytmistä liikehdintää, jossa ei ollut minkäänlaista väkisin yrittämisen tuntua.

Jouko Launonen kuntotestissä Helsingissä. Rouva Ruoho on testajana ja Pentti Peltoperä avustajana.

Energiankulutuksen kannalta tällainen liikesuoritus on erittäin taloudellista ja siinä olikin yksi perussyys siihen, että myös pitkillä matkoilla hän osasi käyttää hyvin happivarantonsa. Kun Jouko oli vielä persoonallisuudeltaan sitkeä, peräänantamaton harjoittelija sekä vastapainoksi monesta muusta harrastustoiminnasta kiinnostunut ja uusia asioita kokeileva taiteellinen luonne, niin urheilussa menestymisen kannalta ensiarvoisen tärkeä henkinen puoli tuki vahvasti fyysistä puolta. Rakennetyyppinä, mutta myös persoonaltaan Jouko oli täysin erilainen kuin myöhemmin renkaaseen mukaan tulleet muut luistelijat. Esimerkiksi 1500 metrillä maamme kärkiluistelijaksi noussut Pekka Halinen oli melko kookas, luusoltaan ja lihaksistoltaan vahvarakenteinen, motoriikaltaan ja rytmisiltä taipumuksiltaan Joukoa vaatimattomampi, mutta sisullaan usein väkisin voiton runnova. Yhteistä molemmille oli kuitenkin vahva harjoittelumotivaatio ja hurtti huumori. Musiikki kaikissa muodoissaan oli Joukolle hyvin tärkeää luistelu-uran aikana ja sen jälkeen ja yh-

dessä harrastimme mm. valokuvausta, kalastusta ja metsästystä monenlaisen muun sosiaalisen toiminnan ohessa. Erityisesti Lappi luontoiheen kuului erottamattomana osana elämäämme ja valmentautumiseemme. Hammastunturin rinteeseen, asumattomaan erämaahan turistireittien ulottumattomiin pystytimme vuonna 1967 pienen kämpän ”LaVun” (Launonen-Vuolle), josta tuli monivuotinen peruskuntoharjoittelun ja luontoelämysten ja -kokemusten tärkeä tukikohta. Kämpän rakentamisvaiheeseen liittyi varmasti erikoisin pikaluisteluvalmennuksen episodi. Katto nimittäin tehtiin turpeesta ja Joukon tehtävänä oli potkiskella kuivaluisteluasennossa kattoon tarvittavat turpeet läheiseltä nevalta. Seuraavana päivänä olikin sitten vaikeata mahdolltaa turvonneet jalat saappaisiin. Sankari kantoi siitä lähtien myös Nevahiiri-lempinimeä. Olin ja olen edelleenkin vakuuttunut siitä, että Lapin retkillämme oli hyvin tärkeä merkitys valmennusohjelman yhtenä osatekijänä Joukon lisäksi myös Haliselle. Otimehan tunturivaelluksilla ”miehestä mittaa” monella tavalla ja monissa olosuhteissa niin kesällä kuin kevättalvella luistelukauden päätyttyä.

Kuvaavaa Joukon peräänantamattomuudesta oli hänen kertomuksensa isänsä reaktiosta, kun hän nuorena aloittelijana oli Jyväskylän Harjun kentällä horjahduksen takia hävinnyt 1500 metrillä kilpakumppanilleen Esa Tryggille. ”Sinusta ei koskaan tule huippuluistelijaa” oli isä sanonut. Ja Jouko: ”Sekös iski arkaan paikkaan”. Tuntien poikansa temperamentin isä perusteli myöhemmin reaktiotaan toteamalla, että jos hän olisi taputellut ja sanonut esim. että kyllä se siitä, niin sinusta ei koskaan olisi tullut huippuluistelijaa.

Kun Joukon kohdalla olimme asettaneet tavoitteeksi yleisluistelijaksi ryhtymisen, tämä päätös ohjasi sen jälkeen valmennuksen strategiava-

lintoja, ohjelman suunnittelua ja toteuttamista. Valmennusohjelmat oli rakennettava siten, että ne kehittivät niitä ominaisuuksia, joita tarvittiin hyvin erilaista fyysisistä ja henkistä rasitusta vaativilla matkoilla. Olin tätä asiaa pohtiessani tutustunut liikuntafysiologian opintojeni yhteydessä varsin perusteellisesti Morehouse ja Millerin (1959) tieteelliseen teokseen ”Physiology of Exercise”. Teoksessa kirjoittajat kuvasivat aerobisen ja anaerobisen liikunnan fysiologisia perusteita. Energiaahan tuotetaan jo aerobisesti hapen ollessa läsnä tai anaerobisesti ilman happea. Anaerobinen kynnys on tila, jossa lihasten ja veren maitohappopitoisuus alkaa kohota. Aerobisen työn aikana lihakset työskentelevät käyttäen energialähteenään pääasissa rasvaa ja tästä syystä lihaksiin kertyvät maitohappopitoisuudet pysyvät kohtuullisella tasolla. Kun siirrytään nopeasti runsaasti energiaa vaativiin suorituksiin, kuten 500 metrin luistelussa, lihakset käyttävät pääasiassa hiilihydraatteja ja työskentelevät ilman happea, anaerobisesti. Noin 40 sekuntia kestävään maksimaalisen suorituksen loppuvaiheen aikana aerobisen kynnys lähestyy tai ylittyy ja suoritusta haittaavaa maitohappoa kertyessä riittävästi lihaksistoon, lopputuloksena on pahimmillaan luistelijan dramaattinen katkeaminen lähellä maaliviivaa. Oikealla harjoittelulla aerobisen kynnystä voidaan nostaa ja siihen tähtäsi noin 40 sekuntia kestävää maksimaalisilla vedoilla toteutettu intervalliharjoitus palautumista seuraavine lukuisine toistoihin. Toteutimme sen yleensä tasaisella alustalla esimerkiksi juoksuun soveltuvalla sorapohjaisella maantiellä ja varoimme harjoittelua maksimaalisilla ketteryyttä vaativilla jyrkkien ylämäkien intervaleilla. Reisien lähentäjälihaksia taas vahvistivat erilaiset alamäkijuoksut.

Pitemmillä matkoilla, jossa työskentely tapahtuu aerobisesti, harjoittelun päätavoite oli mahdollisimman hyvän peruskestävyyden hankkiminen. Pohja luotiin jo edellä mainituilla tunturivaelluksilla, pyöräilyllä ja monipuolisella luonnossa liikkumisella yleensä. Varsinainen kestävyyden spesiaaliharjoituksemme oli ns. tyhjennysharjoitus. Se toteutettiin läheisessä metsämaastossa kiertävällä lenkkipolulla siten, että juostava aika oli aina sama, 8 minuuttia vastaten näin keskimäärin 5000 metrin luistelussa kuluvaa aikaa. Reitillä oli juostava useita kierroksia ja minulla oli luisteluun tapaan kierrosaikojen taulukko josta seurasin aikojen kehitystä ja annoin juoksijalle tiedon siitä, miten hän on pysynyt tavoitteeksi asetetuissa kierrosajoissa, joita harjoittelun edetessä kiristettiin koko ajan. Kun viimeinen kierros päättyi, juoksija oli yleensä antanut kaikkensa ja tyhjentänyt täysin energia-varantonsa. Eikä ollut mitenkään tavatonta, että kun viimeisellä kierroksella miestä ei kuulunut tulevan, metsässä oli käynnissä tyhjennys jommasta kummasta tai molemmista päistä. Tästä nimi tyhjennysharjoittelu. Näin rankasti uskalasin menetellä muistaakseni vain Joukon ja Pekan kohdalla, sillä säännölliset kuntomittaukset Liikuntatieteellisen tiedekunnan laboratorioissa antovat minulle varmaa tietoa miesten fyysisestä kestävyyydestä. Sen lisäksi seurasin erityisesti rasituksesta palautumista harjoittelun aikana.

Lihassoiman kohdalla pyrimme sellaisen harjoitteluohjelman rakentamiseen, joka vahvistaa luistelun kannalta tärkeitä, samansuuntaisesti vaikuttavia agonistisia lihaksia, mutta estää vastaavakuttajalihasten, antagonistien kehittymisen. Lähdimme siitä, että voimaa voi luistelija kehittää lähinnä suurten lihasryhmien osalta koko kauden. Painoharjoittelussa sovellettiin silloin vielä aika-

tuntematonta isometristä voimanhankintaa, joka kehitti staattista, luisteluasennon säilyttämisen kannalta merkittävää voimaa lähinnä suuriin lihasmassoihin ja selkään. Dynaaminen eli nopeusvoima on luistelussa erittäin olennainen voiman osa-alue. Se perustui sopivaksi määritellyillä painoilla toteutettuihin nopeisiin toistoihin. Toistokerrat hipoivat parhaimmillaan sataa. Prosentuaalisesti eniten tehtiin jalkakyykkyyn kohdistuvia harjoitteita ja toiseksi eniten reiden lähentäjiin ja loitontajiin vaikutuksensa kohdistavia nostoja. Selän ja kylkien voimahankinnassa painot olivat kevyempiä, mutta toistoja oli runsaasti. Harjoitussarjojen toistamisen tärkein kriteeri oli pulssin palautumisen seuranta. Kun se oli palautunut 120, aloitettiin uusi veto. Palautumisen seuranta rasituksesta oli minulle valmennuksen aikana muissakin harjoitteissa keskeisin harjoittelun tehokkuuden ja valmennettavan fyysisen tilan indikaattori. Treenattu sydän tekee kovan rasituksen palautumisvaiheessa ”tyhjiä iskuja”. Se ei kuitenkaan ole vaarallista, silloin pulssi palautuu miltei normaalksi noin kahdessa minuutissa. Varsinaisen voimaharjoittelujakson jälkeen harjoittelu oli kontrolloidusti mukana koko talven, sillä luistelussa tarvittava voima voi kadota hyvinkin nopeasti.

Vatsalihaksia kehittävät erilaiset hyppelyt ovat olleet luistelijoiden harjoitusohjelmissa aina mukana. Paljon käytimme baletista tuttua Nurejev-hyppyä, jossa haarahyppelyssä kosketeltiin käsillä nilkkoja jalkojen ollessa suorina ilmalennon aikana. Erilaisilla teknisillä apuvälineillä mm. kasettilaudalla oli mahdollista muuttaa luistelukulmaa aina yläasennosta ylikorostavaan alakulmaan. Kuivaluistelua toteutettiin pääasiassa ylämäkijä alamäkiluisteluna. Reiden lähentäjälihaksia vahvistava alamäkiluistelu oli monesti rankem-

paa kuin ylämäkiluistelu. Ohjelmaan kuului myös harjoittelu erilaisilla painoilla jaloissa ja selässä vetojen aikana. Auton renkaan vetäminen osoittautui tehokkaaksi harjoittelumuodoksi reiden lähentäjiä ja loitontajia kehitettäessä, mutta myös kaarreluisteluharjoitteena. Soramontussa näitä harjoitteita ja niiden sovellutuksia oli erityisen hyövä toteuttaa. Meillä oli käytössä myös rullaluistimet, mutta senaikaiset välineet eivät olleet teknisesti ja materiaalisesti kovin hyviä. Valmentajana jossain määrin myös vierastin näiden käyttöä siksi, että pelkäsin hienomotorisessa oppimisessa tunnetun negatiivisen transferin (siirtovaikutuksen) voivan vaikuttaa haitallisesti luistelun optimaalisiin liikeratoihin. Negatiivista siirtovaikutustahan tapahtuu silloin, kun liikera-dat ovat lähellä tosiaan, mutta kuitenkin erilaisia.

Harjoittelun tieteellisten perusteiden tunteminen ja ymmärtäminen on aina tärkeää myös valmennettavalle. Joukon kohdalla asioiden omaksumista tukivat hänen liikunnanohjaaja opintonsa Vierumäellä vuosina 1964–1966. Tuolloin hän teki mm. kiitettävän arvosanan saaneen tutkielman suomalaisten pikaluistelijoiden fyysisestä kestävyydestä. Tulokset osoittivat luistelijoidemme peruskuntokauden harjoittelussa olevan merkittäviä puutteita. ”Huipputuloksille ei ollut asiaa”, totesi tutkija.

Suomessa varsinaiseen lajiharjoitteluun jäällä päästiin varsin myöhään syksyllä. Ainainen jäiden puute haittasikin merkittävästi kansainvälisen tason saavuttamista pikaluistelijoidemme keskuudessa. Tässä suhteessa leirit ulkomailla olivat tekniikan ja vauhtiluistelun kannalta erityisen tärkeitä. Mutta jäälle oli päästävää myös Keski-Suomessa. Innolla odotetut ensimmäiset kokemukset tapahtuivat läheisellä lammen jäällä, jonne lähdimme jopa henkemme kaupalla hakemaan

lajikosketusta. Muistan kuinka Jouko kerran putosi jäihin näissä vaikeissa harjoitteluolosuhteissa. Jyväskylän Hippokselle jää saatiin vasta vähän ennen kansainvälisiä kisoja ja silloinkin radan kunto takakaarteissa olevien pysyvien routavaurioiden takia oli esimerkiksi kaarreluistelun harjoitteluun lähes kelvoton. Usein matkasimme illansuussa Pieksämäelle, jossa tilanne Jyväskylään verrattuna oli kuitenkin selvästi parempi.

Starttia harjoiteltiin spurttien ja lentävien lähtöjen avulla. Lähtöasennon löytäminen vaati myös runsaasti harjoittelua, mutta luistelutaidon kehittyessä tähänkin löydettiin oikeaoppiset asennot. Kaarreluistelua harjoiteltiin kentillä, joiden keskiosa oli jäädytetty. Koska jää oli tehty yleisluistelua varten, sen laatu oli useimmiten ongelma tämän harjoittelun kohdalla.

Ylikunnosta Joukolla on ainoastaan yksi selvä muistikuva ja tulkinta. Valmistautuessaan Innsbruckin olympialaisiin Itävallassa vuonna 1964 viimeistelyharjoittelu tuntui tervanjuonnilta, ruoka ei maistunut ja paikat kipeytyivät. Pentti Peltoperä, joka tunnisti oireet, lähetti Joukon muutamaksi päiväksi lepäilemään Seefeldiin. Sen jälkeen meno maistui ja tuloksena oli neljäs sija 1500 metrillä.

Se, että ylikuntoa ei vaativasta nousujohteisesta harjoittelusta ja intensiivisestä kilpailutoiminnasta huolimatta renkaasemme kuuluvilla valmennettavilla esiintynyt johtui sekä systemaattisesta fyysisen kunnon ja kehityksen testauksesta että valmentajan ja valmennettavien henkilökohtaisesta toistensa tuntemisesta, vahvasta yhteisöllisyydestä, kuten nykyään tavataan sanoa ja peräänkuuluttaa. Vaikka pikaluistelun tulos-taso on 60-luvun jälkeen kovasti noussut ja laji muuttunut tuolloin vielä selvästi amatööriurheilusta ammattiurheiluksi, valmennuksen tärkeim-

mät perusasiat ovat edelleen muttumattomia. Valmennustapahtuma on aina oppimisprosessi, joka onnistuessaan edellyttää valmentajalta lajin ja siihen liittyvien fysiologisten ja biologisten tietojen lisäksi vahvaa pedagogista taitamista. Urheilija ei ole vain materiaalia, jonka elämää valmentaja voi oman näkemyksensä mukaan käsitellä ja ohjata lajin vaatimuksista käsin, vaan osapuoli, jolla on oikeus mahdollisimman täysipainoiseen elämään myös urheilun ulkopuolella. Tämän tosiasian nykyinen tehovalmennus näyttää usein unohtavan.

Vuonna 1966 Halinen sijoittui yleisluistelijoiden SM-kilpailuissa pronssille.

Kuva SLL:n kuva-arkisto

Suomen pikaluistelijat matkalla viisimaaotteluun Osloon 4.2.1966. Kuvassa vasemmalta Erkki Ikonen, Seppo Hänninen, Kimmo Koskinen, Pekka Halinen ja Jouko Jokinen. Edessä Pentti Peltoperä ja Jouko Launonen

Viisimaaottelu Norja–
Suomi–Neuvostoliitto–
Hollanti–Ruotsi

Suomen pikaluistelujoukkue osallistui Oslossa 5.–6.1966 viiden maan maaotteluun. Suomen joukkueessa luistelivat Jouko Jokinen, Jouko Launonen, Kimmo Koskinen, Pekka Halinen, Seppo Hänninen sekä Raimo Hietala. Tulokset: 1) Norja 246,5 p 2) Neuvostoliitto 189,5 p 3) Hollanti 182 p 4) Suomi 117,5 p 5) Ruotsi 104,5 p. Jouko Jokinen oli 500 m:llä parhaana suomalaisena 5. Jouko Launonen oli 1500 m:llä 11. Launonen oli 5000 m:llä 7. 10 000 m:llä Launonen oli parhaana suomalaisena 7.

Inzellissä harjoitusleirillä
24.10.1969
Kuvassa vasemmalta
Paula Halonen, Kimmo
Koskinen ja Arja Kantola.
Luistimien terien pitää
olla suorat ja terävät, kun
jääharjoittelu alkaa.

Tietokulma
Jouko Launonen ja Kimmo Koskinen luistelivat ensimmäisinä suomalaisina 10 000 metriä alle 16 minuutin – EM-kisoissa Oslossa 1968. Joukon aika oli 15.50,0 ja Kimmon 15.52,3. Pikaluistelijoiden yhteispisteiden aateliskalenterissa vuonna 1968 Jouko oli 20. ja Kimmo 25. *(Pikaluistelija 1/1968)*

VAHDINVAIHTO PIKALUISTELUN KUNINKUUDESSA 1969

Kimmo Koskinen valtaistuimelle

Vahdinvaihto pikaluistelun kuninkuudesta oli odotettu. Kuutena vuonna peräkkäin yleismestaruuden voittanut Jouko Launonen siirtyi luistelun johtoportaaseen. Kaksikymmentävuotiaan Kimmo Koskisen vuoro oli asettua kärkiluistelijaksi. Nuoresta iästään huolimatta Kimmo oli jo ehtinyt voittaa kuusi kullanväristä mitalia: alle 18 v. poikien mestaruuden 1967, 500 metrin matkamestaruuden samana vuonna, sekä 1500 ja 10 000 metrin matkamestaruudet 1968.

Tammikuun 12. p:nä 1969 Kimmo Koskinen saavutti ensimmäisen kerran Suomen yleismestaruuden Kallion ”jääd stadionilla” Helsingin Työväen Luistelijain 40-vuotisjuhla kilvassa. Ensimmäisenä kilpailupäivänä Koskinen luisteli 5000 metrillä uuden Suomen ennätyksen, toisena uudet mestaruuskilpailuennätykset 1500 ja 10 000 metrillä ja yhteispisteissä. Hän voitti ylivoimaisesti kolme matkaa neljästä. Lyhyimmillä hän sijoittui kolmanneksi. Piste-ero Olavi Hjellmaniin oli niin suuri, että se näytti kansallisen tasomme vaatimattomuuden. Kimmo Koskinen oli tällä hetkellä ainoa kansainvälinen valioluokan luistelija Suomessa.

Vanhatkin tekijät ylsivät mestaruuskisoissa vielä hyviin tuloksiin. Seppo Hänninen alitti 500 metrillä 42 sekunnin rajan, vaikka opiskeluun keskittyneenä oli harjoitellut vain

viidenneksen edellisestä vuodesta. Kahdeksan minuuttia oli edelleen kynnyksenä, jonka yli ei päästä. Hjellman jäi rajasta harmittavat 0,8 sekuntia, vaikka väliajat viittasivat 7.55 lopputulokseen.

Timo Luostarisen nousua kestävyysluis telijoiden eturiviin ja Pekka Halisen paluuta 1500 metrin kärkejoukkoon voitiin tervehtiä ilolla.

Riemukkaimman yllätyksen tarjosi 17-vuotias Jouko Salakka luistelemalla Pekka Halisen parina 5000 metrin matkan 8.07,8 aikaan. Voidaankin todeta, ettei yksikään suomalaispoika ole Salakan ikäisenä näin hyvin luistellut.

Jouko Launosen yhteispistemäärä 191,692 lienee johtokunnanjäsenten maailmanennätys. Näin jäähdyttelynäkin se toi kuusinkertaiselle ex-mestarille kuudennen sijan yhteispisteissä. Kilpailut sujuivat tyylikkäästi HTL:n kokeneen jäsenistön voimin. *(Pikaluis telija 1/69; Simeoni.)*

Kimmo Koskisen kymppi uudenvuoden yllätyspaukku

Rahapulassa kärvistelevä Suomen Luistelu liitto ei pystynyt lähettämään Kimmo Koskista ja Seppo Hännistä tulosherkutteluun Osloon uudenvuodenluisteluihin. Luistelijat näyttivät kuitenkin kykynsä Karstulassa vakuuttavalla tavalla.

Karstulan kymppi, josta Jouko Launonen aikoi saada vuosittaisen uudenvuoden

avauksen kestävyysluistelun merkeissä, onnistui yli odotusten, vaikka matkalle uskaltautui vain neljä luistelijaa. Koskinen asetti heti vuoden ensimmäisenä päivänä tavoitteeksi Suomen ennätyksen kaatamisen. Jää oli hyvä, mutta ei niin hyvä kuin Lauritsalan ennätyskilpailuissa edellisen vuoden maaliskuun ensimmäisenä päivänä, jolloin Kimmo ensimmäisen kerran eläessään luisteli kotimaassa alle kuudentoista minuutin 15.43,3. Tasaista 31 sekunnin kierros vauhtia (333,3 metrin rata) hän teki taivalta uuteen ennätykseen 15.39,4. Oslossa samaan aikaan vain Hollannin Art Schenk nipin napin alitti Koskisen ajan, vaikka siellä olosuhteet 1500 metrin aikojen perusteella olivat loistavat.

Koskisen ylivoimaisuus muihin suomalaisiin nähden oli jo antanut aihetta pessimismiin pikaluistelun yleistaso arvioitaessa. Kimmo jätti varjoonsa muut hyvätkin luistelijat. Olavi Hjellmanin 16.39,0 tällä taalin tehtaalaisen heikommalla matkalla oli sekin miellyttävä yllätys tähän vuodenaikaan. Ihmetellä vain täytyy, miksi Raimo Hietala ja Timo Luostarinen kaihtoivat Karstulan kymppiä. Se olisi ennen Eskilstunaan lähtöä ollut tuiki terveellinen kestävyystesti itse luottamuksen kasvattajana. Olihan heillä jo satoja kilometrejä takana Inzellin leiriltä.

Seppo Hänninen luisteli jo toistamiseen 500 metriä 40,8 sekunnissa. Tällaiseen lukemaan hän on aikaisemmin päässyt vasta maaliskuun aurinkojäillä, joten hyvin ovat Seponkin asiat. Keski-Euroopan kiertueelta saattaa tulla uutisia alle 40 sekunnin saavutuksista. Pikaluistelun uusi vuosikymmen alkoi toiveita herättävästi kirjoitti Simeoni Suomen Urheilulehdessä 1/1970.

Kimmo Koskinen rikkoi Juhani Järvisen 1500 m:n ME-ajan

Talvi’ 69 muodostui Kimmo Koskiselle onnekkaaksi. Häneltä puuttuivat Suomessa sekä kilpailut että tekojää, mutta silti hän sijoittui sekä MM- että EM-kilpailuissa pisteissä 11:nneksi. Suomen mestaruuskilpailuissa hän oli omaa luokkaansa, ja Cortinassa hän kaatoi Järvisen 10 vuotta kestäneen ja ME:ksi merkityn 1500 m:n Suomen ennätyksen puolella sekunnilla.

Pakkanen vie luistelijointa sairastuoteelle

Ankarat pakkaset Karstulan maaottelussa sekä nuorten että naisten mestaruuskilpailuissa veivät monta nuorta luistelijaa sairastuoteelle. Hämeenahon oli luovuttava kilpailusta ensimmäisen päivän jälkeen Oulussa, Tuula Vilkkään samoin Pieksämäellä. Veistola ei voinut lainkaan osallistua nuorten ja poikien SM-kilpailuihin. Vilkkäalta meni ohi osallistuminen naisten Grenoblen MM-kisoihin. *(Pikaluis telija 2/1969 s.24)*

Rauli Helén

Pirkkolan pikaluisteluradalta saatiin 29.12.1969 suru-uutinen, sillä Rauli Helén törmäsi täydessä vauhdissa jääpalloilija Björkholmin kanssa. Hänen selkäranksa vioittui ja jalat halvaantuivat. 23-vuotias Rauli oli olympiavalmennuksessa ja oli koko kesän huolella valmistautunut tulevaa talvea varten. Inzellin leirillä hän luisteli 3000 metrillä oman ennätyksensä 4.39,0 jo marras-

Matkoilla tapahtuu
Kolmantenatoista päivänä Kimmo Koskinen ajoi autolleen tienpenkkaan Lahden Mukkulas sa ja loukkaantui lievästi. Kolari ei kuitenkaan estänyt Kimmoa kilpailemasta maaottelussa seuraavana lauantaina ja sunnuntaina. Auton kävi paremmin.
Samana päivänä Jouko Launonen kyydissään Jorma Veistola oli autolleen palaamassa SM-kilpailuista kotiinsa Karstulaan. Maantiellä tuli vastaan hurjimus, jonka väistämiseksi Launosen oli ajettava hankeen. Pojat selvisivät säikähdyksellä. Pelastumisen palkaksi rouva Launonen lahjoitti Joukolle vielä samana päivänä kaksoset – tytön ja pojan. *(Pikaluis telija 2/1969 s.24)*

Pikaluistelijat pääsivät hyvissä ajoin jääharjoitteluun. Ensimmäinen jääleiri pidettiin jo lokakuussa 1967 Länsi-Saksan Inzellissä. Edessä Tuula Vilkas, Kaija Mustonen, Arja Kantola ja Paula Halonen.

kuun alussa. Itä-Berliinissä hän voitti 10 000 metrin kansainvälisen kilpailun ajankohtaan lupaavalla ajalla 16.39,8. Hän ponnisteli viidenneksi Grenoblen esikisojen 5000 m:llä ja voitti tämän matkan SM-kilpailuissa Pieksämäellä. Vuoden 1968 olympialaisiin näytöt eivät kuitenkaan valitsijain mielestä riittäneet. *(Pikaluistelija 1/70.)*

Olympiavalmennusta

Leimaa-antavana piirteenä liiton valmennuksessa kaudella 1967–1968 oli mahdollisimman tehokas olympiavalmennus sekä nuorten, tyttöjen ja poikien valmennuksen tehostaminen.

Miesten olympiavalmennusrenkaaseen kuuluivat Jouko Launonen, Kimmo Koskinen, Seppo Hänninen, Timo Luostarinen, Pekka Halinen, Martti Karjalainen, Matti Syvänen ja Leo Linkovesi. Naisten ryhmään kuuluivat

Kaija Mustonen, Tuula Vilkas, Arja Kantola ja Paula Halonen. Syksyllä kuivaleirit olympiavalmennettaville pidettiin miehille elokuun lopussa ja lokakuussa. Naisten leiri oli syyskuussa ja lokakuussa. Jääleirejä oli yhteensä neljä. Taloudellisista syistä jouduttiin miesten ryhmää supistamaan ulkomaan leirien osalta.

Valmennusvaliokunta supisti pitkän ja tarkan harkinnan jälkeen miesten ryhmää, ja työvaliokunta hyväksyi päätöksen. Ensimmäinen jääleiri pidettiin marraskuussa Inzellissä. Mukana olivat Jouko Launonen, Kimmo Koskinen, Seppo Hänninen, Raimo Hietala ja Pekka Halinen, sekä naisista Kaija Mustonen, Tuula Vilkas, Arja Kantola ja Paula Halonen. Toinen jääleiri pidettiin Oslossa joulukuussa. Kolmas jääleiri oli Rovaniemellä, sekin joulukuussa. Neljäs leiri oli jälleen Vierumäellä niille luisteliijoille, joilla ei vielä ollut kotipaikkakunnallaan mahdollisuutta jääharjoitteluun. Pentti Peltoperä toimi kaikilla leireillä valmentajana. Nuorille ja tytöille pidettiin vastaavia leirejä. Nuorten suurleiri pidettiin Vierumäellä. Kaikilla nuorten leireillä toimivat valmentajina Olavi Rissanen, Pertti Lehikoinen, Pekka Lattunen ja Väinö Petramaa, kaikki entisiä pikaluistelijoina.

Lupaavien nuorten luistelijoiden ”Sapporo 72”- ryhmä

Valittiin lupaavien nuorten luistelijoiden ryhmä ”Sapporo-ryhmä”. Tämän ryhmän kanssa tehtiin mahdollisimman paljon yhteistyötä, samalla kun se oli urheilulääkäri Risto Elovainion tarkkailun alaisena. Ryhmään valittiin Kari Lintunen, Kari Hujanen,

Jouko Salakka, Timo Portaankorva, Jorma Sirviö, Juhani Danielsson, Seppo Mannila, Hannu Seikula, Tenho Hakola, Mikko Höglund, Markku Poikela, Pentti Wikstedt ja Jorma Veistola. Nuorten ryhmälle pidettiin Helsingissä kaksi testausleiriä. Miesten kärkiryhmä Kimmo Koskinen, Raimo Hietala, Timo Luostarinen ja Simo Rinne kookoontui ainoastaan kerran Vierumäelle yhteiseen palaveriin.

Naisista olivat mukana Tuula Vilkas, Paula Halonen, Arja Kantola, Tarja Rinne, Riitta Noronen, Leila Laitinen, Maarit Sarkko, Liisa Jalonen, Kaija Kujanpää ja Anneli Rekola. Naisten testausleiri oli myös Vierumäellä. Näillä leireillä oli valmentajana Pentti Peltoperä.

Muuta opetustoimintaa

Suomen Urheiluopistolla Vierumäellä pidetyllä liikuntaneuvojakurssilla pikaluistelun opetuksesta vastasi Toivo Salonen. Puolustusvoimien Urheilujoukoissa palvelevien pikaluistelijoiden valmennuksesta vastasivat Leo Musakka, Pentti Peltoperä ja Juhani Järvinen. Voimistelulaitoksella Helsingissä pidetyillä pikaluistelukursseilla toimivat opettajina Paula Halonen ja Leo Liusvaara.

Lisäksi valmennusta hoidettiin SVUL:n piirileirien ja seuraleirien kautta. Mainittuja tilaisuuksia pidettiin mm. Lapissa, Pohjois-Pohjanmaalla, Kainuussa, Etelä-Pohjanmaalla, Keski-Suomessa, Savossa, Hämeessä, Satakunnassa, Lahdessa, Helsingissä, Kymenlaaksossa ja Etelä-Karjalassa. Ohjaajina toimivat mm. Pentti Peltoperä, Helinä Löfroos, Mauno Löfroos, Jouko Jokinen, Marjatta Siren, Paula Halonen, Jorma Jokinen, Jouko

Launonen, Toivo Salonen, Pekka Lattunen, Raimo Sandelin, Pentti Lammio, Jukka Lampiniva, Keijo Tapiovaara, Juhani Palko, Pertti Lehikoinen, Olavi Rissanen, Bengt Krook, Väinö Petramaa, Kalervo Hietala, Yrjö Uimonen, Onni Kantola, Erkki Karjalainen, Matti Syvänen, Pauli Vuolle, Eero Korhonen, Leo Liusvaara, Heikki Klemola, Aimo Klemetsö, Kari Koskinen, Antti Jokinen, Eero Honka, Antero Soininen, Raine Tammilehto ja Mauri Vilkas. *(Pikaluistelija 1/1968.)*

Olympiavalmennettavien jääleiri pidettiin jo lokakuussa 1967 Länsi-Saksan Inzellissä. Vasemmalta Raimo Hietala, Seppo Hänninen, Jouko Launonen, Pekka Halinen ja Kimmo Koskinen.

Mestarit ovat mallina nuorille luisteliijoille. Hollannin ME-mies Kees Verkerk ja Suomen toivo Kimmo Koskinen esittelevät oikeaa lähtötekniikkaa Vierumäen suurleirillä v.1969. Verkerk on lähtötekniikan esittelijöistä vasemmalla ja Koskinen oikealla. Vasemmassa laidassa toisena on Pentti Peltoperä.

SVUL:n suurleiri Vierumäellä 5.3.1969

Maailmanennätysten murskaaja Kees Verkerk saapui Suomeen ja kilpaili Oulussa, Karstulassa, Pieksämäellä, Joensuussa sekä Rovaniemellä.

Verkerk aloitti vierailunsa SVUL:n nuorten suurleirillä Vierumäellä. Hän opasti yhdessä Kimmo Koskisen ja Pentti Peltoperän kanssa leiriläisiä. Iloisena ja avuliaana opastajana tämä maailman kuuluisin pikaratojen kiertäjä

saavutti heti nuorten jakamattoman suosion.

Verkerk ohjasi nuoria myös muilla paikkakunnilla. Kimmo Koskinen ja Kees Verkerk siirtyivät sitten Pohjois-Norjaan kilpailemaan kolmissa kilpailuissa. Mukana oli monia Euroopan huippuluistelijaita.

Kimmo Koskinen luisteli erittäin hyvin sijoittuen Altassa yhteispisteissä kolmanneksi, Harstadissa ja Tromsössä toiseksi.

Seinäjoesta kehittyä nuorten luistelijain kaupunki

Seinäjoen nuoret rynnistävät

Ennen matkamestaruuskilpailujen alkua 1969 Seinäjoen Urheilijat johti yllättäen SLL:n seurojen välistä kilpailua Kalevan maljasta. Seuran luistelijat olivat keränneet naisten, tyttöjen ja poikien mestaruuskilpailusta peräti 5 pistettä. Neljätoistavuotias Anneli Repola voitti ylivoimaisesti tyttöjen Suomen mestaruuden ja valtasi maaottelupaikan naisten maajoukkueessa. Piiricupin ensimmäisellä kierroksella Etelä-Pohjanmaan joukkue, joka pääasiallisesti koostui seinäjokilaisista, voitti

Helsingin ja Hämeen. Suomen oppikoulujen mestaruuskilpailuissa Seinäjoen yhteiskoulu oli paras. Seinäjoen Urheilijain tammikuun 12. p:nä järjestämiin kansallisiin nuorten kilpailuihin osallistui 93 luistelijaa, joista 45 edusti isäntäseuraa.

Seinäjoesta muodostuu nuorten luistelijoiden kaupunki

Jo vuonna 1952 järjestettiin Seinäjoella Kaapeikon kentän 250 metrin radalla Suomen B-mestaruuskilpailut. Seinäjoen Urheilijain

Kuvassa Seinäjoen nuoret pikaluistelijat ryhmittäytyneenä lukuisana joukkona kuvaukseen.

ohjelmassa oli kilpailutoimintaa luistelijapojille ja -tytöille, joista suurin osa luisteli hokkareilla. Nuorten vetäjänä toimi Erkki Katila. Pikaluistelun kohdalla vallitsi lamakausi aina vuoteen 1961, jolloin Esko Yli-Panula otti ohjat käsiinsä.

Sitten perustettiin pikaluistelujaosto, jonka ainoaksi toimivaksi jäseneksi jäi Yli-Panula. Hän sai kuitenkin pikaluistelutoiminnan pyörimään. Seuran toimintaan saatiin lehtikirjoittelulla ja muilla toimenpiteillä suuri joukko nuoria, jotka ensi alkuun luistelivat hokkareilla ja kaunoluistimilla. Parin vuoden kuluksua oli pojilla jo niin paljon pikaluistimia, että hokkarisarjat oli julistettava eri sarjoiksi.

Lasten vanhemmista löytyi toimitsijapua. Vuonna 1963 jaosto vahvistettiin toimivilla jäsenillä ja näin muodostui luistelun sisärengas, johon kuuluivat rakennusmestari Pauli Palttala, postimies Helge Vanhanen, edustaja Martti Eloniemi ja Esko Yli-Panula sekä myöhemmin Sinikka Eloniemi.

Rata siirrettiin pesäpallokentälle, missä sen pituus edelleen oli vain 250 metriä. Valmennusapua saatiin Vaasasta, joka oli huomattavasti pidemmällä pikaluistelussa. Lupaavia nuoria lähetettiin leireille Kuortaneelle ja Vierumäelle. Vuonna 1964 saatiin parannus rataolosuhteisiin. Kierroksen mitaksi tuli 333,3 m. Valmennus oli vieläkin tilapäistä ja luistelijat harrastivat muitakin lajeja. Kuitenkin Yli-Panulan ja kumppaneiden hoivissa oli lähemmäs sata nuorta aloittelijaa, jotka veivät vuonna 1964 puolet piirin mestaruuksista ja seuraavana talvena kymmenestä mestaruudesta kuusi. Toiminta tiivistyi, mutta yksikään luistelija ei ollut vielä kansallisella tasolla.

Seinäjoelle oma valmentaja

Kausi 1966–1967 toi tuulta purjeisiin. Silloin saatiin paikkakunnalle oma valmentaja. Insinööri Aimo Klemetsö, joka vuosina 1957-1959 oli kuulunut SLL:n valmennettaviin ns. valmennuksen ulkorenkaaseen, muutti Seinäjoelle. Siitä alkoi sitten vauhti ja toiminta, jonka tulokset näkyivät nopeasti. Nuoret luistelijalupaukset vetivät vanhempia mukaan toimitsijatehtäviin. Isä Kujanpää ja Helge Vanhanen lähettivät, äiti Kujanpää kirjoitti, Pauli Paltala hoiti kelloasiat ja Asser Repola oli siellä, missä tarvittiin. Klemetsö valmensi. Tässä olivat puitteet, joista lähdettiin kohti uutta nousua.

Klemetsöllä oli pohjana ”Leo Liusvaaran tallista” saamansa opit. Näitä ohjeita sovellettiin nuoriin kehittyviin luistelijoihin. Syksyllä 1966 luistelijat kävivät pari kertaa viikossa harjoituksissa, ja jäiden tultua joulun tienoilla he olivat radalla kolmisen kertaa viikossa. Seuraavana vuonna Seinäjoella otettiin ensimmäistä kertaa ohjelmaan kesäharjoittelu. Vuonna 1967 seinäjokilaiset nuoret luistelijat näkyivät jo tuloslistoilla.

Tenho Hakola luisteli 500 metrillä ajan 44,8 ja 3000 metrillä hänen tuloksensa oli 5.11,7. Anneli Repola puolestaan voitti alle 16-vuotiaiden tyttöjen lajit luistellen 500 m 50,9 ja 1000 m 1.46,8. Tenho Hakola ja Paavo Eloniemi edustivat suomea 17-vuotiaiden kutsukilpailussa.

Naisten A-luokkaan nousi kolme tyttöä: Repola 50,8, Jalonen 51,0 ja Kujanpää 51,3. A-luokkaan nousivat Tenho Hakola, Paavo Eloniemi, 14-vuotias Tapani Renko ja Erkki Palttala.

Vuonna 1964 Seinäjoen Urheilijat lähetti ensimmäisen kerran tulokset Luisteluliittoon seuraluokittelua varten. Luokkapisteitä kertyi 32. Seuraavina vuosina pisteet nousivat, ja vuonna 1968 ne olivat 113 pistettä, jolla seura nousi valioluokkaan. Alias-kiulu, nuorten uusi kiertopalkinto poikien ja tyttöjen SM-kilpailuissa, päättyi kauden lopussa Seinäjoelle.

Seinäjoen Urheilijain luistelujaoston puheenjohtajana 60-luvulla toimivat Esko Yli-Panula 1961-1965, Pauli Palttala 1966-1967 ja Asser Repola vuodesta 1968.

Seinäjoen Urheilijat toimi myös alle 18-vuotiaiden poikien SM-kilpailun järjestäjänä vuonna 1969. Näissä kisoissa seuran pojista kunnostautuivat 17-vuotias Tenho Hakola ja 14-vuotias Tapani Renko sijoittumalla yhteispisteissä neljänneksi ja kuudenneksi. Tenho Hakola ja Paavo Eloniemi saivat myös tehdä ensimmäisen ulkomaamatkan Moskovaan 17-vuotiaiden kutsukilpailuun, missä menestys oli vielä vaatimaton, mutta kokemukset kasvoivat.

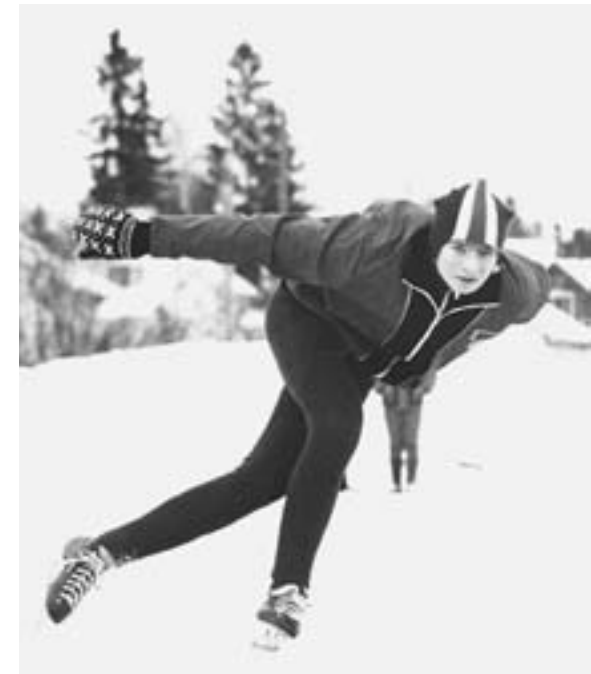
Naisten A-luokkaan nousi kolme tyttöä: Repola 50,8, Jalonen 51,0 ja Kujanpää 51,3. Tyttöjen SM-kilpailuissa Rovaniemellä Repola, Kujanpää, ja Jalonen sijoittuivat viidenneksi, kuudenneksi ja seitsemänneksi. Suomen oppikoulujen mestaruuskilpailuissa Anneli Repola oli toinen, ja Seinäjoen tyttölyseon joukkue voitti mestaruuden.

Seinäjoen Urheilijain historiaan uuden lehden kirjoitti Anneli Repola luistellessaan naisten kolmimaaottelussa Norjan Arendalissa 14-vuotisen elämänsä ennätykset: 49,0-1.45,5-2.41,6 ja 5.53,8. Kaija Mustonen ei luistellut läheskään yhtä nopasti tämän ikäisenä kuin Anneli Repola. *(Pikaluistelija 2/1969.)*

SLL:n kuva-arkisto

Seinäjoen Urheilijain historiaan uuden lehden kirjoitti Anneli Repola luistellessaan naisten kolmimaaottelussa Norjan Arendalissa 14-vuotisen elämänsä ennätykset.

Kuva Kalevi A. Mäkinen

Kuvan Tapani Renko oli jo 14-vuotiaana Suomen lupaavimpia nuoria luistelijaita.

Kahdeksassa vuodessa maaottelukeskukseksi

Karstulan Kiva

Pikaluiستelu pääsi Karstulan maalaispitäjässä käyntiin talvella 1961 varsin vaatimattomissa puitteissa. Kahdeksassa vuodessa Karstulan Kivasta tuli valioluokan luisteluseura ja Kalevanmaljakilpailun kakkonen. Tästä tunnustuksena Suomen Luisteluliitto myönsi seuralle Suomi – Federatiivinen Neuvostotasavalta- maaottelun järjestämisen.

Toiminnan perustana oli partiolaisten hokkarikisat. Kiva liittyi jäseneksi SLL:oon vuonna 1961 ja toiminta aloitettiin suunnistusjaostoa laajentamalla. Monet Kivan suunnistajat, mm. maajoukkueessa kilpaillut Tuula Oikari ja suunnistuksen suomen mestari Marjukka Peltovuori, osallistuivat luistelukilpailuihin.

Luistinrata oli aluksi epämääräisen pituinen. Ajat otettiin yhden ja kahden kierroksen luisteluista. Talven lopulla järjestettiin ensimmäiset piirikunnalliset kilpailut, jolloin rata mitattiin ja todettiin 198 metrin mittaiseksi. Vuosina 1962-63 luisteltiin jo 250 metrin radalla. Maansiirtotöiden ansiosta saatiin vuodeksi 1964 tyttöjen SM-kilpailuja varten 300 metrin rata. Vuonna 1966 tehtiin toivotu radan laajennus, jolloin voitiin jäädyttää 333,3 metrin rata. Karstulassa onkin tästä lähtien ollut erittäin hyvin hoidettu ja nopea rata, jota todistavat kovat rataennätykset. Vuonna 1967 Karstulassa järjestettiin naisten SM-kilpailut ankarassa pakkasessa. Samana vuonna kilpailtiin Karstulassa myös SOU:n mestaruuksista. Tammikuussa 18.–19. p:nä oli sitten maaottelu.

Suomen luistelujoukkueessa Karstulan maaottelussa luistelivat Miehet: Kimmo Koskinen, Olavi Hjellman, Raimo Hietala, Timo Luostarinen, Pekka Halinen ja Seppo Hänninen. Nuoret: Jouko Salakka, Eero Hämeenaho ja Jorma Veistola. Naiset: Kaija-Liisa Keskivitikka, Tarja Rinne ja Tuula Vilkas.

Kivan riveissä ei ollut ainuttakaan luistelijaa toiminnan alkaessa. Tämän vuoksi suunnistusjaoston eräiden jäsenten oli haettava oppia muualta. Mauri Vilkas osallistui valmennukseen ja luistinten teroitukseen, Heikki Veistola kävi Vierumäellä ratamestarikurssin ja Erkki Alho ryhtyi järjestämään kilpailuja käytyään ensin Tampereella lähettajakurssin. Suomen Luisteluliitto suhtautui uuteen yrittäjään varsin myönteisesti, muisteli rehtori Alho näitä aikoja. Ennen kaikkea kiitosta osoitettiin Helinä ja Mauno Löfroosille. Tämä pälkäneläinen pikaluistelijapariskunta jaksoi alkuvuosina käydä väsymättä Karstulan Kivan luistelijoina ohjaamassa. Samalla he toivat Pälkäneen Lukon luistelijoina mallia näyttämään. Niinpä ensimmäinen Karstulassa käynyt huippuluisteli oli Pälkäneen Pekka Lattunen.

Liiton päävalmentajan Pentti Peltoperän aloittaessa tehtävässään hän otti Karstulankin suojelukseensa. Pian kivalaisia pääsi mukaan valmennusrenkaisiin.

Uusi luku Karstulan luistelun historiassa alkoi syksyllä 1966, jolloin Jouko Launonen muutti paikkakunnalle Karstulan yhteiskoulun poikien voimistelunopettajaksi. Siitä lähtien ”Jokke” hoitikin Kivan luistelijain

SLL:n kuva-arkisto

valmennuksen. Yhdessä voimistelunopettaja Pauli Vuolteen kanssa hän suoritti luistelijain määräaikaisen testauksen, ensin Jyväskylässä, sittemmin Karstulassa. He laativat myöskin jokaiselle yksilölle sopivan harjoitusohjelman.

Ensimmäinen Kivan kasvatti, joka herätti yleistä huomiota, oli Tuula Vilkas. Hän luisteli jo 11-vuotiaana alle 18-vuotiaiden A-luokkaan. Lehtien yleisönosastoissa jopa väitettiin, että Karstulassa syyllistytään lasten rääkkäykseen ja tyttö ajetaan jo nuorena ”piippuun”. Tosiasia kuitenkin oli, että Tuula isänsä hoivissa luisteli järkevästi pisimmän kilpailumatkan ollessa 1000 metriä. Pitempi 3000 metrin matka otettiin ohjelmaan vasta tytön täytettyä 16 vuotta. Tuula Vilkaasta kehittyi jo 18-vuotiaana kansainvälisen luokan luisteli, joka kilpaili menestyksellä paitsi Pohjoismaissa myös Neuvostoliitossa,

Hollannissa ja Saksassa.

Kivan pojista pisimmälle pääsivät Ari Hänninen ja Jorma Veistola. Nimekkäin luisteli oli toki Jouko Launonen, joka kaudella 1967 ryhtyi edustamaan Karstulan Kivaa voittaen seuralle Suomen yleismestaruuden sekä 5000 m:n matkamestaruuden. Hän oli myös ensimmäinen Kivan olympiaedustaja.

Vuoden 1968 saavutukset nostivat seuran valioluokan seuraksi.

Taina Salmia toi seuralle mainetta Tuula Vilkaan jälkeen 80-luvulla. Hän voitti sprinttereiden naisten mestaruudet 1982 ja 1983 sekä yleisluistelun mestaruuden 1986. Lisäksi hän saavutti hopea- ja pronssisijoituksia naisten SM-kilpailuissa.

Liiton päävalmentajan Pentti Peltoperän aloittaessa tehtävässään hän otti Karstulankin suojelukseensa. Kuvassa Pentti Peltoperä ohjaa valmennettavia oikeaan lähtötekniikkaan. (Pikaluiستeliija 1/69 s.6 /SLL:n vuosikirja 1/68+1-4/69.)

**Kokkolan poikapäivät
1958**

Kaikki maamme lupaavimmat luistelijanuorukaiset, ns. ulkorenkaaseen kuuluvat, kokoontuivat Suomen Luisteluliiton 5-päiväiselle harjoitusleirille Kokkolaan. Mukana oli kaikkiaan 25 luistelijalupausta. Kuvassa vasemmalla valmentaja Pentti Peltoperä ja luisteleirin johtaja Leo Liusvaara. Oikeassa laidassa edessä on valmentajat Mauno Löfroos, takana Armas Vuonti ja laidassa Jukka Lampiniva.

J. Nieminen kuva-arkisto

Leo Liusvaara – valmennuspäällikkö

Toimiessaan Luisteluliiton toiminnanjohtajana ja valmennuspäällikkönä vuosina 1955–1963 Leo Liusvaara kehitti mm. suomalaista valmennuslinjaa. Hän kirjoitti luistelukiteknikasta vuonna 1959 opaskirjan. Valmennustehtäviensä ohella Leo toimi vastuutehtävissä Suomessa vuosina 1956, 1958, 1961, 1964, 1967 ja 1978 järjestetyissä EM- ja MM-kisoissa.

Liusvaaran tehtäviin liiton valmennuspäällikkönä kuului mm. valmennustietouden hankkiminen ja kehittäminen suomalaisille soveltuvaksi. Myös seuravalmentajien kouluttaminen ja nuorten valmennuksen johtaminen olivat hänen tehtäviään. Hän muisteli, että pikaluistelu oli vuonna 1955 varsin pieni laji Suomessa. Jäseniä oli noin

3000 ja aktiivisesti toimivia seuroja noin 8–10. Vuonna 1960 luistelijoiden määrä oli kuitenkin kasvanut jo noin 25 000 luistelijaan, ja toimivia seuroja oli 40–50.

Hänen toimiaikanaan liitolle hankittiin myös 16 mm:n filmikamera, jolla luistelijoiden suorituksia filmattiin ja tehtiin liitolle kuntoharjoittelufilmi. Työterveyslaitoksen tohtori Martti Karvosen johdolla tehtiin 1950-luvulla myös ensimmäiset kuntotestit. Ulkomaista valmennustietoutta ei juurikaan tarvittu. Paremminkin suomalaista tietoutta vietiin ulkomaille.

Ulkomaisesta valmennustietoudesta vastasi norjalainen Oddvar Holten, joka kävi Suomessa kesällä 1957 pitämässä esitelmän painovoimistelusta ja sen merkityksestä.

Suomen Urheilumuseo

Tavoitteena lisää mitaleita ja menestystä. Vasemmalta Kaija-Liisa Keskivitikka, Kaija Mustonen ja Arja Kantola

Kuva Pentti Pekkala

Suomen harjoittelu- ja kilpailuolosuhteet ovat joskus pakkasvoittoisia. Talvipukeutumista vasemmalla Kaija-Liisa Keskivitikka, Arja Kantola ja Kaija Mustonen.

Entiset mestarit Lassi Parkkinen ja Keijo Tapiovaara pohtivat usein suomalaisen pikaluistelun tilaa. Kuvassa vasemmalta Parkkinen ja oikealla Tapiovaara.

Kuva Pekka Rapila

Luistelun suurhahmo Lasse Parkkinen

Luistelumme suurhahmoja tarkasteltaessa tulee ensimmäisenä luonnollisesti esiin Clas Thunberg, mutta hänen edelleen voidaan kuitenkin asettaa Lasse Parkkinen. Hän oli maailmanmestari ja luisteli koko uransa ajan korkealla tasolla. Mutta hän oli myös luistelujohtaja, joka tiesi ja tunsasi asiansa. Hän oli monet vuodet ISU:n johtoeimissä ja SLL:n hallituksen jäsen yli kymmenen vuoden ajan, sekä toimi myös SLL:n varapuheenjohtajana. Hän oli luotettava ylituomari ja joukkueen-

johtaja. Hän herätti ihastusta etenkin norjalaisten ja venäläisten keskuudessa. Lasse Parkkinen oli todellinen ”Suomen pikaluistelijä” ja ennen kaikkea arnoton huumorimies. (Pentti Peltoperä Leo Liusvaara)

Lasse Parkkinen

Lauri Rikhard ”Lasse” Parkkinen (8.5.1917, Varkaus – 3.10.1994) oli suomalainen pikaluistelijä, maailmanmestari ja olympiamitalisti.

Parkkinen aloitti arvokisauransa jo ennen sotia Davosin MM-kisoista vuonna 1938. Arvokisoista Parkkinen voitti kaikkiaan kolme

mitalia: kaksi MM-tasolla ja yksi olympialaisista. Parkkinen osallistui vuosien 1948 ja 1952 kisoihin.

Urheilu-uransa jälkeen Parkkinen toimi myös pikaluistelun järjestötehtävissä: ISU:n johtokunnassa hän oli 1957-1964 ja SLL:n varapuheenjohtajana 1954-1960.

Luistelusaavutukset

Parkkisen saavutuksia olivat myös olympiahopeaa 10 000 metrillä St. Moritzissa 1948, neljäs sija 1500 metrillä, yhdeksäs 5 000 metrillä ja kuudestoista 500 metrillä. Oslon talviolympialaisissa 1952 kuudes sija 1500 metrillä ja 10 000 metrillä kahdeksas. Yleisluistelun MM-kultaa Oslossa 1947 ja hopeaa Hamarisissa 1952. Suomen mestari vuosina 1941, 1943, 1944, 1946 ja 1952. EM-kisoissa 1952 hän oli neljäs ja 1950 viides.

Vuoden urheilija Suomessa vuonna 1947. (Haettu osoitteesta http://fi.wikipedia.org/wiki/Lasse_Parkkinen)

Parkkisen ajatuksia Suomen pikaluistelusta vuonna 1987

- Suomessa on yhtä hyviä luistelijaita kuin millä muulla maalla tahansa. Lujaan vauhtiin ei vain opita pakkasessa ja tuiskussa, vaan siihen on totuteltava liukkaalla hallijällä.
- Me jäämme jo tekojääratavaiheessa kehityksestä jälkeen. Kun Oulunkylään tuli ensimmäinen tekojäärata 1977, oli niitä Ruotsissa jo 25.
- Nyt pitäisi hypätä suoraan hallikauteen.

”Simeoni” – viestinviejä

”Simeoni” Sulo Kolkka (30.5.1902–26.2.1986). Hän vaikutti yli 60 vuotta kirjoittavana toimittajana. Hän oli toimittaja, selostaja, urheilun sanoman välittäjä, sekä järjestö mies. Hänestä tuli suomalaisen päivälehd en ensimmäinen vakinainen ja päätoiminen urheilutoimittaja, kun hänet nimitettiin Helsingin Sanomien johtavaksi urheilutoimittajaksi 1930. Ollessaan virkavapaalla Yhtyneiden Paperitehtaalta, hän suunnitteli ja toteutti Helsingin vuoden 1952 olympiakisojen lehdistöpalvelun.

Pikaluistelu sai nauttia ”Simeonin” asiantuntemuksesta vuosikymmeniä. Kolkka oli uskollinen lajin seuraaja, sillä hän seurasi Helsingissä kaikki kilpailut 1920-luvulta lähtien tapahtuivat ne sitten Suomen Luisteluliiton tai TUL:n seurojen toimesta. EM-kilpailuja hän seurasi 1922.

”Simeoni” kirjoitti yksin kymmenen urheilukirjaa ja muiden kanssa vielä kuusi lisää. Hän kirjoitti myös nuorille palkinnoksi tarkoitetun kirjan ”Luistellen kultaan ja kuniaan”, joka ilmestyi 1948. Kirja on edelleen oiva luistelun tietolähde senaikaisista luistelutapahtumista, luistelusta ja luisteli joista.

Valkeakosken vuodet olivat tiivistäkin tiiviimpää luistelussa mukanaoloa. Mikään toimitsijatehtävä ei ollut hänelle vieras. ”Simeoni” seurasi myös kiinnostuneena Hakan junioriluistelijoiden luistelutuloksia. Hänet valittiin vuonna 1956 Suomen Luisteluliiton johtokuntaan, jossa ”Simeoni” vaikutti kahdeksan vuoden ajan. Valkeakosken Hakan johtokunnan puheenjohtajana ja sihteerinä hän toimi 1957.

SLL:n kuva-arkisto

”Simeoni” seurasi luistelukilpailuja usein Oulunkylän jäädadionilla. Vielä 78-vuotiaana hän oli seuraamassa Oulunkylässä kisoja vuonna 1980.

JÄRJESTÖTOIMINTAA JA HALLINNOLLISIA PÄÄTÖKSIÄ 50- JA 60-LUVUILLA

Liiton toiminta kokonaisuutena oli hyvin pientä. Henkilöjäseniä oli vain 2300–2500. Toiminta keskittyi ennen kaikkea nuorten koulutus- ja kilpailutoimintaan. Voimakasta nuorisotyötä tekeviä olivat HLK, LaLu, PiVe, KuLS, PöLu, VaHa, VLK, JKT, OLK, ImLu, JoKa, VaaTerä, TuUL. Nuori luistelijapolvi

oli liikkeellä Salosen ja Järvisen innoittamina. Pikaluistelua kohtasi suruviesti 3.10.1955 pj. Ossi Blomqvist poistui riveistämme. Hän oli tunnustettu urheilujohtaja, jota arvostettiin liiton ulkopuolellakin. Uudeksi puheenjohtajaksi valittiin taitoluistelija Martti Gyldén. Hän toimi tehtävässään 11.10.1959 asti. Hä-

SLL:n Liittohallitus 1958–1959. Kuvassa vasemmalta oikealle L. Liusvaara, O. Poikela, K. Salmikivi, V. Hahl, S. Kolkka, E. Ikonen, T. Ovaska, M. Gyldén, L. Parkkinen, K. Skutnabb, E. Pikkarainen ja M. Torppa.

nen puheenjohtajakaudellaan liiton johdon toiminta oli hajanaista. Yhteisten tavoitteiden asettaminen oli vaikeaa, oma kotikunta ja seura korostuivat kaikessa päätöksenteossa.

Puheenjohtajan vaihdos ja menestystä olympiakisoissa

Kausi 1959–1960 alkoi puheenjohtajan vaihdolla. Uutena puheenjohtajana toimi Lars Hugo Salonen ja varapuheenjohtajana Lassi Parkkinen. Liittohallituksen jäseninä olivat Martti Gyldén Helsingistä, Eino Pikkarainen Helsingistä, Kauko Salmikivi Turusta, Olavi Poikela Rovaniemeltä, Veli Hahl Kuopiosta, Sulo Kolkka Valkeakoskelta, Erkki Ikonen Helsingistä, Mauno Löfroos Pälkäneeltä ja Tauno Hautanen Kokkolasta.

Alkanut kausi oli täynnä toiveita. Odotukset eivät aivan täyttyneet. Olympiakisoissa Eevi Huttunen sai pronssimitalin 3000 metrillä ja Iiris Sihvonen oli 1500 metrillä kuudes. Miehistä paras oli Jouko Jokinen. Hän oli 1500 metrillä neljäs. Juhani Järvinen oli viides ja Toivo Salonen seitsemäs samalla matkalla. Keijo Tapiovaara oli 10 000 metrillä seitsemäs. Näin jälkeinpäin tarkastellen kokonaissaavutus oli kuitenkin hyvä.

Suomalaisten menestys arvokilpailuissa ennen olympiakisoja oli vaihteleva. MM-kisoissa epäonnistuivat kaikki, EM-kisoissa Keijo Tapiovaara oli toinen 5000 m:llä ja Toivo Salonen viides yhteispisteissä. Naisten MM-kisoissa Eevi Huttunen oli jälleen kolmas 3000 metrillä.

Keijo Tapiovaara voitti Suomen yleismestaruuden ja luisteli uuden SE:n 10 000 metrillä 17.10,5. Naisten mestaruuden vei Eevi Huttunen. Suomen Luisteluliiton mestaruuskilpailuissa oli lähes 80 osanottajaa.

Muusta kilpailutoiminnasta voidaan todeta, että poikien luistelupäivillä Jyväskylässä oli 49 osanottajaa ja tyttöjen SM-kilpailussa 16. Merkittävää on, ettei yksikään nuorten SM-kilpailujen 18:sta parhaasta jatkanut luistelu-uraansa aikuisiässä, eikä poikien luistelupäivien 49:stä parhaasta osanottajasta kuin yksi luistelija. Tämä todettiin jo aikaisempien vuosien perusteella, ja sen vuoksi lisättiin kansallista kilpailutoimintaa motivaation lisäämiseksi. SOLL:n mestaruuskilpailuissa oli lähes 80 osanottajaa.

Jäsenmäärä lisääntyy ja koulutustoiminta jatkuu

Järjestötoiminta kasvoi edelleen. Liiton henkilöjäsenmäärä oli noin 24 000 ja luokiteltuja luistelijoita 849 pikaluistelussa ja 80 taitoluistelussa. Koulutustoiminta jatkui vilkkaana. Lähettäjiä ja piirikouluttajien koulutusta jatkettiin. Naisluistelijoille järjestettiin oma jääleiri. Vierumäellä pidettiin SVUL:n nuorten talvipäivät. Poikien ohjaajina toimivat Mauno Löfroos ja Jukka Lampiniva, ja tyttöjen vastaavina Helinä Löfroos ja Irja Vilmi.

Koulutus- ja valmennustilaisuuksia oli kaikkiaan 88 ja osallistujia niillä 2150.

Valmennustietoa Norjasta

Kaudella 1956–1957 merkittävin tulos lienee se, että yli 80-vuotias Sven Väiniö saavutti kolmannen sijan ikämiesten SM-kilpailuissa. Ratkaisevaa maamme pikaluistelun kehityksen kannalta oli kuitenkin se, että maassamme vieraili norjalainen valmentaja Oddvar Holten. Hänen sanomansa oli, että lajikuntoharjoittelussa liikkeet ovat ”luistelumaisia”, eli harjoituksissa pyritään kehittämään niitä lihasryhmiä, joita tarvitaan itse luistelussa. Harjoittelussa tulee edelleen muistaa, että liikkeiden suoritusrata, -teho ja -nopeus vastaavat luisteluliikkeitä. Kuivaluistelu eri muodoissa ja erilaiset hyppyt ja hyppelyt ovat tyypillisiä harjoitusmuotoja. Leiri pidettiin Vierumäellä, ja mukana olivat molempien liittojen edustusluistelijat. Esitetyt asiat eivät olleet vieraita, mutta Holten painotti tasapainon, dynaamisen työn ja työnnon oikea-aikaisuuden merkitystä kuivaharjoittelussa ja itse luistelussa. Tämä oppi toimii edelleen valmennuksen punaisena lankana. Vierailun suurin merkitys oli siinä, että luistelijoiden oma käsitys laajeni ja huomattiin, että maailmalla tuskailaan samojen asioiden kanssa. Tämä nosti luistelijoiden motivaatiota harjoitteluun.

Valmennustiedon vientiä

Länsi-Saksan Luisteluliitto pyysi SLL:ta valmentaja-apua. Tähän tehtävään liitto valitsi Pentti Peltoperän. Hän aloitti työn marraskuun lopulla 1961 ja palasi takaisin SLL:n ri-

SLL:n kuva-arkisto

Kuvassa Luisteluliiton päävalmentaja Pentti Peltoperä, joka toimi myös Länsi-Saksan Luisteluliiton valmennustehtävissä 1961.

veihin maaliskuussa 1963. Pääpaikat olivat Inzell ja Berliini. Tästä tavallaan Inzellin nopea nousu kansainväliseksi luistelukeskukseksi sai alkunsa. Saman ajan tunnetuimmat nimet olivat Gerhard Zimmermann ja Günther Traub ja Herbert Höfl. Traub sijoittui ensimmäisessä EM-kilpailussa 1962 Oslossa 10 00 metrillä toiseksi. Gerhard Zimmermannin parhaita saavutuksia olivat 1964 Innsbruckin olympialaisten 7. sija 10 000 metrin luistelussa ja 8. sija samalla matkalla Sapporon olympialaisissa.

Suomen Luisteluliiton ja TUL:n välinen yhteistyö

1950-luvulla lähes yhtämittaiset riidat

TUL:n ja erikoisliittojen välit olivat 1950-luvun lopulla jatkuvaa kissa-hiiri -leikkiä. Joilakin urheilunaloilla yhteistoiminta sujui jotenkuten, joillakin taas ei ollenkaan. Kansainvälistä edustusoikeutta koskevat kiistat olivat edelleen hyvin yleisiä. (*Suomen työläisurheilun historia II s. 453; Seppo Hentilä.*)

Liittojen välisen yhteistyön myönteisin tapahtuma oli yhteistoimintasopimuksen syntyminen syksyllä 1955. Luisteluväen voima kaksinkertaistui ja sen poliittinen voima moninkertaistui. Välittömästi sopimuksen solmimisen jälkeen käynnistyi yhteisten olympialeirien järjestämistä koskevat suunnittelut. Myös seuratoimintaan saatiin uutta pontta, kun TUL:n seurat järjestivät avoimia kilpailuja ja kun toisaalta myös TUL:n luistelijat pyrkivät eri edustustehtäviin. Yhteistoinnin lieveilmiönä esiintyi seurojen kesken värväystoimintaa, mikä ei periaatteessa kuulunut rehtiin urheilutoimintaan. Myös SLL:n alaiset seurat syyllistyivät siihen.

SLL:n ja TUL:n yhteistaival alkoi syksyllä 1955 Rovaniemellä. Valmentajat Kurt Skutnabb ja Reino Evävaara veivät luistelijansa olympialeirille. Leirejä pidettiin 2–3 jaksossa usean viikon ajan yli -20° C asteen pakkasessa. Tilanne oli erittäin vaikea. Tiedettiin hyvin, että norjalaiset, venäläiset, hollantilaiset ja muut luistelijat harjoittelivat hyvissä olosuhteissa. Suomalaiset joutuivat näin altavastaajiksi, mutta siitä huolimatta pyrittiin

täyspainoiseen harjoitteluun. Kovassa pakkasessa korostui lyhyiden matkojen harjoittelu, mikä myöhemmin näkyi itse kisoissa.

Liittojen välinen yhteistyö kuitenkin rikoutui sen jälkeen, kun TUL irtisanoutui 1955 tehdystä yhteistoimintasopimuksesta 30.9.1959. Pitkien neuvottelujen jälkeen kirjattiin kuitenkin sopimus Olympia 60. Olympia 60 liittyi SLL:n väliaikaiseksi jäseneksi, mikä teki mahdolliseksi TUL:n luistelijoiden osallistumisen Olympiakisoihin ja kansainvälisiin mestaruuskilpailuihin. (*SLL Vuosikirja 1960.*)

Olympia 60:n perustaminen ja liittyminen erikoisliittoihin

Edustusurheilua koskevien kiistojen ratkaisemiseksi SVUL:n puheenjohtaja Kauno Kleemola esitteli 1959 ns. kattojärjestösuunnitelman, jonka mukaan eri urheilunaloille olisi muodostettu yhteisliitot hoitamaan kansainvälistä edustusta. (*Suomen työläisurheilun historia II s. 453; Seppo Hentilä.*)

Alla oleva teksti on kopioitu alkuperäisestä kokousmuistiosta 16.12.1959. (*Suomen Urheilumuseon arkisto/ Suomen Luisteluliitto.*)

Kokouksessa olivat läsnä SVUL:n erikoisliitoista Akseli Kaskela ja Kallio Kotkas sekä TYL:sta Pekka Martin, Einar Friman ja Unto Siivonen. Kokouksen puheenjohtajana toimi läsnäolijoiden yksimielisesti pyytämänä Akseli Kaskela ja tämän muistion laatijaksi pyydettiin Kallio Kotkas.

Kokouksen tehtäväksi oli sovittu Suomen Olym-

piakomitean kokouksessa 2.12.1959 ja sitä ennen eräässä neuvottelussa 26.11.59 sovitulta pohjalta olympiaosanottoa koskevaan kysymykseen liittyvien käytännöllisten yksityisseikkojen selvittely.

Martin, Friman ja Siivonen ilmoittivat, että TUL:n urheilijoita varten oli perustettu Suomen yhteisen olympiaedustuksen järjestämiseksi kansainvälisten sääntöjen puitteissa Olympia 60 -niminen seura. Seura tullaan rekisteröimään.

Olympia 60 tullaan esittämään kirjattavaksi ao. sääntöjen ja määräysten mukaisesti kysymykseen tuleviin erikoisliittoihin, jolloin seura tulee KOK:n, kansainvälisten urheiluliittojen ja niiden alaisten kansallisten erikoisliittojen sääntöjen ja määräysten alaiseksi.

Mikäli erikoisliitot suorittavat tämän kirjaamisen, ovat Olympia 60:n olympiaehdokkaat oikeutettuja osallistumaan olympiavalmennukseen, katsastus- ja valintakilpailuihin sekä olympiakisoihin.

Olympia 60:n liittyivät jäseniksi ne TUL:n olympiaehdokkaat, joista erikoisliittojen kanssa erikseen sovitaan.

Valmennuksesta sovitaan kunkin urheilualan kohdalta erikseen. Sama koskee katsastus- ja valintakilpailuja. Muussa suhteessa otetaan huomioon oheisessa luettelossa (päiväty 4.12.59) ilmenevät asiat.

Vakuudeksi

Akseli Kaskela

Kokouksen puheenjohtaja

Ainoa yritys, joka johti edes osittain tuloksiin, oli Olympia 60 –nimisen seuran perustaminen 1959, mutta tämänkin hankkeen tie oli lähes koko ajan tuskien taivalta. Suomen Olympiakomitea esitti sellaisen seuran muodostamista, johon liittyisivät sekä TUL:n että SVUL:n olympiaurheilijat. Tarkoituksena oli, ettei seura lainkaan liittyisi kotimaisiin eri-

koisliittoihin vaan olisi suoraan kunkin alan kansainvälisen liiton ja sen sääntöjen alainen. Kun SVUL ei suostunut tähän, Suomen Olympiakomitean puheenjohtaja Yrjö Val-kama ehdotti, että seuraan kuuluisivat vain TUL:n urheilijat. Lopulta sovinto saatiin aikaan siltä pohjalta, että Olympia 60 kirjattiin jäseneksi ainoastaan olympialajien kotimaisiin erikoisliittoihin. Seuran puheenjohtajana toimi Pekka Martin.

TUL:ää arveluttivat tietyt Olympia 60:n sääntökoukerot. Joka tapauksessa Olympia 60 –seura kykeni turvaamaan yhden TUL:n luistelijan, vuonna 1959 pikaluistelun maailmanmestaruuden voittaneen Juhani Järvisen osanoton Squaw Valleyn talvikisoihin. Romanian kesäkisoihin asti sopu ei enää riittänyt. (Suomen työläisurheilun historia II s. 453; Seppo Hentilä.)

Koko kansan kuntoluistelutapahtuma

Vuonna 1969 totuteltiin jälleen arkipäivään ja ne olivatkin tapahtumarikkaita. Suomalaiset kilpailivat jo edellisvuoden puolella Keski-Euroopassa ja Norjassa. Kilpailutoiminta alkoi vireänä myös kotimaassa ja jatkui koko kauden. Vuonna 1969 käytiin viisi maaottelua, osallistuttiin kansainvälisiin mestaruuskilpailuihin, ja kotimaassa oli yli 40 kansallista kilpailua. Merkittävin tapahtuma oli kuitenkin koko kansan Helmikuu – kuntoiluistelukuukausi. Suorituksia kertyi 556 079. Hyvin menestyneitä paikkakuntia olivat mm. Lahti, Imatra, Kangasala, seuroista Sunilan Sisu ja kouluista Vehun kansakoulu, joka oli

kilpailun voittaja suhdeluvulla 17.85.

Liiton tiedotus- ja julkaisutoiminta

Ilmestyi uusi lehti – Pikaluisteliija 1/1968. Vuonna 1969 ilmestyi neljä numeroa. Urheilun piirissä ilmestyi monia muitakin julkaisuja, jotka kilpailivat keskenään sekä lukijoiden että ilmoittajien suosiesta. Kaikilla oli kuitenkin oma motiivinsa; eräs tärkeimmistä oli sen aatteen ja urheilumuodon edistäminen, joka on kustantajan sydäntä lähellä. ”Pikaluisteliija” ei joka suhteessa ollut uusi. Se otti kontaktia menneeseen olemalla suora ja laajennettu laitos liiton vuosikirjaa.

Martti Santala kirjoitti lukijoille uuden lehden ilmestyessä: ”Pikaluistelu tarvitsee rahaa, jotta voidaan muiden luistelumaiden tavoin rakentaa ainakin yhden vaatimuksen täyttävä tekojäärata. Pikaluistelu tarvitsee myös intoa: tarvitaan uusi innokas luistelijapolvi, joka aikaan puolustaa maamme kunniakkaita luisteluperinteitä kansainvälisillä areenoilla. ”Pikaluistelijan” tarkoituksena on toimia yhdyssiteenä kaikkien luistelua harrastavien välillä. Samalla se omien mahdollisuuksiensa puitteissa tuo kortensa kekoon Luisteluliiton ja seurojen taloutta tukevana elementtinä.

SLL:n toimintaan ja olemassaoloon liittyi eräitä seikkoja, joista on syytä tuoda esiin muutamia. Ennen kaikkea voidaan kiinnittää huomiota seuraaviin seikkoihin:

1. Julkisen sanan merkitys liiton toimintaan.
2. Tekojääradan rakentaminen Suomeen.
3. Kansainväliset mestaruuskilpailut Suo-

nessa 1948–68.

4. Taitoluistelu Suomessa 1950-luvulla.

Suomen Luisteluliiton saama tuki julkiselta sanalta – sanomalehdistöltä ja radiolta – oli merkittävä 1950–60 -luvuilla. Erityisesti on mainittava Voitto Sulander Helsingin Sanomista, Eero Haapanen Hufvudstadsbladetista, Risto Taimi Urheilulehdestä, Jorma Lundén Turun Sanomista ja radiotoimittaja Voitto Raatikainen TUL-lehdestä. Raatikainen, ”Vode”, oli myös kaikkien Helsingissä pidettyjen kansainvälisten mestaruuskilpailujen lehdistöpäällikkö ja kaikille tuttu radioääni, aina oikeaan aikaan oikeassa paikassa. Muista radioäänistä oli paikalla Paavo No-ponen ja väliin jopa Pekka Tiilikainen. Lehdistö kirjoitti runsaasti luistelutapahtumista lähes päivittäin, ja heidän kauttaan myös ulkomainen lehdistö kiinnostui maastamme. Mutta ennen kaikkea on todettava, että he saivat suuren yleisön kiinnostumaan luistelusta. Ilman heidän apuaan kansainvälisiä mestaruuskilpailuja ei olisi voitu järjestää Suomessa. SLL on aina kiitollinen heille.”

Tekojäärata tuli ajankohtaiseksi

Tekojääradan rakentaminen Suomeen tuli ajankohtaiseksi 1950-luvun alkupuolella. Helsinkiin perustettiin Keinojää r.y., joka lähestyi Helsingin kaupunkia. Kiekkoseuroista jäsenenä olivat HJK, HJFK, Karhu-Kissat, kaunoluisteluseuroista HSK ja HL ja pikaluisteluseuroista HTL ja HLK. Useiden neuvottelujen jälkeen päätettiin perustaa Jääkenttäsäätiö, jossa Keinojää r.y:llä oli

Pikaluistelijat joutuivat 50- ja 60-luvuilla hakemaan jäätuntumaa jääkiekkokaukaloiden jäältä- ensin ulkokaukaloiden keinojäliltä ja sitten myöhemmin jäähalleista. Tampereella harjoitettiin mm. Koulukadun keinojälillä. Kuvassa edessä Toivo Salonen ja takana Keijo Tapiovaara kaukaluistelussa.

edustus. Jääkenttäsäätiö vastasi lopullisesti suunnittelusta ja jääradan rahoituksesta kaupungin lainoituksen turvin, ja siten päädyttiin rakentamaan tekojäärata jääkiekkoilijoille ja taitoluistelulle. Siinä vaiheessa SLL teki esityksen jääalueen suurentamisesta niin, että olisi saatu harjoitusrata kaukalon ympärille. Esitys oli harkitsematon eikä se saanut kannatusta. Paikalle rakennettiin jäähalli 1960-luvun puolivälissä. SLL teki toistamiseen aloitteen v. 1958 tekojääradan rakentamisesta Töölön pallokentälle. Esitys ei ollut yksimielinen johtuen lähinnä siitä, että eräät liittohallituksen jäsenistä eivät ymmärtäneet tekojääradan vaatimaa rakennus-alaa, joka katsomoinen oli useita hehtaareja. Kaupunginhallitus totesi, että rakentaminen ei ole mahdollista, koska jäähallin rakentaminen pysäköintialueineen vaatisi osan palo-

kentästä ja koko koululaispuutarha-alueen. Rakennushanke ei saanut liittohallituksessa kannatusta koska radalle ei osoitettu paikkaa pallokentällä.

Vuonna 1962 SLL, TUL ja SJPL anoivat apurahaa opintomatkaa varten Ruotsiin. Rahaa saatiin neljälle hengelle. Kaupungin edustajana matkalle tuli Helsingin kaupungilta Eero Airio, Leo Huttunen TUL:sta, Allan Ljungqvist SJPL:stä ja Leo Liusvaara SLL:sta. Matka oli erittäin merkittävä, sillä pääsimme tutustumaan useaan rataan. Eero Airio ilmoitti kannattavansa ison tekojääradan rakentamista Helsinkiin ja vei Liittojen terveisiä kaupunginhallituksen asettamalle ”vapaa-ajanviettokomitealle”, joka valmisti Helsinkiin liikuntapaikkojen rakennusohjelmaa noin 20 vuodeksi eteenpäin.

Vuonna 1968 Liikuntavirasto esitti kaupunginhallitukselle, että kaupunki lähettäisi edustajansa Inzellissä pidettävään seminaariin. Kaupunginhallitus hyväksyi esityksen, ja matkalle lähtivät apulaiskaupunginjohtaja A. K. Loimaranta, Boris Bogomoloff Jääkenttäsäätiöstä ja Leo Liusvaara Liikuntavirastosta. Matkan jälkeen Loimaranta ilmoitti kannattavansa radan rakentamista. Rakentamisalueeksi valittiin neuvottelujen jälkeen radan nykyinen paikka Oulunkylässä. Kaupunginvaltuusto hyväksyi maankäyttösuunnitelman 9.6.1971. Suunnitteluala oli noin 20 ha:n laajuinen ja se käsitti tekojääradan, jäähallin, urheilu- ja palloilukentät, curling-radan, pysäköintialueen ja metsäalueen kuntoratoineen. Rakentaminen eteni määrärahojen puitteissa, ja tekojäärata valmistui 1970-luvun lopulla. Pikaluistelun ja jääpallon MM-kilpailut pidettiin Oulunkylässä vuonna 1983.

Suomi kansainvälisten kilpailujen järjestäjänä

Suomi on tunnustettu erinomaisena kilpailujen järjestäjänä. Näin on ollut myös pikaluistelussa. Heti sotien jälkeen lähdettiin tehokkaasti anomaan kansainvälisten mestaruuskilpailujen järjestelyoikeuksia. Siinä onnistuttiin hyvin. Suomea tukivat kaikki Pohjoismaat sekä Neuvostoliitto, sekä erityisesti ISU:n varapresidentti, ruotsalainen Sven Låftman. Kisojen suojelijana toimi usein tasavallan presidentti Urho Kekkonen, joka herätti aina itänaapurissa erityistä arvonan-

toa kisoille. Venäläiset muuten osallistuivat ensi kerran MM-kisoihin v. 1953 Helsingissä. Kilpailut olivat suuria tapahtumia, joihin tuli runsaasti yleisöä. Näin ne olivat taloudellisesti kannattavia ja koko luistelutoiminnan elinehto. Yleisöennätys saavutettiin v. 1958, jolloin stadionilla seurasi kilpailuja yli 35 000 katsojaa. Myös naisten MM-kisoissa Kuopiossa 1955 ja Imatralla 1957 ylitettiin 20 000 katsojan raja.

SLL:n kuva-arkisto

Helsingissä 4.–5.1961 pidetyt pikaluistelun EM-kilpailut olivat kauden huomattavin kansainvälinen kilpailu maassamme. Euroopan mestaruuden voitti ylivoimaisesti Neuvostoliiton Viktor Kositski. Suomen joukkueessa luistelivat Toivo Salonen, Jouko Jokinen, Keijo Tapiovaara ja Jouko Launonen. Joukkueen johtajana toimi Sulo Kolkka ja valmentajana Mauri Suomalainen. Kilpailujen ylituomarina toimi ins. Martti Torppa. Lähetystö on pyytämässä Tasavallan Presidentti Urho Kaleva Kekkosta EM-61 kilpailujen suojelijaksi. Kuvassa vasemmalta Aarno Pajunen, Eino Pikkarainen, Erkki Ikonen ja Leo Liusvaara.

Aarno Pajusen johdolla eteenpäin

Kausi 1960–61 alkoi uuden puheenjohtajan, diplomikauppias Aarno Pajusen johdolla. Toiminta kuluneen vuoden aikana painottui voimakkaasti kansallisen toiminnan kehittämiseen ja vahvistamiseen. Toimintakauden alkaessa oli Liiton velka 3,4 milj. markkaa. Helsingissä pidetyt EM-kisat tuottivat voittoa, ja velka kauden päättyessä oli 1,4 milj. markkaa. Liiton velka asetti eräitä rajoituksia.

TUK:n jäsenjärjestön edustajana valittiin SLL:n hallitukseen Antti Jokimies. Perustettiin oma naisvaliokunta, jonka puheenjohtajaksi tuli Helinä Löfroos. Henkilöjäseniä liitossa oli 25 394, ja luokiteltuja luistelijoina 787.

Koulutus- ja valmennustoiminta jatkui vilkkaana. Aloitettiin seuravalmentajien koulutus. Kuntoharjoituskurssi pidettiin Vierumäellä ja jääkurssi Vihannissa. Tuomarikoulutusta jatkettiin ja säännöt julkaistiin Vuosikirjassa. Edustusluistelijoiden kuntoharjoitusleirejä ei pidetty, kun taas jääleirit pidettiin. Piirijohdoinen koulutustoiminta kasvoi. Koulutustilaisuuksia kertyi 97, ja osanottajia oli 2 760. Valmentajina ja kouluttajina toimivat Mauri Suomalainen, Viljo Raami, Pentti Lammio, Timo Urponen, Jouko Jokinen, Helinä ja Mauno Löfroos ja Toivo Salonen.

Kilpailutoiminta oli tavanomaista, pait si että TUL:n luistelijat eivät osallistuneet Liiton alaisiin kilpailuihin. Kansainvälisissä kilpailuissa suomalaiset eivät menestyneet, mutta SM-kilpailut olivat kovatasoiset kaikissa sarjoissa. Pekka Lattunen ja Jouko Launonen menestyivät ensimmäistä kertaa yleisen sarjan kisassa.

Maassamme järjestettiin luisteluviikko, missä seurat luokittelun mukaisissa sarjoissa kilpailivat 3-miehisin joukkuein 500 m:n matkalla. Valiosarjan voitti HLK ajalla 47,93, A-luokan Kokkolan Luistelijat, 50,80, B-luokan TK-V, 47,47, C-luokan Kouvolan Luistelijat, 53,03 ja D-luokan TP, 50,83. Kilpailuun osallistui yli 20 seuraa. Valitettavasti olosuhteet viikon aikana olivat huonot. Oppikoulujen kotirataottelun pikaluisteluserjassa voitti Pälkäneen yhteiskoulu ja hokkarisarjan Lauritsalan yhteiskoulu. Tyttöjen sarjan pikaluistelussa voitti myös Pälkäneen yhteiskoulu ja hokkarisarjassa Munkkiniemen yhteiskoulu.

60-luvun toimintakausi-aktiviteetteja

Toimintakausi 1961–62

Toimintakausi oli kansallisesti hyvin voimakas. Kansakoululaiskisat vuodesta 1948 ja oppikoulujen mestaruuskilpailut vuodesta 1955 ovat kantaneet hedelmän. Luokkasuorituksia kertyi 988 kpl liiton henkilöjäsenmäärän ollessa 21 218. Puheenjohtaja Aarno Pajunen totesi vuosikokouksen avauspuheessaan, että nuoret tarvitsevat nyt tavoitteita ja ohjattua harjoitustoimintaa. Myös keskusjärjestö on tämän oivaltanut. SVUL tulee piiritasolla suorittamaan peruskunto-ohjaajien koulutusta ja seurojen tulee nyt valvoa, että näille kursseille saadaan edustajia myös luistelupiireistä. Liiton painopistealueena tulee olemaan lajikuntoharjoitteluun tähtäävä koulutustoiminta. Myös olympiavalmennus Innsbruckin kisoihin käynnistyi. Olympiavalmentajiksi valittiin Reino Evävaara jääharjoittelu, Pentti Peltoperä ja Helinä Löfroos; muusta valmennuksesta ovat vastanneet Mauri Suomalainen, Vilho Raami, Pentti Lammio sekä Helinä ja Mauno Löfroos.

SVUL:n nuorten suurleiri oli jälleen Vierumäellä ja Jyväskylän kasvatusopillisessa korkeakoulussa pidettiin ensimmäinen luistelukurssi 28.2.–2.3. Jyväskylän kasvatusopillisen korkeakoulun ensimmäisen luistelukurssin ohjaustyöstä vastasivat Helinä ja Mauno Löfroos.

Kansallisten mestaruuskilpailujen lisäksi järjestettiin seitsemän kansainvälistä ja 34

kansallista kilpailua. Suomalaiset luistelivat myös Norjassa, Neuvostoliitossa, Sveitsissä ja Italiassa. Edustusluistelijoiden tulostaso jäi tavanomaiseksi. Miesten mestaruuden vei Keijo Tapiovaara, joka menestyi myös EM- ja MM-kisoissa. Naisten sarjan mestaruuden vei Kaija Mustonen, voittaen kilpailijansa yli 30 pisteellä. Kansallisen kilpailun merkkitahtumana voidaan pitää Suomen oppikoulujen urheiluliiton mestaruuskisoja 25.2.1962 Toijalassa, jossa tulostaso oli loistava.

Toimintakausi 1962–63

Toimintakausi 1962–63 oli edelleen kasvun aikaa. Henkilöjäseniä on 27 328 ja luokiteltuja luistelijoina 1 085. Olympiavalmennusryhmää jouduttiin supistamaan kymmenen kesäleirien jälkeen, joten vahvuudeksi jäi kahdeksan mies- ja kaksi naisluistelijaa. Ryhmän valmennuksesta vastasivat Evävaara, Peltoperä vuodesta 1963 ja H. Löfroos ja V. Raami. Naistoimikunta järjesti kaksi tyttöjen omakustannusleiriä Helinä Löfroosin johdolla apunaan Pentti Pekkala. Valmennus- ja koulutustoiminta painottui piirivalmennuksen tehostamiseen.

Suomen Luisteluliitto järjesti 3.–7.6.63 ISU:n, Kansainvälisen Luisteluliiton, kongressin, missä Lassi Parkkinen valittiin hallituksen varsinaiseksi jäseneksi.

Professori Arvo Vartia kuoli 11.5.63. Hän toimi liiton puheenjohtajana vuosina 1929–1932 ja oli liiton kunniajäsen vuodesta 1959 alkaen.

Alfred ja Hilka Nagel toimivat Davosissa suomalaisten luistelijoiden apuna vuodesta 1956 alkaen ja tarjosivat majoituspalveluja

Kokouksen johtamista edessä Leo Liusvaara sihteerinä Aarno Pajunen kokouksen puheenjohtajana..

Muistiin merkittävää

Kansainvälisen Luisteluliiton säännötmääraävät, että kellot, joita käytetään MM-, EM-tai olympiakilpailuissa sekä mahdollisesti maailmanennätysluieteluissa, on oltava Kansainvälisen Luisteluliiton hyväksymän sekä jäsenmaan suositteleman kellosepan tarkastamat. Kullakin jäsenmaalla voi olla ainoastaan yksi tällainen kelloseppä. Suomessa tällaisen kellojen tarkastuksen suorittaa Kansainvälisen Luisteluliiton valtuuksin toimitusjohtaja Tapio Perkko. Hänen antamansa todistus on voimassa kolme kuukautta. Todettakoon lisäksi, että kellojen halkaisijan pitää olla vähintään 50 mm. (SLL:n vuosikirja 1959.)

vuosittain mm. vuoden 1964 olympiaehdokaille. Vuonna 1963 saatiin myös Davosista suruviesti, Alfred Nagel oli kuollut.

Kansainvälisiä kilpailuja oli seitsemän ja kansallisia 35. SM-kilpailut olivat korkeatasoisia ja Kaija Mustosta lukuun ottamatta saatiin uudet mestarit joka sarjaan: Jouko Launonen, Seppo Hänninen, Raimo Hietala ja Kaija-Liisa Keskivitikka, jotka kaikki saavuttivat myöhemmin kansainvälisen tason. Parhaasta kansainvälisestä suorituksesta vastasi Launonen ollen 11. EM-kilpailuissa. Liiton toiminnanjohtajana ja valmennuspäällikkönä toiminut Leo Liusvaara erosi liiton palveluksesta 15.3.63, ja hänen tilalleen valittiin Pentti Peltoperä 1.5.1963 alkaen.

Toimintakausi 1963–64

Suurin huomio oli olympiavalmennuksessa. Lajikuntoharjoitusleirit pidettiin Vierumā-

ellä ja jääleirit Rovaniemellä ja Hamarissa. Nuorten jääleiri pidettiin Tampereella Leo Liusvaaran johdolla ja tyttöjen vastaava Pälkäneellä vuodenvaihteessa. Seuraneuvojen koulutusta jatkettiin. Saatiin joukko valmentajia kenttätööhön; Olavi ja Juhani Rissanen, Pentti Pekkala, Raine Tammilehto, Jouko Jokinen, Yrjö Uimonen, Anja Eskelinen, Raimo Sandelin, Armas Vuoti ja Bengt Krook. Erityisesti on mainittava tyttöjen tunturivallusleiri elokuussa 1964 Helinä ja Mauno Löfroosin johdolla.

Toimintakausi 1964–65

Kauden kohokohdaksi muodostui Jouko Launosen hyvä menestys Oslon MM-luistelussa 13.–14.2.1965 Oslossa. Hän luisteli erittäin hermoherkässä kilpailussa, ilman odotuksia, kaikkien suureksi yllätykseksi yhteispisteissä toiselle sijalle. Taas kerran oli Suomen päivä Bisletillä.

Kotimaassa oli talven päätapahtuma naisten MM-kilpailut Oulussa, Raatin stadionilla 6.–7.2.1965. Mukana oli 12 maasta 30 luistelijaa. Suomea edustivat Kaija Mustonen, Kaija-Liisa Keskivitikka ja Arja Kantola. Maailmanmestariksi seppelöitiin Neuvostoliiton Inga Voronina. Suomalaisten mahdollisuudet menetettiin epäonnen ja sairauksien takia. Saavutettiin kuitenkin 10. sija mikä varmistui sen, että seuraavissa MM-kilpailuissa voi olla edelleen kolme luistelijaa Suomesta. Kaija Mustonen oli 10. yhteispisteissä. Hänen paras sijoituksensa oli 3000 m:n luistelun 7. sija. Kaija-Liisa Keskivitikka oli 16. yhteispisteissä ja 1500 m:n luistelussa 6:s sija. Arja Kantola oli 24. yhteispisteissä.

Toimintakausi 1967–68

Olympiavalmennettavien jääharjoittelu tapahtui Inzellissä jo lokakuussa ja myöhemmin vielä Oslossa.

Kausi alkoi maaottelutappiolla Ruotsissa, mutta nuorten sarjassa Kimmo Koskinen osoitti miesten otteita luistelemalla kauden alkajaisiksi lupaavia tuloksia. Naisilla oli samaan aikaan maaottelu Ruotsia ja Norjaa vastaan Pieksämäellä.

Kansallinen kilpailutoiminta oli vilkasta ja tulostaso hyvä. Talven aikana saavutettiin 20 uutta SE:tä. Ensimmäisen kerran poikien SM-kilpailujen tuloluettelossa nähtiin nimet Kimmo Koskinen, Pekka Halinen, Leo Linkovesi ja Timo Luostarinen. Kansainvälisiä kilpailuja järjestettiin viidet ja kansallisia 55.

Pohjoismaiden nuorten luisteluottelut 1950–1969

Ensimmäinen kolmen pohjoismaan Norjan, Ruotsin ja Suomen keskeinen nuorten (alle 20 v.) pikaluistelumaaottelu tapahtui Lillehammerissa v. 1950. Sen jälkeen oteltiin 19 kertaa. Neuvostoliitto tuli neljänneksi pyöräksi mukaan Lauritsalassa v. 1966, mutta oli välillä poissa kuvasta palatakseen kilpailuihin jälleen Karstulassa helmikuun 21.–22. 1970. Vuosina 1950–54 olivat kilpailumatkat 500, 1500 ja 5000 m, sen jälkeen 500, 3000, 1500 ja 5000 m. Vuonna 1965 jätettiin 5000 m luistelmatta auringon sulattaessa jään.

Kahdestakymmenestä ottelusta Norja voitti seitsemäntoista, Neuvostoliitto kaksi ja Suomi yhden. Ruotsi oli toistaiseksi tilastoissa voitoitta.

Suomen suuri hetki oli Upsalassa 1952 heti Oslon olympiakisojen jälkeen. Suomi oli aivan ylivoimainen, ja voitokkaassa joukkueessa luistelivat Toivo Salonen, Juhani Järvinen, Matti Hamberg, Yrjö Uimonen, Raimo Mäkelä ja Raimo Kousa. Upsalassa norjalainen Mysen ehti Topin edelle, mutta hän oli 1500 m:llä ensimmäinen. Juhani Järvinen puolestaan voitti 5000 metriä. Vain nämä kolme matkaa kuuluivat ohjelmaan vuoteen 1954 asti, jolloin siirryttiin nykyisiin matkoihin ottamalla 3000 m neljänneksi kilpailumatkaksi. Juhani Järvinen aloitti luistelunsa 15-vuotiaana nuorten maaotteluissa, joihin hän osallistui viitenä talvena peräkkäin. Suomen poikien menestys oli häilyvää. Kymmenen kertaa maajoukkue on jäi viimeiseksi, kuten Ruotsikin.

Maaotteluihin osallistuivat Juhani Järvinen ja Raimo Kousa Helsingin Työväenluisteliijoista, kummallakin 5 maaottelua vuosilta 1950–1954. Seppo Hänninen, Rauli Helen ja Kimmo Koskinen olivat mukana kolme kertaa.

Jossitteluillekin on jäänyt sijaa, sillä Suomi olisi ehkä voittanut vuonna 1959 pidetyn maaottelun mutta paras luistelija, Keijo Tapiovaara kilpaili samoina päivinä maailmanmestaruudesta Oslon Bisletillä.

Nämä kilpailut ovat olleet tienä menestykseen monelle luistelijalle. Kahdenkymmenen vuoden osanottajaluettelosta löytyy 7 maailmanmestaria, mm. Suomen Juhani Järvinen. Maailmanennätyksien rikkojiksi kehittyivät Järvinen, Johannesen, Nilsson, Maier, Thomassen, Formes, Muratov ja Eriksen. *(Pentti Peltoperä ja Leo Liusvaara.)*

Kalevan Maljan voitti 1968 Helsingin Luistinkiittäjät, toiseksi tuli Karstulan Kiva ja kolmanneksi Lapin Lukko.

Kuva Vierumäen kesäleiriltä. Mukana olivat SLL:n valmennuksessa olevat nuoret ja Suomen armeijan urheilujoukoissa palvelevat pikaluistelijat.

SUOMEN LUISTELULIITTO 60 VUOTTA

SLL:n kuva-arkisto

Suomen Luisteluliiton vuosikokous pidettiin SVUL:n toimitalossa marraskuun 10. p:nä 1968. Kokouksessa oli edustettuna 23 jäsenseuraa. Vuosikokouksen yhteydessä Suomen Luisteluliitolla oli myös 60-vuotisjuhlan vastaanottotilaisuus. SVUL:n puheenjohtaja Akseli Kaskela toi yhdessä SVUL:n varpuheenjohtaja Erkki Palolammen kanssa onnitellut juhlivalle liitolle. Kokouksessa valittiin yhdeksännen kerran yksimielisesti Luisteluliiton puheenjohtajaksi Aarno Pajunen. Liittohallituksen jäseniksi erovuorossa olleiden tilalle valittiin Jukka Lampiniva, Aimo Klemetsö, Martti Torppa, Pentti Eronen ja Jouko Launonen. Kuvassa vasemmalta Eino Pikkarainen, Veli Hahl, Aarno Pajunen, Olavi Poikela ja Martti Torppa.

60-luvulla Luisteluliiton jäsenmäärä pysyi edelleen korkeana

Liiton jäsenmäärä pysyi edelleen korkealla ollen nyt 28 494. Tämän jälkeen tapahtui pientä laskua, ollen vuonna 1965 22 004, v. 1966 16 409, v. 1967 16 409, v. 1968 19 650 ja v. 1969 23 415, mutta nousi uudelleen vuosikymmenen lopulla.

Uusia jäseniä liittohallitukseen

Liiton puheenjohtajana jatkoi Aarno Pajunen, mutta liittohallitukseen saatiin uusia jäseniä. M. Löfroos, M. Torppa ja O. Poikela jatkoivat 1950-luvulta, Alho, Eronen, Klemetsö, Lampiniva, Launonen ja Majava olivat uusia kasvoja. Myös liiton toimistoon saatiin uusi toimistonhoitaja 1967, joka vapautti Pentti Peltoperän täyspainoisesti koulutuksen johtoon ja edustusluistelijoiden valmennustehtävään. SLL:n ja TUL:n kesken tehtiin 18.11.1966 uusi yhteistoimintasopimus. Se käsitti yhteisen kilpailutoiminnan toimeenpanoa kotimaassa ja osallistumisoikeuden kansainvälisiin kilpailuihin. Tämä vahvisti maamme luistelua ja on todettava, että ”laiha sopu on aina parempi kuin lihava riita”.

Varojen hankintaa 70-luvulla

Luisteluliiton toimintaa tuki SVUL, Olympiakomitea ja luistelutoimintaa ymmärtävät tahot. Lisävarojen hankinta oli kuitenkin

SLL:n kuva-arkisto

Meitä onnitteltiin
Vuosikokouksen yhteydessä Suomen Luisteluliitolla oli 60-vuotisjuhlien vastaanottotilaisuus. Kuvassa SVUL:n puheenjohtaja Akseli Kaskela on puristamassa Aarno Pajusen kättä. Vasemmalla on SVUL:n varapuheenjohtaja Erkki Palolampi. Torppa ja Hahl taustalla.

välttämätöntä. Liiton vuoden 1970 budjetti oli 100 000 markkaa ja toiminnan oli pysytävä tämän määrärahan puitteissa. Sillä piti kustantaa valmennus, koulutus ja kilpailumatkat. Monilla muilla luistelun kultamitalimailla oli huomattavasti suuremmat määrärahat.

Jo pitemmän aikaa oli vanhojen aktiivien keskuudessa keskusteltu tukiyhdistyksen perustamisesta. Tämä mielessä perustava tukiyhdistyksen kokous pidettiin Suomen Luisteluliiton kokouksen jälkeen 19.10.1969. Paikalla olleet 23 henkilöä päättivät yksimielisesti perustaa Pikaluistelun Tuki-yhdistyksen, joka päätettiin myös asianmukaisesti rekisteröidä.

Kokouksen avasi Aarno Pajunen ja kokouksen puheenjohtajana oli Martti Santala. Kokouksen sihteerinä toimi Kaisa Nuoramo ja pöytäkirjan tarkastajina Jukka Lampiniva ja Mauno Löfroos. Seuran puheenjohtajaksi valittiin Martti Santala ja johtokuntaan Aarno Pajunen, Martti Immonen, Allan Kos-

Kaija-Liisa Keskitikka ja Kimmo Koskinen tekivät hiihtäjien Lahdesta myös luistelijain kaupungin.

kinen, Olavi Sarkko ja Yrjö Kaukonen. Henkilöjäsenmaksuksi päätettiin 15 mk vuodessa, ja yhteisöjäsenmaksuksi 500 mk.

Seuran perimmäiseksi tarkoitukseksi sovittiin sääntöjen 3. §:n mukaan: ”Suomen pikaluistelun koulutustoiminnan ja kuntoiluistelun edistäminen Suomessa. Tavoitteen saavuttamiseksi Pikaluistelun Tuki tekee valistustyötä julkaisemalla ja kustantamalla luistelua koskevaa kirjallisuutta, aikakausilehtiä ja mainoslehtisiä sekä tukee luistelun tutkimustyötä sekä koulutus- ja kilpailutoimintaa myöntämällä näihin tarkoituksiin apurahoja.

Varoja aatteellisen toimintansa tukemiseksi seura hankkii jäsenmaksuilla, järjestämällä keräyksiä ja arpajaisia, asianomaisella luvalla, omistamalla ja ylläpitämällä urheilulaitoksia, majoitus- ja ravitsemusliikkeitä sekä välittämällä luisteliijoille urheiluvälineitä. Seuran jäseneksi voi päästä seuran johtokunnan hyväksymä suomalainen tai ulkomalainen henkilö tai oikeuskelpoinen yhteisö, joka suorittaa liittymismaksun sekä sitoutuu suorittamaan vuotuisen jäsenmaksun ja noudattamaan seuran sääntöjä.” (*Pikaluistelija* 4/1969)

PIKALUISTELU 70-LUVULLA

Kuvassa Kimmo Koskinen
SLL:n kuva-arkisto

PIKALUISTELU 70-LUVULLA

Suomalainen luistelu oli 60-luvun loppupuolella ja koko 70-luvun jäljessä kansainvälisestä kärjestä. Suurimpana syynä katsottiin olevan tekojääratojen puute mistä johtuen pikaluistelijat Suomessa jäivät muiden maiden jalkoihin.

Pikaluistelun kuninkuudessa tapahtui vahdinvaihto vuonna 1969, jolloin Kimmo Koskinen saavutti ensimmäisen kerran Suomen yleismestaruuden Kallion ”jääd stadionilla” Helsingin Työväen Luistelijain 40-vuotisjuhlakilvassa.

Olympiakisojen viimeiset mitalit tulivat Suomeen Kaija Mustosen tuomina. Vielä 1972 oli Leo Linkovesi pistesijalla. Sen jälkeen oli kansainvälinen luistelukärki yhä kauempana, vaikka toiveita menestyksestä eläteltiin Pertti Niittylän lupaavien esitysten jälkeen.

Miesluistelijoiden menestys kansainvälisissä kilpailuissa ei ollut 1970-luvun alussa sprinttereitä lukuun ottamatta, erikoinen. Seppo Hänninen ja Leo Linkovesi hallitsivat sprintteriluistelua 1960- ja 1970-luvuilla ja yleisluistelijoiden tilastoja hallitsi Kimmo Koskinen 1969–1972, mutta seuraavina vuosina suomenmestareina nähtiin myös Raimo Hietala, Jouko Salakka, Olavi Hjellman, Olavi Köppä ja sitten alkoikin Pertti Niittylän hallinta. (*SLL:n luistelutilastot.*)

Leo Linkovesi ja Seppo Hänninen ylsivät vielä Sapporon olympiavuonna 1972 hyviin tuloksiin. Hänninen oli olympiakisoissa 500 metrillä viides ja Linkovesi samalla matkalla kuudes. Olympialaisten jälkeen Leo Linko-

vesi ylsi yllätykseen ja täysosumaan voittaessaan Eskilstunassa ensimmäisten sprintterikilpailujen maailmanmestaruuden. Seppo Hänninen sijoittui kahdenneksitoista yhteispisteissä.

70-luvulla oli kahdet olympialaiset: Sapporo 3.–13.2.1972, jossa Suomella oli viisi luistelijaa ja Innsbruck 1976, jossa neljä luistelijaa edusti Suomea.

Kaija Mustosen jälkeen otti Suomen ”Luistelijakuningattaren” tittelin haltuunsa Tuula Vilkas. Hän voitti useita yleisluistelijain Suomen mestaruuksia vuosina 1970–1973 ja 1976. Vilkas edusti Suomea myös lukuisissa EM- ja MM-kilpailuissa sekä kaksissa talviolympialaisissa. Sitten vuosikymmenen loppupuolella tulivat kuvaan Paula-Irmeli Halonen, Tarja Rinne ja Pirjo Hyvärinen. Sprintteriluisteluissa Paula-Irmeli Halonen oli ainoa, joka vei Suomen mestaruuden kahden perättäisenä vuotena 1975–1976; 1978, muuten mestaruuden voitti vuorovuosina Anneli Repola, Arja Kantola, Tuula Vilkas, Pirjo Hyvärinen ja Virve Mäkelä. (*SLL:n luistelutilastot.*)

Vuonna 1972 ryhdyttiin sitten puuhaamaan pikaluistelijoiden ammattilaiskilpailuja. Mukaan lähti monia maailman pikaluisteluhiippuja, heidän joukossaan myös Seppo Hänninen ja Leo Linkovesi. Amatööriluistelu kärsi melkoisen kolauksen, mutta onneksi se siitä toipui.

LEO LINKOVESI ENSIMMÄINEN SPRINTTEREIDEN MAAILMANMESTARI

Leo Linkovesi teki 8.1.1972 pikaluistelun historiaa saavuttamalla ensimmäisenä maailmassa Davosin ”öljyjäällä” 38 sekunnin haamurajan (38.0) ja toi samalla kuuden vuoden jälkeen luistelun ME:n Suomeen. Sapporon olympiakisoissa Linkovedeltä odotettiin

paljon, mutta hän sijoittui 500 metrillä vasta kuudenneksi. Ennen Davosin ME-luistelua Leo paransi SE-lukemia kaksi kertaa ja luisteli Seppo Hännisen kanssa tuhannen metrin SE:ksi 1.19,3.

Kuvassa oikealla Leo Linkovesi starttaa Saksan Erhard Kellerin parina.

Kuva Pentti Pekkala

Ensimmäisissä virallisissa sprinttereiden maailmanmestaruuskisoissa Eskilstunassa vuonna 1972 Leo vahvisti asemaansa maailman nopeimpana luistelijana voittamalla molemmilla kerroilla 500 m ja sijoittuen 1000 metrillä sijoille 15. ja 16. Nämä saavutukset toivat Leolle ja Suomelle sprintterien ensimmäisen maailmanmestaruuden. Seppo Hänninen sijoittui kahdenneksitoista yhteispisteissä. Leon luistelemat ajat ja sijoitukset olivat: 38,70 (3.) 1.19,30 (1.) 38,00 (1.) 1.20,30 (5.) yhteispisteet 156,500 (1.).

Leon maailmanmestaruus oli yllättävä, kun tarkastellaan sitä valmistautumisen mahdollisuuksiin nähden. Sapporon olympialaisten miesten luistelukilpailut päättyivät maanantaina. Seppo Hännisen ja Leon piti harjoitella vielä ennen paluumatkaansa Suomeen, mutta naisten luistelukilpailut alkoivat ja radalle ei päästetty harjoittelemaan, joten harjoittelut jäivät väliin. Paluumatkakin kesti useita päiviä, joten kotimaassakin pääsi harjoittelemaan vasta seuraavalla viikolla. Suomesakaan ei Leo eikä Seppo päässyt kunnon jälle. Tämä kaikki vaikeutti parhaan luistelukunnon pysymistä ja siksi se ei pidemmällä matkoilla enää ollutkaan kohdallaan. Onneksi nopeus oli kuitenkin säilynyt ja Sapporon jälkeen ei jännityskään ollut pahimmillaan.

Erhard Keller sanoi Sapporossa: ”Leo Linkovesi on epävarma, luistelee viidestä lähdöstään neljä heikosti ja yhden loistavasti”. Eskilstunassa Leo luisteli kuitenkin molemmat 500 m:n matkat yhtä hyvin. *(Suomen Urheilulehti 1972.)*

Radalle viime hetkessä

Kilpailuissa ihmeteltiin, miksei Linkovesi tullut radalle ajoissa. Vasta sitten, kun enää kaksi paria 500 metrillä ennen häntä oli luistelematta, Leo saapui radalle.

Tosiasiassa silloinkin hän oli saapunut radalle jo aikaisemmin. Hän ei verrytellyt radalla, vaan pukusuojassa ja stadionin takana ja tuli vasta sitten melkein suoraan omaan lähtöonsä. Hän paiskasi kintaat maahan, asettui lähtöviivalle ja starttasi. Linkovesi luisteli usein paljain käsin. *(Suomen Urheilulehti 1972.)*

Valmennusmäärärahat tiukalla

Talvella 1970–71 Leo (25 v) luisteli yhden kerran alle 40 sekuntia 500 metriä. Ei kuitenkaan niin hyvin, että olympiakomitea ja sen valiokunta olisivat tunteneet armoa ja myöntäneet 4000 markan valmennusmäärärahan. Kauden 1971–72 aikana Leo luisteli 24 kertaa alle 40 sekunnin 500 metrillä. Hänestä tuli sprintteiden maailmanmestari ja hän jakoi maailmanennätyksen kahden muun luistelijan kanssa. Tässä vaiheessa olympiakomitea tarkisti kantansa ja myönsi 4000 markan apurahan jälkikäteen. *(Pikaluistelija 1/1972.)*

Luonnonmenetelmillä loistosuorituksiin

Leo Linkovesi kuului jo viitisen vuotta ennen menestystään Pentti Peltoperän valmennettaviin ja pari viimeistä vuotta ennen ennätyksiä, erittäin tiivistä.

Pariinkymmeneen ikävuoteen asti hänellä ei juuri ohjaajaa ollut, mutta hän sai Keijo Tapiovaaralta ja Matti Karungalta aina muutaman ohjeen silloin tällöin. Valmentautuminen tapahtui kuitenkin enimmäkseen luonnonmenetelmällä.

Luonnonmenetelmä tarkoitti, että hän jota katsoi silmä tarkkana, mitä muut tekivät ja jäljitteli tai tuumiskeli asioita omin päin.

Luonnonlahjakkuus, siinä määritelmä, joka on usein sovellettu Linkoveteen. Leo harjoitteli pääasiallisesti Helsingin Pirkkolassa.

Alkukeväästä ensiksi tuli ohjelmaan kaksi kertaa viikossa pitkäkö lenkki, joita hän veti myös kotinsa lähellä Ruskeasuon maastossa. Tässä vaiheessa oli ohjelmassa yksi tai kaksi voimaharjoitusta.

Heinäkuussa tulivat jo lyhyemmät intervallityypiset vedot ohjelmaan, ja elokuussa harjoituskertoja oli 5–6 viikossa. Voimistelu kuului olennaisesti jokaiseen harjoitukseen.

Kuivaluistelu oli myös ohjelmassa, mutta hän ei liikkunut eteenpäin, vaan teki sitä paikallaan. Se oli osa harjoituksesta, joka käsitti joko juoksua tai voimaharjoittelua ja voimaharjoittelun, yhteydessä kuivaluisteluharjoitus tapahtui puntit niskan päällä.

Intervallivetojen tullessa ohjelmaan Linkovesi säilytti kuitenkin myös pitkän tasaisen vauhdin juoksulenkit kerran viikossa edelleen ohjelmassa. Intervallivedoissa hänellä oli useita variaatioita, esim. 200 m, 500 m, 800 m ja 1000 m:n vedot.

Voimaharjoittelussa hän suoritti kyykkyyntä, kun hänellä oli niskassa 80–150 kg painot. Linkovesi nousi penkille vuoroin vatsalla, vuoroin oikealla jalalla.

Kuntopiiriä Linkovesi teki myös Pentti Peltoperän laatimien ohjeiden mukaan.

Linkoveden starttinopeus herätti menestystalven aikana huomiota kaikkialla. Hän lähti kuin raketti. Hän katsoi starttinopeuden olleen kuitenkin itselleen luontainen lahja. *(Pikaluistelija 1/1972.)*

Tilastojen kertomaa

Tilastot 1972–1983 MM- ja EM- kisojen sijoituksista ovat suomalaisten sprinttereiden kannalta parhaat. Leo Linkovesi ja Seppo Hänninen ovat ollee kärkisijoilla koko viimeisen kauden, ja vain olympiamitalin puuttuminen on pienenä kauneuspilkkuna sprintteideiden arvolistalla.

Seppo Hänninen oli Suomen ensimmäinen 40 sekunnin alittaja 500 m:llä ajallaan 39,7 Cortinassa 27.1.70. Linkovesi alitti 40 sekunnin rajan peräti 24 kertaa, sai haltuunsa kaksi maailmanennätystä, 500 m 38,0 ja yhteispisteissä 156,500. Yhteispiste-ennätys meni myöhemmin Länsi-Saksan Erhard Kellerille ja 500 metrilläkin nousivat Keller ja Ruotsin Hasse Börjes Linkoveden rinnalle.

Sprinttereiden MM seppelä jäi Leon omaisuudeksi.

Kaikesta Linkoveden menestyksestä huolimatta voitaneen pikamatkojen parhaana maailmassa pitää Erhard Kelleriä, joka oli Sapporossa talvikisojen kultamitaliluistelijana.

Seppo Hännisen hyvät saavutukset jäivät hieman Leo Linkoveden varjoon. Pikamatkalla 38,2 ajallaan hän oli heti neljäntenä ennätyskolmikon jälkeen. 1000:lla metrillä hän jakaa tilaston toisen sijan Leon kanssa samalla ajalla.

Kuva Pentti Pekkala

Seppo Hänninen opiskeli Kuopiossa ja edusti Kuopion Luistinseuraa. Hänninen kilpaili kolmissa olympialaisissa ja sijoittui parhaimmillaan viidenneksi Sapporon 1972 kisojen 500 metrillä. Grenoblen olympialaisissa 1968 hän sijoittui kahdeksanneksi 500 metrin matkalla. Yleisluiselijoiden MM-kilpailuissa 1970 hän sijoittui neljänneksi 500 metrillä. Seppo hätyytteli myös 500 metrin maailmanennätystä jäädessä vain 0,1 sekuntia Leo Linkoveden ME-ajasta.

Kentän laidalla kuultua

USA:n isokokoinen ja käheä-ääninen Anne Henning ja Leo Linkovesi luistelivat molemmat 500 m:n maailmanennätykset Davosissa 8.1.1972. Suomen Urheilulehden 1972 kolumnissa mainittiin, että valokuvaajat halusivat molemmat yhteiskuvaan ja Linkoveden antavan pusun Annen poskelle. Jälkeenpäin muut suomalaiset tekivät kiusaa Leolle: ”Olet sinäkin eri tyyppi, kun menet pussaamaan toista miestä.” Paikalle sattui toinen jenkkityttö Diane Hollum, joka myös oli kova yleisluistelija, hän tiedusteli, mitä suomalaiset oikein nauravat. Joku kertoi sen hänelle. Diane melkein räjähti kiukusta ja suomalaiset joutuivat vähän luimistellen poistumaan paikalta. Dianen kiukku ei sentään kauan kestänyt.

Kansainvälisissä tilastoissa Kimmo Koskinen mahtui pidemmällä matkoilla kahdenkymmenenviiden parhaan joukkoon kaikilla matkoilla ja Jouko Salakka kahdella matkalla. Koskinen 1500 m 2.01,5 (4) 3000 m 4.21,6 (12) 5000 m 7.35,4 (21) 10 000 m 15.38,87 (16) Jouko Salakka 1500 m 2.03,9 (20) 3000 m 2.24,48 (25).

Tuula Vilkas on kansainvälisissä tilastoissa paljon korkeammalla kuin mitä kansainvälinen menestys antaisi odottaa. Arja Kantola mahtui myös pikamatkalla tilastoihin.

Kotimaan tilastoissa kärjessä olivat samat luistelijat kuin kansainvälisissäkin tilastoissa. *(Pikaluistelija 1/1972.)*

Pikaluistelijoiden ammattilaiskilpailut

Sapporon olympialaisten 1972 jälkeen ehkä kuumiin ja suomalaiseenkin pikaluisteluun vaikuttanut asia oli ammattilaissiigan, myöhemmin ”Liiga”, perustaminen.

Liiga sai alkunsa aikanaan maailmanmestaruuden ja olympiakultaa voittaneen Ruotsin Johnny Nilssonin ajatuksesta ajankohtana, jolloin amatöörisäännöt olivat täysimääräisinä voimassa ja lajin päätapaukset toivat ISU:lle hyvät tulot 20 000–30 000 henkilön katsojamäärinä, mainos- ja sponsori- sekä tv-sopimuksina, mutta luistelijoiden ei jäänyt käytännössä yhtään mitään. Nilsson kokosi Ruotsista, Hollannista, Norjasta ja USA:sta liikemiesryhmän, joka kehitti mallin Liigan toiminnalle ja teki tarvittavat sponsori-, rata- ym. sopimukset.

Malli ja luistelijasopimusehdotukset esitettiin kauden 1972 parhaiten menestyneille

luistelijoiden. Sen allekirjoittivat 8 sprintteriä ja 8 yleisluistelijaa, joukossa mm. Sapporon molemmat kultamitalimiehet Ard Schenk ja Erhard Keller. Suomalaisista lähtivät mukaan Leo Linkovesi ja Seppo Hänninen. SLL yritti saada Linkoveden perumaan päätöksensä, mutta koska hänelle tarjotut edut muodostuivat pelkästään olympiakomitean vaatimattomasta valmennustuesta, hän pysyi päätöksessään siirtyä Liigaan. Hännisen osalta tilanne oli toinen hänen ilmoitettua lopettamisestaan Sapporon olympialaisten jälkeen. Hännistä syyteltiin monelta taholta Linkoveden vetämisestä mukaan hankkeeseen. Asiassa ei kuitenkaan ole mitään perää.

ISU käynnisti vastatoimet välittömästi ja ilmoitti mm. asettavansa kaikki ne radat boikottiin, joilla Liiga kilpailuja järjestäisi.

Kausina 1973 ja 1974 järjestettiin kumpainakin EM- ja MM-kilpailut sekä 4–5 muuta kilpailua Hollannissa, Ruotsissa ja Norjassa.

Liigasta ei kuitenkaan koskaan muodostunut urheilullista menestystä eikä taloudellisestiakaan sellaista kuin oli suunniteltu. Sen toiminta loppui kauden 1974 jälkeen. Pääsyinä lienee olleet monien luistelijoiden heikko panostus, koska monet heistä olivat uransa loppuvaiheessa ja kaikki mahdollinen oli jo saavutettu, sekä ISU:n voimakkaat vastatoimet.

Kilpailuissa Linkovesi ja Hänninen sijoituivat tavallisesti sijoille 3–5. Joissakin tapauksissa saattoi tulla voittojakin.

Suomalainen luistelu menetti Linkovedessä kärkinimensä. Hänellä olisi saattanut olla vielä paljon annettavaa seuraavien vuosien arvokisoissa, olihan hän sopimuksen allekirjoittaessaan vasta 25 v. ikäinen. Jälkikäteen

ajateltuna menettäjänä saattoi olla myös Linkovesi.

Ne luistelijat, jotka anoivat Liigan kaaduttua kilpailu- tai toimitsijaoikeutta, saivat ne kotimaisiin tapahtumiin. Toimitsijaoikeuksien suhteen asiaa lienee katsottu ISU:n taholta läpi sormien, koska monia näistä luistelijoiden on myöhemmin nähty myös kansainvälisissä tapahtumissa ja jopa ISU:n tehtävissä.

Linkovesi jatkoi harrastelijatasolla kotimaisissa kilpailuissa 80-luvulle saakka. Hänninen puolestaan toimi eräissä SLL:n valmennus-, hallitus- ja valiokuntatehtävissä sekä poikansa Jannen valmentajana 90-luvun loppupuolelle saakka. *(Kirjoittaja Seppo Hänninen; Pikaluistelijoiden ammattilaiskilpailut.)*

Kuvassa ylhäältä Kimmo Koskinen, Jouko Salakka ja Leo Linkovesi Sapporossa 1972

Kuva Pentti Pekkala

Sapporossa Suomea edustivat sprintterit Leo Linkovesi ja Seppo Hänninen, joiden menestys ei kuitenkaan ollut odotuksien mukainen. Kuvassa edessä vasemmalla Leo Linkovesi väöntää kättä Erhard Kellerin kanssa. Takana vasemmalla on 500 m:n erikoismies Japanin Masaki Suzuki ja Seppo Hänninen.

Sapporo 1972

Talviolympiakisat järjestettiin 1972 ensi kertaa Aasiassa, kun Japanin Sapporo sai kisat järjestettäväkseen.

Sapporoon – tavoitteena olympiamenestys

Olympiavuosi on ollut aina merkkivuosi urheilulle, niin myös pikaluistelulle. Takana ovat menestysvuodet Innsbruck ja Grenoble, joista molemmista saatiin kotiin tuomiseksi mitalit. Ilman olympiakomitean tukea ei valmennusta olisi voitu viedä läpi suunnitelmien mukaisesti. Tuki auttoi Inzelliin ja Davosin leirien toteuttamista. Joukkuevalinnat olivat vaikeita ja toivat joillekin pettymyksiä. Valinnat voitiin tehdä kuitenkin paremmin kuin ennen, sillä jatkuvan karsimisen tilalle tuli luistelijoiden tulosten ja mahdollisuuksien tarkkailu.

Olympia-ajatuksia

Pikaluistelija- lehdessä 4/1970 Aarno Pajunen kirjoitti:

”Vuoden kuluttua ovat jälleen edessä olympialaiset, tällä kertaa Sapporossa Japanissa. Usean luistelijan mielessä kangastaa halu päästä mukaan tälle pitkälle ja varmaan mielenkiintoiselle matkalle. Viimeksi luis-

telijamme kävivät Japanissa vuoden 1963 naisten- ja miesten MM-kilpailuissa Karuizawassa.

Mitkä sitten ovat luistelijoittemme mahdollisuudet päästä olympiajoukkueeseen. Suomen Olympiakomitean tavoitteena on lähettää mahdollisimman tehokas ja vain huipuista koostuva joukkue. Edellytetään mahdollisuutta sijoittua lajissaan kymmenen parhaan joukkoon olympiakisoissa. Tämä päämäärä mielessään olympiakomitea rajoittaa myös olympiavalmennettavien lukumäärää. Toimenpide pyrkii antamaan suppeammalle valittujen joukolle tehokkaamman valmennuksen kuin ennen.

Luisteluliitomme kohdalla tämä on merkinnyt sitä, että edellisenä vuonna kuuden valmennettavan lukumäärä on pudonnut neljään. Edellisenä kautena maksettiin luistelijaa kohti 3 000 markan määräraha, kun se nyt on 4 000 markkaa. Toisin sanoen, liittomme tulee saamaan olympiakomitealta tälle kaudelle 16 000 markkaa olympiavalmennukseen. Siitä maksetaan tämän vuoden aikana 8 000 markkaa ja loput heti kun komitealla on rahaa. Sielläkin on rahasta huutava puute.

On vahinko, ettei valmennuspäällikkö Kalevi Tuomisen mielipide suuremman luisteluvalmennettavien ryhmän nimeämiseksi saanut riittävää kannatusta olympiakomiteassa. Onhan totta, että meillä on useita lupaavia tyttöjä ja poikia huipputuloksiin kipuamassa.

Tämä valmennettavien lukumäärän rajoittaminen neljään ei suinkaan merkitse sitä, etteikö muillakin kuin nyt valituilla olisi mahdollisuuksia päästä olympiaehdokkaiden joukkoon. Toisin sanoen, hyvin monella on vielä mahdollisuus päästä mukaan Sapporoon. Riittävän hyvät tulokset ja ennätysten roima parantaminen avaavat oven olympiajoukkueeseen.” (Pikaluistelija 4/1970)

Leireilyä Inzellissä

Suomalaiset pikaluistelijat olivat takaa-ajotilaisissa olympiavalmennuksessa muiden maiden luistelijoihin nähden, koska maassa ei ollut tekojääratoja. Harjoittelu jouduttiin suorittamaan leireilemällä, mutta silti nähtiin luistelijoiden oleva kohtuulliset sijoittumismahdollisuudet jopa mitaleille. Leirit ja valmentautuminen tapahtui Inzelliin tekojääradalla, jossa harjoittelivat vuoden 1971 alussa nimetyt pikaluistelijat Kimmo Koskinen, Timo Luostarinen, Raimo Hietala, Arja Kantola ja Paula Halonen Suomen Luisteluliitosta sekä Olavi Hjellman, Rauli Helén ja Kaija-Liisa Keskivitikka TUL:sta.

Inzelliin leiri oli eräs pisimpiä suomalaisen luistelun historiassa, yhteensä 50 päivää. Joukkue harjoitteli Matti Kovasen ja Pentti Peltoperän johdolla.

Kotiinpaluun jälkeen Koskinen saavutti huippukunnon jo vuodenvaihteessa, ja ankanan pakkassään vallitessa hän luisteli Karstulassa kympin häikäisevään aikaan 15.39,4, joka oli silloin maailman kärkiaikoja. Keskitalven tärkeissä kilpailuissa ei yksikään Inzellissä harjoitelleista ollut iskukunnossa.

Menestys miesten EM- ja MM-kilpailuissa jäi yhtä vaatimattomaksi kuin edellisenäkin vuonna. Naisten pohjoismaisessa maaottelussa ja EM-luisteluissa Inzellissä harjoitelleet epäonnistuivat. Sen sijaan kotimaassa paljon myöhemmin jääharjoittelunsa aloittaneet sprintterit Hänninen ja Linkovesi sekä naisluistelija Tuula Vilkas luistelivat odotuksia paremmin. Tuloksia tarkasteltaessa heräsi kysymys, oliko Inzelliin jääharjoittelu ajoitettu väärään ajankohtaan?

Matkalla Inzelliin

Matka tehtiin laivalla Lyypekkiin ja sieltä autolla Inzelliin. Merimatka oli levoton ja merisairaus vaivasi Paulaa ja allekirjoittanutta. Maihinnousu Lyypekissä oli myös vaikuttava. Oli, Kimmo ja autonkuljettajamme Reijo työnsivät Chevroletin laivasta tulliin akun tyhjennyttyä teknisen vian vuoksi. Maihinnousukorttikin jäi meille. Mökkimajoituksessa nukuimme ensimmäisen yön verryttelypuvuissa villasukat jalassa ja pipo päässä. Lämmin vesikään ei kuulunut mökin hienouksiin; tilanne korjaantui kun pääsimme muuttamaan päärakennuksen toiseen kerrokseen. Viikko tulomme jälkeen pääsimme muuttamaan jäästadionille, jossa saimme käyttööme neljä huonetta, jotka eivät olleet asumismukavuudeltaan yhtä hyviä kuin lomakylässä. TL

Olympiavalmennettavat leirillä Inzellissä. Kuvassa vasemmalta Kimmo Koskinen, Rauli Helén ja Timo Luostarinen.

Olympiakomitea asettaa lopulliset Sapporo-kiintiöt

Olympiakomitea määritteli luistelijoillemme kiintiöt, joiden pohjalta lopulliset luistelija-valinnat tammikuussa 1972 tehtiin. Olympiakomitea päätti, että kisoihin lähetetään korkeintaan kolme mies- ja kolme naisluistelijaa. Rajoista keskusteltaessa Olympiakomitean Hannu Koskivuori sanoi: ”Näitä nyt asetettuja rajoja ei voida enää ylittää”. Käytännössä tämä ei kuitenkaan merkinnyt sitä, että kiintiön mukainen luistelijamäärä Sapporoon lähetettäisiin, vaan olympiakomitea teki lopullisen valinnan viimeisessä valintakokouksessa tammikuussa.

Suomella oli valintahetkellä vain kolme naisluistelijaa, joita kannatti ajatella Sapporon- matkalle. Inzelliin syksyn kilpailujen perusteella olivat Tuula Vilkas ja Arja Kantola jo varmistaneet paikkansa. Kantolalla arvioitiin olevan mahdollisuudet jopa 10 parhaan joukkoon kahdella lyhyemmällä matkalla, ja 500 metrillä pistesijoille. Vilkaalla puolestaan arvioitiin olevan 1000, 1500 ja 3000 metrillä mahdollisuus aivan kärkipäähän. Kolmas ehdolla oleva naisluistelija oli 18-vuotias Anneli Repola, sillä hän luisteli Inzellissä jäähän totuttuaan kolmella matkalla ennätyksensä, 500 metriä 46,2, 1000 metrillä 1.34,5 ja 15000 m 2.24,8. Kuitenkin parannettavaa vielä jäi.

Selviöltä tuntui jo, että Sapporoon lähtee sprinttereistä Seppo Hänninen ja Leo Linkovesi. Molemmat luistelivat Davosin ”öljyjäellä” loistavia aikoja. Leo saavutti ensimmäisenä luistelijana 38 sekunnin haamurajan tehden samalla uuden 500 m:n maailmanennätyksen. Molemmat luistelivat niin va-

kuuttavasti, että oli perusteltua valita heidät pikaluistelun sprintterimatkalke, ja jo ennen Davosin ME-luistelua Leo oli parantanut SE-lukemia kaksi kertaa ja luistellut Seppo Hännisen kanssa 1000 metrin SE:ksi 1.19,3.

Kestävyyssluistelijoiden kohdalla tilanne oli täysin avoin. Olympialaisiin lähtevät piti valita joukosta Kimmo Koskinen, Raimo Hietala ja Jouko Salakka. Hänninen ja Linkovesi olivat jo käytännössä varmistaneet paikkansa, joten kolmikosta vain kahdella oli mahdollisuus tulla valituksi. Parhaat näytöt oli Jouko Salakalla, joka oli edellisenä vuonna ensimmäistä kertaa MM-edustajana. Salakka oli sopinut yksityisten tukijoittensa kanssa, että hän voisi yrittää huipulle, ja yksityisen rahoituksen turvin hän pääsi harjoittelemaan myös Davosiin, jossa hän EM-kilpailuissa oli tuloksissa (15.) ja Hietalaa (32.) parempi. Salakka hävisi kuitenkin Raimo Hietalalle yhteispisteissä MM-kilpailuissa Göteborgissa 13.–14.2.1971. Koskisen sijoitus oli 11:s. Osa Inzellissä harjoitelleista oli kuitenkin kotimaassa, joten yllätyksiä olisi vielä voinut sattua.

Luistelijoillemme ei juuri annettu järkevää suurta mahdollisuutta kisamatkaan. Olympialaisten valintakomitean kiintiöintiin vaikutti todennäköisesti luistelijoiden edellisvuoden vaatimaton menestys kansainvälisissä kilpailuissa. He eivät uskoneet, että merkittävää parannusta ehtisi tapahtua. (*Pikaluistelija* 3–4/1971.)

Pikaluistelijoiden tulokset

Lopullisissa valinnoissa 16.1.1972 pikaluistelujoukkueeseen valittiin annettujen

näyttöjen perusteella Suomea edustamaan sprintterit Seppo Hänninen ja Leo Linkovesi sekä yleisluistelijat Jouko Salakka ja Kimmo Koskinen. Naisluistelijat olivat Tuula Vilkas ja Arja Kantola.

Pikaluistelusta odotettiin Leo Linkovedeltä mitalia, sillä olihan hän ennen olympialaisia luistellut 500 m:n maailmanennätyksen, mutta Leo horjahti 500 m:n luistelussa jääden kuudenneksi. Myös Seppo Hännisellä oli hyviä näyttöjä, mutta hänenkään suorituksensa ei riittänyt 500 m:n luistelussa kuin viidennele sijalle. Jouko Salakka oli tällä matkalla 27:s.

Kimmo Koskinen oli 1500 m:n luistelussa 10. (2.08,18) ja Jouko Salakka 17. (2.10,22). Kimmo oli parhaimmillaan 10 000 m:n luistelussa, jossa hän sijoittui seitsemänneksi (15.38,87). Voittaja Ard Schenk luisteli ajan 15.01,35. Jouko oli samalla matkalla 19:s. Kimmo ja Jouko luistelivat myös 5000 m, jolla Kimmo oli 11:s. ja Jouko 18:s.

Naisten 500 m:n luistelussa Arja Kantola oli 16. ja Tuula Vilkas 24:s. Tuhannella metrillä Tuula oli 11. ja Arja 21:s. Arja Kantola ei luistellut 1500 m:n matkaa, jolla Tuula sijoittui 16:nneksi. Tuula Vilkas luisteli erinomaisen ajan 3000 m:n matkalla (5.05,92) ja sijoittui sillä seitsemänneksi. Voittaja Stien Baas-Kaiser luisteli 4.52,14.

Sapporon mitalit

Sapporon talvikisoissa tapahtui se mitä oli pitkään pelätty: Suomi jäi ensi kerran olympiahistoriassaan ilman yhtään kultamitalia. Suomi sai talvilajeista neljä hopemitalia ja yhden pronssin.

Olympialaiset karsintakilpailuina MM-kisoihin?

Sapporon olympiakisat muodostuivat eräälle suomalaisluistelijalle myös karsintakilpailuksi. Jouko Salakalle ilmoitettiin, että häntä tarkkaillaan ja hänen tuloksiaan verrataan niihin, mitä Raimo Hietala tekee kotimaassa ja päätös siitä, kumpi edustaa yhdessä Kimmo Koskinen kanssa Suomea Oslissa yleisluistelijoiden MM-kisoissa tehdään sen mukaan. Suomi sai lähettää kisoihin vain kaksi luistelijaa.

Ilmoituksen kuultuaan Hänninen ja Linkovesi olivat heti kyselemässä, onko heilläkin menossa karsintakilpailu Eskilstunaan, mutta Aarno Pajusen mukaan ei ollut. (*Suomen Urheilu-lehti* 1972.)

Innsbruck 04.–15.2.1976

Vuoden 1976 talviolympiakisat oli alun perin myönnetty Denverille, mutta niistä luovuttiin kansanäänestyksen hylättyä julkisen kisarahoituksen.

Olympiavalintoja

Suuremmitta yllätyksittä olympiakomitean hallitus valitsi Suomen kisajoukkueen ja pikaluistelijat Innsbruckin talviolympialaisiin. Kisajoukkueen muodostivat Pertti Niittylä, Olavi Köppä, Paula Halonen ja Tuula Vilkas. Pieniä ihmeellisyyksiä joukkueen valintaan kuitenkin liittyi. Helpoimmin olympialipun syrjään kiinni tuntuivat pääsevän johtoryhmän jäsenet. Kummastusta herättänyttä johtajien suurta määrää (34) perusteltiin suoritettavien lajien runsaudella ja niiden toisistaan erillään sijaitsevilla kilpailupaikoilla. *(Suomen Urheilulehti 1972.)*

Tilastoja tutkimalla Niittylä mukaan Innsbruckiin

Luistelu oli ainoa laji, jossa OK:n hallitus otti edustajan mukaan OK:n valmennusvaliokunnan esittämien nimien ulkopuolelta. Luisteluliitto ehdotti kahdeksaa olympialuistelijaa, mutta ei saanut listalleen mahtumaan Pertti Niittylää, joka kuitenkin valittiin neljänneksi luistelijaksi. Perusteluina valitsijat

esittivät sen, että Niittylä oli Olavi Köpän luokkaa. Kolmas naisluistelijaehdokas Tarja Rinne joutui jättämään hyvästit olympiaki-soille äärimmäisen täpärästi.

Jukka Lampiniva kirjoitti Suomen Urheilulehdessä 21.1.1976, että maailmantilaston kärkipäähän tuloksillaan sekä viime että tänä vuonna kuuluva 3000 m:n luistelijamme Tarja Rinne pudotettiin armotta kisakoneesta, jotta jotkut muitten lajien ”turistit” mahtuvat mukaan. Miesten edustajamme Pertti Niittylä ja Olavi Köppä lienevät parhaimmillaan 1000 m:n ja 1500 m:n matkoilla. Molemmilla oli mahdollisuus hyviinkin sijoituksiin, jos kaikki onnistuisi nappiin. Silti liikoja ei olisi ollut syytä odottaa, sillä maailman kärki oli laajentunut pikaluistelussa tavattoman voimakkaasti. Parikymmentä luistelijaa maailmantilaston kärjessä olivat niin lähellä toisiaan, että kuka hyvänsä voi kisoissa yllättää. *(Suomen Urheilulehti 21.1.1976.)*

Sammakkopukuja ja asuvaikeuksia

Innsbruckissa 1976 astuivat muotiin luistelijoiden sammakkopuvut. Suomalaisillakin niitä jo oli, vaan ei hupullisia.

– Paikan päällä onnistuimme hankkimaan Paulaa Haloselle huppuversion. Mutta vain punaisena ja siitäkö metakka nousi, kun ei tytöllä ollut sinistä eikä siniristilippua rinnassa, muistelee Pentti Peltoperä.

Kolmella tonnilla Paula sitten luisteli taas jo Suomen kisa-asussa. Mutta nyt kävi niin, että asusta repesi edestä koko matkalta puvun veto- ketju.

– Onneksi Paulalla oli laamapaita alla, muuten olisi tullut kielletty näytös ja ties vaikka mitä seuraamuksia.

Olavi Köppä

Ennen Innsbruckin olympialaisia täysin tuntematon luistelija Olavi Köppä saavutti 15. sijan EM-kilpailuissa. Vuoden 1972 jälkeen hän oli pitkästä aikaa tilastoitu suomalainen pikaluistelija, joka esiintyi tilastoissa eikä hän huonosti pärjännyt olympialaisissaan.

Köppä sijoittui olympialaisten 1500 m:n luistelussa 10. ja 10 000 m:n luistelussa parhaana suomalaisena ajalla 15.39,73 sijalle yhdeksän. Parempia olivat kuitenkin juniori- Niittylän sijoitus kahdeksanneksi 1000 metrillä ja Paula Halosen 500 metrin luistelu-aika 43,99, jolla hän sijoittui kahdeksanneksi. Tuula Vilkas oli 3000 m:llä 12. omalla ennätyksellään 4.51,71.

Olavi Köppä sijoittui vielä EM-kilpailuissa 1977 neljännelletoista tilalle, mutta hävisi sen jälkeen luistelun parista kokonaan.

Tuula Vilkas nousi naisten kärkiluistelijaksi

Kaija Mustosen jälkeen nousi naisluistelijoiden kärkinaiseksi Karstulan Tuula Vilkas. Hän voitti viisi Suomen mestaruutta ja edusti Suomea lukuisissa EM- ja MM-kilpailuissa sekä kaksissa talviolympialaisissa. Tuula Vilkas oli Innsbruckin talviolympialaisissa 3000 m:llä 12. omalla ennätyksellään 4.51,71.

Yläkuvassa Olavi Köppä ja alakuvassa Tuula Vilkas

KANSAINVÄLISTÄ KILPAILUTOIMINTAA 70-LUVULLA

Maaottelu Eskilstunassa 4.1.1970

Suomen maajoukkueessa luistelivat Pekka Halinen, Raimo Hietala, Olavi Hjellman, Kari Hujanen, Seppo Hänninen, Kimmo Koskinen ja Timo Luostarinen sekä nuorten joukkueessa Seppo Mannila, Timo Portaan-korva, Jorma Sirviö ja Jorma Veistola valmentajanaan Pentti Peltoperä ja matkanjohtajana Martti Santala. Maajoukkueen tavoitteena oli luistella Ruotsi nurin Eskilstunan liukkaalla tekojääradalla. Pakkasen alkaessa kiristymään sovittiin arvontatilaisuudessa 20 asteen pakkarajasta. Tässä tilaisuudessa oli läsnä koko Suomen joukkue, Ruotsin liiton vanha ja arvovaltainen puheenjohtaja Sven Låftman, sihteeri Bertil Olsson ja Ruotsin joukkueen johtaja George Pettersson.

Ensimmäisenä kilpailupäivänä lämpömittari osoitti kentällä pari tuntia ennen kilpailujen alkamishetkeä 19 pakkasastetta. Molemmat joukkueet määrättiin luisteluvalmiuteen. Kuitenkin yllättäen ruotsalaisten johtaja ilmoitti joukkueensa kieltäytyneen luistelemasta pakkasesta johtuen. Tämä oli tietysti sopimuksen vastainen ja suomalaiset ilmoittivat luistelevansa joka tapauksessa, koska olivat jo kentällä starttivalmiina. Tällä välin pakkasen kiristyi ja kun ruotsalaisten johto saapui kentälle mittari näytti jo -21 astetta. Tällöin suomalaisetkin hyväksyivät päätöksen kilpailujen siirtämisestä seuraa-

vaan päivään, jolloin luisteltaisiin ainoastaan 500 ja 3000 m jo suoritettun arvonn mukaisesti. Ruotsalaiset ehdottivat, että pakkasraja alennettaisiin -16 asteeseen, ja ehdotus hyväksyttiin.

Seuraavana päivänä auringon lämmittävä vaikutus oli ilmeinen ja ilma muutenkin suotuisa. Toisin kuitenkin kävi. Kilpailijoiden saavuttua kentälle näytti radalla auringossa olevan -16,5 astetta, mutta varjossa jo -19 astetta. Koska auringon vaikutus tästä hetkestä eteenpäin olisi vähentynyt, päätti ylituomari Enqvist joukkueiden johtajien kanssa neuvotteltuaan peruuttaa ottelu toisenkin päivän osalta.

Maaottelua ei voittanut Ruotsi eikä Suomi, vaan lämpömittari. (*Pikaluistelija 1/70.*)

Suomi sai yllättäen 3 paikkaa naisten MM- ja EM-kisoihin

Vuoden 1970 naisten yleisluistelijoiden MM- ja EM-kilpailujen kolmas kilpailupaikka tuli yllättäen, kun ISU oli hylännyt USA:n Diane Holumin luistelun Innsbruckissa naisten MM-kisoissa vuonna 1969. Täten pisteissä kolmanneksitoista sijoittunut Kaija-Liisa Keskivitikka nousi kahdenneksitoista. Maan kolmannen edustuspaikan ehtona oli sijoittuminen 12 parhaan joukkoon. Samoissa kilpailuissa Tarja Rinne oli 13. ja Arja Kantola 22:nen. (*Pikaluistelija 4/1969*)

Moukarinheittäjästä pikaluistelun ME- mieheksi

Hasse Börjes kaksikymmentäkaksivuotias luisteli Davosissa 1970 uuden maailmannätyksen 38,9. Hän aloitti urheilijauransa lupaavana heittäjänä 17-vuotiaana. Hän työnsi kuulaa ja heitti moukaria. Pohjoismaisessa nuorten moukarikisassa Börjes sijoittui v. 1966 kolmanneksi.

Seuraavana talvena hän kuitenkin aloitti pikaluistelun ja löysi oikean lajinsa saavuttuaan yllättäen 500:llä ajan 42,8. Yli 90-kieloinen Börjes hävisi vielä tammikuussa 1967 Pekka Haliselle pikamatkalla 0,2 sekuntia, mutta voitti Kimmo Koskisen 0,1 sekunnilla. Kyseessä oli nuorten Suomi – Ruotsi- maaottelu. Ensimmäisissä olympialaisissaan 1968 hän sijoittui viidenneksitoista ajalla 41,2. Samana talvena hän kuitenkin alitti ensimmäisen kerran 40 sekunnin rajan (39.9), kiitos kovien harjoitusten Keski-Euroopan loistoradoilla. Pitemmät matkat kuten 1000 m:n luistelu olivat hänelle jo liian pitkiä matkoja.

Alma-Atassa Börjes sitten paransi maailmanennätystä ja luisteli 500 m:llä ajan 38,7. Sapporon olympialaisissa 1972 Börjes luisteli Ruotsille hopeamitalin 500 m:n luistelussa. Vuonna 1972 kaiken huippuna oli 38,0 sekunnin maailmanennätys 500 m:llä, mutta tämän ajan hän jakoi yhdessä Leo Linkoveden ja Erhard Kellerin kanssa. Linkovesi oli ensimmäinen luistelija, joka luisteli 500 m aikaan 38,0. Sprintereiden maailman kärkiluistelijoina vuosina 1971–1972 olivat Ove König, Ivar Eriksen, Hasse Börjes, Erhard

Keller, Johan Granath ja Leo Linkovesi. Heistä kukin vuorollaan paransi sprintereiden yhteispisteiden maailmanennätystä. (*Suomen Urheilulehti 1970.*)

SLL:n kuva-arkisto

Inzellin sprintteriluisteluissa Erhard Keller voitti 500 metrin luistelun, toiseksi tuli Leo Linkovesi ja kolmanneksi sijoittui Ove König. Inzellin MM-kilpailuissa 1971 Ove König oli hopealla. Vuonna 1972 huippuna oli Börjesin luistelema 500 m:n maailmanennätysaika, jonka hän jakoi Kellerin ja Linkoveden kanssa.

Innsbruckissa naisten MM-kilpailuissa 1969 Tarja Rinne oli 13. ja Arja Kantola 22:s. Kaija-Liisa Keskivitikka oli kahdestoista yhteispisteissä. Kuvassa Tarja Rinne.

SLL:n kuva-arkisto

Tietokulma:

Tammikuun 16 p:nä 1971 alitettiin 1500 m:n kahden minuutin haamuraja. Luistelun tapahtumapaikkana oli Davos, missä 1500 m:n ennätyksiä oli aikaisemminkin rikottu Oscar Mathisenin päivistä alkaen. Hollannin huippuluistelijat olivat elämässä kunnossa. Ard Schenk ja Kees Verkerk luistelivat parina. Armoa ei pyydetty eikä annettu. Ard voitti kaksinkamppailun niukasti ajalla 1.58,7 ja toiseksi tuli Kees myös haamurajan alittavalla ajalla 1.59,9. Entinen ME-aika oli Verkerkin Inntzelissä luisteleva 2.01,9. Juhani Järvinen luisteli ME-ajan 2.06,3 Squaw Valleyn esikisoissa 1.3.59. Ennätys kesti vuosia. Seitsemän vuoden yrittämisen jälkeen Ard Schenk pystyi sen murtamaan Davosissa 26.1.1966 yhdellä sekunninkymmenyksellä.

Yleisluistelijoiden naisten MM-kilpailut 1970

Tuula Vilkas kunnostautui naisten yleisluistelijoiden MM-kilpailuissa West Allis-pikaluisteluradalla 28.2.1970.

Viidensadan luistelu meni kompuroiden, mutta muut matkat sujuivat paremmin. Hän oli kahdeksas 1000 metrin luistelussa, omalla ennätysajallaan 1.34,4, 1500 metrillä myös kahdeksas ja 3000 metrillä viides – myös ennätysajallaan 5.10,0 edellään vain Hollannin luistelijat. Tuula voitti kaikki neuvostoliittolaiset kahdella pidemmällä matkalla ja Hollannin Stien Kaiserin pariottelussa 1000 metrillä. *(Pikaluistelija 2–3/1970.)*

Sprinttereiden epäviralliset MM-kisat

West-Allisissa USA:ssa olivat 21.–22.2.70 myös ensimmäiset ISU:n järjestämät sprinttereiden MM-pikaluistelut. Ensimmäisissä ISU:n sprinttereiden MM-kilpailuissa Suomea edusti West-Allisissa naisten kilpailussa Tuula Vilkas sijoittuen yhteispisteissä sijalle 13. Hänen paras matkansa oli 1000 metriä, jolla sijoitukset olivat ajoilla 1.37,70 (10.) ja 1.36,70 (13.). Miesten kilpailussa Suomea edustivat Leo Linkovesi Seppo Hänninen ja Kimmo Koskinen, mutta sijoitukset eivät vastanneet odotuksia. Kimmo Koskisen sijoitus oli 30. ajoilla 1.19,70 (33.). 1.26,90 (14.) 42,60 (28.) 1.24,30 (19.) 207,900. Seppo Hänninen kaatui eikä saanut tulosta ensimmäisestä 500 metrin luistelusta. *(Pikaluistelija 1970; Pentti Peltoperä.)*

Miksi menestystä ei tullut West-Allisissa?

West Allisin kilpailuissa menestyi vain Tuula Vilkas sijoittuessaan yhdenneksitoista MM-kilpailussa, jossa hänen paras sijoituksensa oli 3 000 metrin luistelussa sija 5. Hän turvasi samalla kolme edustajapaikkaa vuoden 1971 kisoihin, jotka järjestettiin Helsingissä.

Pentti Peltoperän mukaan West Allis ei ole sopiva paikka kansainvälisille kilpailuille, koska sääolot tekevät sen vaikeaksi. Radalla ei ole tuulensuojaa. Voimakas tuuli puhalsi luistelijan takaa, ja jos hän sai arvonnassa sisäradan, niin sisärataa täysillä luisteleva ei helposti pysynyt sisäkaarteessa ja oli vaarassa lentää radalta ulos. Onnetar käänsi heti alussa suomalaisille selkänsä, sillä kaikki kolme suomalaista joutuivat aloittamaan 500 m:n luistelun sisäradalta.

Hänninen kiihdytti rohkeasti vauhtiaan, mutta otti kaarteen liian tarkasti, ja ratamerkinöissä käytettävä puupalikka jäi luistimen alle. Terä ei tavoittanut jäätä ja mies lensi yli lumivallin.

Kimmolle kävi samoin, kun hän sisärataa luistellen jarrutteli ja joutui luistimen kärjille ja kaatui rikkoen luistimensa. Kimmo luisteli kuitenkin maaliin saakka ja sai tuloksen, mutta ei voinut enää kilpailla hyvistä loppusijoituksista.

Leon into loppui myös heti alkuun. Syynä oli arastelu, sillä hän oli harjoituksissa lentänyt katsomoon ja joutunut sairaalahoitoon.

Ongelmia oli myös järjestelyissä. Hänninen ei ehtinyt 1000 metrin lähtöön sen vuoksi, että pukusuojakuulutusta ei toiminut.

EM-kisat sprintterinaisille

Kansainvälinen Luisteluliitto päätti kokouksessaan Englannissa 3.–6.7.70 lisätä arvokilpailujen lukua kolmella. Miesten ja naisten maailmanmestaruuskilpailujen ja miesten euroopanmestaruuskilpailujen lisäksi järjestetään jo alkavana talvena naisten euroopan mestaruuskilpailut sekä miesten ja naisten sprintterikilpailut ISU:n mestaruudesta. Naisten euroopanmestaruuskilpailuissa ovat matkat samat kuin maailmanmestaruuskil-

pailuissakin, 500, 1000, 1500 ja 3000 metriä. ISU:n sprintterikisoissa on sekä miesten että naisten matkoina 500 ja 1000 metriä, jotka luistellaan kahdesti siten, että samat matkat luistellaan myös toisena kilpailupäivänä. Alimman aikapistemäärän neljästä luistelusta matkasta saavuttanut voittaa mestaruuden. ISU:n sprintterikisoihin saa kukin maa lähettää vain 5 miestä ja 5 naista. Kisoihin ei mahdu siis Euroopan kaikki kärkiluistelijat.

Tilastojen kertomaa

Ruotsalaiset pitivät tilastoja vuosien 1893–1972 välillä MM- ja EM- kisojen sijoituksista. Tilastoissa suomalaiset sprintterit sijoittuivat parhaiten. Tämän tilaston kärjessä ja jokseenkin saavuttamattomissa oli Clas Thunberg. Leo Linkovesi ja Seppo Hänninen olivat kärkisijoilla koko viimeisen kauden ja vain olympiamitalin puuttuminen oli pienenä kauneuspilkkuna sprinttereiden arvolistalla. Seppo Hänninen oli ensimmäinen Suomen 40 sekunnin alittaja 500 m:llä ajallaan 39,7 Cortinassa 27.1.70. Linkovesi alitti 40 sekunnin rajan peräti 24 kertaa ja sai haltuunsa kaksi maailmanennätystä 500 m 38,0 ja yhteispisteissä 156,500. Yhteispiste-ennätys meni myöhemmin Länsi-Saksan Erhard Kellerille, ja 500 metrilläkin nousivat Keller ja Ruotsin Hasse Börjes Linkoveden rinnalle.

Sprinttereiden MM-seppele jäi Leon Linkoveden omaisuudeksi. Kaikista Linkoveden menestyksistä huolimatta voitaneen pikamatkojen parhaana maailmassa pitää Erhard Kelleriä, joka oli Sapporossa talvikisojen kulmamitaliluistelijat.

Seppo Hännisen hyvät saavutukset jäivät hieman Leo Linkoveden varjoon. Pikamatkalla ajallaan 38,2 hän oli neljäntenä ennätyskolmikon jälkeen. 1000:lla metrillä hän jakoi tilaston toisen sijan Leon kanssa samalla ajalla.

Kansainvälisissä tilastoissa Kimmo Koskinen mahtuu pidemmillä matkoilla kahdenkymmenenviiden parhaan joukkoon kaikilla matkoilla ja Jouko Salakka kahdella matkalla. Koskinen 1500 m 2.01,5 (4.) 3000 m 4.21,6 (12.) 5000 m 7.35,4 (21.) 10 000 m 15.38,87 (16.) Jouko Salakka 1500 m 2.03,9 (20.) 3000 m 2.24,48 (25.). Tuula Vilkas oli kansainvälisissä tilastoissa paljon korkeammalla kuin mitä kansainvälinen menestys antaisi odottaa. Arja Kantola mahtui myös pikamatkalla tilastoihin.

Kotimaan tilastoissa kärjessä olivat samat luistelijat kuin kansainvälisissäkin tilastoissa. *(Pikaluistelija 1/1972)*

Nuorten MM-kilpailut Ruotsissa 1975

Karstulan Pertti Niittylä voitti yllättäen 500 m:n pikamatkan 1975 nuorten MM-kilpailuissa Ruotsissa. Tulos oli kansainvälisesti vaatimaton 41,52, mutta taakse jäi pari sel-laista junioria, joiden tulokset talven tilastos-sa olivat alle 40 sekuntia. Matti Liimatainen oli neljäs 1500 m:n luistelussa ajalla 2.11,22. Molemmat pääsivät myös viimeiselle 5000 m:n matkalle, jolla Matti oli suomalaisista parempi ajalla 8.03,04. Yhteispisteissä Matti oli seitsemäs ja Pertti yhdestoista.

Tyttöjuniorien kilpailussa oli Pirjo Hyväri-nen 13:s. Paras matkasijoitus oli 7. viidensa-dan metrin luistelussa, jolla aika 46,43. Hän pääsi luistelemaan myös 3 000 metriä. Merja Törrönen oli yhteispisteissä sijalla 20.

Nuorten MM-kilpailut Italiassa 1976

Seuraavana vuonna 1976 MM-kilpailut Ita-liassa eivät sujuneet odotusten mukaisesti. Vaikka Pertti oli parantanut aikaisemmin 500 m:n aikaansa luistelemalla sen 40,24, niin juniorien MM-kilpailuissa Italiassa ly-hyen matkan luistelu ei aivan sujunut odo-tusten mukaisesti, sillä viidensadan aika oli heikompi 40,57. Muiden matkojen sijoitukset olivat kuitenkin niin hyvät, että hän sijoit-tui yhteispisteissä 6. Matka-ajat: 40,57 (5.) 4.30,38 (8.) 2.04,44 (5.) 7.56,46 (14.) yhteispis-teet 174,759.

Pirjo Hyvärinen oli tyttöjuniorien ainoa

suomalainen edustaja. Hän ei ollut enää samassa kunnossa kuin edellisenä vuonna Ruotsissa, jossa hän oli yhteispisteissä 13. ja nyt 18:s. Paras matkasijoitus oli 1000 m:n luistelussa 10. (46,23 (14.) 2.32,06 (22.) 1.32,36 (10.) yhteispisteet 143,097).

Tekojääradan avajaiskilpailut Oulunkylässä

Toistakymmentä vuotta kestänyt toive, pi-kaluistelun harrastajien kaipaama, pikaluis-telun kehitykselle ehdottoman välttämätön harjoittelu- ja kilpailuareena, oli vihdoinkin todellisuutta. Oulunkylän uusi tekojäära-ta saatiin koekäyttöön marraskuun alku-puoliskolla ja virallinen avaus suoritettiin 27.11.1977 klo 15.00, ja tämä oli ensimmäi-nen 400 m:n tekojäärata Suomessa. Oulun-kylän tekojääalue on alueellisesti Euroopan laajimpia, joten tilaa on sekä kuntoluisteli-joille, jääpalloilijoille että pikaluistelijoille. Muualta harjoittelemaan tulevien kannalta on ongelmallista majoitustilojen puute ken-tän läheisyydestä.

Avaus jouduttiin suorittamaan keskellä kiireistä kilpailuruuhkaa, sillä jääpalloliitto oli järjestänyt kansainvälisen turnauksen sa-maksi päiväksi ja HTL samoin kansainväliset pikaluistelukilpailut. Pikaluistelukilpailujen odottamattoman suuri osanottajajoukko ai-heutti ko. kilpailujen typistämispakon, kun kaupunginjohtaja Loimirannan suorittama avausseremonia oli suoritettava ajallaan.

Tekojääradan avajaiskilpailuissa oli osan-ottajia yllättävän monilta paikkakunnilta

ympäri Suomea. Selityksenä näin laajaan osanottoon on, paitsi tyytyväisyys tekojään saannista Suomeen, myös SLL:n sekä TUL:n edustusluistelijain valmennusleirin ajoittu-minen juuri kilpailuviikon edellisviikkoihin Helsingissä.

Avajaiskilpailut olivat samalla myös HTL:n 50-vuotisjuhlakilpailut. Vaikka luistelukausi oli vasta aluillaan, saavutettiin joitakin mai-ninnan arvoisia tuloksia. Sprintterit: Simo Rinne 41,7/1.26,8 ja Leo Linkovesi 41,6/1.27,8 ja Paula Halonen 46,4/1.37,0. Yleisluisteli-jat: Jouko Salakka 42,4/2.14,4/4.40,6, Jar-mo Alppi 44,1/2.14,6/4.40,9, Ari Mäkelä 41,8/2.13,5, Olavi Köppä 43,0/2.14,6/8.08,1 ja Hannu Koivu 43,4/2.19,8/8.34,4. Tarja Rinne luisteli 47,7/2.32,0. Myös suomalais-juniorit kokeilivat tulostuntoaan: Jukka Ala-Louko 43,0/1.31,3/2.19,0 Tarja Hägg 46,5/1.39,6/2.34,0 ja Esa Heikkilä 46,8/1.37,6. (Luistelija 4/1977.)

Helsingiläisseurat HLK sekä HTL järjes-tivät pitkin talvea kilpailuja Oulunkylässä. Tuloksena on ollut monia kansallisia Suomen ennätyksiä. Kokemus on osoittanut myös, et-tä Oulunkylän rata on erittäin nopea ja jat-kossakin sillä tehdään kovia tuloksia.

Naisten MM-pikaluistelut Oulunkylässä

Naisten MM-kilpailut 4.–5.3.78 olivat Oulun-kylän tekojääradan vihkiäiskilpailut. Nais-luistelijoiden sijoitukset eivät olleet odotuk-sien mukaiset, sillä Paula Halonen oli vasta 27. ja Tarja Rinne 25. hiukan paremmalla suorituksella.

Miksi Suomen naiset epäonnistuivat omissa MM-kilpailuissa?

Marraskuussa Oulunkylään valmistunut tekojäärata mahdollisti suomalaisten pika-luistelijoiden jääharjoittelun kotimaassa jo marraskuussa 1977. Edustusluistelijoilla oli mahdollisuus harjoitella ja valmistautua tulevaan kauteen myös ulkomailla. Tätä taustaa vasten luistelijoiden valmentautu-

**Tilastojen kerto-
maa**

Tilastot osoittavat, että luistelukaudella 1978 suomalainen pikaluistelu meni melko voimakkaasti eteenpäin. Varsinkin 500 metrin luistelussa edistyminen oli vähintään toiveita antavaa. Kaiken lisäksi syksyn kilpailut Oulunkylässä osoittivat tämän kehityksen yhä vahvistuneen. Ennen kaikkea Jukka Ala-Louko osoitti oivaa syyskuntoa ja luisteli 500 metriä aikaan 39,2. Myös Esa Puolakka ja Kari Hujanen olivat menossa kohti hyvää kautta. Myös Pertti Niittylä oli varsinkin 1500 metrillä lupaavassa kunnossa. Tilastojen valossa olympiakoneeseen on useammalla luistelijalla mahdollisuudet. *(Luistelija 1/1979.)*

mismahdollisuuksia tarkasteltaessa heidän valmentautumisensa piti olla aikaisempia vuosia parempi.

Tilanne olikin parempi kuin pitkiin aikoihin ja alkuvuoden kilpailut menivätkin mukavasti. Norjan Larvikin 3-maaottelussa 26.-27.1.1978 Paula Halonen voitti 1000 m:n luistelun ja oli 500 m:llä kolmas. Myös Tarja Rinne luisteli erinomaisesti 1500 ja 3000 metriä. Tuhannenviidensadan metrin matkalla Tarja teki uuden Suomen ennätyksen 2.21,1 ja hävisi Ruotsin Filipssonille vain 1,2 sekuntia.

Mutta sitten Oulunkylän MM-kilpailuissa kunto oli hävinnyt niin, että Halonen oli 500 m:llä vasta 21. ajalla 46,2 ja 1 000 metrillä myös 21. sijalla. Paula hävisi molemmilla matkoilla lähes kaikille Norjassa voittamilleen luistelijoilta. Tarja puolestaan hävisi 1500 m:n luistelussa mm. Ruotsin Filipssonille yli kuusi sekuntia eikä päässyt 3000 m:n matkalle.

Miksi sitten näin kävi, vaikka harjoittelumahdollisuuksiin oli tullut merkittävä parannus? Valmennusjohdolle jäi edellä mainittujen kilpailujen jälkeen pohdittavaa, mutta Erkki Alho arveli MM-kilpailujen jälkeen luistelijoiden heikkoon tulokuntoon vaikuttaneen: ”Paula Halosen päätavoite edellisenä kautena oli sprinttereiden MM-pikaluistelut USA:ssa. Luisteltuaan omasta mielestään näytöt 3-maaottelussa ja voitettuaan ylivoimaisesti sprinttereiden suomen mestaruuden, hän oletti pääsevänsä ilman muuta MM-kilpailuihin. Kun näin ei käynyt, hän masentui ja motivaatio putosi samalla lähes nollille. Lisäksi hänet pantiin luistelemaan Karstulassa 1500 metriä muka

katsastuksena yleisluistelijoiden MM-kilpailuihin. Tämä oli täysin turha, sillä hän kuului kahden parhaan naisluistelijan joukkoon. Lisäksi ”Pami” oli huonossa asemassa koska hänen valmentajansa asui muualla, eikä voinut näin ollen ohjata valmennettavaansa tarpeeksi usein. Sääolosuhteet olivat lisäksi epäedulliset hänen ollessaan Joensuussa, ja harjoitus jäi pakostakin vähäiseksi.

Tarja Rinne oli sikäli paremmassa asemassa, että hän asui suhteellisen lähellä Oulunkylän rataa ja hänen miehensä vastasi osittain hänen valmennuksestaan. Vaivojaan ja varojaan säästämättä Rinteet käyttivätkin Oulunkylän suomia mahdollisuuksia hyväkseen. Tarja voitti selvästi Pamin yleisluistelijoiden SM-kilpaluissa. Tämä jälkeen tuli kuitenkin liian pitkä väli kilpailujen suhteen ja sääolot kävivät huonoiksi. Tämä tapahtui juuri aikana, jolloin Tarja olisi tarvinnut kovia kilpailuja. Tarjalle olisi pitänyt pystyä järjestämään kansainvälistä kilpailukosketusta. Lisäksi hän ehkä liikaa jännitti omissa MM-kilpailuissa, sillä luistelihan hän MM-kilpailujen jälkeen Suomen ennätyksen Oulunkylässä. *(Luistelija 2/1978.)*

Jääratojen nopein aviopari Tarja ja Simo Rinne

Ensimmäisen SM-mitalinsa Tarja Rinne sai jo 1965, jolloin hän sai 1500 metrillä SM-pronsia. Tarja tunnetaan kilparatojen väriläiskänä ja hän painosti nuoremmat kilpasisarensa harjoittelemaan kovemmin osallistumalla

SLL:n kuva-arkisto

vielä SM-kilpailuihin vuonna 1989 ja luistelemalla tuolloin myös pronssille.

Hänen saavutuksiinsa pikaluistelussa sisältyy Suomen mestaruudet yleisluistelun yhteispisteissä vuosina 1969, 1975 ja 1978, hopeamitalit vuosina 1972, 1973, 1976, 1977, 1988 sekä pronssimitalit 1979, 1981, 1983, 1984 ja 1989. Sprintteriluisteluissa tuli hopea 1978. MM-kisaedustajana hän oli vuosina 1969, 1972 ja 1978 sekä EM-kisaedustajana vuonna 1973. Suomen ennätyksiä Tarja on luistellut nimiinsä kaikilla matkoilla ja yhteispisteissä. Tarjan ennätykset ovat 45,0/1.30,63/2.19,75/4.55,1/ja 8.73,8. Hän on menestynyt myös veteraanisarjoissa.

Tarja ja Simo edustivat pikaluistelussa Tampereen Kisa-Veikkoja.

SLL:n kuva-arkisto

Simo Rinne

Rinne edusti Suomea Innsbruckin 1964 talviolympialaisissa, joissa hän sijoittui 500 metrillä kymmenenneksi. Hän voitti Suomen mestaruuden 500 metrin matkalla vuonna 1964 ja sprinttereiden yhteispisteissä vuonna 1978. Hän luisteli Suomen ennätyksiä 500 metrillä ja 1000 metrillä vuosina 1964–1978. Puoliso Tarja Rinne.

KOTIMAAN LUISTELUTAPAHTUMIA JA SAAVUTUKSIA 70-LUVULLA

Kimmo Koskinen valta-istuimelle

Vahdinvaihto pikaluistelun kuninkuudessa oli odotettu. Kuutena vuonna peräkkäin yleismestaruuden voittanut Jouko Launonen siirtyi luistelun johtoportaaseen. Kaksikymmentävuotiaan vuoro oli asettua kärkiluistelijaksi. Nuoresta iästään huolimatta Kimmo oli jo ehtinyt voittaa kuusi kullanväristä mitalia: alle 18 v. poikien mestaruuden 1967, 500 metrin mestaruuden samana vuonna, 1500 ja 10 000 metrin mestaruudet 1968.

Tammikuun 12 pvä. 1969 Kimmo saavutti ensimmäisen kerran Suomen yleismestaruuden. Ensimmäisenä kilpailupäivänä hän luisteli 5000 metrillä uuden Suomen ennätyksen, toisena päivänä uudet mestaruuskilpailuennätykset 1500 ja 10 000 metrillä sekä yhteispisteissä. Kimmo voitti ylivoimaisesti kolme matkaa neljästä. Lyhyimmällä matkalla hän sijoittui kolmanneksi. Piste-ero Olavi Hjellmaniin oli niin suuri, että se näytti kansallisen tasomme vaatimattomuuden. Kimmo Koskinen oli sillä hetkellä ainoa kansainvälinen valioluokan luistelija Suomessa.

Vanhatkin tekijät ylsivät mestaruuskisoissa vielä hyviin tuloksiin. Seppo Hänninen alitti 500 metrillä 42 sekunnin rajan, vaikka opiskeluun keskittyneenä oli harjoitellut vain viidenneksen edellisestä vuodesta. Viidellätuhanella metrillä kahdeksan minuuttia oli edelleen kynnys jonka ali ei vielä päästy.

Hjellman jäi rajasta harmittavat 0,8 sekuntia, vaikka väliajat viittasivat 7.55 loppuajkaan.

Timo Luostarisen nousua kestävyysluis-
telijoiden eturiviin ja Pekka Halisen paluuta 1500 metrin luistelijoiden kärkijoukkoon voitiin tervehtiä tyydytyksellä.

Riemukkaan yllätyksen tarjosi 17-vuotias Jouko Salakka luistelemalla Pekka Halisen parina 5000 metrin matkan aikaan 8.07,8. Voitiinkin todeta, ettei yksikään suomalaisnuori ole Salakan ikäisenä luistellut näin hyvin.

Jouko Launosen yhteispistemäärä 191,692 lienee johtokunnanjäsenten maailmanennätys. Näin jäähdyttelynäkin se toi kuusinkertaiselle ex-mestarille kuudennen sijan yhteispisteissä.

Kimmo Koskisen vuosi 1970 alkoi mainiosti

Uusi vuosi alkoi mainiosti, sillä Karstulan Kymppillä Kimmo Koskinen luisteli maailman kärkiajan ja uuden SE:n 15.39,4. Hjellmankin luisteli 16.39,0. Hänninen luisteli jo toistamiseen 40,8, samoin Hujanen 41,8. Simo Rinteen 500 m:n debyyttitulos 42,1 oli mainio.

Naisista voidaan mainita Tuula Vilkas, joka luisteli ajat 47,7 – 5.18,7. Jälkimmäinen oli kaikkien aikojen kakkostulos kotimaassa. Vain Kaija Mustonen on luistellut nopeammin.

Paula-Irmeli Halonen

Luistelukausi 1970–1980 ei suomalaisilla pikaluisteliijoilla ollut juuri mainittavia saavutuksia, varsinkaan miehillä, mutta Paula Halonen oli 1975 MM-kilpailuissa kuudes.

MM-kilpailuissa 1975 Keystone'ssa Halonen oli 500 metrillä hopeatilalla ja yhteistuloksissa 12 sijalla. Hänen luisteluajansa ja sijoituksensa olivat eri matkoilla 42,20 (2.); 2.16,58 (12.); 1.28,01 (11.); 5.08,83 (13.); 183,204 (12.).

Olympiakisoissa Innsbruckissa 1976 Halonen oli kahdeksas 500 metrillä ja 13:s 1000 metrillä. Paula voitti kaksi yleisluistelijoiden Suomen mestaruutta ja saavutti kaksi hopeasijaa 70-luvulla.

Paula voitti Suomen mestaruuden viidesti ja luisteli 20 Suomen ennätystä.

SLL:n kuva-arkisto

Arja Kantola

Arja Kantola edusti Suomea kaksissa olympialaisissa. Grenoblessa 1968 hän sijoittui 500 metrillä 12:nneksi, 1500 metrillä 22:nneksi, 1000 metrillä 23:nneksi ja 3000 metrillä 24:nneksi. Sapporossa 1972 hän oli 500 metrillä 16:s ja 1000 metrillä 21:s. Sprinttereiden MM-kilpailuissa hänen paras matkasijoituksensa oli kahdeksas sija 500 metrillä vuonna 1971. Kantola edusti seuratasolla Lapin Lukkoa. Hän oli SM-kilpailuissa nopein 500 metrillä vuosina 1966–1968 ja saavutti SM-pronssia yhteispisteissä vuosina 1965–1971. Hän luisteli yhteensä 17 Suomen ennätystä vuosina 1966–1972.

SLL:n kuva-arkisto

Raimo Hietala

Hietala edusti Suomea Grenoblen 1968 talviolympialaisissa, joissa hän sijoittui 5000 metrillä 17:nneksi, 10 000 metrillä 20:nneksi ja 1500 metrillä 24:nneksi. Hän sijoittui yleisluistelun MM-kilpailujen yhteispisteissä parhaimmillaan 14:nneksi vuonna 1971. EM-kilpailujen yhteispisteissä hän oli 12. vuonna 1971 ja 16. vuonna 1970.

Hietala edusti seuratasolla Lapin Lukkoa. Hän saavutti yhteispisteissä SM-hopeaa

vuosina 1966, 1967, 1970 ja 1971 sekä SM-pronssia vuonna 1969. Raimo Hietalan isovelji Kalervo Hietala oli myös pikaluistelun olympiaedustaja.

Henkilökohtaiset ennätykset:

- 500 metriä 41,9
- 1 500 metriä 2.07,9
- 5 000 metriä 7.34,3
- 10 000 metriä 15.52,7

Sprinttereille omat SM-kilpailut – erikoismatkojen mestaruuksista luovutaan

Suomen Luisteluliitto poisti vuosikokouksessaan 25.10.1970 ohjelmastaan erikoismatkojen suomenmestaruuskilpailut ja päätti ottaa niiden tilalle sprintterimestaruuskilpailut miehille ja naisille samalla ohjelmalla, mikä oli ISU:n sprintterikisoissa. Ensimmäisenä päivänä luistellaan 500 ja 1000 metriä ja samoin toisena päivänä. Mestaruuden voittaa neljässä kilpailussa alimman yhteispistemäärän saavuttanut. Osanotto-oikeus on A-luokan vaatimuksen suorittaneilla miehillä ja B-luokan rajan alittaneilla naisilla. Suomenmestari ratkaistaan luistelemalla kahden päivän aikana 500 ja 1000 metriä kahdesti, ja kunkin luistelun 500 metrin keskiajat lasketaan yhteen. *(Pikaluistelija 4/70.)*

Ensimmäiset sprinttereiden SM-kisat Kajaanissa

Kajaanin Kipinä sai järjestettäväkseen ensimmäiset sprinttereiden SM-kilpailut, jotka pidettiin 27. helmikuuta 1971 kahtena perättäisenä päivänä. Rata oli huonoista sääololoista huolimatta saatu hyvään kuntoon.

Kajaanin Kipinä halusi saada jotain uutta kilpailuihinsa ja uudisti kaarremerkinnät. Kaarteiden lumivalleista luovuttiin ja tilalle asetettiin 1–1,5 metrin välein puupalikat.

Parannuksen tarkoituksena oli vähentää kaatumismahdollisuuksia, ja lisäksi rata voitiin jäädyttää kilpailujen aikana useampaan kertaan, koska ratamerkit voitiin poistaa jäädytyksien ajaksi ja asettaa uudelleen paikoilleen. Myös radalla seisseitä lippumiehiä ei enää tarvittu, sillä radan vaihdot osoitettiin punaisilla ja valkoisilla valoilla. Radan vaihtoalueesta saatiin laajempi ja esteettömämpi. Kilpailujen ylituomarina toimi Erkki Karjalainen ja kilpailujen johtajana Pentti Eronen.

Vaikka luistelijoiden menestyminen ja viihtyminen oli tärkeintä, ei yleisöäkään unohdettu. Pääsylippunsa lunastaneiden kesken arvottavaksi saatiin televisio. Lisäksi yleisölle järjestettiin mahdollisuus pyörähdellä kisatansseissa Hotelli Seurahuoneella ja Hotelli Välskärissä.

Miesten ensimmäisen sprinttereiden Suomen mestaruuden voitti Seppo Hänninen (OkuP), toinen oli Leo Linkovesi (HLK) ja kolmas Olavi Hjellman (TaJ).

Naisten ensimmäisen sprintterimestaruuden voitti Anneli Repola (SU), toinen oli Paula Irmeli Halonen (JoKa) ja kolmas Merja Törrönen (JoKa). *(Pikaluistelija 1/1971.)*

Hopealuistinkilpailutoiminta

SM-loppukilpailuihin kutsuttiin kotiratalosten perusteella kustakin sarjasta 10 parasta tyttöä ja poikaa Luisteluliiton luistelijoista sekä ne TUL:n luistelijat, jotka kotiratajakson tuloksissa sijoituivat 10 parhaan SLL:n luistelijan joukkoon. Ikäkausi-loppukilpailuihin osallistui Valkeakoskella 84 luistelijaa.

70-LUVUN JÄRJESTÖ- JA SEURA-TOIMINTAA

Toimintasuunnitelma 1967–1977

Liiton sihteerinä jatkoi edelleen Pirkko Pesonen ja koulutus- ja valmennuspäällikkönä Jorma Veistola. Koulutus- ja valmennuspäällikön toimenkuvaus oli seuraava:

- suunnittelee yksityiskohtaisesti liittotason valmennuksen valmennusvaliokunnalta ja ryhmävalmentajilta saatujen taustatietojen perusteella.
- vastaa, että liittotason valmennuksessa olevien kanssa luistelijoiden kanssa tehdään sopimukset harjoittelusta, yksityiskohtaiset valmennus- ja kilpailuohjelmat budjetteineen yhdessä ryhmä- tai henkilökohtaisten valmentajien kanssa sekä PTS että LTS huomioiden.
- valvoo O.E ryhmien valmennusta.

Toimintakertomuksista poimittua

Vuosi 1979 oli luisteluliiton toiminnassa vilkas, nimenomaan valmennus- ja kilpailutoiminnan osalta. Olihan kyseessä olympiaki-soja edeltävä vuosi. Luistelijat osallistuivat valmennusleireille entistä innokkaammin ja hoitivat valmentautumisen kiitettävästi. Kansainvälisiin kilpailuihin osallistuttiin vilkkaammin kuin aiempina vuosina. Suo-

malaisluistelijat olivat mukana kaikkiaan kuudessa kansainvälisessä kilpailussa ISU:n mestaruuskilpailujen lisäksi. Kansallinen kilpailutoiminta lisääntyi niinikään kilpailujen lukumäärän kuin osanottajienkin osalta.

Kuluneena vuonna oli yksi päätapahtuma Hopealuistinkilpailu. Se kokosi osanottajia enemmän kuin edellisenä vuonna, ja tulostasokin nousi edellisestä vuodesta. Erittäin merkittävänä apuna Hopealuistinkilpailujen onnistumiselle oli Kansallis-Osake-Pankin myöntämä taloudellinen toimintatuki.

Liiton koulutustoiminta lisääntyi hieman kuluneena vuonna, mutta tulevina vuosina koulutustoiminnan lisääminen ja laadun parantaminen on liiton päällimmäisenä tehtävänä. *(Suomen Luisteluliitto 75 vuotta.)*

Rahavarojen keruu ja talous

Jo pidemmän aikaa pikaluistelun ystävät ja aktiivit olivat ajatelleet perustaa tukiyhdistyksen pikaluistelun toiminnan eteenpäinviemiseksi. Vaikka luisteluliitto sai tukea ja avustusta SVUL:ta, olympiakomitealta ja pikaluistelua kannattavilta ystäviltä, niin lisävarojen hankkiminen katsottiin välttämättömäksi. Jos vaikka tarkasteltiin liiton vuoden 1970 budjettia, niin voitiin todeta, että koko toiminnan piti pysyä 100 000 markan rajoissa. Sillä piti rahoittaa luistelijoiden val-

mennus, kilpailumatkat sekä liiton järjestämät koulutukset. Monissa kultamitalimaissa vastaava budjetti oli moninkertainen.

Lisärahoituksen saamiseksi pidettiin perustava kokous 19.10.1969, jossa yksimielisesti päätettiin perustaa ja rekisteröidä Pika-luistelun Tuki-yhdistys. Kokouksessa olivat mukana Aarno Pajunen, Martti Santala, Kaisa Nuoramo, Jukka Lampiniva ja Mauno Löfroos. Seuran puheenjohtajaksi valittiin Martti Santala ja johtokuntaan Aarno Pajunen, Martti Immonen, Allan Koskinen, Olavi Sarkko ja Yrjö Kaukonen.

Kokouksessa päätettiin, että seuran perimmäisenä tarkoituksena on edistää ja suosia pikaluistelun koulutustoimintaa ja kunto-luistelua Suomessa. Edellämainitun päämäärän saavuttamiseksi Pikaluistelun Tuki tekee valistustyötä julkaisemalla ja kustantamalla luistelua koskevaa kirjallisuutta, aikakauslehtiä ja mainoslehtiä sekä tukee luistelun tutkimustyötä sekä koulutus- ja kilpailutoimintaa myöntämällä näihin tarkoituksiin apurahoja. *(Pikaluiistelija 2–3/1970; Pentti Peltoperä.)*

Luisteluliiton talous heikkenee

Luisteluliiton talous heikkeni eikä kansainvälisiin mestaruuskilpailuihin lähetetty luistelijoi-
ta lisääntyneiden matkakustannuksien vuoksi. Liitolla oli Pertti Niittylän kanssa keskustelu, jossa hän sitoutui uudeksi Linko-
veden manttelinperijäksi. Lisäksi oli tulossa uusi joukko uusia sprintterikykyjä, joilla oli erinomainen luistelutekniikka ja näkyvissä

joitakin hyviä tuloksia. Niittylän vuoden 1979 EM-tulokset molemmilla sprinttereiden lyhyemmillä matkoilla olivat lupaavia, kun sijoitukset molemmilla matkoilla olivat 8. si-
ja. Mutta valitettavasti hän epäonnistui kun-
tohuippunsa ajoittamisessa olympialaisiin.

Liittohallitus

70-luvun alkaessa Suomen Luisteluliiton joh-
tovastuussa oli liittohallitus, jonka jäseninä olivat:

Puheenjohtaja Aarno Pajunen, Helsinki
Varapuheenjohtaja Martti Santala, Helsinki
Jäsenet:
Erkki Alho, Joensuu
Pentti Eronen, Kajaani
Aimo Klemetsö, Seinäjoki
Jukka Lampiniva, Valkeakoski
Jouko Launonen, Karstula
Mauno Löfroos, Pälkäne
Eero Majava, Pateniemi
Olavi Poikela, Rovaniemi
Martti Torppa, Pieksämäki
Toiminnanjohtajana ja valmentajana toimi
Pentti Peltoperä ja toimistosihteerinä Kaisa
Nuoramo.

Syysyllätys 1979 – puheenjohtaja vaihtui

Syyskokouksessa koettiin melkoinen yllätys, kun kokousväki selvällä äänten enemmistöl-
lä valitsi liiton piirissä jo pitkän päivätyön
tehneen pälkäneläisen liikunnan lehtori-
Mauno Löfroosin uudeksi puheenjohtajaksi.

Samalla vaihtuivat myös varapuheenjohtajat. Uusiksi varapuheenjohtajiksi valittiin Eero Aarnio Helsingistä sekä Mikko Saarinen Turusta. Kentällä oli oltu jo pitkään liiton johtoon ja toimintaan siinä määrin tyytymättömiä, että se katsoi näinkin suuren muutoksen tarpeelliseksi. Tunnelma oli vähän samanlainen kuin joskus aikoinaan, maaseutu kontra Helsinki. *(Suomen Luisteluliitto 75 vuotta.)*

Puheenjohtajan palstalta

Uusi puheenjohtaja Mauno Löfroos kirjoitti palstallaan: ”Urheilun arvokkain tavoite on olympiakisojen kultamitali. Jokainen luistelussa mukana oleva toivoo Suomen naisen ja miehen menestyvän olympialaisissa. Samalla kun huiput valmistautuvat ensin koviin katsastuksiin ja sitten itse kisoihin, on myös ajateltava kotimaista luistelukautta ja luotava katseet siitähän eteenpäin. Suomen luistelu on kokenut kovia vastoinkäymisiä sitten toistaiseksi viimeisten maailmanhuippujensa, Kaija Mustosen loistokkaiden päivien ja olympiamitalien sekä Leo Linkoveden upean ME:n ja MM:n -72 jälkeen. Monien muiden syiden ohella ”Luontoäitikin” on ollut meitä vastaan. Me kaikki yhdessä ja yhteisvoimin voimme muuttaa suunnan. Meidän tulisi tehtävästämme, asuinpaikkakunnastamme tai sukupuolestamme riippumatta, löytää saumaton yhteishenki – me-henki. Meillä on vaalittavana maailman upein urheilumuoto – luistelu. Yhdessä vuodessa ei määrällisesti suuruuden aikoihin palata, sillä enempää huippu-urheilussa kuin toiminnallisesti arvokkaimmassa yksikössä – seuratoiminnas-

sakaan – ei ole oikotietä huipulle. Kuitenkin vuodessakin saadaan arvaamattoman paljon aikaan, kun toimeen tartutaan tosissaan”.

Pikaluistelun tuki ry:n johtokunta

Pikaluistelun tuki ry:n johtokunnan puheenjohtajaksi valittiin Martti Santala ja varapuheenjohtajaksi Allan Koskinen ja jäseniksi Yrjö Kaukonen, Aarno Pajunen ja Olavi Sarkko. Pikaluistelulehden vastaavaksi toimittajaksi valittiin Martti Santala ja toimituskuntaan valittiin Sulo Kolkka, Pentti Peltopää ja Pentti Pekkala.

Luistelijalehti

Vanha liittohallitus päätti, että Luisteliija-lehti nykyisessä muodossa lopettaa ilmestymisensä ja jälleen siirrytään vuosikirjat-tyyppisen kirjasen julkaisemiseen luistelukauden päätyttyä. Erkki Alho toimitti lehteä vuodesta 1975 lähtien, yhteensä kaksitoista vuotta. Aika ajoin lehdellä oli monia vaikeuksia, mutta jokainen lehti toi markkoja Pikaluistelun Tuki ry:lle ja luistelulle. *(Luisteliija 1/1979.)*

Muita pikku-uutisia

Luisteluväen hyvin tunteva Jorma Veistola palasi liiton koulutus- ja valmennuspäälliköksi. Hän vapautuu vasta helmikuussa varsinaiseen tehtävänsä ja toimii siihen saakka vielä olympiavalmennettavien ohjaajana.

Kaija Mustoselle urheilulehden mitali

Vaikka Kaija Mustosen kultavuodesta olikin jo kulunut melkein olympiadi, niin vielä näinkin myöhään hänelle lankesi ansioita noista loistoajoista. Suomen Urheilulehti on jakanut lehden nimeä kantavaa mitalia aina vuodesta 1929 lähtien, kunkin vuoden parhaalle urheilijalle. Kaija Mustonen sai mitalin vuodelta 1969, mutta jako oli siirtynyt vuosia myöhemmäksi, mutta nyt virhe korjattiin ja Kaija sai mitalin.

Kaija kertoi mitalin luovutustilaisuudessa,

että hän ei juuri urheilua seuraa muusta kuin TV:n ja lehdistön välityksellä. Hän mainitsi kuitenkin seuranneensa paikan päällä Helsingissä naisten MM-kilpailut. Kilpailupaikalla syntyi veikkailua asiantuntijoiden kesken, että pystyykö Tuula Vilkas rikkomaan Kaijan voimassa olevat ennätykset 3000 m:llä ja yhteispisteissä. Kaija lupasi aloittaa välitömmästi harjoittelun, mikäli molemmat ennätykset kaatuisivat. 3000 m:n ennätys kaatui, mutta yhteispisteet jäivät voimaan.

Urheilulehden päätoimittaja Risto Taimi on kuvassa luovuttamassa mitalia Kaija Mustoselle. *(Pikaluisteliija 3–4/1971.)*

SLL:n kuva-arkisto

Valmennus on noidankehässä

Kriittinen mielipide

Pentti Peltoperä siirtyi Suomen Luisteluliitosta TUL:n luisteluvalmentajaksi keväällä 1976 ja tilalle tuli Jorma Veistola koulutuspäälliköksi. Työtehtävän nimikkeen muuttamisella ei varmaankaan ollut merkitystä, sillä sekä päävalmentaja ennen että koulutus­päällikkö tulevaisuudessa vastaa käytännössä pikaluistelun kehittämisestä koko maassa.

Pentti Peltoperä hoiti päävalmentajan virkaa alun toistakymmentä vuotta. Kieltämättä hänellä oli merkittäviä saavutuksia valmentajana, mutta tuli hän tehneeksi myös virhearvioita, joiden vaikutus suomalaisessa luistelussa vaikutti pitkään.

Pahin virhe suomalaisessa pikaluisteluvalmennuksessa oli menestyvien ulkomaisten luistelijoiden matkiminen. Kukaan ei vaivautunut kehittämään siitä sitä luisteluperinnettä, joka Suomessa oli ollut. Luovuus oli vierasta pikaluisteluvalmennuksessa ja vaativin osa valmennussuunnitelmien tekoa oli norjalaisten ja hollantilaisten luistelijoiden ohjelmien kääntäminen suomeksi. Useampana vuotena toivottiin apua saatavan ottamalla osia itäsaksalaisten ja neuvostoliittolaisten harjoitteista ja uskottiin näin päästävän tuloksiin – käytettiin­hän valmennuksessa kaikkien johtavien luistelumaiden oppeja.

Harjoitusohjelmien kopioinnista seurasi luonnostaan se, että suunnittelusta tuli lyhytjännitteistä ja harjoittelun painopiste siirrettiin aina edellisenä talvena menestyneiden

luistelijoiden valmennuksen suuntaan. Harjoitteiden vaihtamisesta vuosittain saatiin hyvä esimerkki vuosina -69 ja -70, jolloin Verkerk oli Suomessa kilpailemassa. Vuonna 1969 hän sanoi käyttävänsä polkypyörää harjoittelussaan. Tällöin suomalaisten harjoittelua ei muutettu. Ainoastaan niiden luistelijoiden harjoitusohjelmiin lisättiin pyöräily, jotka eivät olleet lajia aikaisemmin harjoitelleet.

Vuonna 1970 Verkerk ilmoitti, että hän harrastaa vain ratapyöräilyä ja lisäsi, että maantiepyöräily ei sovi pikaluistelijalle. Seuraavana kesänä suomalaisten ohjelmiin oli muutettu ”pyöräilyä” tilalle ”ajoa velodromilla” ja sunnuntaipyöräilyksi tämä harjoittelu muuttui silloin, kun Schenk sanoi ajolevansa pyörää sunnuntaisin.

Valmennuksen pohjautuessa matkimiselle, on virheiden korjaaminen ja niistä oppiminen lähes mahdotonta. Valmennus on noidankehässä, josta ei pääse ennen kuin lajin olennaisin olemus ymmärretään ja toteutetaan käytännössä. Urheilutietoutta päävalmentajatasoinen henkilö saa Suomessa riittävästi. Valmentajilla on mahdollisuus osallistua myös ulkomaisiin valmentajaseminaareihin, joissa annetaan valmennustietoutta. Tällainen tiedon hankinta on järkevää, mutta jos sitä käytetään pelkkään kopiointiin, ei valmennuksella ole pohjaa.

Uusi koulutus­päällikkö onnistuisi jo työsään silloin kun hän pystyisi kokoamaan kaikki vielä myönteisesti luisteluun suhtautuvat ihmiset. *(Luistelija 2/1976/Jouko Salakka.)*

Jorma Veistola

Toukokuun 1976 lopulla Jorma Veistola valittiin Luisteluliiton uudeksi valmennus- ja koulutus­päälliköksi. Hän edusti luistelussa Karstulan Kivaa ja aloitti luisteluharrastuksensa jo alle 10-vuotiaana. Jorma oli toinen nuorten SM-kilpailuissa 1971, kolmas sprinttereiden SM-kilpailuissa 1973 ja 1974 sekä kolmas yleisluistelijoiden SM-kilpailuissa 1976. Hän suoritti Jyväskylässä liikunnanopettajan tutkinnon.

Veistola tuli vaatimaan tehtävään, sillä viime vuosina kotimaan valmennus- ja koulustoitintaan oli syntynyt suuri aukko, jonka täyttäminen oli vaativa työ. Nukkuvien seurojen herättämisessä, nuorison kannustamisessa luistelun pariin sekä tuomarikunnan kouluttaminen on kenelle tahansa suuri haaste. *(Luistelija 2/1976.)*

Jorma Veistola syntyi 10.9.1951 Karstulassa. Hän oli itsekin lahjakas ja monipuolinen urheilija. Pää­lajina oli pikaluistelu, jossa hän saavutti suomenmestaruusmitaleita niin nuorten kuin aikuistenkin sarjoissa. Hän edusti aina Karstulan Kivaa.

Kirjoitettuaan ylioppilaaksi Karstulan lukiosta vuonna 1970 hän lähti puolustusvoimien urheilukouluun, josta hän kotiutui 1971 reservin vänrikkinä. Armeijan jälkeen Veistola aloitti opinnot Jyväskylän liikuntatieteellisessä tiedekunnassa, josta hän valmistui liikuntatieteiden kandidaatiksi 1975 ja maisteriksi 1978.

Oman aktiiviuransa Veistola lopetti tultuaan valituksi Suomen Luisteluliiton koulutus- ja valmennuspäälliköksi vuonna 1976. Tässä toimessa hän jatkoi vuoden 1988 huh-

tikuuhun saakka yhteensä kolmen olympiadin ajan. Jorma Veistola toimi myös Pertti Niittylän henkilökohtaisena valmentajana vuodesta 1976 vuoteen 1988. Jorma Veistola omistautui valmennustyöhön tarmokkaasti eikä säästänyt siihen käyttämänsä aikaa.

Luisteluliiton työt jätettyään Veistola jatkoi valmennustöitä Suomen pyöräilijöiden kanssa ja osallistui valmentajana myös kesäolympialaisiin. Poikansa jääkiekkoharrastuksen myötä Veistolalle tulivat tutuiksi myös jääkiekon valmennus- ja kilpailukuviot.

Päätoimiset valmennustyönsä jätettyään Jorma Veistola siirtyi liikunnanopettajaksi Vantaalle, jossa tehtävässä hän toimi vuoden 2009 lopulle saakka.

Kuva Pentti Pekkala

Kuvassa olevan Jorma Veistolan ystävät muistavat tinkimättömänä, mielipiteissään pysyvänä ja muita kohtaan aina auttavaisena ja valoisana ihmisenä. Pikaluistelun koulutus- ja valmennuspäällikkönä vuosina 1976–1988 toiminut Jorma Veistola kuoli 2010 vaikeaan sairauteen 58-vuotiaana Vantaalla.

Liiton kuivaharjoitusleiri Jyväskylässä 19.–21.8.1977

Liiton toinen kuivaharjoitusleiri pidettiin Jyväskylässä Laajavuoren maastossa. Leirille osallistuivat suuri joukko lupaavia luis-
telijoita. Mukana oli Anneli Repola, Pirjo Hyvärinen, Eija Piispanen, Anne Pummi, Taina Salmia, Mirja Ottman, Sirkka-Liisa Lepistö, Jarmo Alppi, Matti Liimatainen, Pertti Niittylä, Anssi Pummi, Reijo Honkanen, Esa Puolakka, Esa Kervinen, Jouko Westerlund, Kari Niittylä, Matti Ylijurva ja Timo Räsänen. Leirillä oli tyttöjä seitsemän ja poikia 14. Valmentajana toimi Mikko Saarinen ja Jorma Veistola. Leiriohjelmaan tutustui myös Helinä Löfroos, valmennusvaliokunnan puheenjohtaja.

Leirillä testattiin mm. lajinomainen pika-voima ja lajinomainen kestävyys. Tulokset olivat parantuneet kautta linjan, koska lajinomaista harjoittelua oli ollut enemmän kuin aikaisemmin. Kuivaluisteluharjoituksia tehtiin ylämäkeen hyppien.

Suomen ensimmäiset rullaluistelu- kilpailut Jyväskylässä 1977

Rullaluistelun on todettu olevan parasta lajinomaista harjoittelua, koska se on lähimpänä pikaluistelua. Lajinomaisen harjoittelun jatkuvaan lisäämiseen päästään mm. rullaluistelulla keväisin ja kesäisin. Sopivista rullaluistimista oli puutetta, mutta parhaiten niitä saatiin Neuvostoliitosta.

Liiton kuivaluisteluharjoitusleirin kohokohta olivat Suomen ensimmäiset rullaluistelukilpailut 21.8.1977 Jyväskylän Rantasipin paikoitusalueella. Radan pituus oli noin 370 m loivaa ala- ja ylämäkeä. Naisten sarjan voitti Mirja Ottman ja toiseksi tuli Sirkka-Liisa Lepistö. Miesten sarjan voitti Pertti Niittylä, toinen oli Matti Liimatainen ja kolmantena Reijo Honkanen. Seuraavilla sijoilla olivat Jarmo Alppi, Kari Niittylä, Anssi Pummi, ja Esa Kervinen. Miehet luistelivat toisena matkana 1500 metriä, jonka voitti Pertti Niittylä, toiseksi sijoittui Matti ja sitten Reijo sekä Jarmo. *(Luistelija 3/1977.)*

Liiton koulutus- ja valmennustoimintaa 1979

Liiton koulutus- ja valmennustoiminnassa pidettiin vuonna 1979 sekä valtakunnallisia että alueellisia koulutus- ja valmennustilaisuuksia. Valmennus tapahtui jää- ja kuivaluisteluleireillä. Toimintakaudella oli myös valmentaja- ja tuomarikoulutusta sekä lähettäjäkoulutusta.

Olympia-ryhmän valmennettaviin kuuluivat Jorma Alppi TuUl, Pertti Niittylä KarkKi, Urpo Pikkupeura LaLu, Jouko Salakka HLK ja Anneli Repola Su. E-ryhmän valmennettavia olivat Jukka Ala-Louko LaLu, Ari Mäkelä HLK, Kim Osterjärvi HLK, Esa Puolakka PiVe, Simo Rinne Koo-Vee, Pirjo Hyvärinen SU, Virve Mäkelä HLK, Tarja Rinne Koo-Vee sekä Aila Tartia KajKi.

SEURATOIMINTAA

Pälkäneen Lukko

Pälkäneläinen luisteluharrastus sai alkunsa yhteiskoulun taholta. Ensimmäiset kentän jäädytysyritykset olivat 1947, ja ne tehtiin VPK:n avustuksella. Silloin saatiin aikaan vain pieni 30x40 m:n alue. Kenttää hoidettiin alkuvuodet kokonaan talkoovoimin. Jääaluetta laajennettiin vuosi vuodelta isommaksi. Vuonna 1952 jäädytettiin isompi alue. Tässä vaiheessa hoitovastuu oli siirtynyt kunnalle.

Luistinradalla järjestettiin myös siihen aikaan muodissa olleita hauskoja tempauksia kuten laskiaistapahtumia. Tempauksilla tuettiin koulun taloutta.

Lukko tuli vähitellen mukaan luistelutoimintaan. Lapsille järjestettiin kilpailuja 1940-luvun lopulla. Toivo Salonen erottui jou-

kosta jo silloin. Myös Heimo Lempinen, Pekka Lattunen, Matti Niemi, Tapio Härkönen ja Aila Aalto menestyivät.

Kilpailutoiminta käynnistyy

Virallisesti Lukko otti luistelun ohjelmaan vuonna 1953, mutta kilpailuja järjestettiin jo aikaisemminkin. Kunta palkkasi päätoimisen ratamestarin 1952, ja 333,3 metrin rata saatiin jäähän. Harjoitusten pitämiseen tuli säännöllisyyttä ja luistelijoiden määrä kasvoi. Johtokunta perusti 1954 luistelujaoston, jonka tehtäviin liitettiin myös jääkiekko ja jääpallo. Jaoston puheenjohtajana toimi Heikki Heikkilä ja sihteerinä Jaakko Kangas.

Muutaman vuoden toiminta oli tunnustele-
vää ja oli Jaakko Kankaan ja Mauno Löfroosin varassa, mutta toiminta jäntevöityi 1957. Silloin alettiin järjestää piirikunnallisia luistelukilpailuja ja seuraotteluita. Lukko nousi

Kuva Jouko Nieminen

SLL:n kuva-arkisto

Pekka Lattunen toimi Pälkäneen kunnan liikunta- ja raittiussihteerinä. Vuonna 1963 hän luisteli 500 metrin Suomen mestariksi. Suomen ennätykset 500 m:n luistelussa syntyivät vuonna 1963 ajalla 42,6 ja 1964 ajalla 41,9.

myös valtakunnallisessa seuraluokittelussa valioluokkaan ja kolmanneksi parhaaksi maaseutuseuraksi.

Toivo Salonen siirtyi Pälkäneen Pyrystä Lukkoon huomattuaan, että hänen kilpailu-uransa kannalta se oli parempi vaihtoehto. Piirikunnallisissa kilpailuissa menestyivät mm. Pekka Lattunen, Reino Forsten, Tapio Härkönen, Osmo Hiissa ja Pertti Soininen.

Pian alettiin järjestää yhä suurempia kilpailuja. Lukon kansainväliset kilpailut kiinnostivat luistelijoita, sillä Pälkäneen jää tiedettiin nopeaksi ja järjestelyt hyviksi.

Lukko sai järjestettäväkseen vuonna 1959 ensimmäiset suomenmestaruuskilpailut nuorille ja seuraavana vuonna vastaavat kilpailut pojille. Myös oppikoulujen mestaruuskilpailuja pidettiin Pälkäneellä.

Pälkäneläisluistelijat Innsbruckiin

Pekka Lattunen valittiin Innsbruckin olympialaisiin 1964 kuten myös Toivo Salonen, joka silloin edusti Valkeakosken Hakaa. Kummankaan pälkäneläisen menestys ei ollut kovin hyvä. Pekan sijoitus oli 500 m:llä 16. ja Topin 5000 m:llä 23. keskinkertaisella ajalla 8.10,2.

Kisajoukkueeseen kuului myös kolmas pälkäneläinen, Helinä Löfroos, joka toimi naisluistelijoiden huoltajana.

Seuravalmennus

Seuravalmennuksesta 60-luvulla vastasivat Helinä Löfroosin ja Pekka Lattusen lisäksi Pertti Klemola ja Mirja Ahonen.

Liiton kanssa erimielisyyksiä

Suorapuheiset ja aloitteita tekevät pälkäneläiset ärsyttivät usein isojen seurojen edustajia. Löfroosit olivat liiton luottamuselimissä ja Pekka Lattunen toimi aktiiviuransa jälkeen kahdeksan vuotta liiton valmentajana. Myös Pertti Klemola ja myöhemmin Pentti Lepistö tekivät liiton valmennustyötä.

Pekan pitämät leirit olivat tehokkaita, ja Pekkaa käytettiin myös Vierumäen urheiluopistossa luistelukouluttajana.

Liiton päävalmentajan Pentti Peltoperän ja Pekka Lattusen välille syntyi kilpailutilanne; eivätkä heidän välisensä ajatukset aina kohdanneet. Lehtien mukaan Peltoperä hoiteli asiat niin, että ulkomaan leirille Inzelliin valittiin valmentajaksi Pekan sijasta mies, jolla ei ollut lajituntemusta. Pälkäneläiset olivat hetken liiton toiminnasta sivussa, mutta aika tasasi tilanteen taas sopuisammaksi.

Luistelun valioseura

Miesten ja naisten suomenmestaruuskilpailut 1974 olivat koko pitäjässä merkkitapahuma. Kisojen järjestelytoimikunnassa ja eri järjestelytehtävissä oli yhteensä 100 lukkolaista. Kisoja seurasi kahtena päivänä n. 1500 katsojaa.

Urheilujohtajat Helinä ja Mauno Löfroos

Vuodesta 1952 alkaen Helinä ja Mauno kan-toivat asuissaan Pälkäneen Lukon tunnusta. Pariskunnan suorittama työ liikunnan parissa oli mittavaa koulun, seuran ja valta-

kunnankin tasolla. Helinä ja Mauno Löfroos olivat aktiivisia myös piirin ja liiton toiminoissa. He osallistuivat pikaluistelun valmennukseen myös muissa seuroissa.

Mauno toimi Suomen Luisteluliiton puheenjohtajana v. 1979–1980 ja Helinä vastasi valmennusvaliokunnan työskentelystä.

Helinän urheilujohtajaominaisuudet saivat tunnustusta liiton tasolla. Hänen asiantuntemustaan käytettiin kansainvälisillä kilpailumatkoilla. Hän oli kaksissa olympiakisoissa sekä useissa MM- ja EM-kisoissa naisten luistelijoukkueen huoltajana ja tai johtajana.

Urheiluperheen tytär Maaret Löfroos nousi lähelle kansallista huipputasoa.

Lepistöjen luistelijaperhe

Lukon luistelutoiminta sai erinomaista vahvistusta, kun Pentti Lepistö muutti Rovaniemeltä Pälkäneelle. Hän oli Rovaniemellä toiminut aktiivisesti hiihdon ja pikaluistelun parissa. Hän oli mm. Lukon johtokunnassa, jaoston puheenjohtajana, kouluttajana ja valmentajana.

Lapset harrastivat myös pikaluistelua. Sirkka-Liisa Lepistö saavutti 1975–1981 useita piirimestaruuksia sekä kahdesti suomenmestaruuskilpailuissa hopeaa ja kultaa v. 1980. Maaotteluedustuksia hänelle kertyi neljä. Vuonna 1980 Sirkka-Liisa oli maaotteluedustajana Alma Atan huippunopealla jäällä. Kazakstanissa hänen ennätysaikansa olivat 43,26 / 1.30,72 / 2.16,05.

Äiti-Linda kuului jaoston huoltojoukkoihin, mutta oli hänellä myös luistelun tuomarikortti. Myös pojat menestyivät luistelussa.

Individualisti Pekka Lattunen

Pekka Lattusen luistelu-ura huipentui Innsbruckin olympiakisoihin v. 1964. Pekalla oli omat periaatteet sekä harjoittelussa että kilpailemisessa. Hän keskittyi ainoastaan 500 metrin luisteluun, jossa hän parhaiten menestyikin. Hän ei kritiikittömästi hyväksynyt mitään valmiita valmentautumismalleja, ei varsinkaan liiton taholta annettuja. Pekan aikana kaikki starttasivat kylki lähtösuuntaan istuvassa asennossa ja kun laukaus tuli, käännettiin lähtösuuntaan. Pekan mielestä viivalle piti mennä suoraan lähtösuuntaan päin. Hän sanoi olevansa jo matkalla tästä suorasta lähtöasennosta, kun muut alkavat tehdä voimisteluliikkeitä.

Luisteluliitto sai myös kritiikkiä pikamatkan valmennuksesta, koska se keskittyi vain yleisluistelijoiden valmentamiseen. Raskaan maaviljelytyön ja luisteluharjoittelun yhdistäminen oli hankalaa ja harjoituksiin piti lähteä vasta työpäivän jälkeen pimeässä.

Kilpailu-uran jälkeen Pekka toimi lähes kymmenen vuotta liiton valmennustehtävissä ja osallistui myös jonkin verran seuravalmennukseen. Hän lopetti valmennushommat, kun Peltoperä valitsi vastoin luistelijoiden tahtoa Davosin leirille valmentajaksi erään ulkomaamatkoista kiinnostuneen Lehikoisen.

Omankin seuran toiminta kerran harmitti, kun hänelle ilmoitettiin, että seura oli unoh-
tanut ilmoittaa hänet luistelun SM-kisoihin.
(Se on Lukko Pälkäneeltä; Johannes Turunen.)

Joensuun Kataja

Joensuun Katajan luistelujoukossa on pitkät perinteet jo vuosikymmenien ajalta. Monet innokkaat luistelun ystävät vetivät toimintaa. Heistä voidaan mainita mm. Erkki Alho, joka kuului puheenjohtajavuosiensa jälkeen johtokuntaan, hän oli myös aktiivisesti mukana mm. Suomen Luisteluun liittohallituksen

jäsenenä ja muissa luottamustehtävissä. Hän toimi Joensuun Katajan hallituksen jäsenenä ja luistelujoukoston puheenjohtajana vuodesta 1969 lähtien. Hän toimi Pohjois-Karjalan piirissä luistelujoukoston puheenjohtajana ja koulutusvaliokunnan jäsenenä. Luisteluun liiton toiminnassa Erkki Alho oli mukana vuodesta 1966 hallituksen jäsenenä, valmennusvaliokunnan puheenjohtajana ja valmennuksen ja koulutuksen johtoryhmässä puheenjohtajana. Hän oli myös liiton varapuheenjohtajana ja hallituksen jäsenenä.

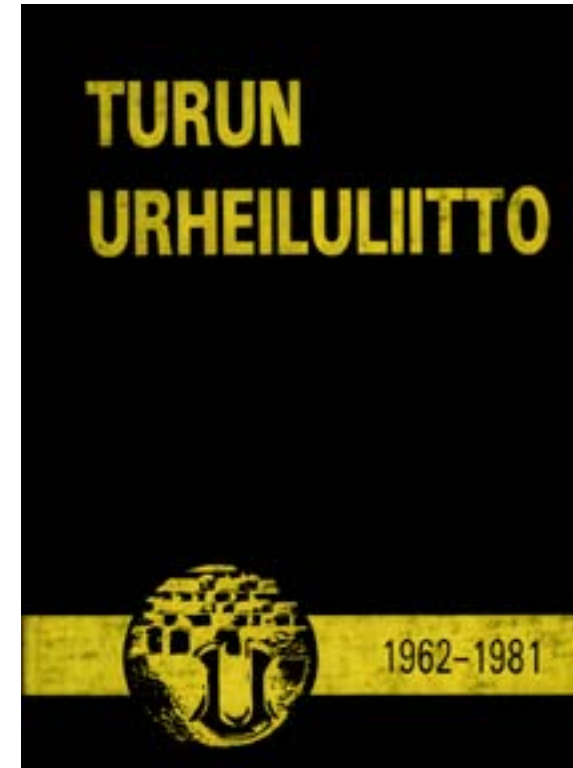
Pikaluistelussa Joensuun Kataja oli 1970-luvulla näyttävästi esillä pikaluistelijana Paula-Irmeli Halosen muutettua vuosikymmenen vaihteessa Joensuuhun. Paula Halonen oli Joensuun Katajan menestynein luistelijä. Hänen saavutuksensa Katajan luistelussa olivat vailla vertaa: kuusi SM-kultaa, neljä hopeaa ja neljä pronssia. Kansainvälisten saavutusten lisäksi hän menestyi Suomen edustajana myös kansainvälisillä kentillä aivan maailman kärkiluistelijoiden joukossa. ”Pami” saavutti sähkökänä 500 m:n luistelijana kaksi MM-mitalia, pronssia 1976 ja hopeaa 1977. Paula-Irmeli Halonen edusti Suomea myös Innsbruckin olympialaisissa 1976. Siellä hän sijoittui 500 m:llä parhaalla matkallaan kahdeksanneksi ajalla 43,99 seuraavaksi parhaalla matkalla 1000 m:llä hänen sijoituksensa oli 13.

Muista nimekkäistä katajalaisista luisteliijoista voidaan mainita Merja Törrönen ja Kari Hujanen, joka osallistui mm. Sapporon olympialaisiin 1971. Jorma Norppa oli Katajan nuoria lupauksia 50-luvulla. (Joensuun Kataja 90 vuotta; Antero Säkkinen.)

Paula-Irmeli Halonen oli Joensuun Katajan menestynein luistelijä.

Pentti Pekkala

Turun Urheiluliitossa 1970-luku oli kehityksen aikaa

Seuran toiminta oli 60-luvun alkupuolella suunnilleen samantapaista ilman erityisiä toiminnan muutoksia. Vuosikymmenen loppupuolella alkoi junioritoiminta nostaa päätään. Severi Sarion puheenjohtajuudessa Turun Urheiluliiton luistelutoiminta sujui aina vuoden 1972 kevääseen saakka.

1970-luku oli Turun Urheiluliitossa kehityksen aikaa. Kun 60-luvulla oltiin tyytyväisiä Luisteluun liiton II-luokan seurojen kär-

kitiloista, nousi TuUL 70-luvulla pysyvästi Suomen 10 parhaan luisteluun liiton joukkoon, vaikka olikin etelän seura. Severi Sarion jälkeen puheenjohtajan tehtäviä hoiti pari vuotta Mikko Saarinen, joka otti puheenjohtajan nuijan käteensä uudelleen vuonna 1978 Armas Jämsen ja Vieno Lehtosen oltua tehtävässä välivuodet. Heidän panoksensa seuran luistelutoiminnassa oli erittäin tärkeä.

Jarmo Alpin mukana huipputasolle asti

60-luvun loppupuolella nimi Alppi alkoi näkyä seuran luistelutoiminnassa muutenkin kuin kilpailijana. Isä, Esko Alppi, siirtyi poikiensa mukana yleisurheiluun luistelumieheksi. Vuonna 1989 jaostossa oli jo kolme Alppiä, kun Elise Ågrenista tuli Jarmo Alpin vaimo. Lisäksi Timo Alppi toimi seuravalmentajana. Luistelujoukoston valmennuk-

Jarmo Alppi voitti useita nuorten mestaruuksia ja oli maaotteluun liiton edustajana. Yleisluistelijoiden kilpailuissa hän sijoittui neljä kertaa hopealle. Oulunkylän tekojääräadalla Jarmo Alppi luisteli uudeksi 5000 metrin SE-lukemaksi ajan 7.20,53.

Pentti Pekkala

sesta vastasi lähes koko 60- ja 70-luvun asi-
antuntemuksellaan Bengt Krook. 70-luvun
loppupuolella vastasivat seuran valmen-
nuksesta lähinnä Mikko Saarinen ja Timo
Alppi. Silloin kun ei ulkojaille vielä päästy,
luistelijat kävivät Kupittaan jäähallissa luis-
telutuntumaa hakemassa. Turun luistelu oli
epävakaisen Turun talven varassa. Seuran
luistelumenestystä tarkasteltaessa 1960-lu-
vun alkupuoli oli hiljaiseloa. Luistelua kyllä
harrastettiin, mutta talven oikut haittasivat.
Hyvänä talvenakin tuli vettä silloin kun ei
pitänyt. Vuonna 1962 nousivat luistelijois-
ta B-luokkaan Raimo Kankaanranta ja Olof
Krook miesten sekä Gunvor Österlund ja Pia
Alenius naisten puolella. Vuonna 1966 tu-
li mukaan Urheilupuistossa alle 12-vuotias
nuori nappula Jarmo Alppi.

Tyttöjen SM-kisat tuottivat seuralle voittoa

Yleensä melkoisissa rahavaikeuksissa pyö-
rinyt luistelujaosto saattoi vuoden verran
hengittää helpommin, sillä seuran järjesti
talvella 1971 Turussa tyttöjen SM-kisat, jot-
ka tuottivat hieman voittoa. Mestaruuden
tässä kisassa vei Seinäjoen Anneli Repola.
Seuran omat tytöt sijoittuivat seuraavasti:
Sirpa Nohkola 14., Tuula Raittila 16. ja Elise
Ågren 17:s.

Alppi nuorten nelimaaottelu- joukkueeseen

Jarmo Alppi oli ensimmäinen Turun Urhei-
luliiton luistelija sitten vuoden 1906 Helsin-
gin MM-kisojen, joka valittiin edustamaan

Suomea luistelumaajoukkueeseen. Tämä ta-
pahtui 1972, jolloin Jarmo matkasi Ruotsiin
nuorten nelimaaotteluun joukkueessa, jota
johti jaoston puheenjohtaja Mikko Saarinen.
Ulkomaanmatkoja tuli lisääkin; Jarmo oli
mukana Suomen edustajana mm. Kemero-
vassa, nuorten nelimaaottelussa Verdalissa ja
Sverkovskissa.

Nuorten Suomen mestaruus Turkuun

Nuorten Suomen mestaruuden Jarmo Alppi
luisteli 1974. Jarmo Alppi jatkoi kovaa ke-
hitystahtiaan luistelemalla yleisen luokan
kärkiajat 5000 ja 10 000 metrin matkoilla,
sekä SM-kisojen yhteispisteiden kuuden sija
olivat parhaat todistukset hänen kuntonsa
jatkuvasta pysymisestä huipussa. Miesten
SM-kisoissa talvella 1975 hän luisteli en-
simmäisen miesten sarjan mitalin, pronssia
yhteispisteissä. Mestaruuden voitti silloin
Taalintehtaan Jäntevän Olavi Hjellman. Jar-
mo oli noussut pysyvästi luistelun huipulle.
Oulun nuorten SM-luisteluissa hän oli hope-
alla, niukasti Pertti Niittylälle hävinneenä.

Kesällä 1975 Jarmo Alppi oli armeijassa.
Hän pääsi kuitenkin hyvin harjoittelemaan
ja luisteli Inzellin leirillä uudet ennätyksensä
5000 ja 10 000 metrillä jo ennen kauden alka-
mista. Hän voitti myös Rovaniemen olyn-
piakatsastusten 3000 metriä.

Innsbruck jäi kokematta

Huolimatta katsastusvoitostaan Alppi ei
päässyt mukaan Innsbruckin olympiakonee-
seen. Suomea edustamassa hän kävi kuiten-

kin nuorten MM-kisoissa Italian Madonna
d’Campigliossa ja Eskilstunan luistelumaa-
ottelussa. Nuorten SM-kilpailut Pirkkolas-
sa 1976 sujuivat edellisvuoden malliin. Tuli
selvä mestaruus ja voitot sekä 3000 että 5000
metrin matkoilta. Miesten SM-kilpailut eivät
sitten sujuneet aivan yhtä hyvin kuin edel-
lisvuonna.

Ei vieläkään olympiaedustusta

Vuonna 1980 Lake Placidin olympiajoukku-
eesta tipahtaminen oli Jarmo Alpin kohdalla
niin makukysymys, että se harmitti melkoi-
sesti Turun luisteluväkeä. Ei sekään enää loh-
duttanut, vaikka hän pääsi toiseksi edustajak-
si EM-luisteluihin. Olympiajoukkueeseen hän
ei kuitenkaan päässyt vaikka voittikin Suo-
men katsastusten yleisluistelun tärkeimmän
matkan, 5 000 metrin luistelun. Matkalle läh-
tivät Pertti Niittylä ja Jukka Ala-Louko. Tällä
kertaa valituilla ei kuitenkaan ollut menestys-
tä. MM-kisoihin Osloon lähti myös sama pari
Alpin jäädessä jälleen rannalle.

Kauden suurimpien arvokisojen jälkeen
kelpasi Jarmo Alppikin maajoukkueeseen.
Maaottelu oli Karl Marx-Stadt ja maaottelu
Itä-Saksaa vastaan. Kauden päätteeksi Ou-
lunkylän tekojäärädalla Jarmo Alppi luiste-
li uudeksi 10000 metrin SE-lukemaksi ajan
7.20,53.

Turussa ei ollut aina talvea ollenkaan

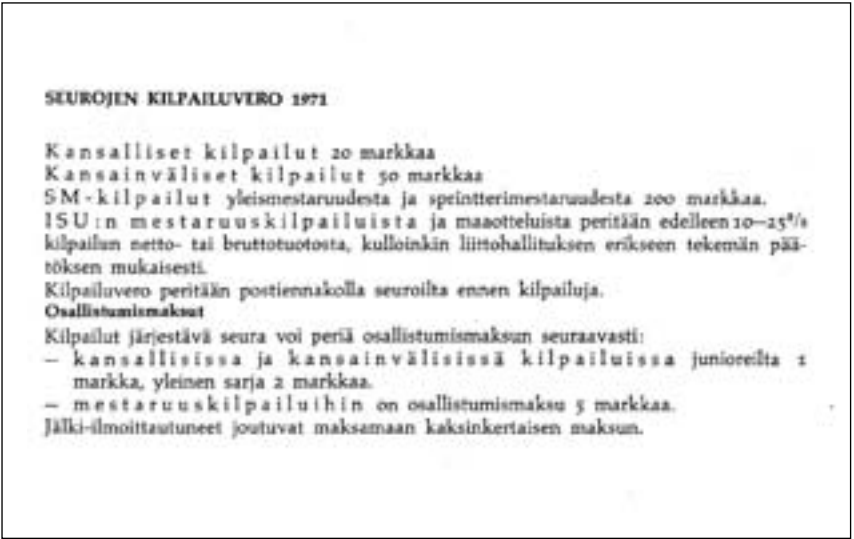
Jarmo joutui harjoittelemaan melkoisesti
ulkomailla, kun Turussa ei aika ajoin ollut
talvea ollenkaan. Myös Oulunkylän teko-

jää Helsingissä tuli lähes yhtä tutuksi kuin
kotoiset jääradat, ensin Urheilupuisto ja sit-
ten Kupittaa. Jarmo mm. asui Helsingissä ja
harjoitteli Oulunkylässä kaksi kuukautta.
Kaikesta huolimatta voidaan Jarmoa pitää
valinnoissa aika ajoin syrjään jätetyksi. Myös
MM- ja EM-paikat, olympiamatkasta puhu-
mattakaan, olivat enemmän kuin tiukassa,
vaikka hän koko ajan kuuluikin Suomen
huippuihin.

Luistelu oli Alpin perheen puheenaihe

Alpin perheen puheenaihe oli luistelu, sillä
Jarmo avioitui TuUL:n luistelijatyttö Elise
Ågrenin kanssa. Turun Urheiluliiton luiste-
lutoiminnassa oli mukana muutenkin mel-
koisesti Alppeja, sillä Jarmon ja Elisen lisäksi
Jarmon isä Esko ja veli Timo olivat seuran
aktiiveja luistelutoimitsijoita ja valmentajia-
kin. *(Turun Urheiluliitto 1962-1981)*

Seurat maksoivat liitolle
70-luvulla kilpailuveroa.
Liitto määritteli myös ta-
paukset, joissa seura sai
periä pääsymaksuja.

Kaarlo Sundell työssään. Tässä on hänen haasteltavanaan Luisteluliiton puheenjohtaja Jussi Pajunen.

Lajilla on oltava myyntiarvoa

Vuoden luistelutoimittaja Kaarlo Sundell toimi Helsingin Sanomien urheilutoimituksessa vakinaisena toimittajana, ja pikaluistelu hän seurasi vuodesta 1976 alkaen, jolloin laji oli hänen vastuualueenaan Innsbruckin olympiakisoissa. Hänen luistelutoimittajan uransa huippuhetket osuivat 1980-luvun puoliväliin, jolloin Pertti Niittylä taisteli euroopanmestaruuksista pitkällä matkoilla. Sundell kertoi urheilutoimittajan uran tulleen kohdalleen melko luonnollisena valintana. – Kun urheilu ei oikein onnistunut, urheilusta kirjoittaminen oli mukava ratkaisu.

Peepeen mukana EM-kisoissa

Pikaluistelutoimittamisesta Sundellilla on pelkkästään hyviä muistoja.

– Larvikin EM-kisoissa 1984 Peepee luiste-

li, Jorma Veistola valmensi ja minä olin joukkueen johtaja, hän naurahtaa. Järjestely oli olosuhteiden sanelema, koska Larvikissa oli vähän majoitustilaa. Liitto ilmoitti Kallen joukkueenjohtajaksi, jolloin hän sai majoituksen kilpailijoiden hotellista. Veistola antoi peruskurssin pikaluistelun perusasioista.

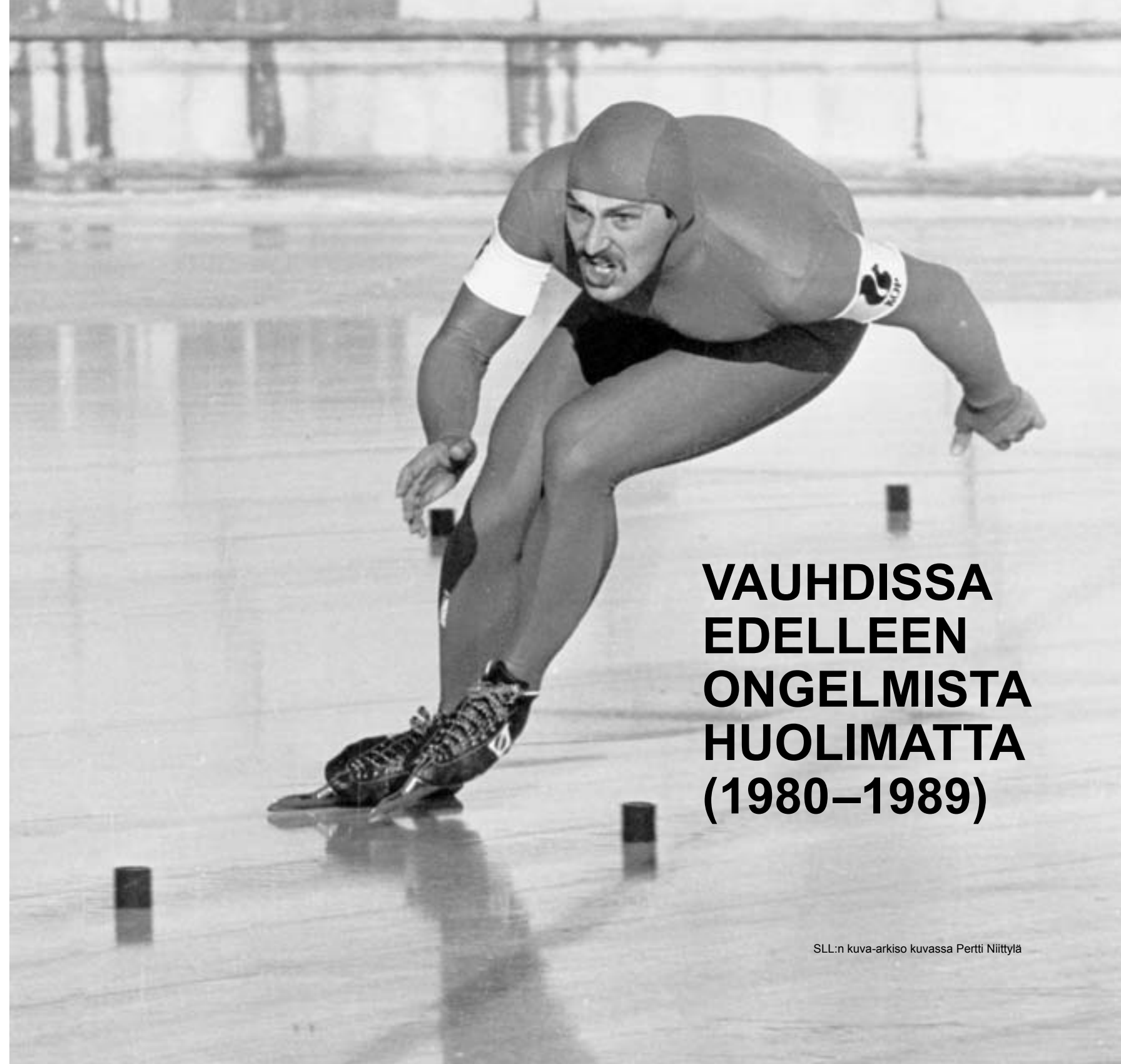
Sundell on seurannut luistelua siksi pitkään, että hän on todennut lajin harrastajamäärän tämän hetkisen kapeuden. Hänen arvionsa mukaan tulevaisuus näyttää kuitenkin valoisammalta. Sundellin mukaan sen on osoittanut erityisesti nuorten kisojen kasvaneet osallistujamäärät.

– Ainoa mahdollisuus päästä julkisuuteen on luistelijoiden kansainvälinen menestys. Suomalainen urheiluyleisö seuraa vaikka mitä, 50 km:n hiihtoa tai 10 km:n juoksua, jos vain menestystä on luvassa. Halli tietysti auttaisi asiaa, koska nykyaikainen penkkiurheilija on kiistämättä mukavuudenhaluinen, Sundell korostaa.

Tiedottamisen puolelta hän kertoo saaneensa kaiken tiedon liitosta mitä vain on ymmärtänyt kysyä.

– Lisänäkyvyyden saaminen pelkästään tiedotusta tehostamalla tuskin onnistuu. On oltava jotain, millä myydä lajia. Tilanne olisi vallan toinen jos Janne Hänninen tai Vesa Rosendahl jaksaisivat harjoitella itsensä maailman huipulle. Lajin myyntiarvo lisääntyisi silloin ratkaisevasti.

Luistelulla on luonnollisesti tarkoituksena täyttää julkisuuden vaatimukset. Vielä on suomalainen pikaluistelijakin maailman huipulla. Tähän velvoittavat jo pikaluistelun perinteetkin. *(Luistelija 2/1995.)*

VAUHDISSA EDELLEEN ONGELMISTA HUOLIMATTA (1980–1989)

SLL:n kuva-arkiso kuvassa Pertti Niittylä

PIKALUISTELU 80-LUVULLA

Puheenjohtajana jatkoi kaudella 1981 Mauno Löfroos, mutta puheenjohtajuus vaihtui kohta vuonna 1982, jolloin vetovastuuseen astui Eero Multamäki Helsingistä.

80-luvulla niin kuin muillakin kymmenluvuilla olivat talviolympialaiset päätapahtumia. 80-luvulla oli kolmet talviolympialaiset: Lake Placid 1980, Sarajevo 1984 ja Calgary 1988. Luistelijoiden menestys oli lähinnä tyydyttävä, sillä parempaa odotettiin. Kansainväliset kilpailut osoittivat, että yleisesti tarkasteltaessa suomalainen luistelu ei saavuttanut kansainvälistä huipputasoa. Pertti Niittylän yhdeksäs sija 1500 metrin ja 5000 metrin kuudes sija Sarajevossa olivat parhaat sijoitukset. Niittylän pronssimitali 5000 metrillä oli kuitenkin vain 0,48 sekunnin päässä. Mitalitavoitteet eivät toteutuneet. Euroopanmestaruuskilpailuista tuli kuitenkin yleisluistelijoiden 10 000 metriltä mitali: Pertti Niittylä luisteli pronssia, mitä ei ole tapahtunut 20 vuoteen. Olympiasesonki ei tuonut uutta toivottua edistystä suomalaisien lyhyenmatkan luistelijoiden tuloksiin.

Kahdeksankymmentäluvun pikaluistelu oli Pertti Niittylän, Jouko Vesterlundin ja Aila Tartian varassa. Niittylän EM-pronssia lukuunottamatta Suomen mitalitili ei kasvanut.

Vuosi 1983 oli yleisesti ottaen menestyksekkään kausi kymmeneen vuoteen. Jouko Vesterlundin sijoittuminen yhdeksänneksi sprinttereiden MM-kilpailuissa, Ilkka Rahnaston sijoitus nuorten MM-kilpailussa 12:nneksi ja Aila Tartian sijoittuminen naisten MM-kilpailuissa 15:nneksi olivat osoituksena pikaluistelun alkavasta noususta.

Jorma Veistola piti Joukon ja Ailan arvokisa-saavutuksia hyvinä, mutta hän totesi myös, että sijoitukset tärkeimmissä arvokilpailuissa eivät olleet alkuunkaan tyydyttäviä. Muiden maiden luistelijat menevät vielä kovempaa. *(Luistelija 1–2/1983.)*

Vuodesta 1988 tuli ikäpolvien vaihtumisvuosi. Kolme kärkiluistelijaa päätti aktiivikautensa. Pertti Niittylän lopettaminen paljasti myös kymmenen vuoden aukon huippuluistelijoiden riveissä. Vastuu kansainvälisestä menestyksestä siirtyi nuorille. Ari Leppänen osoitti jo MM-kilpailuissa Alma Atassa olympiakisojen jälkeen, että nuoret korvaavat nopeasti entisten aktiivien jättämän aukon. Erityisen ilahduttavaa oli menestys nuorten PM-kilpailuissa, jotka olivat ensimmäiset kautta aikojen, joiden järjestämisestä liitto teki aloitteen. Neljä mestaruutta yhdeksästä ja kolme muuta mitalia oli odotettua enemmän. Harri Ilkan neljäs sija 500 metrillä nuorten MM-kilpailuissa oli lupaava suoritus.

Kansainvälinen toiminta oli erittäin vilkasta. Luistelijat osallistuivat kansainvälisiin kilpailuihin runsaslukuisemmin kuin moniin aikoihin. Leppäsen lisäksi Timo Järvinen, Ilkka Rahnasto ja Mikko Mäkinen olivat nousemassa kohti luistelukärkeä.

Luisteluliiton maajoukkuerenkaassa oli mukana yhdeksän yleisen ja seitsemän nuorten sarjan luistelijaa. Kaudelle 1984 asetettiin tavoitteeksi, että EM- ja MM-kisoissa pitäisi

vähintään yhden luistelijan yltää liiton tavoitteiden mukaan kuuden parhaan joukkoon ja seuraavien ainakin 20 paremmalle puolelle. Tavoitteet sinänsä olivat kohtuullisia, mutta eivät todennäköisesti riittä olympiamitaleille.

Kansallinen kilpailutoiminta niin kilpailujen lukumäärän kuin niihin osallistuneiden kilpailijoiden osalta lisääntyi merkittävästi. Olympiavuodesta johtuen 1980 tulostaso muodostui varsin hyväksi, mistä oli osoituksena noin 40 uuden Suomen ennätyksen syntyminen. Kotimaisissa kilpailuissa liiton luistelijat menestyivät kilpailevan liiton luistelijoihin verrattuna hyvin, sillä liiton luistelijat voittivat 27 mestaruutta 32 mahdollisesta.

Toimintastrategian mukaisesti toiminnan painopiste oli toimintapohjan laajentamisessa. Harrastepohjan laajentamiseen tähtäsi yhä vahvempi panostaminen hokkarikisaan. Osanottajamäärät kaksinkertaistuivat nous-ten 8 000 nuoreen. Nuori Suomi –kampanjassa liiton toimesta tuotettiin laaja materiaali seurojen käyttöön ja koulutettiin ohjaajia.

Aivan uudeksi toimintamuodoksi otettiin rullaluistelu ja short track -luistelu. Rullaluistelussa järjestettiin ensimmäiset SM-kilpailut, mutta short track -luistelua esiteltiin vasta lähinnä suurelle yleisölle TV:n ja lehdistön välityksellä, kiitos Pohjola-yhtiön ja Apu-lehden. Englantilainen ja hollantilainen 20 short track -luistelijan ryhmä esitteli lajia Helsingin jäähallissa noin 20 000 katsojalle. Huolimatta englantilaisen ja hollantilaisen ryhmän short track -luistelun näyttävästä markkinoinnista, ei luistelumuoto vielä tuonut uusia harrastajia lajin piiriin. Joensuun short track -kilpailujen jälkeen lajin piirissä oli hiljaiseloa.

Liitto otti vastatakseen pysyvästi harrasteluistelutoiminnasta. Toiminta tapahtui kuitenkin edelleen yhteistyössä TUL:n ja Taitoluisteluliiton kanssa. Harrasteluistelutoiminta oli keväällä 1989 päättyneellä kaudella TUL:n taloudellisella vastuulla puheenjohtaja Kalervo Sipin ollessa Luisteluliitossa. Luisteluliitto panostikin kiitettävästi luistelu-harrastuksen levittämiseen. Paljon työtä tehtiin kuntoluistelun, hokkarikisojen, rullaluistelun ja ikämiessarjojen SM-kilpailuruletin pyörittämiseen.

Liittoon toiminnanjohtajaksi palkattiin Risto Salmia marraskuun alussa 1981. Puheenjohtajana jatkoi Mauno Löfroos, mutta puheenjohtajuus vaihtui kohta vuonna 1982, jolloin vetovastuuseen astui Eero Multamäki Helsingistä. *(SLL:n toimintakertomukset.)*

Englantilainen ja hollantilainen 20 short track-luistelijan ryhmä esitteli lajia Helsingin jäähallissa noin 20 000 katsojalle.

Viestiluistelun SM-ki-soihin Seinäjoella 1989 osallistui sairastumisien vuoksi vain kolme joukkuetta. Voiton vei Seinäjoen Urheilijain ykkösjoukkue ennen Valkeakosken Koskenpoikien joukkuetta. Kolmanneksi luisteli Seinäjoen Urheilijain kakkosjoukkue.

SLL:n kuva-arkisto

Valioseurojen määrä putosi muutamaan, mistä voi päätellä, että Liiton toimenpiteet seuratoiminnan aktivoimiseksi eivät vaikuttaneet toivotulla tavalla. Monella paikkakunnalla luistelutoiminta hiljentyi ratkaisevasti, vaikka Liitto järjesti lukuisia seuraparlamentteja.

Liiton talousvaliokunnalla oli jatkuvana tehtävänä menojen tasapainottaminen mm. kuluja karsimalla. Myös olympiakomitean kanssa neuvoteltiin mahdollisuuksista saada lisää valmennusvaroja Suomen Luisteluliiton luistelijoilta huolimatta siitä, että olympiakomitea supisti määrärahoja vedoten vaatimattomiin tuloksiin 1983.

Kansallinen kilpailutoiminta

Kansallinen kilpailutoiminta koostui Suomenmestaruuskilpailuista, kansallisista kilpailuista, piirinmestaruuskilpailuista, seurojen jäsentenvälisistä kilpailuista. Hopealuistinkilpailuihin osallistui yhteensä 692 luistelijaa.

Menneellä vuosikymmenellä järjestettiin yleisluistelijoiden SM-kilpailut, spinttereiden SM-kilpailut, mies- ja naisjunioreiden SM-kilpailut, tyttöjen- ja poikien SM-kilpailut ja hopealuistinloppukilpailut.

Niittylä hallitsi 80-luvun miesten pikaluistelua

Kansallisen tason kilpailuja 80-luvulla hallitsi Pertti Niittylä. Hän voitti Suomen yleisluistelijain mestaruudet vuosina 1977–1988 ja sijoittui hyvin myös sprinttimatkoilla. Jukka Ala-Louko rikkoi Niittylän yleisluistelijoiden mestaruusputken. Sprinttimatkoja hallitsi Jouko Vesterlund voittamalla mestaruudet perättäisinä vuosina 1983–1988. Urpo Pikkupeura voitti sprinttimestaruudet 1979, 1980, 1989 ja 1990.

Pikaluistelukausi 1987–1988 alkoi vauhdikkaasti

Pikaluistelijoiden kausi alkoi Suomen pikaluistelun osalta todella vauhdikkaasti. Luistelijat paransivat lähes kaikkia miesten Suomen ennätyksiä ja luistelijoiden kuntokäyrä näytti olevan hyvässä nousussa.

Oulunkylässä SM-kilpailut

Oulunkylässä pidetyt suomenmestaruuskilpailut vietiin läpi lähes ihanneolosuhteissa. Sitä todisti tulostaso, joka oli eräs kovimmista Suomessa kautta aikojen. Kisat kruunasi Harri Ilkan kaksi 18-vuotiaiden Suomen ennätystä sekä Pertti Niittylän 10 000 metrin huippuaika 15.07,34. Harvoin on samoissa kilpailuissa viisi suomalaista luistelijaa alittanut 40 sekuntia 500 metrillä. Yleisluistelijoiden sarjan voitti HLK:n Pertti Niittylä yhteispisteillä 170,818, pistehopealla oli HTL:n

Timo Järvinen 173,859 ja pistepronssia luisteli VaKp:n Mikko Mäkinen 174,444.

Sprintterien mestaruuden voitti OuTa:n Jouko Vesterlund pistein 158,365. Mestaruus oli Vesterlundille jo viides peräkkäin. Toinen oli PiVe:n Urpo Pikkupeura ja kolmas LaLu:n Jukka Ala-Louko.

Naisten yleisluistelijoiden kilpailua hallitsi KajKi:n Aila Tartia voittamalla yhteispisteillä 192,341, toiseksi kiisi KooVee:n Tarja Rinne 204,293 ja kolmas oli PiVe:n Susanna Kantanen 205,294. Naisten sprinttimatkoja hallitsi SU:n Maila Lehtimäki 179,250, toinen oli SU:n Outi Yläsulkava 193,285 ja kolmas HLK:n Piia Pesola 207,550.

Kansallisen tason kilpailuja 80-luvulla hallitsi Pertti Niittylä.

SLL:n kuva-arkisto

Vasemmalta yleisluistelijoiden SM-mestaruuden voittanut Mikko Mäkinen, Ari Leppänen, Timo Järvinen ja Ilkka Rahnasto.

Jännitys palasi SM-kisoihin Seinäjoella 1989

Koko kahdeksankymmentäluvun alkupuolen puuttui Suomen pikaluistelumestaruuskilpailuista jännitys, sillä kaikissa yleisissä sarjoissa oli selvästi vuodesta toiseen aina yksi hallitseva luistelijä. Jouko Vesterlundin, Aila Tartian ja Pertti Niittylän lopetettua aktiiviuransa palasi jännitys mestaruuskisoi-

hin. Seinäjoella 1989 SM-kisoissa kamppailtiin voitosta viimeiseen luistinvetoon saakka.

Yleisluistelun SM oli kolmen kauppa 1989

Kirkkaimmat mitalit voittivat Mikko Mäkinen, Urpo Pikkupeura ja Susanna Kantanen. Jo vuosikaudet tasapäisesti kilpailleet Timo Järvinen, Ari Leppänen ja Mikko Mäkinen-

kävivät kovan kamppailun mestaruudesta ja edustuspaikasta MM-kilpailuihin Osloon. Hyvien EM-kisaesitysten perusteella Järvinen ja Leppänen olivat hienokseltaan voittajasuosikkeja. Mikko luisteli hyvin 5000 metriä ja jatkoi hyvää luisteluaan myös 1500 metrillä ollen toinen sekä 10 000 m:n luistelussa kolmas. Timo Järvinen voitti 10 000 metrin luistelussa Mäkisen viidellä sekunnilla, mut-

ta se ei riittänyt kokonaiskilpailun voittoon. Ari Leppänen voitti 5000 m:n luistelun ja Ilkka Rahnasto 500 m ja 1500 m.

Yleisluistelijoiden mestaruuden voitti Mikko Mäkinen yhteispistein 175,668, Timo Järvinen oli toinen 176,118, kolmas oli Ari Leppänen 176,686 ja neljäs Ilkka Rahnasto 181,330.

SLL:n kuva-arkisto

SLL:n kuva-arkisto

SM-sprinttimestaruus Pikkupeuralle. Sprinttereiden kilpailussa Urpo Pikkupeura sai kivikovan vastuksen Ismo Heikkilältä ja nuorelta Harri Ilkalta. Urpo hallitsi kuitenkin selvästi sprinttikisan ja vei voiton yhteispistein 161.120, toiseksi selvisi Ismo Heikkilä pisteillä 163.640 ja kolmanneksi Harri Ilkka 164.860.

Aila Tartian valtakausi

Tartia hallitsi naisten yleisluistelua voittamalla mestaruudet 1981–1985 ja 1987–1988. Taina Salmia kuitenkin katkaisi voittoputken viemällä mestaruuden 1986. Tartia voitti vielä sprittimestaruudet vuosina 1984 ja 1986. Uusia haastajiakin oli, yleisluistelijoiissa Susanna Kantanen ja Jaana Kivipelto olivat uusia nousevia tähtiä, ja he voittivat yleis-mestaruudet vuosina 1989 ja 1990.

Aila Tartia aloitti pikaluistelun jo 10-vuotiaana. Valmentajana hänellä oli Jorma Veistola. Matkaennätyksistä voidaan mainita 500 m 43.12, 1000 m 1.27,3, 1500 m 2.12,56 ja 3000 m 4.40,12 ja 5000 m 8.07,20. Eräs parhaista saavutuksista on 15. sija yhteispisteissä EM-kisoissa ja 3000 m:n viides sija maailmancupissa. *(Luistelija 3/1986.)*

SLL:n kuva-arkisto

Susanna Kantaselle naisten mestaruus 1989

Jaana Kivipellon mestaruuden piti olla aikaisempien esitysten perusteella selvä, mutta hänen luistelunsa kilpistyi kuumeeseen. Kahden matkan jälkeen ennuste näyttikin toteutuvan, sillä hän voitti 500 m ja oli 3000 metrin luistelussa toinen, mutta kaksi viimeistä matkaa jäivät luistelematta kuumeen vuoksi. Kisa mestaruudesta käytiinkin Susanna Kan-

tasen, Paula Virkin ja Tarja Rinteen välillä. Susanna Kantanen voitti naisten yleisluistelijain mestaruuden yhteispisteillä 202,446. Kovasta toisen päivän kiristään huolimatta, ykkössija 5000 m, Paula Virkki joutui tyytymään toiseen sijaan. Tarja Rinne luisteli tasaisesti kaikki matkat ja voitti pronssisen SM-mitalin.

SLL:n kuva-arkisto

Kaija Mustonen ja Susanna Kantanen Oulunkylän jäällä.

KANSAINVÄLINEN KILPAILUTOIMINTA

Niittylä yllätti sijoituksillaan EM-luisteluisa 1984

Niittylä harjoitteli pitkiä luistelumatkoja ja yllätti hyvillä sijoituksillaan EM-luistelujen 5000 m:n (6.) ja 10 000 (6.) m:n matkoilla. Kilpailut olivat Larviki:ssa Norjassa 1984. Niittylä oli 11. yhteispisteissä, mutta olisi voinut sijoittua paremminkin, jos olisi luistellut 10 000 m:n koko matkan täydellä voimalla. Sarajevon olympialaisissa hän sijoittui 5000 m:llä sijalle 6, mikä oli ensimmäinen pistesija vuoden 1972 olympialaisten jälkeen.

EM-pronssia Bisletiltä

Pertti Niittylä teki sen mitä oli pitkään jo odotettukin: palautti suomalaisen pikaluistelun maailmankartalle kiitämällä Bisletin jäällä 10 000 metriä aikaan 14.52,66, mikä oikeutti hänet matkan EM-pronssimitaliin. Horjahdus 500 metrin kilpailussa vei mahdollisesti mukanaan yhteistuloksen mitalisijan. Yhteispisteissä hän oli 7:s. Saavutus loi menestyspaineita MM-kilpailuihin. Aleksandr Mozin voitti 10 000 metrin luistelun ajalla 14.31,93. Tästä oli hyvä jatkaa.

SLL:n kuva-arkisto

Kuvassa vasemmalla Pertti Niittylä pitkäaikaisen valmentajansa Jorma Veistolan kanssa. Oikea valmennus ja kova harjoittelu olivat Niittylän menestyksen takana.

Kolme Suomen ennätystä ei riittänyt kärkeen

Niittylä taisteli Inzellin MM-jäällä 15.–16.2.1986 tehden kolme Suomen ennätystä. Uudet ennätykset kirjattiin 5000 m 7.00,91 ja 10 000 m 14.31,39. Hän oli 500:llä 23., 1500 metrillä myös 23., 5000 metrillä 11. ja 10 000 metrillä 5:s. Yhteispisteillä 165.220 äärettömän kovatasoisessa kilpailussa Pertin lopetusijointus oli 12:s. Hän varmisti tällä sijointuksella Suomelle kaksi paikkaa seuraaviin MM-kilpailuihin.

Naisten maailmancup Oulunkylässä 1987

Luisteluliitto järjesti talvella 1987 ensimmäistä kertaa naisten maailmancupkilpailut Suomessa. Kilpailu kokosi kaikki maailman parhaat naisluistelijat, niin sprintterit kuin yleisluistelijatkin, eli voidaan puhua kauden laajimmasta naisten luistelutapahtumasta. Kisat vietiin HLK:n ja HTL:n rutinoidun toimitsijakaartin voimin tyylikkäästi lävitse, ja lähes joka matkalla syntyi Oulunkylän uusi rataennätys. Vaikka kilpailujen markkinointiin oli panostettu, ei yleisöä saatu siltikään liikkeelle. Yleisön saaminen vaatisikin suomalaisia luistelijaita, jotka tasavertaisesti kilpailisivat maailman huippujen kanssa.

Kilpailu oli tuloksellisesti kaksijakoinen. Ensimmäinen kilpailupäivä oli Hollannin ja USA:n, koska Bonnie Blair voitti 500 m ja Yvonne van Gennip 1500 metriä. Toinen kilpailupäivä menikin sitten DDR:lle, Karin Kanian voittaessa 1000 ja Andrea Ehrigin 3000

metriä. Veistola totesikin kilpailujen jälkeen, että voitot menevät pikaluistelun totaalisen ammattimaisen valmentautumisen maille ja harrastelijat ovat harrastelijoiden sijoilla. Sama koskee myös miesluistelijaita.

Suomea edustivat Taina Salmia ja Aila Tartia. Kumpikaan ei sijoittunut kahdenkymmenen parhaan joukkoon.

Kolmimaaottelu Suomi–Ruotsi–Norja

Sprintterikisojen yhteydessä käytiin miesten 3-maaottelu yleisluistelijoiden sarjassa. Norja voitti, ja piste-eroa Suomeen syntyi 17 pistettä. Ruotsilla oli myös joukkue mukana, mutta se sai tunnustaa Norjan paremmakseen peräti 56 pisteellä ja Suomenkin 39 pisteellä.

Parhaan pistemiehen paikan ennen kolmea norjalaista luisteli kuitenkin Mikko Mäkinen. Hän otti matkavoitot 3000 m:llä ja 5000 m:llä. Myös 1500 m:n matkavoitto tuli Suomeen, kun Ilkka Rahnasto räntäsateessa voitti niukasti norjalaisten parhaan pistemiehen. (Luistelija 2/1989.)

SLL:n kuva-arkisto

Toisen maailmancupin kilpailupäivä meni DDR:lle, Karin Kanian voittaessa 1000 ja Andrea Ehrigin 3000 metriä.

Sprinttereiden MM-kilpailut Oulunkylässä 1983

Suomen Luisteluliitolle 1983 sprinttereiden MM-kilpailujen järjestämislupa

ISU myönsi Suomen Luisteluliitolle 1983 sprinttereiden MM-kilpailujen järjestämisluvan. Kilpailut pidettiin Helsingissä Oulunkylän jäädstadionilla 26–27.2.1983. Kilpailut saivat myös ylimääräistä julkisuutta ennen kisoja, kun Länsi-Saksan TV uhkasi ettei se televisioi kisoja jos Huurre-mainos on toimit-sijoiden asussa. Huurre sai kuitenkin kompromissina korvaukseksi laitamainostilaa.

SLL:n kuva-arkisto

Miessprinttereiden maailmanmestari Japanin Akira Kuroiwa vauhdissa.

SLL:n kuva-arkisto

Maailmanmestarit DDR:n Enke ja Japanin Kuroiwa

Suomella pieni MM-joukkue

Oulunkylän sprinttereiden MM-kilpailuihin 1983 Suomi sai vain yhden luistelijan sekä miesten että naisten sarjaan. Alkmaarissa 1982 sprinttereiden MM-kilpailuissa suomalaisilla luistelijoiden ei ollut menestystä. Jukka Ala-Louko kaatui ja Jukka Salmelan luistelu mitätöitiin. Nämä epäonnistumiset olivat sikäli kohtalokkaita, että Suomi sai vain yhden miesluistelijan 1983 Helsingin kilpailuihin. Myöskään naiset eivät saaneet Helsingin kilpailuihin kuin yhden luistelijan. Aila Tartia luisteli Inzellin MM-kilpailuissa

omat ennätysensä 5000 ja 1500 m:n matkoilla, mutta ne eivät riittäneet nostamaan häntä tuloksissa 24:ttä sijaa korkeammalle eivätkä tuomaan toista edustajan paikkaa naisten Helsingin MM-kilpailuihin. Jälkikäteen piti vain todeta, että maailmalla mennään kovaa.

Kuroiwa ja Enke maailmanmestareiksi

Miesten mestaruuden voitti hieman yllättäen Japanin 21-vuotias Akira Kuroiwa. Hän luisteli ennen Helsingin kisoja Davosissa 500 metriä aikaan 37,44, mutta ennen toista päivää Sortavalan Sergej Khlebnikov johti kilpailua 0,3 pisteellä. Sunnuntain 500 metrillä Khlebnikov menetti mahdollisuutensa kaatumiseen.

Naisten mestaruus meni DDR:n Karin Enkelle, jolla mestaruuksia oli jo entuudestaan vuosilta 1980 ja 1981.

Kilpailujen ajanotossa ongelmia

MM-kilpailut saatiin kokonaisuudessaan järjestettyä hyvin, mutta Kaja-ajanottosysteemi ei pystynyt hoitamaan sähköistä ajanottoa toivotulla tavalla. Sähköiset ajanottolaitteet olivat epäkunnossa molempina kilpailupäivinä. Liian usein tuli kilpailut keskeyttäneitä katkoja. Lopulta ylituomari määräsi käsiajanoton käyttöön. Tästä seurasi runsaasti samoja aikoja, josta oli taas seurauksena vaikeuksia parien järjestelyissä. Ongelma näkyi sadoille miljoonille TV-katselijoille ajanoton puuttumisena muutamalla matkalla. Järjestelyt saivat ajanoton osalta runsaasti arvostelua lehdistöltä. *(Luistelija 1–2/1983.)*

Takana onnistuneet MM-kilpailut

Luisteluliitto asetti MM-kilpailujen keskeiseksi tavoitteeksi taloudellisesti ja urheilullisesti onnistuneiden kilpailujen järjestämisen. Nämä keskeiset tavoitteet saavutettiin. Kilpailujen ylijäämä oli budjetin mukainen.

Jouko Vesterlund luisteli kohtuullisen hyvin sijoittuen yhteispisteissä 9:nneksi ja ollen 500 m:n luistelussa 5:s. Jouko Vesterlundin 9. sija oli hyvä tavoite Sarajevon kisoja silmällä pitäen. Jouko Vesterlund pelasti mielenkiinnon kilpailuihin. Hänen koko kilpailukauden kestänyt hyvä kuntonsa pelasti suomalaisten urheilullisen onnistumisen. Ennakkoon pelätty kisan latistuminen Suomen pienen joukon takia oli turha. Jo aikaisemmin Joukon menestys pidetyssä Suomi–Ruotsi–Norja-sprintterimaaottelussa herätti yleisön mielenkiinnon kisoihin. Voitto Norjan ja Ruotsin parhaista sprinttereistä oli parasta mainosta omille MM-kisoillemme. Taina Salmian sijoittuminen kokonaiskilpailussa sijalle 27 ei vastannut Tainan kuntoa. Kotikenttäetu taisi jännittää. DDR-maaottelussa Tainan luistelema yhteispistemäärä 173,285 olisi MM-kisoissa luisteltuna merkinnyt 10:ttä sijaa.

Järjestelyissä oli mukana noin 150 vapaaehtoista. MM-organisaation rungon muodostivat Helsingin Luistinkiihtäjien ja Helsingin Työvään Luistelijoiden toimitsijat. Heidän tukenaan olivat kansainvälisen tuomarikortin ja lähettajakortin omistavat toimitsijat eri puolilta Suomea. Mukana oli myös 15 kielitaitoista attasheaa. Joukkueita kuljetettiin lisäksi 11:llä Saabilla majapaikoista kentälle ja takaisin.

SLL:n kuva-arkisto

Jouko Vesterlund pelasti mielenkiinnon MM-kilpailuihin hyvällä luistelullaan.

Kamppailuja pohjoismaiden mestaruuksista

Oulunkylässä luisteltiin 21.1.–22.1.1989 Pohjoismaiden mestaruudesta

Pohjoismaiden mestaruuksista kilpailtiin sprintterisarjoissa. Edellisistä kisoista oli vierähtänyt jo 34 vuotta. Nyt oli kysymys sprintterikilpailuista, kun aikaisemmin ki-
sattiin yleisluistelijatasolla. Järjestelyjäkin

hoiti erikoislaatuinen joukkue, sillä yleis-
luistelun Suomen mestari kuulutti, sprintte-
reiden Suomen mestari huuteli kierrosaikoja
yleisluistelijoille, päätuomarilla oli entinen
Suomen mestari apulaisena. Ruohoniemen
johtolla järjestelyt sujuivat asianmukaisesti.

Mukana oli myös yksi maailmanmestari;
tosin Norjan Frode Rønning joutui jättämään
kilpailun kolmen matkan jälkeen kesken ja
menetti todennäköisesti hopeamitalin. Ho-
pealle sijoittui Ruotsin Hans Magnusson ja
pronssille Urpo Pikkupeura. Tulostaso oli
kova, sillä seitsemän miestä luisteli 500 m:llä
alle 40 sekunnin ja kolme alitti vielä 39 se-

kuntiakin. Urpo Pikkupeura ja Harri Ilkka
olivat 40 sekunnin alittajia. Urpo Pikkupeura
oli vielä 1000 m:llä kolmas ja varmisti toivo-
tun mitalin Suomeen.

Norjan naisluistelijat onnistuivat miesluis-
telijoita paremmin, ja he veivät yhteispistei-
den kolmoisvoiton. Suomalaisista naisluiste-
lijoista olivat mukana Jaana Kivipelto, Outi
Ylä-Sulkava, Paula Virkki, Kirsi Korpi ja Su-
sanna Kantanen. Outi Ylä-Sulkava onnistui
suomalaisista parhaiten sijoittuen yhteispis-
teissä kuudenneksi.

Kuvassa vasemmalta
Paula Virkki, Susanna
Kantanen, Outi Ylä-Sul-
kava, Kirsi Korpi ja Jaana
Kivipelto.

SLL:n kuva-arkisto

Harri Ilkka otti voiton nuorten miesten PM-kisoissa
500 m:n ja 1000 m:n luistelussa.

SLL:n kuva-arkisto

SLL:n kuva-arkisto

Suomen nuoret ylittivät tavoitteet PM-kisoissa

Kuvassa luisteleva Paula
Virkki voitti PM-kisojen
3000 m:n luistelun.

Neljä mestaruutta ja kolme pronssimitalia oli
joukkueen saalis nuorten (19 v.) ensimmäi-
sissä pohjoismaisissa mestaruuskilpailuissa
Eskilstunassa 3.–4.2.1989. Harri Ilkka otti
voiton nuorten miesten 500 m:n ja 1000 m:n
luistelussa, ja nuorten naisten pikamatkalla
Outi Ylä-Sulkava oli pronssilla. Valkeakos-
ken Mikko Mäkinen luisteli 3000 m:n matkal-
la oman ennätyksensä 4.48,7. Susanna Kan-
tanen onnistui 1500 m:n luistelussa sijoittuen
pronssille. Toisena päivänä Outi Ylä-Sulkava
luisteli 1000 metrin voittoon ja Paula Virkki
voitti 3000 m:n luistelun. Ruotsalaiset ja nor-
jalaiset veivät mitalisijat poikien 5000 metril-
lä. Suomen nuoret olivat täysin tasaväkisiä
muiden pohjoismaisten luistelijoiden kanssa.
(*Luistelija 2/1989.*)

OLYMPIALAISET 80-LUVULLA

Oldsmobile – ongelmia kuljetuksissa

Pentti Peltoperä oli mukana kuudensissa olympialaisissa. Lake Placidin kisoissa ongelmana oli kuljetus. – Kirjosen Eikan kanssa olemme aina pitäneet yhtä ja kujeetkin ovat olleet samat. Placidin kisoissa ongelmamme oli kuljetus. Saimme kuitenkin käyttöömmme laivaa muistuttavan Oldsmobilen. Ainoa ongelmamme – molemmat kun olemme lyhyitä parrunpätkiä – oli, ettemme tahoneet millään yltää ajokin polkimiin. Tai jos sinne ylsi, näkyi lasista ulos vain päälaki. Mäkimiesten ja luistelijoiden siirtelyt paikasta toiseen tulivat hoide- tuksi. (Erkki Poutanen)

Lake Placid 1980

Talviolympialaiset pidettiin Lake Placidissa 13.–19.2.1984.

Suomen olympiajoukkueitten johto kävi Lake Placidissa kisajärjestelyihin tutustumassa. Talvikisojen suhteen oltiin huolestuneita mm. liikenteen sujumisesta kisapaikalla ja olympiajoukkueen majoituksesta. Lake Placid on pieni n. 3 000 asukkaan kaupunki, jonne pääsee harvoja ja hyvin kapeita teitä pitkin. Tästä syystä kisapaikalle ei päässyt ollenkaan omilla autoilla, vaan kaikkien oli käytettävä kisajärjestäjien kuljetuskalustoa. Kisajärjestäjät odottivat paikalle 50 000 katsojaa. Majoituksen erikoisuutena oli, että kilpailijat majoitettiin Lake Placidiin rakennettuun nuorisovankilan selleihin, kaksi urheilijaa aina yhteen selliin. Sellin koko oli vain 7,5 neliometriä. Eräät joukkueet ostivat taloja käyttöönsä tai vuokrasivat niitä. Suomalaisilla ei ollut tällaiseen varaa. Esikisat järjestettiin edellisenä talvena, jolloin luisteltiin sprinttereiden MM-kilpailut näissä olosuhteissa, mutta suomalaisia luistelijointa ei valitettavasti osallistunut näihin kisoihin. (Luistelija 2-3/1978.)

Suomalaisten luistelumennostys ei ollut erikoisen hyvä. Niittylän sijoitukset olivat

kahdella matkalla 14., mitkä olivat parhaat sijoitukset kaikista suomalaisista. Muut sijoitukset olivat: 500 m:n luistelussa Jukka Salmela oli ajallaan 39,32 sijalla 18, Pertti Niittylä 22. ja Esa Puolakka 25:s. Voittaja Eric Heidenin (USA) aika oli 38,03. Tuhannen metrin luistelussa Pertti Niittylä oli ajallaan 1.18,85 neljästoista, Salmela 30. ja Esa Puolakka 35:s. Voittajan Eric Heidenin aika oli 1.15,18. Niittylä luisteli ainoana suomalaisena 1500 m:n matkan sijoittuen 14. ajallaan 2.00,01. Voittaja Eric Heiden luisteli matkan 1.55,44. Niittylä luisteli myös 5000 m ainoana suomalaisena ja sijoittui ajalla 7.21,51 sijaluvulle 17; tämänkin matkan voitti Eric Heiden ajalla 7.02,29. Pisimmällä 10 000 m:n matkalla Niittylän sijoitus oli 19. ja aika 15.29,98, kun voittaja Eric Heiden luisteli aikaan 14.28,3. Olympialaisten 14. sija oli paras suomalaisten pikaluistelijoiden tulos. Eric Heiden oli ylivoimainen ja voitti Lake Placidissa kaikkien viiden matkan kultamitalit.

Naisista olympialaisissa luisteli ainoastaan Anneli Repola, joka 500 metrillä sijoittui 20:nneksi. ajalla 44,33. Karin Enke (DDR) voitti ajalla 41,78. Tuhannella metrillä Anneli oli 27. luistellen ajan 1.31.76. Voittajan Natalja Petrusjovan (URS) aika oli 1.24,10. 1 500 m: sijoitus oli hiukan parempi ajalla 2.17,81; sijoitus oli 21:nen. Voiton vei Annie Borckink (NED), aika 2.10,95. Paras sijoitus tuli 3000 m:n luistelussa, jossa ajalla 4.50,51 tuli 15. tila. Voittajaksi luisteli Bjorg Eva Jensen (NOR) 4.32,13. Naisten kilpailuissa Anneli Repola oli vielä melko kaukana voittajien ajoista. Luistelijoiden menestys oli lähinnä tyydyttävä, sillä parempaa odotettiin. (<http://home.ringnett.no/lars.finsen/finland-eng.htm>)

Lake Placidin jälkeen katseet tulevaisuuteen

Niittylällä oli olympialaisten jälkeen mahdollisuus hyvään sijoitukseen yleisluistelijoiden MM-kilpailuissa Heerenveenissä Hollannissa 1980. Niittylä oli neljäs kolmen matkan jälkeen, mutta 10 000 metrin luistelussa hänen luistelunsa mitätöitiin, koska oli tapahtunut ratarikko. Lopullinen sijoitus oli vasta 16:s. Niittylän matkakohtaiset ajat ja sijoitukset olivat 40,48 (7.) 7.31,17 (10.) 2.04,22 (4.) dq 0,000.

Nyt näytti siltä, että suomalaiset sprintterit tähtäsivät vanhojen hyvien aikojen luisteluihin. Sprinttereiden vuoden 1981 MM-kilpailuihin ei ollut kuin yhden luistelijan kiintiö, koska Suomen Luisteluliitolla ei ollut varaa lähettää kilpailijoita olympiavuonna West Allisin MM-kilpailuihin. Jukka Salmela luisteli kuitenkin ainoana suomalaisena hyvin ja oli yhteispisteissä 12. ja parhaalla matkallaan 500 metrillä tuli hyvä sijoitus seitsemänneksi. Jukka Salmelan matkakohtaiset ajat ja sijoitukset 39,15 (17) 1.20,19 (15) 38,92 (7) 1.19,36 (17) 157,845. Jukka Salmelalla, kuten muillakin uusilla sprintteritulokkailla Pertti Niittylällä, Jukka Ala-Loukolla, Esa Puolakalla, Jouko Vesterlundilla ja Urpo Pikkupeuralla, oli erittäin hyvä tekninen osaaminen, mikä oli omiaan superliukkaalle Alma Atan jälle.

Salmela 500 metriä alle 37 sekuntia

Salmela alitti ensimmäisenä suomalaisena 500:llä 37 sekunnin rajan, luistelemalla epävirallisissa kilpailuissa 36,8. Toiveet nousivat Suomen pikaluistelun uudesta tulemisesta.

Sarajevo 1984 – mitali 0,48 sadasosan päässä

Olympialaisia edeltävä harjoittelujakso tähtäsi yhteen pikaluistelumitaliin Sarajevossa. Olympiakomitea valitsi kolme pikaluistelijaa edustamaan Suomea Sarajevon olympialaisissa 08.-19.2.1984. Valituiksi tulivat Jouko Vesterlund, Urpo Pikkupeura ja Pertti Niittylä. Pertti Niittylä ja Jouko Vesterlund valittiin jo edellisellä kaudella, joten he saivat rauhassa harjoitella olympialaisia varten.

Yksikään naisluistelija ei läpäissyt olympiakomitean valintakriteereitä. Pentti Peltoperän mukaan Virve Mäkelällä olisi ollut

Näkymä Sarajevon Zetra Sarajevo (BHI) luistelustadionilta.

SLL:n kuva-arkisto

kuitenkin mahdollisuudet kahdentoista parhaan joukkoon 500 m:n luistelussa. Mahdollisuudet olisivat olleet hyvät, kun otetaan huomioon, että kukin maa sai asettaa kilpailuun vain kolme luistelijaa, joten Virven edellä tilastoissa olevista Neuvostoliiton ja DDR:n luistelijoina moni ei olisi ollut kilpailussa mukana. Myöhemmin Virve luisteli naissprinttereiden kilpailuissa Trondheimissä olympialaisten jälkeen ajan 42,95, jolla ajalla hän sijoittui kolmanneksitoista, mikä osoitti että mahdollisuuksia olisi ollut.

Niittylä saavutti 5000 m:n luistelussa pistesijan ja hyvän viidentuhannen metrin ajan 7.17,49, mikä uupui vain 48 sadasosasekuntia pronssimitalista. Tämä oli Niittylän kaikkien olympialaisten paras sijoitus. Hän sijoittui 1500 m:n ajallaan 2.00,0 yhdeksännelle tilalle.

Olympiavalintapolitiikkaa

Virve Mäkelä nousi yhtäkkiä parrasvaloihin, kun hänet pudotettiin olympiajoukkueesta. Virve vaihtoi edellisvuonna SVUL:n alaisesta seurasta TUL:n alaiseen seuraan. Hän oli Luisteluliiton ja TUL:n luistelujaoston yhteisellä listalla kuudentena. Edellä olivat Pertti Niittylä, Jouko Vesterlund, Urpo Pikkupeura, Aila Tartia ja Jarmo Alppi.

Luisteluliitolla ei ollut edustajaa olympiakomitean hallituksessa, mutta sen sijaan TUL:n luistelujaoston puheenjohtaja, entinen mestariluistelija Juhani Järvinen, oli OK:n hallituksen jäsen. Järvinen oli hyväksynyt kuuden listan allekirjoituksellaan. Kokouksessa hän kuitenkin unohti 4. ja 5. olevat Aila Tartian ja Jarmo Alpin, mutta veti esiin 6. sijalla olleen Virve Mäkelän. Valintatilaisuudessa Lauri Pöyhönen puhui lämpimästi naispikaluistelijoiden puolesta. Matti Ahde puo-

lestaan kehui Virve Mäkelän saavutuksia riittäviksi kisaedustajalle. Kuitenkin ennen äänestystä sekä Ahde että Pöyhönen poistuivat kokouksesta. Mäkelä pudotettiin äänin 12–10. Jos Ahde ja Pöyhönen olisivat jääneet kokoukseen, niin Mäkelä olisi valittu 12–12 äänin Sarajevoon. Puheenjohtaja Uunilan ääni olisi ratkaissut, sillä hän oli tietävästi Mäkelän kannalla.

TUL:n, joka oli saanut Virve Mäkelän luistelulajinsa vahvistukseksi, puolella nousi mökö. Olympiakomitean hallituksen jäsen Mikko Elo ei ollut lainkaan kokouksessa. Kosti Kyhälällä oli pätevä este. (US 21.1.84 Taro). Listan kolmen kärkinimen, Pertti Niittylän (SVUL), Jouko Vesterlundin (TUL) ja Urpo Pikkupeuran (SVUL) valinta kisoihin oli ilmiselvä ilman äänestystä.

Kun Tartian, Alpin ja Mäkelän kisamatkasta päätettiin, TUL:n Juhani Järvinen, joka oli allekirjoittanut TUL:n puolesta Luisteluliiton kanssa tehdyn sopimuksen, ei kannattanut Tartian tai Alpin valintaa. Tartian kisamatka tyrmättiin äänin 22–0, Alpin kohtaloa ei otettu edes käsitte-lyyn. Tartia oli kuitenkin lempimatkallaan 3000 metrillä maailman tilastossa sijalla 11. ajalla 4.40,12/SE ja Alppi puolestaan oli 10 000 metrin ajallaan 15.05,92 maailmantilaston yhdeksännellä sijalla. (US Iltalehti 21.1.84)

SL:n kuva-arkisto

Pentti Peltoperän mukaan Virve Mäkelällä olisi ollut mahdollisuudet kahdentoista parhaan joukkoon 500 m:n luistelussa.

Calgary 1988

Calgaryssä olympiamitaleista kilpailtiin ensimmäistä kertaa sisähallissa 13.–28.02.1988. Olympialuisteluiden kilpailuareena Olympic Oval-halli osoittautui juuri niin nopeaksi kuin esikisaturnaus antoi odottaa. Loistaval- la hallijäällä tehtiin yhteensä seitsemän maailmanennätystä ja suuri määrä kansallisia ja luistelijoiden henkilökohtaisia ennätyksiä.

Suomen olympiakomitea oli varannut Olympiadille 1985–1988 pikaluistelijoiden koulutukseen ja valmennukseen olympialaisia varten yhteensä 299 000 markkaa. Määrärahalla rahoitettiin pikaluistelijoiden valmennus, erikoisleirit, välineet, valmentajien apurahat ja esikisat. Valmennusrahoitusta saivat Pertti Niittylä, Jouko Vesterlund, Ilkka Rahnasto, Mikko Mäkinen, Maila Lehtimäki, Virve Mäkelä, Aila Tartia, Ari Leppänen ja Timo Järvinen. Suurimmat rahoituksen saajat olivat Pertti Niittylä 99 000 mk, Jouko Vesterlund 77 000 mk, Maila Lehtimäki 29 000 mk ja Virve Mäkelä 28 000 mk.

Olympiakomitea hyväksyi pikaluistelijoina vain Pertti Niittylän ja Timo Järvisen mukaan kisoihin. Hyvistä Innsbruckin ja Davosin näytöistä huolimatta sprintteriluistelijoina Pikkupeuraa ja Vesterlundia ei kelpuutettu olympialaisiin. Pikaluistelun valmentajana ja huoltajana toimivat Pentti Peltoperä ja Jorma Veistola. Suomen edustajat Pertti Niittylä ja Timo Jär-

vinen lähtivät kisoihin suurin toivein ehjän ja onnistuneen alkukauden jälkeen. Maailman kärki luisteli kuitenkin niin hurjaa vauhtia, että SE-tulokset eivät oikeuttaneet lähellekään mitalisijoja. Kummallakaan ei ollut mainittavaa menestystä luistelemillaan matkoilla. Calgaryn olympialuistelut eivät men- neet niin hyvin kuin ennusmerkit antoivat odottaa. Suomi asetti tavoitteeksi kaksi mitalia, mikä ei toteutunut. Pertti Niittylä luisteli 500 m:n matkan aikaan 38,48 ollen 26. ja 1000 m:n aikaan 1.17,96; sijoitus 36:s. Timo Järvinen luisteli 5000 m:n aikaan 7.30,88 sijoitus 32:s. Pisimmällä 10 000 m:n matkalla hän oli 21:nen. ajallaan 14.50,75.

Kisojen alla Calgaryssä tehtyjen testien mukaan kunnon piti olla kohdallaan. Niittylä ja Järvinen voivat olla kuitenkin tyytyväisiä saavutuksiinsa. Uudet Suomen ennätykset ja omien ennätysten paraneminen olivat selvä todiste kunnialla suoritetusta olympiamatkasta. Huolimatta luistelijoiden hyvistä suorituksista, ei Suomen Luisteluliiton kahden olympiamitalin tavoite toteutunut. (*Olympiarenkaat 1985–1988; Luistelija 2/88.*)

Olympiakauden jälkeisiä pettymyksiä ja onnistumisia

Olympiakauden ja vuoden 1983 nostattamien menestystoiveiden ja niiden jälkeisten pettymyksien, suomalaisten sprinttereiden menestysodotukset vähenivät huomattavasti. Niittylä kuitenkin jatkoi yleisluistelukilpailujen luisteluaan hyvällä tasolla. Niittylän luistelusuoritukset huomioitiin sekä mediassa että yleisön tasolla; hänestä

tuli myös suosittu kansainvälinen luisteli- ja. Hän osallistui kaikkiin yleisluistelijoiden MM-kilpailuihin vuodesta 1984 aina 1987 saakka, ja hänen paras luistelusihtituksensa yhteispisteissä oli Oslon Bisletillä 1986. Bislet oli ollut perinteisesti suomalaisten menestys- rata. Hän voitti siellä pronssimitalin 10 000 m:n luistelussa ja oli yhteispisteissä 7. Pertti Niittylän ajat 40,78 (20.) 7.17,34 (10.) 2.00,25 (11.) 14.52,66 (3.) 169,230.

Aila Tartia oli naisluistelijoiden menestyjä. Hänen tasonsa kansainvälisissä sijoituksissa oli hiukan alhaisempi, mutta hän saavutti urallaan hienon sarjan neljänsiä ja viidensiä- toista sijoituksia.

Jouko Vesterlund saavutti sprinttereiden MM-luisteluissa 1987 hyvän sijoituksen 500 m:llä, jolla hän oli 7. tuloksissa, mutta ku- kaan suomalaisista sprinttereistä ei kovassa kilpailussa saavuttanut tyydyttävää sijoitus- ta Calgaryn 1988 olympialaisissa, ja tähän päättyi myös suomalaisten yritys valmentaa hyvä sprintteriryhmä. Calgaryn joukkueessa olivat miesluistelijoina vain Pertti Niittylä ja Timo Järvinen.

Pikaluistelussa alkaa uusien luistelijoiden ajanjakso

Olympialaisten jälkeen Pertti Niittylän ai- kakausi loppui, mutta uudet yleisluistelijat olivat valmiit astumaan esiin. Ehkä lupaa- vin luisteli ja oli Timo Järvinen, jonka isä oli entinen maailmanmestari. Uusia tulokkaita olivat myös Ari Leppänen ja Mikko Mäki- nen, jotka olivat jo luistelleet lupaavia aikoja. Kuka tulisi olemaan uusi menestyjä? Leppä-

nen pääsi luistelemaan 10 000 m MM-kilpai- luissa 1988 Alma Ata-Medeossa ja sijoittui 15 parhaan joukkoon yhteispisteissä. Hänen luistelemansa ajat ja sijoitukset olivat 40,49 (37.) 7.08,40 (11.) 2.01,13 (36.) 14.59,68 (7.) 168,690 (15.). Myös Timo Järvinen pääsi 10 000 m:lle Göteborgin EM-kilpailuissa 1989 ja oli yhteispisteissä 12:s. Järvisen matka- ajat olivat 41,09 (21) 7.25,06 (8) 2.05,00 (16) 15.40,68 (11) 174,296 (12). Mäkinen oli lähellä päästä myös viimeiselle luisteltavalle mat- kalle Oslon MM-kilpailuissa 1989.

Myös uusien valmennusideoiden han- kintaa tehtiin suomalaiseen pikaluisteluun. Kaikki kultaisten aikojen perfektionistit tu- livat vanhoiksi ja heidän seuraajansa tark- kailivat mielenkiinnolla nuorten Itä-Saksan pikaluistelijoiden tyyliä. Jokainen ihmetteli, millä keinoin menestystulokset hankittiin, sillä luistelijoiden luistelutekniikka oli toi- votonta ja yksinkertaista. Jotkut suomalaiset valmentajat kuitenkin yrittivät kopioida niitä ja soveltaa käytäntöön. Outi Ylä-Sulkava ke- hittyi näillä opeilla ja menestyi junioreiden mestaruuskilpailuissa, mutta senioritasolla nämä opit eivät enää riittäneet. (<http://home.ringnett.no/lars.finsen/finland-eng.htm>)

Nuorisotoimintaa

Nuorisotoiminta oli Liiton yksi tärkeistä painopistealueista. Tähän joukkoon luettiin nuorten cup, hopeluistinkisa, hokkarikisa, sekä Short track. Tavoitteena oli saada mah- dollisimman runsaasti nuoria samoihin kil- pailuihin kokemaan luistelun riemua.

Tulevaisuuden toivot – Hopealuistinkisa loi uskoa

SLL:n kuva-arkisto

Hopealuistinkisan loppukilpailun osallistujia kuvattuna Oulunkylän jäästadionilla 1986.

Pikaluistelukauden tärkein nuorisotapah- tuma oli Hopealuistinkisan loppukilpailu 8.–9.3.1986 Oulunkylän jäästadionilla Hel- singin Luistinkiittäjien isännyydessä. Tulos- taso ei kohonnut aivan huippukorkeaksi nihkeän jään vuoksi. Yksi Suomen ennätys näki kuitenkin päivänvalon, kun Seinäjoen Urheilijoiden nuori lupaus Marjo Köykkä kiiti 1500 metriä aikaan 2.29,60 alle 14-vuoti- aiden tyttöjen sarjassa. Kisan kruunasivat jäl-

leen kerran vauhdikkaat ja jännittävät viestit. Viestien voidaan olettaa tulevaisuudessa ole- van kilpailujen väriläiskä.

Hopealuistinkisa osoitti vakuuttavasti, et- tä pikaluistelun tulevaisuus näytti valoisalta. Kireästä kotiratajaksosta oli loppukilpailuun selviytynyt lähes 100 luistelijan kehityskel- painen joukko, jonka voidaan oikeassa ohja- uksessa odottaa tuovan pikaluistelun jälleen suurien suomalaislajien eturiviin.

VALMENNUS

Edustusryhmälle uudet testausmenetelmät

Luisteluliitto satsasi voimakkaasti kuluneella kaudella 1984 edustusryhmän kuntotestaukseen. Uuteen testipatteriin kuului aerobisen suorituskyvyn mittaus epäsuoralla menetelmällä polkupyöraergometrillä, 5-loikkatesti sekä maksimivoimatesti. Nämä olivat fyysisen suorituskyvyn testejä. Lisäksi testeihin kuului kehon rakenteellisten muuttujien, painon ja rasvapitoisuuden mittaaminen.

Testeihin kuului myös veriarvojen jatkuva seuraaminen.

Tärkein testi oli juoksumatolla tehtävä aerobisen suorituskyvyn suora mittaus. Testi oli uusi. Juoksumaton nopeus oli 6–8 kilometriä tunnissa ja kulma matossa 6–10 astetta. Testissä pyrittiin noin viiden minuutin suoritukseen, minkä pystyi täysin maksimaalisesti suorittamaan. Testin aikana kerättiin uloshengitysilma, ja analysaattori laski puolen minuutin välein mm. hapenkulutusta ja ventilaatiota. Tämän lisäksi rekisteröitiin syke koko suorituksen ajan ja kolme minuuttia testin jälkeen otettiin verinäyte maitohappopitoisuuden määrittämiseksi. *(Luistelija 4/1983.)*

Kuva P. Heikkilä

Kuva P. Heikkilä

Pikaluistelijat kamppailevat puhtain eväin

Clas Thunbergin muistokilpailut Oulunkylässä saivat taas lähes säännölliset vieraansa: talven ensimmäisen kunnollisen lumimyrskyn ja kansallisen dopingtoimikunnan testauspartion. Dopingtestiin arvottiin kuusi osanottajaa. Ilkka Rahnaston, Juha Savolaisen, Urpo Pikkupeuran, Jukka Lehdon, Tarja Rinteen ja Sannaliisa Ylätalon näytteet olivat odotusten mukaisesti puhtaat. Pikaluistelijat kilpailevat sopimusten mukaan puhtain keinoin. *(Luistelija 1/1987.)*

Pelkkä tekojäärata ei riitä huippuvauhtiin – lyhyet luistelumatkat ajankohtaisiksi

Oulunkylän tekojäärata avattiin syksyllä 1977, ja se oli ensimmäinen 400 m:n tekojäärata Suomessa. Lyhyitten matkojen luistelut tulivat silloin enemmän ajankohtaiseksi. Ajateltiin, että niissä oli enemmän vauhtia ja jännitystä ja uskottiin niiden kiinnostavan enemmän yleisöä sekä uusia harrastajia. Toivottiin, että keskittymällä lyhyitten matkojen luisteluvalmennukseen saataisiin enemmän nuoria luistelun pariin.

Keskittymistä enemmän sprintteriluisteluun ei kuitenkaan täysin hyväksytty, sillä oli kaksi kuppikuntaa, joista toinen piti vain yleisluistelua, ts. pitkien matkojen luistelua, ainoana oikeana pikaluisteluna. Erimielisyyttä oli siitä, mihin kilpailuihin luistelijoita lähetetään. Kysymys oli kustannusten jakamisesta kahden aatesuunnan kesken.

SLL:n kuva-arkisto

Pikakiitäjistä päävalmentajaksi

Jouko Vesterlund saavutti aktiiviluistelijana kaiken, mitä kotimaassa pikaluistelussa oli saavutettavissa. Päätettyään menestyksekkään luistelu-uransa hän siirtyi vuoden 1989 alussa TUL:n pikaluistelijoiden päävalmentajaksi. Jouko aloitti pikaluistelu-uransa yleisluistelijana, mutta kun vuoteen 1980 ei toivottuja tuloksia tullut ja ominaisuudet viittasivat pikamatkoille, niin hän tuolloin 21-vuotiaana sai Pentti Peltoperältä ensimmäisen sprintteriharjoitusohjelman kaudelle 1980–1981. Liikunnanohjaajaksi valmistunut Vesterlund kertoi olleensa kiinnostunut valmennuspuolesta jo opiskeluaikanaan.

Kuvassa Jouko Vesterlund Oulunkylän jäästadionilla valmentajan ominaisuudessa. Jouko otti itselleen todella haastavan tehtävän, vaikka hän ei TUL:n pikaluistelutilannetta pitänytkään huolestuttavana.

JÄRJESTÖ- JA SEURATOIMINTAA

ISU:n kongressi Stavanger 15.–21.5.1983

ISU:n 90-juhlakongressissa tehtiin useita sääntömuutoksia. Lähetystapaa MM-kilpailuissa muutettiin siten, että aikaisemman kolmen varaslähdön jälkeen kilpailija joutui hylätyksi nyt kahden varaslähdön jälkeen.

Osanotto-oikeus sprinttereiden MM-mestaruuskilpailuihin muuttui. Aikaisemmin kilpailijoiden osanotto määräytyi kolmen matkan yhteistuloksen perusteella, mutta uusissa säännöissä osanotto määräytyy kaikkien neljän matkan mukaan, niin että 20 parhaan joukkoon sijoittuneet, maksimi neljä, tuovat edustuspaikan seuraavan vuoden MM-kilpailuihin.

Juniorien ikäraja säilyi 18 vuodessa, vaikka jotkut maat halusivat sen nostettavaksi 20 vuoteen. Kyseinen ikäraja laskettiin aikoinaan USA:n Eric ja Beth Heidenin takia, koska ei pidetty hyvänä, että juniorien maailmanmestari on samalla yleisluistelijoiden ja sprinttereiden maailmanmestari.

Yllättävä sääntömuutos syntyi naisten 5000 metristä. Norjalaisten ehdotus naisten pisimmän matkan venyttämisestä 3000 metristä 5000 metriin hyväksyttiin, koska nyt luisteltavat matkat suosivat liiaksi sprinttereitä. Uusiksi naisten mestaruusmatkoiksi tulivat 500, 1500, 3000 ja 5000 metriä. Ensimmäisen kerran näitä matkoja sovellettiin Calgaryssä. *(Luistelija 2/1982.)*

Kuntoluistelutoiminta

Kuntoluistelutoimikunta käynnisti helmi-kuun alussa kampanjan, jonka avulla pyrittiin saamaan puoli miljoonaa suomalaista jälle. Martinlaaksossa otettiin varaslähtö 23.1., tällöin kilpailtiin kaupunginosan luistelumestaruuksista. Sarjoja oli 10–12-vuotiaille tytöille ja pojille. Tavalliset luistimet riittivät luistimiksi. Suomen Luisteluliitto pyöritti pääkaupunkiseudulla luistelutapah- tumia. Eri kaupunginosien mestarit pääsivät sitten Helsingin alueen mestaruuskilpailuihin, kertoi toiminnanjohtaja Risto Salmia. Jääriehan yhteydessä oli myös jäädisko ja rusettiluistelua.

Hallituksen kokoonpano muuttuu

Syksyn 1980 vuosikokouksessa Pieksämäellä liiton hallituksen kokoonpano muuttui varsin paljon. Helsinkiläiset jäivät melko totaalisti pois liiton johdosta. Tämä seikka haittasi jos- sain määrin luisteluliiton toimintaa. Mauno Löfroos Pälkäneeltä valittiin selvällä äänten enemmistöllä toistamiseen liiton puheenjoh- tajaksi kaudelle 1980–1981. Uudeksi varapu- heenjohtajaksi valittiin Eero Multamäki, toise- na varapuheenjohtajana jatkoi Mikko Saarinen. Kaikesta huolimatta toivottiin, että luistelun parasta ajattelevat työskentelisivät pikaluiste- lun hyväksi, sillä yksimielisyyttä tarvitaan, mi- käli luistelu-urheilua aiotaan viedä eteenpäin.

1981 liiton toiminnassa tapahtui myös sikäli muutoksia, että liittoon palkattiin

toiminnanjohtaja marraskuun alussa 1981. Tointa hoitamaan valittiin Risto Salmia. *(Vuosikertomus 1981/82.)*

Uusi puheenjohtaja 1981

Liiton puheenjohtajaksi valittiin 1981 Eero Multamäki Helsingistä. I-varapuheenjohta- jaksi valittiin Erkki Alho Joensuusta sekä II- varapuheenjohtajaksi Mauno Löfroos Pälkä- neeltä. Liiton toimistoon palkattiin syyskuun MM-kisasihteeriksi Tarja Nuoramo 6.9 alka- en. Liiton toiminnanjohtajana toimi Risto Salmia, koulutus- ja valmennuspäällikkönä Jorma Veistola.

Liitto myötävaikutti luistelu-urheilu-kehitykseen järjestämällä erilaisia koulutus- tilaisuuksia. Liikunnanopettajiksi opiskele- ville järjestettiin pikaluistelukurssi, samoin liikunnanohjaajiksi valmistuville. Pidettiin tuomareiden jatkokurssi sekä valmentajien jatkokoulutuskurssi.

Sprintterisarja SM-kisoihin myös junioreille

Suomen Luisteluliiton kevätkokouksessa 5.3.1983 päätettiin, että juniorien mies- ja naisluistelijoiden sarjaan lisätään SM-kil- pailut myös sprintterimatkoille. Tavoitteena pidettiin luistelu-urheilu-kehityksen jatkumista 16 ikävuoden jälkeen. Kilpailut päätettiin to- teuttaa siten, että SM-kilpailut pidetään sa- manaikaisesti alle 20- ja 18-vuotiaille, ja ne sisältävät myös alle 20-vuotiaitten sprintte- risarjan.

Liiton kevätkokouksessa 5.5.1983 päätet- tiin edesauttaa pikaluistelun kehittymistä

yhdistämällä 18- ja 20-vuotiaiden juniorei- den SM-kilpailut yhdeksi tapahtumaksi ja sisällyttämällä 20-vuotiaiden sprintterimat- kat SM-kilpailuihin.

Toimintavuosi 1983

Toimintavuosi 1983 oli juhlallisuudessaan täynnä toimintaa. Vuoteen liittyi lukuisia ti- laisuuksia, jotka huipentuivat näyttävyydes- sään Helsingissä pidettyihin sprinttereiden maailmanmestaruuskilpailuihin. 75-vuotis- juhlavuosi käynnistyi 6.12. Clas Thunberg –muistokilpailuissa Helsingissä pidetyllä ly- hyellä muistopuheella menneiden vuosien mestareiden kunniaksi. Tämän jälkeen las- kettiin seppeleet Liiton kunniapuheenjohtaja Aarno Pajusen sekä mestariluistelijoiden Clas Thunbergin ja Birger Waseniuksen haudoille. Liiton juhlavastaanotto pidettiin 25.2. SVUL:n tiloissa. Onnittelujen vastaanottajina toimivat puheenjohtaja Eero Multamäki sekä varapu- heenjohtajat Erkki Alho ja Mauno Löfroos. Reipashenkinen luistelujuhla pidettiin 26.2. Dipolin Valentinossa. *(Vuosikertomus 1983.)*

Liiton johto vaihtui 1986

Liiton puheenjohtajana toimi vuosina 1981– 1985 Eero Multamäki, ja vuoden 1986 alussa uutena liiton puheen johtajana aloitti vara- tuomari Olli Puntila Espoosta. Liittohalli- tuksen pitkäaikaisina jäseninä ovat olleet Timo Lemola (I varapuheenjohtaja), Mikko Saarinen (II varapuheenjohtaja), Juhani No- ponen ja Tapio Hälvä. Liiton muita säännöl- lisesti valittuja toimielimiä olivat koulutus- ja valmennus-, kilpailu- ja järjestö-, nuoriso-,

SLL kuva-arkisto

Olli Puntila aloitti Suomen Luisteluliiton puheenjohtajana vuoden 1986 alussa.

talous- ja tiedotusvaliokunnat. Luisteluliiton toiminnanjohtajana aloitti 1.8.1986 Sauli Pol-lari. 12 vuotta valmennus- ja koulutuspääl-likkönä toiminut Jorma Veistola jätti vuoden 1988 aikana Luisteluliiton siirtyen Suomen pyöräilyliittoon.Syyskesän ja syksyn aikana puheenjohtajisto yhdessä toimiston kanssa valmisti liiton strategisen suunnitelman 1987–1990, ja se hyväksyttiin liiton syysko-kouksessa. Suunnitelmassa tehtiin selvät valinnat, mihin liiton toiminta suuntautuu lähivuosina. Liiton 80-vuotisjuhla kokosi seurojen jäseniä, veteraaneja ja luistelun ys-täviä yhteen. Liitto sai uuden lipun ja ansi-oituneita henkilöitä palkittiin huomionsoi-tuksin. *(Luistelija 3/1998.)*

Suomen Luisteluliitto vuonna 1986

Luisteluliiton johtoajatus oli: ”Historia on ei-listä, me elämme tätä päivää ja ennen kaik-kea huomista”. Liiton toiminta-ajatus kes-kittyi nuorten luistelijoiden kehitykseen ja valmentamiseen tulevaisuudessa.

Päätöksenteko

Liiton ylin johto oli seurojen muodostamalla liittokokouksella, joka kokoontui kaksi ker-taa vuodessa. Kokousten välillä liiton asioita hoiti kolmetoistahenkinen liittohallitus, mi-hin jäsenet oli valittu ympäri maata olevis-ta seuroista. Hallitus oli vastaavasti jakanut vastuuta kuudelle eri valiokunnalle, jotka-hoitivat omien sektoreidensa asioita suh-

teellisen itsenäisesti, kuitenkin hallituksen valvonnassa. Työvaliokunta oli hallituksen ”työrukkanen” ja valiokuntatyöskentelyn tärkein elin. Toiminnallisesti tärkeimmäksi valiokunnaksi voitiin katsoa koulutus- ja val-mennusvaliokunta. Se vastasi valmentajien koulutuksesta ja luistelijoiden valmentautu-misesta.

Valmennus

Luistelijat oli jaettu neljään eri valmennus-ryhmään, joiden valmennuksesta pääasial-lisesti vastasivat oto. valmentajat. Olympia-ryhmään oli valittu Luisteluliiton kannalta potentiaalisimmat olympiaehdokkaat. Edus-tusryhmän muodostivat maajoukkuetason luistelijat eli miesten ja naisten maajoukku-eet. Nuorten ryhmään oli valittu 17–20 vuo-tiaat nuoret lupaavat luistelijat. Neljannen ryhmän muodostivat tulevaisuuden lupa-ukset eli Hopearyhmä, missä olivat 12–16 vuotiaat tytöt ja pojat. Kullakin ryhmällä oli oma leirityssuunnitelmansa.

Kilpailutoiminta

Suurimmat kansalliset kilpailut olivat eri sarjojen suomenmestaruuskilpailut, alkaen 12-vuotiaiden tyttöjen ja poikien sarjoista ja päätyen veteraanien sarjoihin. Lisäksi liiton lajivalikoimaan kuului rullaluistelu. Uusien pikaluistelijoiden hankkimisen kannalta lii-ton tärkein kilpailumuoto oli Hokkarikisa, joka pyöri valtakunnallisena useana vuonna. Kilpailut oli tarkoitettu 10- ja 12-vuotiaille ty-töille ja pojille. Kisan tarkoituksena oli saada nuoria pikaluistelun pariin.

Kuntoluistelu

Neljäntenä tärkeänä liiton toimintamuotona voidaan mainita kuntoluistelutoiminta, mis-sä pyrittiin saamaan kansa luistimille vähin-tään puoleksi tunniksi kerrallaan. Kuntoluis-telussa kilpailtiin myös koulujen, kuntien ja seurojen kesken suhtauttaen suoritukset esi-merkiksi väkilukuun.

Koulutus

Kaikkiin edellämainittuihin toimintoihin kuului olennaisesti myös koulutus. Pika-luisteluun liittyen liiton koulutustapahtumat muodostivat tärkeän osan liiton toiminnasta. Luistelijat tarvitsivat kehittyäkseen yhä pa-rempaa ja asiantuntevampaa valmennusta. Liitto järjesti kolme kertaa vuodessa lajikoh-taisia koulutustapahtumia.

Laaja kilpailutoiminta tarvitsi myös toi-mitsijoita. Kilpailujen kulkua valvomaan tarvittiin tuomareita, kierroslaskijoita, ajan-ottajia, samoin kuin luistelijoiden lähettämi-seen tarvittiin koulutettu lähettäjä. *(Luistelija 3/1988.)*

Suomen Luisteluliitto 80-vuotta

Liitto täytti 80 vuotta 27.1.1988. Luisteluliiton 80-vuotisjuhlasta muodostui lämminhenkinen perhejuhla, missä tämän päivän luistelijapolvi kohtasi maan pikaluistelumaineen luoja.

Pikaluistelun tulevaisuuden symboliksi vihittiin juhlassa liitolle uusi lippu.

Liiton uuden lipun vihkimisen ja tehtä-väänsä siunaamisen toimitti tunnettu urhei-lupappi, rovasti Martti Alaja. Hän totesi vih-

kisanoissaan, että uusi lippu tulee erityisesti kokoamaan luistelijat yhteen perhepiirissä. Lipun siunaamisen jälkeen tapahtuneessa juhlallisessa naulaustilaisuudessa toimivat naulaajina lipun lahjoittajien ja liiton yhteis-työkumppaneiden edustajat, elossa olevat olympiavoittajat ja maailmanmestarit, seu-rojen edustajat, liiton entiset puheenjohtajat sekä nykyluistelijoiden edustajat. Erityisen lämpimät ajatukset tulvahtivat luistelun ys-tävien mieleen, kun rouva Alice Thunberg löi oman naulansa pikaluistelumme kaikkein kunniakkaamman aikakauden edustajana.

Juhlassa palkittiin myös useita pikaluis-telun eteen ansiokasta työtä tehneitä luiste-luihmisiä.

Puheenjohtaja Olli Puntila totesi tervetu-lotoivotuksessaan, että Suomeen tarvitaan kymmenen uutta tekojäärataa, jos halutaan pitää Suomi pikaluistelun kansainvälisellä tasolla. Uusien ratojen lisäksi on kehitettävä luistelua lajina. Hän painotti myös, että pi-kaluistelun kuvaa on kirkastettava vauhdik-kaana lajina, mikäli halutan saada nuorisoa pikaluisteluradoille. *(Luistelija 4/1988.)*

SLL:n kuva-arkisto

urheiluopistolla, SVUL:n Suur-Savon piirin koulutusohjaajana ja viimeiset vuodet Suomen Sotilasurheiluliiton toiminnanjohtajana.

Suomalaisia tuomaritehtävissä

Kansainvälinen liitto ISU kutsui pitkästä aikaa myös suomalaisia ISU-tuomareita kansainvälisiin luistelutapahtumiin. Vuonna 1987 Erkki Alho kutsuttiin Hollantiin ja vuonna 1988 Keijo Tapiovaara Norjaan apulaistuomarin tehtäviin ISU:n mestaruuskilpailuihin.

Koulutustapahtumia

Liitto myötävaikutti luisteluharrastuksen kehitykseen järjestämällä erilaisia koulutustilaisuuksia. Liikunnanopettajiksi opiskeleville järjestettiin pikaluistelukurseja, samoin liikunnanohjaajiksi valmistuville. Pidettiin tuomareiden sekä valmentajien jatkokurseja.

Vuoden valintoja

Vuoden valmentajaksi valittiin Pentti Heikkilä vuosina 1986–1987. Hän toimi vuosia innostavana Seinäjoen Urheilijoiden pikaluisteluvalmentajana. Parhaiten hänen järjestelmällinen ja innostava valmentajatyönsä tuli esiin esimerkiksi Jaana Kivipellon ja Harri Ilkan kotimaisissa sekä ulkomaisissa kilpailuissa. Pikaluistelun pariin Heikkilä tuli vuonna 1970 poikiensa luisteluharrastuksen myötä.

Sauli Pollari

Luisteluliiton hallitus nimesi 1.8.1986 alkaen liiton toiminnanjohtajaksi liikunnanohjaaja Sauli Pollarin. Sauli siirtyi uuteen tehtävään Suomen Sotilasurheiluliiton toiminnanjohtajan tehtävästä. Hän harrasti yleisurheilua ja oli aktiiviaikanaan maaottelutason kymmenottelija ja pikajuoksija. Hän kuului viimeksi Suomen maajoukkueeseen vuonna 1981. Ennen siirtymistään Luisteluliittoon hän toimi liikunnan tuntiopettajana Kuortaneen

Sauli toimii edelleen Suomen Luisteluliiton toiminnanjohtajana, joten työvuosia liitossa on kertynyt vuoteen 2011 mennessä jo 25.

SLL:n kuva-arkisto

Olli Puntila aloitti toisen puheenjohtajakautensa 1988. Liiton johto onnistui Puntilan ensimmäisellä kaksivuotiskaudella asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa hyvin.

Olli Puntila – liiton talous ja organisaatio kunnossa

Olli Puntila asetti itselleen kolme tavoitetta ottaessaan puheenjohtajuuden vastaan. Hänen mukaansa ensinnäkin liiton talous oli saatava kuntoon, toiseksi liiton toimisto-organisaatiota oli vahvistettava ja kolmanneksi lajin harrastusta ja harrastuspohjaa oli saatava laajemmaksi.

Liiton johto onnistuikin kahden ensimmäisen tavoitteen saavuttamisessa hyvin. Vuonna 1987 liitto saavutti ensimmäisen

kerran moneen vuoteen lievästi ylijäämäisen tuloksen. Toimiston henkilömäärä oli myös lukumäärällisesti sellainen, jonka pieni liitto tarvitsi. Hokkarisarjat ja maratonluistelu lisäsivät pikaluisteluharrastusta ja tuovat tulevaisuudessa lisää harrastajia lajille. Suurimpana heikkoutena Puntila kuitenkin näki toimivien seurojen vähäisyyden ja monien vanhojen seurojen hiljaisuuden. Tälläkin saralla saatiin jo lieviä parannuksia, ja muutama uusi seura aloitti pikaluisteluharrastuksen ja muutama vanha seurakin aktivoitui. *(Luistelija 3/1988.)*

Kajaanin Kipinä

Kainuun pikaluistelutoiminta oli täysin Kajaanin Kipinän varassa vuoden 1973 jälkeen. Vuosina 1970 ja 1971 mainitaan toimintaa olleen SVUL:n Kainuun piirin luistelujaoston alaisena Paltamossa ja Kajaanin mlk:n Uudessakylässä, mutta toiminta oli paikallisten harrastelua. TUL:n Kainuun piirillä ei ollut koskaan luistelujaostoa; lajijaostona toimi vuosina 1963–1972 Kajaanin Kuohun luistelujaosto. Kuohulla oli jäsentenvälisiä kilpailuja nuorille vuoteen 1972 asti. Vuodesta 1973 alkaen ei luistelusta puhuttu sanaakaan piirin toimintakertomuksessa. Vuonna 1970 ei virallista kilpailutoimintaa voitu järjestää lainkaan virallisen radan puutteen vuoksi –harjoituskilpailuja kylläkin. Seuraavana vuonna tilanne korjaantui, ja tyttöjen SM-kisat voitiin järjestää Kajaanissa. Kipinä oli vuoden 1970 alussa Suomen Luisteluliiton luokittelussa I-luokan seura ja

1973 se nousi valioluokkaan. Kipinä järjesti 1977 nuorten SM-kilpailut, mutta muuten kilpailutoiminta ei enää ollut kovin laajaa. Valmentajana toimi 1970-luvun alkuvuosina Erkki Karjalainen ja harjoitusohjelmien laadinnassa oli mukana vuonna 1970 Kajaaniin urheiluohjaajaksi muuttanut entinen olympialuistelija Jouko Launonen. *(Kajaanin Kipinän historia; Lauri Kiviniemi.)*

Kipinän luistelumenestys

Yksi menestynyt kainuulaisluistelija oli Kajaanin Kipinän Aila Tartia. Hän saavutti vuosina 1976–1989 yhteensä 19 SM-mitalia –niistä 10 kultaista. Ensimmäisen naistensarjan yleisluistelijoiden Suomen mestaruuden Aila Tartia saavutti vuonna 1981. Hän oli lyömätön naisten yleisluistelijoiden joukossa 1981–1988. Suomen ennätykset Aila luisteli vuonna 1986 Inzellissä 1500 metrin ja 5000 metrin matkoilla, ja samana talvena hän teki myös lyhyiden matkojen ja pitkien matkojen yhteispisteiden ennätykset. Maailmanmestaruuskilpailuihin Aila Tartia osallistui viisi kertaa vuosina 1982–1985 ja 1988; paras tulos oli yleisluistelijoiden 18. sija vuonna 1984. EM-kisoihin hän osallistui kahdeksan kertaa vuosina 1981–1988, ja lisäksi hän oli luonnollisesti maaottelujen vakiovoimaa.

Jouko Launoselle menestystä tuli myös veteraanisarjoissa. Nuorten sarjoissa 1990-luvulla menestynyt Tuukka Launonen laittoi isänsä Jouko Launosen 1000 metrin piirienäytyksen remonttiin. Kipinän Marko Karpinen ylsi vuonna 1997 SM-mitaleille niin nuorten kuin miestenkin sarjoissa. *(Kajaanin Kipinän historia; Lauri Kiviniemi.)*

Kuva SLL:n kuva-arkisto

Liisa Koikkalainen on toiminut HLK:n puheenjohtajan Keijo Tapiovaaran oikeana kätenä

HLK – Helsingin Luistinkiitäjät

Helsingin Luistinkiitäjät on Suomen vanhin pikaluisteluseura ja kaikkien aikojen maineikkaimman luistelijan Clas Thunbergin arvokkaan perinnön vaaliija. Seura perustettiin 16.9.1932 ja nimeksi tuli Helsingin Luistinkiitäjät. Jo ensimmäisessä asiakirjassa on maininta, että seura liittää ohjelmaansa ainoastaan pikaluistelun. Seuran perustajina oli monia sen ajan tunnettuja henkilöitä, mm. pikaluistelija Ossi Blomqvist.

Seuran puheenjohtajana vuonna 1986 toimi Keijo Tapiovaara kuten monena edellisnäkin vuonna. Muut johtokunnan jäsenet oli-

vat Juhani Noponen, Matti Nieminen, Harry Eklund, Anatol Korelin, Arvo Leppänen ja sihteerinä Liisa Koikkalainen. Valmentajina olivat Pertti Venhola, Anatol Korelin, Seppo Koikkalainen ja Matti Nieminen.

HLK:n jäsenmäärä 1986 oli 105 jäsenmaksun maksanutta, joista varsinaisia pikaluiste-lijointa oli 28. Seuran luisteliijoilla oli mahtava menneisyys; Clas Thunberg mm. luisteli 4 olympiakultaa, 5 maailmanmestaruutta, Lasse Parkkinen luisteli olympialaisissa hopealle, Kaija Mustonen sai hopea- ja pronssimitalit. Kaikki muistavat myös Leo Linkoveden sprinttereiden maailmanmestaruuden. Seuralla on monia muita suomenmestaruuksia ja -ennätyksiä menneiltä vuosikymmeniltä. Seuraan liittyi myös Suomen ykkösluistelija

Kuva SLL:n kuva-arkisto

Olavi Männikkö oli usein omalla tärkeällä paikallaan valppaana kierroslaskijana. Toinen käsi kellonkielekkeessä olevassa narussa kiinni, valmiina kilisyttämään luistelijan kaipaamalle viimeiselle kierrokselle. Sinne jälle tulivat Olavi Männikkö ja Ensio Santanen kisojen toimihenkilöiksi ja auttoivat missä vain ja olivat kiinnostuneita nuorten tuloksista ja heidän kehitymisestään.

Pertti Niittylä. Hänellä on useita suomen mestaruuksia ja –ennätyksiä, sekä olympia-, MM- ja EM-edustuksia.

Luistelijoilta oli hyvät harjoittelumahdollisuudet Oulunkylän tekojäärädalla. Solvallassa järjestettiin luistelijaille kesäisin valmennusleirejä. Seurassa panostettiin voimakkaasti nuorisojäsenten hankkimiseen ja sitä myötä nuorisovalmennuksen järjestämiseen, unohtamatta muitakaan kasvatuksellisia tavoitteita. Pari vuotta sitten seura jakoi nuorille tuhansia seuran esitteitä luistinradoilla ja Oulunkylän lähitiloissa. Se tuotti muutamia uusia luistelijaita. Hokkarikisa ja luistelukoulu toivat seuralle todellisen lottopotin, sillä aktiivisten nuorien pikaluistelijoiden määrä kaksinkertaistui edelliseen talveen verrattuna. Kauden päätyttyä seural-

la oli yli 50 tilastointia 500 metrillä.

Seuralla on myös useita seurojen välisten kilpailujen voittoja, ja se voitti myös useana vuonna Kalevan maljan, seurojen tavoitteleman toimintapalkinnon.

Seurassa myös viihdytään, minkä osoittavat seurassa jo kolmannessakin polvessa olevat luistelijat. Myös vanhempia saatiinseuratoimintaan, mikä oli ensiarvoisen tärkeää seuratoiminnalle. HLK:ssa toimi tarmokas naistoimikunta. Se oli tärkeä taustatuki seuralle. Toimikunta keräsi rahaa monilla eri tavoilla, mm. järjestämällä myyjäisiä, joissa miehetkin olivat innolla mukana auttamassa. Kerätyillä rahoilla luistelijoilte ostettiin veritytelypukuja, nuorisokisoihin palkintoja ja autettiin suurempien ryhmien matkakassaa.

HLK oli mukana myös monissa suurten arvokilpailujen järjestämisessä, mikä vaati myös taustajoukoilta erittäin suurta työpanosta ja talkoohenkeä.

Suomen Luisteluliitto palkitsi nyt ensimmäisen kerran taustaurastajia. Vuoden uurstajaksi valittiin Liisa Koikkalainen, joka teki suururakan uusien jäsenien ja erityisesti uusien luistelijoiden saamiseksi Helsingin Luistinkiitäjiin. Hän oli HLK:n sihteerinä ja kilpailusihteerinä, ja toimi useina vuosina Oulunkylässä järjestettyjen pikaluistelukilpailujen sieluna. Hän oli luistelukaudella jokatäiväinen näky Oulunkylän jäästadionilla. Kenttätöimitsijoina usein kentällä nähtyjä olivat myös Juhani Palko, Raili Palko ja Eero Aarnio. He hoitivat mm. kuulutuksia, keräsivät ratanappuloita ja valvoivat luistelijoiden ratavaihtoja.

Pieksämäen Veikot

Pieksämäen Veikot on Suur-Savon piiriin kuuluva yleisseura, joka perustettiin vuonna 1908. Toimintalajeina oli yleisurheilu, suunnistus, hiihto, ampumahiihto ja pikaluistelu. Pääseuran puheenjohtajana oli 1980 Vesa Kari ja luistelujaoston vetäjänä Heikki Hotti. Pieksämäen pikaluistelun isänä pidetään Martti Torppaa. Pieksämäellä on luistelussa vankat perinteet.

Vaikka seuralla oli pikaluisteluradan kanssa ongelmia, on seura siitä huolimatta ollut monta vuotta valioluokan seura. Kaudella 1978–1979 seura sai luistelun pariin 20 uutta luistelijaa. Seuran järjestämissä paikallisissa kilpailuissa oli osallistujia 30–40 luistelijaa. Valmennuksesta kyseisellä kaudella vastasivat Vilho Valtanen, Keijo Manninen, Tauno Maukonen, Paavo Kantanen, Urpo Haajanen sekä lasten vanhemmat ja huoltajat.

Aktiivisella toiminnallaan PiVe:n luistelujaos nosti Pieksämäellä lajin kadoksissa ollutta mainetta talvien aikana järjestettävillä lukuisilla luistelutapahtumilla ja pikaluistelukoululla. Takavuosina seuralla oli lähes jokaisessa ikäluokassa Suomen kärkikaartin luistelijaita, mutta tekojään puuttuessa ja esikuvien lopettaessa laji putosi portaikossa alaspäin. PiVe:n luistelumaine oli vain muutaman kansallisen huipun varassa. Edustusluistelijoina seuran mainetta ylläpitivät Susanna Kantanen naisjunioreissa ja Urpo Pikkupeura miessprinttereissä. Pikkupeura valtasi ykkössprintterin paikan Jouko Vesterlundin vetäydyttyä kilparadoilta. Kantanen edusti Suomea mm. nelimaaottelussa Norjas-

sa, jossa hän luisteli kolme henkilökohtaista ennätystään ja sijoittui parhaana suomalaisena lopputuloksissa yhdeksänneksi. Vuosikymmenen alussa seuran kirkkain tähti oli Esa Puolakka, jonka saavutuksista voidaan mainita mm. olympiaedustus, SM-pronssi ja hopea. Maaotteluissa seuran luistelijoina Suomea edustivat Esa Puolakan lisäksi Jukka Maukonen ja Eija Riipinen. Rauni Poikolainen ja Jukka Maukonen olivat ikäluokkiensa kärkipään luistelijaita. Rauni Poikolainen ylsi myös naisten SM-luistelussa mitaleille kuten myös Susanna Kantanen sekä Minna Piispanen (Hotti).

Seura järjesti vuosien aikana useita suuria luistelutapahtumia. Yleisluistelijoiden SM-kilpailut pidettiin Pieksämäen keskustentällä 1981 ja 1988 oli neljä suurta luistelutapahtumaa. Ensimmäisenä kalenterissa oli Homenokkaluistelu, joka on samanlainen kuin Kalevan kierros, mutta lyhyemmällä matkoilla. Kauden päätapahtuma oli maratonluistelun cup-osakilpailu. Osakilpailu kulkee nimellä Pieksämäki ESP-kilpailu. Kilpailun ohella järjestettiin myös perheluistelu. Helmikuussa Pieksämäellä pidettiin juniorisprinttereiden SM-kilpailut. Lisäksi kilpailtiin piirimestaruuksista.

Pieksämäen Veikot järjesti 9.–10.2.1980 pikaluistelumaaottelun Suomi–Kazakhstan. Maaottelussa olivat suomalaiset luistelijat ylivoimaisia voittaen maaottelun 143–77. Sprintterisarjassa ylivoimaisia olivat Pirjo Hyvärinen ja Urpo Pikkupeura sekä yleisluistelijoiden luistelijat Aila Tartia sekä Jouko Salakka. Kova pakkanen haittasi kilpailuja. *(Luistelija 1/1980.)*

Pikaluistelumaaottelun Suomi–Kazakhstan Pieksämäellä.

Yleisluistelijoiden SM-kilpailut Pieksämäellä pidettiin 1981.

Pikaluistelu tuli Valkeakosken Hakan ohjelmaan alhaalta päin

Luistelua varten on luistinatorja ollut Valkeakoskella vuodesta 1935, mutta vasta 1940-luvun loppupuolella saatiin niin suuri maarata Saharan kentän kohdalle, että voitiin ryhtyä harrastamaan varsinaista pikaluistelua. Valkeakosken Hakan perustavassa kokouksessa 9.10.1932 päätettiin seuraa perustaa luistelujaoston lisäksi voimistelu- ja hiihtojaostot. Luistelutoimintaa johtamaan nimettiin tuoloin G. Sjöblom. Hänen aikanaan luistelu katsottiin lähinnä reippailulajiksi, eikä pikaluistelutoimintaa nähty seurassa mahdolliseksi.

Tilanne oli muuttumaton aina 1940-luvun

loppupuolelle saakka, jolloin Valkeakoskelle opettajaksi tullut Jukka Lampiniva aloitti säännölliset oppilaiden luisteluharjoitukset tavoitteenaan osallistuminen Koululiikuntaliiton ensimmäisiin mestaruusluisteluihin vuonna 1948. Kun KLL sitten vuonna 1948 järjesti ensimmäiset valtakunnalliset koulu-laisten luistelumestaruuskilpailut, oli Lampiniva kolmen luistelijan voimin kuvassa mukana Kaisaniemen radalla pidetyissä kilpailuissa. Kaksi valkeakoskelaista luistelijaa voitti KLL:n mestaruuden sarjoissaan, kolmannen sijoituessa viidenneksi. Näin hyvä menestys antoi uskoa huolimatta Sulo Kolkkan sanoista nuorelle opettajalle, ettei pikaluistelu Valkeakoskella tule onnistumaan, kun ei ole valmentajaa eikä rataa. Kaupunginjohtaja tuki Lampinivan työtä, ja muuttaman vuoden kuluttua voitiin Valkeakoskella järjestää jo virallisia kilpailujakin.

Luistelujaostoa ei edelleenkään ollut, mutta oli Jukka Lampinivan johtama nuorten luistelutoimikunta, joka hoiti kilpailutoimintaa vuodesta 1948 alkaen. Se uskaltautui järjestämään suuriakin kilpailuja, joista yhtenä esimerkkinä olivat Koululiikuntaliiton valtakunnalliset mestaruuskilpailut Valkeakoskella olympiavuonna 1952. Myös kilpailumenestys oli hyvä. Hakan Iris Sihvonen voitti tyttöjen mestaruuden ja Pentti Niittymäki poikien mestaruuden. Edellisenä talvena Hakan Aimo Lehtinen oli yltänyt samaan saavutukseen.

Toimintakertomuksissa ei ollut riviäkään luistelutoiminnasta ennen vuotta 1954, jolloin Hakan luistelun toinen voimahahmo Sulo ”Simeoni” Kolkka kirjoituksessaan ”Näköaloja uuden vuoden alkaessa” toteaa:

”Pikaluistelu tuli uutena lajina ohjelmaan alhaalta päin ihan itsestään. Jukka Lampinivan kasvattama poikamme ja tyttömme alkoivat osoittaa oireita taipumuksistaan vaativimmissakin tehtävissä. 14-vuotias Iris Sihvonen yllätti täydelleen luistelun asiantuntijat Suomen Luisteluliiton tyttöjen mestaruuskilpailuissa Kuusankoskella voittamalla ylivoimaisesti mestaruuden, vaikka useimmat kilpailijat olivat pari, kolme vuotta vanhempia. Maailmanmestari Verné Lesche ja Eevi Huttunen eivät liriksen ikäisinä pystyneet näin hyvin tuloksiin, joten tämä toteamus riittänee osoittamaan, minkälainen aines meillä on nuorella neiti Sihvosessa. Pojista Pentti Niittymäki omaa erinomaiset mahdollisuudet lyhyillä matkoilla. Antamalla Lampinivalle ja hänen avustajilleen lisävaltuuksia, tukemalla nuoria jäseniämme pitkien luistimien hankinnassa ja kehittämällä kilpailutoimintaa saamme nuorista luistelijoistamme iloa jo alkavana vuonna.”

Luistelutoimikunnalla riitti jatkossakin uskallusta. Se järjesti SVUL:n Hämeen piirin mestaruuskilpailut, seuraotteluita, naisten ja poikien SM-kilpailut vuonna 1955, kansainväliset kilpailut yhdessä Koskenpoikien kanssa sekä yleiset suomenmestaruuskilpailut vuonna 1956.

Ennätyksiä, mestaruuksia, maaottelu- ja olympiaedustajia

Jo v. 1954 SLL:n tilastoissa oli valkeakoskelaisnimi, ja myöhemmin on useampiakin Valkeakosken luistelijoista noussut kansalliseen kärkeen. Parhaaseen saavutukseen kansainvälisesti ylsi Iris Sihvonen. Hän edusti Suo-

mea mm. olympialaisissa ja MM-kilpailuissa. Hakan muista luistelijoista voidaan mainita maaotteluedustaja Pentti Niittymäki, sittemmin tunnettu myös jalkapalloilijana, Kari Lintunen ja Toivo Salonen, joka aloitti luistelunsa Pälkäneen Pyyssä ja lopetti Hakan olympiaedustajana.

Vaikka pikaluistelu ei 70-luvulla enää ollut Valkeakoskellakaan suuren yleisön suosion kohteena, toimivat Valkeakosken Haka ja Valkeakosken Koskenpojat edelleen pikaluistelun hyväksi. Kaupungin ylläpitämä rata mahdollisti sentään pikaluistelun jatkumisen paikkakunnalla.

Hakan luokiteltujen luistelijoiden määrä pysyi sentään vielä kohtalaisena, sillä mukana oli 54 luistelijaa. Koskenpoikien luistelijoiden määrä oli n.17 luistelijaa, joten pikaluistelijoita paikkakunnalla oli yhteensä hiukan alle sata. Varsinaisia huippuluistelijoita tällä vuosikymmenellä ei paikkakunnalla ollut.

Luistelutoimikunta

Vuodesta 1951 lähtien Valkeakosken Hakassa on toiminut luistelutoimikunta, jota veti Lampiniva. Toimikunta laajeni muutamassa vuodessa luistelujaostoksi, jonka toimivia nimiä olivat mm Sulo Kolkka, Niilo Lampinen, Olavi Laine ja 70-luvulla Esko Etelä, Pertti Paasio, Pekka Jokela ja emäntänä Kerttu Silen. Jukka Lampinivan vetäessä toimintaa, sitten seuravalmentajana aloitteli Pekka Etelä. (*Valkeakosken Hakan 70-vuotishistoriikki; Juhani Pura.*)

Jukka Lampiniva johti mm. Valkeakosken Hakan luistelutoimikuntaa, aloitti Hakan pikaluistelutoiminnan ja toimi useissa luottamustehtävissä piiri- ja liittotasolla.

SLL:n kuva-arkisto

Kuopion Luisteluseura KuLS

Kuopion toiseksi vanhin urheiluseura KuLS perustettiin vuosisadan alussa pikaluisteluinnon myötä. Seuran toiminnan katso- taan virallisesti alkaneen 1900 pöytäkirjojen, vuosikertomusten ja lehtitietojen perusteella. Alussa seuran toiminta keskittyi luistinradan ylläpitämiseen. Ensimmäiset pikaluistelu- kilpailut pidettiin 1904. Seuralle laadittiin

uudet säännöt, ja KuLS liittyi Suomen Luis- tinliittoon. Lopullisesti pikaluistelun vakiin- nutti Kuopioon Clas Thunberg vuonna 1924. Kuopiossa järjestetyissä nuorten SM-kisoissa 1931 tähdeksi nousi kuopiolainen Uolevi Karppinen. Suurissa kansallisissa kisois- sa 1933 oli kilpailijoiden joukossa mukana myös Clas Thunberg.

Vuonna 1941 seura rekisteröitiin nimellä Kuopion Luisteluseura r.y. Seura liittyi 1947 SVUL:n Pohjois-Savon piiriin.

1950-vuosikymmen oli seuran ja Eevi Huttusen kulta-aikaa. Vuosikymmenen ai- kana toiminta oli erittäin vilkasta. Tuolloin pidettiin useita kansainvälisiä ja SM-tason kilpailuja. Yrjö Uimonen oli 1956 Cortina d´ Ampezzon olympialaisissa 500 metrillä kah- deksas. Helga Kuronen, Meeri Pekonen, Au- likki Väisänen ja Olavi Rissanen menestyivät myös hyvin tämän ja seuraavan vuosikym- menen kisoissa.

Naisten pikaluistelun MM-kilpailut pi- dettiin Väinölänniemellä 1955. Pääsylippuja myytiin 20 000 kappaletta. Yhteispisteissä Eevi Huttunen oli neljäs, mutta 3000 ja 5000 metrin matkoilla kummallakin toinen. Seura selvisi hienosti järjestelyistä, mutta Kuopion kaupunki laskutti rankasti seurayhtymää radan teosta sekä jäädytysvesimaksuista, ja näin kisojen talous joutui vaikeuksiin.

Helga Kuronen sijoittui 1960 MM-kisoissa 500 metrillä kahdeksanneksi. Seppo Anttila voitti pikaluistelun nuorten SM-kisat 1962. Myös nuoret pikaluistelijat Juhani ja Olavi Rissanen menestyivät 60-luvulla.

Huippusprintteri Seppo Hänninen liit- tyi KuLS:n jäseneksi muuttaessaan Kuopi- oon opiskelemaan. Hän sijoittui Grenoblen

Olympialaisissa 1968 kahdeksanneksi 500 metrin luistelussa ja samalla matkalla Sap- porossa 1972 viidenneksi. Seppo hätyytteli myös myöhemmin 500 metrin maailmanen- nätystä.

Vauhdilla uudistunut KuLS

Kuopiolainen luistelu oli menestysvuosien jälkeisessä jäänrailossa pitkän aikaa, kun- nes 80-luvun puolivälin jälkeen kuopiolai- nen luisteluelämä alkoi elpyä. Jäähallin tulo Niiralan monttuun herätti taitoluistelijat, ja Finlandia Ice Marathon puolestaan kiihdytti pikaluistelijat uuteen kiitoon. Pikaluisteluja- oston puheenjohtajana oli Timo Oinonen.

Nuoret luistelijaveljekset Mikko ja Antti Kytövaara kaipasivat kehittyäkseen parem- pia harjoitteluolosuhteita. Maaperä pikaluis- telulle oli ratamurheista huolimatta hyvä. Kirkkaimpia lupauksia olivat Kytövaaran veljekset, jotka luistelivat maajoukkueessa. Timo Oinonen oli veljesten valmentajana, ja hänet valittiin 1990 Suomen Luisteluliiton vuoden valmentajaksi. Myöhemmin Mikon ja Antin valmennuksesta vastasivat hollan- tilaiset Suomen joukkuevalmentajat Tjaart Kloosterboer ja Rudi van Oosten. Jääleirit pidettiin pääosin Keski-Euroopassa. Antti ja Mikko Kytövaara voittivat lukuisan määrän nuorten Suomen mestaruuksia sekä edus- tivat Suomea maaotteluissa; Mikko kuului myös Albertvillen olympiavalmennettaviin. Antti Kytövaara, Mikko Kytövaara, Pasi Malinen ja Timo Oinonen saavuttivat 10 000 metrin joukkueluistelussa Suomen mesta- ruuden Seinäjoella 1996.

Kuopion Luisteluseuran 90-vuotista tai-

valta juhliittiin jäähallissa 1.9.1990. Juhlis- sa jaettiin suuri määrä seuran standarde- ja seuratyössä ansioituneille henkilöille ja muutamalle yhteistyökumppanille. Seu- ran puheenjohtajana toimi Pekka Pasanen, taitoluistelujaoston puheenjohtajana Liisa Keinänen ja pikaluistelujaoston puheenjoh- tajana Timo Oinonen. *(Lyhyt historia KuLS:n toiminnasta;Timo Oinonen)*

Porin Pyrintö

Luistelua on harrastettu Porin Pyrinnössä aina 1907 perustamisesta lähtien. Maail- mansotien jälkeen luisteltiin nuorisajaoston nimissä. Vuonna 1953 järjestettiin Porin en- simmäiset ratakilpailut 400 metrin radalla Tiilimäen kentällä Paavo Niinisalon johdolla.

Vuonna 1962 perustettiin luistelujaosto, ja toiminta oli vilkasta aina vuoteen 1977 asti. Esimerkiksi vuonna 1964 Porin Pyrinnön jäsentenvälisissä kilpailuissa oli peräti 128 luistelijaa. Muunmuassa seuraavat luisteli- jat kilpailivat menestyksekkäästi TUK:n ja SVUL:n piirimestaruuksista: Markku Hieta- lahti, Esa Strander, Sirkka Kantola, Leila Leh- timäki, Markku Urama ja Markku Sivonen.

Vasemmalla 18-vuoti- as Mikko Kytövaara ja oikealla 16-vuotias Antti Kytövaara.

SLL:n kuva-arkisto

Muutaman hiljaisemman vuoden jälkeen toiminta vilkastui uudestaan vuonna 1984, kun Poriin saatiin iso tekojäärata. TUL:n piirimestaruuksissa ja kansallisissa kilpailuissa luisteli vuoteen 1998 mennessä mm. Nina Mäkinen, Heli Aalto, Sari Soraluoma, Harri Lönnberg, Janne Soraluoma, Jani Lepistö, Janne Valkama ja Sami Henttinen.

1990-luvun lopussa oli taas muutama hiljaisempi vuosi, eikä Porin Pyrinnöllä ollut kuin muutama luistelija.

Siirryttäessä 2000-luvulle alkoi toiminta taas vilkastua. Kansallisissa kilpailuissa luistelivat Marjaana Lammi, Henna Majuri, Kaj Humisto, Pia Humisto, Anu Humisto.

Vuoden 2004 Hopealuistinfinaalissa luisteli jo 12 Pyrinnön luistelijaa. Muita 2000-luvun luistelijoita oli harrastuksen parissa n. 45.

Porin Pyrintö nousi 2000-luvulla yhdeksi Suomen Luisteluliiton valioseuraksi. Ensimmäisen yleisen sarjan Suomen mestaruuden luisteli Pia Humisto kaudella 2004–2005.

Suomen ennätyksiä luisteli T19-sarjassa Pia Humisto ja Anu Humisto sekä myös naisten sarjassa Pia Humisto. Vesa Isoviita luisteli M35-sarjassa maailmanennätyksen.

Porin Pyrinnön luistelijoita on kuulunut Suomen Luisteluliiton nuorten maajoukkueisiin sekä valmennusryhmiin. Luistelijoitamme on ollut Suomen Luisteluliiton edustustehtävissä; Veteraanien MM-kilpailuissa, Juniorien MM-kilpailuissa, Junior World Cupissa, Juniorien EM-kilpailuissa, Challenger Cupissa, Suomi-Ruotsi-Norja-maaotteluissa.

Siirryttäessä 2010-luvulle, on Porin Pyrinnöllä luistelijoita mukavasti kaikissa ikäluokissa P5-sarjasta M60-sarjaan ja T9-sarjasta N35-sarjaan. Kaudella 2009–2010 kilpailutoimintaan osallistui 22 pikaluistelijaa alle 19-vuotiaiden sarjassa, ja yleisen sarjan sekä veteraanisarjojen kilpailuihin osallistui 17 pikaluistelijaa. Kaudella 2009–2010 Pyrinnön luistelijoita osallistui myös yhteensä 19:ään eri kansainväliseen kilpailuun ulkomailla. Lisäksi PoPy:n järjestämiin short track -hokkarikilpailuihin osallistui yhteensä noin 100 hokkariluistelijaa.

Luistelutoiminnan vetäjinä ovat eri vuosina toimineet mm. Paavo Niinisalo, Reino Piilo, Esko Lammi, Lauri Kivelä, Pekka Vainio, Paavo Gratschew, Urho Hannula, Harri Lehti, Veikko Lammi ja Jorma Humisto.

(Porin Pyrintö ry:n kotisivut.)

Porin Pyrinnön Luistelujaosto teki paljon markkinointia luisteluharrastuksen lisäämiseksi ja seurasi kasvattikin merkittävästi jäsenmääräänsä kampanjan ansiosta. Teemana oli "Luistelun iloa", jossa kerrottiin luistelun sopivan koko perheen harrastukseksi ja että luistelu on yksilölaji, jossa ei kukaan joudu istumaan.

Kuva: Birke Ulrich
Kuvassa Janne Hänninen

SIIRTYMINEN 90-LUVULLE

SLL:n kuva-arkisto

Ensisijaisena tavoitteena Suomen Luisteliitolla oli toiminnan pääpainon siirtäminen huippupikaluiستeluun ja siihen panostaminen, koska haluttiin menestysmahdollisuuksien paranevan tulevissa olympialaisissa.

Toinen painopistealue oli nuorisotoiminta, johon luettiin Nuorten Cup, Hopealuistinkisa, Hokkarikisa sekä Short Track. Tavoitteena pidettiin mahdollisimman suuren nuorisojoukon saamista luistelun pariin. Nuorten aktivoimiseksi järjestettiin Nuori Suomi-projektin puitteissa koulutusta sekä seura, että aluekohtaisesti. Nuori Suomi-projektiin jatkokoulutettiin ohjaajia.

Pikaluiستelijoiden nosto maailman kärkitasolle

Yhteistyössä TUL:n luistelujaoston kanssa aloitettiin projekti, jonka tavoitteena oli nostaa suomalaisia pikaluistelijointa maailman kärkitasolle seuraaviin olympialaisiin mennessä. Pertti Niittylä luisteli vielä Sarajevon olympialaisissa pisteille 5000 metrin matkalla, mutta sen jälkeen ei suomalaisnimitä juuri maailman kärkitilastoissa esiintynyt.

Hollantilainen huippuvalmentaja Tjaart Kloosterboer palkattiin yhteisprojektin koordinaattoriksi, ja Urpo Pikkupeura toimi konsultoivana valmentajana vastaten senio-

riryhmän leirien toteuttamisesta. Jukka Ala-Louko vastasi juniorimaajoukkueen leirien toteutuksesta. Projektille muodostettiin johtoryhmä, huippupikaluiستelukomitea, jonka puheenjohtajana toimi Keijo Tapiovaara, ja jäseninä olivat Anja Järvinen sekä Seppo Hänninen. Myös taloudellista lisätukea tarvittiin projektin läpiviemiseksi.

Pikaluiستelijoiden menestys arvokilpailuissa

Pikaluiستelijoiden menestys aikuistason arvokilpailuissa ei ollut 1990-luvun alkupuolella odotustenmukainen harjoitussysteemin muutosten vuoksi, eivätkä seuraavatkaan vuodet olleet paljon parempia. Arvokilpailuissa ei saavutettu mitali- ja pistesijoja eikä EM- ja MM-tason lisäpaikkoja.

Kansainvälisten kilpailujen tulostaso osoitti, että huipulla mentiin todella lujaa vauhtia. Menestykseen tarvittiin sprintterin nopeutta ja sitkeää vauhtikestävyyttä myös kuninkuusmatkalla. Suomen luistelulla oli vielä suuri ero kurottavana umpeen. Vuosi 1990 meni uuteen valmennusjärjestelmään totuttautumisessa ja pohjaa tuleville vuosille luotaessa. Kun vanhat luistelijat poistuivat, niin nuorten esiinmarssi alkoi niin kansainvälisesti kuin kotimaassakin. (SLL TK 1989.)

PIKALUISTELUN KEHITÄMINEN SUOMESSA

Huhtikuussa 1990 kokoontui Suomen Urheiluoipistolla Vierumäellä liiton puheenjohtajan Olli Puntilan johdolla joukko luisteluihmisiä pohtimaan, miten pikaluistelua voitaisiin kehittää, jotta siitä saataisiin kilpailukykyinen ja nuorisoa kiinnostava urheilulaji.

Tämän strategia ”JOTAVAN” vetäjänä oli SVUL:n kenttäpäällikkö Aaro Järvelä. Tästä kokouksesta käynnistyi liiton ”hollantilaislinja”, jonka vetäjänä ja asiantuntijana oli hollantilainen Tjaart Kloosterboer ja hänen jälkeensä hänen maanmiehensä Rudi van Oosten.

Kyseisessä JOTAVA:ssa todettiin, että luistelu oli kansainvälisellä huipputasolla vaarassa hiipua pois. Vain Pertti Niittylä, Jouko Vesterlund ja Aila Tartia olivat tuolloin kansainvälisellä tasolla. Sen sijaan nuoria lupauksia, kuten Timo Järvinen, Ari Leppänen, Mikko Mäkinen, Ilkka Rahnasto, Harri Ilkka, Jaana Kivipelto jne. oli tulossa, kunhan heille vain voitaisiin luoda kunnon valmentautumisolosuhteet.

Palaverissa todettiin seuratoiminnan olevan pikaluistelun haavoittuvin lenkki, koska aktiivisesti toimivia seuroja oli maassamme vain parikymmentä. Ilman seuroissa tehtävää perustyötä ei pikaluisteluvalmennuksesta tule mitään. Liiton todettiin kaikin tavoin tukevan seurojen toimintaa. Pikaluistelun avainasiaksi todettiin lajin harrastajamäärien kasvattaminen ja tehokkaan valmennusjärjestelmän luominen. Näin käynnistettiin operaatio ”Luistelu kuniaan”. (Luisteluliitto 90 vuotta.)

Huippuluistelukomitea

Hollantilainen huippuvalmentaja Tjaart Kloosterboer piti konsultoinnin tärkeimpänä tehtävänä saada yhteys kahden liiton välille, koska hänen tullessaan kaksi liittoa pyrki kumpikin erikseen viemään luistelua eteenpäin, hajottaen siten pikaluistelun rajalliset voimavarat kahtaalle.

Liitot tiedostivat tilanteen ja perustivat huippu-urheilukomitean. Pyrkimyksenä oli nostaa suomalaisen pikaluistelun tasoa, motivaatiota ja määrää. Tjaart ja huippuluistelukomitea muodostivat yhden yhteisen maajoukkueen, kehittivät järjestelmän, jolla uskottiin suomalaisen pikaluistelun nousevan. Yhteisiin maajoukkueisiin nimettiin miesseniirit Timo Järvinen, Ari Leppänen, Mikko O. Mäkinen, Ilkka Rahnasto ja Lauri Paalasmaa, naisseniirit Jaana Kivipelto ja Susanna Kantanen, miesjuniirit Mikko Nieminen, Pekka Aunula, Hans Palviainen, Mikko ja Antti Kytövaara, Harri Ilkka, Jarno Järvinen, Janne Hänninen ja Mikko J. Mäkinen, naisjuniirit Kirsi Korpi, Outi Ylä-Sulkava ja Paula Virkki, sprintterit Ari Myllyharju ja Urpo Pikkupeura.

Perustetut ryhmät senioreille ja junioreille omine henkilökohtaisine valmentajineen olivat pikaluistelun tulevaisuuden perusta seuratyön lisäksi. Tässä joukkueessa oli perusta luistelumienestykselle sekä lyhyellä että pitkälläkin tähtäimellä.

SLL:n ja TUL:n välinen valmennusyhteistyö loppuu

Valmennusyhteistyö Tjaart Kloosterboerin kanssa jatkui. Keväällä 1991 TUL:n luistelujaosto sanoutui kuitenkin irti tästä ns. hollantilaisjärjestelmästä. Linjan jatkuminen jäi yksinomaan Luisteluliiton harteille. Jyri Pesonen luopui koulutus- ja valmennuspäällikön tehtävästä, ja paikan jäätyä joulukuussa vapaaksi valittiin tehtävään hollantilainen Rudi van Oosten. Hän aloitti tehtävässään toukokuussa 1991. Hänelle uskottiin samalla juniorimaajoukkueen valmennus. Val-

SLL:n kuva-arkisto

Koulutus- ja valmennuspäällikön tehtävään valittiin hollantilainen Rudi van Oosten. Hän aloitti tehtävässään toukokuussa 1991.

mennustulokset junioriryhmän kanssa olivat hyviä. Erityisinä lupauksina nousivat esiin Janne Hänninen, Vesa Rosendahl ja Jenny Andberg.

Kilpailumatkoilta puuttui täyspäiväinen valmentaja

Seniorijoukkueen tilanne oli paha, koska sillä ei ollut matkoillaan mukana täyspäiväistä valmentajaa. Tämä oli yksi syy, miksi suomalaiset menettävät yhteyden muuhun maailmaan. Valmentajan puute ja jatkuvuuden puute valmentajakysymyksessä kansainvälisissä kilpailuissa ja leireillä oli puute pyritäessä kansainvälisyyteen ja menestykseen siellä. Tavoitteeksi asetettiin sellaisen valmentajan löytäminen mies- ja naissenioreille, joka pystyi työskentelemään luistelijoiden kanssa koko vuoden. *(Luistelija 6/1989.)*

Päätoimisesta valmentajasta luovutaan

Tulevaisuuden maajoukkueen valmennus eteni pari vuotta hienosti, mutta sitten erilaiset ”kieliongelmat” aiheuttivat tiettyä eriytymistä ryhmässä, ja lopulta liitto joutui taloudellisista syistä luopumaan päätoimisesta hollantilaisesta valmentajasta. Hollantilaislinjaa sen sijaan seurattiin edelleen aina Naganon olympialaisiin 1998 saakka.

Rudi van Oostenin lähdettyä jatkettiin valmentautumista henkilökohtaisten valmentajien johdolla. Konsultteina käytettiin

edelleen eräiden luistelijoiden osalta Rudia ja erityisesti sprinttereiden osalta saksalaista huippuvalmentajaa Joachim Franckea. Vuonna 1997 käynnistettiin sitten nykyinen kanadalaisvalmennus. Huippuluisteluryhmä jatkoi pääosin entisin menetelmin tavoitteenaan Albertvillen olympiakisat v. 1992. *(Luisteluliitto 90 vuotta.)*

Tulevaisuuden maajoukkue – juniorit

Uutena ryhmänä liitolle perustettiin Juniorijoukkue eli tulevaisuuden maajoukkue, jonka tähtäin asetettiin Naganon olympiakisoihin. Joukkueeseen nimettiin Jenny Andberg, Outi Ylä-Sulkava, Kirsi Korpi, Janne Hänninen, Antti Kytövaara ja Mikko Kytövaara. Ryhmän vastuullisena vetäjänä toimi liiton koulutus- ja valmennuspäällikkö Rudi van Oosten. Ryhmään kuuluivat myös lääkäri ja hieroja, jotka mahdollisuuksien mukaan osallistuivat joukkueen leireille. Joukkueen jäsenten kuntoa seurattiin säännöllisellä testausohjelmalla. Juniorijoukkue opiskeli tuolloin Mäkelänrinteen urheilulukiossa, ja Rudi van Oosten toimi oman toimensa ohella koulun luisteluvalmentajana. Näin valmennussuhde perustui jokapäiväiseen tapaamiseen.

Juniorijoukkue etenikin melko hyvin, ja tuloksia alkoi pian näkyä. Tosin ensimmäisenä syksynä luistelijoina vaivasivat erilaiset jalkavaivat, koska harjoittelun määrä ja kovuus lisääntyivät huomattavasti aiemmin totutusta määrästä. Kun tämä huomattiin, otettiin se huomioon seuraavia valmennusohjelmia suunniteltaessa.

Kuntopohja ei vielä riittänyt ammattimaiseen harjoitteluun

Vierumäelle kokoontuneille valmentajille järjestettiin seminaari, jossa arvioitiin tehtyjen valmennusmuutosten vaikutuksia tuloksiin. Ihmetystä herätti se, että huippuluistelijoiden kunto laski, vaikka sen kaikkien valmennuksen lakien mukaan olisi pitänyt nousta. Tjaart Kloosterboer tuli perusteellisen analysoinnin jälkeen siihen johtopäätökseen, että suomalaisten pikaluistelijoiden pohjakunto ei vielä riittänyt ammattimaiseen valmentautumiseen. Liika harjoittelu toi mukanaan ylikuntoa ja vammautumisia, mitkä pakottivat pitämään harjoittelutaukoja.

Yhteinen maajoukkue

Suomeen luotiin yksi yhteinen maajoukkue, jonka yhteisharjoittelut toimivatkin yhden kauden hyvin, mutta sitten toisella kaudella tuli yhteisen maajoukkueen harjoitteluun särö, kun TUL:n luistelijat olivat menossa harjoittelemaan Itä-Berliiniin ja Luisteluliiton luistelijat Innzeliin. ”Onko tämä yhteisen maajoukkueen toimintaa?” ihmetteli Tjaart Kloosterboer. Tjaart esitti toisenkin huolenaiheen, joka oli suomalaisten valmentajien suhtautuminen konsultointiin. Hän totesi, ettei onnistunut saamaan yhteyttä luistelijoiden henkilökohtaisiin valmentajiin ja epäili, että valmentajat luulivat hänen tulleen viemään heiltä valmennettavat. Siksi seminaarissa todennäköisesti oli läsnä vähän luiste-

lijoiden henkilökohtaisia valmentajia. Tjaart Kloosterboerin tarkoituksena ei missään vaiheessa ollut ryhtyä kenenkään luistelijan henkilökohtaiseksi valmentajaksi.

Arvioinnissaan Kloosterboer mainitsi, että luistelijoiden asenne valmennukseen oli hyvä, vaikka kuntopohja vain ei kaikilla kestänyt muutoksia harjoittelussa. Hän totesi, että luistelijat joutuu itse asettamaan tavoitteensa. Tavoitteena on joko luistella kansainvälisellä huipputasolla tai sitten tehdä luistelusta miellyttävä harrastus. Tavoitteita ei voida asettaa kenenkään puolesta, vaan jokaisen luistelijan on se itse henkilökohtaisesti tehtävä. Jotkut luistelijat eivät valintaa kuitenkaan osanneet tehdä, sillä eräät huippuluistelijat eivät halunneet osallistua maajoukkueen yhteiseen harjoitteluun. *(Luisteliija 4/1990.)*

Arvioinnissaan Kloosterboer mainitsi, että luistelijoiden asenne valmennukseen oli hyvä, vaikka kuntopohja vain ei kaikilla kestänyt muutoksia harjoittelussa.

Pääkirjoituksesta poimittua

Luisteluliitto ja TUL:n luistelujaosto tekivät suuren sijoituksen nykyaikaiseen valmennustietouteen palkatessaan Tjaart Kloosterboerin konsulttoivaksi valmentajaksi. Hän edusti viimeisintä alan ja ajantasalla olevaa tutkimustietoutta ja päteväksi todettua käytännön valmennustaitoa. Tjaart Kloosterboer korosti toistuvasti koulutustilaisuuksissa luistelijoiden henkilökohtaisten valmentajien vastaavan suojattiansa käytännön valmentamisesta, ja itse hän vain antoi kaiken tietonsa valmentajien käyttöön. Tarkoituksena ei siis ollut riistää valmentajalta hänen valmennettavaansa.

Liitto järjesti syksyn aikana useita valmentajakoulutustilaisuuksia, joihin oli kutsuttu valmentajat ja edustusluistelijat. Osanottajaluettelosta selvisi, että yllättävän moni valmentaja ei katsonut tarpeelliseksi osallistua tilaisuuksiin. Tästä heräsikin kysymys, että oliko liitto satsannut turhaan päteväksi todettuun pikaluistelukonsulttiin ja hänen valmennustietoonsa.

Ehkä puutteellisella tiedonkululla oli osuutensa tilanteeseen. Liitto ei pystynyt kunnolla luisteluvälle selvittämään uuden valmennusjärjestelmän ideaa. *(Luisteliija 6/1989.)*

Tavoitteet ylitettiin PM-kisoissa Seinäjoella

Nuoret jatkoivat hyviä suorituksiaan niin nuorten PM-kilpailuissa kuin ikäkausimaaottelussa Ruotsia vastaan. Seinäjoella 20.–21.1.1990 pidetyt nuorten (alle 19 v.) pikaluistelukilpailut osoittivat, että suomalainen pikaluistelu on nousussa, tai sitten Norjan ja Ruotsin luistelu on laskussa. Tulevaisuuden

maajoukkueen nuoret luistelijat pärjäsivät hyvin. Harri Ilkka voitti toistamiseen mestaruudet sekä 500 että 1 000 m:llä. Suomalaismenestys ei kuitenkaan jäänyt pelkästään Harri Ilkan varaan, sillä Outi Ylä-Sulkava sijoittui kolmella matkalla hopealle. Kirsi Korpikin sai kahden hopean lisäksi pronssia sekä neljännen tilan. Harri Ilkka oli kuitenkin yksi uusista lupaavista sprintteriluistelijoista. Hän sijoittui 500 m:n luistelussa junioriyleisluistelijoiden MM-kilpailuissa 1990 Ja-

loiset PM-mitalistit vasemmalta Kirsi Korpi, Mikko Nieminen, Harri Ilkka ja Outi Ylä-Sulkava.

panissa 5:lle sijalle ajalla 39,6, voittajan aika oli 38,85. Harri Ilkka ei menestynyt enää yhtä hyvin aikuisten luisteluissa. Mikko Nieminen oli yhteispisteissä 35:s.

Japanin juniorikilpailuissa 1990 Outi Ylä-Sulkava sijoittui yhteispisteissä 20:nneksi. Hänen luistelemansa aika 500 m:llä oli 45,98 kun voittajan aika oli 42,94. Kirsi Korpi oli yhteispisteissä 25:s.

Uusia valmennusideoita

Myös uusien valmennusideoiden hankintaa ja soveltamista valmennuksessa tehtiin. Entisten valmentajien seuraajat sovelsivat valmennuksessansa nuorten Itä-Saksalaisten harjoitusohjelmia ja luistelutyylejä, vaikka jokainen ihmetteli, millä keinoin menestystulokset Itä-Saksassa hankittiin, sillä luistelijoiden luistelutekniikka oli toivotonta ja yksinkertaista. Jotkut suomalaiset valmentajat kuitenkin yrittivät kopioida niitä ja soveltaa käytäntöön. Outi Ylä-Sulkava kehittyi näillä opeilla ja menestyi junioreiden mestaruuskilpailuissa, mutta senioritasolla nämä opit eivät enää kantaneet. (<http://home.ringnett.no/lars.finsen/Finland-eng.htm>)

Janne Hänniselle juniorien MM-pronssia

Janne Hänninen oli seitsemäntoistavuotiaana yleisluistelijajuniorien MM-kilpailuissa Italiassa 1993 viidennellä sijalla 500 m:n luistelussa ajalla 38,83 (voittajan aika 38,6) ja yhteispisteissä 10:s. Tällä sijoituksella hän selvisi myös 5000 m:n luisteluun, jossa sai ajakseen 7.31,38. Samoissa kilpailuissa Vesa Rosendahl oli yhteispisteissä 29:s. Näissä kilpailuissa tyttöjen sarjassa Jenny Andberg sijoittui yhteispisteissä 17:ksi. Saavuttaen 500 m:llä hyvän ajan 44,66, myös 1 500 m:n aikaa 2.15,75 ja 1000 m:n aikaa 1.27,74 voidaan pitää hyvinä.

Hänninen paransi tulostasoansa ja sijoittui seuraavissa junioryleisluistelijoiden maailmamestaruusluisteluissa Seinäjoella 24.-26.2.1995 matkaluistelussa 500 m:n pronssille. Molemmat, Hänninen ja Rosendahl, selviytyivät myös 5000 m:n luisteluun, jossa Vesa oli 11. ja Janne 15:s. Yhteispisteissä Vesa Rosendahl oli 13., Janne Hänninen 15. ja Samuli Ollanketo 35:s.

SLL:n kuva-arkisto

Juniorien MM-kilpailujen mitali kolmikko vasemmalta Ysuke Imai, Cory Carpenter ja Janne Hänninen, joka toi Suomelle kymmenen vuoden jälkeen pronssisen MM-mitalin 500 m:n luistelusta.

Juniorit täyttivät odotukset MM-kisoissa

Suomalaisten odotukset oli Seinäjoen juniorien MM-kisoissa 1995 ladattu kisan ensimmäiselle matkalle. Janne Hänninen oli edellisenä viikonvaihteena lisännyt paineita luistelemalla aikuisten sprintterien MM-kilpailuissa Milwaukeeessa oman 500 metrin ennätöksensä ja nousi samalla voittajasuosikiksi Kanadan Jeremy Wotherspoonin ja Korean Lee Kyou-Hyukin rinnalle. Tulostaso nousikin olosuhteisiin nähden kovaksi. Kaksitoista luistelijaa pääsi matkan alle 40 sekunnin, vaikka lumikuurot haittasivat ensimmäisen päivän kilpailuja. Voittajaksi luisteli ajan 38,97 heti jään kunnostuksen jälkeen luistellut USA:n Cory Carpenter, joka löi täpärästi

ennen jäädytystä luistelleet Japanin Yusuke Imainin (39,02) ja Janne Hännisen (39,15). Vesa Rosendahl luisteli tavanomaisen kotimaan aikansa 40,55 sijoittuen pikamatkalla sijalle 17. Samuli Ollanketo oli sijalla 41.

Toisena päivänä sää oli hyvä, ja kilpailusta kehkeytyikin kovatasoinen. Peräti yhdeksän kilpailijaa luisteli 1500 metriä alle kahden minuutin. Kahden matkan jälkeen johtanut Imain voitti rataennätysajalla 1.59,00. Rosendahl luisteli hyvin sijoittuen ajallaan 2.03,02 yhdennelletoista sijalle. Samalla kun hän varmisti pääsynsä viimeiselle matkalle, hän myös rikkoi Ilkka Rahnaston hallussa olleen aiemman juniorien Suomen ennätyksen.

Naisjuniorien maailmanmestariksi Rebecca Sundström

Myös naisjuniorit kamppailivat maailmanmestaruuksista Seinäjoella 18.–20.2.2005. Naisjuniorien Anna ”Anni” Friesinger kamppaili Seinäjoella rajusti maailmanmestaruudesta voittamalla 3000 metriä ajalla 4.41,56. Samassa parissa luistellut Rebecca Sundström tiesi saavansa hävitä runsaat 8 sekuntia Annelle ja piti ajallaan 4.43,19 huolen siitä, että maailmanmestaruusseppelä ripustettiin hänen kaulaansa. Friesinger päätyi hopealle. Päätosmatkalla toiseksi luistellut Christine Scheels sijoittui pronssille.

Suomen naisjuniorit olivat saamassa kokemusta kansainvälisestä vauhdista. Hanna Kristola sijoittui 500 m:n luistelussa sijalle 38. Virpi Kivelä oli 39. ja Elina Sisso 42. Tuhannella ja 1500 metrillä sijoitukset olivat samat: Kristola, Kivelä ja Sisso peräjälkeen.

Miesten maailmancup-kisat Helsingissä

Miesten maailmancup-pikaluistelukisat järjestettiin Helsingissä 3.–3.3.1990, ja ne saivat yleisesti kiitosta. Pikaluistelu sai hyvin julkisuutta ja osanottajajoukko oli maailman huippuluokkaa. Suomalaisillakin oli kohtuullinen menestys.

Maailmancupin osakilpailu ulkoradalla osoitti jälleen kerran kouriintuntuvasti, mikälaisella riskillä suurkilpailuja ulkojäillä järjestetään. Lauantain kirkas ja puuskittainen tuulisää muuttui yhdessä yössä todelliseksi luistelijan painajaiseksi. Räntää satoi taivaan täydeltä ja jää muuttui hetkessä täysin tahmeaksi.

Tulostaso jäi osanottajien tason huomioiden kohtuuttoman heikoksi. USA:n Dan Jensen osoitti olevansa maailman kärkiluistelija ja tämän hetken toiseksi nopein sprintteri voittamalla 500 metriä ajalla 39,08. Kisan menestyneimmäksi luistelijaksi nousi kuitenkin DDR:n Olaf Zinke voittamalla 1500 m ajalla 2.02,15 ja 1000 metriä ajalla 1.18,21. Puolella peninkulmalla Hollannin Bart Veldkamp otti voiton ajalla 7.24,35.

Suomalaisten menestys oli keskinkertainen. Parhaasta saavutuksesta vastasi Timo Järvinen luistelemalla viidenneksi 5 000 m:llä ajalla 7.33,39, kun voittajan aika oli 7.24,35. Järvisen viides sija oli paras suomalaissijoitus. Mikko O. Mäkinen luisteli myös hyvin 5000 metriä ja oli 10:s ja Ari Leppänen 13:s. Ilkka Rahnasto luisteli 1500:n ajaksi 2.06,17 jolla oli 11. kun voittajan aika oli 2.02,15 ja Urpo Pikkupeura oli 500 m:llä 11:s.

SLL:n kuva-arkisto

EM-kilpailut Helsingissä 1998

Skannaus J. Nieminen

tasoilla. Yleisömenestys oli hyvä, sillä niihin myytiin enemmän lippuja kuin mihinkään kilpailuihin vuoden 1961 jälkeen siitä huolimatta, että katsojien vähemmistö oli suomalaisia. Euroopan ykkösluistelumaasta Hollannista varattiin lähes 1000 kisalippua. Jäällä nähdyn huippuluistelun lisäksi katso-mossa oli kansainvälinen meininki. Yleisöta-voite oli 10 000 katsojaa.

Suomella on pitkät perinteet pikaluistelun arvokilpailujen järjestäjänä. Kaikkien aikojen ensimmäiset pikaluistelun EM-kilpailut järjestettiin Helsingissä vuonna 1898. Niissä Gustaf Estlander voitti ensimmäisen pikaluistelun kultamitalin Suomeen. Helsingin kilpailut olivat yhdeksännet Suomessa järjestetyt EM-kilpailut. Edelliset EM-kilpailut olivat Lahdessa vuonna 1967. Viimeisimmät suomalaiset yhteispisteiden EM-mitalistit ovat hopeamitalin voittanut Juhani Järvinen ja pronssimitalin voittanut Toivo Salonen vuodelta 1959. Viimeisin EM-matkamitalisti on Pertti Niittylä, joka voitti pronssimitalin 10 000 metrillä vuonna 1986.

Vain kuukausi ennen Naganon olympiakisoja 9.–11.1.1998 Oulunkylän jäädstadionilla pidetyt pikaluistelun EM-kilpailut olivat samalla tärkeä joukkueiden katsastuspaikka ja luistelutason tarkistuspaikka, jossa luotiin myös henkisiä lähtöasetelmia Naganon olympiajäälle. Tämän tason pikaluistelun eurooppalaiset arvokilpailut on viimeaikoina järjestetty isoissa jäähalleissa Hollannin Heereveenissä, Norjan Hamarissa tai Berliinissä. Kisan saaminen Oulunkylään ulko-

Kansainvälinen Luisteluliitto (ISU) kunnioitti Suomen Luisteluliiton 90-vuotisjuhlavuotta myöntämällä Suomeen 15 vuoden tauon jälkeen EM-kilpailut eli korkeimpaan luokkaan luettavat mestaruuskilpailut. Kilpailu on yleisluistelijoiden pistekilpailu. Kilpailu oli suomalaisen pikaluistelun 1990-luvun huipputapahtuma, joka kiinnosti myös kansainvälistä yleisöä.

Kilpailujen tulostaso ei noussut kovin korkealle, mutta järjestäjien kovan työn tuloksena kilpailut onnistuivat kuitenkin kaikilla

Hollantilaiset varasivat EM98 -kilpailuihin 1000 lippua, ja katsomossa oli kansainvälinen meininki.

Vesa Rosendahl ja Jenny Andberg olivat Oulunkylässä EM98 -kilpailujen Suomen edustajat.

jälle oli erityisen suuri luottamuksenosoitus suomalaiselle pikaluistelulle. Suomen Luisteluliiton valitseminen olympiavuoden EM-kilpailun isännäksi olikin nähtävä erityisenä luottamuksenosoituksena suomalaiselle arvokisojen järjestelytaidolle.

Kansainvälisen Luisteluliiton sääntöjen mukaan yhden maan joukkueessa sai olla enintään kolme mies- ja kolme naisluistelijaa. Osallistujien määrä riippuu edellisvuoden EM-kilpailujen menestyksestä. Täydet joukkueet oli Saksalla, Italialla, Hollannilla ja Venäjällä. Suomella oli edellistalven menestyksen perusteella edustuspaikka yhdelle miehelle ja yhdelle naiselle. Kilpailuissa luisteli yhteensä 49 luistelijaa.

Suomen värejä puolustivat Vesa Rosendahlin ja Jenny Andberg. Vesa oli yhteispisteissä 21. ja hänen paras sijoituksensa 500 m:n luistelussa 14:s. Suomi ei saanut miehissä ensivuodeksi kahta kilpailijaa, sillä Vesa Rosendahlin sijoitus kolmen matkan jälkeen oli 21. eli yhden sijan liian suuri. Hänen etukäteistavoitteensa oli selvitä 20 parhaan joukkoon.

Jenny oli yhteispisteissä 18. ja hänen paras matkasijoituksensa oli 500 m:n 16. tila. Jenny toi Suomelle toisen edustuspaikan ensi kauden EM-kisoihin. Andberg luisteli lisäksi 3000 metrillä oman henkilökohtaisen ennätyksensä. Hän luisteli 1500 m aikaan 2.14,35 ja sijoittui 17:nneksi. Aika alitti niukasti Outi Ylä-Sulkavan lähes kolme vuotta sitten Oulunkylässä luisteleman Suomen ennätyksen 2.14,8.

Viimeiselle matkalle eivät Vesan ja Jennyn panokset vielä riittäneet.

Janne Hänninen nousee maailman luistelueliittiin

Janne Hänninen nousi maailman luistelueliittiin ja vakiinnutti paikkansa maailmancupin kymmenen joukossa.

Janne nosti kauden aikana itsensä maailman luistelueliittiin sijoittumalla MM-kisoissa kahdeksanneksi sekä maailmancupissa parhaimmillaan neljänneksi.

Sprinttereiden MM-kilpailuissa Berliinissä hän sijoittui yhteispisteissä 15:ksi. Yksittäisten matkojen MM-luistelussa Calgaryssa hän sijoittui kymmenenneksi 500 m:n luistelussa.

Janne vakiinnutti paikkansa A-ryhmän luistelijana maailmancupissa. Hänen kehityksensä jatkui 1999-kaudella. Hän sijoittui 8:nneksi. sprinttereiden MM-kilpailuissa Calgaryssa ja saavutti useita hyviä sijoituksia maailmancupissa, mm. useamman kerran kahdeksan parhaan joukkoon 500 m:n ja 1000 m:n luistelussa.

2001-kausi alkoi lupaavasti: Janne Hänninen oli Soulin maailmancup-kilpailuissa 500 m:n luistelussa 2. ajalla 36,01. Matkan voitti Jeremy Wotherspoon ajalla 35,89. Edellinen mitali tuli 1987 Pertti Niittylän luistelemana 1500 m:n luistelussa; hän sijoittui silloin toiseksi kuten Hänninen nyt. Samaan aikaan Rosendahlin veljekset Risto ja Vesa osoittivat oivaa luistelukuntoa luistelemalla EM2000-kilpailuissa hyviä aikoja ja saavuttivat hyvät tulokset myös maailman cupissa. Vesa sijoittui 500 m:n luistelussa 9:nneksi ja veljensä Risto oli samalla matkalla 5:s.

Luistelijat varmistivat kaksi EM-paikkaa

Rosendahl, Aunula ja Laine varmistivat kaksi paikkaa seruraaviin EM-kisoihin. Suomen nuorekas joukkue Risto Rosendahl, Outi Aunula ja Johanna Laine piti hyvin pintansa yleisluistelijoiden EM-kisoissa Heereenveenissä. 20-vuotias Risto Rosendahl oli 500 metrillä 11. uudella ennätysajallaan 38,05. Toinen juniori-ikäinen, 19-vuotias Johanna Laine teki myös 500 metrillä oman ennätyksensä 43,10 sijoittuen sijalle 22. Outi Aunula ei päässyt avausmatkalla kunnolla vauhtiin, vaan luisteli ajan 44,02, jolla hänen sijoituksensa oli 24:s. Hän oli luonnollisesti pettynyt suoritukseensa, sillä edeltävät harjoitukset enteilivät huomattavasti parempaa aikaa.

Kahden matkan jälkeen Risto oli sijalla 25. Hän teki 5000 metrillä uuden henkilökohtaisen ennätyksen 7.10,64.

Toisena kilpailupäivänä luisteltiin 1500 metriä. Suomalaiset luistelivat hyvin myös toisena kilpailupäivänä. Risto Rosendahl paransi 1500 metrin ennätystään luistelemalla matkan aikaan 1.54,08, mutta se riitti vasta 17:nnelle sijalle. Kolmen matkan jälkeen Risto oli 20, eli paikkaa viimeiselle matkalle ei vielä suomalaiselle luistelijalle auennut. Viimeksi 10 vuotta sitten Timo Järvinen oli mukana EM-kisojen päätösmatkalla. Rosendahlin sijoitus täytti kuitenkin luisteluliiton junioreille asettaman tavoitteen, eli ensi kaudella miesten sarjassa on kaksi luistelijaa tavoittelemassa Euroopan mestaruutta. Naisten 1500 metrin matkalla Outi Aunula

Janne Hännisen luisteluaikojen kehitys
500 m
1988 / 49,15
1991 / 39,48
1993 / 38,70
1995 / 37,91
1997 / 36,64
1998 / 35,95
2001 / 35,00
2003 / 35,20
2005 / 35,26
2006 / 36,03
1000 m
1988 / 2.40,76
1992 / 2.02,76
1993 / 2.00,08
1994 / 2.01,25
1998 / 1.48,24
2002 / 1.46,04
2003 / 1.49,28
2005 / 1.47,20
 (<i>http://www.speedskatingnews.info</i>)

luisteli lähelle omaa ennätystään. Ajallaan 2.09,52 hän oli 21:s. Johanna Laine jatkoi omien ennätystensä rikkomista ja oli ajallaan 2.09,78 sijalla 22:s. Naisten 3000 metrillä Aunula luisteli ajan 4.31,47 ja Laine paransi aikaisempaa ennätystään kymmenellä sekunnilla aikaan 4.33,78, joka oikeutti sijalle 21. Kolmen matkan jälkeen Laineen sijoitus oli 19. ja Aunulan 22:s. Kansainvälisen liiton säännöt olivat Aunulan puolella, sillä Aunula oli viimeiselle matkalle osallistumisen määrävällä 3000 metrin listalla sijalla 16 ja saavutti näin paikan 5000 metrille.

SLL:n kuva-arkisto

Outi Aunula EM-kisojen päätösmatkalle

Outi Aunula oli ensimmäinen suomalainen naisluistelija kymmeneen vuoteen EM-kisojen päätösmatkalla. Hänen selkeä tavoitteensa oli luistella uusi 5000 metrin ja yhteispisteiden SE. Hän saavuttikin tavoitteen luistelemalla tasaisen järkevästi, ja tuloksena olivat uudet SE-lukemat 7.50,95 ja 179,533. *(Luistelija 1/1999.)*

Suomen Luisteluliiton toiminnan painopistealueena oli huippu-urheilu. Johtavana ajatuksena oli valmentautua joukkueena, jonka ohjaajana toimi päävalmentaja. Jokaisella huippu-urheiluryhmään kuuluvalla oli kuitenkin myös henkilökohtainen valmentaja. Urheilijoiden valmennuksen perustyö tehtiin seuroissa. Kuvassa takana lupaavia nuoria, vasemmalta Janne Hänninen, Mikko Nieminen, Marko Karppinen, Vesa Rosendahl ja Lauri Paalasmaa. Edessä vasemmalla Jenny Andberg ja Outi Ylä-Sulkava.

SLL:n kuva-arkisto

KLAPSIT MULLISTIVAT PIKALUISTELUN

Luistelukausi 1997–1998 muodostui käännteentekeväksi maailman pikaluisteluareenoilla. Pikaluistelun suurin tuoteuudistus vuosikymmeniin oli tapahtunut. Kaikki maailmanennätykset siirtyivät uusille lukeille, ja ilman klapseja luistelijalla ei ollut asiaa minkäänlaisten seniorikilpailujen kärkisijoille. Syksyllä Calgaryssä järjestetyissä kilpailuissa luisteltiin uusia ME-aikoja ”lähes päivittäin”. Yhdeksän maailmanennätystä oli vuodenvaihteeseen mennessä siirtynyt historiaan. Naisten ME-ajat alkoivat olla samalla tasolla kuin miesten kymmenen vuotta aiemmin.

Klapsit kehitettiin Hollannissa n. 12 vuotta sitten. Luistimen kehittely eteni hitaasti, koska silloiset huippuluistelijat eivät innostuneet käyttämään uutta luistinmallia. Vasta 90-luvun puolivälissä klapseja alettiin valmistaa sarjatuotantona, ja ne saavuttivat suosiota erityisesti Hollannin naisluistelijoiden keskuudessa. Vasta marraskuussa 1996 muut luistelumaat todella ymmärsivät, mistä oli kysymys, kun Hollannin naisten maa-

joukkue oli, yhden kuukauden klaps-harjoittelun jälkeen, ottanut komennon maailman huipulla. Jopa Gunda Niemann jäi MM-kisoissa selvästi nuorelle hollantilaiselle Tonny de Jongille. Kun tieto levisi klaps-luistinten tuloksia parantavasta vaikutuksesta ja kun Hollannin naismaajoukkueen valmentaja kuuli asiasta, testattiin uusi luistin nopeasti ja otettiin välittömästi käyttöön. Miesten puolella tuli luistinten vaihto heti myös aivan selväksi, mutta miehet siirtyivät käyttämään klapseja vasta talvella 1997 ja sen seurauksena koko luistelupankki räjähti. Kaikki totesivat, että klaps-luistimella jalan ojennus ja liikelaajuus ovat suurempia kuin perinteisellä luistimella ja luistelu on kokonaisuudessaan dynaamisempaa.

Kehityksestä voidaan mainita, että Gunda Niemann ja Rintje Ritsma vaihtoivat Naganon MM-kisojen jälkeen klapseihin ja olivat niillä kauden päätöskilpailuissa yksittäisten matkojen MM-kilpailuissa Varsovassa ylivoimaisia. Klapsien käyttöönoton myötä pikaluistelussa alkoi uusien ennätysten aika.

Pikaluistelusta tuli välineurheilua Naganossa

Klapsien käyttöönoton myötä pikaluistelustakin tuli yhtäkkiä välineurheilua. Klapsit kehittyivät koko ajan ennen Naganon olympialaisia ja USAn olympiakomitea yritti jopa kesällä 1997 saada klapsien käytön kielletyksi olympiakisoissa, koska kaikilla ei ollut mahdollisuutta saada viimeisimmän tuotekehittelyn mukaisia luistimia käyttöönsä. Naganossa kuitenkin luisteltiin klapseilla, ja kesällä 1998 ISUn kongressi hyväksyi klapsit virallisiksi luistimiksi.

Juniorit käyttävät kuitenkin pääosin vielä perinteistä kiinteäteräistä pikaluistinta, ja lapsille on erilaisia aloituskilpaluistimia. *(Luisteluliitto 90-vuotta; Esa Puolakka.)*

Kuvassa olevat miehet olivat avainasemassa 1990-luvun alussa, kun pikaluistelua alettiin viedä eteenpäin hollantilaisopein. Vasemmalla Tjaart Kloosterboer, liiton silloinen koulutus- ja valmennuspäällikkö Jyri Pesonen ja Helsingin yliopiston fysiikan professori Erik Spring.

Luistelututkimus

Luisteluliitto teki jo 1980-luvulla tiivistä yhteistyötä Helsingin yliopiston fysiikan professorin Erik Springin ja hänen tutkimusryhmänsä kanssa. Tämän suomalaisen tutkimuksen tavoitteena oli selvittää erityisesti kitkan ja ilmanvastuksen vaikutuksia luistelijan tuloksille. Projektissa paneuduttiin muun muassa luistimen terän valintaan ja hiontaan. Hyvälaatuisella terässeoksella saatiin kitkakerrointa alennettua jopa 20%, mikä merkitsi esimerkiksi 10 000 metrillä 10-12 sekunnin tulosparannusta. Myös terän oikealla kiillottamisella todettiin olevan noin 15% pienempi kitkakerroin, mikä 10 000 metrillä merkitsee 8–10 sekunnin parannusta. Tuloksia ei kuitenkaan koskaan sovellettu käytäntöön. *(Luistelija 3/1998.)*

SLL:n kuva-arkisto

OLYMPIALAISET 90-LUVULLA

Tälle vuosikymmenelle osuivat kolmet olympialaiset: Albertville 1992, Lillehammer 1994 ja Nagano 1998. Mitalisijoja ei juuri kukaan uskaltanut näistä kisoista odottaa, mutta pistesijat olivat aina tavoitteena.

Albertvillen olympialaisissa Suomesta luistelivat Harri Ilkka ja Timo Järvinen, joista kumpikaan ei sijoittunut pisteille.

Lillehammeriin 1994 olympiakomitea ei kelpuuttanut yhtään pikaluistelijaa.

Naganon olympialaisista oli realistista näyttöjen perusteella odottaa pistesijaa, mutta odotuksissa petyttiin.

Albertville 1992

Suomen Olympiakomitea myönsi pikaluistelijoiden valmennukseen vuoden 1992 Albertvillessä 8.–23.2.1992 pidettyjä olympialaisia varten yhteensä 290 000 mk. Valmennettavaan joukkueeseen kuuluivat Timo Järvinen, Ari Leppänen, Mikko Mäkinen, Ilkka Rahnasto, Harri Ilkka ja Jaana Kivipelto. Näistä määrärahoista saivat Timo Järvinen ja Harri Ilkka pääosan, yhteensä 158 667 markkaa. Tavoitteena oli vähintään pistesijojen saavuttaminen.

Sitten tulivat Albertvillen olympialaiset. Suomesta oli mukana menestystä tavoittelemassa vain kaksi pikaluistelijaa, Timo Järvinen ja Harri Ilkka. Harri Ilkan paras saavutus oli 26. sija 500 m:llä ajalla 38,48. Voittajan Uwe-Jens Meyn aika oli 37,14. Paras suomalaisten luistelijoiden sijoitus oli toisissa olympialaisissaan luistelleen Timo Järvisen 21. sija 10 000 m:n luistelussa ajalla 14.50,75. Voittaja hollantilainen Bart Veldkam luisteli ajan 14.12,12. Näissä olympialaisissa Suomi ei saavuttanut pistesijatavoitettaan.

Menikö Albertvillessä Suomen pikaluistelun maine?

Menestystä ei Albertvillestä tullut, vaikka valmennukseen oli panostettu selvästi enemmän kuin aikaisemmin. Olympialaisten jälkeen heräsikin kysymys, oliko Suomen Luisteluliitolla enää taloudellisia mahdollisuuksia valmentaa kyvykästä luistelijajoukkoa maailman kärkiluistelijoiksi tai löytyykö luisteliijoilta riittävää sitoutumista ammattimaiseen valmentautumiseen. Viimeaikaisen pikaluistelun kehityksen jälkeen voitiin myös kysyä, onko Suomen maine pikaluistelumaana mennyt?

Timo Järvinen vakiinnutti kansainvälisissä mestaruuskilpailuissa paikkansa 23-25 sijoituksen paikkeille.

Lillehammer 1994

Suomen pikaluistelulle päättynyt kausi oli pettymys. Luistelijoiden kunnon ajoitus ei osunut kohdalleen ja luistelijat tekivät parhaat tuloksensa jo joulukuussa. Osaltaan epäonnistumiseen vaikutti sairastelukierre, johon edustusluistelijat joutuivat, sekä osin liiasta harjoittelusta johtunut ylikunto. Kauden epäonnistumisen ”kruunasi” olympiakomitean hallituksen päätös olla lähettämättä yhtään pikaluistelijaa Lillehammeriin. Ensimmäistä kertaa olympialaisten historiasa suomalainen pikaluistelijä ei osallistunut olympiakamppailuihin.

Olympiakomitean yhtenä valintakriteerinä oli luistelijan sijoittuminen maailmancupissa vähintään 20 parhaan joukkoon ja mahdollisuus sijoittua 16 joukkoon itse olympiaki-soissa. Myös ISU oli asettanut aikatavoitteita, ja vain 32 luistelijaa pääsi esimerkiksi 5000 metrille, vaikka olisikin saavuttanut karsintarajan, joka oli 7.20,0.

Luistelulle annettiin kuitenkin vielä mahdollisuus lisänäyttöihin viikon aikana. Sprintterien MM-kilpailuissa Calgaryssä luistelleella Harri Ilkalla oli parhaat mahdollisuudet antaa kunnollinen näyttö, mutta saavutetut ajat eivät riittäneet valitsijoille. Muut luisteluliiton olympiajoukkueeseen ehdottamat luistelijat, Timo Järvinen, Mikko Nieminen ja Outi Ylä-Sulkava yrittivät parantaa näyttöaikojaan Collalbossa Italiassa,

mutta heidän ulkojäällä tehdyt aikansa eivät kuitenkaan kohonneet olympiakomitean edellyttämälle ”kansainväliselle huipputasolle”, joten olympiakomitean valmennusvaliokunta katsoi, että pikaluistelijoiden ei ollut riittäviä näyttöjä olympiajoukkueeseen pääsemiseksi.

Suomalaiset luistelijat eivät täyttäneet asetettuja valintakriteereitä, joten Olli Puntilan ja Anja Järvisen luistelijoiden osallistumisen puolesta puhuminen ei auttanut, vaikka olympia-aatteen mukaista olisi, että jokaisesta maasta saisi osallistua ainakin yksi kilpailija joka lajiin. *(Luisteliija 1 ja 2/1994.)*

Varmaankin olisi ollut yhtä perusteltua nimetä nuori pikaluistelijä saamaan kokemusta huippukisoista kuin 15-vuotias voimalajien edustaja, jolle ei edes etukäteen voinut kovin hyvää menestystä ennustaa. Janne Hännisellä oli hyvä alku pikaluistelijana, mutta oliko Suomen Olympiakomitealla tarkoituksena, että hän häviää kuvioista kuten monet muutkin luistelukyvyt. Suomi ei lähettänyt yhtään luistelijaa Lillehammerin olympialaisiin 1994, mikä oli toivoton teko edustustason pikaluistelussa.

Nagano 1998

Olympiakomitea nimesi Naganon talviolympialaisiin ainoastaan yhden pikaluistelijan, Janne Hännisen, jolla katsottiin olevan kansainvälisen menetyksen perusteella mahdol-

lisuuksia pisteille. Janne Hänninen oli myös ainoa luistelijä vuonna 1992 perustetusta tulevaisuuden maajoukkueesta, joka tuli valituksi olympialaisiin. Naganon olympialaiset asetettiin vuonna 1990 tavoitteeksi tulevaisuuden maajoukkueluistelijoiden, jotka silloin vielä olivat juniori-ikäisiä.

Janne vakuutti jo syksyllä 1997 valitsijat vahvoilla maailmancup-suorituksillaan ja maailmanennätystä hipovilla uusilla SE-ajoillaan. Jannen erinomaiset luistelut sprintterien MM-kilpailuissa Berliinissä puolsivat valintaa. Maailman sprintterikärki oli valintahetkellä niin tasainen, että kuka tahansa kymmenestä kärkimiehestä, joihin Jannekin kuuluu, olisi onnistuessaan voinut olla mitaleilla. Janne valmistautui Jack Waltersin valmennuksessa kisoihin.

Olympiakomitean valintakriteereiksi oli määritelty osanotto-oikeus kansainväliseltä liitolta sekä todennäköisyys sijoittua 16 joukkoon. Yleisluistelijoiden ei kukaan yltänyt pistesijoille kolmessa maailmancup-kilpailuissa. Ajatkin jäivät reilusti pistesijoista. Mikko Nieminen ja Outi Aunula saavuttivat kuitenkin sääntöjen mukaiset edustus-oikeudet 5000 metrin ja 3000 metrin luisteluihin, mutta heidän parhaat aikansa jäivät niin kauas olympiakomitean edellyttämistä sijoituksista, että heitä ei esitetty kisajoukkueeseen. Samoin Vesa Rosendahl ja Jenny Andberg eivät pystyneet EM-kisoissa päämatkallaan 1500 metrillä sijoittumaan sijoille 12–15, joka olisi osoittanut heidän olympiakelpoisuutensa. *(Luisteliija 1/98.)*

Naganon olympialaisissa Janne luisteli vain 500:n ja 1000 m:n sprintterimatkat. Janne oli 2 x 500 m:n sprintteriluistelussa 18.

ajoilla 36,58/36,46 ja 1000 metrillä 21. ajalla 1.12,55. Kultamitalin voittaneen japanilaisen 500 m:n ajat vastaavasti olivat 35,76/35,59 ja 1000 m:n hollantilaisen voittajan aika 1.10,64. Pikaluistelun pistesija eikä 16 parhaan joukkoon sijoittuminen Naganon olympialaisissa toteutunut.

Luisteluliiton valmennuskeskus Seinäjoelle

Luisteluliitto käynnisti pikaluistelun kehittämistoimet tähtäimessä mm. menestys Salt Lake Cityn olympialaisissa. Projektin yhtenä tavoitteena oli nuorten lahjakkaiden luistelijoiden taitojen ja harjoittelumahdollisuuksien kehittäminen sekä uusien kehityskyisten nuorten pikaluistelijoiden saaminen huippuluisteluvalmennukseen.

Projektiin liittyvän pikaluistelun kansallinen valmennuskeskus aloitti toimintansa Seinäjoella syksyllä 1998. Jukka Ala-Louko nimettiin valmennuskeskuksen johtajaksi ja päätoimiseksi valmentajaksi. Tavoitteena oli

saada suomalainen junioriluistelija kahden vuoden kuluessa maailman 10 parhaan junioriluistelijan joukkoon.

Luisteluliiton yhteistyökumppaneita tässä projektissa olivat Seinäjoen kaupunki, Kuortaneen Urheiluopisto ja sen valmentajat.

Valmennusjärjestelmä

Liiton kolmiosaisen valmennusjärjestelmän tavoitteena oli kansainvälinen menestys järjestämällä huippuluistelijoilte asiantuntevaa valmennusta hyvissä olosuhteissa kansainvälisissä valmennusryhmissä. Maajoukkueen harjoittelusta ja valmennuksesta Suomessa ja ulkomailla vastasi päätoiminen maajoukkuevalmentaja, joksi oli nimetty Timo Järvinen.

Seinäjoelle sijoitettiin nuorten valmennuskeskus, koska siellä oli hyvät harjoittelu- ja opiskelumahdollisuudet. Päätoimisena valmentajana toimivan Ala-Loukon pääasiallinen palkkaus tuli Seinäjoen kouluilta.

Seinäjoen valmennuskeskus tarjosi 10–15 motivoituneelle lahjakkaalle luistelijalle mahdollisuuden täyspainoiseen opiskeluun ja valmentautumiseen. Seinäjoella oli myös hyvät mahdollisuudet ammattikoulutukseen. Kuortaneen urheiluopiston palvelut olivat myös lähellä käytettävissä.

Team 2006

Nuorten valmennusryhmään Team 2006:een kuului kaikkiaan 26 luistelijaa ikäryhmistä

13–19 vuotta. Tämä valmennusryhmä jaettiin kahteen pienempään ryhmään: juniorimaa-joukkueeseen (16–19 vuotiaat) ja hopearyhmään (13–15 vuotiaat). Molemmilla ryhmillä oli oma vastuuvallmentajansa.

Tavoitteena oli tehostaa Team 2006:n toimintaa siten, että valmentautumisesta tulisi ympärivuotista mahdollistamalla luistelijoilte hyvät valmentautumis- ja opiskelumahdollisuudet.

Valmennuksen järjestäminen

Luistelijoiden henkilökohtaiset valmentajat vastasivat edelleen omien luistelijointensa valmennuksesta. Ryhmävalmentajat tekivät harjoitussuunnitelmat yhdessä henkilökoh- taisten valmentajien kanssa. Testaus ja leiri- toiminta suunniteltiin yhdessä Kuortaneen urheiluopiston kanssa.

Urheilijoiden opintosuunnitelmat tehtiin yhdessä luistelijoiden, Seinäjoen kaupungin ja Kuortaneen urheiluopiston kanssa. Harjoittelu sovitetttiin oppilaitosten opintosuun- nitelmiin ja luistelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan. Tarkoitus oli, että luistelijat voivat jatkaa opintojaan Seinäjoel- la tai Kuortaneella. Tärkeää oli, että luistelijat voivat harjoitella yhdessä ja keskittyä saman- aikaisesti opintojensa eteenpäin viemiseen.

Valmennuskeskuksen käynnistyminen

Valmennuskeskuksen käynnistyminen ta- pahtui yskähdellen. Tieto valmennuksen ja koulutuksen yhteensovittamismahdolli- suuksista ei ehtinyt riittävän ajoissa tavoit-

taa kaikkia lupaavia luistelijaita. Ensimmäi- sen vuoden jälkeen voitiin kuitenkin todeta, että kaikki ne luistelijat, jotka osallistuivat valmennuskeskuksen valmennukseen, edis- tyivät tuloksellisesti hyvin. Seuraavalle kau- delle voitiinkin odottaa luistelijoiden suu- rempaa mielenkiintoa valmennustoimintaa kohtaan. Paikallisen seuran luistelijat eivät myöskään heti oivaltaneet valmennuskes- kuksen heille tuomaa arvoa. Tältä pohjalta voitiin lähivuosina odottaa kansainvälisen tason pikaluistelijaita Suomeen. Myös Suo- men olympiakomitea ja kansainvälinen luis- teluliittokin olivat valmiit panostamaan talo- udellisesti valmennuskeskuksen toimintaan, kunnes se saadaan kunnolla käyntiin.

Huippuluistelu

Suomalaisten valmentajien kouluttajana toi- mi kanadalainen ammattivalmentaja Jack Walters. Konsultointi tapahtui Suomessa, jotta mahdollisimman moni valmentaja pääsi osalliseksi koulutuksesta.

Tavoitteena oli parantaa suomalaisten valmentajien ja luistelijoiden valmennustie- tämistä.

Kaksi suomalaista valmentajaa suoritti koulutusjakson Jack Waltersin ohjauksessa Kanadassa. Koulutusohjelmassa olivat Timo Järvinen ja nuorten maajoukkuevalmentaja Jukka Ala-Louko. Heille suunniteltiin mah- dollisimman hyvä koulutusohjelma, jotta he puolestaan voisivat levittää tietoa alueelli- sille valmentajille kansallisissa koulutusti- laisuuksissa.

Kuva Birke Ulrich

Timo Järvinen oli maa- joukkueen valmentajana 1998–2002, luisteluliiton päävalmentajana 2002– 2006 ja nuorten valmenta- jana 2007–2010.

Jukka Ala-Louko oli luisteluliiton palvelukses- sa kauden 1998–1999 Seinäjoen valmennus- keskuksen ja nuorten maajoukkueen valmen- tajana. 1980- ja 1990-lu- kujen taitteessa hän oli Suomen maajoukkueiden ja juniorimaajoukku- een vastuuvallmentaja. 1990-luvun puolivälissä Jukka työskenteli kolme vuotta päätoimisena luisteluvalmentajana Ruotsissa. Omalla ak- tiiviurallaan hän edusti Suomea 1980-luvun alussa yleisluistelun ja sprinttereiden arvokisois- sa. Jukka Ala-Louko voitti kolme Suomen mesta- ruutta.

SLL:n kuva-arkisto

JÄRJESTÖLLINEN YHDISTYMINEN 90-LUVULLA

SLL ja TUL yhteistyöneuvotteluissa

Suomen Luisteluliitto ja TUL:n luistelujaosto pitivät yhteistoimintapalaverin Lahdessa 24.11.1990. Kokouksen tärkeimpänä aiheena oli toimintojen yhdistäminen ja pikaluistelun keskittäminen yhden organisaation yhteyteen. Kokouksen puheenjohtaja Olli Puntila totesi yhteistoiminnan olleen jo useita vuosia säännöllistä. Aikaisemmassa toiminnassa oli pystytty sopimaan yhteistoiminnan suunta- viivoista sekä poistamaan päällekkäisyyksiä varsinkin kilpailutoiminnan osalta. Kilpailutoiminta oli periaatteessa kaikille luistelijoilla avointa. Tavoitteeksi asetettiin, että luistelupalvelut hoidettaisiin seuroihin päin yhdestä pisteestä. Nykyinen keskusjärjestölähtöinen tapa on tuonut toimintaan ongelmia. Puntilan esityksen mukaisesti kokouksessa sovittiin, että tavoitteeseen edetään siten, että TUL:n seurat liittyvät luistelujaoston kautta yhteisöjäsenenä luisteluliittoon ja kaikki pikaluistelun parissa toimivat toimihenkilöt työskentelisivät SLL:n liittohallituksen ohjauksessa. *(Luistelija 6/1990 s.5; Rapila.)*

Taloudelliset voimavarat kohdennettiin

Julkista keskustelua leimasi toive suomalaisen urheilun keskusjärjestöjen yhdistämisestä. Yhä useammasta arvovaltaisesta suusta

kuultiin, miten järjetöntä oli hajottaa voimia ja tuhлата ennen kaikkea rahaa päällekkäis-toiminnoissa. Pikaluistelu oli yhteistoimin-nan osalta ollut edelläkävijä, olihan luisteliiton ja TUL:n luistelujaoston kesken pidetty tiiviistä yhteyttä jo vuosikaudet. Viime vuosina ei Suomessa ollut esimerkiksi pidetty luistelukilpailuja, jotka eivät olisi olleet avoimia kaikille luistelijoil.

Taloudelliset voimavarat kohdennettiin yhteiseen päämäärään, kun pikaluisteluun muodostettiin yksi yhteinen maajoukkue yhteisine valmentajineen ja leireineen. Ilman tällaista yhteistoimintaa näin suuri taloudellinen satsaus olisikin ollut näin pienelle lajille mahdoton. *(Luistelija 6/1990.)*

TUL:n seurat mukaan SLL:n toimintaan

Vuoden 1993 kesän ja alkusyksyn aikana valtakunnantason urheiluelämä kävi kuumana. Uuden yhteisön perustamistaisto oli kovaa. SVUL:n ajautuminen taloudelliseen kriisiin ja TUL:n toimintapohjan katoaminen olivat voimakkaasti kärjistävässä tilannetta.

Jussi Pajunen Luistelija-lehdessä 3/93: *”TUL:n seurojen mukaantulo Suomen Luisteluliittoon on ollut neuvottelun alaisena jo pitkään. On oletettavaa, että uuden nyt muodostuvan*

yhteisön myötä myös luistelun kenttätyön yhdistyminen toteutuu. Yhdistymisen toteuduttua on tärkeää, että me kaikki sekä seura- ja järjestö-tasolla että yksilötasolla paneudumme yhdistymisen henkisten vaikutusten pehmentämiseen. On tärkeää mahdollisimman pian saavuttaa tilanne, jossa vanhat raja-aidat on unohdettu.” *(Luiste-lija 3/1993 s.2)*

Luisteluväen järjestölinen yhdistyminen – yhteiseen liittoon

SVUL ajettiin alas ja tilalle tulivat yhteiset erikoisliitot ja niiden yhteenliittymä Suomen Liikunta ja Urheilu. HTL liittyi uuteen Suomen Pyöräilyunioniin ja Suomen Luisteluliittoon, mutta sen kantajajärjestö oli edelleen TUL.

Järjestöllinen yhdistyminen nousi suomalaisen luisteluväen vuoden 1994 merkittävimmäksi tapahtumaksi. Lähes koko luisteluliiton historian jatkunut hajaannus saatiin vihdoin lopetetuksi. Yhdistymisen merkitys kaikissa Suomen lajiliitoissa oli ehkä suurin juuri pikaluistelun kohdalla. Olihan lajitoiminnasta noin kolmannes hoidettu Työväen Urheiluliiton pikaluistelujaoston alaisissa seuroissa. Vaikka käytännön kilpailutoiminta oli jo vuosikymmeniä sitten saatu yhteiseksi, oli keskitettyä toimintaa ja päätöksiä varten kuitenkin edelleen kaksi erillistä identtistä organisaatiota. Omalta osaltaan tämä oli varmasti aiheuttamassa myös huipuluistelun 90-luvun alkuun jatkunutta lamaa. Yhdistymissopimuksen yhtenä osana oli TUL:sta siirtyvän Juhani Juoksukankaan

SOPIMUS

Tällä sopimuksella Suomen Luisteluliitto ry (myöh SSL) ja Suomen Työväen Urheiluliitto TUL ry (myöh. TUL) sopivat seuraavaa:

1. TUL:n luistelutoimintaa (pikaluistelu, maratonluistelu, Short Track ja rullaluistelu) harjoittavat seurat hakevat SLL:n jäsenyyttä tämän sopimuksen astuttua voimaan.

2. Sopimuksen voimaantulon jälkeen kaikki lajitoiminnot keskitetään hoidettavaksi SLL:n kautta, ja luistelutoimintaan osoitettu valtionavustus tulee Luisteluliitolle.

Lajitoiminta tarkoittaa:

- kaikkea huippu-urheiluun liittyvää toimintaa
- valmennustoimintaa kokonaisuudessaan
- kansainvälistä ja kansallista kilpailutoimintaa
- lajikohtaista koulutustoimintaa
- lajikohtaista nuorisotoimintaa

3. Sopimuksen voimaantulon jälkeen TUL huolehtii omien jäsenseurojensa kautta luistelutoimintaa tukevaa nuoriso- ja kuntoliikuntaa erikseen sovittavalla tavalla. TUL järjestää TUL:n mestaruuskilpailut ja osallistuu kansainväliseen kilpailutoimintaan CSIT:n puitteissa niin halutessaan TUL:n valtionapu määräytyy sen kokonaistoiminnan mukaan.

4. TUL:n palveluksessa olevan toimihenkilön ja oto-valmentajan siirtymisestä SLL:n palvelukseen päätetään sen jälkeen kun valtio on tehnyt omat päätöksensä siirtymäajan palikatuesta.

5. Siirtymävaiheen aikana vuonna 1994 TUL saa seuraavan edustuksen SLL:n hallintoelimiin:

- SLL:n liittohallitukseen kaksi (2) ylimääräistä paikkaa puhe- ja esitysoikeudella
- Huippu-urheilukomiteaan ja muihin valiokuntiin ja työryhmiin vähintään yhden (1) paikan

TUL välittää edustajansa em. hallintoelimiin vuoden 1993 aikana.

6. Tämä sopimus astuu voimaan 6.1.1994 sillä edellytyksellä, että SLL:n ylimääräinen liittokokous samana päivänä päättää SLL:n sääntöjen edellyttämässä järjestyksessä erota SVUL:sta.

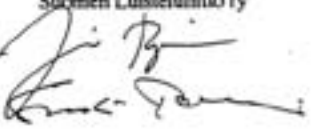
7. Ennen vuoden 1993 loppua selvitetään sovitut valmennus- ja kilpailutoiminnan velvoitteet koskien vuotta 1993, jotka TUL hoitaa sopimuksen mukaan.

Sopimuksen voimaantulosta päätetään Suomen Luisteluliitto ry:n hallituksessa ja Suomen Työväen Urheiluliitto ry:n hallituksessa.

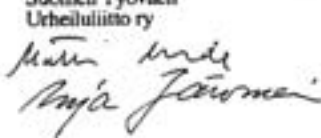
Tämä sopimus korvaa aiemmat SLL:n ja TUL:n välillä tehdyt sopimukset.

Helsingissä 18.12.1993

Suomen Luisteluliitto ry

Suomen Työväen Urheiluliitto ry

Suomen Luisteluliitto ja Suomen Työväen Urheiluliitto TUL ry sopivat 18.12.1993 tehdyllä sopimuksella järjestöjen luistelua koskevasta yhteistyöstä.

Jussi Pajunen ja Anja Järvinen allekirjoittavat toimintojen yhdistämissopimuksen.

palkkaaminen vuodeksi 1994 liiton projekti-tehtäviin työllistämismäärärahan turvin.

Oulunkylän SM-luisteluiden yhteydessä TUL:n puolesta sopimuksen allekirjoitti puheenjohtaja Matti Ahde ja varapuheenjohtaja Anja Järvinen. Luisteluliiton puolesta nimet sopimukseen laittoivat puheenjohtaja Jussi Pajunen ja toiminnanjohtaja Sauli Pollari. (*SLL toimintakertomus 1994; Luistelija 1/1994.*)

Luistelulta vietiin 200 000 mk

Urheilun järjestöelämän yhtymisen kantavana voimana oli päällekkäisyyksien purkaminen ja sitä kautta syntyvän toiminnan tehostaminen. Suomen Luisteluliitolle lopputulos oli kuitenkin se, että pikaluistelu me-

netti suoraan 200 000 markkaa. Toiminnassa mukana olleet tunsivat itsensä petetyiksi. Kauniit puheet valuivat arjen raadolliseen urheilupolitiikkaan.

Kun Suomen Luisteluliiton ja Työväen Urheiluliiton pikaluistelua koskevia lajitoiminnan yhdistämisneuvotteluja käytiin, oli lähtökohtana se, että kummankin pikaluisteluun kohdistamat hallinnolliset toimet yhdistämällä voitaisiin näin saatavat säästöt kohdistaa suoraan varsinaisen lajitoiminnan kehittämiseen.

Pikaluistelussa TUL:n osuus kokonaisuudesta oli suuri. Pikaluistelu oli kautta vuosikymmenten ollut TUL:n vahvoja lajeja. Näin ollen noin kolmannes suomalaisista pikaluistelijoida harjoitteli TUL:n alaisissa seuroissa TUL:n rahoittamana. Yhdistymisneuvottelut jäivät kesken.

Vuoden 1993 lopulla alkoi näyttää todennäköiseltä, että myös lajitoiminnat saadaan pikaluistelussa yhdistettyä vuoden 1994 alussa. Näin ollen SLL:n vuosikokous syksyllä 1993 hyväksyi liitolle budjetin, jossa TUL:n mukaantulon myötä kasvavien kustannusten vastapainoksi arvioitiin liitolle tulevan myös TUL:n lajitoimintaan käyttämä valtionapu. Määrältään valtionapu määriteltiin budjetointivaiheessa olevan 170 000 markkaa. Todellisuudessa tämä arvio olisi ollut liian pieni, koska TUL:n oman ilmoituksen mukaan heidän pikaluisteluun käyttämänsä valtiontuki oli noin 220 000 markkaa ilman henkilökuluja.

Vuonna 1994 toiminta-avustuksen käsitelystä liiton saamat ennakkotiedot kertoivat, että SLL:lle siirtyvä summa oli esityksessä pudonnut 100 000 markkaan. Varsinainen

pommi putosi kuitenkin päivää ennen loppulista toiminta-avustuspäätöstä. TUL:n pikaluistelulle aikaisemmin osoittama toimintatuki, 220 000 markkaa oli lopullisessa päätöksessä pudonnut noin 23 000 markkaan. Luistelu siis menetti yhdistäessään lajitoiminnat 200 000 markkaa. Tämä päätös oli kaikkien niiden puheiden ja periaatteiden vastainen, mitä urheilun napamiesten suusta oli saatu kuulla.

Tehtyjen päätösten tarkastelu osoitti, että myös muita kärsineitä lajiliittoja löytyi, kuten esimerkiksi nyrkkeilijät ja painijat. Yhteistä näille kaikille oli se, että myös niiden lajitoiminnassa oli TUL:lla merkittävä rooli. Järjestöelämän tervehdyttämisessä muurinsärkijöinä toimineille lajiliitoille haluttiin antaa jonkinlainen takapotku.

Valtiovallan toimesta oli siis liiton talousarvioon kesken vuoden syntynyt noin 170 000 markan suuruinen aukko, joka suuruudeltaan vastasi noin 15 %:a koko budjetin loppusummasta. (*Luistelija 2/1994.*)

Luistelun yhdistyminen vei talouden vaikeuksiin

Keskusjärjestö ja sen yhteydessä suoritettu TUL:n määrärahojen ”uusjako” romahdutti luisteluliiton budjetin, joka jouduttiin kevätkokouksessa tarkistamaan perusteellisesti.

Liittohallituksen oli ryhdyttävä hätätoimiin. Kevätkokoukselle valmisteltiin ylimääräinen uudistettu talousarvio, jonka ensimmäisenä toimenpiteenä koulutus- ja valmennuspäällikkö Rudi van Oostenin kolme vuotta jatkunut työsuhde päätettiin,

sekä suunniteltiin loppukauden valmennustoiminta uudelleen. Säästöt oli löydettävä sieltä, mihin rahaa eniten käytettiin, eli valmennuksesta ja kilpailutoiminnasta. Toinen vaihtoehto olisi ollut erittäin raju valmennusryhmien karsiminen ja ulkomaisen kilpailutoiminnan lopettaminen. Vaikeassa valinnassa ei liittohallituksella ollut vaihtoehtoja. Uudessakin tilanteessa, uudistetussa budjetissa myös hallinnolle ja kilpailutoiminnalle osui kovat säästötavoitteet. (*Luistelija 2/1994; puheenjohtajan palsta.*)

SL:n kuva-arkisto

Nuorilla on pitkä tie aikuisuuteen. Ohjattu urheiluseuratoiminta tukee heidän kasvuaan itseensä luottavaksi ja vastuunsa tunteväksi nuoreksi aikuiseksi.

NUORI SUOMI

Nuori Suomi -projektiin. Nuori Suomi -ideologian peruseriaatteisiin kuului lapsiurheilun monipuolistaminen sekä leikinomaisuus. Luisteluliitto oli mukana SVUL:n Nuori Suomi -projektissa. Vuoden aikana tehtiin tuntiohjelmat ja määriteltiin tavoitteet. SVUL myönsi luisteluliitolle 15 000 mk:n avustuksen seurojen projektimateriaalin tekemistä varten.

Luistelun Nuori Suomi -projektin tavoitteiden edistämiseksi tuotettiin seurojen nuorten pikaluistelijoiden kehittämisen avuksi ohjaajan opas ja luistelupassi. Alle 13-vuotiaiden luistelijoiden ohjaajan opas oli tehokas työkalu lasten luistelu-harrastuksen vetämiseen. Ohjaajan opas sisälsi 25 luistelun mallituntia kuivaluisteluun ja luistelun jääharjoitteluun.

Nuori Suomi ei periaatteessa tuonut urheiluseurojen toimintaan mitään uutta mullistavaa toimintamuotoa, sillä esimerkiksi pika-

luistelun osalta luistelukoulut, hokkarikisat ja muu junioritoiminta olivat jo nykyaikaa. Ohjaajille jaetut kasvatus- ja toimintaohjeet olivat kuitenkin tarpeellisia. Ne olivat yksinkertaisia ja antoivat virikkeitä sekä suunta- viivoja toiminnan toteuttamismahdollisuuksista.

Luisteluseurat joutuivat yhä kovempaan kilpaan nuorista. Seuratoiminnan pitää olla aktiivista ja virikkeitä nuorille antavaa, jotta luistelun parissa oleva nuori saisi tukea silloin, kun hän sitä eniten tarvitsee. Kaikista harrastajista ei suinkaan kehity huippuluistelijoina, mutta seuran koulutustoiminnan avulla moni nuori saadaan pysymään harrastuksensa parissa esimerkiksi kouluttamalla harrastetasolle jäävät ohjaaja-, valmentaja- ja tuomaritehtäviin.

Useissa seuroissa alkoi Nuori Suomi -toiminta vilkkaana. Joensuun Kataja oli selvästi aktiivisin. Joensuun Katajan luistelujaosto oli innoittava esimerkki luistelun juniorityöstä. Joensuulainen luistelu toimi pienin voimin. Luistelutoiminnan sieluna toimi Harisen perhe. He sovelsivat Nuori Suomi -periaatteita luistelukoulutoimintaan. Luistelukoulutoiminta veti joensuulaisia 5-12 vuotiaita lapsia harjoittelemaan luistelua runsain määrin. Keväällä -89 Joensuun Katajan järjestämään luistelukouluun osallistui 60 innokasta luistelijan alkua. Vetäjinä toimivat Aimo ja Sirkka Harinen ja heidän apunaan 16-vuotiaat luistelijatyötöt Krista Hirvonen ja Kirsi Tolvanen.

Nuori Suomi huipentui suurkisoihin

SVUL:n 90-vuotista taivalta juhlittiin 90-luvun alussa. Juhlavuoden avasi Kajaanissa 7.-11.3.1990 järjestetyt talvisuurkisat ja kesäkuussa olivat Suomen suurkisat Helsingissä. Talvikisojen päänäyttämö oli Kajaani, mutta erilaisia tapahtumia järjestettiin ympäri Kainuuta. Suuriin yleisötapahtumiin odotettiin jopa 40 000 henkeä. Talvisuurkisat olivat myös kansainvälinen tapahtuma. Osanottajia oli 15 eri maasta. Kisaviikon ohjelmassa oli muun muuassa toistakymmentä SM-kilpailutapahtumaa.

Talvisuurkisojen yhteydessä Kajaanissa pidettiin Hopealuistinfinaali, Hokkarikisojen finaali sekä short track SM-kilpailut. (TK 1990.)

Luisteluliiton hallitus korjasi 56 vuoden takaisen vääryyden myöntämällä Tampereen Pyrinnön Jorma Ruissalolle Suomen mestarin arvon vuoden 1935 SM-kilpailujen 500 metriltä. Usean varaslähdön jälkeen parina luistelleet Birger Wasenius ja Jorma Ruissalo tulivat rinta rinnan maaliin. Kaksi tuomaria oli tasapelin kannalla ja yksi kannatti Ruissalon voittoa.

Maaliviivan tuntu-massa kilpailua seurannut Clas Thunberg piti Ruissaloa voittajana. Luistelu kuitenkin uusittiin sääntöjen vastaisesti. Uuden luistelun voitti Wasenius ja hänet julistettiin Suomen mestariksi.

Suomen mestaruusmitali luovutettiin Jorma Ruissalolle Tampereella Pyrinnön 95-vuotisjuhlistsa 28.4.1991.

90-LUVUN EDUNVALVONTAA

Tekojäärataverkosto ja pikaluisteluhallihanke

Luisteluliiton pitkänajan tavoitteena oli saada riittävä tekojääverkosto Suomeen palvelemaan pikaluistelijoiden ja nuorten luistelarpeita sekä saada yksi valtakunnallinen luisteluhalli huippuluistelun ja muun jääurheilun käyttöön. Yhteistyössä jääpalloliiton ja TUL:n luistelujaoston kanssa oli tarkoitus luoda koko maan kattava tekojäärataverkosto.

Tekojääradat

Pikaluistelu siirtyi tekojääradoille 1960-luvulta alkaen. Kun maailmalle syntyi pikaluisteluun tarkoitettuja tekojääratoja 1960-luvun alussa, Suomeen avattiin ensimmäinen tekojäärata Helsingin Oulunkylään 1977 ja Seinäjoelle 1984. Luisteluliiton tavoitteena oli 1980- ja 1990-luvuilla tehdä yhteistyötä jääpalloliiton kanssa isojen tekojääratojen saamiseksi keskeisille luistelupaikkakunnille. Jälkikäteen ajatellen yhteistyö osoittautui yksipuoliseksi, kun jääpallolle tarkoitettut tekojääradat rakennettiin luisteluliiton myötävaikutuksella Poriin, Helsingin Kallioon, Varkauteen, Porvooseen, Jyväskylään ja Ouluun, mutta kaikissa hankkeissa pikaluistelu pudotettiin toteutusvaiheessa pois. Pikaluistelu oli mahdollista näillä 1985–2000 rakennetuilla radoilla ainoastaan Porin 333 metrin

radalla ja jossain määrin Jyväskylän radalla, jossa kaukalon portit avaamalla saatiin 333 metrin pikaluistelurata.

Pikaluisteluhallit

Pikaluistelu alkoi siirtyä halleihin 1980-luvun lopulla. Ensimmäinen pikaluisteluhalli avattiin Hollannin Heerenveeniin 1987, ja sen jälkeen oman hallinsa ovat saaneet kaikki menestyvät luistelumaat Suomea lukuun ottamatta.

Ensimmäiset hallisuunnitelmat luisteluliitto teetti yhdessä jääpalloliiton kanssa vuonna 1990 Oulunkylän tekojääradan kattamiseksi. Suomen Luisteluliitto jätti 5.4.1990 yhdessä TUL:n luistelujaoston, jääpalloliiton, valtakunnallisen luistelutoimikunnan ja pääkaupungin jääurheiluseurojen kanssa Helsingin kaupungin edustajille aloitteen Oulunkylän ison tekojääradan kattamiseksi. Tavoitteena oli saada tämä luistelu-urheilun ykköspaikka katetuksi vuoteen 1993 mennessä, jolloin oli mahdollisuus juhlistaa maailman kaikkien aikojen parhaan pikaluistelijan Clas Thunbergin syntymän 100-vuotismuistoa. Luisteluliitto anoi myös vuoden 1993 MM-kisoja Suomeen. Kattamissuunnitelma ei johtanut tuloksiin.

Halliasia nousi seuraavan kerran esille 1990-luvun lopulla, kun Helsinki haki vuoden 2006 talviolympialaisia. Tuossa yhteydessä hankkeelle varattiin tontti Myllypuron kaupunginosan kaavoituksessa Itä-Helsingistä. Kun Helsingin olympiahanke ei menestynyt, myös hallihankkeen eteneminen pysähtyi.

Luisteluliitto muutti ratastrategiansa 2000-luvulle siirryttäessä

Suurten jääpallon mahdollistavien jääkenttien sijaan liitto alkoi ajaa monikäyttöisiä kenttiä, joissa kiertävän pikaluisteluradan keskellä on yksi tai useampia kaukaloita tai yleisöluistelualueita. Samalla yhteistyökumppaneiksi tulivat taitoluistelu ja jääkiekko, joiden harrastaminen samanaikaisesti pikaluistelun kanssa tuli uudella konseptilla mahdolliseksi.

Vuoden 2005 alussa luisteluliitto perusti hallihankkeen edistämiseksi yhdessä taitoluisteluliiton kanssa oman yhtiön, Myllypuron Jääurheilukeskus Oy:n, ja palkkasi puoleksi vuodeksi projektipäälliköksi Seppo Hännisen. Yhtiön hallitukseen tulivat hankkeen vetäjinä Ilkka Rahnasto luisteluliitosta ja Peter Pomoell taitoluisteluliitosta. Projektin tuloksena syntyi yksityiskohtainen hankesuunnitelma 14 miljoonaa euroa maksavasta jääurheilun monitoimihallista Helsingin Myllypuroon ja ehdotukset valtion ja Helsingin kaupungin osallistumisesta hankkeen rahoitukseen. Asia oli näyttävästi esillä tiedotusvälineissä, mutta Helsingin kaupungin tuen saaminen hankkeelle osoittautui työlääksi.

Vuoden 2009 alussa Helsingissä järjestettiin taitoluistelun EM-kisat, ja samassa yhteydessä Kansainvälisen Luisteluliitto ISUn puheenjohtaja Ottavio Cinquanta vetosi Suomen poliittisiin päättäjiin hankkeen edistämiseksi. Keväällä 2009 Helsinki päätti teettää hallista oman hankesuunnitelmansa. Hankesuunnitelma valmistui vuonna 2010 ja päättyi

yli 40 miljoonan euron loppusummaan, eikä hanke edennyt.

Luisteluliiton hankkeen kanssa rinnakkain 2008-2010 myös Seinäjoella viriteltiin omaa hallihanketta, Etelä-Pohjanmaan Monitoimiareenaa, jonka puuhamiehinä toimivat Pekka ja Pasi Koskela. Tavoitteena oli Seinäjoen olemassa olevan tekojääradan kattaminen. Hanke eteni näkyvästi valmisteluvaiheeseen, mutta Seinäjoen kaupungin huonontuneen taloudellisen tilanteen vuoksi kaupunki päätti kesällä 2010, ettei se osallistu hankkeeseen. (*Ilkka Rahnasto 2011*)

Pienoismalli Oulunkylän kentän kattorakenteesta. Tavoitteena oli saada tämä suomalaisen luistelu-urheilun ykköspaikka katetuksi vuoteen 1993 mennessä. Luisteliitto teetti Rakennus Polar Oy:llä alustavan suunnitelman tekojään kattamisesta. Laskelman mukaan kustannukset olisivat olleet n. 30 miljoonaa markkaa, mikä olisi ollut kohtuuhinta, puhutaanhan täysin uuden hallin rakentamisen yhteydessä yleensä sadoista miljoonista markoista.

Puheenjohtajuus siirtyy
Olli Punttilalta Jussi
Pajuselle.

Uusi puheenjohtaja Jussi Pajunen

Luisteluliiton syysliittokokous Lahdessa 1991 veti tavanomaista enemmän jäsenistöä kokouspaikalle, sillä se oli vaalikokous, jossa valittiin uusi puheenjohtaja, koska Olli Punttila ilmoitti työesteidensä takia olevansa estynyt jatkamaan liiton peräsimessä.

Olli Punttila toimi SLL:n puheenjohtajana viisi vuotta ja luopui puheenjohtajuudesta työasioidensa takia. Syksyn liittokokous valitsi toimitusjohtaja Jussi Pajusen yksimielisesti liiton uudeksi puheenjohtajaksi. Hänen isänsä Aarno Pajunen oli myös innokas luistelumies ja toimi mm. liiton puheenjohtajana 1960–1975. Jussi matkusteli paljon luistelukilpailuissa ja sai siten kosketuksen tuon ajan suuriin luistelijoihin Juhani Järviseen, Toivo

Saloseen, Keijo Tapiovaaraan ja moniin muihin koti- ja ulkomaisiin luistelutähtiin.

Samassa kokouksessa vahvistettiin myös talousarvio ja toimintasuunnitelma, joka varmistaa, että satsaus huippupikaluiste luun jatkuu seuraavinakin vuosina hyväksi havaitulla valmennuslinjalla. Liittokokous vahvisti liitolle ennätysuuren, 1,7 miljoonan markan talousarvion, joka varmistaa liiton valmennuslinjan jatkamisen täyspainoisena. Rahoista puolet varattiin valmennus- ja kilpailutoimintaan. Short track –luistelun kehittämiseen satsataan taloudellisesti, mikäli sille löytyy riittävän vahva tukija. Short track –luistelun tavoitteena on saada mahdollisimman paljon nuoria samoihin kilpailuihin kokemaan luistelun riemua ja tuntemaan yhteenkuuluvuutta.

Kokouksessa päätettiin myös jatkaa Nuori Suomi -luistelukampanjan vetämistä yhteistoiminnassa taitoluisteluliiton ja TUL:n luistelujaoston kanssa. Luistelukampanjan päämääränä on harrastajamäärän lisääminen. Uutena toimintamuotona järjestetään jatkokoulutusta Nuori Suomi- koulutuksen saaneille ohjaajille.

Helsingin juhlakokouksessa valittiin uuden puheenjohtajan lisäksi erovuoroisista hallituksen jäsenistä edelleen jatkamaan liittohallituksessa Taisto Luotoharju Kangasalta, Pertti Kiiskinen Oulusta ja Martti Heino Lahdesta. Hallituksesta eroa pyytäneen Anja Järvisen tilalle valittiin Maija Horsmalahti Valkeakoskelta. Ilkka Rahnaston auki jättämään paikkaan valittiin Pertti Niittylä. Hallituksessa jatkoivat Pekka Rapila, Pekka Etelä ja Raimo Ylä-Sulkava.

Jotain saatiin aikaan – paljon jäi tekemättä

SLL:n puheenjohtajatehtävänsä Lahdessa 1990 jättänyt Olli Punttila kirjoitti Luisteliija 6/1990 -lehdessä oman arvionsa toimikaudestaan: Urakka on täynnä. Kun minut valittiin luisteluliiton puheenjohtajaksi ilmoitin, että kaksi kautta eli neljä vuotta on sopiva aika hoitaa puheenjohtajuutta. Kahdessa vuodessa ei ehdi saada aikaan haluamiaan muutoksia. Neljässä vuodessa annit on annettu. Sääntömuutoksista johtuen minulle kertyi viisi vuotta liiton keulassa.

Lähden hyvillä mielin. On tietysti monta asiaa, jotka olisin halunnut ja jossain vaiheessa kuvittelinkin voivani tehdä. Liiton talous on vakaa. Ensi vuoden budjetti on liiton kokoon nähden iso mutta tasapainossa. Pikaluistelun aallonpohja on takanapäin. Yhteistyö TUL:n kanssa pelaa. Huippupikaluiستeluprojekti tulee antamaan tuloksia jo tänä talvena. Nuorissa on muutamia tosilahjakkuuksia, jotka tuovat iloa luistelun ystäville tällä vuosikymmenellä.

Olen nämä vuodet korostanut pikaluistelun erillisenä urheilulajina lepäävän luistelun – laajasti käsitettynä – kasvavan harrastuksen varassa. Tästä syystä ja sääntöjensäkin mukaisesti liiton tulee huippupikaluiستelun ohessa toimia luisteluharrastuksen edistämiseksi ja erityisesti tehdä työtä isojen tekojääratojen rakentamiseksi.

Näinä vuosina on kehitetty edelleen monia edeltäjäni aikana aloitettuja projekteja kuten hokkarikisaa ja harrastusluistelua. Uusia hankkeita ovat olleet maratonluistelu ja short track -luistelun uudelleenlämmittely.

Kansainväliset yhteydet ovat jokaiselle urheilijalle tärkeitä. Järjestämämme kahdet maailman-

cup-kisat ovat viestittäneet maailmalle, että olemme edelleen aktiivisia ja kykeneviä järjestämään suuria kisoja. Myös osallistuminen ISUn kongresseihin koen hyödylliseksi. Meidän tulee myös olla aktiivisia muutoksien saamiseksi tähän hyvin vanhoilliseen lajiin. Kahdessa viime kongressissa esitimme useampia muutoksia sääntöihin. Juniorien ikärajaan saimme korjauksen, muut esityksemme aiheuttivat laajan keskustelun vaikka eivät vielä johtaneet tuloksiin.

Nuorten ja sprinttereiden PM–kisojen aikaansaamisen koen voitoksemme. Ne ovat osoittaneet nuorten luistelijoidemme olevan oikealla tiellä. Saavutetut mestaruudet ja mitalit ovat antaneet uskoa paremmasta tulevaisuudesta.

Pienessä liitossa on se hyvä puoli, että oppii tuntemaan nopeasti lajin piirissä työtä tekevät. Minulle puheenjohtajuuden hoitaminen on ollut myös vaihtelua kovaan työelämään. Olen itse saanut näinä vuosina varmasti yhtä paljon kuin olen kyennyt antamaan. Liittohallituksessa kansani työskennelleet henkilöt ovat tukeneet työtäni poikkeuksetta erinomaisesti. Erityinen kiitos on osoitettava tietysti liiton toimistolle, joka tekee uhrautuvaa työtä.

On hyvä jättää tehtävät luotettaviin käsiin. Jussi Pajusessa on kodin perintönä oikeata henkeä. Arvostettuna yritysjohtajana hänellä on kykyä vetää liittoa vauhdikkaasti eteenpäin. Käymissämme keskusteluissa olen todennut hänellä olevan samankaltaiset näkemykset liiton perustehtävistä kuin mitkä olemme viime vuosina suunnitelmiiimme kirjanneet.

Toivotan onnea ja menestystä uudelle johdolle. En aio unohtaa pikaluistelua, vaan olen luvannut auttaa Oulunkylän kattamisprojektin toteuttamisessa. Olli Punttila (Kirjoitus Luisteliija-lehdessä.)

Puheenjohtajan palstalta

Jussi Pajunen päätti kahdeksanvuotisen kautensa luisteluliiton puheenjohtajana. Hänen kahdeksaan vuoteensa mahtui yhden luistelijasukupolven vaihtuminen toiseksi, kahden luistelijoukueen yhdistyminen yhdeksi liitoksi sekä talouslama Suomessa ja siitä johtuen liiton talouden tiukkuus. Pettymyksiäkin oli. Päälimmäisenä onnistumisista oli Oulunkylän yleisluistelun EM98 -kilpailujen onnistuminen, uuden nuoren luistelijapolven tulosparannukset ja luisteluliiton 90-vuotisjuhlat. Jussi Pajunen onnistui suuntaamaan sovittelevalla, rakentavalla ja kannustavalla johtamistyyliällään liiton toiminnan ohi karikoiden. Hän jätti puheenjohtajuuden luisteluliiton ollessa velaton ja riidaton, kiitti uusi puheenjohtaja Ilkka Rahnasto Pajusta.

SL:n kuva-arkisto

Puheenjohtajuus vaihtui Ilkka Rahnastolle

Jussi Pajusen kahdeksan vuotta kestänyt liiton puheenjohtajakausi päättyi vuoden 1998 lopussa. Syysliittokokous valitsi vuonna 1964 syntyneen oikeustieteen lisensiaatin Ilkka Rahnaston yksimielisesti Jussi Pajusen seuraajaksi.

Seinäjoen Urheilijoita aktiivikaudellaan edustanut Ilkka Rahnasto voitti 1970- ja 1980-luvuilla useita nuorten Suomen mestaruuksia sekä saavutti yleisen sarjan matka-voittoja.

Uutena puheenjohtajana hän näki pikaluistelun tärkeimmäksi tehtäväksi huippuluistelun ja nuorisotoiminnan tasapainoisen kehittämisen sekä olympiakisojen ja sitä kautta katetun pikaluisteluhallin saamisen Helsinkiin.

Huippuluistelijoiden kehittyminen ja harrastajamäärien lisääntyminen olivat vuodenvaihteessa aloittavan puheenjohtajan mielestä olemassaolon kysymyksiä pikaluistelulle. Siksi liittokokouksen hyväksymässä

valmennuskeskusprojektissa painotettiin kin terävimmän huipun lisäksi lajin turvaamiseen valmentajakoulutusta lisäämällä, seuratoimintaa kehittämällä ja luistelukoulujärjestelmää täysipainoisesti jatkamalla.

Talouden painopiste valmenuksessa

Syysliittokokouksessa hyväksyttiin myös liiton tulevien vuosien menestystekijöiden varmistamiseen tähtäävä toiminta- ja taloussuunnitelma sekä siihen liittyvä kahden miljoonan markan talousarvio.

Valmennus- ja kilpailutoiminta määriteltiin liiton talouden pääkohteeksi myös kaudella 1998-1999. Junioritoiminta, jolla turvataan lajin tulevaisuus, vie lähes puolet koko budjetista. Taloudellinen pääpanostus päätettiin kohdistaa liiton päätehtävän, huippuluistelun edistämiseen. Luistelijoiden kilpailullisena päätavoitteena oli päästä EM- ja MM-kisoissa viimeiselle kilpailumatkalle. Tarkoituksena oli myös saada Suomen luistelijoiden osanottajamäärä kasvamaan tulevissa EM- ja MM-kisoissa, mikä merkitsee vähintään yhden luistelijan saamista kahdenkymmenen parhaan joukkoon sekä juniorien MM-kisoissa kuudentoista parhaan joukkoon.

Esa Puolakka

Luisteluliiton hallitus nimesi 26-vuotiaan pieksämäkeläisen liikunan ohjaajan Esa Puolakan liiton uudeksi koulutus- ja valmennuspäälliköksi maaliskuun 1995 alusta alkaen.

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

Miksi Suomeen ei saatu MM-kisoja 1993?

Luisteluliitto haki miesten MM-kisoja tai vaihtoehtoisesti sprinttereiden MM-kisoja vuonna 1993. Perusteluina esitettiin järjestelykykyjen lisäksi Clas Thunbergin syntymän 100-vuotisjuhlavuotta, arvokisojen harvalukuisuutta sekä pikaluistelun saamista takaisin huipulle. Kisojen saannin toivottiin myös vauhdittavan Oulunkylän tekojääradan kattamista.

Perustelut eivät kuitenkaan riittäneet, vaan miesten kisat menivät Norjaan Hamariin Lillehammarin talvikisojen esikisoiksi. Japanin luisteluliiton vahva markkinointi ilmaisine matkoineen hallituksen jäsenille puolisoineen maailmancup-kilpailuun ratkaisi sprinttereiden MM-kisojen päätyminen Japaniin vuonna 1993. ISUn hallitus ei sentään jättänyt Suomea ilman arvokisoja. Taitoluisteluliiton puheenjohtaja Satu Procopé onnistui taivuttelemaan ISUn johdon antamaan taitoluistelun EM-kisojen järjestämisen v. 1993 Suomelle. Eräs omituisuus asiassa oli, että luisteluliiton edustajilla ei ollut mitään tietoa taitoluisteluliiton anomuksesta, ennen kuin kongressin alussa he saivat siitä kuulla. Paikallaan olisikin ollut parempi koordinaatio liittojen kesken. *(Luistelija 4/1990.)*

Sääntömuutoksia

ISUn kongressissa Uudessa Seelannissa 1990 mainostamissäännöksiä muutettiin siten, että luistelijoiden sai olla ISUn kilpailuissa yksi 13 cm² suuruinen kaupallinen mainos sekä kilpailuasussa että lämmittelyasussa.

Doping-rangaistukset yhdenmukaistettiin KOK:n hyväksymien sääntöjen kanssa. Efedriinien ja muiden piristeiden käyttö on lievemmin rangaistava teko kuin anabolisten steroidien yms. käyttö.

ISUn mestaruuskilpailuihin asetettiin tulosraja, mikä on 5000 metrillä alle 8 minuuttia ja naisten 3000 metrillä alle 5.30 minuuttia. Talviolympialaisten matkajärjestystä muutettiin siten, että kisat alkavat miesten 5000 ja naisten 3000 metrin luistelulla.

Rullaluistelulle anotaan kansainvälisen liiton jäsenyys

Rullaluistelu on maailmanlaajuisesti elänyt voimakasta nousukautta. Myös Suomessa on lajin piiriin tullut aivan uusia harrastajia. Erityisenä veturina ja innostajana on toiminut pääkaupunkiseutulainen Katukiitäjät. Myös luisteluliitto on halunnut olla mukana tässä kehityksessä. Elokuun kokouksessaan liittohallitus päätti anoa rullaluistelun kansainvälistä jäsenyyttä. Perinteikkäät suomemestaruuskilpailut saavat varmasti uusia tapahtumia seurakseen. *(Luistelija 3/1993; puheenjohtajan palsta.)*

90-LUVUN KOULUTUS JA VALMENNUS

Jyri Pesosen irtisanouduttua ja siirtyessä vuodenvaihteessa liikunnanopettajaksi, liittohallitus nimesi hänen sijaisekseen toistaiseksi Sauli Pollarin. Sauli hoiti koulutus- ja valmennuspäällikön tehtäviä oman toimensa ohessa apunaan maajoukkuevalmentajat.

Viime kaudella luisteluliitto siirtyi hollantilaisen huippuvalmentajan Tjaart Kloosterboerin kauteen valmennuksessa. Hyväksi todettua valmennuslinjaa päätettiin jatkaa meneillään olevan kauden loppuun. Tavoitteena oli tällä kaudella saada lisäpaikkoja arvokisoihin ja varmistaa pikaluistelijoiden kuuluminen Albertvillen kisajoukkueeseen. Tätä varten liiton edustusjoukkueen valmennus muutettiin lähes ammattimaiseksi. Suurilla taloudellisilla satsauksilla liitto yhdessä TUL:n luistelujoukoston kanssa pyrki luomaan huipuilleen mahdollisimman ihanteelliset harjoittelumahdollisuudet. (*Luistelija* 6/1990.)

Suomalainen valmennuslinja

Vuonna 1995 luisteluliitossa päätettiin siirtyä hollantilaiseen valmennuslinjaan. Hollantilaisen valmentajan palkkaamisen tärkein tavoite oli saada Suomeen mahdollisimman paljon tietoa hollantilaisesta luisteluajattelusta. Tiedon kokoamiseksi perustettiin huippuluistelukomitea, jonka tehtävänä oli muokata hollantilaista luistelun perustietoa ”suomalaiseksi valmennuslinjaksi” ottamalla siitä kaikki suomalaisille sopiva tieto ja

soveltaa sitä suomalaiseen mentaliteettiin.

Karut taloudelliset realiteetit pakottivat liiton kuitenkin luopumaan pätevistä ja pidetystä hollantilaisvalmentajasta. Tuli kiire kirjata Tjaart Kloosterboerin ja Rudi van Oostenin mukanaan tuoma huippuvalmennusoppi, jotta voitiin jatkaa valmennusta heidän linjoillaan. Rudin yllättävän nopea lähtö asetti huippuluistelukomitealle raskaan vastuun kaiken valmennustiedon muokkaamisessa kirjalliseen asuun, jotta seuravalmentajat saisivat kättä pitempää materiaalia työnsä pohjaksi.

Valkeakosken seuraparlamentissa Rudi ihmetteli, miksi seurat eivät tarvinneet hänen palveluksiaan. Vuosi sitten häntä pyydettiin jatkamaan juniorijoukkueen valmennuksen lisäksi erityisesti seurojen valmennustoiminnan tukemista. Aputarjoukset seuroille eivät juurikaan ottaneet vastakaikua. Seuroilla tuntui kaikki olevan kunnossa.

Osa tästä tietämättömyydestä menee myös liiton tiedotuksen piikkiin. Vaikka liitto yritti omasta mielestään välittää tietoa seuravalmentajille valmennusavusta, oli kuitenkin jostain syystä syntynyt tietokatko liiton ja seurojen välille. Syitä valmennusavun käyttämättä jättämiseen oli monia. Ehkä yksi syy oli kielimuuri.

Suomen olympiayhdistys

Suomen Luisteluliiton edustajina olivat olympiadilla 1989–1992 Olli Puntila, Jussi Pajunen ja varalla Keijo Tapiovaara ja Pekka Rapila.

HELSINGIN TYÖVÄEN LUISTELIJAT RY

(*Helsingin työväen Luistelijat – Seitsemän vuosikymmentä 1928–1998, otteita HTL:n historiikista; Voitto Raatikainen, Heikki Forsman*)

Seuraa perustettaessa jäi historian kirjoihin pysyvästi perustajajäsenten nimet, M.A. Kohtanen ja Ole Larsen. Ole Larsenin nimi on säilynyt myös jälkipolville, sillä vuosittain järjestetään hänen muistokilpailunsa. Ole Larsen oli lahjakas pikaluistelijä ja innostava seurajohtaja. Hänen uransa oli lyhyt, sodan katkaistessa nuoren elämän ennen aikojaan.

Seuran urheilulajit, pikaluistelu ja pyöräily ovat taanneet sen, etteivät vuodenajtakkaan tuo välikausia toimintaan. Luistelijalle pyöräily on hyvä harjoitusmuoto.

Seuran nimekkäimmistä hahmoista voidaan mainita Sulo Punkkinen ja Areniuksen veljekset, jotka ovat osallistuneet lukuisiin arvokilpailuihin.

HTL:n perustaminen

Yleisseuroissa ei tuettu pikaluistelua tarpeeksi, joten luistelijat ryhtyivät puuhaamaan erikoisseuraa. Noin 50 lajin harrastajaa kokoontui alustavaan kokoukseen 14. maaliskuuta 1928 Eläintarhan lahdella sijainneen työväen luistinradan pukuhuoneeseen. Päätös perustamisesta oli yksimielinen. Väliaikainen toimikunta piti jo viikkoa myöhemmin kokouksen, jossa hyväksyttiin TUL:n mallisäännöt ja päätettiin liittyä liittoon. Yleinen kokous pidettiin 28.3.1928 työväentalon kokoushuoneessa. Tämä kokous sinetöi virallisen

toiminnan alkamisen. TUL-lehti suhtautui erikoisseuran perustamiseen myönteisesti, olihan sen sielu Väinö Koivula yksi sen puuhamiehistä ja valittu myös johtokuntaan. Sen sijaan Työväen Urheilulehdessä nälvittiin tahtumaa:

”Olemme saaneet kuulla, että tänne pääkaupunkiin on perustettu erikoiset hiihto- ja luistelu-seurat.... Luistelu-seuran on pykännyt ylös TUL-lehden toimittaja V. Koivula. Pian kait saamme kuulla hiihto- ja luistelukilpailuista täällä pääkaupungissa. No, Koivulan luistelu-seura siinä jotenkuten pärjää – onhan täällä vielä jäätä Elannon jääkellarissa...”

Pöytäkirjojen mukaan oli ”Jääkenttien Nurmi” Clas Thunberg lupautunut selostamaan kirjeellisesti luistelijain harjoittelua kesän ja syksyn osalta ulkomailla harjoittelunsa vuoksi. Tästä alkoi Thunbergin ja HTL:n ystävyys, joka kesti mestarin kuolemaan asti.

Kallion rata 400 metrin mittaiseksi

Viides vuosikymmen aloitettiin taistelulla Kallion radan saattamiseksi SM-kilpailujen vaatiman 400 metrin mittaiseksi. Siitäkin selvittiin, kuten myös SM-kilpailujen järjestämisestä.

Toistamiseen hoidettiin naisten MM-kilpailut 1971. Ja perään pyöritettiin SM-kilpailujen ruletti. HTL sai tunnustusta poikkeuksetta kaikkialta. Suomen SLL:n johtoon kuuluva

SLL:n kuva-arkisto

Seuran nimekkäimmistä hahmoista voidaan mainita mm. Sulo Punkkinen, joka osallistui aktiivikautenaan lukuisiin arvokilpailuihin ja myöhemmin aktiivisesti järjestötoimintaan.

Kuvassa Juhani Järvinen. MM-vuoteen liittyy myös Jussin 1500 metrin ME 2.06,3, joka kesti ennätyksenä kuukautta vaille seitsemän vuotta.

SLL:n kuva-arkisto

Simeon Kolkka kirjoitti Suomen Luisteluliiton äänenkannattajassa otsakkeella: ”HTL uskalsi, uhrasi ja onnistui”.

Häpeillen meidän on tunnustettava, ettei yksikään Suomen Luisteluliiton alaisista seuroista halunnut järjestää tämänvuotisia yleisluistelun suomenmestaruuskilpailuja eikä naisten maailmanmestaruuskilpailuja, jotka ISU oli Suomelle myöntänyt. Molempien kilpailujen järjestelytehtävät otti vastaan TUL:n seura, Helsingin Työväen Luistelijat

HTL:n onnistuminen on erinomaisen seura-hengen varassa. Kaikki jotka kynnelle kykenevät, kantavat kortensa kekoon, vahvoista veteraaneista nuoriin nappuloihin.”

Vuosikymmenen suuriin menetyksiin kuului jo aikaisemmin tuloksiaan parantaneen Rauli Helénin vakava loukkaantuminen. Sapporon kisoihin valmistautunut Rauli joutui Pirkkolassa 29.12.1969 harjoitellessaan yhteentörmäykseen jääpalloilijan kanssa. Raulin selkärangasta murtui nikama ja hänen jalkansa halvaantuivat. Hän on kilpaillut selkäydinvammaisten MM-kisoissa useissa lajeissa.

Seuran naisluistelun kärkinimiä olivat Tarja Hägg ja Kaija-Liisa Keskivitikka. Hägg saavutti hopeatilan 1977 naisten sprintterikilpailuissa.

Juhani Järvisen maailmanmestaruus Oslolla

Lasse Parkkinen oli miesten maailmanmestari 1947. Tarvittiin 12 vuotta ennen kuin seuraava mestarinseppelä asetettiin suomalaisen kaulaan. HTL:n Juhani Järvisen maailmanmestaruus Oslolla on vielä tänäänkin viimeisin suomalaisen hankkima varsinainen miesten maailmanmestaruus. HTL:n rohkeat tempaukset jatkuivat. Suomen Luisteluliitto tarjosi seuralle MM-kilpailujen isännöityä. Tämäkin haaste otettiin vastaan. Vuoden 1968 MM-kilpailut järjestettiin kaikella kunnialla.

Kesällä 1984 luistelupiirit tavoitti murheen viesti. Juhani Järvinen oli poistunut joukosta.

SLL:n kuva-arkisto

Kuvassa Timo Järvinen keskittyneenä starttiin.

Timo Järvinen olympiajäillä

Timo Järvinen oli ensimmäistä kertaa olympiajäillä Calgaryssä ja toisen kerran 1992 Albertvillessä. Hän edusti Suomea myös MM- ja EM-kisoissa, maailmancupeissa ja maaotteluissa sekä voitti kuusi kertaa Suomen miesten yleismestaruuden.

HTL:n naisluistelun menestyksestä vastasi Virve Mäkelä, joka voitti 80-luvulla SM-kultaa ja hopeaa sprinteissä. Johanna Laine voitti seitsemän yleisluistelijoiden SM-kultaa 2000-luvulla. Nuorista miehistä Mika Poutala menestyi 2000-luvulla.

Maratonluistelijat Timo Järvinen, Sepo Heinonen, Kalle Valtonen, Pekka Pajunen ja Matti Kilpeläinen luistelivat seuralla mainetta.

”Jussin luistelu” – kuntoluistelutapahtuma

Miten Jussin luistelu sai alkunsa? Marja Peltolan mukaan kaikki oli lähtöisin Jussi Järvisestä itsestään. Hän alkoi puhua ja pohtia sitä, miten saataisiin paljon joukkoja liikkeelle luistelun pariin. Tämän pohdiskelun aikana Kalevan Kiertäjät otti yhteyttä Jussiin ja kyselivät, miten kuntoluistelun järjestäminen onnistuisi HTL:ltä. Sen jälkeen aloitettiin yhdessä asian ideointi ja Jussi keksi tämän 30 kilometrin rataluistelun, kertoo Marja Peltola.

Tästä 30 km:n kilpailusta on muodostunut pitkiä matkoja luistelevien suosikki. Se on ollut osa Kalevan kierrosta, ja se on hoidettu yhdessä HLK:n kanssa. HTL on vastannut järjestelyistä vuodesta 1976 ensin yksinään

SLL:n kuva-arkisto

HTL:n naisluistelun menestyksestä vastasi Virve Mäkelä, joka voitti 80-luvulla SM-kultaa ja hopeaa sprinteissä. Virve voitti sprinteissä kultaa myös 1979 ja hopeaa 1978 HKL:n väreissä.

ja myöhemmin Helsingin Luistinkiittäjien kanssa.

Myös Kallion kentälle tuli tekojää, ja siellä on järjestetty muun muassa Ole Larsenin ja Juhani Järvisen muistokilpailuja.

Täysi tusina puheenjohtajia

HTL:n puheenjohtajia on vuosikymmenien aikana ollut jo täysi tusina. Heillä jokaisella oli oma näkemyksensä aikakautensa luistelusta ja sen tilasta.

Sulo Punkkinen oli puheenjohtajana 1950–1969 ja 1971–1978. Hän toimi seuran perustamiskokouksen tavoitteiden mukaisesti noudattaen perustamiskokouksen luomia tavoitteita: ”päämääränämme on pikaluistelun kehittäminen ja tason laajentaminen”. Juhani Järvinen oli puheenjohtajana 1970 ja 1981–1984. Hänen näkemyksensä mukaan liiton kaikilla sektoreilla pitäisi luoda pitkäjänteiset suunnitelmat, mutta etenkin eri urheilun aloilla.

Mirja Peltola oli puheenjohtajana 1990–1997 ja Anja Järvinen puheenjohtajana 1987–1989 ja 1998–. Anja Järvisen johtoajatuksena oli: ”Kaikista ei voi tulla mestareita, mutta kaikille voi jäädä tapa harrastaa liikuntaa fyysisen kunnon ylläpitämiseksi. Nuorissa on seuran tulevaisuus. Nuoret tuovat myös usein vanhempansa mukaan ja näin seuran toimitsijajoukko saa uusia voimia. Koska Suomen pikaluistelun taso ei ole yhtä korkealla ja laajalla tasolla kuin 1950 ja 1960-luvuilla, niin nyt olisi aika nostaa pikaluistelu Suomen urheilukartalle. Siihen me luisteluväki voimme vaikuttaa omalta osaltamme.”

SVUL ajettiin alas – järjestöelämässä perusteellinen muutos

SVUL ajettiin alas ja tilalle tuli yhteiset erikoisliitot ja niiden yhteenliittymä Suomen Liikunta ja Urheilu. HTL liittyi uuteen Suomen Pyöräilyunioniin ja Suomen Luisteliittoon, mutta sen kantajärjestö oli edelleen TUL.

Seuralla oli juuri ennen syntymäpäiväänsä suururakka yhdessä HLK:n kanssa, vuoden 1968 miesten ja naisten Euroopan mestaruuskilpailujen järjestäminen. Kilpailujen järjestäminen oli kahden seuran harteilla. Harvoin on arvokilpailuja viety niin rikkeettömästi lävitse kuin tammikuun alussa Oulunkylässä. Yhtään valitusta ei arvovaltaiselta ulkomaiselta johtoporukalta enempää kuin huipputasen kilpailijoiltakaan tullut. Mutta silti on muistettava, ettei arvokilpailuja enää anneta paljaan taivaan alle, joten Sulo Punkkisen vuosikokouksessa esittämä ponsi lienee paikallaan: *”On ponnisteltava katetun pikaluisteluhallin saamiseksi Helsinkiin”*

Helsingin Työvään Luistelijat saavutti 1998 seitsemänkymmenenvuoden iän.

Clas Thunbergille muistolaatta Oulunkylään

Suomen kaikkien aikojen paras luistelija Clas Thunberg sai parikymmentä vuotta kuolemansa jälkeen 30.11.1994 muistolaatan Oulunkylän Urheilupuiston jäädastadionin aulaan. Laattahankkeen alullesaattajana oli Helsingin kaupunginvaltuuttu Georg C. Ehnrooth sekä edesmennyt Leo Jokela.

Rouva Alice Thunberg ja muu arvovaltaisen kutsuvierasjoukon läsnäollessa yliormestari Kari Rahkamo piti paljastuspuheen korostaen Thunbergin merkitystä Helsingin kaikkien aikojen parhaana urheilijana. Kunniaavartiossa olivat luistelilajalupaukset Jenny Andberg ja Janne Hänninen.

Alice Thunberg täytti heinäkuun 21. päivänä 1994 yhdeksänkymmentä vuotta.

Rouva Alice Thunbergin läsnäollessa yliormestari Kari Rahkamo paljasti Thunbergin muistolaatan Oulunkylän Urheilupuistossa.

SLL:n kuva-arkisto

Clas Thunberg -mitali

Huhtikuun 5. päivänä 1993 tuli kuluneeksi 100 vuotta ”jääkenttien Nurmen” Clas Thunbergin syntymästä.

Pikaluistelun Tuki ry lyöttäytti kaksipuolisen Clas Thunberg -juhlamitalin, jonka suunnitteli kuvanveistäjä Reijo Paavilainen. Mitali valmistettiin 300 kappaletta, ja mitali nro 1 luovutettiin tasavallan presidentille ja nro 2 rva Alice Thunbergille.

Clas Thunbergin muistokilpailut pidettiin hänen arvoisissaan puitteissa 1988. Luistinkiittäjät järjestivät nämä kilpailut, joissa Outi Ylä-Sulkava luisteli 16-vuotiaiden tyttöjen 1500 m:llä helposti muistettavat numerot 2.25,25. Jaana Kivipeltokin piti melkoista tahtia ja luisteli naisten 1500:llä 2.20,87.

Rouva Alice Thunberg luovuttaa SE-tytölle Outi Ylä-Sulkavalle Thunberg mitalin n:o 105.

Reijo Paavilaisen suunnitteleman Clas Thunberg-mitalin materiaali on pronssia ja siinä on kaksipuolinen lyönti.

HÄNNISEN, KOSKELAN JA POUTALAN JOHDOLLA TAKAISIN HUIPULLE

Suomalainen pikaluistelu eli vahvaa kehityksen ja menestyksen aikaa 1990–2010 välisenä aikana, josta osoituksena oli monen luistelijan palkintokorokkeelle pääsy MM- ja EM-kilpailuissa sekä pisteille sijoittumiset. Luisteluliiton toiminta kehittyi voimakkaasti pikaluistelun lisäksi myös rullaluistelussa ja tapahtumatoiminnassa.

Aikakauden päätapahtumista voidaan mainita mm. pikaluistelun junioreiden MM-2000 kilpailut Seinäjoella, Euroopan nuorten talviolympiakisat 2001 Kajaanissa, maailman huippusprintterien kohtaaminen Helsingissä, yleisluistelijoiden ja sprinttereiden maailmancup, MM- ja EM-kilpailut, unohtamatta SM-pikaluisteluita.

2000-luvulla oli kolmet olympialaiset: Salt Lake City 2002, Torino 2006 ja Vancouver- Oval Richmond Kanada 2010. Salt Lake Cityssä Suomea edustivat Janne Hänninen, Risto Rosendahl ja Vesa Rosendahl. Torinossa olivat mukana Pekka Koskela, Janne Hänninen, Mika Poutala ja Risto Rosendahl. Vancouverissa luistelivat Mika Poutala, Pekka Koskela, Tuomas Nieminen ja Markus Puolakka. Sijoitukset eivät kuitenkaan vastanneet odotuksia näissä kolmessa olympiatapahtumassa.

Salt Lake Cityssä parhaan sijoituksen saavutti Janne Hänninen ollen 2x500 m:n luistelussa sijalla 15., 1000 m:n matkalla hän sijoittui sijalle 10 ja 1 500 metrillä sijoitus oli 13:s.

Torinossa Pekka Koskela oli suomalaisista paras sijoittumalla 2x500 m:n luistelussa

kymmenenneksi. Janne Hänninen oli samalla matkalla viidestoista.

Vancouverista odotettiin mitalia 500 m:n luistelusta ja se olikin lähellä, kun Mika Poutala sijoittui ensimmäiseksi 500 m:n luistelun ensimmäisellä kierroksella, mutta toinen luistelu epäonnistui ja hänen sijoituksensa oli yhdestoista ja lopullinen sijoitus 5:s. Muihin talviurheilulajeihin verrattuna suomalaisluistelijoiden suoritus oli hyvä Mikan luistelun ansiosta.

Vuonna 2004 Suomen luistelumaajoukkueeseen kuuluivat Janne Hänninen, HLK; Vesa Rosendahl, HTU; Risto Rosendahl, HTU; Johanna Laine, HTL; Anna Horsmalahti, VaHa; Mari Kaivanto, VaHa; Maajoukkueen valmentajana toimi Timo Järvinen.

Calgary-teamiin, jonka valmentajana toimi Jack Walters, kuuluivat Janne Hänninen, Vesa Rosendahl ja Risto Rosendahl.

Olympiavalmennettavia olivat Janne Hänninen, Vesa Rosendahl ja Risto Rosendahl. N-stipendiaatteja olivat Pekka Koskela ja Anna Horsmalahti.

Pikaluistelun toiminta-alueella maajoukkueen nousu kohti maailman kärkeä jatkui varsinkin miesten 500- ja 1500 metrin matkoilla. Suomi nousi vuonna 2004 maailmancup-pisteissä mitattuna sijoille 4. – 7.

Matkakohtaisissa MM-kisoissa Soulistä oli viisi suomalaista eli Janne Hänninen, Pekka Koskela, Mika Poutala sekä Vesa ja Risto Rosendahl. Paras saavutus oli Pekka Koskelan kuudes sija 500 metrin luistelussa. Lisäksi

Mika Poutala voitti yleisluistelijoiden EM-kisoissa 500 m:n matkan, Janne Hänninen oli sprinttereiden MM-kisoissa toisella 1000 m:n matkalla kolmas ja yhteispisteissä 8., ja Pekka Koskela oli kolmas matkakohtaisten MM-kisojen toisen päivän 500 m:n matkalla.

Luisteluliiton pitkänajan tavoitteena oli saada riittävä tekojääverkosto Suomeen palvelemaan pikaluistelijoiden ja nuorten luisteluarpeita sekä saamaan yksi valtakunnallinen luisteluhalli huippuluistelun ja muun jääurheilun käyttöön lähivuosina.

Jääurheilun monitoimihallin rakentamissuunnitelma Helsingin Myllypuroon edistyi, kun keväällä 2008 perustettiin jääurheiluliittojen olosuhdetyöryhmä, jossa luisteluliitolla oli näkyvä rooli. Hanketta ajamaan koottiin toimikunta, jossa luisteluliitolle oli näkyvä rooli ja Seppo Hänninen toimi hankkeen projektipäällikkönä. Hallihakkeelle laadittiin projektisuunnitelma, ja opetusministeriölle jätettiin rahoitushakemus, mutta hanke ei koskaan toteutunut.

Luisteluliitto pyrki myös vaikuttamaan mm. järvijääratojen ylläpitoon. Ratoja on talvisin jo yli 100. Myös kevyen liikenteen väylien pinnoitteiden parantamiseen pyrittiin vaikuttamaan, jotta ne palvelisivat paremmin rullaluistelijoina. (*SLL toimintakertomus 2008.*)

Luisteluliiton rooli lähtee 2000-luvulla jälleen kasvuun

Pikaluistelun huippu-urheiluun perinteisesti keskittynyt luisteluliitto uudisti merkit-

tävästi strategiaansa 1999 alkaen ottamalla ohjelmaansa rullaluistelun ja tapahtumatoiminnan. Työtä johti liiton vastavalittu puheenjohtaja Ilkka Rahnasto. Olympiakomitea tuki strategiatyötä kutsumalla luisteluliiton hallituksen yhdessä taitoluisteluliiton ja ampumaurheiluliiton kanssa strategiapäiville Vierumäen urheiluopistolle.

Strategiatyön lähtökohtana oli suomalaisten liikuntatottumusten muuttaminen niin, että lajien arvostus tulee huippu-urheilumestyksen ohella ja osin menestyksen sijaan siitä, kuinka hauskaa lajin parissa on harrastaa ja kuinka laaja lajin vaikutus on suomalaisten liikuttajana. Pikaluistelun imagon todettiin olevan vahvasti kytketty 1950- ja 1960-lukujen menestysvuosiin ja ”tuulessa ja tuiskussa” tehtyyn kovaan harjoitteluun. Käytännössä pikaluistelu oli kuitenkin siirtynyt huipulla hallilajiksi, eikä imago vastannut lajin todellisuutta.

Uusia linjauksia ja aluevaltauksia

Uusina linjauksina ja aluevaltauksina luisteluliitto otti ohjelmaansa rullaluistelun ja aloitti ammattimaisesti vedetyn tapahtumatoiminnan. Huippu-urheilun edistämiseksi jatkettiin hyvin alkaneita Projekti Calgarya ja Projekti 2006:tta, päätettiin ponnistella medianäkyvyyden aikaansaamiseksi ja yhteistyökumppanien hankinnassa avattiin neuvotteluja Hollantiin nihkeästi pikaluisteluun suhtautuneiden suomalaisten yritysten lisäksi.

Rullaluistelu nousi 1990-luvulla nopeasti

Rullaluistelu oli 1990-luvun jälkipuoliskolla noussut nopeasti suosituksi harrasteliikunnaksi. Tehtyjen tutkimusten mukaan 100-200.000 suomalaista luisteli rullaluistimilla vähintään kerran viikossa. Lajilta puuttui kuitenkin koti suomalaisessa urheilukentässä. Lajia harrastettiin itsenäisesti, eli se oli yksi ensimmäisiä ns. street-lajeja, joita harjoitetaan olemassa olevilla väylillä ja kentillä ilman seuroja tai muita toimintaa pyörittäviä organisoijia. Luisteluliitto aloitti tapahtumien järjestämisen rullaluisteliijoille erilaisten liikuntatapahtumien ja leirien yhteyteen. Samalla rullapikaluistelun maajoukkuetoiminta aktivoituu, ja suomalaiset alkoivat saalistaa pistesijoja lajin EM-kisoissa.

Kesän tapahtumatoiminta rullaluistimilla täydentyi ympärivuotiseksi, kun luisteluliitto aloitti ”Ice Skating Tour” -tapahtumasarjan ympäri Suomen. Tapahtumatoiminnan vetäjäksi palkattiin Lauri Paalasmaa, joka loi menestyksekkään tapahtumakonseptin, neuvotteli yhteistyösopimukset kuntien ja kaupallisten tukijoiden kanssa ja aloitti Suomen kiertämisen luistelutapahtumien järjestäjänä. Tapahtumakiertue kasvoi nopeasti ja vakiintui 2000-luvulla 50–100 tapahtumaan vuodessa. Samalla virisi kunnissa kiinnostus matkaluisteluratojen kunnostamiseen järvi- en jäälle, ja tätä varten suunniteltujen retki-luistinten kauppa nousi lähes 10.000 pariin vuodessa.

Uuden strategian vaikutukset alkoivat näkyä 2000-luvun alkuvuosien jälkeen. Vaikka

pikaluistelun harrastajamäärät eivät nousseet, lisääntynyt kiinnostus luisteluun, luistelutapahtumiin ja matkaluisteluun, uudet hollantilaiset yhteistyökumppanit ja uuden menestyksen myötä tullut lisääntynyt medianäkyvyys nostivat luisteluliiton budjetin lähes seitsenkertaiseksi vuodesta 1998 vuoteen 2007, ja liitto nousi pienestä lajiliitosta keskisuurten lajiliittojen joukkoon. *(Ilkka Rahnaston haastattelu 2010.)*

Pikaluistelun vahva kehitys jatkui 2000-luvulla

Suomalaisen pikaluistelun vahvasta kehityksestä 2000-luvulla oli osoituksena kauden 2008–2009 tulokset, joista voidaan mainita Pekka Koskelan 4. tila ja Mika Poutalan 6. tila sprinttereiden MM-kisoissa sekä Mika Poutalan matkakohtaisten MM-kisojen 4. sija 500 m:llä sekä 10. tila 1000 metrillä.

Maailmancupissa pisteille ylsi kaiken kaikkiaan viisi suomalaista luistelijaa 14:llä matkalla. Parhaaksi luistelijaksi valittu Mika Poutala saavutti neljännen sijan maailmancupin 100 m:llä ja 500 m:llä yhteispisteissä ja Pekka Koskela yhdeksännen sijan 500 m:llä.

Uusia Suomen ennätyksiä kirjattiin kaudella 14 kertaa, joista kotimaan radoilla nuoret kaksi kertaa sekä ulkomaanradoilla aikuiset kolme ja nuoret yhdeksän kertaa.

Takautuvasti hyväksyttiin 2x500 m:n naisten ja miesten Suomen ennätykset kotimaan ja ulkomaan radoilla sekä naisten pienotellun pisteet ulkomailla.

Uudenlainen valmennusajattelu johti luistelun uuteen nousuun

Hollantilaiskokeilun päätyttyä 1994 luisteluliitto linjasi valmennusajattelun uudelleen. Liiton puheenjohtaja Jussi Pajunen ja huippu-urheilusta vastannut Ilkka Rahnasto ideoivat kaksi projektia, jotka loivat pohjan pikaluistelumenestyksen uudelle nousulle. Uuden ajattelun keskeisenä tekijänä oli luisteluliiton roolin muuttaminen perinteisestä liittojohtoisesta maajoukkueajattelusta urheilijakeskeisempään suuntaan. ”Taustalla oli myös se, että liiton resurssit olivat pienet, ja paletti aika lailla levällään”, kertoo Ilkka Rahnasto ajattelun taustoja. ”Ajatuksena oli kuitenkin saada luisteliijoille parhaat olosuhteet, välineet ja valmennus ja pyrkiä poistamaan taustalla nuorten luistelijoiden menestyksen esteeksi usein muodostuvia erilaisia asioita.”

Projekti Calgary lähti liikkeelle Janne ja Seppo Hännisen halusta saada Jannelle parasta mahdollista valmennusta parhaissa olosuhteissa. Tällaiset olosuhteet löytyivät Kanadan Calgaryn hallista ja Jack Waltersin valmennuksesta. Luisteluliitto lähti tukemaan Hännisten omaa panostusta, ja seuraavassa vaiheessa Calgaryyn suuntasivat myös Vesa ja Risto Rosendahl. Koko kolmikko nousi aivan maailman kärjen tuntumaan ja sijoittui omilla matkoillaan EM- ja MM-kisoissa kuuden parhaan joukkoon.

Projekti 2006 lähti liikkeelle hankkeena auttaa lahjakkaita 10-12 –vuotiaita luisteliijoita. Projektista kaavailtiin jo alun alkaen pitkää, yli kymmenen vuoden hanketta. Alkuvaiheessa kannustettiin nuoria, heidän vanhempiaan ja valmentajiaan suunnittelemaan itse nousujohteista valmennusta, ja liitto tuli mukaan tukijana, kun tulokset alkoivat parantua. Projektissa oli mukana iso ryhmä nuoria luisteliijoita kaikilta tärkeimmiltä luistelupaikkakunnilta. Nuorten kasvassa, esiin nousivat erityisesti Seinäjoelta Aimo Klemetsön valmennuksessa Pekka ja Pasi Koskela sekä Tuomas Nieminen sekä Helsingistä Toivo Kihlängin valmennuksessa Mika Poutala ja Jarmo Valtonen. ”Projekti 2006 tulokset hämmästyttivät meidät kaikki asiaa taustalla ideoineet”, kertoo Ilkka Rahnasto tästä hankkeesta. ”Uskoimme, että nuorten auttaminen toisi pitkällä aikavälillä aikaisempaa parempaa menestystä, mutta hanke osoittautuikin yhdeksi Suomen nykyhistorian menestyneimmistä huippu-urheilun suunnanmuutoksista.” *(Ilkka Rahnaston haastattelu 2010.)*

2000-LUVUN KILPAILUTOIMINTAA

Matkoilla sattuu

Matkoilla tapahtuu monenmoista – mm. ruotsalaisten kilpailijoiden auto varastettiin ennen maailmancup-kilpailua Varsovassa. Auton mukana myös Janne menetti paljon omaisuuttaan ja joutui kilpailemaan hyvän ystävänsä Roland Brunnerin lainatrikoissa, ja luistinten teroitukseen jouduttiin suorittamaan lainavehkeillä. *(Luistelija 1/2000)*

Uusia Suomen ennätyksiä

Sekä Janne Hänninen että Pekka Koskela aloittivat kautensa tekemällä uudet Suomen ennätykset. Pekka Koskela luisteli Seinäjoen kansallisissa kilpailuissa 18.–19.11.2000 A-poikien uudet 500 ja 1000 metrin sekä sprinttereiden yhteispisteiden Suomen ennätykset. Koskelan aikaisemmat Suomen ennätykset paranivat nyt tuloksiin 37,8 ja 1.16,79 ja Janne Hännisen nimissä ollut yhteispiste-ennätys 153,070.

Janne Hänninen puolestaan rikkoi 25.11.2000 Helsingissä Juhani Järvisen muiltokilpailuissa omissa nimissään olleet sprinttereiden Suomen ennätykset. Hän luisteli 500 m aikaan 37,34 ja 1000 m 1.15,14. Aikaisempi 500 metrin SE oli 37,43 vuodelta 1998 ja 1000 metrin aika 1.15,53 vuodelta 1999.

Hänninen Calgaryssä

Janne valmistautui tulevan kauden koi-toksiin harjoittelemalla Waltersin valmennustiimissä Calgaryssa. Janne oli ainoa suomalainen luistelija 1998 Naganon Olympialaisissa, jossa hän luisteli vain 500 m:n ja 1000 m:n sprintterimatkat. Jannen sijoitus oli 2 x 500 m:n sprintteriluistelussa 18. ajoilla 36,58/36,46 ja 1 000 metrillä 23. ajalla 1.12,55. Japanilaisen kultamitalin voittajan 500 m:n ajat vastaavasti olivat 35,76/35,59 ja 1 000 m:n hollantilaisen voittajan aika 1.10,64.

Sprinttereiden MM-kilpailuissa Berliinissä

Janne sijoittui yhteispisteissä 15:ksi. Yksittäisten matkojen MM-luistelussa Calgaryssa hän sijoittui 10:nneksi 500 m:n luistelussa. Janne vakiinnutti paikkansa A-ryhmän luistelijana maailmancupissa. Hänen kehityksensä jatkui 1999-kaudella. Hän sijoittui 8:ksi sprinttereiden MM-kilpailuissa Calgaryssa ja useamman kerran kahdeksan parhaan joukkoon maailmancupissa 500 m:n ja 1000 m:n luistelussa.

Hänninen toiseksi maailmancup-kilpailuissa 500 m:llä Soulissa

Kausi 2001 alkoi myös lupaavasti, Janne Hänninen oli Soulin maailmancup-kilpailuissa 500 m:n luistelussa 2. ajalla 36,01. Matkan voitti Jeremy Wotherspoon ajalla 35,89. Edellinen mitali tuli 1987 Pertti Niittylän luistelemana 1500 m:llä; silloin hän sijoittui toiseksi kuten Hänninen nyt. Samaan aikaan Rosendahlin veljekset Risto ja Vesa osoittivat oivaa luistelukuntoa luistelemalla Em-2000-kilpailuissa hyviä aikoja ja saavuttivat hyvät tulokset myös maailmancupissa. Vesa sijoittui 500 m:n luistelussa 9:ksi ja veljensä Risto oli samalla matkalla 5:s.

Janne luisteli toiseksi 500 metrillä ensimmäisissä sprinttereiden maailmancupissa. Hän teki samalla suomalaista luisteluhistoriaa sijoittumalla maailmancupissa korkeammalle kuin kukaan suomalainen koskaan aikaisemmin. Tämä oli ensimmäinen suomalaisten saama maailmancupmitali vuoden 1987 jälkeen.

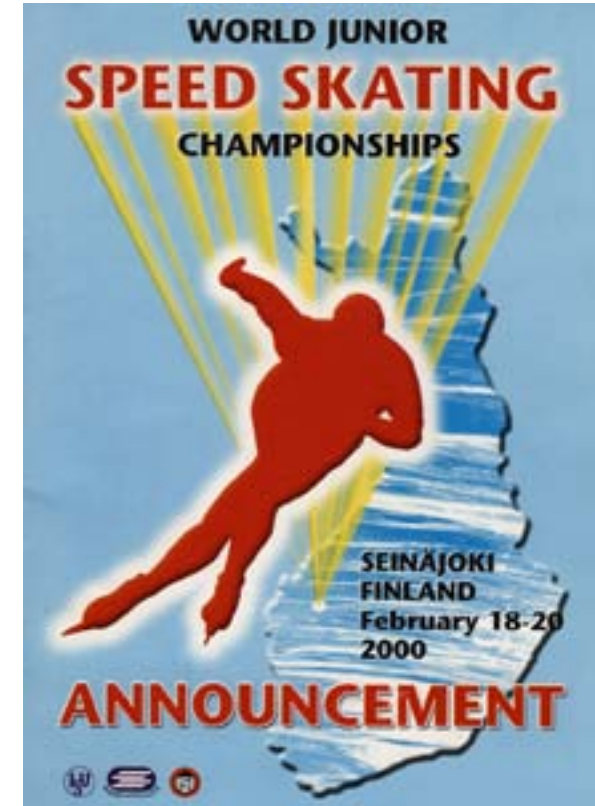
Pekka Koskelalle pronssia junioreiden MM-kisoissa

Seinäjoen Urheilijat sai jo toisen kerran lyhyellä aikavälillä järjestettäväkseen 18.–20.2.2000 vuoden nuorten pikaluistelun MM-kilpailut. Edellisen kerran nuorten pikaluistelijain parhaimmisto oli Seinäjoella viisi vuotta sitten. Silloin Janne Hänninen sijoittui pronssille.

Suomesta sai kilpailuihin osallistua kolme alle 19-vuotiasta tyttöä ja poikaa, jotka valittiin Seinäjoella pidettyjen junioreiden SM-kisojen tulosten perusteella. Edustajina olivat Anna Horsmalahti, Mari Kaivanto, Minna Malm, Pekka Koskela, Jarmo Valtonen ja Mika Poutala. Valmentajina toimivat Aimo Klemetsö ja Mika Siren. Joukkueenjohtajana oli Timo Järvinen.

Kansainvälinen luisteluliitto ISU osallistui kisoihin myös korkealla profiililla. Kisoja seuraamassa oli mm. ISUn varapuheenjohtaja Gerhard Zimmermann, joka on korkein kansainvälisen tason vaikuttaja pikaluistelussa ja itsekin aikoinaan maailman kärkiluistelijoina. Hän oli aktiiviaikanaan Pentti Peltoperän valmennuksessa.

Junioreiden MM-kilpailujen näkyvin suomalaissuoritus oli Pekka Koskelan pronssi 500 m:llä ja pääsy myös 5000 m:n finaali-matkalle. Hän oli yhteispisteissä 13:s. Jarmo Valtonen oli 500 m:llä 9:s.Voidaankin sanoa, että vähitellen suomalaiset luistelijat ovat jättämässä taakseen Thunbergin, Skuttnabbin, Parkkisen, Salosen ja Järvisen menestyksen varjon olkapäiltään. Uudet nuoret luistelijat ovat nousemassa kansainvälisellä tasolla sille menestyksen tasolle, jolla suomalaiset pi-

Kuva Jouko Nieminen

kaluistelijat ovat tottuneet olemaan. Pekan lisäksi yhteensä viisi luistelijaa sijoittui ainakin yhdellä matkalla kymmenen parhaan joukkoon.

Tytöissä Anna Horsmalahti luisteli 500 metrillä hienosti seitsemänneksi; tämä oli erittäin lupaava saavutus. Kokonaistuloksissa hän oli kuitenkin vasta 28. ja Mari Kaivanto 36:s.

Epävirallisessa joukkuekilpailussa tytöt ja pojat sijoittuivat 9:nneksi. *(Suomen Luisteluliiton TK 2000.)*

Janne Hänninen vauhdissa Inzellin jäätadionilla 2005.

Janne luisteleemaailman kärkiviisikossa

Luistelukausi alkoi Janne Hänniseltä erittäin vauhdikkaasti. Ensimmäisissä kilpailuissa Calgaryssä rikkoutuivat omat ennätykset Suomen ennätykset alittaneilla ajoilla. Helsingissä hän paransi myös heti kahta kotimaan ratojen Suomen ennätystä. Ennen kauden ensimmäisiä sprinttereiden maailmancupeja Janne oli maailman tilastoissa 1000 metrillä toisena ja 500 metrillä kuudentena.

Edellisellä kaudella liian kova harjoittelu ja levon puute veivät puhdin, mutta nyt asiat

ovat korjaantuneet. Calgaryn viikonloppukilpailuissa lokakuussa taakse jäivät mm. MM-kilpailujen ykkönen Jeremy Wotherspoon sekä MM-kakkonen Michael Ireland.

Sprinttereiden MM-kilpailujen lisäksi kauden tärkeimpiin kilpailuihin lukeutuu luonnollisesti maaliskuussa tapahtuvat MM-kilpailut tulevassa olympiakaupungissa, Salt Lake Cityssä.

Kotimaan kilpailut jäivät Jannelta tänäkin vuonna vähiin, sillä Suomessa hän osallistui vain Helsingin maailmancupluisteluun ja SM-kisoihin Harjavallassa. *(Luistelija 2000–20001.)*

Rosendahlit hakivat vauhtia Calgarystä

Vesa Rosendahlin kausi 2000 alkoi erinomaisesti: ennätyksiä syntyi lokakuussa heti kauden ensimmäisissä starteissa ja hän oli huomattavasti edellä edellisvuoden tuloksia. ”Harjoittelu sujui erinomaisesti marraskuun alkuun saakka ja testituloksetkin Kihulla näyttivät hyviltä. Marraskuussa sitten maailma romahti eli pumppuni tilttasi”, kertoi Vesa.

Calgaryn leiriltä palattuaan Vesan rintakivut todettiin sydänpussin tulehdukseksi. Tämä esti harjoittelun kolmeksi viikoksi ja osallistumisen Berliinin ja Heereveenin maailmancupeihin.

Kuluvan kauden tavoitteet Vesa joutui arvioimaan uudelleen. ”Haastetta on jo siinä, että pääsee vastaavaan vireeseen missä oli lokakuussa tai missä olisi pitänyt olla marraskuussa”, kertoi Vesa. *(Luistelija 2000–2001.)*

Risto tähtäsi EM-kisoihin

Risto Rosendahl luisteli syksyllä Calgaryssä puolestaan huipputuloksia uusimalla ennätyksensä jokaisella luistelemallaan matkalla. Marraskuussa Risto puolestaan kilpaili ensimmäisissä yleisluistelijoiden maailmancupeissa Berliinissä ja Heerenveenissä. Berliinissä hän alitti 5000 metrillä tammikuussa Baselga Di Pinessä järjestettävien EM-kilpailujen aikarajan. Berliinissä Risto pääsi tavoitteensa mukaisesti pisteille. Heerenveenissä hän kuitenkin jäi pisteiden ulkopuolelle. Tulokset olivat mainiot siihen nähden, että Risto aloitti harjoittelun vasta kesäkuussa. Edessä olivat SM-kisat sekä EM-kisat. Calgaryn maailmancup ja EM-kisat olivat tärkeimmät kilpailut ja sen jälkeen seuraavaksi matkakohtaiset MM-kisat.

Baselga Di Pinessä Vesa sijoittui 19:nneksi ja Risto heti seuraavalle sijalle 20. Kumpikaan ei selvinnyt viimeiselle 10 000 metrin matkalle. Risto luisteli hyvin 500 metriä aikaan 36,96 ja sijoittui sillä toiseksi.

Huippusprintterit Helsingissä 2001

Maailman huippusprintterit kokoontuivat 27.–28.1.2001 Helsingissä pidettyihin kauden kolmansiin maailmancupkilpailuihin. Miehet ja naiset kisasivat lauantaina ja sunnuntaina Oulunkylän jäätadionilla 500 m ja 1000 m. Kilpailijoita oli 25 eri maasta. Kilpailujen ajankohta oli erinomainen, sillä vain viikkoa aikaisemmin kisattiin Inzellissä maailmanmestaruuksista. ”Maailman parhaiden

Leirijuttu

Calgaryn leiristä liikkui monenlaisia huhuja, joista suurin osa kuuleman mukaan oli julkaisukelvottomia. Yhden jutun kesäisin kalastusta harrastava Vesa kuitenkin suostui kertomaan: ”Paikallinen suomalainen klubi kutsui meidät sitten ilta-miinsa. Siellä sitten jutusteltiin ja syötiin, jonka jälkeen alkoi tanssi. Meillä olisi ollut kyllä vientiä, mutta tanssitaito unohtui heti kun ensimmäinen täti tuli ja kysyi: ”Osaakos pikkupojat tanssia?” *(Luistelija 2000–2001.)*

Matkoilla tapahtuu

Matkoilla tapahtuu monen moista, kuten ruotsalaisten kilpailijoiden auton varastaminen ennen maailmancup-kilpailua Varsovassa. Auton mukana myös Janne menetti paljon omaisuuttaan ja joutui kilpailemaan hyvän ystävänsä Roland Brunnerin lainatrikoissa ja luistinten teroitukseen jouduttiin suorittamaan lainavehkeillä. *(Luistelija 1/2000.)*

sprinttereiden saaminen Suomeen oli suuri tapaus”, kertoi järjestelytoimikunnan puheenjohtaja Ilkka Rahnasto.

Suomen toivoihin kuului huippusprintterimme Janne Hänninen. Jannen kilpailukauden kohokohtiin kuuluivat ilman muuta nämä kotikisat. ”On kivaa päästä luistelemaan Suomessa maailman parhaiden sprinttereiden kanssa. En ole koskaan luistellut Helsingissä kovalla kansainvälisellä tasolla, paitsi pikkupoikana maailmancupissa vuonna 1992. Nyt siihen on mahdollisuus”, kertoi Janne.

Suomalaisista luistelijoista oli radalla Janne Hänninen A-ryhmässä, B-ryhmässä luistelivat Pekka Koskela, Vesa ja Risto Rosendahl, Pasi Koskela ja naisissa luisteli Johanna Laine. Janne Hänninen oli A-ryhmän ensimmäisen päivän viidelläsadalla metrillä 10:s. B-ryhmässä Risto Rosendahl oli 500 m:n luistelussa kuudes ja 1000 metrin matkalla hän luisteli henkilökohtaisen ennätyksensä,

Doping

Kansainvälisesti pikaluistelussa otettiin doping-testauksessa askel tarkempaan EPO:n käytön valvontaa. Ensimmäistä kertaa käytössä oli arvokilpailuissa veritestit, joiden perusteella rajoitettiin terveysyihin vedoten tietty veren hematokriitiraja-arvot ylittävien urheilijoiden osallistumista. Testaus osoitti tarpeellisuutensa, mutta testien ja raja-arvojen tulokinnanvaraisuus aiheutti keskustelua. Kunnon testimenetelmien ja tarkkojen raja-arvojen määrittely on entistä tärkeämpää. (Luistelija 1/2000.)

jolla sijoittui 9:ksi. Naisten luistelussa Johanna Laine teki 1000 m:n luistelussa oman ennätyksensä ja oli 9:s. *(Luistelija 2000–20001.)*

Norja jäi ilman MM-paikkaa

Ei pikaluistelun huippumaallakaan aina mene hyvin. Norja jäi ilman MM-paikkaa Baselga Di Pinen EM-pikaluiستلuisissa 12.–14.1.2001. Norjan pikaluistelumaajoukkueen valmentaja Geir Karlstad tarjoutui eroamaan, kun Norjan miehet eivät saavuttaneet EM-kilpailuista yhtään paikkaa yleisluistelijoiden MM-kisoihin Budapestiin.

Paras norjalainen oli 13:nneksi sijoittunut Stian Björge. EM-kisojen 12 parasta saavuttaa kilpailuoikeuden MM-kisoihin.

Edellisen kerran Norja ei ollut edustettuna MM-tasolla Pietarissa 1896.

Suomea edustivat samoissa kilpailuissa veljekset Vesa ja Risto Rosendahl, heistä kumpikaan ei sijoittunut 12 parhaan joukkoon, joten Suomikin jäi ilman Budapestin yleisluistelijoiden MM-paikkaa.

EM-kilpailut jymypaukku

Risto Rosendahl aiheutti jymypaukun EM-kilpailujen 500 metrin luistelussa 15. –16.01.2000 Hamarissa. Rintje Ritsman voitti Euroopan mestaruuden, mutta Risto ylsi myös huippusuoritukseen parantamalla omaa ennätystään yli sekunnin ja sijoittui hienosti viidenneksi. Isoveli Vesa onnistui myös ja luisteli oman

ennätyksensä sijoittuen yhdeksänneksi. 5000 metrin luistelu sujui hieman alakanttiin molemmilta, mutta 1500 metrin luistelu sujui jälleen hienosti. Vesa oli 13. ja Risto 16. omalla ennätysajallaan. Yhteispisteissä molemmat sijoittuivat 20 parhaan joukkoon.

Buttessa jälleen hyviä sijoituksia

Butten maailmancupkilpailuissa tammi-kuussa Janne Hänninen sijoittui molemmissa 1000 metrin luisteluisissa kymmenenneksi. Risto puolestaan paransi roimasti omaa 1000 metrin ennätystään aikaan 1.12,81 ja napsi B-ryhmässä neljännellä sijallaan ensimmäiset maailmancup-pisteensä.

Nordic Junior Gamesissa hyvä menestys

Kilpailut järjestettiin Saksan Chemnitzissä 5.–6.2.2000. Joukkueen tuomisina oli kaksi mitalisijaa sekä neljän luistelijan sijoittuminen 6 parhaan joukkoon. Jarmo Valtonen sijoittui poikien 500 metrillä toiseksi ja 1000 metrillä sekä 3000 metrillä viidennelle sijalle. Poikien 500 metrillä Pasi Koskela kolmannellaan ja Mika Poutala kuudennella sijallaan täydensivät hyvää suomalaismenestystä.

Tyttöissä Anna Horsmalahti oli 500 metrillä neljäs ja 1000 metrillä kuudes. Myös Mari Kaivanto olisi ollut hyvin 10 joukossa 500 metrillä, ellei olisi kaatunut ensimmäistä luistelua.

NOUSU KOHTI MAAILMAN LUISTELUKÄRKEÄ JATKUU

Luistelumaajoukkueen nousu kohti maailman kärkeä jatkui

Vuonna 2004 Suomen luistelumaajoukkueeseen kuuluivat: Janne Hänninen, HLK; Vesa Rosendahl, HTU; Risto Rosendahl, HTU; Johanna Laine, HTL; Anna Horsmalahti, VaHa; Mari Kaivanto, VaHa. Maajoukkueen valmentajana toimi Timo Järvinen. Calgary-teamiin, jonka valmentajana toimi Jack Walters, kuuluivat Janne Hänninen, Vesa Rosendahl ja Risto Rosendahl. Olympiavalmennettavia olivat Janne Hänninen, Vesa Rosendahl ja Risto Rosendahl. N-stipendiaatteja olivat Pekka Koskela ja Anna Horsmalahti.

Pikaluiستلun toiminta-alueella maajoukkueen nousu kohti maailman kärkeä jatkui varsinkin miesten 500- ja 1500 metrin matkoilla. Suomi nousi vuonna 2004 maailmancup-pisteissä mitattuna sijoille 4–7.

Matkakohtaisissa MM-kisoissa Soulissa oli viisi suomalaista eli Janne Hänninen , Pekka Koskela, Mika Poutala sekä Vesa ja Risto Rosendahl. Paras saavutus oli Pekka Koskelan kuudes sija 500 metrin luistelussa. Lisäksi Mika Poutala voitti yleisluistelijoiden EM-kisoissa 500 m:n matkan, Janne Hänninen oli sprinttereiden MM-kisoissa toisella 1000 m:n matkalla kolmas ja yhteispisteissä 8:s. Pekka Koskela oli kolmas matkakohtaisten MM-kisojen toisen päivän 500 m:n matkalla.

Mika Poutalalla vauhdikas avaus 2004 Heerenveenissä

Heerenveenin yleisluistelijoiden EM-kilpailuissa 9.–11.1.2004 Poutala ilahdutti suomalaisia luisteluihmisiä voittamalla 500 metrin luistelun ajalla 36,09 kauden parhaalla ajalla. Edellisissä kilpailuissa 20-vuotias Poutala oli samalla matkalla neljäs, joten alkaneen kauden valmentautuminen oli mennyt hyvin. ”Mitalia lähdin hakemaan, mutta voitto oli toki yllätys”, sanoi Poutala. Avauspäivän 5000 metrillä hän jäi ajallaan 7.06,81 kärjestä

Mika Poutala 2005 Inzellin kisoissa.

Timo Järvinen oli maajoukkueen valmentajana 1998-2006 ja 2007-2010 nuorten valmennustehävissä.

Janne Hänninen näyttää valmentajan ominaisuudessa luistelijalle aikataulutilannetta.

puolisen minuuttia ja oli vasta 26:s. Mika ei ollut kuitenkaan aikaansa pettynyt, sillä ei hän vitoselta paljon odottanutkaan. Torinon 2006 olympialaisiin tähtäävän Poutalan ennätys 500 metrillä on 35,67 ja 5000 metrillä 6.55,56. Mika keskittyy pääasiallisesti sprinttimatkoihin, joten 1500 metrin luistelu luonnistuu häneltä paremmin. Tällä matkalla hän oli 14:s.

Risto Rosendahl saavutti myös hienon sijoituksen 500 m:llä sijoittuen yhdeksänneksi. Ei hänenkään pitkänmatkan luistelunsa onnistunut ja ajallaan 7.06,25 hän oli hiukan Poutalaa nopeampi. Joukkueen kolmas Jarmo Valtonen oli epäonninen ja kaatui viidelläsatia. Hän oli etukäteen arvioiden joukkueen vahvin yleisluistelija. Jarmon aika 6.57,62

oli suomalaisluistelijoiden paras aika tällä matkalla. Joukkueesta ei kukaan selvinnyt neljännelle 10 000 metrin luistelumatkalle.

Janne Hännisestä päävalmentaja

Vielä kaudella 2005–2006 Janne Hänninen kisasi Pekka Koskelaa vastaan, mutta aloitti liitossa uudessa tehtävässä päävalmentajana. Hänellä on hyvät tiedot mitä luisteliija maailmalla tarvitsee ja haluaa toimia sen mukaan. Päävalmentajan vaihdos oli Koskelalle helpotus. Maajoukkueen ilmapiiri sai uutta nostetta Jannen nimityksestä päävalmentajaksi. Torinossa ilmapiiri oli kireä, mitä Pekka Koskela kommentoi Iltalehdessä: ”Minut ajettiin tilanteeseen, jossa rentoutuminen kävi tosi vaikeaksi. Mutta kovempi jätkä olisi kai hankkinut teltan ja muuttanut metsään.” (IS 2.11.2006)

Valtonen teki yleisluistelijoiden uutta historiaa

Yleisluistelijoiden uutta historiaa teki myös Jarmo Valtonen hoitamalla tiensä yleisluistelijoiden helmikuun MM-kilpailuihin. Kauden 2006–2007 tason laajuutta kuvaa parhaiten myös se, että kaikkiaan 8 suomalaista luistelijaa – 7 miestä ja yksi nainen – ylsi maailmancuppisteille 21 matkalla. Parhaaksi luistelijaksi valittu Pekka Koskela saavutti neljä maailmancupin matkavoittoa ja oli yhteispisteissä 3:s sekä 500 m:llä että 100 m:llä.

Hänniselle ja Koskelalle kaksoisvoitto maailmancup-luistelussa

Luistelukaudella 2005–2006 maailmancupissa kiersivät Janne Hänninen, Jarmo Valtonen, Mika Poutala, Robert Brandt, Risto Rosendahl, Tuomas Nieminen ja Pekka Koskela.

Suomalaisten sijoitukset olivat keskinkertaisia muutamaa huippuonnistumista lukuun ottamatta. Milwaukeen maailmancupissa Pekka Koskela sijoittui A-ryhmän 500 m:n luistelussa seitsemänneksi ja B-ryhmän 1000 metrillä 2:seksi. Mika Poutala oli B-ryhmän kilpailussa 500 m:llä 5:s. Mika Poutala voitti Torinossa B-ryhmän 500 m ja Janne Hänninen oli seitsemäs. B-ryhmän tuhannella metrillä Janne

Hänninen ja Pekka Koskela olivat sijoilla 4 ja 5.

Maailmancup 2005–2006 loppupisteissä parhaiten suomalaisista sijoittui Mika Poutala, joka 100 m:n matkalla oli toinen, Pekka Koskela oli 6. ja Janne Hänninen 8:s. Miesten 500 m:n matkalla paras oli Pekka Koskelan sijoitus kahdeksanneksi ja seuraavana oli Mika Poutala sijalla 11. Muilla matkoilla suomalaiset eivät yhteispisteissä sijoittuneet kymmenen joukkoon.

Janne Hänninen luisteli Inzellin maailmancupissa 17.1.-18.12.2005 toisen päivän 500 metrillä hopealle ja Pekka Koskela ylsi pronssille. Mika Poutala oli samalla matkalla kuudes. Toisen päivän 1000 metrillä Janne sijoittui kolmanneksi, Risto Rosendahl oli 10. ja Tuomas Nieminen 17:s.

Kuva Birke Ulrich

Inzellin MM 2005 -kisojen suomalaistiimi. Kuvassa vasemmalta Pasi Koskela, joukkueen hieroja hollantilainen Piet Van der Meijden, Pekka Koskela, Risto Rosendahl, Janne Hänninen, valmentaja Timo Järvinen ja Mika Poutala.

Pekka Koskelan MM-pronssi – arvokisamitali 33 vuoden jälkeen

Kuvassa vasemmalta: Jan Bos Hollanti, Even Wetter Norja, Petter Andersen Norja ja Pekka Koskela Suomi.

Kuva Birke Ulrich

MM-kisat Inzell 6.3.2005

Suomalaisten pikaluistelukausi 2004–2005 huipentui matkakohtaisissa MM-kisoissa 6.3.2005 Inzellissä. Siellä maajoukkueluistelijoiden nousu kohti maailman kärkeä jatkui ja Pekka Koskela saavutti pronssimitalin 1000 metrillä, Risto Rosendahl oli neljäs 1500 m:llä ja Janne Hänninen seitsemäs 1000 m:llä.

Risto Rosendahl ja Pasi Koskela Inzelliin MM-2005

Kuva Birke Ulrich

KOSKELA LUISTELI 1000 M:N MAAILMAN-ENNÄTYKSEN 1.07,00 SALT LAKE CITYSSÄ

Huippuluistelijat olivat kaudella 2007–2008 oivassa luisteluvireessä. Kauden merkittävimmästä suorituksesta 10.11.2007 vastasi Pekka Koskela. Pekka luisteli uudeksi maailmanennätykseksi 1.07,00 USAn Salt Lake Cityssä. Edellinen ennätys oli Shani Davisin vuonna 2005 luistelema 1.07,03 sekin, Salt Lake Cityssä 2007 luisteltu. Shani Davis alitti Pekka Koskelan maailmanennätyksen Salt Lake Cityssä 2009 ja luisteli matkan uudeksi ennätykseksi 1.06,42.

Kauden muita merkittäviä suorituksia olivat Mika Poutalan sprinttereiden MM-kisojen kuudes tila sekä matkakohtaisten MM-kisojen seitsemäs sija. Luistelun laaja taso jatkui edelleen laajana ja sitä kuvaa parhaiten se, että kuusi suomalaista luistelijaa ylsi maailmancuppisteille 14. matkalla. Parhaaksi luistelijaksi valittu Mika Poutala saavutti mm. kakkossijan maailmancupin 100 m:llä ja viidennen sijan 500 m:llä yhteispisteissä.

Uusi Suomen ennätys kirjattiin kaudella peräti 25 kertaa 9 eri luistelijan voimin, joista kotimaan radoilla aikuiset tekivät yhden ja nuoret kymmenen sekä ulkomaan radoilla aikuiset kymmenen ja nuoret neljä ennätystä.

Pekka Koskela

Pekka on syntynyt 29.11.1982 Mäntässä. Aloitti luistelun 7-vuotiaana. Pituutta hänellä on 188 cm ja painoa 84 kg. Seura on Seinäjoen Urheilijat.

Valmentajana on Aimo Klemetsö. Opiskelee teknillisessä korkeakoulussa.

Saavutukset:

- nuorten MM 2000-kisojen 500 metrin pronssinen matkamitali
- ulkoratojen epävirallinen 100 metrin ME 9,49 Collabossa
- matkakohtainen MM-pronssi Inzellissä 6.3.2005
- sprinttereiden MM-hopea Hamarissa 2007
- maailmancupin osakilpailuvoittoja 4 (500 metrillä kolme ja yksi 1000 metrillä).

Pekka Koskelan luisteluajkojen kehitys

500 m

1996 / 47,84
2000 / 37,95
2003 / 35,92
2005 / 34,8
2007 / 34,50
2010 / 34,90

1000 m

1996 / 1.36,32
2000 / 1.15,03
2003 / 1.10,24
2005 / 1.08,76
2007 / 1.07,00
2010 / 1.10,21
(<http://www.speedskatingnews.info>)

© DESGphoto/Lars Hagen

OLYMPIALAISET 2000-LUVULLA

Tällä vuosikymmenellä olivat kolmet olympialaiset: Salt Lake City 2002, Torino 2006 ja Vancouver – Oval Richmond Kanada 2010. Salt Lake Cityssä Suomea edustivat Janne Hänninen, Risto Rosendahl ja Vesa Rosendahl. Torinossa olivat mukana Pekka Koskela, Janne Hänninen, Mika Poutala ja Risto Rosendahl. Vancouverissa luistelivat Mika Poutala, Pekka Koskela, Tuomas Nieminen ja Markus Puolakka. Sijoitukset eivät vastanneet odotuksia näissä kolmessa olympiatapahtumassa.

Salt Lake City 2002

Parhaan sijoituksen saavutti Janne Hänninen ollen 2x500 m:n luistelussa sijalla 15 yhteispisteissä ajoilla 35,18 ja 35,15. 1000 m:n matkalla hän sijoittui sijalle 10, aika 1.08,45, ja 1500 metrillä sijoitus oli 13, aika 1.46,04.

Muiden sijoitukset jäivät vaatimattomiksi. Risto Rosendahl oli 1000 m:n luistelussa 33. ajalla 1.10,7 ja 1500 metrillä 32. ajalla 1.48,57. Vesa Rosendahl luisteli 1500 metrillä ajan 1.48,02 sijoittuen sijalle 27, ja 2x500 m:n luistelussa hän oli 9. ja 12. ajoilla 35,58 ja 35,51.

Torino 2006

Vuoden huippuluistelun päätapahtuma oli talviolympialaiset Italian Torinossa 10.–26.2.2006. Olympiakisoihin osallistui neljä pikaluistelijaa Pekka Koskela, Janne Hänninen, Mika Poutala ja Risto Rosendahl. Hyvin menneen kauden jälkeen odotukset oli asetettu korkealle, mutta tällä kertaa ei onnistumisia ja hyviä sijoituksia tullut. Mitalit jäivät joukkueelta saavuttamatta. Pekka Koskela sijoittui parhaana suomalaisena luistelijana 10:lle sijalle 500 metrin yhteispisteissä, ja Janne Hänninen oli samalla matkalla viidestoista.

Koskela lähti Torinon olympiakisoihin suurin odotuksin, 1000 m:n hallitsevana maailmanmestarina. Kisat menivät pieleen mm. koska Pekka treenasi ennen kisoja liikaa ja kylmissä olosuhteissa. Seinäjoella hän harjoitteli 20 asteen pakkasessa, kun olisi pitänyt levätä.

Vancouver - Richmond Kanada 2010

Mika Poutalan hyvien tulosten perusteella ennen olympialaisia odotettiin mitalia 500 m:n luistelusta ja se olikin lähellä, kun Mika sijoittui ensimmäiseksi 500 m:n luistelun ensimmäisellä kierroksella, mutta toinen luistelu epäonnistui ja hänen sijoituksensa oli yhdestoista ja lopullinen sijoitus 5:s. Muihin talviurheilulajeihin verrattuna suomalaisluistelijoiden suoritus oli kuitenkin hyvä, Mikan luistelun ansiosta.

Luisteluasuongelmia ja varusteiden testausta

Luisteluasut ovat aina puhuttaneet, sillä on usein esitetty, että joku luistelukupu on parempi kuin toinen. Luisteliija voi hävitä mitalin vaivaisten sadasosasekuntien vuoksi. ”Olen kuullut ainakin kahdeksan vuoden ajan huhuja, että joku kupu on parempi kuin toinen. Oli vihdoin pakko päästä kokeilemaan ja hankkimaan faktaa”, Hänninen perustelee suomalaisluistelijoiden historian ensimmäistä tuulitunnelitestä.

Pukutestit paljastivat trikoiden välillä puolen prosentin eroja ilmanvastuksessa. Se voi merkitä 1000 m:n luistelussa 0,2 sekunnin tappiota tai hyötyä.

”Puku valmistetaan jopa yhdestätoista eri kankaasta”, Koskela sanoo ja hypistelee maajoukkueen käyttämää hollantilaisvalmisteista Lorini-asua. ”Tässä on tuplakerrosta ja verkkopintaa, joka on karhennettu.”

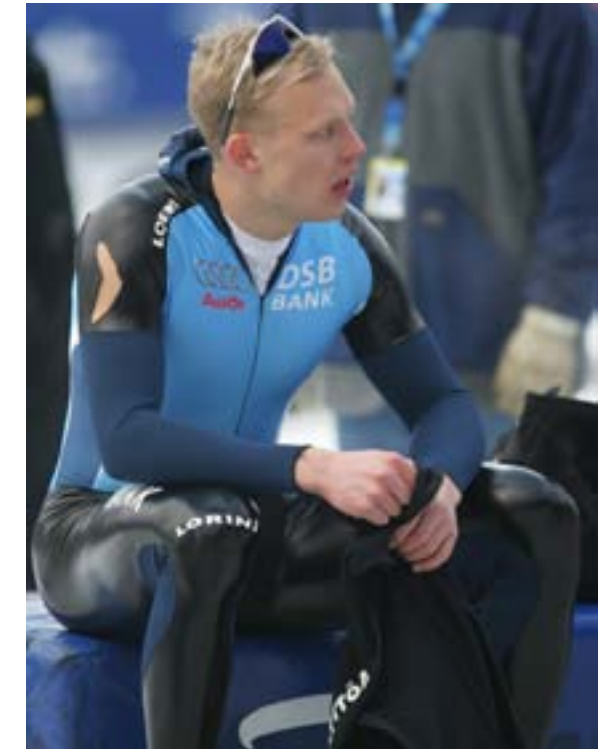
Testipäivä maksoi luisteluliitolle 5 000 euroa. Testi sisälsi pukujen ja optimaalisen luisteluasennon testausta. (HS 15.12.2006)

Välinekehittelyä

Vuonna 1998 kanadalaiset kehittivät tiimalasiterät pikaluistelijoita varten. Nykyään tiimalasin ominaisuuksia hyödynnetään laskettelussa ja murtomaahiihdossa. Samoihin aikoihin Hollannissa Hans Veldhuis testasi tiimalasiteriä, joiden tekniset ominaisuudet olivat erilaisia kuin kanadalaisten luistimien. Hollantilaisille testaajille ei kerrottu ennen

testejä tiimalasiteristä. He luulivat testaavansa vain kenkiä. Kaikki luistelijat huomasivat heti, että terissä oli jotakin ainutlaatuista.

Tiimalasiterät ovat luistimien edestä ja takaa 1,1 mm ja keskeltä 0,9 mm paksuja. Nämä ominaisuudet mahdollistavat kaarreluistelussa sen, että terä koskettaa tehokkaammin koko matkalla jäähän, eli voimaa pystytään hyödyntämään paremmin ja vauhti kasvaa kaarteessa. Suoralla luisteltaessa liukukapasiteetti kasvaa ja puristusta pystytään hyödyntämään paremmin. Luistelijan on helpompaa hallita suoritusta sekä suoralla että kaarteessa. (Speedskating World 2/2000)

Kuva Birke Ulrich

Pekka Koskelan luisteluasu petti kesken kilpailun. Vaikuttikohan luisteluasun repääminen loppu aikaan?

Polvivamma oli pilata Pekka Koskelan 2007-luistelukauden

Polvivamma syntyi suojuoksussa heinä–elokuun taitteessa Seinäjoella 2006. Ensimmäisen tarkastuksen jälkeen paranemisennuste oli huono, sillä tiedossa oli puolen vuoden toipilasaika. Tilanne kuitenkin muuttui, kun vasen polvi operoitiin ja todettiin, että pelättyä eturistivammaa ei löytynytkään.

Runsaan kahden kuukauden jälkeen leikkauksesta Koskela alkoi luistella Berliinin hallissa, josta hän jatkoi vielä harjoittelemaan kahdeksi viikoksi Erfurtin halliin. Saksan leirin jälkeen Pekka luisteli 500 metriä niinkin hyvin kuin 35,5. Tämä oli tilanteeseen nähden kova aika. Loukkaantumisen jälkeen Pekalla oli vielä vähän jääharjoittelua; sekin oli enimmäkseen tekniikan hakemista. Taavoitteena jalan kunnolle oli, että se kestää kyykystä 175 kiloa 12 toiston sarjana. Reiden ympärysmitastakin lähti toipilasaikana kuusi senttimetriä.

Hamarista 2007 sprinttereiden MM-hopeaa

Pekka Koskela on kivunnut pikaluistelun arvokilpailujen palkintopallilla porras portaalta ylöspäin. Kaksi vuotta sitten MM-pronssi Inzellissä, ja nyt kauden merkittävin suoritus oli Pekan luistelema sprinttereiden MM-hopea Hamarissa. Pekan ajat ja sijoitukset olivat (1) 34,80 (7) 1.09,03 (1) 34,94 (7) 1.09,17.

Yhteispisteet 138,840 olivat hänen henkilökohtainen ennätyksensä. Etelä-Korean Lee Kyu-Hyeok oli vielä parempi. Edellisen arvokisamitalin Pekka hankki kaksi vuotta sitten ja sitä edellisen luisteli Leo Linkovesi ensimmäisissä virallisissa sprinttereiden MM-kisoissa 1972. Virallisissa tilastoissa ei huomioida yhteispistekisojen matkamitaleita, joita Koskelalla on kaksi 500 m:n voitoista Hamarissa.

Nämä suoritukset veivät Koskelan maailman huippuluistelijoiden kärkijoukkoon. Suoritusten arvoa nostaa vielä se, että hänen suojuoksussa loukkaantunut polvensa jouduttiin kesällä 2006 leikkaamaan. Toipumisennuste ei ollut kovin hyvä, sillä siinä ennustettiin jopa puolen vuoden kilpailutaukoa, mutta toisin kävi, vaikeuksista huolimatta menestystä tuli.

Leen voitto oli niukka, mutta ilman muuta oikeutettu. ”Maailman tämän hetken paras sprintteriluistelijä voitti”, tiivistä päävalmentaja Janne Hänninen. Lee Kyu-Hyeok on pitkän linjan luistelijä. Hän oli mukana jo Lillehammerin olympialaisissa 1994, ja luisteli vielä 29-vuotiaana voittoon. (HS 22.1.2007.)

Mika Poutalakin pääsi tavoitteeseensa sijoittumalla 16 parhaan joukkoon. Sijoitus oli 15:s. Sunnuntaina Mika sijoittui 500 metrillä yhdeksänneksi.

Pasi Koskela luisteli 500 m:llä oman ennätyksensä 35,98. Risto Rosendahlilla eivät kilpailut sujuneet yhtä hyvin, sillä hänen kilpailunsa sortuivat kahteen varaslähtöön ja hylkäämiseen. (IS 2.11.2006.)

Onneksi Hamarin kilpailut olivat hallissa, sillä huonon sään vuoksi ensimmäinen päivä olisi jouduttu peruuttamaan. Ensin oli pieni

pakkanen, mutta iltapäivällä alkoi tuuli ja lumisade. Olosuhteet olisivat olleet epäreilut osalle luistelijoista. Sisällä hallissa sen sijaan oli loistavat olosuhteet, ja uusittu jää saattoi olla Euroopan nopein.

Kiitäjät kovassa koulussa – urheilukoulu antaa harjoitteluaikaa

Urheilujoukot perustettiin runsaat 30 vuotta sitten presidentti Kekkosen aloitteesta. Urheilukoulu on toiminut Lahdessa 16 vuotta. Urheilukoulussa varusmiehen palveluaika on 11 kuukautta. Kaikki koulutetaan vähintään tiedustelualan reservin aliupseeriksi. Pääsykokeisiin hyväksytyn asevelvollisen pitää olla kansaivälistä nuorten tai yleisen sarjan huipputasoa. Lisäksi lajin pitää olla olympia- tai MM-kilpailujen ohjelmassa. Varusmiesten sotilaskoulutus ja urheiluvalmennus suunnitellaan toisiinsa sopiviksi.

Kesäkuun alussa muutaman vuoden tauon jälkeen palvelukseen astui myös joukko pikaluistelijoita. Lupaavat miesluistelijat Janne Hänninen, Vesa Rosendahl, Marko Karpinen ja Samuli Ollanketo olivat päättäneet yhdistää hovin ja hyödyn ja käyttää hyväksi puolusvoimien kädenojennusta huippuluistelulle. Ryhmävalmentajana oli maratonluistelun huippuihin lukeutuva Pasi Koistinen.

Harjoitteluolosuhteet Lahdessa ja sen ympäristössä olivat erinomaiset, kertoivat luistelijat Luistelijä-lehdelle. Jäiden tultua he pääsivät heti Oulunkylään jääharjoitteluun. Koulun johdon ja valmentajan suhtautuminen luistelijoihin oli reilun asiallista ja

SL:n kuva-arkisto

myönteistä. Siitä oli erinomaisena osoituksena Jannen ja Vesan kuukauden valmennusleirimatka Yhdysvaltoihin.

Ennen palvelukseen astumista käytiin perusteellisesti läpi valmennusohjelmat lajiliittojen sekä henkilökohtaisten valmentajien kanssa. Urheilukoulu ei siis pyri mitenkään katkaisemaan luistelijan vakituista valmennussuhdetta, vaan sitä pyritään tukemaan. Harvinaisten lajien lajivalmennus joudutaan hoitamaan usein liittojen valmennusapua käyttäen.

Eräänä valmentautumista ja sen tason oikeana pitämistä helpottavat kolmen viikon välein tehtävät seurantatestit. Näillä testeillä pyritään varmistamaan, että kunnon raken-

Urheilukoulun luisteluryhmä valmentajineen. Vasemmalta Janne Hänninen, valmentaja Pasi Koistinen, Marko Karpinen, Vesa Rosendahl ja Samuli Ollanketo.

Sprinttereiden SM 2002 -kilpailut Oulunkylässä 21.–22.12.2001, miehet

Kuva Pentti Pekkala

Sprinttereiden kauden 2001–2002 suomenmestaruuden voitti Janne Hänninen uudella yhteispisteiden Oulunkylän rataennätyksellä 151,355, toinen oli Pekka Koskela ja kolmas Jarmo Valtonen. Mika Poutala oli neljäs. Samoissa kilpailuissa kilpaili myös Esa Puolakka (Masters 40) ja hänen poikansa Markus (AG 17). Esa vielä tällä kertaa voitti poikansa sijoittuen yhteispisteissä kuudenneksi. Markus Puolakka oli kolmastoista.

Sprinttereiden SM 2002 yhteispisteiden voittajakolmikko, vasemmalta Jarmo Valtonen, Janne Hänninen ja Pekka Koskela.

Sprinttereiden SM 2002 -kilpailut Oulunkylässä 21.–22.12.2001, naiset

Kuva Pentti Pekkala

Naisten sprintin voitti Johanna Laine yhteispisteillä 177,615, mikä oli hänen kauden paras yhteispistetuloksensa. Toiseksi tuli Anna Horsmalahti, joka luisteli kauden parhaat tuloksensa 500 m:llä ja 1 000 m:llä sekä pisteissä. Kolmanneksi tuli Susanna Potka, joka yhteispisteissä teki myös kauden parhaan tuloksensa. Anna Mari Lehtonen oli neljäs. Kaikki neljä ensimmäistä saavuttivat yhteispisteissä kausiennätyksensä.

Sprinttereiden SM 2002 yhteispisteiden voittajakolmikko, vasemmalta Susanna Potka, Johanna Laine ja Anna Horsmalahti

Sprinttereiden SM 2002 -joukkuekilpailut 21.–22.12.2001

Kuva Pentti Pekkala

Kuvassa takarivissä vasemmalta HLK:n joukkue Janne Hänninen, Markus ja Esa Puolakka, HTL:n joukkue Jarmo Valtonen, Mika Poutala ja Robert Brandt. Edessä vasemmalla SUn joukkue Tuomas Nieminen, Pasi ja Pekkka Koskela.

Kuva Pentti Pekkala

Kuvassa takarivissä vasemmalta Kangasalan Voiton joukkue Riikka Martin, Jaana Toskala ja Minna Malm, HTL:n joukkue Johanna Laine, Mirka Savolainen ja Mari Kaivanto. Edessä vasemmalla Valkeakosken Hakan joukkue Minna Möykky, Annamari Lehtonen ja Anna Horsmalahti.

JÄRJESTÖTOIMINTAA

Internet-sivut uudistuvat

Luisteluliiton internet-sivut uudistuivat kokonaan huhtikuun alkupuolella. Sivujen uusi ilme on entistä raikkaampi ja nykyaikaisempi. Sivujen pääpaino on ajankohtaisissa asioissa, joista pyritään tiedottamaan sivuilla mahdollisimman nopeasti. Sivujen tekniestä toteuttamisesta vastaa Oulun Tarmon webmasterinakin tuttu Irko Aarnio. Sivujen tuottamisen työt on jaettu siten, että varsinaisen sisällön tuottamisen ja toimittamisen tekee luisteluliitto ja sivujen esille laittamisen ja ulkonäön ylläpidon tekee webmaster. Sivuilta löytyy niin ajankohtaisia tiedotteita kuin myös talven ja kesän tapahtumatietoja sekä mm. maajoukkueluistelijoiden henkilökuvia, luistelun historiaa sekä osto- ja myyntipalsta.

Hannu Koivu sprinttereiden MM-kisojen apulaistuomariksi

Kansainvälinen luisteluliitto ISU nimitti Hannu Koivun Inzellin sprinttereiden MM-kilpailujen miesten apulaistuomariksi. Näiden kilpailujen lisäksi hänellä riittää kansainvälistä vientiä muutenkin, sillä talven tuomaritehtäviin kuuluu lisäksi Heerenveenin ja Helsingin maailmancupien sekä EYOD-talvipäivien tuomaritehtävät.

Ilkka Rahnasto jatkoi puheenjohtajana

Ilkka Rahnasto jatkoi puheenjohtajana. Liittohallituksessa jatkoivat myös muut erovuorossa olleet jäsenet Martti Heino, Maija Horsmalahti, Pentti Kiiskinen ja Taisto Luotoharju. Muut hallituksen jäsenet olivat Pertti Niittylä, Pekka Pajunen, Tapani Potka ja Anne Sällylä.

Nuoren Suomen paikallistukea luisteluseuroille

Opetusministeriön ja Nuoren Suomen paikallistukea jaettiin nyt toista vuotta peräkkäin. Urheiluseuratukea haki kaikkiaan lähes 900 hanketta. Luisteluseuroista paikallistuki myönnettiin KENSulle Jyväskylään pikaluistelun harrasteryhmälle sekä Seinäjoen Urheilijoiden Skating Fun Clubille.

Internet-sivut uudistettiin entistä raikkaammiksi ja nykyaikaisemmiksi.

Luisteluväen risteily

Mennyttä kautta muisteltiin Viking Cinde-
rellalla 21.1.–22.4.2001. Risteilyllä jaettiin
tunnustuspalkintoja luistelijoil-
le ja seuraväelle. Uusien Suomen enätyksi-
en tekijät palkittiin kunniakirjoilla. Palkittuja
olivat mm. kuvassa olevat Risto Rosendahl,
Pekka Koskela, Annamari Lehtonen ja Tee-
mu Heikkilä.

Suomen Luisteluliiton toiminnanjohtaja Sauli Pollari
ojentaa vuoden uurastajapalkinnon Heikki Forsmanil-
le ansiokkaasta seuratyöstä.

Yläkuvassa vasemmalta Vesa Rosendahl, Pekka Koskela, Annamari Lehtonen ja Teemu Heikkilä. Alakuvassa Ilkka Rahnasto ojentaa Anna Horsmalahdelle palkin-
non vuoden luistelusuorituksesta.

HUIPUN
TUNTUMASSA

MATKA JATKUU

© DESGphoto/Lars Hagen
Kuvassa Mika Poutala

MATKA JATKUU KOHTI HUIPPULUISTELUN KÄRKEÄ

Lähtönopeus on tärkeä pikamatkoilla. Siksi jokainen kilpailija virittää lähtönsä parhaaksi mahdolliseksi. Mika Poutala käyttää lähdössä kolmipisteasentoa, josta voi ponnistaa heti molemmilla jaloilla. Lisäksi hän käyttää käteen tiukasti istuvia hanskoja, joiden kärjessä on pieni pala hiekkapaperia luiston estona.

Avaussatanen on loppuajan kannalta kaikkein tärkein. Poutalan mielestä 9,7 sekunnin väliaika on lopputuloksen kannalta hyvä. Koskelan ja Poutalan ajat ovat tunnetun pikajuoksija Boltin 100 m:n aikaa parempia. Usain Boltin MM-aika on 9,578 ja Koskelan epävirallinen ulkoajaa ME-aika on 9,49. Aika on tehty 500 m:n luistelussa. Japanilainen Masaki Kobayashin satasen väliaika oli 2003 MM-kisoissa 500 metrillä 9,37. (HS)

Suomalainen pikaluistelu eli vahvaa kehityksen aikaa koko 2000-luvun, ja kehitys jatkui myös kaudella 2009–2010. Kauden merkittävimmät kisat olivat talviolympialaiset Vancouverissa Richmond Olympic Oval radalla 12.–28.02.2010. Mika Poutala oli Vancouverin olympialaisten 500 metrillä viides. Sijoitukset ratkottiin kahden luistelun yhteisajalla. Hän johti kisaa avausmatkan jälkeen. Mikan ensimmäisen startin 100 metrin väliaika oli 9,55 ja loppuaika 34,86, joka oli lopulta kahden lähdön nopein. Pikaluistelun 500 metrillä mestaruudet ratkesivat sekunnin sadasosien eroilla. Mika, Suomen sprintteriluistelun ykkönen, jäi Vancouverin olympialaisissa mitalista niukat 0,03 sekuntia. Hän oli lähellä jopa olympiakultaa, mutta kohtalokas horjahdus toisessa luistelussa pudotti hänet viidenneksi. Ensimmäisen

© DESGphoto/Lars Hagen

luistelun aika oli 34,86, jolla Mika sijoittui ensimmäiseksi, mutta toisen 500 m:n luistelun aika 35,18 vei hänet sijalle 11 ja pudotti yhteisajalla 70,040 viidenneksi, mikä oli kuitenkin Poutalan henkilökohtainen ennätys. Jeremy Wotherspoonin 500 metrin ennätysluistelussa ensimmäinen sata metriä taittui ajassa 9,59 ja loppuaika oli 34,04. Voitiinkin todeta, että Koskela ja Poutala olivat luistelusuorituksiltaan aivan maailman kärjen vauhdissa.

Sprinttereiden MM-kisat

Sprinttereiden MM-kisoissa Mika Poutala oli 6:s. Maailmancupissa pisteille ylsi neljä suomalaista luistelijaa. Parhaaksi luistelijaksi valittu Mika Poutala saavutti kolmannen sijan maailmancupin 500 m:llä ja 7. sijan 1000 m:llä yhteispisteissä.

Koskelalle maailmancup-voitto Berliinissä

Pekka Koskela nappasi Berliinissä maailmancuposavoiton 500 metrin luistelussa. Tämä oli hänelle innostuksen paikka, sillä edellisestä voitosta oli jo kaksi vuotta. Koskelan aika Berliinissä oli 34,90. Cupin avaus Heerenveenissä meni pilalle, koska hänet hylättiin 500 metrillä. Hän nosti maalilinjalla luistimensa kärjen venytyksessä ylös, mikä

Kuvassa Poutala startissa kolmipisteasennosta. Käsissä tiukasti istuvat hanskat ja sormenpäissä hiekkapaperipalat luiston estona.

ei ole sallittua. Se tiesi sitä, että hän joutui luistelemaan Berliinissä B-ryhmässä, jonka sitten voitti. Ykköstila nosti Koskelan takaisin A-ryhmään. Kuinka meni 1000 metriä?

Kilpailuissa oli myös muita suomalaisia; Tuomas Nieminen oli B-ryhmässä yhdeksäs ja Markus Puolakka 17:s. Niko Räsänen luisteli 1500 metrin B-ryhmässä 23:nneksi.

Merkille pantavaa oli, että median kiinnostus pikaluistelua kohtaan lisääntyi suomalaisten pikaluistelijoiden maailmanmenestyksestä johtuen. Poutalan ja Koskelan onnistumiset huomattiin mediassakin.

Kuvassa Team Finland harjoittelemassa Berliinin kesäkisojen yhteydessä 26.7.08. Edessä Mika Poutala, Jarmo Valtonen, Tuomas Nieminen ja Kaj Humisto.

© DESGphoto/Lars Hagen

© DESGphoto/Lars Hagen

Mika Poutala Luisteluliiton päävalmentaja Janne Hännisen kanssa. Janne on Poutalan henkilökohtainen valmentaja.

Nuoret lähestyvät kansainvälistä kärkeä

Nuorten sarjassa Tommi Pulli nousi kohti kansainvälistä kärkeä luistelemalla juniorien MM-kisoissa parhaalla matkallaan 1500 m:llä kuudenneksi nuorten SE-ajalla ja nuorten maailmancupin yhteispisteissä 1500 m:llä neljänneksi sekä 1000 m:llä seitsemänneksi. Nuorten maailmancupin pisteille pääsi seitsemän luistelijaa 15 matkalla. Erityisen ilahduttavaa oli neljän tytön nouseminen maailmancupin pisteille. Nuorten kehittyminen antoi uskoa myös tulevaisuuteen. Uusia Suomen ennätyksiä tehtiin 20 kertaa ulkomailla ja kotimaan radoilla.

Mika Poutalan luisteluaikojen kehitys	
500 m	
1998 /	45,57
2002 /	38,17
2003 /	35,68
2006 /	35,88
2007 /	34,65
2009 /	34,38
2010 /	34,86
1000 m	
1998 /	1.31,76
2002 /	1.14,02
2003 /	1.10,42
2005 /	1.09,40
2009 /	1.07,24
2010 /	1.09,88

Luistelijoiden maailmancup -kiertue 2005

Yleisluistelijoiden maailmancuposakilpailu käynnistyi 3.12.2005 Hollannin Heerenveenissä miesten 1500 metrin B-divisioonan kilpailulla. Sen voitti Italian Ippolito Sanfratello ajalla 1.47,66. Suomalaiset jäivät mc-pisteittä, sillä Risto Rosendahl luisteli ajalla 1.50,39 sijalle 10. Jarmo Valtonen oli 13. ajalla 1.50, 83. B-divisioonassa jaetaan pisteitä kahdeksalle parhaalle luistelijalle.

Torinossa 10.12.2005 kilpalivat sprintterit mc-sijoituksista. Janne Hänninen sijoittui neljänneksi ja Pekka Koskela viidenneksi 1000

metrin B-divisioonassa. Kilpailun voitti hollantilainen Simon Kuipers ajalla 1.09,92. Muut suomalaiset jäivät mc-pisteittä. Risto Rosendahl oli 11., Mika Poutala 15. ja Tuomas Nieminen 22:s. Hänninen totesi luistelun alkavan vähitellen sujua ja lupasi saada tekniikkansa kohdalleen joulutauon aikana. Pekka Koskela ei ollut luisteluunsa tyytyväinen. Hän kuitenkin luotti omien tulostensa paranemiseen. – ”Kulma” oli 1000 metrin luistelussa ihan kunnossa 600 metriin saakka ja siinä kaikki näytti vielä hyvältä, mutta asento tippui liikaa viimeisellä kierroksella. Lingotto-halli oli hieno, mutta jää oli hidas, koska se oli likainen kaikesta rakennuspölystä. Calgaryn jääasian-tuntija tulee paikalle auttamaan jäänteossa. (SLL:n lehdistötiedotteita.)

DESPhoto

World Cup 2005
Inzell 17.–18.12.2005
Kuvassa keskellä 2. päivän 500 m:n voittaja Dmitrij Dorojev, vasemmalla Janne Hänninen, 2. sija ja oikealla Pekka Koskela, 3. sija.

Hänninen toinen ja Koskela kolmas Inzellan MC:n 500 metrillä

Sprintteriluistelijat joutuivat taistelemaan vielä yhden viikonlopun maailmancupin pisteistä ennen joulutaolle pääsyä. Suomalaiset sprintteriluistelijat saivatkin Inzellissä 18.12.2005 mitä heiltä odotettiin. Sekä Janne Hänninen että Pekka Koskela nousivat 500 metrin maailmancupkilpailujen palkintokorokkeelle. Hänninen luisteli kakkoseksi ajalla 36,19, kun voittaja venäjän Dmitry Dorofeyev pyyhkäisi matkan aikaan 35,88. Koskelan kolmostila irtosi ajalla

36,2. Suomalaismenestystä täydensi Mika Poutala luistelemalla kuudenneksi ajalla 36,37. Tuomas Nieminen oli 11. ja Risto Rosendahl 17:s.

Räppäävä pikaluisteli Mika Poutala

http://www.yle.fi/urheilu/kolumnit/rap-paava_luisteli/2009/06/nyt_kaivetaan_nopeus_esiin_1336348.html

DESPhoto

World Cup finaali Heerenveen 12.–14.3.2010. Mika Poutala kuvassa oikealla, keskellä voittaja Hollannin Jan Smeeckens ja USA:n Jan Smeeckens vasemmalla.

Seinäjoen Urheilijat on järjestänyt neljät nuorten MM-luistelut

Seinäjoen Urheilijat on ollut pikaluisteluseurana Suomen aktiivisimpia urheiluseuroja ja se voidaan mainita erityisesti kansainvälisen junorien MM-kilpailujen järjestäjänä. Ensimmäiset kisat järjestettiin 1995 toiset 2000, ja sarja jatkui aina näihin vuosiin saakka.

Kolmannet nuorten MM-luistelut vuonna 2005 jäivät historiaan suurena hollantilaisjuhlanä, sillä näissä kolmansissa Seinäjoen kisoissa nousi kaksi luistelijaa ylitse muiden. Myöhemmin aikuistenkin arvokisoja hallinneet Sven Kramer ja Irene Wust kahmivat Jouppilanvuoren tekojäältä useampia kultamitaleja kaulaansa. Niinpä kisojen teknisenä johtajana hääriin kolminkertainen olympiavoittaja Ard Schenk saattoi hymyissä suin seurata tuona helmikuuisena viikonloppuna (18.–20.2.2005) Kramerin ja Wustin esityksiä runsaslukuisen hollantilaiskannattajajoukon kanssa.

Poikien puolella yhteispisteissä himmeimmille mitaleille Kramerin jälkeen sijoittuivat Hollannin Wouter Olde Heuvel sekä Norjan Håvard Bøkko. Näissä Seinäjoen kisoissa tehtiin poikien puolella myös kansainvälistä luisteluhistoriaa, kun mukana oli ensimmäistä kertaa intialainen luistelija Adita Pun. Hän osallistui 500 metrin ja 1500 metrin matkoille. Kanadalaisen Dennis Morrisonin (37,40) voittamassa 500 metrin kilpailussa Punin aika oli 1.09,58. 1500 metrin luisteluun intialaiselta kului aikaa 3.29,91, mikä tulos oli reilut 1,5 minuuttia hitaampi kuin matkan

voittoon kiittäneen Sven Kramerin käyttämä aika 1.53,72.

Tyttöjen puolella yhteispisteissä Wustin seurana palkintopallilla nousivat Hollannin Annette Gerritsen sekä Korean Hwa Sang Lee. Jos oli hollantilaisilla paljon ilonaiheita vuoden 2005 nuorten kisoissa, niin suomalaisittain ne jäivät vähiin. Poikien puolella parasta antia oli Lauri Potkan sijoitus (29.) 500 metrillä. Muuten suomalaiskolmikon Potka, Teemu Heikkilä ja Mikko Poutanen sijoitukset kivikovassa seurassa pyörivät 40 molemmin puolin, joten suomalaiset olivat hakemassa näistä kisoista lähinnä kansainvälistä kokemusta. Tyttöjen puolella pätevät samat sanat kaksikkoon Elisa Arvo sekä Pia Humisto, sillä heidän sijoituksensa pyörivät 40 molemmin puolin.

Seinäjoen neljännet Nuorten MM-kilpailut luisteltiin 25.–27.2011 Jouppilanvuoren tekojäällä. Näiden kilpailujen sinivalkoiseksi tähdeksi nousi kotiradallaan kiittänyt Tommi Pulli, jonka kaulaan ripustettiin 1000 metrin kisan jälkeen hopeinen mitali. Seinäjokelaisen aika kilpailujen viimeisenä päivänä luistellussa kisassa oli 1.14,90, ja se jäi kisan voittaneen Korean Kim Sung-Kyun noteerauksesta lähes sekunnin (1.13,95). Pullin suorituksen arvoa nostaa vielä se, että seinäjokelainen urakoi kisoissa toden teolla ja sunnuntain mitaliluistelu oli hänelle jo viides kova kisa kolmen päivän aikana.

Poikien puolella pitkiä matkoja sekä yhteiskilpailua hallitsi Norjan Sverre Lunde Pedersen, joka voitti kaksi maailmanmestaruutta. Pedersenin takana norjalaisten kolmoisvoiton yhteispisteissä varmistivat Simon Spieler Nilsen ja Kristian Reistad

Fredriksen. 13. kokonaiskilpailussa sijoittunut Tommi Pulli oli ainoa mukana ollut suomalainen poikalustelijä. Hänen urakointinsa tuotti 1000 metrin hopeamitalin lisäksi 500 metrillä sijan 12, 1500 metrillä sijan 9 ja 5000 metrillä sijan 22.

Tyttöjen puolella kotiyleisöä ilahdutti erityisesti Seinäjoen Urheilijoiden Elina Riskun suoritukset 500 metrillä. Hänen toisessa luistelussa tekemänsä Suomen ennätys 41,42 riitti tässä osakisassa komeasti seitsemänteen tilaan, ja 500 metrin kokonaiskilpailussa Risku

oli 11. Pidemmällä matkoilla ei Risku hyvistä luisteluistaan huolimatta pystynyt yhtä hyviin sijoituksiin. Sairastelusta kisojen alla kärsinyt Saana Hyttinen suoriutui lopulta omasta urakastaan tyydyttävästi huomioiden seinäjokelaisen vaikean lähtökohdan kotikisoihin.

Tyttöjen maailmanmestariksi yhteispisteissä kruunattiin Tsekin Karoliina Erbanova, jonka takana muut mitalit veivät hollantilaiset Pi-en Keulstra ja Lotte Van Beek. (*Paavo Eloniemi.*)

© DESGphoto/Lars Hagen

Kuvassa luistelevat naisjuniorit Liisa Yli-Ojanperä, Elina Risku ja Saana Hyttinen, kaikki kolme Seinäjoen Urheilijoiden pikaluistelijoita ja tulevaisuuden lupauksia.

© DESGphoto/Lars Hagen

Welt Cup 7.–9.11.2008 Berliinissä. Kuvassa Markus Puolakka kisaa tasatahtia Philip Brojakan kanssa.

MARATONLUISTELU

Pikaluistelija ja ”pohjantähti” voitti erikoispalkinnon urheilutoimittajaliiton AIPS:n ja Adidaksen valokuvakilpailussa vuoden 1986 urheilukuvista.

Kuva on hollantilaisen Hans Heusin näkemys 100 kilometrin pikaluistelukilpailusta.

Kuva Fred Geers

Kuvassa luistelijat Kallaveden jäälle auratulla radalla, jolla on menossa Kuopion luistelumaraton.

MARATONLUISTELU

Suomalaisia puraisi maratonluistelun karpänen ja erityisesti kuopiolaisia, ja laji alkoi kehittyä Suomen Luisteluliiton ja sen seurojen piirissä.

Hollantilaiset toivat maratonluistelun Suomeen. Maratonluisteluksi kutsutaan luistelumatkoja, jotka ovat pidempiä kuin pisin kilpailtava pikaluistelumatka 10 000 m.

Hollannin luisteluperinteet yltyvät jopa 1800-luvulle. Vuonna 1909 järjestettiin ensimmäinen De Friesche Elfstedentocht (Frieslandin yhdentoista kaupungin luistelu) Pohjois-Hollannin jäätyneillä kanaaleilla 200 km:n pituisena luistelukilpailuna. Nimen mukaisesti luistelu reitti kulkee 11 kaupungin läpi. Ajanjaksona 1909–1997 Elfstedentocht on järjestetty kaikkiaan 15 kertaa. Hollantilaisten innokkuudesta luisteluun antaa parhaiten kuvan Elfstedentochtin osallistujamäärän rajoittaminen 16 000 luistelijaan. Päivä on suuri kansallinen juhlapäivä, jolloin koulut ovat kiinni ja kaikki ovat joko luistelu reitin varrella tai televisioiden äärellä. Voittaja on suuri kansallissankari.

Hollannin kanaalien jäätyminen epävarmaa – suunta pohjoiseen!

1960-luvulla Elfstedentochtin jokavuotinen järjestäminen alkoi jo tulla epävarmaksi. Järjestelyorganisaatio on olemassa ja se on hälytysvalmiudessa, mikäli kanaalit alkavat jäätymä, saaden kisan pystyyn tarvittaessa 24

tunnissa. Tietty luistelupiirit Hollannissa halusivat kuitenkin varmistaa jokavuotisen koitoksen luonnonjäällä, ja niin syntyi vaihtoehtoinen yhdentoista kaupungin luistelu, jonka takana oli säätiö. Tämä säätiö järjesti ensimmäisen Alternatieve Elfstedentochtin vuonna 1974 Norjassa kuten myös vuonna 1975. Ja silloin heräsivät myös virkeät suomalaistoimijat Hollannissa, Finnair ja MEK, perustaen Finse Meren Marathon (Suomen Järvimaraton) -yhdistyksen ja saivat tapahtuman Suomeen. Alkuun 1976–1982 tapahtuma oli melkein vuorovuosina Lahdessa, Rovaniemellä ja Oulussa, välillä 1983 USAssa ja ensimmäisen kerran Kuopiossa 1984.

Talvet alkoivat olla epävarmoja myös Suomessa, joten ainakin Lahtea pohjoisemmaksi piti päästä. Oulussa luistelu tapahtui meren jäällä, jossa olosuhteet ovat tuulisen ankarat.

Maratonluistelijat Jyväskylän Viitaniemessä. Kuvassa äärimmäisenä vasemmalla Oiva Repo ja muut luistelijat Jesse Saikkonen sekä Hannu Papunen.

Kuva Touho

Hollantilaiset mielivät varmoinhin talvisiin olosuhteisiin järven jäälle. Ja niinpä kesällä 1983 tiedusteltiin, olisiko Kuopio halukas järjestämään maratonkilpailut Kallaveden jäällä. Kuopio otti heti asian omakseen, vaikka laji oli täysin tuntematon ja luisteluratojen rakentaminen pikaluistelijoille järven jäälle tiedettiin suureksi urakaksi. Tokihan Kuopiolla löytyy omat luisteluperinteensä. Kuopion Luistelu-seura perustettiin jo v. 1900, ja Linnanlahden luistelurata on ollut erittäin ahkerassa käytössä vuodesta 1936 lähtien läpi vuosikymmenten aina näihin päiviin saakka. Nyt sen päivät alkavat olla luetut, sillä rata on jäämässä rakentamisen alle. Ja onhan kuopiolaisilla meriittejä sekä pika-että taitoluistelupuolella, eikä kilpailujen järjestäminen ole täällä mikään uusi ilmiö. Kuopion Väinölänniemellä järjestettiin mm. vuonna 1955 pikaluistelun naisten MM-kilpailut, joissa tähtenä loisti kuopiolainen Eevi Huttunen. Luisteluväen unelmissa on päästä jälleen luistelemaan ”Vänärille”.

Kunnianhimoinen 50 km:n rata Kallavedellä

Jo heti ensimmäisellä Kuopion Luistelumaratoni 1984 oli yli 400 osallistujaa. Kuopiolaiset ottivat tapahtuman heti omakseen, sillä se oli alusta pitäen suunniteltu ja tehty vastaamaan sekä kuopiolaisten että myös kauempaa tulevien kuntoluistelijoiden tarpeita. Luisteluradan pituus oli huikeat 50 km, ja sitä myös 50:n, 100:n ja 200:n km:n kilpailumatkoille. Luistelumatkat 25 km ja 10 km luisteltiin lyhyemmillä radoilla. Yleisöä ker-

rotaan olleen noin 10 000 henkeä ja erilaisia oheisohjelmiakin oli järjestetty varsin runsaasti. Ensimmäisinä Kuopion Luistelumaratoni järjestäjinä mainitaan Finnair, MEK, Suomen Luisteluliitto ja Kuopion Matkailupalvelu. Tapahtuma onnistui kaikin puolin hyvin ja hollantilaiset olivat tyytyväisiä luisteluolosuhteisiin.

Ensimmäisellä Kuopion Jäämaratonilla menestyivät hyvin mm. 200 km matkalle osallistunut Timo Oinonen, Paavo Keinänen, Lauri Känninen ja Paavo Pentikäinen. Vuonna 1984 Timo Oinonen oli 200 km:n matkalla 22. ja 1986 vastaavasti 12. sekä 1987 100 kilometrillä toinen. Vuonna 1988 Juhani Rissanen oli 100 kilometrillä hienosti toinen.

Niinpä seuraavana talvena oli vuorossa Kuopion II Jäämaraton. Nimenmuutos johtui siitä, että luistelun rinnalle tapahtuman lajeiksi oli otettu myös jäähiihto ja -hölkkä. Hiihto ja hölkkä olivat ohjelmassa vain tuon yhden tapahtuman ajan, koska todettiin, että parempi keskittyä yhteen urheilulajiin ja kehittää tapahtumaa sen ympärillä.

Kuopiolaisia ja muitakin suomalaisia pu-raisi maratonluistelun kärpänen, ja laji alkoi kehittyä Suomen Luisteluliiton ja sen seurojen piirissä. Kuopion Luistelu-seurastakin kehittyi muutamassa vuodessa merkittävä maratonluistelu-seura taitoluistelun ja pikaluistelun ohella. Tapahtuman vastuullisena järjestäjänä vuodesta 1985 alkaen toimi vuosia Kuopion Matkailupalvelu Oy.

Kuva Fred Geers

Finland Ice Marathonin huikea kehitys ja 1,5 peruttua kisaa

Tapahtuman nimi muutettiin vuonna 1986 Finland Ice Marathoniksi, koska oltiin sitä mieltä, että maailmalla tuntematon Kuopio olisi parempi korvata tunnetulla Finland-sanalla.

Tapahtuma kasvoi vuosi vuodelta sekä osallistujamäärältään että yleisömäärältään ja oli huipussa 1988, jolloin luistelijoina oli peräti 1 500 ja yleisöä kymmenkertainen

määrä. Tämän innostamana vuoden 1989 tapahtumaa tehtiin jopa mielettömällä innolla ja sydämenpalolla. Tekniset järjestelyt luisteluratojen ja kisastadionin osalta suunniteltiin aivan huippuunsa, samoin ajanotto ja kilpailujenaikainen huolto järjestettiin aukottomaksi; oheisohjelmaa yleisön viihtymiseksi oli tilattu aamusta iltaan. Oli pelejä ja kilpailuja, näytöksiä maassa ja ilmassa, jääshow illuusiotemppuineen ja tietysti ilotulitus.

Vuoden 1989 kilpailujen ja tapahtuman oli tarkoitus olla myös näyteikkuna tulevaan, päätös, että Kanadan Ottawassa saman vuo-

Kuopion 200 km:n luistelu vuonna 2008. Kuvassa hollantilainen ryhmä tekee yhteistyötä.

Tuusulanjärven 100 km:n SM-luistelu vuonna 2007. Luisteluryhmää johtaa hollantilainen luistelija, heti takana peesaa Jani Suihkonen. Takimmaista ryhmää vetää Antero Kotijärvi takanaan Robert Brandt.

den helmikuussa järjestettyjen maratonluistelun epävirallisten MM-kilpailujen jälkeen oli Kuopio vuorossa 1990. Kaikesta suunnittelusta ja valmistautumisesta huolimatta Finland Ice Marathon/ Alternative Elfstedentocht jouduttiin perumaan liian lämpimän sään vuoksi.

Välittömästi perutun tapahtuman jälkeen alettiin kuitenkin uudella innolla järjestää vuoden 1990 tapahtumia, olihan järjestettävänä kaksi kilpailua. Epävirallisen MM-kilpailun, joka sai kansainvälisen nimen Marathon Skating World Games 100 km, järjestäminen otettiin todella vakavasti ja sitä markkinoitiin myös kaikkiin maihin, joissa oli lajiharrastusta.

Keskiviikkona 14.3.1990 luisteltiinkin uusi epävirallinen ME järvenjäärataluistelun 100 km:n matkalla aivan loistavissa olosuhteissa Kallavedellä. Kilpailijoita oli Hollannista, Ruotsista, Länsi-Saksasta, Neuvostoliitosta ja Suomesta. Kun torstai koitti, niin sää alkoi lämmentä todella nopeasti ja vettä kerääntyi radoille. Niin kävi, että hollantilaissuomalainen organisaatio teki raskaan päätöksen peruuttua Finland Ice Marathon edellisenä iltana ennen lauantain kisapäivää. Kahden peräkkäisen vuoden peruuntumiset aiheuttivat sen, että hollantilaiset siirtyivät pohjoisempaan Rovaniemelle luistelemaan Ounasjoen jäälle.

Kuopiossa kuitenkin jatkettiin tapahtuman

järjestämistä 1991 sekä Finland Ice Marathonin että World Games 100 km:n osalta, johon osallistuikin runsaasti hollantilaisia, sillä se oli ajoitettu sopivasti pari päivää ennen Alternative Elfstedentochtia Rovaniemellä. Tapahtumat onnistuivat kaikin puolin erinomaisesti myös sään ja jäätilanteen suhteen, sillä ne järjestettiin jo maaliskuun alussa.

Järjestelyvastuu siirtyy Kuopion Luistelu-seuralle

Näihin onnistuneisiin tapahtumiin olikin Kuopion Matkailupalvelun hyvä lopettaa ja siirtää järjestelyt Kuopion Luisteluseuralle, joka on vastannut järjestelyistä siitä alkaen. Välillä KuLS:illa oli joitakin vuosia tietyn-tyyppinen alihankintajärjestelysopimus, mutta seura on ottanut uudelleen ohjat käsiinsä.

Luisteluseuran myötä tapahtuman luonne hieman muuttui, sillä urheiluseuralalla on käytössään rajallisemmat resurssit kuin mitä Matkailupalvelulla oli. Urheiluseuran päällimmäinen tehtävä ei ole järjestää suuren luokan jääshow'ta vaan huolehtia lajiharrastuksesta ja sen kehittymisestä. Seura onkin saanut synnytettyä upean lisän tapahtuman yhteyteen: koululaisluistelun, joka houkuttelee vuosittain 5 000–6 000 koululaista Kallaveden luisteluradoille.

Luistelu on Kuopion talvista vetovoimaa parhaimmillaan

Finland Ice Marathon kuuluu erottamattomasti Kuopion talveen. Sitä ei juuri kukaan aseta kyseenalaiseksi tarpeellisuudessaan huolimatta siitä, että siihen käytetään myös kaupunkilaisten verorahoja. Hollantilaisetkin ovat tulleet jo vuosia sitten takaisin ja retkiluistelun suosion myötä kuntoluisteli-joita riittää.

Matkailun kannalta Finland Ice Marathon on sopivasti erikoinen ja Suomeen erinomaisen hyvin istuva tapahtuma, jota on helppo hyödyntää myös talvimatkailukaupungin imagoa Kuopiolle luotaessa. Mikäli jäätilanne Kallavedellä sallii, ensimmäinen luistelurata tehdään jo viikkoja ennen tapahtumaa ja luisteluradat pidetään kunnossa pitkälle kevääseen. Näin ei kuitenkaan käynyt vuonna 2007, vaan jäiden tuloa ja sitten sen kestävyyttä jännitettiin loppuun asti eli melkein tapahtuman alkuun. Lopulta kaikki onnistui hyvin ja Finland Ice Marathon järjestettiin 24. kerran 14.–18.2.2007 aina koululaisluistelusta Luisteluliiton Ice Skating Tourin kera lauantain ja sunnuntain kilpa-, kunto- ja perheluisteluihin. Lauantai hui-pentui palkintojenjakotilaisuuteen. Finland Ice Marathontapahtuman 25. kerran tapahtuvaa historiallista luistelujuhlaa vietettiin 20.–23.2.2008. (Kirjoittaja Timo Oinonen.)

Maalikamera ratkaisi Kari Leppäsen mestaruuden

Perinteiseksi muodostuneen maratonluistelun 30 kilometrin SM-kilpailut luisteltiin Kuusankoskella 28.1.1995. Kilpailuihin osallistui 52 luistelijaa. Miesten yleisessä sarjassa piti maalikameraa kelata useampaan kertaan ennen kuin voittaja selvisi. Pälkäneen Lukon Kari Leppänen onnistui neljän miehen rintamasta kurottamaan luistimensa ensimmäiseksi maalilinjan yli ja vei mestaruuden. Korkeatasoisella maalivideolla pystyttiin helposti selvittämään kymmenyksen tark-

kuudella kilpailijoiden ajat. Leppäsen kanssa maalilinjalle syöksyivät yhdessä rintamassa HTL:n Kalle Valtonen ja Olli Sjö sekä Turun Urheiluliiton Erno Järvinen. Aikaisempien vuosien käyttäyskilpailun luonteinen maratonkisa aiheuttaa yleensä tasaisia maaliintuloja. Siksi järjestäjät osasivat varautua näihin tilanteisiin videokuvauksella. Lahjomaton videokuvaus antoi järjestykseksi Leppänen, Valtonen, Järvinen ja Sjö. Kirikamppailusta putosi kaatuessaan Lahden luistelijoiden Pasi Koistinen ja liukui maaliin kahdeksantena. Naisten sarja kärsi osanottajakadosta. Naisten mestaruuden voitti Lahden luistelijoiden Titta Hallenberg. *(Luistelija 1/1999.)*

SLL:n kuva-arkisto

Menestyneitä maratonluistelijaita

Timo Oinonen (KuLs)

Kotipaikkakunnalleen takaisin muuttanut Timo Oinonen käynnisti pikaluistelutoiminnan oman kilpaluistelunsa ohessa. Pikaluistelijat harjoittelivat ennen luonnonjäiden tuloa syksyisin ”lepakkovuoroilla” jäähallissa. Timo Oinonen oli 1986–1989 Suomen Luisteluliiton hallituksen jäsen, toimialueenaan maratonluistelun käynnistäminen ja kehittäminen. Timo kehitti Finland Ice Marathonin innostamana ja hollantilaisen cup-mallin mukaisesti maratoncup-sarjan, joka on Suomessa toiminnassa edelleen.

Kalle Valtonen (HTL)

Maratonluistelun suosion alkuaikoina Kalle Valtonen oli mukana lähes kaikissa maratonluistelutapahtumissa. Kovan peruskuntonsa Kalle hankki aiemmin pyöräilijänä. Hän oli periksiantamaton luistelija. Myöhemmin Kallen mielimatkoiksi muodostuivat pitkät järvenjääluiistelut, kuten 50–200 km. Ne suuntautuivat eri puolille Suomea ja Viroa, sekä muutaman kerran myös Itävallan vuoristojärvelle Weissenseelle. Kalle oli myös lahjakas pikaluistelija radoilla ja tietenkin kaikilla matkoilla. Kalle oli lähes kaikkien kaveri, eikä hän koskaan kieltänyt apua moinen käytännön asioihin. Aikoinaan erottamattomat kaverit Kalle ja Olli Sjö kiersivät

monet maratonit ja olivat useimmiten letkan kärkipari. Kallen luistimet siirtyivät ennen aikojaan perintöluistimiksi Kallen kuoltua keväällä 2006.

Mikko Nieminen (HLK)

Parhaiten Jussin luistelussa on menestynyt espoolainen Mikko Nieminen, joka voitti kilpailut viisi kertaa peräkkäin vuosina 1987–1992.

Antero Kotijärvi (KuLs)

Vuodesta 2005 lähtien Antero Kotijärvi nimettiin kuusi kertaa peräkkäin vuoden maratonluistelijaksi.

Pekka Pajunen (HTL)

Helsingin Työväenluistelijoiden puheenjohtajana Pekka Pajunen on toiminut 2000-luvun alkupuolelta lähtien. Pekka kiinnostui erityisesti pitkistä järvenjääluiستeluista ja, omimmillaan hän on ollut Kuopion Kallaveden 200 km matkalla.

Olli Sjö (HTL)

Olli on ollut maratonluistelijana mukana suomalaisen maratonluistelun noususta alkaen. Kalle Valtonen ja Olli olivat lähes erottamaton pari maraton- ja rullaluistelutapahtumissa. Nykyisin Olli puuhailee seuransa maraton- ja rullaluistelun parissa.

Lauri Paalasmaa

Suomen tunnetuin maratonluistelija ja moninkertainen vuoden maratonluistelija on Lauri Paalasmaa. Hän on luistellut Kaas En Hout -seuran ammattilaistiimissä Hollannin maratoncupin A-sarjassa ja kiertänyt myös Eurocupin osakilpailuissa.

Maratonluistelun historian eräs merkittävä merkkipaalu oli Eurocup-maratonluis-

teluiden alkaminen ensimmäistä kertaa. Ne alkoivat 11.1.1998 Italian Baselgasta. Baselgassa Lauri Paalasmaa oli kuudes. Eurocupiin kuului neljä kilpailua, joita olivat 1998 Baselga de Pinessa, Itävallan Plansee, Venäjän Omski ja Kuopion järvimaraton. Eurocup on henkilökohtainen kilpailu, jossa kukin kilpailija kilpailee maansa puolesta.

SLL:n kuva-arkisto

Lauri Paalasmaa valittiin vuoden maratonluistelijaksi kahdeksana vuotena peräkkäin, ensimmäisen kerran vuonna 1992. Lauri kertoi Luistelulehdelle harjoittelleensa aktiivivuosinaan 900–1000 tuntia vuodessa. Yleensä harjoittelumatkat päivässä olivat 100 km.

SENIORINA JA LOPULTA MASTERINA LUISTELEMINEN

M. Kilpeläisen kuva-arkisto

Elfstedentocht 200 km luistelu –
Weissensee 30.01.2004. Kuvassa takana
vasemmalla luistelee Matti Kilpeläinen.

MASTERLUISTELU

Pikaluistelun jäähyttelijöiden luistelusuosi on lisääntyessä tuli tarve aloittaa myös veteraanisarjojen järjestäminen.

Masterluisteluita edelsi veteraani-senioriluistelu. Veteraaniluistelun SM-kilpailut alkoivat Pälkäneeltä 1983, ja seuraavatkin kilpailut luisteltiin samassa paikassa. 1985 kilpailut olivat Turun Kupittaalla, ja tämän jälkeen veteraanien pikaluistelut luisteltiin useilla eri kentillä veteraaniurheiluliiton mestaruuskilpailuina paikallisten pikaluisteluuseurojen järjestäminä. Luisteltavat matkat olivat matkakohtaisina kilpailuina 500 m ja 1500 m ja nuoremmilla 3000 m. Kilpailut järjestetään joka vuosi, joskin joskus luonnon jäiden armoilla ja kevätsäiden puolesta juuri ja juuri. Ikämiesten pikaluistelua on harrastettu kilpailumielessä jo ennen sotia 1937; tältä ajalta löytyy tietoa järjestetyistä kilpailuista.

Senioriluistelu

Senioriluistelu alkoi veteraaniluisteluna, mutta muuttui myöhemmin senioriluisteluksi. Kansainvälinen veteraaniluistelu alkoi pääosin Hollannin ja Saksan välisestä veteraaniluistelijoiden maaottelusta. Ensimmäisissä kilpailuissa vuonna 1992 Frankfurt am Mainissa oli mukana jo kolmesta maasta 21 luistelijaa. Seuraavana vuonna veteraanien maaottelu luisteltiin jo 5 maan 52 luistelijan kilpailuna, mutta mielenkiinto myös muissa pikaluistelumaissa heräsi.

Kilpailujen kansainvälinen nimi muuttui 1994 ja nimeksi tuli International Masters' Speed Skating Committee IMSSC Nimitys syntyi saksalaisten toimesta, koska veteraanisanalla Saksassa oli monien mielestä huonoja muistoja sota-ajasta. Komiteassa oli mukana 19 maata. Suomi on ollut edustettuna vuodesta 1996 alkaen. Suomea edusti aluksi Sauli Pollarin sijaisena Matti Kilpeläinen, joka jatkoi sitten vakinaisena edustajana vuodesta 1998 alkaen.

Vuonna 1995 International Masters' Speed Skating Games -kilpailuissa oli mukana Hollannin Haarlemissa jo 125 osallistujaa, joiden joukossa oli myös neljä suomalaista veteraaniluistelijaa Ensio Santanen, Mikko Saarinen, Paavo Salonen ja Matti Kilpeläinen.

Masterluistelu

Master-nimitys vakiintui monissa ikäihmisten urheilulajeissa mm. uinnissa ja pyöräilyssä sekä yleisurheilussa. IMSSC-nimen käyttö aloitettiin vuonna 2000. IMSSC:n sisällä oleva IMSSG (G=Group) hoitaa yhteydet ISUn kanssa. Virallista MM-arvoa ISU:ltä ei ole herunut, mutta seuraavat Allround Masters Gamesit ovat jo 20:nnet, ja uutena mukaan tulleet sprintit järjestettiin vuonna 2010 kolmannen kerran. Mastertoimintaa harrastetaan kansainvälisesti IMSSC:n alaisuudessa ja kansallisesti maiden luisteluliittojen alaisissa seuroissa Masterjaostoina.

Suomessa master-pikaluistelutoimintaa on järjestetty SLL:n kilpailuina yhteispisteissä vuodesta 1998 alkaen. Senioripikaluistelut ja myöhemmin masterpikaluistelun SM-kil-

pailut ovat olleet luisteluliiton aikuisluisteluvaliokunnan ohjelmassa säännöllisesti vuodesta 2000 alkaen. Aiemminkin luistelu-seurat järjestivät seniori- ja myöhemmin mastersarjoja yleensä juniorikilpailuiden yhteydessä.

Vuosittain järjestetään masterluistelijoiden 30+ ikäisten kilpailuja. Mastersarjoissa järjestetään vuosittain myös SM-kilpailut. Luisteluliiton kilpailulisenssin omaavilla jäsenillä on oikeus osallistua IMSSG:n järjestämiin kansainvälisiin kilpailuihin.

Pääosa nykyisistä masterpikaluistelijoiden harrastanut aiemmin kilpailu- tai harrastelumielessä erilaisia urheilu- ja kuntoilulajeja. Pikaluisteluakin ovat nuorena monet harrastaneet eri tasoilla. Joukosta löytyy painonnostajista soutajiin ja pyöräilijöitä sekä runsaasti Kalevan Kiertäjinä olleita ja oleviakin. Jääkiekon parista on ollut jokunen ja estejuoksun EM-mieskin on ollut mukana.

Senioripikaluistelua Seinäjoella 1999

Luistelukauden 1998–1999 kansainvälisen senioriluistelun päätapahtuma oli Seinäjoella 12.–14.2.1999 pidetty Seniors International Speed Skating Games-luistelutapahtuma. Kilpailujen pitopaikka oli sovittu jo ISSSC:n kokouksessa 1997 Berliinissä. Arvioitu osallistumismäärä 150 luistelijaa ei toteutunut, sillä tulematta jäivät USA:n sekä Hollannin luistelijat.

Kilpailun aloittivat yli 30-vuotiaat ja siten varsinaiset seniorit aina 85 vuotiaisiin

Kuva Matti Kilpeläinen

Masterluistelijat tekivät päiväretken Baselgasta Itävaltaan. Kuvassa vasemmalta Paavo Salonen, Väinö Väänänen, Sauli Maanpää, Maritta Maanpää ja Ensio Santanen.

Baselgan luisteluiden loppunäytöksen jälkeen asettuivat USA:n Nancy Swider-Beltz ja Olli Lehto mainostamaan Seinäjoen MM 1999 -kilpailuja. Kilpailuja mainostettiin erilaisin näytöksin ja puhein. Kaikki lupasivat tulla Seinäjoelle.

Kuva Matti Kilpeläinen

**Tuloksia
Seinäjoelta 1999**

N55 Eila Laapotti 2.
N45 Anneli Lepola-
Risku 2.
N45 Tarja Rinne 3.
M85 Toivo
Lehtonen 1.
M80 Onni Kankaan-
pää 1.
M75 Eero Hanka 2,
Teuri Raevaara 3.
M70 Ensio
Santanen 3.
M65 Väinö
Väänänen 3.
M55 Juhani Palko 5.
M50 Kalle Valto-
nen 4.
M35 Antero
Kotijärvi 1.

luistelumaratonille. Olosuhteet olivat kovat tuulen takia, mutta varsinkin saksalaiset ja hollantilaiset olivat tyytyväisiä. Kanadalainen James Whiddon luisteli ensimmäistä kertaa järven jäällä. *(Luistelija 2/1999.)*

Oulunkylässä Masters MM -kilpailut 5.3.2006

Mastersien (ikämiesten) kansainvälinen pikaluistelutapahtuma järjestettiin Suomesa kuuden vuoden tauon jälkeen vuonna 2006. Mitaleista taisteli 175 pikaluistelijaa. Mastersien kilpailuissa lähetettiin matkaan kaksi paria kerrallaan kvartetiteina niin, että ensimmäisen parin ollessa kierroksen puolimatassa kaksi muuta luistelijaa starttasi-

vat perään. Näin menetellen kilpailut saatiin viedyiksi päätökseen puolta lyhyemmässä ajassa.

Kilpeläinen karkasi Sven-Åge Svenssonilta

Nurmijärveläisen Matti Kilpeläisen viikonlopun huipennus oli karkuun pääseminen 5000 metrin luistelussa norjalaiselta Sven-Åge Svenssonilta. Kaksikko kamppaili yhteispisteiden 11:nnestä sijasta yli 60-vuotiaiden sarjassa. ”Svenssonin kanssa on kilpailtu vuosikausia samoista sijoista. Nyt sillä oli jalassa joku ongelma. Sen takia se taisi kaatua viimeisellä kierroksella”, kommentoi Matti. Matti Kilpeläiselle näissä kisoissa riitti tavoitteeksi pääseminen 5000 metrille.

Kuva Matti Kilpeläisen

Kuvassa oleva masters-joukkue edusti Suomea Norjan Hamarissa 2002. Siellä Esa Puolakka voitti M40 kilpailun.

Miesten 85-vuotiaiden sarjassa uusi maailmanennätys

Miesten 85-vuotiaiden sarjan maailmanennätyksen laittoi uusiksi amerikkalainen Joe McDonnald. Hän selvitti 3000 metriä ajassa 8.03,10. Suomalaisen Tatu Pohjan epävirallisista ME-lukemista lähti liki kaksi minuuttia. Hän sanoi viihtyvänsä eurooppalaisissa kisoissa, koska USAssa kilpailut ovat yhteislähtökilpailuja eikä siellä pärjää jollekkin hartioita käyttävälle entiselle amerikkalaisen jalkapallon pelaajalle.

Suomalaisia luisteli melkein jokaisessa sarjassa

Suomalaisia luisteli melkein jokaisessa sarjassa ja menestystäkin tuli. Parhaiten menestyi M80-sarjassa Ensio Santanen, joka voitti kultamitalin. Myös nuorempien mastereiden sarjassa M30 tuli kultaa, jonka voitti Pertti Kiiskinen ja toiseksi tuli Teemu Paananen. Antero Kotijärvi oli M45-sarjassa hopealla ja Eila Laapotti AG65-sarjassa pronssilla. Henrik Anthoni oli AG75-sarjassa neljäs. Kymmenen parhaan joukkoon sijoittuivat Vesa Isoviita AG35, Matti Latvala AG65, Väinö Väänänen AG70 ja Juhani Venhola AG70 sarjassa.

Naisten luisteluissa Minna Hotti-Pessa sijoittui hyvin ollen sarjassa AG35 neljäs. Kymmenen parhaan joukkoon naisten sarjoissa sijoittuivat Maritta Maanpää AG50 ja Tarja Nuutinen AG45-sarjoissa.

Menestystä kansainvälisissä masterkilpailuissa

Luistelijat ovat yleensä kustantaneet itse kansainvälisiin kilpailuihin osallistumisensa; silti suomalaisia pikaluistelijoita on osallistunut moniin kisoihin aina vuodesta 1995 lähtien. Useissa kilpailuissa suomalaiset ovat päässeet myös mitaleille.

Ensio Santanen on ollut kautta aikojen menestynein suomalainen masterluistelija, ja hän on saavuttanut merkittävän määrän mitalisijoja. Vuonna 2000 hän oli Berliinissä M70-sarjassa 3., vuonna 2001 M75-sarjassa Quebecissä 1., 2002 Hamarissa hän oli M75-sarjassa 2., vuonna 2004 Inzellissä M75 sarjassa 3., Baselgassa 2005 M75-sarjassa 2. ja 2006 Helsingissä M75-sarjassa 1.

Muita menestyjiä ovat olleet vuonna 1996 Quebecissä Matti Kilpeläinen M50-sarjassa 3. ja Baselgassa 1998 M55-sarjassa 5. Hamarissa 2002 Esa Puolakka oli M40-sarjassa 1. ja vuonna 2006 Helsingissä 2006 Pertti Kiiskinen oli M30-sarjassa 1. Naisten kilpailuissa Helsingissä Eila Laapotti oli N65-sarjassa 3. ja Eila Seppälä N70-sarjassa 1. Tauno Nurmi oli Berliinissä vuonna 2000 M75-sarjassa 2., Väinö Väänänen oli 2001 Quebecissä M65-sarjassa 3., Matti Hyttinen oli M60 sarjassa Hamarissa 3. ja Helsingin kilpailuissa 2006 oli Antero Kotijärvi M45-sarjassa 2. ja Teemu Paananen M30-sarjassa 2.

Vuoden valintoja

Vuoden masterluistelijaksi valittiin vuonna 2008 Vesa Isoviita. Vuonna 2009 valituksi tuli Pentti Kiiskinen, samoin vuonna 2010.

SM-masters M65-voittajat Helsingissä 2010. Vasem-
malla hopeaa voittanut
Matti Kilpeläinen, keskellä
kultamitalisti Pentti Kiis-
kinen ja oikealla pronssia
voittanut Antti Numminen.

Kuva Päivi Ahonen

Menestyneitä masterluistelijoita

Matti Kilpeläinen (HTL)

Matti Kilpeläinen on osallistunut harrastuk-
senaan useisiin veteraani-, senior- ja master-
luisteluihin ulkomailla vuodesta 1995 alkaen.
Hänen uransa pikaluistelijana alkoi valmis-
tautumisella Jussin luisteluun vuonna 1980.
Luistimissa oli Ballangrud-terät Karhun ken-
gissä ja päällä Finlandia-hiihdon hiihtopuku.
Ensiopastuksen luistelutekniikkaan antoi Ju-
hani Järvinen opastamalla ”luisteluasentoon
– liukuun ja puristus – liukuun ja puristus”
Kaarretekniikan Matti oppi ottamalla mallia
”oikeilta luistelijoilta”. Ensimmäisen 30 km:n
matkaan meni aikaa 1,2 tuntia, mutta on se
mennyt myöhemmin 54 minuutin pintaan.

Myöhemmin 100–3000 m:n rataluistelut
maratonien ohessa ovat olleet ohjelmassa.
Matin kansainvälinen toiminta alkoi Kana-
dan Quebecissä, jossa hän edusti Suomea
yksin. Hänet kutsuttiin mukaan silloiseen
IMSSC:aan aluksi luisteluliiton toiminnan-
johtajan sijaisena ja myöhemmin täysival-
taisena jäsenenä. Kokouksia on pidetty vuo-
sittain mestaruuskilpailuiden yhteydessä.
Kokouksissa on yleensä käsitelty ennätysten
hyväksymisiä, hiottu sääntöjä ja tehty sään-
tömuutoksia. Kokouksissa on määritelty
myös osallistujamaiden kiintiöt eri kilpai-
luihin. Suomalaisia on hyväksytty mukaan
yleensä 10–15 osallistujaa per kilpailu.

Pentti Kiiskinen (OuTa)

Penalla on pitkä ura pikaluistelijana. Vuosi
1956 oli alku pitkälle luistelu-uralle. Silloin
jäi jääpallo, mutta mukaan tulivat teline-
voimistelu, uinti, yleisurheilu ja pyöräily
luistelun oheisharjoitteluna. Varusmiespal-
veluksen Pena suoritti Lappeenrannassa ur-
heilujoukoissa (UudRakP).

Liikunnanohjaajakurssin jälkeen alkoi ura
jalkapallon parissa, jonka sarjapelit II–IV div.
loppuivat 53 vuotiaana.

Pena on suorittanut valmentajakoulun
pikaluistelussa ja jalkapallossa ja toiminut
TUL:n luisteluvalmentajana 1970–1975. Hä-
nen käsialaansa on myös suosittu monipuo-
linen valmennusopas, joka sopii ainakin har-
rastelijoille.

Masterluistelijana ura on ollut nousujoh-
teinen ja jatkuu edelleen. Kultamitali vielä
puuttuu.

Omat ennätykset ovat 500 m 38,9 ja 1000 m
1.18,73 sekä masterina M65-sarjassa vuonna
2009 45,52 ja 1.33,83.

Allan Ensio Santanen (HLK)

Veteraanien/seniorien/masterien
mitalitilastojen ehdoton ykkösmies on Enska.
Hänelle on ripustettu mitalit kaulaan kaikissa
IMSSC:n mestaruuskilpailuissa 1996 lähtien.
Enska lopetti varsinaisen pikaluistelijauransa
huipulla vuoden 2006 Helsingin Masters-
kilpailuissa. Kotimaan radoilta hän väistyi
luistelijana vuonna 2008.

Martti Heino (LahLu)

Mara Heino on ollut mukana niin marato-
nilla kuin pikamatkoillakin. Maraa on nähty
myös rullaluistelubaanoilla niin Lahdessa
kuin muuallakin Suomessa.

Monitoimi- puuhamiehenä Mara on toi-
minut Lahdessa vuosikymmenet. Tuskin
moniakaan luistelutapahtumia on Lahdessa
järjestetty ilman Marttia, niin järjestäjänä ja
vielä radallakin.

Taitavana viuluniekkana hän on myös
esiintynyt erilaisissa luistelseurojen tapah-
tumissa, ja onpa Maraa nähty myös rullaluis-
telija/viuluniekkanakin. Kansainvälisenä
luistelutuomarina hän on toiminut vuodet
Kuopion Ice Maratonilla.

Antero Kotijärvi (KuLs)

Antero tuli mukaan kuopiolaisten voimak-
kaan maratonluistelujoukon mukana. Tul-
tuaan master-ikään, Seinäjoella Antsu oli
M35-sarjan 1. Vahvimmillaan hän on kuiten-
kin ollut kaikilla maratonmatkoilla, mutta
erityisesti Kuopio Ice Marathonin 200 km:n
luistelussa. Antsu on osallistunut myös suo-
menmestaruuskilpailuihin yleisluistelijana.
Antero on valittu useana vuotena peräkkäin
SLU:n vuoden maratonluistelijaksi.

Maailmancup on
jatkunut edelleen
vaikka osallistuja-
määrät ovat olleet
alle 20 luistelijaa.
Master cup -kilpai-
lussa on vain yksi
sarja naisille ja yksi
miehille.

Tasoituskertoimet
Tuloksissa käyte-
tään ikäluokkien en-
nätyksiin perustuvia
tasoituskertoimia.
Esimerkiksi jos
M35 luistelee ME
-tuloksen ja samoin
M75 tekee ikäluok-
kansa vastaavan
ME- tuloksen, niin
he saavat samoil-
la kertoimilla saman
tuloksen ja saman
pistemäärän.

Mikko Saarinen (TuUL)

Veteraaniluistelun uudelleenherättelyvaiheessa mukaan tuli myös Mikko Saarinen, ja hän onkin osallistunut veteraanien (SVU) suomenmestaruuskilpailuihin heti alusta alkaen. Masterinakin Mikko on ollut mukana heti ensimmäisistä kilpailuista lähtien.

Mikon ura pikaluistelijana on perua nuoruusvuosilta, niin luistelijana kuin valmentajana ja vetäjänä. Viime aikoina Mikkoa on nähty usein juoksuradoilla mielimatkoillaan 60 m ja 100 m.

Maritta Maanpää (TuUL)

Maritta Maanpää (TuUL) on tullut mukaan pikaluisteluun kuten moni muukin Kalevan Kierroksen Jussin luistelun kautta. Silloin mukana olivat Marittan mies Sauli ja silloin 15 vuotias poikansa Ville. ”Miksen minäkin lähtisi mukaan”, tuumi Maritta vuonna 1992. Niin ura on jatkunut ja mukaan on tullut masterluistelut heti alusta alkaen, ja tietenkin Sauli on kuulunut joukkueeseen. Marittan saavutuksiin ovat kuuluneet mitalit omassa sarjassa joka vuosi. Hänet on valittu myös vuoden luistelijaksi SVU:n luistelussa. Kansainvälisissä gameissa Maritta nähtiin viimeksi N55-sarjassa palkintokorokkeella Italiassa Baselga de Pinessä keväällä 2010.

SM-mastersvoittajia Helsingissä 2010. Vasemmalta hopeaa voittanut Marja Sisso-Koriseva, keskellä kultamitalisti Annakaisa Kivioja ja oikealla pronssia voittanut Ulla Yrjölä.

Kuva Päivi Ahonen

MATKA- JA KUNTOLUISTELU

Kuva SLL:n kuva-arkisto

Jussin luistelu – kuntoluistelutapahtuma

Miten Jussin luistelu sai alkunsa? Marja Pel-
tolan mukaan kaikki oli lähtöisin Jussi Järvi-
sestä itsestään. Hän alkoi puhua ja pohtia si-
tä, miten saataisiin paljon joukkoja liikkeelle
luistelun pariin. Tämän pohdiskelun aikana
Kalevan Kiertäjät otti yhteyttä Jussiin ja ky-
selivät, miten kuntoluistelun järjestäminen
onnistuisi HTL:ltä. Sen jälkeen aloitettiin
yhdessä asian ideointi ja Jussi keksi tämän
30 kilometrin rataluistelun, kertoo Marja Pel-
tola.

Kalevan kierros

Kalevan kierros on kuuden kestävyyslajin
yhteiskilpailu. Varsin luonnonläheiset kil-
pailulajit ovat luistelu, hiihto, juoksu, soutu,
pyöräily ja suunnistus. Kilpailut jakautuvat

koko kalenterivuodelle noin kahden kuu-
kauden välein. Kilpailuja käydään eri puo-
lilla Suomea, ja kilpailupaikat vaihtelevat.

Kalevan kierros alkaa Jussin luistelul-
la, kun helmikuussa luistellaan tekojäällä
30 kilometriä.

Jussin luistelu on osa Kalevan kierrosta

HTL on vastannut Kalevan kierroksesta vuo-
desta 1976 lähtien aluksi yksinään ja nykyisin
yhdessä Luistinkiittäjien kanssa. Osanottajia
oli alkuvuosina 700. Luisteluerässä luistelee
50–60 miestä, mutta myös naisille on omat
eränsä. Kuntoluistelutapahtuma kestää kaksi
päivää aamusta iltaan. Molemmilla seuroilla
on ollut järjestelytehtävissä 50–60 toimitsijaa,
joten 100 hengen voimin tapahtuman järjes-
telyt on voitu toteuttaa. *(HTL 60 vuotta; V.
Raatikainen, M. Lahtinen.)*

Vuonna 1998 Mikko Nieminen otti koko potin

Vuonna 1998 joulukuussa Jussin luistelun
30 km:n matkan luisteli loppuun 628 luiste-
lijaa. Kilpailujen ns. kuumassa erässä luiste-
livat edellisen vuoden voittaja Mikko Niemi-
nen, kakkonen Ari Köykkä, Jorma Ryyänen,
Mikko Kytövaara sekä Kalevan Kierroksen
kova kärkikaarti: Jaakko Erkinheimo, Seppo
Ruohonen, Timo Oinonen ja Pentti Sotikov.

Mikko Nieminen uusi vakuuttavasti Jus-
sin luistelun viimevuotisen voittonsa, toisek-
si luisteli Mikko Kytövaara ja kolmanneksi
Jorma Ryyänen.

SLL kuva-arkisto

Jussin luistelu oli 1995 Timo Järvisen juhlaa

Yhdeksännettoista Jussin luistelut olivat Hel-
singin Oulunkylässä 14.–15.1.1995. Mukana
oli kaikkiaan 587 luistelijaa ympäri Suomea.
Tämä ei ollut kuitenkaan mikään osanottaja-
ennätys, sillä parhaana vuonna matkaan on
startannut peräti 641 luistelijaa. Ensimmäi-
senä vuonna 1977 kilpailijoita oli vain 36.
Kilpailijoiden väliset tasoerot ovat vuosien
aikana myös pienentyneet. Hokkarikielto on
karsinut hitaimpien luistelijoiden määrän
minimiin.

Helsingiläinen Anja Halonen, 27, luisteli
itsensä naistensarjan ykköseksi. Samalla syn-
tyi hänen ensimmäinen tunnin alituksensa
omalla ennätysajalla 58.56.

Eräs parhaiten Jussin luistelussa menes-
tynyt on espoolainen Mikko Nieminen, joka
voitti kilpailut viisi kertaa peräkkäin vuosina
1987–1992.

Jussin luistelun vanha kisaennätys alittuu

Helsingiläinen Timo Järvinen, 28, hyllytti
vanhan kisaennätyksen historiaan ajallaan
48.32. Edellinen kisaennätys oli tamperelai-
sen Lauri Paalasmaan nimissä vuodelta 1992.
Toiselle tilalle luisteli Helsingin Olli Sjö, ja
Pälkäneen Kari Leppänen oli kolmas. *(Luis-
telija 1/1995.)*

Maaliin tulo on hieno suoritus

Oulun Tarmoa edustanut Paavo Salonen, 45,
pääsi jo nuorena luistelun makuun harras-
taessaan pikaluistelua kilpailumielessä. Sitä
kautta hän innostui myös pidempien matko-
jen luistelusta.

Paavo oli 1995 mukana Jussin luistelussa
jo 15:dettä kertaa. Ensimmäinen luistelukerta
oli 1980, ja siitä lähtien hän on tullut Oulun-
kylään joka vuosi. Parhaan luistelunsa hän
teki 1983, jolloin irtosi koko kilpailun voitto.

Jussin luistelun kuuma
sarja lähtövalmisteluissa
Helsingin Oulunkylän
jäädastadionilla 1995. Kuvan
oikeassa reunassa Timo
Järvinen.

Jussin luistelun lähtijöi-
den alkuvedot tapahtuvat
kuvassa esiluistelijaa Eero
Aarnion tahdittamana.

Kuva SLL kuva-arkisto

Solvallan jäämaratonin vauhdikas lähtö. Etualalla kilpasarjan voiton vienyt Mikko Nieminen.

JÄRVILUISTELU

Esbo IF on järviluistelun pioneeriseura. Esbo IF:n kuntojaosto hoitaa kuntoluisteluasiat. Vuonna 1916 perustetun seuran kuntojaoston ohjelmaan on kuulunut luistelu heti sen perustamisesta lähtien 1970-luvulla. Seuran jaostoon kuuluu 20–30 kuntoilijaa, joista moni ottaa osaa myös maratonluistelun cup-kilpailuun.

Seuran päätarkoituksena on järjestää maan järvien ja merien jäällä retkiluistelua. Kuntojaosto kokeili jäämaratonit jo 1970-luvulla. Kun Solvallan urheiluopiston traktori vajosi jäihin, tuli luisteluun kuitenkin kymmenen vuoden tauko.

Sunnuntaina 12.2.1989 järjestettiin 20 kilometrin luistelu. Neljästäkymmenestä luistelijasta puolet oli kuntoilijoita ja puolet kilpasarjalaisia. Peilikirkkaalla jäällä kilpasarjan voitti pitkänmatkanluistelun spesialisti Mikko Nieminen. Voitto ratkesi vasta loppusuoralla, sillä Kalevi Vikman ja Jukka Aunula luistelivat koko matkan aivan Mikon vanavedessä. Naisten sarjan voiton vei Marja-Liisa Hari. *(Luistelija 2/1998.)*

Esbo IF toteutti onnistuneesti luisteluliiton ajatusta puistojen ja järvenjäiden ottamista kuntoluistelijoiden käyttöön.

MATKA- JA KUNTO-LUISTELU

Suomen Luisteluliitto määritteli matkaluistelun viralliseksi luistelulajikseen vuonna 2007. Suomen Luisteluliiton tavoitteena on edistää luistelua ulkoilu- ja kuntoilulajina Suomessa. Lajimäärittelyn mukaan matkaluistelu Suomessa on luistelua auratuilla järven- ja merenjääradoilla sekä jäädytetyillä ovaalin muotoisilla jääradoilla.

Matkaluistelun varusteisiin kuuluu luistimet, joissa on joko kiinteät pitkät terät tai nk. klap-malliset luistimet sekä luistinkengät ja niihin kiinnitettävät pitkät luistinterät.

Uusissa luistinkenkämalleissa terät ovat irti kantapäästä. Uusia luistelukenkämalleja käytetään yleisesti myös luisteluhihdossa ja retkiluistelussa.

Matkaluistelua harrastetaan yleensä vapaa-ajan kuntoilun ja vauhdikkaamman luistelun merkeissä ja luistelutekniikka on perusteiltaan sama kuin rullaluistelussa ja pikaluistelussa. Kilpailumuotona on maratonluistelu ja sen kunto- ja jokamiesluokat.

Matkaluistelun suosio ja harrastajamäärät ovat Suomessa kasvussa; vuonna 2010 arvioitiin lajia harrastavan Suomessa jo n. 100 000 henkeä. Lukuisat kaupungit ja kunnat ovat Suomessa järjestäneet matkaluisteluratoja asukkaidensa käyttöön. Matkaluisteluratoja on jo 100. Matka- ja maratonluistelutapahtumia on järjestetty Suomessa mm. Kuopiossa Kallavedellä, Tuusulanjärvellä, Helsingissä ja uusia kohteita on myös hiihtokeskuksissa kuten Ylläksellä ja Levillä. Suosittuja matkaluistelukohteita ovat olleet Helsingissä Vartiokylän merijäärata, Oulunkylän tekojäärata, Jyväskylän jääreitit ja Oravaisten luistelureitistö.

Suomen Luisteluliiton tavoitteena on edistää luistelua ulkoilu- ja kuntoilulajina Suomessa. *(SLL:n internet-sivut.)*

Matkaluistelua voi harrastaa mm. auratuilla järven- ja merenjääradoilla.

Kuva Matkaluistelijat ry

Retkiluistelu on luisteluliiton uusia lajiryhmiä. Retkiluistelu on aivan oma lajinsa, ja sitä harrastetaan ainoastaan vapailla ja auramattomilla luonnonjäillä elämyshenkisesti turvavarusteineen ryhmissä. Laji on erittäin jää- ja lumiolosuhderiippuvainen ja siksi harrastajilla onkin puhelinpalvelu, josta päivittäin saa tietää onko retkiä tiedossa ja missä on lähtöpaikka.

Retket suunnitellaan turvallisiksi ja niillä on aina kokenut vetäjä, joka tuntee kyseisen vesialueen virtaus- ja sulapaikat.

Retkiluistelijan varusteisiin kuuluvat mm. tukevat retkikengät tai monot, joihin voidaan kiinnittää luistinterät hihnoilla tai siteellä, jääsauva, naskalit, varustereppu, heittoköysi ja muut turvavarusteet.

SHORT TRACK -LUISTELU SUOMESSA

Kuvassa Kalle Sahlstedt MM Amsterdam 1990

SHORT TRACK -LUISTELU

SLL:n kuva-arkisto

Tyypillinen short track-kilpailun tilanne, jossa luistelijat ovat melkein kontaktissa toisiinsa ja käsi tukee kaarreluistelua.

Short track -luistelu on yksi Kansainvälisen Luisteluliiton (ISU) tunnustamasta kolmesta päälajista pika- ja taitoluistelun lisäksi. Ensimmäiset miesten ja naisten short track -mestaruuskilpailut pidettiin 1978 Solihullissa (GBR), ja niistä tuli maailmanmestaruuskilpailut 1981. Laji on myös olympialaji ja nauttii suurta suosiota erityisesti Kaukoidäs-

sä ja Pohjois-Amerikassa. Olympialajina se oli ensimmäisen kerran 1992 Ranskan talviolympialaisissa Albertvillessä.

Short track tunnetaan toiselta nimeltään lyhyen radan pikaluisteluna tai kaukalopikaluisteluna. Lajia kilpaillaan useimmiten jääkiekkokaukalossa 111 1/3 m:n pituisella radalla, mutta lajia voi toki harrastaa kaikel-

la jääalueilla, mihin rata mahtuu. Oleellisia eroja perinteiseen pikaluisteluun ovat radan lyhyys, kaarteiden jyrkkyys ja yhteislähtö.

Short track -luistimet eroavat pikaluistimista siinä, että terää on siirretty kengän pohjassa vasemmalle helpottamaan kaarreluistelua.

Yhteislähtö tuo oman värinsä short track -kilpailuun. Se vaatii luistelijalta erityisiä taktisia taitoja. Kilpailussa aika ei ole ratkaiseva tekijä, vaan maaliintulojärjestys. Kilpailutapahtuma on nopea, kiihkeä, värikäs ja jännittävä sekä usein dramaattinenkin, koska lyhyellä radalla ja tiukoissa kaarteissa ei aina voi välttää suoralta kontaktilta. Tämä kaikki tekee short track -kilpailusta erittäin yleisöystävällisen.

Short track -luistelua voi hyvin harrastaa kaikilla luistinradoilla, kaukaloissa tai vaikkapa järven jäällä. Radan lyhyiden vuoksi se soveltuu myös pienille piha- ja puistoradoille. Normaalit hokkarit tai taitoluistimet sopivat hyvin harrastuksen aloittamiseen. Luisteluliitto on järjestänyt jo vuosia koululaisille hokkarikisoja, joissa ala-asteen oppilaat kilpailevat short track -radalla.

Short track Suomessa

Mauno Löfroosin hellimä short track eli lyhyen radan luistelu tuli Suomeen Pälkäneen kautta. Muualla maailmalla laji oli hyvin suosittu, mutta Suomessa ja Pälkäneelläkin vauhdikas laji jäi välillä unohduksiin, kunnes Luisteluliitto otti sen taas ohjelmaansa vuonna 1980. (*Suomen Lukko Pälkäneeltä; Johannes Turunen.*)

Pikaluistelun tunnetuksi tekemistä ja harrastamisen laajentamista toteutettiin järjestämällä eri puolilla maata short track -koulutuksia ja kilpailuja; kohderyhminä olivat lähinnä opetusalan vaikuttajat ja koulut. (*SLL toimintakertomus 1980.*)

Vuoden 1980 aikana liiton lajit lisääntyivät muutoinkin. Aivan uudeksi toimintamuodoksi otettiin short track -luistelun lisäksi rullaluistelu. Aluksi short track -luistelua pyrittiin lähinnä esittelemään suurelle yleisölle TV:n ja lehdistön välityksellä, kiitos Pohjola-yhtiön ja Apu-lehden. Yhtenä osoituksena tästä oli 20 englantilaisen ja hollantilaisen short track -luistelijan vierailu Helsingissä ja heidän esiintymisensä Helsingin jäähallissa noin 20 000 ihmiselle.

Esittelyn jälkeen laji pääsi jälleen hiipumaan, mutta 1989 luisteluliitto teetätti lajiin lanseeraussuunnitelman. Esa Kervisen johdolla koottiin ensimmäinen valmennusryhmä ja aloitettiin lajin sisänaajo. Lajin suosio kasvoi, kun siitä tuli olympialaji vuonna 1992, jolloin se oli kilpailulajina Albertvillen olympialaisissa.

Suomessa short track -luistelua harrastavia seuroja löytyy Porista ja Raumalta. Länsirannikon seuroista on osoitettu kiinnostusta ja innostusta lajin kehittämiseen Suomessa; mm. kaudella 2005/2006 Porin Pyrinnön luistelijoina osallistui ISU:n järjestämälle kansainväliselle short track -luistelun valmennus- ja harjoitteluleirille. Porilaiset isännöivät myös short track -luistelun SM-kilpailuja. Rauma Short track järjesti kauden 2006/2007 ja 2007/2008 short track SM-kilpailut.

Suomen ensimmäiset kansainväliset short track -kilpailut järjestettiin 25.11.1995 Mikkelissä. Kuvassa kärkiluistelijan takana on kokonaiskilpailun voittaja Ola Johanson.

SLL:n kuva-arkisto

Mikkelin kansainväliset short track -kilpailut

Mikkelin kilpailuissa osallistujia oli 13 luistelijaa. Luistelijat olivat pääasiallisesti pohjoismaisia: kolme tanskalaista, kolme norjalaista, kaksi ruotsalaista, yksi venäläinen ja neljä suomalaista. Tanskan joukkueessa kilpaili kaksi miesluistelijaa ja yksi naisluistelijä. Norja kilpaili kakkosmaajoukkueellaan, jonka paras luistelijä Tore Klevstuen oli mukana Lillehammerin olympiajoukkueessa.

Kyseinen joukkue sijoittui olympiaviestissä kuudenneksi. Ruotsalaiset olivat Malmö SK Skrinnarenin luistelijoina.

Kokonaiskilpailun voitti Ola Johanson. Venäläinen Elena Tekhanina toi kilpailuihin tuulahduksen maailman huipulta, sillä hän sijoittui edellisellä kaudella MM-kilpailuissa hopealle juniorien kilpailuissa. Suomalaisten parhaasta panoksesta vastasi Mikko Harlin, mutta ei venynyt huippusuorituksiin. Muiden suomalaisten luistelu oli vielä kesken-eräistä. *(Luistelijä 4/1995.)*

Suomalaiset mukana short track MM-kisoissa

Short trackin MM-kisat pidettiin Hollannissa Amsterdamissa 15.–18.3.1990. Mukana oli 21 kansakuntaa ja noin 150 luistelijaa. Ensimmäistä kertaa mukana oli edustajia myös Norjasta ja Suomesta. Suomea edustivat Kalle Sahlstedt ja Sami Väinölä Raumalta. Pohjoismaalaisista paras oli Kalle Sahlstedt saavuttaen alkukilpailuissa kaksi sijoituspistettä. Vain Norjasta oli mukana naisedustajia.

Suomalaisluistelijoiden ero maailman huippuihin, samoin kuin muilla pohjoismailla, oli melko suuri. Vauhti huipulla oli todella kovaa, sillä keskinopeus 500 metrillä oli noin 40 km/t ja huippunopeudet noin 60 km/t. Oman mielenkiintonsa kilpailuihin toi ryhmäluistelu.

Sääntöjen tulkinta oli todella tiukkaa, sillä hylkäämiset kuuluivat lähes joka lähtöön. Hylkäämisen syy oli lähinnä toisen kaataminen, kädellä estäminen tai oikaiseminen.

Järjestelyissä oli uutta se, että ratoja oli merkitty 40 cm:n välein päällekkäin. Jokaisella radalla luisteltiin vain yksi lähtö. Käytössä oli siis aina mahdollisimman hyvä rata. Lisäksi aina ennen lähtöä kaadettiin lämmitä vettä kaarteisiin, jotta pito oli mahdollisimman hyvä eikä jää lohkeile niin helposti luistelijoiden alla. Ratamerkkejä oli kaarteissa seitsemän eikä suorilla ollenkaan, mikä mahdollisti ohituksen myös sisäkautta.

Lämmittelyluistelu tapahtui aamulla ennen kilpailuja. Varsinaisen kilpailun aikana ei enää päästetty jälle verryttelemään, vaan luistelijat tulivat jälle suoraan starttiin. *(Luistelijä 3/1990; s.7.)*

Short track -luistelun kehittäminen

Short track -luistelun kehittäminen juuttui perinteiseen muna-kana -ongelmaan. Kun ei ollut jääaikoja, ei ollut harrastajia. Kun ei ollut harrastajia ei ollut jääaikaa. Lajiin olisi tarvittu lisää jääaikaa, innokkaita organisaattoreita sekä uusia luistelijoina.

Kansallisia kilpailutapahtumia

Kajaanissa 7.–11.3.1990 järjestetyissä talvi-suurkisoissa pikaluistelun panos oli alkuperäistä suunnitelmaa vähäisempi maratonluistelujen peruuntuessa. Kisojen yhteydessä pidettiin Hopealuistinfinaali, Hokkarikisojen finaali sekä short track -luistelun SM-kisa. Helsingin suurkisoissa oli Hopearyhmän leiri sekä short track -leiri. *(SLL toimintakertomus 1980)*

Short track -luistelun SM-kisat pidettiin 1993 Mikkelissä. Samassa tapahtumassa ratkottiin hokkarikisan voittajat.

Lillehammerin olympialaisiin 1994 kaksi lisälajia saanut short track nousi myös Suomessa vakavasti otettavien olympialajien joukkoon. Nousu vaati kuitenkin vielä joitakin vuosia.

Short track -luistelussa vuosi 1994 kului perustoiminnan organisoinnissa. Nagano-team ryhtyi tosissaan valmentautumaan kohti tulevia olympialaisia. Jatkossa tärkeimmäksi kuitenkin nousi harrastepohjan kasvattaminen. Ongelmaksi osoittautui jääajan erityisen vaikea saaminen.

Tietokulma

1978 oli ensimmäiset ISUn short track -mestaruuskilpailut miehille ja naisille Keski-EnglanninSolihullissa, ja niistä tuli myös viralliset maailmanmestaruuskilpailut 1981. Ensimmäiset short track -joukkuemestaruuskilpailut pidettiin 1991 Korean Soulissa. Short track otettiin virallisesti talviolympialaisten ohjelmaan 1991 Ranskan Albertvillessä. Ensimmäiset junioreiden pikaluistelun short track -maailmanmestaruuskilpailut miehille ja naisille pidettiin 1991 Soulissa.

HOKKARIKISAT

Suomen Luisteluliitto järjesti hokkarikisoja koululaisille tavoitteena luistelun harrastajamäärin ja liikunnan lisääminen. Vuonna 2003 hokkarikisoihin osallistui kaiken kaikkiaan jo yli 10 000 koululaista.

SLL:n kuva-arkisto

Hokkarikisalaiset vauhdissa

Suomen Luisteluliitto järjesti jo vuonna 1985 Helsingissä ja ympäristössä hokkarikisoja. Järjestävänä seurana toimi silloin Helsingin Luistinkiihtäjät. Luisteluliiton järjestämiä hokkarikisoja käytiin myös paikkakunta-kohtaisesti Turussa, Lahdessa, Seinäjoella ja Pieksämäellä. Hokkarikisoihin osallistui noin

2 400 kilpailijaa. Kilpailut pidettiin 10–12 vuotiaille tytöille ja pojille. Loppukilpailut pidettiin Jyväskylässä Nuorten Talvi -suurki-sojen yhteydessä. Kilpailupaikka oli Hippoksen rata, jonne oli kutsuttu aikojen perusteella kustakin sarjasta 16 parasta sekä viestijoukkueet. Hokkarisarjan loppukilpailuissa kunkin sarja voittaja pääsi seuraamaan Hollantiin Amsterdamiin short trackin MM-kilpailuja.

Vuonna 2003 hokkarikisoihin osallistui kaiken kaikkiaan jo yli 10 000 koululaista.

SLL:n kuva-arkisto

Hokkarikisalaisten vauhtia ja keskinäistä tiukkaa kilpailua. Hokkarikisoja käytiin usealla paikkakunnalla Suomessa, useimmiten jääkiekkokaukaloissa.

Oulunkylän jääd stadionilla kaarreluistelu oli kiivasta taktiikkapeliä, jolla luotiin ohitusmahdollisuudet avautuvalle suoralle. Alakuvassa tytöt kisaavat Hyvinkään hokkarikisassa.

Forssa ja Vantaa juhlivat hokkarikisafinaalissa 1999

Luisteluliiton koulukampanja ”Luistelun iloa” innosti lähes kahdeksankymmentä, pääasiassa ala-asteen koulua luistelu-harrastuksen pariin. Luistelusuorituksia kertyi lähes 50 000. Kouluilla oli hyvin vaihtelevat jääolot käytössään, ja pakkaset vielä rajoittivat luistelun harrastusta jonkin verran. Kampanjassa oli mukana kouluja aina Helsingistä Kiiminkiin.

Kampanjaan liittyi oleellisesti myös hokkarikisat. Mestariluokan tuloksen koptipaikkakunnan kisassa luistelleet pääsivät valtakunnalliseen hokkarikisafinaaliin, joka luisteltiin Oulunkylän tekojääradalla 5.3.1999. Finaalissa luisteltiin kolme kierrosta short track -radalla, joko hokkareilla tai taitoluistimilla.

Kilpailussa nähtiin erittäin hyviä luistelu-suorituksia, tiukkaa kamppailua ja luistelun iloa. Kilpailujen menestyneimmät luistelijat tulivat Vantaan ja Forssan kouluista.

PIKARULLALUISTELU

RULLAPIKALUISTELU JA MARATONRULLALUISTELU

J. Niemisen kuva-arkisto

Suomessa rullaluistelua on käytetty pikaluistelijoiden harjoittelumuotona jo Clas Thunbergin ajoista alkaen. Vuonna 1958 oli Vierumäellä luisteluliiton ulkovalmennusrenkaan leiriläisten käytössä rullaluistimet.

Rullaluistelu

Rullaluistelun historia alkaa 1700-luvulta, jolloin kehitettiin ensimmäiset rullaluistimet. 1800-luvun puolivälissä syntyivät ensimmäiset quad-rullaluistimet, joissa renkaita oli kaksi edessä ja kaksi takana vierekkäin. Inline-rullaluistimet eli luistimet, joissa renkaat olivat peräkkäin, kehitettiin 1960-luvulla, mutta niiden käyttö yleistyi vasta 1990-luvun alusta lähtien, ja nykyisin lähes kaikki rullaluistimet Suomessa ovat inline-luistimia.

Rullaluistelu nousi 1990-luvulla nopeasti

Rullaluistelu nousi nopeasti 1990-luvun jälkipuoliskolla suosituksi harrasteliikunnaksi. Tehtyjen tutkimusten mukaan 100–200.000 suomalaista luisteli rullaluistimilla vähintään kerran viikossa. Lajilta puuttui kuitenkin koti suomalaisessa urheilukentässä. Lajia harrastettiin itsenäisesti, eli se oli yksi ensimmäisiä ns. street-lajeja, joita harjoitetaan olemassa olevilla väylillä ja kentillä ilman seuroja tai muita toimintaa pyörittäviä organisoijia. Luisteluliitto aloitti tapahtumien järjestämisen rullaluistelijaille erilaisten liikuntatapahtumien ja leirien yhteyteen. Samalla rullapikaluistelun maajoukkutoiminta aktivoitui, ja suomalaiset alkoivat saalistaa pistesijoja lajin EM-kisoissa.

Kesän tapahtumatoiminta rullaluistimilla täydentyi ympärivuotiseksi, kun luisteluliit-

to aloitti ”Ice Skating Tour” –tapahtumasarjan ympäri Suomen. Tapahtumatoiminnan vetäjäksi palkattiin Lauri Paalasmaa, joka loi menestyksekkään tapahtumakonseptin, neuvotteli yhteistyösopimukset kuntien ja kaupallisten tukijoiden kanssa ja aloitti Suomen kiertämisen luistelutapahtumien järjestäjänä. Tapahtumakiertue kasvoi nopeasti ja vakiintui 2000-luvulla 50–100 tapahtumaan vuodessa.

Rullaluistelu on suositun kuntoilumuodon lisäksi myös kansainvälisesti harrastettu kilpailulaji. Suomen Luisteluliitto vastaa pikarullaluistelun, sauvarullaluistelun ja kuntorullaluistelun tapahtuma-, kilpailu- ja koulutustoiminnasta.

Liittohallitus uudisti kevään ja syksyn 1999 aikana liiton strategiaa. Strategiatyön keskeisenä haasteena oli erityisesti rullaluistelun kasvavan merkityksen huomioonottaminen liiton toiminnassa. Työssä päädyttiin asettamaan liiton tavoitteeksi yleisroolin ottaminen suomalaisten luisteluttamiseksi sekä talvella että kesällä teemalla ”Luistelua kaikille talvella ja kesällä”. Rullaluistelu tuli vuoden aikaan voimakkaasti mukaan liiton toimintaan. Tapahtumiin osallistui kesän aikana yhteensä lähes 50 000 kokeilijaa, kurssilaista ja osanottajaa. Rullaluistelutapahtuma In Line Tour järjestettiin 1999 kahdeksalla paikkakunnalla. Tapahtumien järjestelystä saatiin hyvä kuva tapahtumien jatkokehittelylle. (*Toimintakertomus 1999.*)

Pikarullaluistelu

Pikarullaluistelun SM-kilpailuja on järjestetty jo vuodesta 1959 lähtien ja MM-kilpailuja vuodesta 1937 alkaen. Osallistujina on ollut pääasiassa pikaluistelijoin, joille rullaluistelu on samalla tehokas kesäharjoittelumuoto. Rullaluistelussa järjestetään vuosittain MM- ja EM-kilpailut. Virallisina pikaluistelulajeina ovat katukilpailuissa naisilla 300 metrin, 500 metrin, 3000 metrin, 5000 metrin pistekilpailut ja 10 000 m:n pudotuskilpailu. Miesten lajeina on 300 metrin, 500 metrin, 5000 metrin ja 10 000 metrin pistekilpailut sekä 20 000 metrin pudotuskilpailu. 300 metrin kilpailussa luistellaan yksin aikaa vastaan, muut kilpailut ovat yhteislähtökilpailuja, joissa on alku- ja välierät. Lisäksi on sekä miehille että naisille maratonkilpailut.

MM-kilpailuissa osallistujamaita on viime vuosina ollut 50–70. Pikarullaluistelu oli ehdokkaana myös viralliseksi olympialajiksi vuoden 2016 olympialaisiin seitsemän muun lajin joukossa, mutta se ei tullut valituksi syksyn 2009 äänestyksessä.

Kansainväliset arvokilpailut käydään sekä maantiellä (maraton), maantieradalla (noin 400–600 metrin asfalttirata) ja pista-radalla (200 metriä, kaarteista kallistettu ovaalirata).

Talvisin rullaluistimilla kilpaillaan 100 metrin sisäradalla. Virallisia rullaluisteluratoja Suomessa on Helsingissä, Turussa, Lahdessa ja Kestilässä, mutta kilpailuja maantiellä ja maantieradalla voidaan järjestää myös muualla.

Useimmat rullaluistelukilpailut ovat yhteislähtöjä ja näin myös taktiikan ja joukkuestrategian osuus korostuu. Virallisia kil-

pailumuotoja ovat aika-ajo, joukkueaika-ajo, pistekilpailu, pudotuskilpailu, piste- ja pudotuskilpailu, yhteislähtökilpailu, aikarajoitteinen kilpailu (esim. 45 minuuttia + 5 kierrosta), viesti, takaa-ajo ja yhteispistekilpailu (usean matkan yhteispisteet). Ratamatkat ovat pituudeltaan 200 m–20 km ja maratonmatkat puolestaan yleensä 20 kilometristä jopa yli 100 kilometriin.

Pikarullaluistelun SM-kilpailut Lahdessa 1998

Olli Sjö osoittautui ylivoimaiseksi rullapikaluistelun SM-kilpailuissa Lahdessa. Pidetyt kisat olivat ensimmäiset rulla-pikaluistelun SM-kilpailut, jossa yleisen sarjan voitto ratkaistiin 10 000 m:n taistelussa jännittävän yleisöystävällisen pistekilpailun perusteella. Kilpailut olivat onnistuneet, vaikka maan aivan terävin kärkiluistelijakaarti puuttuikin. Lauri Paalas-

Lahden urheilukeskukseen rullaluistelurata tarjosi erinomaiset puitteet SM-kilpailuille.

SLL:n kuva-arkisto

Lauri Paalasmaa on menestynein rullaluistelijaj. Hän on toiminut myös menestyksellisesti tapahtumatoiminnan vetäjänä.

SLL:n kuva-arkisto

Pyöräluistelu vai rullaluistelu?

SLL puhuu rullaluistelu- ja Kuopiossa puhutaan pyöräluistelu- Luisteluliiton hallitus käsitteli rullaluistelu – pyöräluistelukäsitekiistaa ja päätti tulevaisuudessa kilpailuisaan käyttää kansainvälistä nimeä rullaluistelu (rollerskating). Pyöräluistelu on herättänyt ulkopuolissa mielleyhtymän triathlonin tapaisesta kilpailusta, jossa luistelun lisäksi ajetaan polkupyörällä.

maan ja Jorma Valtosen johdolla suomalaiset sinnittelivät maaotteluvoiton Örebrossa.

Luisteltavia matkoja oli useita, joista ensimmäinen luisteltu matka oli yleisen luokan 300 m:n luistelu. Sen selvästi nopein oli Born-Teamin Olli Sjö ajalla 32,0. Hopean ja koivat Lahden Luistelijoiden Timo Pelttari ja Kuopion Luistinseuran Kari Mäklin. Naisten luokassa Valkeakosken Hakan Mari Kaivanto oli omaa luokkaansa ja voitti Pälkäneen Lukon Suvi Vuorisen ja Lahden Luistelijain Titta Hallenbergin useilla sekunneilla.

Junioreissa Mika Poutala (HTL) oli ylitse muiden: hän olisi sijoittunut ajallaan 32,6 miesten luokassa hopealle.

Veteraaneissa oli Lahden Martti Heino pikamatkalla selvästi nopein luistellen ajan 32,9 luokassa M50. Muut veteraaniluokkien mestarit olivat HLK:n Esa Puolakka M40-sarjassa ajalla 34,6, Jouko Holopainen (KuLS) M45-sarjassa ajalla 34,0, Kari Suoniitty (LahLu) M55-sarjassa ajalla 35,0 ja Mikko Saarinen (TuUL) sarjassa M60 ajalla 35,2.

Inline-puolella avausmatka oli myös 300 m. Katukiittäjien Oliver Löser voitti mestaruuden ylivoimaisesti. Hänen voittoaikansa oli 32,6. Seuratoverit Panu Tuominen ja Sami Haapanen ratkaisivat muut mitalit. Naisten sarjassa edellisen vuoden mestari Eila Sepponen Katukiittäjistä uusi helposti mestaruutensa.

Katuluistelijat kisailivat myös 3000 m:n matkalla, jolla mestaruuden vei Oliver Löser seuratoverinsa Panu Tuomisen varmistaessa hopean. Uransa ensimmäisen SM-pronssin rullitteli HTL:n Petri Juvonen. Naisten yleisen sarjan paras oli odotetusti Katukiittäjien Eila Sepponen. Veteraanisarjan mestaruuden voitti Osmo Soronen.

Naisten 3000 m:n matkan yleisen sarjan Suomen mestaruus meni odotetusti Mari Kaivannolle. Titta Hallenbergin kestävyys pääsi oikeuksiinsa pitkällä matkalla ja tuloksena oli hopea ennen Suvi Vuorista.

Mika Poutalan vakuuttava luistelu jatkui myös pidemmällä matkalla. Paalasmaan talissa opittu tuplapotku kiidatti hänet ylivoimaiseksi Suomen mestariksi.

Veteraanipuolella Pekka Virkkunen (STH) oli yllättäen paras luokassa M40 ennen Esa Puolakkaa.

Lahden kilpailujen huipennus

Kilpailujen huipennus oli yleisen sarjan 10 000 m:n pistekilpailu, jossa voiton korjasi selvästi Olli Sjö. Hopeasta ja pronssista käytiin sitten kova taistelu Timo Pelttarin ja Kari Mäklinin välillä. Kovana kirimiehenä tunnettu Mäklin kiilasi itsensä ohi Timo Pelttarin, joka otti uransa ensimmäisen SM-mitalin rullaluistelussa. Nuori Mika Poutala luisteli myös tämän matkan ja sijoittui neljänneksi. Ammattimiesten ottein pistelaskun pitivät hallussaan Toivo Kihlanki ja Kalle Hiltunen.

Anne Sällylä rullaluisteluvastaavaksi

Suomen Luisteluliiton sääntömääräisessä syysliittokokouksessa Seinäjoella 21.11.1999 Anne Sällylä valittiin liittohallituksen jäseneksi. Hänen erityisroolinsa liittohallituksessa oli rullaluistelun edistäminen.

Rosendahlin veljesten näytös rullaluistelun SM-kisoissa

Nopeusrullaluistelun SM-kisat käytiin upouudella World Games -kisoihin tehdyllä radalla Lahden Suurhallin parkkipaikalla. Kilpailuihin osallistui viitisenkymmentä luistelijaa. Inline-sarjassa oli ihmetystä herättävän laimea osanotto, vaikka harrastajamäärät ovat kasvaneet.

Nopeusrullaluistelussa nähtiin monia jännittäviä loppukirikamppailuja. Aikaisemmin ei Suomessa ollut käytetty lyhyempien matkojen yhteislähtöjä. Lahdessa ainoastaan 300 metriä luisteltiin yksittäislähtöinä.

Harjavallan Vesa Rosendahl oli miesten yleisessä sarjassa ylivoimainen, ja vei mestaruuden ajalla 30,3 ennen Pertti Kiiskistä, joka luisteli ajan 30,7. Vesan nuorempi veli Risto nappasi pronssia ajalla 32.1. Risto nostettiin yleiseen sarjaan, koska hänen omassa juniorisarjassaan ei ollut sääntöjen vaatimaa vähintään kolmea luistelijaa. Myös HTL:n juniori Robert Brandt luisteli ikäisekseen kelpo ajan 32,8, jolla olisi pärjännyt yleisessäkin sarjassa.

Naisjuniorien luokassa KaVo:n Minna Malm vei voiton, toisena oli PäLu:n Suvi Vuorinen ja kolmas KaVo:n Jaana Toskala.

1500 m:n yhteislähtökisan yleisen luokan voitti helponlaisesti Vesa Rosendahl, mutta yllätys yllätys, velipoika Risto kiilasi kakkoiseksi ennen Pertti Kiiskistä.

Myös seniorisarjoissa kilpailtiin. M40-sarjassa väkivahva Sauli Maanpää vei voiton ennen Timo Oinosta ja Per Hultia. M50-yhteislähtösarjassa voiton vei LaLu:n Kari Suoniitty, ja toisena oli HLK:n Jouko Kuha.

Lahden suurhallin parkkipaikalle rakennettiin World Game -kilpailuja varten mainio rullaluistelurata.

Vesa Rosendahl vasemmalla ja veljensä Risto Rosendahl hallitsivat suvereenisti nopeusrullaluistelun SM-kisoja Lahdessa.

Jarmo Valtonen rullaluisteluvalti 1999

Lahden Luistelijat isännöivät jälleen normaalimatkojen SM-rullaluistelukisoja. Koskaan aikaisemmin ei vastaavissa kisoissa ole ollut niin paljon katsojia kuin Lahdessa oli tälläkertaa. Näytti siltä, että Inline-luistelua ei mielletä kilpailulajiksi, vaan se on enemmänkin trendiliikuntaa. Inline-kilpailu kärsi osanottajapulasta.

Lahdessa saatiin aikaan kuitenkin vauhdikkaat lajin arvokilpailut, jotka aloitettiin yleisen luokan 300 metrin luistelulla. Tällä matkalla KuLs:n Kari Mäklin oli yllättävän ylivoimainen ajalla 31,2. HTL:n Mika Poutala ja Robert Brandt jakoivat hopeatilan. Ykkösluistelij Jarmo Valtonen säästeli itseään 1000 metrin pistekilpailuun, jonka hän voittikin. Sprinttimatkan tulostistaa katsellessa kiinnittyi huomio Esa Puolakan kovaan aikaan 32,5,

Jarmo Valtonen vetää HTL:n vahvaa rullaluistelijoukkuetta Lahden SM-rullakisoissa.

SLL:n kuva-arkisto

Rullaluistelukilpailun master-sarjalaiset valmiina lähtöön Lahden SM-kilpailuissa.

jolla hän sijoittui hienosti viidenneksi. Esan oma sarjahan on M40. Sääntöjen mukaan sarjassa on oltava vähintään kolme kilpailijaa, jotta sillä olisi SM-arvo. Luokkia jouduttiin yhdistämään ja Esan oli kilpailtava huomattavasti nuorempien luistelijoiden kanssa.

Naisten 300 m voitti edellisen vuoden tapaan Valkeakosken Mari Kaivanto, joka luisteli melko kovan ajan 35,3. Hopean voitti Minna Malm ja pronssin Laura Taivaljärvi.

Miesten 17-vuotiaiden kilpailu oli todella kovavauhtinen. Seinäjoen Pekka Koskela oli siinä melko ylivoimainen ajallaan 31,5. Muut mitalimiehet junioriluokassa olivat Robert Brandt ja Mika Poutala.

Rullapikaluistelun 3000 metrin naisten yleisensarjan voitti Mari Kaivanto ylivoimaisesti ajalla 6.38,3. Vastaavalla matkalla poikien Mika Poutala luisteli todella vauhdikkaasti voittaen ajalla 5.19,5.

Kilpailun lähtö oli 10 000 metrin pistekilpailu, jonka voitti Jarmo Valtonen 24 pisteellä. Poutala sai 15 ja Brandt 5 pistettä.

SLL:n kuva-arkisto

Jarmo Valtonen ja Mika Poutala kisasivat ulkomailla

Jarmo Valtonen edusti Suomea rullaluistelun EM-kilpailuissa Latinassa, Italiassa, sijoittuen 1500 m:n luistelussa 11:nneksi. ”Jarmo oli parhaimmillaan lyhyillä matkoilla eikä maratonilla kuten odotettiin”, kertoi joukkueenjohtajana toiminut Lauri Paalasmaa.

Mika Poutala kilpaili junioreiden EM-kilpailuissa Jaszberenyssä, Unkarissa. ”Pahasta kaatumisesta huolimatta Mika kilpaili sinnikkäästi kisat loppuun”, kertoi Lauri Paalasmaa. Maraton olisi ollut Mikan odotetuin kilpailumatka, mutta se peruutettiin vesisateen vuoksi.

Kokemuksellisesti merkittävin kilpailu oli kolmen hengen maajoukkueelle varmastikin rullaluistelun MM-kilpailut Barrancabermejassa, Kolumbiassa. Heinä-elokuussa käytyyn kilpailuun joukkue matkusti useilla koneenvaihdoilla kaksi vuorokautta, ja ensimmäisen yön joukkue nukkui pääkaupunki Bogotassa. Kilpailukaupunki sijaitsi keskellä viidakkoa, jossa panssarivaunut suojasivat kisahotelleja. ”Rikollisuuden vuoksi kisapaikatkin olivat tarkasti poliisi-valvonnassa eikä joukkueita päästetty edes aamulenkille kilpailijoiden turvallisuuden takaamiseksi”, kertoi Paalasmaa.

Kaikesta huolimatta rullaluisteluun on Kolumbiassa samanlainen hurmos kuin Hollannissa pikaluisteluun. ”Kaupungissa oli kolme hyvää puupinnoitteista pista-rullaluistelurataa, ja MM-kilpailuja varten oli lisäksi rakennettu jalkapallokentän ympärille uusi rata. Avajaisissa oli kymmeniätuhansia ihmisiä ja kaikki paikalliset asukkaatkin ha-

SLL:n kuva-arkisto

lusivat stadionille”, kuvaili Lauri Paalasmaa.

Tuloksellisesti kisat menivät mukavasti varsinkin Mikalla. Hän oli kuudes kilpailussa 16 parhaan joukossa, kun tavoitteena oli sijoittua yhdellä matkalla tähän joukkoon. Tuhannen metrin luistelussa Mika oli 13:s. (Luisteli 2000–2001.)

Rullaluistelu – vauhdikas kesäurheilulaji

Tapahtumiin ja kilpailuihin voi osallistua kuka tahansa. Juniori- ja masterluokitus määräytyy syntymävuoden mukaan.

Kilpailukseen SM-kilpailuissa ja Finnish Inline Cupissa luistelijalla pitää olla luistelulisenssi. Muissa kansallisissa tapahtumissa tai kilpailuissa lisenssi ei ole pakollinen. Myöskään seura ei ole välttämätön. Edellämainittuja toki suosittelemme lämpimästi.

Suomessa noudatetaan CIC:n (Euroopan rullaluisteluliitto) sääntöjä kilpailuissa. Esi-

Kuvassa vasemmalla Jorma Valtonen ja vieressä Mika Poutala, laidassa Kotijärvi.

Rullaluistelu kehittyi edelleen myönteisesti. Parhaiten menestyivät EM-kisoissa Teemu Ylänen oltuaan 11:s 200 m:llä, sekä nuorten EM-kisoissa Julius Lepola sijoittumalla 200 m:llä seitsemänneksi.

merkiksi maaliintulo lasketaan ensimmäisestä maaliviivan ylittävästä pyörästä. 300 metrin kilpailu on aika-ajo yksin kelloa vastaan. Maraton sekä 500, 1000, 1500, 3000, 5000, 10 000 sekä 20 000 metrin kilpailut ovat aina yhteislähtökilpailuja. Kilpailualustana käytetään lähes yksinomaan asfalttirataa. Radan muodolla ei ole kovin tarkkoja määritelmiä. Kuitenkin 300 metrillä tulee olla vähintään yksi 180 asteen käänнос vastapäivään. Radan leveyden tulee olla vähintään 5 m joka kohdasta ja radan maksimipituuden 490 m. Maratonmatkalla reitin pituuden tulee olla vähintään 2,5 km. *(Suomen Luisteliiton WEB-sivut.)*

SLL:n kuva-arkisto

Kuvassa johdossa luistelee Kalle Valtonen ja hänen takanaan Olli Sjö.

Maratonrullaluistelu

SLL:n kuva-arkisto

100 km:n lähdössä oli tungosta. Edessä oikealla kisan voittaja K.C. Boutitte, Lauri Paalasmaa kuvan keskellä.

Ultra Marathon MM -kisat New Yorkissa

Rullaluistelun 100 km:n maailmanmestaruuskilpailut käytiin New Yorkin Central Parkissa 10 km:n mittaisella hyväpintaisella radalla, mutta hyvin vaihtelevalla reitillä. Kisan järjesti International In-line Skating Association yhdessä New York Road Skating Associationin kanssa.

Kilpailujen eliittisarjaan kelpuutettiin 126 kilpailijaa, joiden mukana oli myös 26-vuotias Lauri Paalasmaa. Paalasmaa sijoittui tässä erittäin vaativassa kilpailussa jo eurooppalaisittainkin hyvin, yhdeksänneksi.

Kilpailu oli armotonta heti alusta alkaen. Todisteen kilpailun vaativuudesta kertoo Paalasmaan sykekäyrä, jonka mukaan Paalasmaa joutui ylittämään 7 kertaa laboratoriossa mitatun maksimisykkeensä, 202–205 sykettä/min. *(Luistelija 3/1994.)*

Rullaluistelumaratoni Helsingistä Lahteen 1991

Rullaluistimilla voi luistella myös pitkää matkaa. Kesän harjoittelukauden huipentumaksi luisteli seitsemän luistelijaa runsaan sadan kilometrin matkan Helsingistä Lahteen. Harjoituskilometrejä oli kesän aikana luistelijoilta kertynyt useita satoja, joillekin jopa yli tuhat. Mukaanlähtijöiden joukossa oli sekä kalevankiertäjiä että tavallisia kuntoilijoita. Yhteinen tekijä kaikkien matkaanlähtijöiden kesken oli innostus uuteen inline-rullaluisteluun.

Lahden luistelutempauksen tarkoituksena oli ennen kaikkea saada tietoa ja kokemusta luistelumarathonin järjestämistä varten. Taavoitteena oli järjestää rullapikaluistelun SM-kilpailujen yhteydessä uusi Inline-sarja.

Lähdössä oli hymy vielä herkässä. Osallistujat vasemmalta Timo Talvitie, Harri Rautasola, Olli Rautasola, Jukka Grönroos, Matti Välttilä, Ismo Hulmi ja Jukka Reponen.

SLL:n kuva-arkisto

Hyvinkään maratonluistelukilpailut

Luistelijat valmistautuvat lähtöön Hyvinkään moottoritieellä.

Rullaluistelijat kävivät vielä syksyn korvillä 1992 maratonluistelukilpailut Hyvinkään valmistumaisillaan olevalla moottoritieellä. Inline-luistelijoiden kilpailut pidettiin Helsingin Finlandia-talon takana olevalla inline-radalla. *(Luistelija 4/92.)*

Rullapikaluistelun SM-kilpailut Lahden suurhallissa

Rullapikaluistelun SM 92 -kilpailut pidettiin Lahden suurhallissa, jonne oli saapunut ennätysmäiset 52 kilpailijaa. He ratkaisivat mestaruudet perinteisessä rullaluistelussa ja Inline-sarjassa. Lahden Luistelijat olivat laajentaneet rataa niin, että huippupikaluis-telijatkin saattoivat ilman suurta riskiä nauttia vauhdin hurmasta. Näitä kisoja viime vuodet hallinnut Lauri Paalasmaa menetti voiton kaatumiseen. Pikamatkan mestaruus jaettiin Olli Sjön ja Timo Järvisen kesken. Timo näytti 1500 metrillä kuka on Suomen ykkösluistelijä. Olli Sjö ja Lauri Paalasmaa taipuivat seuraaville sijoille.

SLL:n kuva-arkisto

FinLine
Maaliskuussa 4.–6.7.1992 pidettiin 1992 perustetun Katukiittäjät ry:n ensimmäinen FinLine-rullaluistelutempaus, joka suuntautui Jyväskylästä Helsinkiin. Rullaluistelijoina oli 15, joista 9 luisteli koko matkan. Lisäksi mukana oli huoltoauto ja kaksi huoltopyöräilijää.

SLL:n kuva-arkisto

Tapahtumiin ja kilpailuihin voi osallistua kuka tahansa. Juniori- ja masterluokitus määräytyy syntymävuoden mukaan.

Inline Tour

Suomen Luisteluliiton Inline Tour -kiertue järjestettiin vuonna 1999 kahdeksan tapahtuman kiertueena ja menestyksestä innostuneena toisen kerran kesällä 2000. Kiertue kävi 21 paikkakunnalla. Tavoitteena oli tutustuttaa suuri yleisö uusiin liikuntalajeihin. Seitsemän henkilön tiimi kiersi neljä ja puoli viikkoa eri puolilla Suomea. Tiimissä olivat mukana Pertti Kiiskinen, Niko Kuisma, Mikko Rapila, Joonas Hokkanen, Simo Suopakki ja Kenneth Westerlund sekä K2-Skate College -ohjaajia.

Tapahtumat rakentuivat aina samoista toimintapisteistä: temppu- ja taitolajit, rullaluistin- ja sauvakokeilut sekä rullasprintti. Grindauskengät ja kickboardit osoittautuivat välinemenestyksiksi heti ensi tunneista lähtien, sillä tapahtumapaikoilla ei tarvinnut olla kuin muutama pikkukaveri ja käytössä oli kaikki viisi kickboardia, joita kokeiltiin pikkumiehistä vaariin.

Rullaluistimet ja luistelusauvat olivat haluttua tavaraa aktiiviliikkujien käsissä. Sauvoilla sai melkoisen hyvän vauhdin ja loistavan kuntoutuksen hartiasseudulle.

Rullasprintin pitäminen oli melkoinen rumba. Vilkkaimpina päivinä esittelypiste oli melkein ylityöllistetty. Isommat edellä ja pienemmät perässä yrittivät saada paikkakuntansa ennätystä omiin nimiinsä.

SLL:n kuva-arkisto

Katukiittäjät – rullaten yötä päivää

Rullaluistelijoiden kesäkausi on kiireistä aikaa. Katukiittäjillä on monipuolista toimintaa kaupunkisuunnistuksesta katulätkään ja yökyöpelöintiin. Uusilla ideoilla ja toimintamuodoilla on tuotu esille, mitä kaikkea rullaluistimilla voidaan tehdä. Tämä on ollutkin rullaluistelun vetovoiman salaisuus. Rullaluistelu ei lopu talven tuloon, vaan Katukiittäjät siirtyvät kesän päätteeksi sisähalliin jatkamaan harrastustaan.

Katukiittäjien uusia toimintamuotoja oli viikottainen rullaluistelukoulu, kaupunkisuunnistukset ja yöluistelu. Yöluisteluun oli lähtö Kaivopuistosta klo 24.00 ja luistelu päättyi Kauppatorille klo 6.00 kahville. Luistelu kesäyössä on mahtava kokemus.

FinLine 93 -rullaretki oli Katukiittäjien kesän kohokohta. Suurella innolla 28 katukiittäjää lähti Turkuun aloittaakseen FinLine 93:n. Luistelu tehtiin reitillä Turku-Tampere-Hämeenlinna-Helsinki. Matkaa kertyi 365 km. Paikallinen rullaluistelseura Riverside Rollersit järjestivät Katukiittäjille vierailuohjelmaa. Paikalla pelattiin myös katulätkäottelu Helsinki-Turku, jonka voitti Helsinki.

Rullalätkä on tuonut uutta ilmettä rullailuun. Katukiittäjät järjestivät rullalätkän harjoitusotteluita koko kesän kaksi kertaa viikossa Finlandia-talon takana ns. yläparkkipaikalla. Helsingin kaupungille tehtiin aloite rullalätkäkaukalon saamiseksi, mutta liikuntaviraston kanssa käydyt neuvottelut eivät johtaneet tuloksiin.

SLL:n kuva-arkisto

Inline-tapahtumissa esiteltiin mm. rullalätkää. Sitä voi harrastaa esimerkiksi parkkipaikoilla, vaikka rullalätkäkaukalo olisi paras paikka pelaamiseen.

SLL:n kuva-arkisto

Iloista FinLine 93 -joukkoa siellä jossain Turku-Tampere-Hämeenlinna-Helsinki -reitillä varrella. Katukiittäjien "Ladies' Team": Maarit Ervasalo, Anne Leppänen, Kirsi Pönni ja Anne Vatka.

Jenni Peräaho

Iltaohjelmassa on Dirlandaa-luistelujuna, Limbokisa, köydenvetokisa, Luistelu Walssit, Hokkarikisa ja Ice Disco. Kuvassa Jyrki Terävuori ja Jesse Saikkonen ohjaavat luistelujunaa.

Ice Skating Tour – valoa talveen

Rullaluistelun Inline Tour on kiertänyt perinteisesti Suomea kesäisin, mutta myös talvella luisteluliitto järjestää vastaavan talvitapahtumakiertueen Ice Skating Tourin, joka sai alkunsa Kuusamossa 1998. Silloin järjestettiin ensimmäinen valtakunnalliseen tapahtumasarjaan kuuluva luistelupäivä aivan kaupungin keskustan tuntumassa olevan Torankijärven jäällä.

Alku oli vaatimaton; ensimmäisellä kerralla jäällä oli vain äänentoistolaitteet ja muutama merkkautötsä. Tänä päivänä toimintakalustoa on jäällä jo paljon enemmän.

Mukana on mm. nelikaiutinjärjestelmä, sähkökelloja, 200 cd-levyä, 30 paria hokkareita, 20 paria retkiluistimia, 8 paria matkaluistimia, 6 paria short track -luistimia ja kypäriä sekä paljon muuta ohjelmassa tarvittavaa tavaraa. Tapahtumia oli ensimmäisenä talvena yhdeksällä paikkakunnalla, toisena vuotena 17 ja kolmantena jo 31. Tapahtumat ovat kasvaneet vuosi vuodelta, ja toistaiseksi voimassaoleva ennätys on vuodelta 2010, jolloin tapahtumia oli 61. ”Tour” on vuosien saatossa vierailut 167 suomalaisessa kunnassa. Pohjoisin on Utsjoki vuonna 2009, eteläisin Taalintehdas 2010, itäisin Iloanta ja läntisin Rauma. Kylmäkin on ollut, sillä Enontekiöllä oli -33 astetta maaliskuussa 2002.

Ice Skating Tour –tapahtumat on suunnattu koko perheelle, sillä ohjelmassa on jokaiselle jotakin. Aamupäivätapahtumat ovat kouluille ja iltapäivätapahtumat puolestaan kaikille luistelusta kiinnostuneille. Osallistujia tapahtumissa käy keskimäärin 800 henkilöä; määrä vaihtelee paikkakunnittain. Koko talven kävijämäärä on vakiintunut 40 000–48 000 henkilön välille.

Koulutapahtumissa on mahdollisuus kokeilla erilaisia välineitä sekä saada luisteluopetusta. Lisäksi halukkaat saavat kokeilla kykyjään taitoradalla sekä jääsprintissä. Joissakin kaupungeissa järjestetään myös Short track -kokeiluja. Sekä koulu- että iltatapahtumissa menoa siivitetään musiikilla ja rusettuluistelulla.

Jokainen tapahtumapäivä päättyy jytsevään jäädiscoon värivalojen sykkiessä ja uusimpien hittibiisien vauhdittaessa iltaa. Vetäjät ovat täysillä mukana, ja lopuksi isossa yhteispiirissä hyräillään jäähyväishitaat kappaleet ja halaillaan jälleennäkemisen toivossa.

Jokainen tapahtumapäivä päättyy jytsevään jäädiscoon värivalojen sykkiessä ja uusimpien hittibiisien vauhdittaessa iltaa. Vetäjät ovat täysillä mukana, ja lopuksi isossa yhteispiirissä hyräillään jäähyväishitaat kappaleet ja halaillaan jälleennäkemisen toivossa.

Suomen luisteluliitto tuottaa tapahtumat aina yhteistyössä kohdekunnan liikuntaja koulutoimen kanssa. Tapahtumat ovat maksuttomia osallistujille. Kustannukset jyvitetään kohdekunnan liikuntatoimen ja luisteluliiton tapahtumaorganisaation kesken. Liitolla on ollut vuodesta 2000 alkaen vakituksena tapahtumapäällikkönä Lauri Paalasmaa ja 2003–2007 vakituksena tapahtumaohjaajana Simo Suopanki ja vuodesta 2008 lähtien Jenni Peräaho. Henkilökuntaan kuuluu vuosittain 10–15 ohjaajaa ympäri Suomea. Ice Skating Tour sai vuonna 2006 Vuoden Liikuttaja -palkinnon Pohjois-Pohjanmaan Liikunta ry:ltä.

Jenni Peräaho

Jäällä on jatkuva non-stop -ohjelma, jota johtaa DJ ja kenttäohjaajat yhdessä. Kentällä on 2–4 ohjaajaa kerrallaan. Lisäksi ohjelmassa vierailee mm. Onni Orava, Ville Viikinki ja Apsi Apina.

Tapahtumavetäjät rokkavat täysillä mukana nuorisovillit ja kaikkensa yrittäen. Kuvassa Jenni Peräaho ja Jesse Saikkonen näyttävät menomallia.

Jenni Peräaho

LIITTEET JA TILASTOT

(1908 – 2011)

SUOMEN LUISTELULIITON PUHEENJOHTAJAT

Reinhold Felix von Willebrand vapaaherra, vara- tuomari 1908–1917	Kalle Juho Petter Kuusinen kauppaneuvos 1947–1953	Eero Multamäki ekonomi 1981–1985
Gustaf Fredrik (Gösta) Wasenius palopäällikkö 1917–1919	Ossian Olavi Blomqvist insinööri 1953–1955	Olli Puntila pankinjohtaja 1986–1990
Kaarlo Taskinen lääk. ja kir. tohtori 1919–1924	Martti Gyldén osto- päällikkö 1955–1959	Jussi Pajunen toimitusjohtaja 1991–1998
livar Waldemar Fröjdman varatuoma- ri 1924–1926	Lars Hugo Salonen esittelijäneuvos 1959–1960	Ilkka Rahnasto oikeustieteen tohtori 1998–2006
Yrjö Salminen dipl. insinööri 1926–1929	Aarno Pajunen kauppaneuvos 1960–1978	Tapani Potka tekninen johtaja 2007–2008
Arvo Antero Vartia tarkastaja, koulu- neuvos 1929–1932	Seppo Santavirta lääket. ja kir. tohtori 1978–1979	Pertti Niittylä tuotantojohtaja 2008–
Edvard Linna prokuristi 1932–1947	Mauno Löfroos lehtori 1979–1981	

PIKALUISTELUN SUOMEN MESTARIT

Yleisluistelu, miehet

Kulta

Hopea

Pronssi

Vuosi

1908	Antti Wiklund, ViLS
1910	Johan Wikander, HSK
1911	Wäinö Wickström, HSK
1912	Wäinö Wickström, HSK
1913	Gunnar Strömsten, HSK
1914	Julius Skutnabb, HSK
1915	Arvo Tuomainen, TP
1916	Julius Skutnabb, HSK
1917	Julius Skutnabb, HSK
1919	Arvo Tuomainen, TP
1920	Clas Thunberg, HL
1921	Arvo Tuomainen, TP
1922	Clas Thunberg, HL
1923	Arvo Tuomainen, TP
1924	Clas Thunberg, HL
1925	Uuno Pietilä, TP
1926	Uuno Pietilä, TP
1927	Clas Thunberg, HL
1928	Clas Thunberg, HL
1929	Ossi Blomqvist, HL
1930	Ossi Blomqvist, HL
1931	Åke Ekman, HSK
1932	Åke Ekman, HSK
1933	Birger Wasenius, HSK
1934	Birger Wasenius, HSK
1935	Birger Wasenius, HSK

PIKALUISTELUN SUOMEN MESTARIT

Yleisluistelu, miehet

Kulta

Hopea

Pronssi

Vuosi

1936	Ossi Blomqvist, HLK		
1937	Birger Wasenius, HSK		
1938	Birger Wasenius, HSK		
1939	Birger Wasenius, HSK		
1941	Lauri Parkkinen, EnsKis		
1943	Lauri Parkkinen, HLK		
1944	Lauri Parkkinen, HLK		
1945	Martti Salomaa, ViLS		
1946	Lauri Parkkinen, HLK		
1947	Kalevi Laitinen, HLK		
1948	Kalevi Laitinen, HLK		
1949	Kalevi Laitinen, HLK		
1950	Kauko Salomaa, HLK		
1951	Kalevi Laitinen, HLK	Kauko Salomaa, HLK	Antero Ojala, HL
1952	Lauri Parkkinen, HLK	Kauko Salomaa, HLK	Matti Tuomi, HmlT
1953	Kauko Salomaa, HLK	Toivo Salonen, PÄPy	Antero Ojala, HL
1954	Toivo Salonen, PÄPy	Juhani Järvinen, HTL	Kauko Salomaa, HLK
1955	Kauko Salomaa, HLK	Toivo Salonen, PÄPy	Yrjö Uimonen, PiVe
1956	Toivo Salonen, PÄPy	Juhani Järvinen, HTL	Kauko Salomaa, HLK
1957	Toivo Salonen, PÄPy	Juhani Järvinen, HTL	Kauko Salomaa, HLK
1958	Toivo Salonen, PÄPy	Juhani Järvinen, HTL	Jaakko Niemi, HTL
1959	Toivo Salonen, PÄPy	Juhani Järvinen, HTL	Jorma Sinkkonen, LaLu
1960	Keijo Tapiovaara, HLK	Juhani Järvinen, HTL	Leo Tynkkynen, ImL
1961	Toivo Salonen, VaHa	Keijo Tapiovaara, HLK	Jouko Launonen, JKT
1962	Keijo Tapiovaara, HLK	Toivo Salonen, VaHa	Jouko Jokinen, LaLu
1963	Jouko Launonen, JKT	Keijo Tapiovaara, HLK	Toivo Salonen, VaHa

PIKALUISTELUN SUOMEN MESTARIT

Yleisluistelu, miehet

Kulta

Hopea

Pronssi

Vuosi

1964	Jouko Launonen, JKT	Juhani Järvinen, HTL	Toivo Salonen, TJV
1965	Jouko Launonen, JKT	Simo Rinne, TK-V	Olavi Hjellman, TaJ
1966	Jouko Launonen, JKT	Raimo Hietala, LaLu	Pekka Halinen, VaajTe
1967	Jouko Launonen, JKT	Raimo Hietala, LaLu	Rauli Helén, HTL
1968	Jouko Launonen, KajKi	Kimmo Koskinen, LahRe	Olavi Hjellman, TaJ
1969	Kimmo Koskinen, LahRe	Olavi Hjellman, TaJ	Raimo Hietala, LaLu
1970	Kimmo Koskinen, LahRe	Raimo Hietala, LaLu	Timo Luostarinen, PoTa
1971	Kimmo Koskinen, LahRe	Raimo Hietala, LaLu	Jouko Salakka, HLK
1972	Kimmo Koskinen, LahRe	Olavi Hjellman, TaJ	Raimo Hietala, LaLu
1973	Raimo Hietala, LaLu	Jouko Salakka, HLK	Pauli Vähänissi, HLK
1974	Jouko Salakka, HLK	Olavi Köppä, KaVo	Tapani Renko, SeinU
1975	Olavi Hjellman, TaJ	Olavi Köppä, KaVo	Jarmo Alppi, TuUL
1976	Olavi Köppä, KaVo	Jouko Salakka, HLK	Jorma Veistola, KaKi
1977	Pertti Niittylä, KaKi	Olavi Köppä, KaVo	Jouko Salakka, HLK
1978	Pertti Niittylä, KaKi	Olavi Köppä, KaVo	Jouko Salakka, HLK
1979	Pertti Niittylä, KaKi	Jouko Salakka, HLK	Olavi Köppä, KaVo
1980	Pertti Niittylä, KaKi	Jarmo Alppi, TuUL	Tapani Renko, SU
1981	Jukka Ala-Louko, LaLu	Pertti Niittylä, KaKi	Tapani Renko, SU
1982	Jukka Ala-Louko, LaLu	Jarmo Alppi, TuUL	Pekka Kannus, KaVo
1983	Pertti Niittylä, KaKi	Jarmo Alppi, TuUL	Juha Savolainen, TaiTä
1984	Pertti Niittylä, KaKi	Jarmo Alppi, TuUL	Ilkka Rahnasto, SU
1985	Pertti Niittylä, KaKi	Urpo Pikkupeura, PiVe	Juha Savolainen, TaiTä
1986	Pertti Niittylä, HLK	Ari Leppänen, HLK	Juha Savolainen, TaiTä
1987	Pertti Niittylä, HLK	Ari Leppänen, HLK	Ilkka Rahnasto, SU
1988	Pertti Niittylä, HLK	Timo Järvinen, HTL	Mikko Mäkinen, VaKP
1989	Mikko Mäkinen, VaKP	Timo Järvinen, HTL	Ari Leppänen, HLK

PIKALUISTELUN SUOMEN MESTARIT

Yleisluistelu, miehet

Kulta

Hopea

Pronssi

Vuosi

1990	Timo Järvinen, HTL	Mikko Mäkinen, VaKP	Ari Leppänen, HLK
1991	Timo Järvinen, HTL	Mikko Mäkinen, VaKP	Mikko Nieminen, HLK
1992	Timo Järvinen, HTL	Mikko Mäkinen, VaKP	Mikko Nieminen, HLK
1993	Timo Järvinen, HTL	Mikko Nieminen, HLK	Vesa Rosendahl, HTU
1994	Timo Järvinen, HTL	Mikko Nieminen, HLK	Pertti Kiiskinen, OuTa
1995	Timo Järvinen, HTL	Mikko Nieminen, HLK	Vesa Rosendahl, HTU
1996	Mikko Nieminen, HLK	Timo Järvinen, HTL	Vesa Rosendahl, HTU
1997	Vesa Rosendahl, HTU	Samuli Ollanketo, OuTa	Mikko Nieminen, HLK
1998	Samuli Ollanketo, OuTa	Mikko Nieminen, HLK	Risto Rosendahl, HTU
1999	Risto Rosendahl, HTU	Samuli Ollanketo, OuTa	Marko Karppinen, KajKi
2000	Vesa Rosendahl, HTU	Risto Rosendahl, HTU	Pekka Koskela, SU
2001	Vesa Rosendahl, HTU	Risto Rosendahl, HTU	Jarmo Valtonen, HTL
2002	Vesa Rosendahl, HTU	Mika Poutala, HTL	Robert Brandt, HTL
2003	Jarmo Valtonen, HTL	Vesa Rosendahl, HTU	Robert Brandt, HTL
2004	Jarmo Valtonen, HTL	Risto Rosendahl, HTU	Lauri Linden, SU
2005	Lauri Linden, SU	Antero Kotijärvi, KuLS	Pertti Kiiskinen, OuTa
2006	Jarmo Valtonen, HTL	Lauri Potka, SU	Joonatan Pappinen, KuLS
2007	Jarmo Valtonen, HTL	Lauri Linden, SU	Niko Räsänen, OuTa
2008	Joel Vähä-Salo, HTL	Kaj Humisto, PoPy	Niko Räsänen, OuTa
2009	Niko Räsänen, OuTa	Joel Vähä-Salo, HTL	Lauri Linden, SU
2010	Niko Räsänen, OuTa	Joel Vähä-Salo, HTL	Samuli Ollanketo, OuTa
2011	Niko Räsänen, OuTa	Jarkko Viertola, SU	Robert Brandt, HTL

PIKALUISTELUN SUOMEN MESTARIT

Sprintterit, miehet

Kulta

Hopea

Pronssi

Vuosi

1971	Seppo Hänninen, OkuP	Leo Linkovesi, HLK	Olavi Hjellman, TaJ
1972	Leo Linkovesi, HLK	Seppo Hänninen, OkuP	Kari Hujanen, TaiTä
1973	Jouko Salakka, HLK	Raimo Hietala, LaLu	Jorma Veistola, KaKi
1974	Kari Hujanen, TaiTä	Olavi Hjellman, TaJ	Jorma Veistola, KaKi
1975	Olavi Hjellman, TaJ	Pertti Niittylä, KaKi	Kari Hujanen, TaiTä
1976	Pertti Niittylä, KaKi	Olavi Köppä, KaVo	Kari Hujanen, TaiTä
1977	Urpo Pikkupeura, LaLu	Pertti Kiiskinen, OuTa	Jouko Salakka, HLK
1978	Simo Rinne, KooVee	Jouko Salakka, HLK	Pertti Niittylä, KaKi
1979	Urpo Pikkupeura, LaLu	Jukka Salmela, KaVo	Esa Puolakka, PiVe
1980	Urpo Pikkupeura, LaLu	Jarmo Alppi, TuUL	Tapani Renko, SU
1981	Jukka Salmela, KaVo	Esa Puolakka, PiVe	Urpo Pikkupeura, PiVe
1982	Jukka Ala-Louko, LaLu	Jukka Salmela, KaVo	Urpo Pikkupeura, PiVe
1983	Jouko Vesterlund, OuTa	Jukka Ala-Louko, LaLu	Urpo Pikkupeura, PiVe
1984	Jouko Vesterlund, OuTa	Urpo Pikkupeura, PiVe	Pertti Niittylä, KaKi
1985	Jouko Vesterlund, OuTa	Urpo Pikkupeura, PiVe	Juha Savolainen, TaiTä
1986	Jouko Vesterlund, OuTa	Urpo Pikkupeura, PiVe	Jukka Ala-Louko, LaLu
1987	Jouko Vesterlund, OuTa	Urpo Pikkupeura, PiVe	Ismo Heikkilä, SU
1988	Jouko Vesterlund, OuTa	Urpo Pikkupeura, PiVe	Jukka Ala-Louko, LaLu
1989	Urpo Pikkupeura, PiVe	Ismo Heikkilä, SU	Harri Ilkka, SU
1990	Urpo Pikkupeura, PiVe	Harri Ilkka, SU	Ilkka Rahnasto, SU
1991	Harri Ilkka, SU	Urpo Pikkupeura, PiVe	Ari Leppänen, HLK
1992	Harri Ilkka, SU	Urpo Pikkupeura, PiVe	Ilkka Rahnasto, SU
1993	Janne Hänninen, HLK	Harri Ilkka, SU	Urpo Pikkupeura, PiVe
1994	Harri Ilkka, SU	Janne Hänninen, HLK	Pekka Aunula, HTL
1995	Janne Hänninen, HLK	Harri Ilkka, SU	Timo Järvinen, HTL
1996	Janne Hänninen, HLK	Harri Ilkka, SU	Vesa Rosendahl, HTU

PIKALUISTELUN SUOMEN MESTARIT

Sprintterit, miehet

Kulta

Hopea

Pronssi

Vuosi

1997	Janne Hänninen, HLK	Samuli Ollanketo, OuTa	Vesa Rosendahl, HTU
1998	Janne Hänninen, HLK	Vesa Rosendahl, HTU	Marko Karppinen, KajKi
1999	Pekka Koskela, SU	Marko Karppinen, KajKi	Pasi Koskela, SU
2000	Risto Rosendahl, HTU	Vesa Rosendahl, HTU	Samuli Ollanketo, OuTa
2001	Janne Hänninen, HLK	Risto Rosendahl, HTU	Pekka Koskela, SU
2002	Janne Hänninen, HLK	Pekka Koskela, SU	Jarmo Valtonen, HTL
2003	Janne Hänninen, HLK	Mika Poutala, HTL	Pekka Koskela, SU
2004	Mika Poutala, HTL	Risto Rosendahl, HTU	Pasi Koskela, SU
2005	Pekka Koskela, SU	Mika Poutala, HTL	Vesa Rosendahl, HTU
2006	Pekka Koskela, SU	Mika Poutala, HTL	Tuomas Nieminen, SU
2007	Mika Poutala, HTL	Tuomas Nieminen, SU	Niko Räsänen, OuTa
2008	Mika Poutala, HTL	Tuomas Nieminen, SU	Risto Rosendahl, HTU
2009	Pekka Koskela, SU	Pasi Koskela, SU	Mika Poutala, HTL
2010	Mika Poutala, HTL	Tuomas Nieminen, SU	Lauri Potka, SU
2011	Tuomas Pulli, SU	Tuomas Nieminen, SU	Markus Puolakka, HLK

PIKALUISTELUN SUOMEN MESTARIT

Yleisluistelu, naiset

Kulta

Hopea

Pronssi

Vuosi

1933	Verné Lesche, HL		
1934	Verné Lesche, HL		
1935	Verné Lesche, HL		
1936	Verné Lesche, HL		
1937	Verné Lesche, HL		
1938	Verné Lesche, HL		
1939	Verné Lesche, HL		
1941	Verné Lesche, HL		
1943	Verné Lesche, HL		
1944	Verné Lesche, HL		
1945	Verné Lesche, HL		
1947	Eevi Huttunen, KuLS		
1948	Eevi Huttunen, KuLS		
1949	Verné Lesche, HL		
1950	Eevi Huttunen, KuLS		
1951	Eevi Huttunen, KuLS	Aulikki Väisänen, KuLS	Margit Laakso, HTL
1952	Eevi Huttunen, KuLS	Aulikki Väisänen, KuLS	Armi Mäkinen, HTL
1953	Eevi Huttunen, KuLS	Meeri Pokonen, KuLS	Armi Mäkinen, HTL
1954	Eevi Huttunen, KuLS	Armi Mäkinen, HTL	Meeri Pokonen, KuLS
1955	Eevi Huttunen, KuLS	Iiris Sihvonen, VaHa	
1956	Iiris Sihvonen, VaHa	Helga Kuronen, KuLS	Raija Uimonen, PiVe
1957	Eevi Huttunen, KuLS	Iiris Sihvonen, VaHa	Raija Uimonen, PiVe
1958	Helga Kuronen, KuLS	Raija Uimonen, PiVe	Mirja Voutilainen, HLK
1959	Eevi Huttunen, KuLS	Iris Sihvonen, VaKP	Raija Uimonen, PiVe
1960	Eevi Huttunen, KuLS	Kaija Mustonen, HLK	Iris Sihvonen, VaHa
1961	Iris Sihvonen, VaHa	Pirkko Tanskanen, TK-V	Kaija Mustonen, HLK

PIKALUISTELUN SUOMEN MESTARIT

Yleisluistelu, naiset

Kulta

Hopea

Pronssi

Vuosi

1962	Kaija Mustonen, HLK	Anja Ilola, LaLu	-
1963	Kaija Mustonen, HLK	Kaija-Liisa Keskivitikka, LaLu	Leena Immonen, WU
1964	Kaija Mustonen, HLK	Kaija-Liisa Keskivitikka, LaLu	Leena Immonen, WU
1965	Kaija Mustonen, HLK	Kaija-Liisa Keskivitikka, LaLu	Arja Kantola, LaLu
1966	Kaija Mustonen, HLK	Kaija-Liisa Keskivitikka, LaLu	Arja Kantola, LaLu
1967	Kaija Mustonen, HLK	Kaija-Liisa Keskivitikka, LaLu	Arja Kantola, LaLu
1968	Kaija Mustonen, HLK	Kaija-Liisa Keskivitikka, LaLu	Arja Kantola, LaLu
1969	Tarja Rinne, KooVee	Paula-Irmeli Halonen, ViVe	Arja Kantola, LaLu
1970	Tuula Vilkas, KaKi	Arja Kantola, LaLu	Kaija-Liisa Keskivitikka, LaLu
1971	Tuula Vilkas, KaKi	Anneli Repola, SU	Arja Kantola, LaLu
1972	Tuula Vilkas, KaKi	Tarja Rinne, KooVee	Anneli Repola, SU
1973	Tuula Vilkas, KaKi	Tarja Rinne, KooVee	Anneli Repola, SU
1974	Paula-Irmeli Halonen, JoKa	Anneli Repola, SU	Tuula Vilkas, KaKi
1975	Tarja Rinne, KooVee	Tuula Vilkas, KaKi	Anneli Repola, SU
1976	Tuula Vilkas, KaKi	Tarja Rinne, KooVee	Anneli Repola, SU
1977	Paula-Irmeli Halonen, JoKa	Tarja Rinne, KooVee	Anneli Repola, SU
1978	Tarja Rinne, KooVee	Paula-Irmeli Halonen, JoKa	Anneli Repola, SU
1979	Pirjo Hyvärinen, SU	Anneli Repola, SU	Tarja Rinne, KooVee
1980	Anneli Repola, SU	Aila Tartia, KajKi	Pirjo Hyvärinen, SU
1981	Aila Tartia, KajKi	Pirjo Hyvärinen, SU	Tarja Rinne, KaVo
1982	Aila Tartia, KajKi	Rauni Poikolainen, PiVe	Taina Salmia, KaKi
1983	Aila Tartia, KajKi	Taina Salmia, KaKi	Tarja Rinne, TY
1984	Aila Tartia, KajKi	Maila Lehtimäki, SU	Tarja Rinne, TY
1985	Aila Tartia, KajKi	Maila Lehtimäki, SU	Taina Salmia, KaKi
1986	Taina Salmia, KajKi	Jaana Kivipelto, SU	Sanna-Liisa Ylätaalo, SU
1987	Aila Tartia, KajKi	Maila Lehtimäki, SU	Jaana Kivipelto, SU

PIKALUISTELUN SUOMEN MESTARIT

Yleisluistelu, naiset

Kulta

Hopea

Pronssi

Vuosi

1989	Susanna Kantanen, PiVe	Paula Virkki, HLK	Tarja Rinne, KooVee
1990	Jaana Kivipelto, SU	Outi Ylä-Sulkava, SU	Kirsi Korpi, SU
1991	Outi Ylä-Sulkava, SU	Paula Virkki, HLK	Susanna Kantanen, PiVe
1992	Jaana Kivipelto, SU	Susanna Kantanen, PiVe	Jenny Andberg, HLK
1993	Outi Ylä-Sulkava, SU	Susanna Kantanen, PiVe	Jenny Andberg, HLK
1994	Susanna Kantanen, PiVe	Jenny Andberg, HLK	Eija Lemola, HLK
1995	Outi Ylä-Sulkava, SU	Jenny Andberg, HLK	Elina Sisso, VaHa
1996	Outi Ylä-Sulkava, SU	Jenny Andberg, HLK	Johanna Laine, HTL
1997	Outi Aunula, SU	Jenny Andberg, HLK	Eija Lemola, HLK
1998	Jenny Andberg, HLK	Johanna Laine, HTL	Eija Lemola, HLK
1999	Outi Aunula, SU	Johanna Laine, HTL	Jenny Andberg, HLK
2000	Johanna Laine, HTL	Anna Horsmalahti, VaHa	Mirkka Savolainen, HTL
2001	Johanna Laine, HTL	Mirkka Savolainen, HTL	Mari Moisala, OuTa
2002	Johanna Laine, HTL	Mari Kaivanto, HTL	Susanna Potka, SU
2003	Johanna Laine, HTL	Susanna Potka, SU	Mari Kaivanto, HTL
2004	Johanna Mäki, HTL	Mari Kaivanto, HTL	Susanna Potka, SU
2005	Susanna Potka, SU	Mari Kaivanto, HTL	Annamari Lehtonen, VaHa
2006	Susanna Potka, SU	Pia Humisto, PoPy	Elisa Arvo, TuUL
2007	Pia Humisto, PoPy	Elina Risku, SU	Liisa Yli-Ojanperä, SU
2008	Elina Risku, SU	Laura Koriseva, VaHa	Saana Hyttinen, SU
2009	Laura Koriseva, VaHa	Pia Humisto, PoPy	Saana Hyttinen, SU
2010	Laura Koriseva, VaHa	Saana Hyttinen, SU	Pia Humisto, PoPy
2011	Elina Risku, SU	Saana Hyttinen, SU	Pia Humisto, PoPy

PIKALUISTELUN SUOMEN MESTARIT

Sprintterit, naiset

Kulta

Hopea

Pronssi

Vuosi

1971	Anneli Repola, SU	Paula-Irmeli Halonen, JoKa	Merja Törrönen, JoKa
1972	Arja Kantola, LaLu	Tuula Vilkas, KaKi	Paula-Irmeli Halonen, JoKa
1973	Tuula Vilkas, KaKi	Anneli Repola, SU	Paula-Irmeli Halonen, JoKa
1974	Pirjo Hyvärinen, SU	Paula-Irmeli Halonen, JoKa	Sinikka Veijola, SiSe
1975	Paula-Irmeli Halonen, JoKa	Pirjo Hyvärinen, SU	Tuula Vilkas, KaKi
1976	Paula-Irmeli Halonen, JoKa	Pirjo Hyvärinen, SU	Anneli Repola, SU
1977	Pirjo Hyvärinen, SU	Tarja Hägg, HTL	Anneli Repola, SU
1988	Paula-Irmeli Halonen, JoKa	Tarja Rinne, KooVee	Virve Mäkelä, HLK
1979	Virve Mäkelä, HLK	Anneli Repola, SU	Tarja Rinne, KooVee
1980	Anneli Repola, SU	Pirjo Hyvärinen, SU	Aila Tartia, KajKi
1981	Pirjo Hyvärinen, SU	Virve Mäkelä, HLK	Aila Tartia, KajKi
1982	Taina Salmia, KaKi	Aila Tartia, KajKi	Virve Mäkelä, HTL
1983	Taina Salmia, KaKi	Aila Tartia, KajKi	Virve Mäkelä, HLK
1984	Aila Tartia, KajKi	Virve Mäkelä, HTL	Maila Lehtimäki, SU
1985	Virve Mäkelä, HTL	Maila Lehtimäki, SU	Sanna-Liisa Ylätalo, KaVo
1986	Aila Tartia, KajKi	Taina Salmia, KaKi	Maila Lehtimäki, SU
1987	Maila Lehtimäki, SU	Aila Tartia, KajKi	Taina Salmia, KaKi
1988	Maila Lehtimäki, SU	Outi Ylä-Sulkava, SU	Piia Pesola, HLK
1989	Jaana Kivipelto, SU	Outi Ylä-Sulkava, SU	Aila Tartia, KajKi
1990	Jaana Kivipelto, SU	Outi Ylä-Sulkava, SU	Kirsi Korpi, SU
1991	Jaana Kivipelto, SU	Jenny Andberg, HLK	Susanna Kantanen, PiVe
1992	Jenny Andberg, HLK	Kirsi Korpi, SU	Minna Piispanen, PiVe
1993	Outi Ylä-Sulkava, SU	Jenny Andberg, HLK	Minna Piispanen, PiVe
1994	Susanna Kantanen, PiVe	Minna Piispanen, PiVe	Eija Lemola, HLK
1995	Jenny Andberg, HLK	Outi Ylä-Sulkava, SU	Eija Lemola, HLK
1996	Jenny Andberg, HLK	Eija Lemola, HLK	Elina Sisso, VaHa

PIKALUISTELUN SUOMEN MESTARIT

Sprintterit, naiset

Kulta

Hopea

Pronssi

Vuosi

1971	Anneli Repola, SU	Paula-Irmeli Halonen, JoKa	Merja Törrönen, JoKa
1972	Arja Kantola, LaLu	Tuula Vilkas, KaKi	Paula-Irmeli Halonen, JoKa
1973	Tuula Vilkas, KaKi	Anneli Repola, SU	Paula-Irmeli Halonen, JoKa
1974	Pirjo Hyvärinen, SU	Paula-Irmeli Halonen, JoKa	Sinikka Veijola, SiSe
1975	Paula-Irmeli Halonen, JoKa	Pirjo Hyvärinen, SU	Tuula Vilkas, KaKi
1976	Paula-Irmeli Halonen, JoKa	Pirjo Hyvärinen, SU	Anneli Repola, SU
1977	Pirjo Hyvärinen, SU	Tarja Hägg, HTL	Anneli Repola, SU
1988	Paula-Irmeli Halonen, JoKa	Tarja Rinne, KooVee	Virve Mäkelä, HLK
1979	Virve Mäkelä, HLK	Anneli Repola, SU	Tarja Rinne, KooVee
1980	Anneli Repola, SU	Pirjo Hyvärinen, SU	Aila Tartia, KajKi
1981	Pirjo Hyvärinen, SU	Virve Mäkelä, HLK	Aila Tartia, KajKi
1982	Taina Salmia, KaKi	Aila Tartia, KajKi	Virve Mäkelä, HTL
1983	Taina Salmia, KaKi	Aila Tartia, KajKi	Virve Mäkelä, HLK
1984	Aila Tartia, KajKi	Virve Mäkelä, HTL	Maila Lehtimäki, SU
1985	Virve Mäkelä, HTL	Maila Lehtimäki, SU	Sanna-Liisa Ylätalo, KaVo
1986	Aila Tartia, KajKi	Taina Salmia, KaKi	Maila Lehtimäki, SU
1987	Maila Lehtimäki, SU	Aila Tartia, KajKi	Taina Salmia, KaKi
1988	Maila Lehtimäki, SU	Outi Ylä-Sulkava, SU	Piia Pesola, HLK
1989	Jaana Kivipelto, SU	Outi Ylä-Sulkava, SU	Aila Tartia, KajKi
1990	Jaana Kivipelto, SU	Outi Ylä-Sulkava, SU	Kirsi Korpi, SU
1991	Jaana Kivipelto, SU	Jenny Andberg, HLK	Susanna Kantanen, PiVe
1992	Jenny Andberg, HLK	Kirsi Korpi, SU	Minna Piispanen, PiVe
1993	Outi Ylä-Sulkava, SU	Jenny Andberg, HLK	Minna Piispanen, PiVe
1994	Susanna Kantanen, PiVe	Minna Piispanen, PiVe	Eija Lemola, HLK
1995	Jenny Andberg, HLK	Outi Ylä-Sulkava, SU	Eija Lemola, HLK
1996	Jenny Andberg, HLK	Eija Lemola, HLK	Elina Sisso, VaHa

ARVOKISAMITALISTIT

Olympialaiset

Paikka		Luistelija	Sijoitus	Matka	Pisteet/aika
1924	Chamonix	Clas Thunberg	1.	yhteispisteet	5,5
		Julius Skutnabb	3.	yhteispisteet	11,0
		Clas Thunberg	3.	500 m	44,8
		Clas Thunberg	1.	1500 m	2.20,8
		Clas Thunberg	1.	5000 m	8.39,0
		Julius Skutnabb	2.	5000 m	8.28,4
		Julius Skutnabb	1.	10 000 m	18.04,8
		Clas Thunberg	2.	10 000 m	18.07,8
1928	St. Moritz	Clas Thunberg	1.	500 m	43,4
		Jaakko Friman	3.	500 m	43,6
		Clas Thunberg	1.	1500 m	2.21,1
		Julius Skutnabb	2.	5000 m	8.59,1
1936	Garmisch-Partenkirchen	Birger Wasenius	3.	1500 m	2.20,9
		Birger Wasenius	2.	5000 m	8.23,3
		Antero Ojala	3.	5000 m	8.30,1
		Birger Wasenius	2.	10 000 m	17.28,2
1948	St. Moritz	Lauri Parkkinen	2.	10 000 m	17.46,0
		Pentti Lammio	3.	10 000 m	17.42,7
1956	Cortina	Toivo Salonen	3.	1500 m	2.09,4
1960	Squaw Valley	Eevi Huttunen	3.	3000 m	5.21,0
1964	Innsbruck	Kaija Mustonen	3.	1000 m	1.34,8
		Kaija Mustonen	2.	1500 m	2.25,5
1968	Grenoble	Kaija Mustonen	1.	1500 m	2.22,4
		Kaija Mustonen	2.	3000 m	5.01,0

ARVOKISAMITALISTIT

MM-kilpailut, miehet

Paikka		Luistelija	Sijoitus	Matka	Pisteet/aika
1901	Tukholma	Fredrik Wathén	1.		
1912	Oslo	Gunnar Strömsten	2.		10,5
1914	Oslo	Wäinö Wickström	3.		17
1922	Oslo	Clas Thunberg	3.		15
1923	Tukholma	Clas Thunberg	1.		11
1924	Helsinki	Uuno Pietilä	2.		13,5
		Julius Skutnabb	3.		17
		Clas Thunberg	1.		5
1925	Oslo	Clas Thunberg	1.		5
1926	Oslo	Uuno Pietilä	2.		17
1927	Tampere	Clas Thunberg	2.		375,460
1928	Davos	Clas Thunberg	1.		193,867
1929	Oslo	Clas Thunberg	1.		200,555
1931	Helsinki	Clas Thunberg	1.		203,978
1934	Helsinki	Birger Wasenius	2.		222,145
1936	Davos	Birger Wasenius	2.		196,683
1937	Oslo	Birger Wasenius	2.		196,433
1939	Helsinki	Birger Wasenius	1.		212,158
1947	Oslo	Lauri Parkkinen	1.		196,872
1952	Hamar	Lauri Parkkinen	2.		195,948
1959	Oslo	Juhani Järvinen	1.		190,155
		Toivo Salonen	2.		190,837
		Jouko Launonen	2.		179,165
1965	Oslo	Jouko Launonen	2.		179,165

ARVOKISAMITALISTIT

MM-kilpailut, naiset

Paikka		Luistelija	Sijoitus	Matka	Pisteet/aika	
1936	Tukholma	Verné Lesche	2.	1000 m	235,61	
1937	Davos	Verné Lesche	3.		217,34	
1938	Oslo	Verné Lesche	2.		224,16	
1939	Tampere	Verné Lesche	1.		239,79	
		Liisa Salmi	2.		252,50	
		Laura Tamminen	3.		252,81	
1947	Drammen	Verné Lesche	1.		226,12	
1951	Eskilstuna	Eevi Huttunen	1.		217,14	

MM-kilpailut, miehet

1898	Helsinki	Gustaf Estlander	1.		
1905	Tukholma	Johan Wikander	1.		
1912	Tukholma	Gunnar Strömsten	2.		16
1922	Helsinki	Clas Thunberg	1.		7
		Asser Walenius	3.	1000 m	14
1923	Hamar	Clas Thunberg	2.		15
1924	Oslo	Clas Thunberg	2.		16
1926	Chamonix	Julius Skutnabb	1.		379,330
		Uuno Pietilä	3.		366,790
1927	Tukholma	Clas Thunberg	2.		369,860
1928	Oslo	Clas Thunberg	1.		197,213
1972	Eskilstuna	Leo Linkovesi	1.		160,925
2007	Hamar	Pekka Koskela	2.		138,840
2005	Inzell	Pekka Koskela	3.		1.10,63

ARVOKISAMITALISTIT

EM-kilpailut, miehet

Paikka		Luistelija	Sijoitus	Matka	Pisteet/aika
1929	Davos	Clas Thunberg	2.		194,908
1931	Tukholma	Clas Thunberg	1.		200,910
		Ossi Blomqvist	2.		202,357
1932	Davos	Clas Thunberg	1.		200,830
		Ossi Blomqvist	2.		200,930
1933	Viipuri	Birger Wasenius	2.		209,195
		Kalle Paananen	3.		209,242
		Birger Wasenius	3.		202,150
1935	Helsinki	Birger Wasenius	3.		189,080
1937	Davos	Birger Wasenius	3.		190,127
1959	Göteborg	Juhani Järvinen	2.		190,510
		Toivo Salonen	3.		

Olympiaedustajat

Vuosi	Paikka	Nimi	Matka	Aika	Sijoitus
1924	Chamonix	Clas Thunberg	500 m	44,8	3.
			1500 m	2.20,8	1.
			5000 m	8.39,0	1.
			10 000 m	18.07,8	2.
			Yhteispisteet	5,5	1.
		Asser Wallenius	500 m	45,0	5.
			1500 m		DNF
			5000 m	9.12,8	10.
			10 000 m	19.03,8	10.
		Julius Skutnabb	500 m	46,4	10.
			1500 m	2.26,6	4.
			5000 m	8.48,4	2.
			10 000 m	18.04,8	1.
			Yhteispisteet	11,0	3.
1928	Sankt Moritz	Clas Thunberg	500 m	43,4	1.
			1500 m	2.21,1	1.
			5000 m	9.11,8	12.
		Jaakko Friman	500 m	43,6	3.
			500 m	45,2	11.
		Toivo Ovaska	1500 m	2.29,3	15.
			1500 m		DNF
		Bertel Backman	5000 m	9.14,0	13.
			5000 m	9.09,9	10.
		Ossi Blomqvist	5000 m		
1932	Lake Placid	Ossi Blomqvist	1500 m	karsiutui alkuerissä	
			5000 m	karsiutui alkuerissä	
			10 000 m	karsiutui alkuerissä	

Vuosi	Paikka	Nimi	Matka	Aika	Sijoitus
1936	Garmisch-Partenkirchen	Antero Ojala	500 m	44,9	8.
			1500 m	2.32,2	9.
			5000 m	8.30,1	3.
			10 000 m	17.46,6	7.
		Birger Wasenius	500 m	44,9	8.
			1500 m	2.20,9	3.
			5000 m	8.23,3	2.
			10 000 m	17.28,2	2.
		Jorma Ruissalo	500 m	44,9	8.
			500 m	46,2	19.
		Ossi Blomqvist	1500 m	2.32,2	9.
			5000 m	8.36,6	6.
		Åke Ekman	10 000 m	17.42,4	5.
			1500 m	2.27,2	20.
			5000 m	9.00,4	22.
1948	Sankt Moritz	Keijo Lehdikkö	500 m	44,7	13.
			500 m	44,8	14.
		Antero Ojala	1500 m	2.21,4	12.
			5000 m	9.06,2	26.
			5000 m	45,2	16.
		Lassi Parkkinen	500 m	45,2	16.
			1500 m	2.19,6	4.
			5000 m	8.45,0	9.
		Kalevi Laitinen	10 000 m	17.36,0	2.
			500 m	45,3	17.
1952	Oslo	Pentti Lammio	1500 m	2.20,3	7.
			5000 m	8.53,0	15.
			10 000 m		DNF
		Toivo Salonen	1500 m	2.23,9	21.
			5000 m	8.40,7	8.
			10 000 m	17.42,7	3.
		Kalevi Laitinen	500 m	44,2	8.
			1500 m	2.27,4	25.
			500 m	45,4	21.

Vuosi	Paikka	Nimi	Matka	Aika	Sijoitus
1956	Cortina d’Ampezzo	Kauko Salomaa	1500 m	2.27,1	24.
			5000 m	9.52,4	22.
			500 m	45,7	24.
			1500 m	2.23,3	7.
			5000 m	8.40,1	13.
			10 000 m	17.49,6	12.
		Lassi Parkkinen	500 m		DNF
			1500 m	2.23,0	6.
			10 000 m	17.36,8	8.
		Pentti Lammio	5000 m	8.31,9	7.
			10 000 m	17.20,5	4.
			5000 m	8.40,0	12.
		Matti Tuomi	10 000 m	18.25,5	23.
			500 m	41,7	5.
			1500 m	2.09,4	3.
		Matti Hamberg	10 000 m	17.37,6	24.
			500 m	42,2	9.
			1500 m	2.14,8	18.
		Juhani Järvinen	500 m	42,2	9.
			1500 m	2.09,7	4.
			5000 m	8.13,7	20.
		Yrjö Uimonen	10 000 m	17.05,9	12.
			500 m	42,5	13.
			1500 m	2.16,2	26.
		Leo Tynkkynen	5000 m	8.19,9	25.
			5000 m	8.14,3	21.
			10 000 m	17.19,0	17.
1960	Squaw Valley	Toivo Salonen	500 m	40,9	7.
			1500 m	2.13,1	7.
			500 m	41,8	16.
		Juhani Järvinen	1500 m	2.13,1	5.
			5000 m	8.19,2	17.
			10 000 m	16.35,4	8.
		Leo Tynkkynen	500 m	42,1	19.
			5000 m	8.24,3	21.
			10 000 m	17.33,6	24.

Vuosi	Paikka	Nimi	Matka	Aika	Sijoitus
1964	Innsbruck	Jouko Jokinen	1500 m	2.12,0	4.
		Keijo Tapiovaara	1500 m	2.19,2	23.
			5000 m	8.09,1	7.
			10 000 m	16.37,2	9.
		Iris Sihvonen	500 m	48,1	11.
			1000 m	1.37,3	10.
			1500 m	2.29,7	6.
		Eevi Huttunen	3000 m	5.35,2	12.
			500 m	48,6	14.
			1000 m	1.37,2	9.
			1500 m	2.35,1	14.
			3000 m	5.21,0	3.
			500 m	41,4	10.
		Pekka Lattunen	500 m	41,8	16.
		Juhani Järvinen	500 m	41,9	19.
			1500 m	2.12,4	8.
			10 000 m	17.05,0	20.
		Toivo Salonen	500 m	42,2	23.
			5000 m	8.10,2	21.
			1500 m	2.11,9	4.
		Jouko Launonen	5000 m	8.03,5	18.
			10 000 m	16.49,8	14.
			1500 m	2.15,6	19.
		Seppo Hänninen	1500 m	2.16,0	23.
			5000 m	7.58,8	15.
			10 000 m	17.12,9	26.
		Kaija Mustonen	500 m	48,0	13.
			1000 m	1.34,8	3.
			1500 m	2.25,5	2.
1968	Grenoble	Kaija-Liisa Keskititikka	3000 m	5.24,3	5.
			500 m	48,8	16.
			1000 m	1.37,6	8.
			1500 m	2.30,0	8.
			3000 m	5.29,4	10.
			500 m	40,8	8.

Vuosi	Paikka	Nimi	Matka	Aika	Sijoitus	Vuosi	Paikka	Nimi	Matka	Aika	Sijoitus
1972	Sapporo	Kimmo Koskinen	500 m	41,7	23.	1976	Innsbruck	Arja Kantola	500 m	46,12	16.
			1500 m	2.07,9	18.				1000 m	1.35,45	21.
			5000 m	7.35,9	9.			Tuula Vilkas	500 m	46,85	24.
			10 000 m	16.15,7	14.				1000 m	1.33,51	11.
		Jouko Launonen	500 m	42,6	33.				1500 m	2.27,09	16.
			1500 m	2.07,5	14.			Pertti Niittylä	3000 m	5.05,92	7.
			5000 m	7.46,5	15.				500 m	40,65	15.
			10 000 m	16.02,1	12.				1000 m	1.21,43	8.
		Olavi Hjellman	500 m	43,1	40.			Olavi Köppä	1500 m	2.03,69	10.
			1500 m	2.10,1	21.				5000 m	7.59,52	20.
		Raimo Hietala	1500 m	2.11,7	24.				Paula Halonen	10 000 m	15.39,73
			5000 m	7.54,0	17.			500 m		43,99	8.
		Kaija Mustonen	10 000 m	16.45,9	20.			1000 m		1.31,72	13.
			500 m	46,7	6.			3000 m	5.03,08	22.	
			1000 m	1.33,6	4.			Tuula Vilkas	1000 m	1.32,94	17.
			1500 m	2.22,4	1.				1500 m	2.24,55	20.
			3000 m	5.01,0	2.				3000 m	4.51,71	12.
		Arja Kantola	500 m	47,4	12.	1980	Lake Placid	Jukka Salmela	500 m	39,32	18.
			1000 m	1.37,9	23.				1000 m	1.21,78	30.
			1500 m	2.33,2	22.			Pertti Niittylä	500 m	39,54	22.
			3000 m	5.30,7	24.				1000 m	1.18,85	14.
		Kaija-Liisa Keskivitikka	500 m	48,1	18.				1500 m	2.00,01	14.
			1000 m	1.34,7	7.				5000 m	7.21,51	17.
			1500 m	2.25,8	6.			Esa Puolakka	10 000 m	15.29,98	19.
			3000 m	5.03,9	4.				500 m	39,76	25.
		Seppo Hänninen	500 m	40,12	5.				1000 m	1.23,54	35.
			1500 m	2.14,52	28.			Anneli Repola	500 m	44,33	20.
		Leo Linkovesi	500 m	40,14	6.				1000 m	1.31,76	28.
			1500 m	2.16,86	34.				1500 m	2.17,81	21.
		Jouko Salakka	500 m	42,81	27.			1984	Sarajevo	Jouko Vesterlun	3000 m
			1500 m	2.10,22	17.	500 m	39,15				
			5000 m	7.57,42	18.	1000 m	1.18,12				12.
		Kimmo Koskinen	10 000 m	16.35,64	19.	Urpo Pikkupeura	500 m			39,88	27.
			1500 m	2.08,18	10.		1000 m			1.19,13	23.
			5000 m	7.45,15	11.		Pertti Niittylä			1500 m	2.00,01
			10 000 m	15.38,87	7.	5000 m				7.17,97	6.

Vuosi	Paikka	Nimi	Matka	Aika	Sijoitus
1988	Calgary	Pertti Niittylä	1500 m	1.56,48	25.
			5000 m	6.55,18	16.
			10 000 m	14.26,57	15.
		Timo Järvinen	5000 m	6.56,58	18.
			10 000 m	14.27,69	17.
1992	Albertville	Harri Ilkka	500 m	38,48	26.
			1000 m	1.17,96	34.
		Timo Järvinen	5000 m	7.30,88	32.
			10 000 m	14.50,75	21.
1994	Lillehammer	Ei suomalaisia luistelijoita.			
1998	Nagano	Janne Hänninen	500 m x 2	(36,58 + 36,46)	(17.+19.) 18.
			yhteispisteet	73,04	
			1000 m	1.12,55	21.
2002	Salt Lake City	Janne Hänninen	500 m x 2	(35,18 + 35,15)	(14.+18.) 15.
			yhteispisteet	70,33	
			1000 m	1.08,45	10.
		Risto Rosendahl	1500 m	1.46,04	13.
			1000 m	1.10,70	33.
			1500 m	1.48,57	32.
		Vesa Rosendahl	1500 m	1.48,02	27.
		Pekka Koskela	500 m x 2	(35,58 + 35,51)	(9.+12.) 10.
			yhteispisteet	71,09	
			1000 m	1.11.45	31.
2006	Torino	Janne Hänninen	500 m x 2	(35,58 + 35,67)	(9.+15.) 15.
			yhteispisteet	71,25	
			1000 m	1.10,83	25.
		Mika Poutala	500 m x 2	(35,91 + 35,83)	(22. +24.)22.
			yhteispisteet	71,74	
			1000 m	1.11,45	26.
		Risto Rosendahl	1000 m	1.12,60	37.
			1500 m	1.49,51	24.

